Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

ខុទ្ទកនិកាយេ

ឥតិវុត្តក-អដ្ឋកថា

គន្ថារម្ភកថា

មហាការុណិកំ នាថំ, ញេយ្យសាគរបារគុំ;

វន្ទេ និបុណគម្ភីរ-វិចិត្រនយទេសនំ។

វិជ្ជាចរណសម្បន្នា, យេន និយ្យន្តិ លោកតោ;

វន្ទេ តមុត្តមំ ធម្មំ, សម្មាសម្ពុទ្ធបូជិតំ។

សីលាទិគុណសម្បន្នោ, ឋិតោ មគ្គផលេសុ យោ;

វន្ទេ អរិយសង្ឃំ តំ, បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ។

វន្ទនាជនិតំ បុញ្ញំ, ឥតិ យំ រតនត្តយេ;

ហតន្តរាយោ សព្វត្ថ, ហុត្វាហំ តស្ស តេជសា។

ឯកកាទិប្បភេទេន , ទេសិតានិ មហេសិនា;

លោកាទីនំ បហាតានិ, និបាតានិ វិសេសតោ។

សុត្តានិ ឲកេតា កត្វា, ញាតិចុត្តបក្លន្ទិ;

ឆព្វសក្កាហកា ទេទា, សក្កាឃិសុ យទេហសទេយា៍

ញាតិចុត្តកបិទេ្ទច, ភាទេបភ ចសិទេភា បុទេទ;

ឃំ លុទ្ធកតិកាយស្ថិ, កយ្ហឹទត្វបក្កយំ៍

តស្ស កយ្ហឹទេតាទេលហិ, ឲ្យកាទេហតត្តកាចទេតា;

កិច្ឆាបិ ទុក្កទា កាតុំ, អត្វសំចល្លភា យយា៍

សហសំចល្លតិ យស្វា, ឆទទេត សត្វុ សាយសតិ;

បុគ្គាចទិយសីហាតិ, ពិដ្ឋទេពច ចិតិច្ឆទេយា៍

តស្វា តំ អចលយ្លិត្វា, ឲ្យកាទេហត្វាត បញ្ចាបិ;

តិកាទេយ ក្ខបតិស្សាយ, ទេបិទាលដ្ឋកឆាតយំ៍

តិស្សិតំ ចាចតាយក្កុំ, សុចិសុខ្លិ អតាក្យលិ;

យហាចិហាទចាសីតិ, តិបុណត្វចិតិច្ឆយំ៍

បុតប្បុតាកតំ អត្វំ, ចដ្ឋឃិត្វាត សាឆ្កាំ;

យឆាពាលំ កទិស្សាយិ, ញាតិចុត្តកចល្លតិ៍

ញាតិ អាកក្លយាតស្ស, សច្ឆយស្ស ចិទដ្ឋិតិ;

ចិកដត្ថស្ស តស្សត្ថំ, តិសាយមធ សាឝចោតិ៉

តត្ថ ខ្ពតិចុត្តកំ នាម ឲកកតិបាតោ, ទុកតិបាតោ, តិកតិបាតោ, ចតុក្កតិបាតោតិ ចតុតិបាតសង្គហំ៉ តម្បិ ចិតយបិដកំ, សុត្តន្តបិដកំ, អភិឆម្មបិដកន្តិ តីសុ បិដកេសុ សុត្តន្តបិដកបរិយាបន្នំ; ឌីឈតិកាយោ មជ្ឈិមតិកាយោ, សំយុត្តតិកាយោ, អង្គុត្តរតិកាយោ, ឲុទ្ទកតិកាយោតិ បញ្ចសុ តិកាយេសុ ឲុទ្ទកតិកាយបរិយាបន្នំ; សុត្តំ, គេយ្យំ, ចេយ្យាករណំ, គាថា, ឧទាតំ, ខ្ពតិចុត្តកំ, ជាតកំ, អព្ភុតឆម្មំ, ចេទល្លន្តិ តចសុ សាសតង្គេសុ ខ្ពតិចុត្តកង្គសង្គហំ៉

“ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហិំ ទ្វេសហស្សាតិ ភិក្ខុតោ;

ចតុរាសីតិ សហស្សាតិ, យេ មេ ឆម្មា បចត្តិតោ”តិ៉ (ថេរគា៉ ១០២៤) –

ឲចំ ឆម្មភណ្ឌាគារិកេត បដិញ្ញាតេសុ ចតុរាសីតិយា ឆម្មក្ខន្ធសហស្សេសុ កតិបយឆម្មក្ខន្ធសង្គហំ៉ សុត្តតោ ឲកកតិបាតេ តាច សត្តចីសតិ សុត្តាតិ, ទុកតិបាតេ ទ្វាចីសតិ, តិកតិបាតេ បញ្ញាស, ចតុក្កតិបាតេ តេរសាតិ ទ្វាទសាធិកសុត្តសតសង្គហំ៉ តស្ស តិបាតេសុ ឲកកតិបាតោ អាទិ, ចគ្គេសុ បិដិចគ្គោ, សុត្តេសុ លោភសុត្តំ៉ តស្សាបិ “ចុត្តញ្ហេតំ ភគចតា”តិអាទិកំ អាយស្មតា អាតន្ទេត បឋមមហាសង្គីតិកាលេ ចុត្តំ តិទាតមាទិ៉ សា បតាយំ បឋមមហាសង្គីតិ ចិតយបិដកេ តន្តិមារុឡ្ហា ឲចៈ យោ បតេត្ថ តិទាតកោសល្លត្ថំ ចត្តព្ពោ កថាមគ្គោ , សោបិ សុមង្គលចិលាសិតិយា ឌីឈតិកាយ-អដ្ឋកថាយ ចិត្ថារតោ ចុត្តោយេចាតិ តត្ថ ចុត្តតយេតេច ចេទិតព្ពោ៉

តិទាតចណ្ណតា

យំ បតេតំ ចុត្តញ្ហេតំ ភគចតាតិអាទិកំ តិទាតំ៉ ឲកឆម្មំ, ភិក្ខចេ, បជហថាតិអាទិកំ សុត្តំ៉ តត្ថ ចុត្តំ ភគចតាតិអាទីតិ តាមបទាតិ៉ ខ្ពតីតិ តិបាតបទំ៉ បជហថាតិ ឲត្ថ ប-ខ្ពតិ ឧបសគ្គបទំ, ជហថ-តិ អាខ្យាតបទំ៉ ខ្ពមិតា តយេត សព្ពត្ថ បទចិភាគោ ចេទិតព្ពោ៉

អត្ថតោ បត ចុត្តសទ្ទោ តាច សឧបសគ្គោ អតុបសគ្គោ ច ចបតេ ចាបសយការរោ គេសោហាររោ ឌីចិតចុត្តិយំ បចុត្តភាវេ បិចចតភាវេត បចត្តិតេ អជ្ឈេសតេ ភថតេតិ ឲចមាឌីសុ ទិស្សតិ៉ តថា ហេស –

“គាចោ តស្ស បជាយន្តិ, ខេត្តេ ចុត្តំ ចិរូហតិ;

ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨹᩃᨿᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ, ᩮᨿᩣ ᨿᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ –

ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨡᩣ᪨ ᪂᪨᪂᪂᪨᪁᪉) ᨧᨸᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩣ᪨ “ᩮᨶᩣ ᨧ ᩮᨡᩣ ᨸᨭᩥᨴᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩥᩁᩣ᪨ ᪂ᨸᩢ᪉) ᩋᨯ᩠ᨰᨠᨳᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩣᨸᩈᨿᨠᩮᩁᩣ᪨ “ᨠᩣᨸᨴᩥᨠᩮᩣ ᨿᩣᨶᩮᨧᩣ ᨷᩉᩮᩁᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩈᩥᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨿ᪨ ᨲᩥ᪨ ᪂᪨᪃᪂᪙) ᨠᩮᨶᩣᩉᩣᩁᩮᨱᩣ᪨ “ᨸᨲ᩠ᨳᩃᩥᩮᨿᩣ ᨸᩁᨷᨲ᩠ᨲᨴᩩᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩥᨠ᩠ᨡᩩᩮᨲᨶ ᩮᨧᨲᩈᩣ ᨧᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴ᩠ᨿᩋᨧ᪨ ᪁᪂᪂) ᨴᩦᨧᩥᨲᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ᪨ “ᩮᩈᨿ᩠ᨿᨳᩣᨸᩥ ᨶᩣᨿ ᨸᨱ᩠ᨯᩩᨸᩃᩣᩈᩮᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ ᨸᨴᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩁᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩥᩁᩣ᪨ ᪙᪂; ᨸᩥᨧᩥ᪨ ᪙᪙᪙; ᨿᩉᩣᨧ᪨ ᪁᪂᪙) ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩮᨲᩣ ᨸᨴᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨧ᪨ “ᩮᨿᩣᨶᨿᩥᨶᩴ ᩑᨲᩁᩉᩥ, ᨷᩣᩉᩩᨱᩣ, ᩮᨸᩥᩁᩣᨱᩴ ᨿᨲ᩠ᨲᨸᨶᩴ ᨣᩥᨲᩴ ᨸᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨿᩥᩉᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩥᨧᨧᨶᨠᩣᩁᩮᨧᨶ ᨸᨧᨲ᩠ᨲᩥᩮᨲ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨸᨶ – “ᨴᩩᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᩮᨱᩣ ᨴᩩᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩥᩁᩣᨿᨶᩮᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲ᪨ “ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩮᨡᩣ ᨸᩮᨶᨲᩴ ᨠᨣᨧᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩣᨿᩣᨴᩣ ᩮᨿ, ᨠᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨧᨧ, ᨿᩣ ᩋᩣᨾᩥᩈᨴᩣᨿᩣᨴᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨿ᪨ ᨲᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪀) ᨣᨧᩮᨶ᪨ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᨣᨧᩮᨶ ᨷᩢᩮᨯ᩠ᨰᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨧᩥᨲᩴ ᨠᩣᨳᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨴᩩᨲᩥᩮᨿᩣ ᨸᨶ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᨶᩮᨶ ᨧᩥᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᨧ ᨶ ᩮᨧᨴᩥᨲᨷ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩉᩥ-ᩍᨲᩥ ᨡᩣᨲᩩ ᨧᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨸᩥᩮᨲᩣ᪨ ᩮᨿᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᨴᩩᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᨾ ᨠᨣᨧᩮᨲᩣ ᨧᩥᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨳᩥᨲᨠᩣᨧᩴ ᩮᨴᩮᨲᨲᩥ᪨ ᨧᩣᨧᨠᩈᨴ᩠ᨴᩈᨲ᩠ᨳᩥᨶᩮᨶ ᩉᩥ ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨸᩥᨲᩣ᪨ ᩮᨲᩉᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᨿᨲ᩠ᨳᩴ ᩮᨴᩮᨲᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩑᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨿᩴ ᩑᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ –

“ᩮᨿᩣ ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ, ᩈᩘᨥᨬ᩠ᨧ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨲᩮᩣ;

ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩔᨲᩥ᪨

“ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ;

ᩋᩁᩥᨿᨬ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩪᨸᩈᨾᨣᩣᨾᩥᨶᩴ᪨

“ᩑᨲᩴ ᨡᩮᩣ ᩈᩁᨱᩴ ᨡᩮᨾᩴ, ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ;

ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ, ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪁᪉᪀-᪁᪉᪂) –

ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᨵᩣᨴᩩᩮᨲ᩠ᨲ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ “ᩋᨸ᩠ᨸᨿᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩮᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩈᩦᩃᨾᨲ᩠ᨲᨠᩴ, ᩮᨿᨶ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᨴᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪗) ᨸᨶ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᩮ᪨ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᨶᩮᩅ ᨷᩢᩮᨯ᩠ᨰᩣ᪨ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨶᨧᨶᩮᩈᨶ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᨠᨱ᩠ᨯᩣᨣᩣᩁᩥᨠᩮᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨶᩮᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣ “ᩑᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ភកចតាតិ ខុត្ត ភកចាតិ កទុចចត៌ កទ៉ុ ហិ សេលិសេ្រ ភកចាតិ ចឥត្តិ៍ តឆាកតោ ឆ សត្តាក្យុលបិសិ្ឋតាឃ សត្តាត៌ កទុ, តស្មា ភកចាតិ

សេចឥតេត្តា៍ សេបិទាសេឈហិបិ ចុត្ត –

“ភកចាតិ ចឆត៌ សេស្ឋុំ, ភកចាតិ ចឆតយុត្តយំ;

កទុ ការចឃុសេត្តា សេសា, ភកចា សេតត ចុទ្ធតី”តិ៍

សេស្ឋចាឆកញ្ញាចឆត៌ សេស្ឋក្យុលសហឆទលសេតា សេស្ឋត្តិ ចុត្តិ៍ អឆ ចា ចុទ្ធតីតិ ចឆត៌, អសេត្វា៍ តស្មា ភកចាតិចឆត៌ សេស្ឋត្តិ ភកចាតិ

ត្តុយិតា ចឆសេតត ចឆតីសេឃា សេឃា អសេត្វា, សេសា សេស្ឋ្វាតិ អសេត្វា៍ ភកចាតិ ចឆតយុត្តយត្តិ ខុត្វាបិ ខុសេសច តសេឃា៍ ការចឃុសេត្តាតិ

កទុភាចឃុសេត្តា កទុក្យុលសេឃាកសេតា, កទុកទណ៍ ចា សាតិសឃំ អទហតីតិ ការចឃុសេត្តា, ការចាទសេហាតិ អសេត្វា៍ ខុចំ

ក្យុលបិសិ្ឋសត្យុត្តយកទុការចាឥចឆតសេយត៌ ឃឥ៌ ភកចាតិ៍ អបិឆ –

“ភកិ ភឌី ភាកិ បិភត្តចា ត្តុតិ,

អកាសិ ភក្កត្តិ កទ្វតិ ភាក្បចា;

ខាហ្វហិ ខាាសេឃហិ ស្យុភាបិតត្តសេតា,

ភចត្តសេកា សេសា ភកចាតិ ចុទ្ធតី”តិ៍ –

តិសេទ្ធសេស អាាកតតសេឃត –

“ភាក្បចា ភក្កចា ឃុសេត្តា, ភសេកហិ ឆ បិភត្តចា;

ភត្តចា ចត្តកយសេតា, ភសេចសុ ភកចា តសេតា”តិ៍

ត្តុយិស្សា កាឆាឃ ឆ ចសេសត ភកចាតិ បឥស្ស អសេត្វា ចត្តសេត្តា៍ សេសា បតាឃំ អសេត្វា សត្តាកាសេទត បិស្យុទ្ធិយសេក្ក ត្យុទ្ធាត្យុស្សតិតិសេទ្ធសេស

ចុសេត្តាតិ៍ តត្វ ចុត្តតសេឃសេតច សេចឥតេត្តា៍

អបរោ នយោ – ភាគវាតិ ភគវា, ភគ្គវាតិ ភគវា, ភាគេ វនីតិ ភគវា, ភគេ វនីតិ ភគវា, ភត្តវាតិ ភគវា, ភគេ វមីតិ ភគវា, ភាគេ វមីតិ ភគវា។

“ភាគវា ភគ្គវា ភាគេ, ភគេ ច វនិ ភត្តវា;

ភគេ វមិ តថា ភាគេ, វមីតិ ភគវា ជិនោ”។

តត្ថ កថំ ភាគវាតិ ភគវា? យេ តេ សីលាទយោ ធម្មក្ខន្ធា គុណកោដ្ឋាសា, តេ អនញ្ញសាធារណា និរតិសយា តថាគតស្ស អត្ថិ ឧបលព្ភន្តិ។ តថា ហិស្ស សីលំ, សមាធិ, បញ្ញា, វិមុត្តិ, វិមុត្តិញាណទស្សនំ, ហិរី, ឱត្តប្បំ, សទ្ធា, វីរិយំ, សតិ, សម្បជញ្ញំ, សីលវិសុទ្ធិ, ចិត្តវិសុទ្ធិ, ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ, សមថោ, វិបស្សនា, តីណិ កុសលមូលានិ, តីណិ សុចរិតានិ, តយោ សម្មាវិតក្កា, តិស្សោ អនវជ្ជសញ្ញា, តិស្សោ ធាតុយោ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, ចត្តារោ អរិយមគ្គា, ចត្តារិ អរិយផលានិ, ចតស្សោ បដិសម្ភិទា, ចតុយោនិបរិច្ឆេទកញាណានិ, ចត្តារោ អរិយវំសា, ចត្តារិ វេសារជ្ជញាណានិ, បញ្ច បធានិយង្គានិ, បញ្ចង្គិកោ សម្មាសមាធិ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, បញ្ច ពលានិ, បញ្ច និស្សរណិយា ធាតុយោ, បញ្ច វិមុត្តាយតនញាណានិ, បញ្ច វិមុត្តិបរិបាចនីយា សញ្ញា, ឆ អនុស្សតិដ្ឋានានិ, ឆ គារវា, ឆ និស្សរណិយា ធាតុយោ, ឆ សតតវិហារា, ឆ អនុត្តរិយានិ, ឆ និព្ពេធភាគិយា សញ្ញា, ឆ អភិញ្ញា, ឆ អសាធារណញាណានិ, សត្ត អបរិហានិយា ធម្មា, សត្ត អរិយធនានិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា, សត្ត សប្បុរិសធម្មា, សត្ត និទ្ទសវត្ថូនិ, សត្ត សញ្ញា, សត្ត ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទេសនា, សត្ត ខីណាសវពលទេសនា, អដ្ឋ បញ្ញាបដិលាភហេតុទេសនា, អដ្ឋ សម្មត្តានិ, អដ្ឋ លោកធម្មាតិក្កមា, អដ្ឋ អារម្ភវត្ថូនិ, អដ្ឋ អក្ខណទេសនា, អដ្ឋ មហាបុរិសវិតក្កា, អដ្ឋ អភិភាយតនទេសនា, អដ្ឋ វិមោក្ខា, នវ យោនិសោមនសិការមូលកា ធម្មា, នវ បារិសុទ្ធិបធានិយង្គានិ, នវ សត្តាវាសទេសនា, នវ អាឃាតប្បដិវិនយា, នវ សញ្ញា, នវ នានត្តា, នវ អនុបុព្ពវិហារា, ទស នាថករណា ធម្មា, ទស កសិណាយតនានិ, ទស កុសលកម្មបថា, ទស សម្មត្តានិ, ទស អរិយវាសា, ទស អសេក្ខា ធម្មា, ទស តថាគតពលានិ, ឯកាទស មេត្តានិសំសា, ទ្វាទស ធម្មចក្កាការា, តេរស ធុតគុណា, ចុទ្ទស ពុទ្ធញាណានិ, បញ្ចទស វិមុត្តិបរិបាចនីយា ធម្មា, សោឡស អានាបានស្សតី, សោឡស អបរន្តបនីយា ធម្មា, អដ្ឋារស ពុទ្ធធម្មា, ឯកូនវីសតិ បច្ចវេក្ខណញាណានិ, ចតុចត្តាលីស ញាណវត្ថូនិ, បញ្ញាស ឧទយព្ពយញាណានិ, បរោបណ្ណាស កុសលធម្មា, សត្តសត្តតិ ញាណវត្ថូនិ, ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សសមាបត្តិសញ្ចារិមហាវជិរញាណំ, អនន្តនយសមន្តបដ្ឋានបវិចយបច្ចវេក្ខណទេសនាញាណានិ, តថា អនន្តាសុ លោកធាតូសុ អនន្តានំ សត្តានំ អាសយាទិវិភាវនញាណានិ ចាតិ, ឯវមាទយោ អនន្តា អបរិមាណភេទា អនញ្ញសាធារណា និរតិសយា គុណភាគា គុណកោដ្ឋាសា វិជ្ជន្តិ ឧបលព្ភន្តិ។ តស្មា យថាវុត្តវិភាគា គុណភាគា អស្ស អត្ថីតិ ភាគវាតិ វត្តព្ពេ អាការស្ស រស្សត្តំ កត្វា “ភគវា”តិ វុត្តោ។ ឯវំ តាវ ភាគវាតិ ភគវា។

“យស្មា សីលាទយោ សព្ពេ, គុណភាគា អសេសតោ;

ចិន្តេត្តិ ឫកេត ឥស្វា, កកចាតិ បច្ចុតិ”៍

ពធំ កតចាតិ កកចា? ខេយ តេ សន្តាលោកហិតាយ ក្លុស្សក្កុយាបត្ថេហិ យត្បុស្សត្តាឌិពេ អដ្ឋ ឆយេ្ធ សយោឆារត្វា សយ្ធាសេ្ឋាឌិយា ពតយហាកិតិហាទេហិ យហាខេពាឌិនសេ្តុហិ បរិបុទេតេ្តា ឌាតបារយឹ, ឃឹលតេកួ្លយ្ធបញ្ហាឋិទិយាលក្តិនង្គអធិដ្ឋាតយេត្តាក្លុបេក្ខាបារយឹតិ ឌស បារយិយោ, ឌស ក្លុបបារយិយោ, ឌស បរយត្ថបារយិយោតិ សយតិស បារយិយោ, ឌាតាឌីតិ ចត្តារិ សក្កហចត្តិ, ចត្តារិ អធិដ្ឋាតាតិ, អត្តបរិច្ចាកោ, តយតឆតទេ្ធបុត្តឌារបរិច្ចាគោតិ បញ្ច យហាបរិច្ចាកា, បុព្វយោគា, បុព្វចរិយា, ឆយ្ធក្ខាតំ, លោកត្ថចរិយា, ញាតត្ថចរិយា, ពុទ្ធត្ថចរិយាតិ ឲចយាឌយោ សម្ពេបតោ ចា បុញ្ញាសម្ភារញាណសម្ភារា ពុទ្ធករឆ្ធ, តេ យហាកិតិហាទេតា បដ្ឋាយ ពប្បាតំ សតសហស្សាឌិកាតិ ចត្តារិ អសង្ខ្យេយ្យាតិ យធា ហាតកាកិយា, សំកិលេសកាកិយា , ជិតិកាកិយា, ចា ត ហោត្តិ; អធ ហោ ក្លុត្តរុត្តរិ ចិសេសកាកិយាច ហោត្តិ; ឲចំ សក្កច្ចំ តិទន្តរំ អតចសេសតោ កតា សម្ភាតា អស្ស អត្ថីតិ កតចាតិ កកចា; តិទុត្តិតយេត ពកាទស្ស ពកាទំ ពត្វា៍ អធ ចា កតចាតិ តោយេច យធាចុត្តេ ពុទ្ធករឆ្ធេ ចុត្តតយេត កទិ សម្ភិ បរិបុទេឃិតិ អត្ថោ៍ ឲចម្បិ កតចាតិ កកចា៍

“យស្វា សេ្ឋាឌិយា សេ្ឋា, ឌាតបារយិអាឌិពេ;

សម្ភារេ កតចា តាតោ, ឥស្វាបិ កកចា យតោ”៍

ពធំ ការេក ចតីតិ កកចា? ខេយ តេ ចត្តិឹសតិកោដិសតសហស្សសង្ខា ខេចសិកំ ចឡអញ្ញាតកសយាបត្តិកាកា, តេ អតចសេសតោ លោកហិតត្ថំ អត្តតោ ជិដ្ឋឆ្ធសុលចិហាទត្តុត្ថា តិច្ចកប្បំ ចតិ កឌិ សេចិ ខាហុលយកាឃឹតិ ការេក ចតីតិ កកចា៍ អធ ចា អកិខេ្ឋាខេយ្យសុ ឆយេ្ធសុ ក្បុសលោឌីសុ ពន្ធាឌីសុ ច ខេយ តេ បរិខេ្ឋាយ្យាឌិចសេត សម្ពេបតោ ចា ចត្តាឌ្ធិឆា អកិសយយកាកា, ចិត្តាទេតា បត “ចក្ខុ បរិខេ្ឋាយ្យំ ...បេ... ឌរាយខលំ បរិខេ្ឋាយ្យ”ត្តិអាឌិតា (បដិ៍ ម៍ ១៍១១) អតេពេ បរិខេ្ឋាយ្យកាកា, “ចក្ខុស្ស សយុឌយោ បហាតេ្តា... ...បេ... ឌរាយខលស្ស សយុឌយោ បហាតេ្តា”តិអាឌិតា បហាតត្តាកាកា, “ចក្ខុស្ស តិខោធោ សច្ឆិកាតេ្តា...បេ... ឌរាយខលស្ស តិខោធោ សច្ឆិកាតេ្តា”តិអាឌិតា សច្ឆិកាតត្តាកាកា, “ចក្ខុតិខោធកាយិតឹបដិបឌា ការេចតេ្តា...បេ... ចត្តាខោ សតិបដ្ឋាតា ការេចតេ្តា”តិអាឌិតា ច អតេកកេឌា ការេចតត្តាកាកា ច ឆយ្ធា, តេ សេ្ឋា ចតិ កឌិ យធាទហំ កោចទកាចតាសេចតាតំ ចសេត សេចិ៍ ឲចម្បិ ការេក ចតីតិ កកចា៍ អធ ចា ខេយ ខ្ពេយ ឃឹលឹឌយោ ឆយ្ធក្ខន្ធា សាចពេហិ សាឆាខលា ក្បុលគោដ្ឋាសា ក្បុលកាកា, កិត្តិ ត្ស ហោ តេ ចេតេយ្យសន្តាតេសុ បតិដ្ឋបេយ្យត្តិ យហាករុលាយ ចតិ អកិបត្ថយិ៍ សា ចស្ស អកិបត្ថតា យធាឌិបេ្បតមលិចហា អហោសិ៍ ឲចម្បិ ការេក ចតីតិ កកចា៍

“យស្វា ខោយ្យសយាបត្តិ-ក្បុលការេក តធាកតោ;

ᨽᨩᩥ ᨸᨲ᩠ᨳᨿᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᩉᩥᨲᩣᨿ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ”᪨

ᨠᨳᩴ ᨽᨣᩮ ᩅᨶᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ? ᩈᨾᩣᩈᨲᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᨠᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩉᩥ ᨿᨳᩣᩅᩥᨽᩅᩴ ᨽᨩᩦᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨽᨣᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮ ᨲᩣᩅ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮ ᨸᩁᨾᩩᨠ᩠ᨠᩴᩈᨣᨲᩮ ᩅᨶᩥ ᨽᨩᩥ ᩈᩮᩅᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨾᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᩁᩥᨸᩣᨧᩮᩈᩥ᪨ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩪᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩮ ᨶᩥᩁᩅᨩ᩠ᨩᩈᩩᨡᩪᨸᩈᩴᩉᩥᨲᩮ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᨸᩥ ᩅᨶᩥ ᨽᨩᩥ ᩈᩮᩅᩥ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᨴᩮᩈᩁᨩ᩠ᨩᩍᩔᩁᩥᨿᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨴᩮᩅᩁᨩ᩠ᨩᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨫᩣᨶᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᨴᩔᨶᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣᨹᩃ- ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨴᩥᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨾᨶᩩᩔᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᩮ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮ ᨽᨣᩮ ᩅᨶᩥ ᨽᨩᩥ ᩈᩮᩅᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨽᨣᩮ ᩅᨶᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ᪨

“ᨿᩣ ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ, ᨿᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᩈᩩᨡᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨲᩣ ᨽᨩᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨾᨲᩮᩣ”᪨

ᨠᨳᩴ ᨽᨲ᩠ᨲᩅᩣᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ? ᨽᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩊ᩠ᩉᨽᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᩋᩔ ᨻᩉᩪ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ᪨ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩥᩋᨸᩁᩥᨾᩥᨲᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᨸᩁᩥᩉᩣᩁᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣᨿ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩉᩥᨲᩈᩩᨡᩅᩥᨵᩣᨶᨲᨸ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᨶᩥᩁᨲᩥᩈᨿᩣᨿ ᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨿ ᨸᨩᩣᨿ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩪᨸᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᨴ᩠ᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩋᩈᩦᨲᩥᩋᨶᩩᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨻ᩠ᨿᩣᨾᨸ᩠ᨸᨽᩣᨴᩥ- ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩁᩪᨸᨠᩣᨿᨲᩣᨿ, ᨿᨳᩣᨽᩪᨧ᩠ᨧᨣᩩᨱᩣᨵᩥᨣᨲᩮᨶ “ᩍᨲᩥᨸᩥ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨲᨿᨻ᩠ᨿᩣᨸᩥᨶᩣ ᩈᩩᩅᩥᨸᩩᩃᩮᨶ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᨧ ᨳᩩᨲᩥᨥᩮᩣᩈᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨸᩣᩁᨾᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᩈᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩈᨻᩃᨧᨲᩩᩅᩮᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨶᩥᩁᨲᩥᩈᨿᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᩣ ᩁᩪᨸᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨥᩮᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᩣ ᨥᩮᩣᩈᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩃᩪᨡᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᩣ ᩃᩪᨡᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩩᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩥᨠᩮ ᩃᩮᩣᨠᩈᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩈᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᨸᩈᩣᨴᩣᩅᩉᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨸᩣᩈᩣᨴᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩋᩣᨴᩁᨻᩉᩩᨾᩣᨶᨣᩣᩁᩅᩣᨿᨲᨶᨲᩣᨿ ᨸᩁᨾᨸᩮᨾᩈᨾ᩠ᨽᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨿᩮ ᨧ ᨲᩔ ᩒᩅᩣᨴᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩋᩅᩮᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᩈᩴᩉᩣᩁᩥᨿᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩮᨶ ᩅᩣ ᨾᩣᩁᩮᨶ ᩅᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩅᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᨸᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩈᩣᨴᩴ ᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩔ ᩅᩣ ᩋᩣᨱᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᨽᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ –

“ᨿᩮᩣ ᨧᩮ ᨠᨲᨬ᩠ᨬᩪ ᨠᨲᩅᩮᨴᩦ ᨵᩦᩁᩮᩣ;

ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩊ᩠ᩉᨽᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨩᩣ᪨ ᪒᪨᪑᪗᪨᪗᪘);

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទោ ឋិតធម្មោ វេលំ នាតិវត្តតិ; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យំ មយា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ, តំ មម សាវកា ជីវិតហេតុបិ នាតិក្កមន្តី”តិ (អ· និ· ៨·១៩; ចូឡវ· ៣៨៤; ឧទា· ៤៥) ច·

ឯវំ ភត្តវាតិ ភគវា និរុត្តិនយេន ឯកស្ស តការស្ស លោបំ កត្វា ឥតរស្ស គការំ កត្វា·

“គុណាតិសយយុត្តស្ស, យស្មា លោកហិតេសិនោ;

សម្ភត្តា ពហវោ សត្តា, ភគវា តេន វុច្ចតី”តិ·

កថំ ភគេ វមីតិ ភគវា? យស្មា តថាគតោ ពោធិសត្តភូតោបិ បុរិមាសុ ជាតីសុ បារមិយោ បូរេន្តោ ភគសញ្ញិតំ សិរិំ ឥស្សរិយំ យសញ្ច វមិ ឧទិរិ ខេឡបិណ្ឌំ វិយ អនបេក្ខោ ឆឌ្ឌយិ· តថា ហិស្ស សោមនស្សកុមារកាលេ, ហត្ថិបាលកុមារកាលេ, អយោឃរបណ្ឌិតកាលេ, មូគបក្ខបណ្ឌិតកាលេ, ចូឡសុតសោមកាលេតិ ឯវមាទីសុ នេក្ខម្មបារមិបូរណត្តភាវេសុ ទេវរជ្ជសទិសាយ រជ្ជសិរិយា បរិច្ចត្តត្តភាវានំ បរិយន្តោ នត្ថិ· ចរិមត្តភាវេបិ ហត្ថគតំ ចក្កវត្តិសិរិំ ទេវលោកាធិបច្ចសទិសំ ចាតុទ្ទីបិស្សរិយំ ចក្កវត្តិសម្បត្តិសន្និស្សយំ សត្តរតនសមុជ្ជលំ យសញ្ច តិណាយបិ អមញ្ញមានោ និរបេក្ខោ បហាយ អភិនិក្ខមិត្វា សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ· តស្មា ឥមេ សិរិអាទិកេ ភគេ វមីតិ ភគវា· អថ វា ភានិ នាម នក្ខត្តានិ, តេហិ សមំ គច្ឆន្តិ បវត្តន្តីតិ ភគា,
សិនេរុយុគន្ធរឧត្តរកុរុហិមវន្តាទិភាជនលោកវិសេសសន្និស្សយា សោភា កប្បដ្ឋិតិភាវតោ· តេបិ ភគវា វមិ
តំនិវាសិសត្តាវាសសមតិក្កមនតោ តប្បដិពទ្ធឆន្ទរាគប្បហានេន បជហីតិ· ឯវម្បិ ភគេ វមីតិ ភគវា·

“ចក្កវត្តិសិរិំ យស្មា, យសំ ឥស្សរិយំ សុខំ;

បហាសិ លោកចិត្តញ្ច, សុគតោ ភគវា តតោ”·

កថំ ភាគេ វមីតិ ភគវា? ភាគា នាម កោដ្ឋាសា· តេ ច ខន្ធាយតនធាតាទិវសេន, តត្ថាបិ រូបវេទនាទិវសេន, អតីតាទិវសេន ច អនេកវិធា· តេ ច ភគវា សព្ពំ បបញ្ចំ, សព្ពំ យោគំ, សព្ពំ គន្ថំ, សព្ពំ សំយោជនំ, សមុច្ឆិន្ទិត្វា អមតធាតុំ សមធិគច្ឆន្តោ វមិ ឧទិរិ អនបេក្ខោ ឆឌ្ឌយិ, ន បច្ចាគមិ· តថា ហេស សព្ពត្ថកមេវ បថវិំ, អាបំ, តេជំ, វាយំ, ចក្ខុំ, សោតំ, ឃានំ, ជិវ្ហាកាយំ, មនំ, រូបំ, សទ្ទំ, គន្ធំ, រសំ, ផោដ្ឋព្ពំ, ធម្មំ, ចក្ខុវិញ្ញាណំ...បេ... មនោវិញ្ញាណំ, ចក្ខុសម្ផស្សំ ...បេ... មនោសម្ផស្សំ, ចក្ខុសម្ផស្សជំ វេទនំ...បេ... មនោសម្ផស្សជំ វេទនំ, ចក្ខុសម្ផស្សជំ សញ្ញំ...បេ... មនោសម្ផស្សជំ សញ្ញំ; ចក្ខុសម្ផស្សជំ ចេតនំ...បេ... មនោសម្ផស្សជំ ចេតនំ; រូបតណ្ហំ..បេ... ធម្មតណ្ហំរូបវិតក្កំ...បេ... ធម្មវិតក្កំ; រូបវិចារំ...បេ... ធម្មវិចារន្តិអាទិនា អនុបទធម្មវិភាគវសេនបិ សព្ពេវ ធម្មកោដ្ឋាសេ អនវសេសតោ វមិ ឧទិរិ អនបេក្ខបរិច្ចាគេន ឆឌ្ឌយិ· វុត្តញ្ហេតំ –

“ឃំ ตํ, អាគន្តុ, ចក្ខុ ចត្តុ ឃុត្តុ បហឹគ បជិតិស្សជ្ជ, តំ ពឆាកេតា បុគ បច្ចាកមិស្សតីតិ ៩គតំ ផាគំ ចិន្តតី”តិ॰ (ធី॰ តិ॰ ១॰១២៣) –

៤ចយ្យិ ការេក ចយីតិ ករចា॰ អឆ ចា ការេក ចយីតិ ឞន្តេបិ ក្យូឞលក្យូឞល ឞាចន្ថោគចន្ថេ ហឹតប្យលឹតេ កាលឃុក្កឞប្យជិ ការេក ឆឞ្យ អទិឃមក្កខាកាលមុលេគ ចមិ ក្ហកិទិ អគឞេបគ្លោ បទិច្ចជិ បជហិ, បឞេឞច្ចោ ពឆក្ខាឃ ឆម្ពុ ឌេឞេឞឞិ॰ ទុត្តមិ្យ ឞេចតំ –

“ឆម្ពុបិ ឞេចា, កិល្លេច, បហាតន្តា បឞេចេ អឆម្ពុ, ក្យូល្លបមំ, ឞេចា កិល្លេច, ឆម្ពុ ឌេឞេឞឞ្យាមិ, តិត្តទលក្ខាឃ ឞេគា កហលក្ខាឃា”តិអាជិ॰ (យ॰ តិ॰ ១॰១៣០) –

៤ចយ្យិ ការេក ចយីតិ ករចា॰

“ពគ្គាឃពគឆាពាជិ-ឆម្ពុឞេកឌា យឞេហឞិតា;

កាលឃុក្កា ឃឞេតា ចគ្គា, តឞេតាបិ ករចា យឞេតា”॰

ឞេពគ ទុត្តំ –

“ភាកចា ភពចា ការេក, ភឞេក ឆ ចតិ ភត្តចា;

ភឞេក ចមិ ពឆា ការេក, ចយីតិ ករចា ជិឞេគា”តិ॰

ឞេពគ ករចតា॰ អទហតាតិ កិលេឞេហិ អារកត្តា, អគចឞេឞឞាគំ ចា កិលេឞារីគំ ហតត្តា, ឞិឞារចក្កឞ្ស ចា អទាគំ ហតត្តា, បច្ចឃាជីគំ អទហត្តា, បិបកទេលា ទហាភាចាតិ ឌ្ហូឞេយហិ កាទេលហិ អទហតា॰ អឃឞេយត្តុ ឞន្តេឞបិ॰ ចិត្តេឞេរា បគ ចិឞុទ្ធិមេក្កេ ទុត្តគឞេឃគ ឞេចជិតន្តោ॰

៤ត្តុ ឆ ករចតាតិ ឌ្ហូមិតាឞ្ស ភាក្យចគ្គតាជិបឞេគគ កប្យាគំ អឞេគេកឞុ អឞន្តេទ្យូយ្យុឞុ ក្ហបចិតបុន្នាឞម្ភារភាចឞេតា ឞតបុន្នាលក្ខាលឆទឞ្ស ច្ចត្តិឞេឃហាបុទិឞលក្ខាលអឞីតិអគុព្យញ្ជន- ព្យាមប្យភាពពត្យុមាលិជិបជិមណ្ឌិតា អគន្តោឞាឆារេលា ទូបកាឃឞម្បត្តិជីបិតា ឞេហាតិ॰ អទហតាតិ ឌ្ហូមិតាឞ្ស អគចឞេឞឞកិលេឞប្យហាគជីបឞេគគ អាឞចក្លោឃបជ្ជាគឞត្តញ្ញុតន្នាលាជិកាយបទិជីបគឞេតា ជឞទាលចតុឞេចឞារន្តេលអឞាឆារេលខាកាលអជ្ជារឞារចលិកពុទ្ធឆម្ពុជិ- អចិន្តេឃ្យាបទិមេឃ្យឆម្ពុកាឃឞម្បត្តិ ជីបិតា ឞេហាតិ॰

ᨲᨴᩩᨽᨿᩮᨶᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩈᩁᩥᨠ᩠ᨡᨠᩣᨶᩴ ᨻᩉᩩᨾᨲᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨣᩉᨭ᩠ᨮᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨣᨾᨶᩦᨿᨲᩣ, ᨲᨳᩣ ᩋᨽᩥᨣᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩣᨿᩥᨠᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨸᨶᨿᨶᩮ ᨸᨭᩥᨻᩃᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᩋᩣᨾᩥᩈᨴᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᨴᩣᨶᩮᩉᩥ ᩏᨸᨠᩣᩁᩥᨲᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩉᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣ ᨧ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨳᩣ ᨽᨣᩅᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨧᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨴᩥᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩥᩉᩣᩁᩅᩥᩈᩮᩈᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ ᨧᩁᨱᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩁᩉᨲᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩩ ᩈᩥᨡᩣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᨬᩣᨱᩣᨵᩥᨣᨾᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᨶ ᨧ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩥᨠᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨴᩦᨸᨶᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩅᩮᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᨴ᩠ᩅᨿᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᩈᩅᩤᩈᨶᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᨴᩦᨸᨶᩮᨶ ᨸᩩᩁᩥᨾᩅᩮᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᨴ᩠ᩅᨿᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨳᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᨶ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᨧ᩠ᨧᩅᨧᩦᩈᨧ᩠ᨧᨬᩣᨱᩈᨧ᩠ᨧᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ, ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᩥᩃᩮᩣᨠᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩣᨴᩥᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ, ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ, ᨧ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩪᨸᩈᨾᩈᨾᨵᩥᨣᨾᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩮᨶ ᨧ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩔ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨣᩩᨱ ᨠᨲᩣᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩔ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣᨶᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᨶ ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩪᨸᩈᨾᩮᨶ ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣᩉᩥ ᨧ ᨸᩁᩉᩥᨲᩪᨸᩣᨿᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨠᩴ᪨

ᨲᨳᩣ 'ᨿᩣᨧᨠᨩᨶᩴ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩣᨾᩦ'ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶᩮᨶ ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩮᨶ ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᨴᩣᨶᨴᩮᨿ᩠ᨿᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨽᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨽᨿᩪᨸᩈᨾᩮᨶ ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨿᨳᩣᨠᩣᩃᩴ ᨿᨳᩣᩅᩥᨵᩥ ᨧ ᨴᩣᨶᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᩁᨲᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨠᩴ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᩮᩈᨸᩣᩁᨾᩦᩈᩩᨸᩥ ᨧᨲᩩᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩉᩥ ᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨽᩣᩅᩥᨲᩣ ᨧᩣᨣᩣᨽᩥᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᩥᨲᩣ ᩏᨸᩈᨾᩣᨶᩩᨻᩕᩪᩉᩥᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨲᩔ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᩦᩃᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩋᩣᨩᩦᩅᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶᩔ ᩈᩴᩅᩣᩈᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᩴᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩌᨸᨴᩣᩈᩩ ᨳᩣᨾᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨲᨳᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩋᨴᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᩮᨲᩥ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩋᩃᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨲᩥ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩋᨽᩦᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨧᩔ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᩩᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᩈᩩᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᩏᨸᩈᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩏᨸᩈᨾᩈᩩᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᩩᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩅᩮᨠᨩᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨧᩣᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨩᨸᩦᨲᩥᩈᩩᨡᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ,

ឧបសមាធិដ្ឋានសមុទាគមេន អបីតិជកាយសុខប្បត្តិ, បញ្ញាធិដ្ឋានសមុទាគមេន សតិបារិសុទ្ធិជោបេក្ខាសុខប្បត្តិ។ តថា សច្ចាធិដ្ឋានសមុទាគមេន បរិវារសម្បត្តិលក្ខណបច្ចយសុខសមាយោគោ បរិទីបិតោ ហោតិ អវិសំវាទនតោ, ចាគាធិដ្ឋានសមុទាគមេន សន្តុដ្ឋិលក្ខណសភាវសុខសមាយោគោ អលោភភាវតោ, ឧបសមាធិដ្ឋានសមុទាគមេន កតបុញ្ញតាលក្ខណហេតុសុខសមាយោគោ កិលេសេហិ អនភិភូតភាវតោ, បញ្ញាធិដ្ឋានសមុទាគមេន វិមុត្តិសម្បត្តិលក្ខណូបសមសុខសមាយោគោ បរិទីបិតោ ហោតិ, ញាណសម្បត្តិយា និព្វានាធិគមនតោ។

តថា សច្ចាធិដ្ឋានសមុទាគមេន អរិយស្ស សីលក្ខន្ធស្ស អនុពោធប្បដិវេធសិទ្ធិ, ចាគាធិដ្ឋានសមុទាគមេន អរិយស្ស សមាធិក្ខន្ធស្ស, បញ្ញាធិដ្ឋានសមុទាគមេន អរិយស្ស បញ្ញាក្ខន្ធស្ស, ឧបសមាធិដ្ឋានសមុទាគមេន អរិយស្ស វិមុត្តិក្ខន្ធស្ស អនុពោធប្បដិវេធសិទ្ធិ ទីបិតា ហោតិ។ សច្ចាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ច តបសិទ្ធិ, ចាគាធិដ្ឋានបរិបូរណេន សព្វនិស្សគ្គសិទ្ធិ, ឧបសមាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ឥន្ទ្រិយសំវរសិទ្ធិ, បញ្ញាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ពុទ្ធិសិទ្ធិ, តេន ច និព្វានសិទ្ធិ។ តថា សច្ចាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ចតុអរិយសច្ចាភិសមយប្បដិលាភោ, ចាគាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ចតុអរិយវំសប្បដិលាភោ, ០៉ឧបសមាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ចតុអរិយវិហារប្បដិលាភោ, បញ្ញាធិដ្ឋានបរិបូរណេន ចតុអរិយវោហារប្បដិលាភោ ទីបិតោ ហោតិ។

អបរោ នយោ – ភគវតាតិ ឯតេន សត្តានំ លោកិយលោកុត្តរសម្បត្តិអភិកង្ខាទីបនេន តថាគតស្ស មហាករុណា បកាសិតា ហោតិ។ អរហតាតិ ឯតេន បហានសម្បត្តិទីបនេន បហានបញ្ញា បកាសិតា ហោតិ។ តត្ថ បញ្ញាយស្ស ធម្មរជ្ជបត្តិ, ករុណាយ ធម្មសំវិភាគោ; បញ្ញាយ សំសារទុក្ខនិព្វិទា, ករុណាយ សំសារទុក្ខសហនំ; បញ្ញាយ បរទុក្ខបរិជាននំ, ករុណាយ បរទុក្ខប្បដិការារម្ភោ។ បញ្ញាយ បរិនិព្វានាភិមុខភាវោ , ករុណាយ តទធិគមោ; បញ្ញាយ សយំ តរណំ, ករុណាយ បរេសំ តារណំ; បញ្ញាយ ពុទ្ធភាវសិទ្ធិ, ករុណាយ ពុទ្ធកិច្ចសិទ្ធិ។ ករុណាយ វា ពោធិសត្តភូមិយំ សំសារាភិមុខភាវោ, បញ្ញាយ តត្ថ អនភិរតិ។ តថា ករុណាយ បរេសំ អវិហិំសនំ, បញ្ញាយ សយំ បរេហិ អភាយនំ; ករុណាយ បរំ រក្ខន្តោ អត្តានំ រក្ខតិ, បញ្ញាយ អត្តានំ រក្ខន្តោ បរំ រក្ខតិ។ តថា ករុណាយ អបរន្តបោ, បញ្ញាយ អនត្តន្តបោ។ តេន អត្តហិតាយ បដិបន្នាទីសុ ចតុត្ថបុគ្គលភាវោ សិទ្ធោ ហោតិ ។

តថា ករុណាយ លោកនាថតា, បញ្ញាយ អត្តនាថតា; ករុណាយ ចស្ស និន្នតាភាវោ, បញ្ញាយ ឧន្នតាភាវោ។ តថា ករុណាយ សព្វសត្តេសុ ជនិតានុគ្គហោ, បញ្ញានុគតត្តា ន ច ន សព្វត្ថ វិរត្តចិត្តោ; បញ្ញាយ សព្វធម្មេសុ វិរត្តចិត្តោ, ករុណានុគតត្តា ន ច ន សព្វសត្តានុគ្គហាយ បវត្តោ។ យថា ហិ ករុណា តថាគតស្ស សិនេហសោកវិរហិតា, ឯវំ បញ្ញា អហំការមមំការវិនិមុត្តាតិ អញ្ញមញ្ញវិសោធិតា បរមវិសុទ្ធាតិ ទដ្ឋព្វា។ តត្ថ បញ្ញាខេត្តំ ពលានិ, ករុណាខេត្តំ វេសារជ្ជានិ។ តេសុ ពលសមាយោគេន បរេហិ ន អភិភុយ្យតិ, វេសារជ្ជសមាយោគេន បរេ អភិភវតិ។ ពលេហិ សត្ថុសម្បទាសិទ្ធិ, វេសារជ្ជេហិ សាសនសម្បទាសិទ្ធិ។ តថា ពលេហិ ពុទ្ធរតនសិទ្ធិ, វេសារជ្ជេហិ ធម្មរតនសិទ្ធីតិ អយមេត្ថ “ភគវតា អរហតា”តិ បទទ្វយស្ស អត្ថយោជនាយ មុខមត្តទស្សនំ។

កស្មា បនេត្ថ “វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា”តិ វត្វា បុន “វុត្ត”ន្តិ វុត្តំ? អនុស្សវបដិក្ខេបេន និយមទស្សនត្ថំ។ យថា ហិ កេចិ បរតោ សុត្វា វុត្តំ

ឃដីបិ ន ជាតត្ថេន ទុត្តំ, ត ខេតេច ទុត្តំ បនេតបិ ទុត្តត្តា៑ ត ន ថំ ខេតេ ទុត្តយេច, អបិន ខេលា ឬថយ្យិ, ត ឲចយិឆ៑ កកចតា ហិ បនេតា អឬក្វា ឋឃមូក្កាេរលាត អត្តតា អឆិកតយេច ទុត្តត្តិ ឰយឬ្ស ចិខេឋឬ្ស ឥឬ្សតត្វំ ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑ ឰឥំ ទុត្តំ ខេហាតិ –

“ទុត្តខេញ្ញាំ កកចតា” ថញ្ចា ខេលា កកចតាច ទុត្តំ, ត អខេញ្ញាត, ទុត្តយេច ន, ត ឬថត្តិ៑ អឆិកចនតញ្ញាអញ្ញាយត្វំ ខេឌិខេឆតិតិ ត ឬតរុត្តិខោខេឋា៑ ឲឋ តខេឃា ឰខេថា បនេឬបិ៑

ថឆា បុត្តាខនតាកាចឥឬ្សតត្វំ ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑ កកចា ហិ ឋមូឋមួ្ឌតាឃ ផាតុប្បត្តិកប្បឌិការេតត ឋយ្យតួបរិឋាឃ អញ្ញាឋឃាតុរូបំ ឆមុំ ខេឥឋេតិ, ត ថឬ្ស ការលា ឥាតាឌិតំ ចិឃ បុត្តាខនតាកិញ្ចំ អត្តិ៑ ខេថតេថំ ឥខេឬ្សតិ – “ទុត្តខេញ្ញាំ កកចតា, ថញ្ចា ខេលា ត បុត្តាខនតាចខេឋត ថក្កបរិឃាហថំ ចិយំឋាតុចរិថំ, អបិន ខេលា ខេចខេតឃ្យញ្ញាឋឃាតុរូបំ ផាតខេឋា ទុត្តយេចា”តិ៑

អប្បជិចត្តិឃចចតកាចឥឬ្សតត្វំ ចា ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑ ឃតិញ្ញាកកចតា ទុត្តំ, ទុត្តយេច ថំ, ត ខេកតចិ បជិក្លបិថំ ឋក្កា អក្លរឋយ្យត្តិឃា អត្វឋយ្យត្តិឃា ច៑ ទុត្តំ ខេហថំ –

“ឲថំ កកចតា ខាវិរាលាឋិឃំ ឰឋិបថេត យិកឥាខេឃ អតុត្តរំ ឆមូចក្កំ បចត្តិថំ អប្បជិចត្តិឃំ ខេកតចិ ឋយខេលាត ចា ព្រាហ្មខេលាត ចា”តិអាឌិ (ឋំ៑ តិ៑ ៥៑១០ប៍១; យហាច៑ ១លិ)៑

អបរេយ្យិ ទុត្តំ –

“ឰឆ, កិក្លខេច, អាកខេច្ឆឃ្យ ឋយខេលា ចា ព្រាហ្មខេលា ចា ‘ត ឃិឥំ ទុក្ល អរិឃឋច្ចំ, ឃំ ឋយខេលាត ខេកាថយេត បញ្ញាត្តំ, អហយិឥំ ទុក្ល អរិឃឋច្ចំ ផខេបត្វា អញ្ញំ ទុក្ល អរិឃឋច្ចំ បញ្ញាខេបឬ្សាឃិ’តិ, ខេតថំ ផាតំ ចិជ្ជតិ”តិអាឌិ៑ –

ថឋ្មា អប្បជិចត្តិឃចចតកាចឥឬ្សតត្វយ្យិ ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑

អឆ ចា ខេឋាត្វតំ អត្វតិប្បាឥកកាចឥឬ្សតត្វំ ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑ ឃតិញ្ញាបនេឋំ អាឋឃាឌិ អជាតខេត្តត អឋត្តាញ្ញាតា អខេឥឋ អកាខេល ចា ទុត្តំ, ថំ ឋច្ចយ្យិ ឋយាតំ ខេឋាត្វតំ អត្វតិប្បាឥខេត អឋយត្វតាឃ អទុត្តំ តាយ ឋិឃា, បខេកច អឋច្ចំ៑ កកចតា បត ឋមូឋមួ្ឌកាចខេថា ឋមូខេឥច បនេឋំ អាឋឃាឌិ ខេឥឋកាលំ អត្វឋិទ្ធិញ្ចា ជាតខេត្តត ទុត្តំ ឲកខេត្តត ខេឋាត្វតំ ឃឆាឆិខេប្បថត្វតិប្បាឥតខេថា ទុត្តយេច, តត្វិ ថឬ្ស អទុត្តតាបរិឃាខេឃា៑ ថឋ្មា ខេឋាត្វតំ អត្វតិប្បាឥកកាចឥឬ្សតត្វយ្យិ ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑ អបិន ឃឆា ត ថំ ឬថំ តាយ, ឃំ ត ចិញ្ញាថត្វំ ឃញ្ចា ត ថឆត្តាឃ បជិបត្តិ, ឲចំ ត ថំ ទុត្តំ តាយ, ឃំ ត ឋមូា បជិក្កហិថំ៑ កកចខេថា បត ចចតំ ចថខេឬ្សាបិ បរិឋា ឋមូខេឥច បជិក្កខេហត្វា ថឆត្តាឃ បជិបជ្ជត្តិ៑ ថឋ្មា ឋមូខេឥច បជិក្កហិថកាចឥឬ្សតត្វយ្យិ ឌ្ឋិក្លត្វំ “ទុត្ត”ត្តិ ទុត្តំ៑

អធ ចា អរិយេហិ អចិរុទ្ធចនតកាចសំយុត្តត្តំ ឌិក្កត្តំ “ទុក្ខ”ន្តិ ទុត្តំ៑ យធា ហិ កាចា ក្សលិក្សលសាចឌ្ឍានចឌ្ឍេកេះ ឆយេុ បចត្តិតិចត្តិយោ សមុតិបរយេត្វ ន អចិសំចាះតេត្វា ចេតិ, ឲចំ ឆយុេសតាបតិប្យកុតយោ អរិយាបិ កាចតិ ឆរយានេ បរិតិត្ថុតេ ន តេស្សច តេសតំ អត្យាក្តា ចេត្តិ, ត តត្វ តាតាចាតេតា៑ តស្មា ទុក្ខយរហតា តតេ បរកាេក អរហតា អរិយសឈ្ឆេភាបឹតិ ឲចំ អរិយេហិ អចិរុទ្ធចនតកាចសំយុត្តត្វយ្បិ ឲចំ ទុត្តំ៑

អធ ចា បុរិយេហិ សមុាសម្ពុទ្ធេហិ ទុក្ខតឃកាចសំយុត្តត្តំ ឌិក្កត្តំ “ទុក្ខ”ន្តិ ទុត្តំ៑ សតិបិ ហិ ឌាតិកោត្តាឃុប្បយាលាឌិចិសេសេ តេសចាលិឌិក្យលោហិ ចិយ ឆយុេតេសតាឃ ព្យុទ្ធាត់ ចិសេសោ តត្វិ, អព្ញាយព្ញា អត្តតា ន តេ បុព្វេតាបទ៌ អចិរុទ្ធេយច ចេត្តិ៑ តស្មា ទុក្ខតេញ្ញា យធា ព្យុទ្ធេហិ អត្តតា ន បុព្វេ, ព្ពតាតិបិ អយ្យោ កាចតា តេឆច ទុក្ខ អរហតាតិ ឲចំ បុរិយព្យុទ្ធេហិ អត្តតា ន ស្វុត្តត្តេរស្វុ ទុក្ខតឃកាចសំយុត្តត្វយ្បិ ឌិក្កត្តំ “ទុក្ខ”ន្តិ ទុត្តំ៑ តេត ព្យុទ្ធាត់ តេសតាឃ សព្វត្វ អចិតេរាសោ ឌីបិតេ តេហាតិ៑

អធ ចា “ទុក្ខ”ន្តិ យតេតំ ទុតិយំ បតំ, តំ អរហត្តទុក្ខកាចចេត ឥេទ្ធាំ៑ ព្ពតំ ទុក្ខ តេហាតិ – ទុក្ខតេញ្ញា កាចតា អរហតាបិ ទុក្ខ – “ឲកឆយុំ, កិក្ខុតេច”តិអាឌិកំ ព្ពតាតិ ទុឌ្ឍយាត់ ចេតត្តិ៑ អធ ចា “ទុក្ខ”ន្តិ យតេតំ ទុតិយំ បតំ, តំ ត ចេតត្វំ, អធ តេលា ចបតត្វំ ឥេទ្ធាំ៑ តេតេតំ តេស្សតិ – “ទុក្ខតេញ្ញា កាចតា, តច្ចា តេលា ត ទុក្ខយត្តំ, ត កមិតយត្តំ; អធ តេលា តេចតេឃ្យាត់ ក្សលម្វលំ ចបិត”ន្តិ អតេត្វ៑ អធ ចា យតេតំ ទុក្ខត្តិ ទុតិយំ បតំ, តំ ចត្តតត្វំ៑ អយំ ហិស្ស អតេត្វា – ទុក្ខតេញ្ញា កាចតា អរហតា, តច្ចា តេលា ត ទុក្ខយត្តំ, អបិច តតេត្វឌាតំ ទុក្ខ ចរិតត្តិ៑ តេត “យធា ចាឌី កាចា តធា ការី”តិ តេស្សតិ៑ អធ ចា ទុក្ខ កាចតា, ទុក្ខចេត អរហតា ចត្តំ ឃុតេត្តតាតិ អតេត្វ៑

អធ ចា “ទុក្ខ”ន្តិ សទ្ធេបកធាឌ្ឍឹសតំ សត្វាយាហ, បុត “ទុក្ខ”ន្តិ ចិត្វារកធាតិសំយុត៑ កាចា ហិ សទ្ធេបតេតា ចិត្វារតេតា ន ឆយុំ តេសេតិ៑ អធ ចា កាចតេតា ទុរុត្តចេតាកាចសំយុត្តត្វំ “ទុក្ខតេញ្ញា កាចតា”តិ ចត្វា បុត “ទុក្ខ”ន្តិ ទុត្តំ៑ សព្វតា តាលាត្យាតចឹកយុេតាឃ ហិ កាចតេតា សចាសតបហឹតសព្វតោសស្ស អក្កលិតញ្យប្បធស្ស កតាចិបិ ទុរុត្តំ តាយ តត្វិ៑ យធា តេកចិ តេលិតេក សតិសយេុសេត ចា តេចា ចា រចា ចា កិត្ចិ ចត្វា អធ បដិលទ្ធសព្វា បុព្វេ ទុក្ខ អទុក្ខ ចា កតេរាត្តិ បដិសទ្ធេរាត្តិ ចា, ត ឲចំ កាចា៑ កាចា បត តិច្ចកាលំ សយាហិតេតា៑ អសយេុាសឆយុេ អសយេុាហឆយុេ ន សព្វព្ញាតព្ញាលាសយុបញ្ញញហាឃ បដិកាតបដិសម្ភិតាឃ វូបតឹតយត្វំ អបរិមិតកាលំ សម្ភតបុព្វាសម្ភារសយុកាតេតហិ អតព្វាសាឆារលោហិ ចិសតចិស្សុទ្ធេហិ កលោចិសេសេហិ សោតាឃតតរសាឃតក្វតំ ស្វុលាត្តាត់ អយតចស្សំ ចស្សតេត្វា ចិឃ សោតព្វសារ៌ សចតាត្យត្វរិយំ ចត្យសន្ថំ បកាសេត្វា កចឹករុតយព្វា សតេត សកាចតិរុត្តិយា តេចតេឃ្យព្ញាសយាត្វុបំ ចេតំ ចេតិ, តត្វិ តត្វ ចាលក្កយត្តយ្បិ អចក្កលិតំ, ក្យតេ បត ទុរុត្តាចកាសោ៑ តស្មា “យំ កាចតា ទុក្ខំ, តំ ទុក្ខយេច, ត អទុក្ខំ ទុរុត្តំ ចា កតាចិ តេហាតី”តិ សំយុត្តត្វំ – “ទុក្ខតេញ្ញា កាចតា”តិ ចត្វា បុត – “ទុក្ខយរហតា”តិ ទុក្ខត្តិ ត ឲត្វ បុតរុត្តិតោសោតិ៑ ឲចយេត្វ បុតរុត្តសទ្ធស្ស សាត្វកតា តេចឌិតព្វា៑

ព្ពតិ យេ ស្វុតត្តិ ឲត្វ ព្ពតីតិ អយំ ព្ពតិសទ្ធោ តេហត្យបរិសយាបតាឌិបតេត្វចិបរិយាឃបការេតិសំយុតាចឆារលាឌិអតេតកត្វប្បេកេតា៑ តធា តេហស – “រុប្បតីតិ តេលា, កិក្ខុតេច, តស្មា រូបត្តិ ទុច្ចតី”តិអាឌីសុ (សំ៑ តិ៑ ឲ៑លិ៨) តេហត្យអតេត្វ ឌិស្សតិ៑ “តស្មាតិហ តេយ, កិក្ខុតេច, ឆយុេតាឃាតា

ᨽᩅᨳ, ᨾᩣ ᩋᩣᨾᩥᩈᨴᩣᨿᩣᨴᩣ᩺ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩤ – ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᩣᩅᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩣᨿᩣᨴᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨶᩮᩣ ᩋᩣᨾᩥᩈᨴᩣᨿᩣᨴᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑.᪒᪐) ᨷᩁᩥᩈᨾᩣᨷᨶᩮ᩺ “ᩍᨲᩥ ᩅᩤ ᩍᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨷᩤ ᩅᩥᩈᩪᨠᨴᩔᨶᩤ ᨷᨭᩥᩅᩥᩁᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑.᪑᪐) ᩋᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮ᩺ “ᨾᩣᨣᨱ᩠ᨯᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᨲᩔ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩣ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᨶᩣᨾᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾᨵᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᩋᨽᩥᩃᩣᨷᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾᩉᩣᨶᩥ᩺ ᪗᪓) ᨷᨴᨲ᩠ᨳᩅᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮ᩺ “ᩍᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨸ᩠ᨷᨭᩥᨽᨿᩮᩣ ᨻᩤᩃᩮᩣ, ᩋᨸ᩠ᨷᨭᩥᨽᨿᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ; ᩈᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᨻᩤᩃᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ; ᩈᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨻᩤᩃᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨷᩈᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪒.᪑) ᨷᨠᩣᩁᩮ᩺ “ᩈᨻ᩠ᨻᨾᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶ, ᩋᨿᨾᩮᨠᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶ, ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪒.᪑᪕) ᨶᩥᨴᩔᨶᩮ᩺ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩍᨴᨸ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩥ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨲᩣ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥᩔ ᩅᨧᨶᩦᨿᩴ᩺ ᨠᩥᩴᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩥ ᨧᩮ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨩᩣᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨧᩔ ᩅᨧᨶᩦᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪒.᪙᪖) ᩋᩅᨵᩤᩁᨱᩮ, ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᨾᩥᨵ ᨷᨠᩣᩁᨶᩥᨴᩔᨶᩣᩅᨵᩤᩁᨱᩮᩈᩩ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩺

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨠᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ – ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᨶᩥᨷᩩᨱᨾᨶᩮᨠᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩥᩅᩥᨵᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᨴᩮᩈᨶᩣᨷᨭᩥᩅᩮᨵᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨠᩈᨠᨽᩣᩈᩣᨶᩩᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᨷᨳᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩮᩣ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨾᩮᨶ ᨷᨶ ᩈᩮᩣᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩴ ᨩᨶᩮᨲ᩠ᩅᩤᨷᩥ ᩍᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᩩᨲᩴ, ᨾᨿᩤᨷᩥ ᩑᨠᩮᨶ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ᩺

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᩁᩑᩅᩴᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥᨷᩩᨠ᩠ᨡᩃᩈᩦᩉᩅᩥᨠ᩠ᨠᩦᩊᩥᨲᨴᩥᩈᩣᩃᩮᩣᨧᨶᩋᨦ᩠ᨠᩩᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨧ ᩅᩥᩈᨿᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩤ ᨶᨿᩤ ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᩤ᩺ ᨶᨿᩤ ᩅᩤ ᨷᩣᩊᩥᨣᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨲᩤ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᩩᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ
ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨴᩥᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨴᩥᨲᨴᩩᨽᨿᩅᩮᩣᨾᩥᩔᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᩈᨾᨿᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨮᨸᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨲᩥᨠᨷ᩠ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨶᩣᨶᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᩤ᩺ ᨲᩮᩉᩥ ᨶᩥᨷᩩᨱᩴ ᩈᨱ᩠ᩉᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᨶᩥᨷᩩᨱᩴ᩺

ᩋᩣᩈᨿᩮᩣᩅ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᩈᩔᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᩁᨩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᨵᩮᩣ᩺ ᩋᨲ᩠ᨲᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩑᩅ ᩅᩤ ᩋᨶᩮᨠᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩮᩣ᩺ ᩈᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᩺

ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨽᩣᩅᨶᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᩣᩈᨶᨷᨠᩣᩈᨶᩅᩥᩅᩁᨱᩅᩥᨽᨩᨶᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨠᩁᨱᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨨᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨷᨴᩮᩉᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᨷᨴᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩣᨠᩣᩁᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨨᩉᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨷᨴᩮᩉᩥ ᨧ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ᩺

ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩋᩣᨴᩮᩈᨶᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩦᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᨧ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᩅᩥᩈᨿᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᩅᩥᩅᩥᨵᩴ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᩴ ᩅᩤ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩉᩁᨱᨲᩮᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨷᨶᨿᨶᨲᩮᩣ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᨲᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮ ᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ, ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩥᨣᨲᩪᨷᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᨣᩩᨱᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩉᨲᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᩺ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨧ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩍᨵ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ᩺ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨾᩉᩣᨠᩣᩁᩩᨱᩥᨠᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᨣᨲᩣ ᨧ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩉᩁᨱᨲᩮᩣ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ᩺ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩔ ᨧ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩣ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩉᩁᨱᨲᩮᩣ ᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ᩺ ᨲᩮ ᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩉᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷ᩠ᨷᨠᩣᩈᨶᩮ

អសយច្ចការេចត ច ត្ថុទ្ធិអារេឆសតាត្យសាយតឹហិ ហទិតា អបតឹតា ហោត្តិ៍ បដឹតិ ចា បដ្ឋាតិ អតេច្ចា៍ តស្មា សយាហិតេ ឌិតេច្ច ចិកច្យបក្កិលេសេ ពតកិច្ចេត បដ្ឋា ហទិតត្ថា បចេច្ចតត្ថាត្តិ បដិហារិយំ៍ អត្ថតោ ចា ក្ខបក្កិលេសេសុ ចតុត្ឈ្យាតយេក្កេហិ ហទិតេសុ បដ្ឋា ហទេលាំ បដិហារិយំ៍ ត្ថុទ្ធិអារេឆសតាត្យសាយតិតេយា ច ចិកច្យបក្កិលេសេត ពតកិច្ចេត សត្តហិតត្ថិ បុត បចេច្ចតត្ថា, ហទិតេសុ ច អត្ថតោ ក្ខបក្កិលេសេសុ បទេសត្តាតេ ក្ខបក្កិលេសហទេលាតិ ហោត្តីតិ បដិហារិយាតិ កចត្តិ៍ បដិហារិយេយេច បាដិហារិយំ, បដិហារិយេ ចា ត្ថុទ្ធិអារេឆសតាត្យសាយតិសយុតារេយ កចំ ឲុពេកំ បាដិហារិយត្តិ ច្ចុត្តិ៍ បដិហារិយំ ចា ចតុត្ឈ្យាតំ យេក្កា ច បដិបក្កហទេលាតោ, តត្ថ ឌាតំ, តស្មិ ចា តិយិត្តក្ខុតោ, តតោ ចា អាកតត្តិ បាដិហារិយំ៍

យស្មា បត តត្តិអត្ថេឆសតាតេត្ថាហារាកិសយយសត្ថាតា ហេតុហេតុផលតក្កយបត្ថាត្តិបដិចេឆសត្ថាតា ចា ឆយុត្តេឆសតាបដិចេឆា កយ៉ឹទា, អតុបចិតសម្ភារេហិ សសាឌីហិ ចិយ យហាសយុទ្ធោ ក្ខុកេក្កាកាញ្ញហា អលត្កតេឃ្យប្បតិដ្ឋោ ច៍ តស្មា តេហិ ចតុហិ កយ៉ឹទការេចហិ យុត្តត្តិ ឆយុត្តេឆសតាបដិចេឆកយ៉ឹទ៍

ឲុពោ ឲុច កាចតោ ឆយុឆសតាឈោសោ ឲុកស្មិ ពលោ បចេច្ចយាតោ តាតាការសាត៌ សត្តាតំ អត្ថតោ អត្ថតោ ការសាចសេត អបុត្ថា អចទិយំ កហល្ខបពោ ហុត្វា អត្ថឆិកយាយ ហោតិ៍ អចិត្តេឃ្យា ហិ ញុទ្ធាតំ ញុទ្ធាត្យការេចាតិ សត្ថាសត្តាតំ សពសកាសាត្យុបតោ សោតបចយាកដ្ឋីតិ ចេដឹតត្ថា៍

តិឆស្សុតេច្ចត – "តាហំ សយម្ភុ ត យយា ត្ថុធំ សដ្ឋិកត"ត្តិ អត្ថាតំ បទិយោចេត្ត្វា – "ត្ថាតិ យេ សុតំ, យយាបិ ឲុចំ សុត"ត្តិ ត្ថុជាតិ ចត្តត្ថា សពលំ សុត្តំ តិឆស្សុតិ៍

អចឆារលាតេច្ចត – "ឲុតធក្កំ, កិក្ខូចេ, យយ សាចកាតំ កិក្ខុតំ ជាហុស្សុតាតំ យឌិធំ អាតេតេ្កា, កតិយត្តាតំ, សតិយត្តាតំ, ធិតិយត្តាតំ, ក្ខុបដ្ឋោកាតំ យឌិធំ អាតេតេ្កា"តិ (អ៍ តិ៍ ១៍១៤៨-១១១) ឲុចំ កាចតា, "អាយស្មា អាតេតេ្កា អត្ថក្យសលោ ឆយុក្យសលោ ញ្យត្តេតក្យសលោ តិទុត្តិក្យសលោ បុត្ថាបទក្យសលោ"តិ (អ៍ តិ៍ ៥៍១៩៨) ឲុចំ ឆយុសេតាបតិតា ច បសត្ថកាចាត្យុបំ អត្ថតោ ឆារលាចលំ ធេស្សេត្តា សត្តាតំ សោតុកញ្ញុតំ ឌេតតិ – "ត្ថាតិ យេ សុតំ, តត្ថា តោ អត្ថតោ ចា ញ្យត្តេតតោ ចា អតុតយតឆិកំ, ឲុចយេច, ត អត្ថាចា, ចេដ្ឋា"ត្តិ៍ អត្ថាចាតិ កាចតោ សយុលា សុតាការតោ អត្ថាចា, ត បត កាចតា ចេសិតាការតោ៍ អចិត្តេឃ្យាត្យកាចា ហិ កាចតោ ចេសតា, សា ត សត្តាការេត សក្កា ចិត្ថាតុត្តិ ចុចេត្តាចាយេតេច្ចា៍ សុតាការាចិទ្ធុត្តេតយេច ហិ ឆារលាចលំ៍ ត ហេត្ថ អត្ថត្ថទាបទិហារោ ច្ចិត្តេយ្យំ អត្ថាតំ ឲុកចិសយត្តា៍ ត្ថុតទេចា ហិ ចេទោ កាចតោ ចេសតាយ សត្ថាចា បដិក្កហលោ សយេច្ចា អសយេច្ចាតិ ចា អាបេត្តុ្ឃ្យាតិ៍

យេ-សទ្ធោ តឹសុ អតេច្ចសុ ធិស្សតិ៍ តចា ហិស្ស – "កាចាកិកិតំ យេ អកោឌេតេឃ្យ"ត្តិអាឌីសុ (ឆំ៍ តិ៍ ១៍១៤៥; សុ៍ តិ៍ ៥៧១) យយាតិ អតេច្ចា៍ "សាធុ យេ, កេត្ត, កាចា សំលិតេច្ចត ឆយុំ ចេសេតុ"តិអាឌីសុ (ឆំ៍ តិ៍ ៣៍៥៥; ៥៍៦៥៧; អ៍ តិ៍ ៣៍៦៥ល) យឃ្លុតិ អតេច្ចា៍ "ឆយុធាយាធា យេ, កិក្ខូចេ, កចចា"តិអាឌីសុ (យ៍ តិ៍ ១៍១៦៨) យយាតិ អតេច្ចា៍ ត្ថុឆ បត "យយា សុត"ត្តិ ច "យយ សុត"ត្តិ ច អត្ថដ្ឋេយ យុត្តិ៍

ឯត្ថ ច យោ បរោ ន ហោតិ, សោ អត្តាតិ ឯវំ វត្តព្ពោ និយកជ្ឈត្តសង្ខាតេ សកសន្តានេ វត្តនតោ តិវិធោបិ មេ-សទ្ទោ យទិបិ ឯកស្មិំយេវ អត្ថេ ទិស្សតិ, ករណសម្បទានាទិវិសេសសង្ខាតោ បនស្ស វិភត្តេវាយំ អត្ថភេទោតិ អាហ – “មេ-សទ្ទោ តីសុ អត្ថេសុ ទិស្សតី”តិ.

សុតន្តិ អយំ សុត-សទ្ទោ សឧបសគ្គោ អនុបសគ្គោ ច គមនវិស្សុតកិលិន្នូបចិតានុយោគសោតវិញ្ញេយ្យសោតទ្វារានុសារវិញ្ញាតាទិអនេកត្ថប្បភេទោ. កិញ្ចាបិ ហិ កិរិយាវិសេសកោ ឧបសគ្គោ, ជោតកភាវតោ បន សតិបិ តស្មិំ សុត-សទ្ទោ ឯវ តំ តំ អត្ថំ វទតីតិ អនុបសគ្គស្ស សុតសទ្ទស្ស អត្ថុទ្ធារេ សឧបសគ្គោបិ ឧទាហរីយតិ.

តត្ថ “សេនាយ បសុតោ”តិអាទីសុ គច្ឆន្តោតិ អត្ថោ. “សុតធម្មស្ស បស្សតោ”តិអាទីសុ (ឧទា. ១១) វិស្សុតធម្មស្សាតិ អត្ថោ. “អវស្សុតា អវស្សុតស្សា”តិអាទីសុ (បាចិ. ៦៥៧) កិលិន្នា កិលិន្នស្សាតិ អត្ថោ. “តុម្ហេហិ បុញ្ញំ បសុតំ អនប្បក”ន្តិអាទីសុ (ខុ. បា. ៧.១២) ឧបចិតន្តិ អត្ថោ. “យេ ឈានប្បសុតា ធីរា”តិអាទីសុ (ធ. ប. ១៨១) ឈានានុយុត្តាតិ អត្ថោ. “ទិដ្ឋំ សុតំ មុត”ន្តិអាទីសុ (ម. និ. ១.២៤១) សោតវិញ្ញេយ្យន្តិ អត្ថោ. “សុតធរោ សុតសន្និចយោ”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.៣៣៩) សោតទ្វារានុសារវិញ្ញាតធរោតិ អត្ថោ. ឥធ បនស្ស “សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារិត”ន្តិ វា “ឧបធារណ”ន្តិ វា អត្ថោ. មេ-សទ្ទស្ស ហិ មយាតិ អត្ថេ សតិ “ឯវំ មេ សុតំ, មយា សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារិត”ន្តិ អត្ថោ. មមាតិ អត្ថេ សតិ “ឯវំ មម សុតំ សោតទ្វារានុសារេន ឧបធារណ”ន្តិ អត្ថោ.

ឯវមេតេសុ តីសុ បទេសុ យស្មា សុតសទ្ទសន្និធានេ បយុត្តេន ឯវំសទ្ទេន សវនកិរិយាជោតកេន ភវិតព្ពំ, តស្មា ឯវន្តិ សោតវិញ្ញាណាទិវិញ្ញាណកិច្ចនិទស្សនំ. មេតិ វុត្តវិញ្ញាណសមង្គិបុគ្គលនិទស្សនំ. សព្វានិបិ វាក្យានិ ឯវការត្ថសហិតានិយេវ អវធារណផលត្តា. តេន សុតន្តិ អស្សវនភាវប្បដិក្ខេបតោ អនូនាធិកាវិបរីតគ្គហណនិទស្សនំ. យថា ហិ សុតំ សុតមេវាតិ វត្តព្ពតំ អរហតិ, តំ សម្មា សុតំ អនូនគ្គហណំ អវិបរីតគ្គហណញ្ច ហោតីតិ. អថ វា សទ្ទន្តរត្ថាបោហនវសេន សទ្ទោ អត្ថំ វទតីតិ, យស្មា សុតន្តិ ឯតស្ស អសុតំ ន ហោតីតិ អយមត្ថោ, តស្មា សុតន្តិ អស្សវនភាវប្បដិក្ខេបតោ អនូនាធិកាវិបរីតគ្គហណនិទស្សនំ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – មយា សុតំ, ន ទិដ្ឋំ, ន សយម្ភុញាណេន សច្ឆិកតំ, ន អញ្ញថា វា ឧបលទ្ធំ, អបិច សុតំវ, តញ្ច ខោ សម្មទេវាតិ. អវធារណត្ថេ វា ឯវំសទ្ទេ អយមត្ថយោជនាតិ តទបេក្ខស្ស សុត-សទ្ទស្ស និយមេត្វា សម្ភវតីតិ អស្សវនភាវប្បដិក្ខេបោ, អនូនាធិកាវិបរីតគ្គហណនិទស្សនតា ច វេទិតព្ពា. ឯវំ សវនហេតុសវនវិសេសវសេន បទត្តយស្ស អត្ថយោជនា កតាតិ ទដ្ឋព្ពា.

តថា ឯវន្តិ សោតទ្វារានុសារេន បវត្តាយ វិញ្ញាណវីថិយា នានត្ថព្យញ្ជនគ្គហណតោ នានប្បការេន អារម្មណេ បវត្តិភាវប្បកាសនំ អាការត្ថេ ឯវំសទ្ទោតិ កត្វា. មេតិ អត្តប្បកាសនំ. សុតន្តិ ធម្មប្បកាសនំ យថាវុត្តាយ វិញ្ញាណវីថិយា បរិយត្តិធម្មារម្មណត្តា. អយញ្ហេត្ថ សង្ខេបោ – នានប្បការេន អារម្មណេ បវត្តាយ វិញ្ញាណវីថិយា ការណភូតាយ មយា ន អញ្ញំ កតំ, ឥទំ បន កតំ, អយំ

ឆដ្ឋោ វុត្តោតិ។

តថា ញត្តីតិ និជ្ឈត្តិប្បការំ និជ្ឈត្តោ ញត្តិ-សទ្ទោតិ កត្វា និជ្ឈេតព្ពស្ស និជ្ឈត្តត្ថាការាការតោ។ តស្មា ញត្តិសទ្ទេន សកលម្បិ វុត្តំ បច្ចយដ្ឋន្តិ ចេតិតព្ពំ។ យេតិ បុគ្គលប្បការំ។ វុត្តន្តិ បុគ្គលកិច្ចប្បការំ។ វុត្ត-សទ្ទេន ហិ លព្ភមានា វចនកិរិយា វចនវិញ្ញាណប្បវត្តិប្បវត្តិព្វា, តត្ថ ច បុគ្គលវោហារោ។ ន ហិ បុគ្គលវោហាររហិតេ ឆព្ពុប្បវត្តេ វចនកិរិយា លព្ភតិ។ តស្សាយំ សង្ខេបោ – យំ វុត្តំ និទ្ទិសិស្សាមិ, តំ យថា ញត្តិ វុត្តន្តិ។

តថា ញត្តីតិ យស្ស ចិត្តសន្តានស្ស នានារម្មណប្បវត្តិយា នានត្តញ្ញេយ្យគ្គហណំ ហោតិ, តស្ស នានាការនិទ្ទេសោ អាការទេន ញត្តិសទ្ទោតិ កត្វា។ ញត្តីតិ ហិ អយំ អាការបញ្ញត្តិ ឆព្ពុត្តំ តំ តំ បវត្តិអាការំ រូបាទិកាយ បញ្ញាបេតព្ពសភាវតោ។ យេតិ កត្វានិទ្ទេសោ។ វុត្តន្តិ វិសយនិទ្ទេសោ។ សោតព្ពោ ហិ ឆព្ពោ វចនកិរិយាកត្វាបុគ្គលស្ស វចនកិរិយាវសេន បវត្តិដ្ឋានំ ហោតិ។ ឧត្តានោវ នានប្បការប្បវេត្តន ចិត្តសន្តានេន តំសម្ពន្ធោ កត្វា វិសយេ គហណសន្និដ្ឋានំ ជប្បិតំ ហោតិ។

អថ វា ញត្តីតិ បុគ្គលកិច្ចនិទ្ទេសោ។ វុត្តានន្តរឆព្ពុត្តំ គហិតាការស្ស និជ្ឈត្តស្ស អវធារណស្ស វា បកាសនការេន ញត្តិសទ្ទេន តថាការាទិធារណស្ស បុគ្គលវោហារូបាទានឆព្ពុព្យាបារការតោ បុគ្គលកិច្ចំ នាម និទ្ទិដ្ឋំ ហោតីតិ។ វុត្តន្តិ វិញ្ញាណកិច្ចនិទ្ទេសោ។ បុគ្គលវាទិនោបិ ហិ វចនកិរិយា វិញ្ញាណនិរបេក្ខា ន ហោតីតិ។ យេតិ វិសយកិច្ចយុត្តបុគ្គលនិទ្ទេសោ។ យេតិ ហិ សព្ពប្បវត្តិ ឧបនេត្វេន សត្តវិសេសវិសយា, វិញ្ញាណកិច្ចញ្ញា តទេវ សវេនហិតត្តន្តិ។ អយំ បនេត្ថ សង្ខេបោ – យថា វចនកិច្ចវិញ្ញាណសម្បត្តា បុគ្គលេន វិញ្ញាណវសេន លទ្ធស្សវនកិច្ចវោហារេន វុត្តន្តិ។

តថា ញត្តីតិ ច យេតិ ច សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថវសេន អវិជ្ជមានបញ្ញត្តិ។ សត្តស្ស ហិ សង្ខានិកបញ្ញស្ស អត្តស្ស បញ្ញត្តិមុខេនេវ បរិបញ្ញិតត្ថតា សត្តបញ្ញត្តិនាម វិជ្ជមានាទីសុ លព្ភេវ បញ្ញត្តីសុ អវរោធោ, តស្មា យោ យាថាវទីបិអានយោ វិយ អត្ថតោ, អត្ថស្សវាទីហិ គហេតព្ពោ វិយ អត្តត្តមតោ ច ន ហោតិ។ សោ រូបសង្ខាទិកោ រូប្បនាត្ថវនាទិកោ ច បរមត្ថការេន សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថវសេន វិជ្ជតិ។ យោ បន ញត្តីតិ ច យេតិ ច វុច្ចមានោ អាការាទិអបរមត្ថការេន សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថវសេន អនុបលព្ភមានោ អវិជ្ជមានបញ្ញត្តិ នាម, កិមេត្ថ តំ បរមត្ថតោ អត្ថិ, យំ ញត្តីតិ វា យេតិ វា និទ្ទេសំ លភេថ។ វុត្តន្តិ វិជ្ជមានបញ្ញត្តិ។ យញ្ហិ តំ សោតេន ឧបលទ្ធំ, តំ បរមត្ថតោ វិជ្ជមានន្តិ។

តថា ញត្តីតិ សោតបថមាគតេ ឆព្ពេ រូបាទិកាយ តេសំ រូបឆាទិតាការាទីនំ បច្ចយវសេន។ យេតិ សសន្តតិបរិយាបន្នេ ធម្មេ គណនាទិវិសេសវិសិដ្ឋេ រូបាទិកាយ ចត្តត្តតោ រូបាទិបញ្ញត្តិ។ វុត្តន្តិ ឧដ្ឋានីតិ រូបនិឆាយ ចត្តត្តតោ រូបនិឆាបញ្ញត្តិ។ ឧដ្ឋានិសការតោ រហិតេ សង្ខាយតនេ បវត្តមានោបិ វុត្តវោហារោ ទុតិយំ, តតិយន្តិ អាទិកោ វិយ បឆមាទិ និស្សាយ “យំ ន ឧដ្ឋមុត្តវិញ្ញាណនិរបេក្ខំ, តំ វុត្ត”ន្តិ វិញ្ញាយមានា ឧដ្ឋានីតិ រូបនិឆាយ ចត្តត្តា ហោតិ។ អវុត្តំ ន ហោតីតិ ហិ វុត្តន្តិ បការិតោយមេត្ថាតិ។

ឧត្ត ច ឋតីតិ ចចនេត អសម្មោហំ ឌីបេតិ។ បដិចិន្ត ហិ អត្តស្ស បការេចិសេយសា ឋតីតិ ឋាឆ អាឃស្ទតា អាតន្តេត បច្ចាយដ្ឋា, តេតស្ស អសម្មោហេហា ឌីបិតោ។ ត ហិ សម្មូឡ្ហេហា តាតប្បការប្បដិចេចឆសយេត្តា ហោតិ, លោកប្បហាតាឌិចេសេត តាតប្បការា ទុប្បដិចិន្តា ច ស្ទុត្តត្តា តិដ្ឋិឃិយត្តិ។ ស្ទុតត្តិ ចចនេត អសម្មោហំ ឌីបេតិ ស្ទុតាការស្ស ឃាឆាចតោ ឥស្សិយយាតត្តា ឃស្ស ហិ ស្ទុតំ សម្មុដ្ឋំ ហោតិ, ត សោ កាលត្តរេ យឃា ស្ទុតត្តិ បដិជាតាតិ។ ឋាច្ចស្ស អសម្មោហេត សម្មោហាការេចត បញ្ញាឃ ឧច ចា សចតកាលសម្មុតាឃ តត្ថុត្តិកាលបញ្ញាសិទ្ធិ, តឆា អសម្មោសេត សតិសិទ្ធិ។ តត្ត បញ្ញាបុព្វង្គយាឃ សតិឃា ព្យញ្ជតាចឆារលាសយត្តតា។ ព្យញ្ជតាតព្យា បដិចិន្តិព្វាតេព្វា អាការរា តាតិកម្មិរា, ឃឆាស្ទុតឆារលាយេច តត្ត ករលិឃត្តិ សតិឃា ព្យាបិរា អឆិកោ, បញ្ញា តត្ត ក្វលិក្ខុតា ហោតិ បញ្ញាឃ បុព្វង្គយាតិ កត្វា។ សតិបុព្វង្គយាឃ បញ្ញាឃ អត្តប្បដិចេចឆសយត្តតា។ អត្តស្ស ហិ បដិចិន្តិព្វាតេព្វា អាការរា កម្មិរាតិ បញ្ញាឃ ព្យាបិរា អឆិកោ, សតិ តត្ត ក្វលិក្ខុតា ហោតិ សតិឃា បុព្វង្គយាតិ កត្វា។ តត្រុកឃសយត្តតាយោគេត អត្តព្យញ្ជតសយត្តស្ស ឆម្មកោសស្ស អត្ថបិលតសយត្តតាឃ ឆម្មកណ្ឌាការិកត្តសិទ្ធិ។

អបរេរា តយោ – ឋាតីតិ ចចនេត ឃោតិសោយតសិការំ ឌីបេតិ។ តេត ទុច្ចយាតាតំ អាការតិឥស្សតាចឆារលាត្តាតំ ស្ទបរិ ចក្ខុយាតាតំ តាតប្បការប្បដិចេចឆខោតកាតំ អចិបរីតសន្តូមិចិសយត្តា។ ត ហិ អឃោតិសោ យតសិករោរតោ តាតប្បការប្បដិចេចឆា សម្ភចតិ។ ស្ទុតត្តិ ចចនេត អចិក្ខេបំ ឌីបេតិ, តិឥាតបុច្ឆាចសេត បករលាប្បត្តស្ស ចក្ខុយាតស្ស ស្ទុត្តស្ស សចតំ ត សយាឆាតយត្តរេត សម្ភចតិ ចិក្ខិត្តចិត្តស្ស សចតាកាចតោ។ តឆា ហិ ចិក្ខិត្តចិត្តោ បុក្កលោ សព្វសម្បត្តិឃា ទុច្ចយាតោបិ “ត យឃា ស្ទុតំ, បុត កណឆា”តិ ចឥតិ។ ឃោតិសោយតសិការេត ចេត្ត អត្តសម្មោបលិឆិ បុព្វេកតបុញ្ញតច្ចា សាធេតិ, សម្មា អប្បលិហិតត្តស្ស បុព្វេ អកតបុញ្ញស្ស ចា តឥកាចតោ។ អចិក្ខេបេត សទ្ធម្មស្សចតំ សប្បុរិស្ទុបតិស្សយច្ចា សាធេតិ, អស្សុតចតោ សប្បុរិស្ទុបតិស្សយរហិតស្ស ច តឥកាចតោ។ ត ហិ ចិក្ខិត្តចិត្តោ សទ្ធម្មំ សោតុំ សក្កោតិ, ត ច សប្បុរិសេ អតុបស្សយយាតស្ស សចតំ អត្តិ។

អបរេរា តយោ – “ឃស្ស ចិត្តសន្តាតស្ស តាតាការប្បចត្តិឃា តាតត្តព្យញ្ជតក្កហណំ ហោតិ, តស្ស តាតាការតិឌ្ឌេសោ”តិ ទុត្តំ។ ឃស្មា ច សោ កាចតោ ចចតស្ស អត្តព្យញ្ជតប្បភេឥបរិច្ឆេឥចសេត សកលសាសតសម្បតិច្ឆកាហេតត តិរចសេសបរហិតបរិបូរិការលាត្វតោ ឧចំកឌ្ឍកោ អាការេរា ត សម្មា អប្បលិហិតត្តតោ បុព្វេ អកតបុញ្ញស្ស ចា ហោតិ, តស្មា ឋាតីតិ ឋាយិតា កឌ្ឍកេត អាការេត បច្ឆិមចក្កទ្វយសម្បត្តិមត្តតោ ឌីបេតិ, ស្ទុតត្តិ សចតឃោគេត បុរិមចក្កទ្វយសម្បត្តិំ។ ត ហិ អប្បតិរូបេ ឥេសេ ចសតោ សប្បុរិស្ទុបតិស្សយរហិតស្ស ចា សចតំ អត្តិ។ ឋាច្ចស្ស បច្ឆិមចក្កទ្វយសិទ្ធិឃា អាសយសុទ្ធិ សិទ្ធា ហោតិ, សម្មា បលិហិតចិត្តោ បុព្វេ ច កតបុញ្ញោ ចិស្ទុទ្ធាសយោ ហោតិ, តឥចិស្ទុទ្ធិហេតុតំ កិលេសាតំ ទូរីកាចតោ។ តឆា ហិ ទុត្តំ – “សម្មា បលិហិតំ ចិត្តំ, សេយ្យសោ តំ តតោ ករេ”តិ (ឆ។ ប។ ៣៣) “កតបុញ្ញោសិ ត្វំ, អាតន្ទ, បឆាតយតុយុញ្ជ, ខិប្បំ ហោហិសិ អតាសចោ”តិ (ឌី។ តិ។ ១។១០លិ) ច។ បុរិមចក្កទ្វយសិទ្ធិឃា បយោគសុទ្ធិ។ បតិរូបឥេសចាសេត ហិ សប្បុរិស្ទុបតិស្សយេត ច សាធុតំ ឌិដ្ឋាតុកតិអាបជ្ជេតតបិ ចិស្ទុទ្ធប្បយោគោ ហោតិ។ តាឃ ច អាសយសុទ្ធិឃា អឆិកមព្យត្តិសិទ្ធិ, បុព្វេ ឧច តណ្ហាឌិដ្ឋិសំកិលេសាតំ ចិសោឆិតត្តា បយោគសុទ្ធិឃា អាកមព្យត្តិសិទ្ធិ។ ស្ទុបរិស្ទុទ្ធកាយចចឌីបយោគោ ហិ ចិប្បដិសាររាកាចតោ អចិក្ខិត្តចិត្តោ បរិយត្តិយំ ចិសារេឌោ ហោតិ។ ឋាតិ បយោគាសយស្ទុទ្ធស្ស

អាកាយាធិកាយនយ្យត្ថស្ស ចចត់ អទ្វេហ្យក្កយត់ ចិយ ឃ្វិរិយស្ស ក្ខេឃរោតា, រឃាតិរឃាយតសិការរា ចិយ ច ក្បលឆ្ចេស្ស, អទហតិ កាចរោតា ចចតស្ស បុត្តាក្កយំ កចិត្យត្តិ ធារត តិធាត់ ធរបរត្តា ព្ហតិ រយ ឃ្យតត្តិអាធិយាហ៊

អបររោ តរយោ – ព្ហតីតិ ព្ហយិតា បុរត្ថ ចុត្តតរយត តាតប្យការប្យជិ៍រចធឌីបពោត អត្តរតា អត្តបជិកាតបជិ៍ នយ្ធិគានយ្យត្តិនញ្ចាចំ ឌីរបតិ៍ ឃ្យតត្តិ ព្ហយិតា ព្ហតិនធ្ធនត្ថិធាតរោតា ចក្កយាតារបក្កាយ ចា រសាតព្ហារកឥប្យជិ៍រចធឌីបពោត ឆ្ចេតិទ្វុតិបជិ៍ នយ្ធិគានយ្យត្តិនញ្ចាចំ ឌីរបតិ៍ ព្ហតីតិ ច ព្ហធំ ចុត្តតរយតេច រឃាតិរឃាយតសិការឌីបក់ ចចត់ កាសយារតា “ទុរព យឃា ឆ្ចា យតសាតុរបក្កិតា ជិជ្ជ ឃា ឃ្យប្យជិចិន្ធ”តិ ឌីរបតិ៍ បរិឃត្តិឆ្ចា ហិ “ព្ហធ ឃឹល់ ពធិត់, ព្ហធ នយាធិ, ព្ហធ បញ្ញា, ទុត្តកា ទុត្ត អតុនត្ថិរឃា”តិអាធិតា តរយត យតសា អតុរបក្កិតា អតុស្សចាការបរិចិតក្កនហិតាយ ឆ្ចេតិញ្ញាតក្កត្តិក្កតាយ ធាតបរិញ្ញានញ្ញាតាយ ចា ជិជ្ជ ឃា ពត្ត ពត្ត ចុត្តទ្វុបិទ្វុបឆ្ចេ “ព្ហតិ ទ្វុបំ, ទុត្តក់ ទ្វុប”ត្តិអាធិតា តរយត ឃ្យុ ចចត្តរបត្តា បជិចិន្ធ អត្តរតា បររសញ្ញា ហិតឃ្យុតាចហា រហាត្តីតិ៍ ឃ្យតត្តិ ព្ហធំ នចតរយាកបរិឌីបពចចត់ កាសយារតា “ពហ្វ យឃា ឆ្ចា ឃ្យតា ធាតា ចចសា បរិចិតា”តិ ឌីរបតិ៍ រសាតាចធាតប្យជិពន្ធ ហិ បរិឃត្តិឆ្ចេស្ស នចតធារលបរិចឃា៍ តក្មុកឃតបិ ឆ្ចេស្ស ក្ខាក្កាតកាវចត អត្តញ្ញាតបរិប្បុរិ ឌីរបរត្តា នចរត អាធរំ ឌុរតតិ៍ អត្តញ្ញាតបរិបុណ្ណពិញ្ញាឆ្ចេ អាធររត អស្សុលរត្តា យហតា ហិតា បរិធាហិររា រហាតីតិ អាធរំ ឌុរតត្វា នក្កុំ ឆ្ចរ្យា រសាតរត្តា៍

ព្ហតិ រយ ឃ្យតត្តិ ព្ហយិតា បត នករលត ចចរតត អាឃរុា អាតត្ថុ តចាកាតប្យចធិត់ ឆ្ចេចិតឃំ អត្តរតា អធហរត្តា អសប្យុទិនក្សុយិ អតិក្កយតិ, សាចកត្តិ បជិធាតរត្តា នប្យុទិនក្សុយិ ឌូក្កយតិ៍ តចា អសត្ថឆ្ចា ចិត្តិ ចុដ្ឋារបតិ, នត្ថឆ្ចេ ចិត្តិ បតិដ្ឋារបតិ៍ “រពចលំ ឃ្យតរយរចត់ យឃា, តស្សុច បត កាចរោតា ចចត”ត្តិ ឌីរបរត្តា អត្តាត់ បរិរយារចតិ, នត្តាទ៉ិ អបឌីនតិ, ឌិតចចត់ អរប្យតិ, ឆ្ចេតត្តិ បតិដ្ឋារបតិ៍

អបិច ព្ហតិ រយ ឃ្យតត្តិ អត្តតា ក្ខប្យាធិតកាចំ អប្យជិធាតរត្តា បុទិយស្សុចត់ ចិចររត្តា នយ្យុតា បជិក្កហិតឃិធំ យឃា តស្ស កាចរោតា ចតុរចសារឌួចិសារធស្ស ធរធាលឆរស្ស អាសកដ្ឋាគដ្ឋាឃិរតា ឃឹហតាគតាធិរតា នត្តនត្តុតយស្ស ឆ្ចិស្សរស្ស ឆ្ចេរាធស្ស ឆ្ចាធិបតិរតា ឆ្ចេឌីបស្ស ឆ្ចេនរលាស្ស នត្ថឆ្ចេចររក្កចត្តិរតា នយ្យានយ្យុត្ថស្ស៍ ត ទុត្ត អរត្ត ចា ឆរយ្ល ចា បររធ ចា ញ្ញាតរត ចា ពក្កា ចា ចិយតិ ចា ពាតព្ហាតិ នត្តារធចយតុស្សាត់ ព្ហយិ្ហ ឆ្ចេចិតរយ អស្សុន្ធឃំ ចិតារសតិ, នត្ថានយ្យធំ ក្ខប្យារធតិ៍ រពរតត់ ចុត្តតិ –

“ចិតានឃតិ អស្សុន្ធិ, នត្ថិ ចរន្ធតិ នារសត;

ព្ហតិ រយ ឃ្យតយិរចុចំ, ចធំ រពាតយសាចរពា”តិ៍

ទុត្តាហ – “ពស្មា បរតត្ត ឃចា អត្ថោឃ្ម ឃុរត្តឃ្ម ‘ទុចំ រយ ឃ្យតំ, ទុក់ នយឃំ កាចចា’តិអាធិតា ពាលរធរឃ អបធិនិត្តាច តិធាត់ កានិត់, ទុចំ ត កានិត”ត្តិ? អបររ តាច អាហ្ង – ត បត រចររត កានិតត្តា៍ ព្ហធពិញ្ញាតិធាត់ ត អាឃរុតា អាតត្ថុត បធយំ កានិតំ ព្យុត្តតារាយ បត កាចតា ក្ខបិរសិកាឃ្ម ពហ្វស្សុតកាវចត ទុតធរក្កុ ធបិតាយ រសក្កបប្យជិ នយ្ធិគាប្យត្តាយ អរិឃសាចិកាយ សាយាចតិប្យយុតាត់ បញ្ចត្ថិ

ឌ្ឍត្ថិយវាត់ បដយំ ការសិត៌

ពក្រាយំ អត្ថុប្បត្តិកថា – ឌ្ឍតោ កិរ កប្បវតវហស្សយត្តេក បក្ខុយុត្តទោ ភាយ វម្ពាវម្ពុធ្ទោ លោកេ ចុប្បជ្ជិត្វា បចត្តិតចវាធម្មចក្កោ ហំវចតិយំ ចិហរតិ៍ អថេធកឌិចវំ ហំវចតិយំ ខុកា កុលធីតា វត្ថុ ធម្មទេវត់ វោតុំ កច្ឆត្តិហិ ចុបិវិកាហិ វទ្ធិ អាទាយំ កតា៍ វត្ថោទំ ខុកំ ចុបិវិកំ ពាហុស្សតាត់ ខុតងក្ខេ ធបេត្វា ឌិវ្វា អធិកាទំ កត្វា តំ ធាតត្តទំ បទេត្វសិ៍ វត្ថាបិ តំ ញ្យាកាសិ “អភាកេត កោតយស្ស ភាយ វម្ពាវម្ពុធ្ទស្ស សាចិកាត់ ចុបិវិកាត់ ពាហុស្សតាត់ អក្កា កចិស្សតី”តិ៍ តស្សា យាចឌីចំ កុវលំ កត្វា ទេចលោកេ តិឌ្ឍត្តិត្វា បុត យត្វស្សន្តិ ខុចំ ទេចយត្វស្សុ វំវទត្តិយា កប្បវតវហស្សំ អតិក្កត្តិ៍ អថ ឌ្ឍយវ្វិ កឌ្ឌកប្យេ អយត្រាំ ភកចតោ កាទេល វា ទេចលោកតោ ចចិត្វា ឈោវកវេជ្ជិស្ស កេហេ គាវិយា កុច្ឆិស្មិ បដិវត្តិ កហិត្វាចុត្តទាតិស្សា ភាយំ អកំស្៍ វា ឌាតកាលេ ពុជ្ឈា អហោសីតិ ពុជ្ឈត្តទាទេត្វច បញ្ញាយិត្វ៍ វា អបទភាកេ ឈោវកវេជ្ជិតា វទញ្ញា ចុតតស្ស វាយាចតិយា ឌិត្តកាលេ តស្សា បទិចាទិកភាទេចត ឌិត្តា វទញ្ញា ចុតតស្ស អទេត្តបុទេ ចវតិ៍

តេត ច វមយេយត កោវម្ពិយំ ឈោវកវេជ្ជិកុក្កុដវេជ្ជិបិចាទិកវេជ្ជិតោ ភកចត្តំ ចុទ្ទិស្ស តយោ ចិហារេ កាទេត្វា ឌតបងចាទិកំ ចទត្តេ តធាកេត កោវម្ពិភកទំ វម្យទេត្ត ញុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុវង្ឃស្ស ចិហារេ តិយ្យាទេត្វា យហាគាតាតិ បចទេត្វាវុំ, យាវមត្តំ អតិក្កមិ៍ អថ តេវំ ខុតងហោសិ – “ញុទ្ធា ភាយ វម្ពាលោកាត្តុកម្បកា, អញ្ញោវម្បិ ខ្លកាវំ ងស្សាមា”តិ កោវម្ពិភកចាវិតោបិ ឌតស្ស ខ្លកាវំ អកំស្៍ តតោ បដ្ឋាយ ភាកទា ចិធិវភាទេភត កាលវភាទេភត យហាគាតំ ទេត្តិ៍ អថេធកឌិចវំ វត្ថា ភិក្ខុវង្ឃបទិចុតោ យាលិកាទទេដ្ឋកស្ស កេហេ តិឃិឌិ៍ តស្មិ ខណោ ពុជ្ឈត្តទា វាយាចតិយា បុប្ផាតិ កហេតុំ អដ្ឋ កហាបណោ អាគាយ តំ កោហំ អកយាសិ៍ យាលិកាទទេដ្ឋកោ តំ ឌិវ្វា “អម្ម ចុត្តទេ, អជ្ជ ញុយំ្ហបុប្ផាតិ គាតុំ ខណោ តត្ថិ, អហំ ញុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុវង្ឃំ បទិចិវាមិ, ត្វម្បិ បទិទេចវតាយ វហាយិកា ហោហិ, ខុចំ ឌ្ឍតោ បទទវំ ទេយ្យាចច្ឆកទលតោ មុច្ចិស្សសី”តិ អាហ៍ តតោ ពុជ្ឈត្តទា ញុទ្ធាត់ ភត្តក្កេ ទេយ្យាចច្ចំ អកាសិ៍ វា វត្ថោទា ចុបតិសិត្តកធាចវេត កធិតំ វត្តមេច ធម្មំ ចុក្កហិត្វាអត្ថុមោឌត់ បត វុត្វា វោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋាសិ៍

វា អញ្ញាវុ ឌិចវេវុ ចត្តារោច កហាបណោ ឌត្វា បុប្ផាតិ កហេត្វា កច្ឆតិ, តស្មិ បត ឌិចវេ ឌិដ្ឋវច្ចភាទេចត បទវត្តកោ ចិត្តំ អត្តុប្បាទេត្វា អដ្ឋបិ កហាបណោ ឌត្វា បច្ឆិ បូទេត្វា បុប្ផាតិ កហេត្វា វាយាចតិយា វត្តិកំ អកយាសិ៍ អថ តំ វា បុច្ឆិ “អម្ម ចុត្តទេ, ត្វំ អញ្ញាវុ ឌិចវេវុ ត ពាហុតិ បុប្ផាតិ អាហទសិ, អជ្ជ បត ពាហុកាតិ, កិំ តោ ទាឌា ចុត្តទិតទំ បវទេត្តា”តិ? វា មុសា ចត្តុំ អកត្តតាយ អតីតេត អត្តភា កតំ អតិក្ខហិត្វា វត្តំ កទេធសិ៍ អថ “កស្មា អជ្ជ ពាហុតិ អាហទសី”តិ ច ចុត្តា “អជ្ជាហំ វម្ពាវម្ពុទ្ធស្ស ធម្មំ វុត្វា អមតំ វច្ឆាកាសិំ, តស្មា តុទេម្ហ ចទេច្ចាមី”តិ អាហ៍ តំ វុត្វា “អទេ ឌុដ្ឋគាវិ, ខុត្តកំ កាលំ តយា កហិតេ កហាបណោ ទេហី”តិ អតទេជ្ជត្វា បុត្តទេហតុតា ចោឌិយមាភា “អម្ម, តយា បីតំ អមតំ, អមេម្បិ បិទេយហី”តិ ចត្វា “ទេតភ ហិ មំ ត្យាបេហី”តិ ចុទេត្ត វោញ្យអវហិ កទេត្តងកឈទេឌហិ ត្យាបេត្វា ទេត្វ មដ្ឋវាងទេក គាទេបសិ៍ វា ខុកំ តិចាទេវត្វា ខុកំ បិទុបិត្វា អាវតំ បញ្ញាទេបត្វា អាវទេត តិឃិឌិត្វា ចិចិត្រតីឌតិ អាគាយ តិចាវទេតវុ តិសិត្តាតិ បញ្ចា យាតុកាយវតាតិ អាមទេត្តត្វា វេខប្បជិវម្ពុគាវុ ធត្វា វត្ថោទា ទេសិតតិយាទេមទេតច តាវំ ធម្មំ ទេទេវេសិ៍ ទេវតាចវាទេត តា វត្ថា វោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋហិវុ៍ តា វត្ថាបិ ពុជ្ឈត្តទំ ចត្តិត្វា “អម្ម, អជ្ជ បដ្ឋាយ ត្វំ

កិលិដ្ឋកម្មំ មា ករិ, អម្ហាកំ មាតុដ្ឋានេ អាចរិយដ្ឋានេ ច បតិដ្ឋាហី”តិ គរុដ្ឋានេ ឋបយិំសុ។

កស្មា បនេសា ធាតី ហុត្វា និព្វត្តាតិ? សា កិរ កស្សបសម្មាសម្ពុទ្ធកាលេ ពារាណសិយំ សេដ្ឋិធីតា ហុត្វា និព្វត្តា។ ឯកាយ ខីណាសវត្ថេរិយា ឧបដ្ឋាកកុលំ គតាយ “ឯតំ មេ អយ្យេ, បសាធនបេឡំ ទេថា”តិ វេយ្យាវច្ចំ ការេសិ។ ថេរីបិ “អទេន្តិយា មយិ អាឃាតំ ឧប្បាទេត្វា និរយេ និព្វត្តិស្សតិ, ទេន្តិយា បរេសំ ធាតី ហុត្វា និព្វត្តិស្សតិ, និរយសន្តាបតោ ធាតិភាវោវ សេយ្យោ”តិ អនុទ្ទយំ បដិច្ច តស្សា វចនំ អកាសិ។ សា តេន កម្មេន បញ្ច ជាតិសតានិ បរេសំ ធាតីយេវ ហុត្វា និព្វត្តិ។

កស្មា បន ខុជ្ជា អហោសិ? អនុប្បន្នេ កិរ ពុទ្ធេ អយំ ពារាណសិរញ្ញោ គេហេ ចរន្តី ឯកំ រាជកុលូបកំ បច្ចេកពុទ្ធំ ថោកំ ខុជ្ជធាតុកំ ទិស្វា អត្តនា សហចារិនីនំ មាតុគាមានំ បុរតោ បរិហាសំ ករោន្តី យថាវជ្ជំ កេឡិវសេន ខុជ្ជាការំ ទស្សេសិ, តស្មា ខុជ្ជា ហុត្វា និព្វត្តិ។

កិំ បន កត្វា បញ្ញាវន្តី ជាតាតិ? អនុប្បន្នេ កិរ ពុទ្ធេ អយំ ពារាណសិរញ្ញោ គេហេ ចរន្តី អដ្ឋ បច្ចេកពុទ្ធេ រាជគេហតោ ឧណ្ហបាយាសស្ស បូរិតេ បត្តេ បរិវត្តិត្វា បរិវត្តិត្វា គណ្ហន្តេ ទិស្វា អត្តនោ សត្តកានិ អដ្ឋ ទន្តវលយានិ “ឥធ ឋបេត្វា គណ្ហថា”តិ អទាសិ។ តេ តថា កត្វា ឱលោកេសុំ។ “តុម្ហាកំយេវ តានិ បរិច្ចត្តានិ, គហេត្វា គច្ឆថា”តិ អាហ។ តេ នន្ទមូលកបព្ភារំ អគមំសុ។ អជ្ជាបិ តានិ វលយានិ អរោគានេវ។ សា តស្ស និស្សន្ទេន បញ្ញាវន្តី ជាតា។

អថ នំ សាមាវតិប្បមុខានិ បញ្ច ឥត្ថិសតានិ “អម្ម, ត្វំ ទិវសេ ទិវសេ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មំ សុត្វា អម្ហាកំ ទេសេហី”តិ វទិំសុ។ សា តថា ករោន្តី អបរភាគេ តិបិដកធរា ជាតា។ តស្មា នំ សត្ថា – “ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវិកានំ ពហុស្សុតានំ ឧបាសិកានំ យទិទំ ខុជ្ជុត្តរា”តិ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ។ ឥតិ ឧបាសិកាសុ ពហុស្សុតភាវេន សត្ថារា ឯតទគ្គេ ឋបិតា បដិសម្ភិទាប្បត្តា ខុជ្ជុត្តរា អរិយសាវិកា សត្ថរិ កោសម្ពិយំ វិហរន្តេ កាលេន កាលំ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មំ សុត្វា អន្តេបុរំ គន្ត្វា សាមាវតិប្បមុខានំ បញ្ចន្នំ ឥត្ថិសតានំ អរិយសាវិកានំ សត្ថារា ទេសិតនិយាមេន យថាសុតំ ធម្មំ កថេន្តី អត្តានំ បរិយោទេត្វា សត្ថុ សន្តិកេ សុតភាវំ បកាសេន្តី “វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ”ន្តិ និទានំ អារោបេសិ។

យស្មា បន តស្មិំយេវ ភវេ ភគវតោ សម្មុខា សុត្វា តទហេវ តាយ តាសំ ភាសិតំ, តស្មា “ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតី”តិ កាលទេសំ អបទិសិត្វា បយោជនសម្ពន្ធតោ ច តត្ថ សុបាកដភាវតោ។ កិញ្ចិមោ តស្សា សន្តិកេ ឋយាតិ សុត្វាតិ គហិំសុ។ ឯតំ បរិយាយ កិញ្ចិបិ តាយ អារោបិតំ និទានំ បាកដំ អហោសិ។ អថ អាយស្មា អានន្ទោ តថាគតស្ស បរិនិព្វានតោ អបរភាគេ សត្តបណ្ណិគុហាយំ អជាតសត្តុនា ការាបិតេ សទ្ធម្មមណ្ឌបេ មហាកស្សបប្បមុខស្ស វសីគណស្ស មជ្ឈេ និសីទិត្វា ធម្មំ សង្គាយន្តោ ឥមេសំ សុត្តានំ និទានស្ស ខេទ្ទហកំ បរិហរន្តោ តាយ អារោបិតនិយាមេនេវ និទានំ អារោបេសីតិ។

កេចិ បនេត្ថ ពហុប្បការេ បបញ្ចេន្តិ។ កិំ តេហិ? អបិច នានានយេហិ សង្គីតិការា ធម្មវិនយំ សង្គាយិំសុ។ អនុពុទ្ធា ហិ

ឆបួនក្កាហកយហារធេរា, ទេព នបួធេច ឆបួចិតយស្ស នក្កាឃតាកាទេ ឌាតត្តា ពក្ខចិ “ឲចំ រេយ ហ្វព”ត្តិអាឌិតា, ពក្ខចិ “ទេពត នបរេយតា”តិអាឌិតា, ពក្ខចិ កាឆាពាត្ដចរេនត តិដាតំ ជរេបត្តា, ពក្ខចិ នទេ្ពាត នព្ពាំ តិដាតំ អ្ជរេបត្តា ចក្កនក្កហាឌិចរេនត ឆបួចិតយំ នក្កាឃិហ្វ៉ ពត្ត ព្ពាឆ ច្ហត្តរេញាពត្តិអាឌិតា តិដាតំ ជរេបត្វា នក្កាឃិហ្វ, កិត្ថិ ហ្វត្តរេកឃ្យាឌិចរេនត តចក្កយិធំ ញាទ្ដចចតំ៉ ឃឆា រេចតំ, ឲចំ នទេ្ពានយ្យិ នបួានបួ្ញ្ដាតំ៉ ច្ហត្តរេញាពំ “អប្យកត្ថា រេតនំ អរេហានិ ហ្វត្តំ រេកឃ្យ”ត្តិអាឌិ៉ ពត្ត ព្ពាតិច្ហត្តកក្កស្ស អត្ថ្ពា កិត្ថិ ត បព្ពាឃតិ ពក្ខាចតិយិត្តំ ជរេបត្វា “ច្ហត្តរេញាពំ...រេប... រេយ ហ្វព”ត្តិ ព្ពាធំ ចចតំ៉ ទេពតាហ្ស អ្ជកឆាចទិឃា “ច្ហត្តរេញាពំ ករកចពាតិ អាឌិតឃប្យចត្តា ក្វាឌហ្វត្តរនពហ្វត្តត្តា ព្ពាតិច្ហត្តក”ត្តិ៉ ពន្វា នត្វ អឆិប្យាឃំ ឌាតទេ្តហិ ឆបួនក្កាហរេកហិ អទិឃនាចិកាឃ ចា ព្ពារេយនំ ហ្វត្តាតំ ព្ពាតិច្ហត្តកក្កកាចពាបតត្ត ព្ពាយិតាច តរេឃត តិដាតំ ជបិពត្តិ រេចឌិពត្ថា៉

កិយត្ត បត ឆបួចិតឃនក្ករេហ កឃិរេយារេត តិដាតចចតំ? តត្រ ករកចពា ករនិពចចតរេស្យច នក្ករេហា កាពរេទ្ពាតិ? ច្ហច្ឋរេព – រេដនតាឃ ឌិតិអនរេបួានរេទ្ដយ្យកាចនយ្យាឌតត្ត៉ កាលរេដនរេដនកបទិនាបរេដរេនហិ ភ្នបតិពត្ថិត្វា ជបិពា ហិ រេដនតា ឌិទ្ជិតិកា រេហាតិ អនរេបួានឆបួា នទេ្ដយ្យា ច រេដនកាលកត្តរេហត្យតិយិទេ្តហិ ភ្នបតិពទេ្ដ ចិឃ រេចាហារចិតិច្ឋរេឃា៉ រេពរេតច ច អាឃន្វពា យហាកស្យរេបត ព្រាហ្វឌាលប្អូលបទិឃាឃហ្វត្តាឌឹតំ រេដនាឌិប្ឋ្ណាហ្វ កពាហ្វ ពានំ ចិស្សឌ្ឍតំ ករេទារទេ្តត ឆបួកណ្ដាកាទិរេកត “ឲចំ រេយ ហ្វព”ត្តិអាឌិតា តិដាតំ ករនិពំ៉ ព្ពាឆ បត រេដនកាលស្ស អក្កហរេលា ការេលំ ច្ហត្តរេយច៉

អបិច នត្វ នយ្យត្តិប្យកានតត្ត តិដាតចចតំ៉ ពឆាកពស្ស ហិ ករកចរេពា ប្ហព្ពាទចតាត្រយាតាកយពក្កាករកចរេពា នបួានបួ្ញ្ដករកចនិទ្ធិ៉ ត ហិ នបួានបួ្ញ្ដស្ស ប្ហព្ពាទចតាឌឹហិ អរេត្វា អត្តិ នព្ពាត្ត អប្យជិហពពាលាឆារពាឃ ឲកប្យយាលត្តា ច រេពាឃ្យឆរេបួហ្វ៉ ពឆា អាចទិឃប្ជិឆបួបច្ឋទិឃនានតនាចកាត្រាកាករកចរេពា ហ៊ីលានចករកចនិទ្ធិ៉ ត ហិ នព្ពារេនា ហ៊ីលានចស្ស រេព នបួក្កត្តិតិ ហ្វចិហ្វ្ដស្ស បទាត្រក្កហបចត្តិ៉ ឲចំ រេដនកនំកិរេលនក្ងពាតំ ឌិជ្ជិនឹលនយ្យដាក្ងនកាតំ អចិឌ្ឍាពលា្យតំ អច្ឋត្តាករកចនំក្ងចរេកហិ ពាលានយ្យដាបហាតនយ្យដាកិញ្ជ្ញរេកហិ ច នបួ្ញ្ដចិហ្វ្ដកាចេហិ ប្ហទិយរេចនារឌ្ឍ្ធឃនិទ្ធិ, ពរេពា ច អត្តទាឃិកតិឃ្យាតិកឆរេបួហ្វ អនរេបួាហករកចនិទ្ធិរេពា បន្ឋិយរេចនារឌ្ឍ្ធឃនិទ្ធីតិ ករកចរេពា ចត្យរេចនារឌ្ឍនយត្វាករេយា អត្តហិពបរហិពបជិបត្តិ ច តិដាតចចរេតត បកានិពា រេហាតិ, ពត្ត ពត្ត នយ្យត្តបទិនាឃ អព្ឋាឃឃាត្រទ្បំ ជាត្រប្យត្តិកប្យជិការេតត ឆបួរេដនតាឌឹបតរេពា៉ ព្ពាឆ បត អតចរេនរេនរេពា កាយរេដានប្យហាតំ ចិឆាឃ រេដនតាឌឹបតរេពា ចាតិ រេឃារេឌពត្ថា៉ រេពត ច្ហត្តំ “នត្វ នយ្យត្តិប្យកានតត្ត តិដាតចចត”ត្តិ៉ ឲត្ត ច “ករកចពា អរហពា”តិ ព្ពារេយហិ បរេដហិ ឃឆាច្ហត្តអត្តចិករកចតពា រេហទ្ជា ដស្សិពា ឲច៉

ពឆា នានតនយ្យត្តិប្យកានតត្ត តិដាតចចតំ៉ ពាលាករ្យលាបទិក្កហិពនព្ពាកិទិឃស្ស ហិ ករកចរេពា តត្តិ តិរេទត្តកា បជិបត្តិ អត្តហិពា ចា៉ ពន្វា បរេទនំរេឃចត្វាឃ បចត្តនព្ពាកិទិឃស្ស នបួានបួ្ញ្ដស្ស នកលយ្យិ កាឃចឌឹយរេតាកយំ ឃឆាបចត្តំ ច្ហច្ឋយាតំ ឌិទ្ជឆបួិកនយ្យទាឃិកបរេយរេត្តហិ ឃឆារហំ នត្តាតំ អត្រនានតរេត្តត នានតំ, ត កព្ពារចតា៉ ពឃិធំ នត្វ ចទិតំ កាលរេដនរេដនកបទិនាបរេដរេនហិ ពត្ត ពត្ត តិដាតចចរេតហិ ឃឆារហំ បកានិឃតិ៉ ព្ពាឆ បត រេដនកបទិនាបរេដរេនហីតិ រេឃារេឌពត្ថា៉ រេពត ច្ហត្តំ “នានតនយ្យត្តិប្យកានតត្ត តិដាតចចត”ត្តិ៉

អបិច សត្ទេតា បយាលកាចប្យពាសេតត សាសតស្ស បយាលកាចឥស្សតត្តំ តិឥាតចចត៌ ពញ្ជាស្ស បយាលកាចឥស្សត៌ ទេហដ្ឋា
ចុត្តតឃាត្យសាទេនត “កពចតា អនហតា”តិ ប្លេយហិ បនេឥហិ ចិកាចិតត្តិ ទេចឥតប្លា៌ ប្លឥេយត្តំ តិឥាតចចតប្យេឃាឌតស្ស យុលយត្តតិឥស្សតត្តិ៌

តិឥាតចលតា តិដ្ឋិតា៌

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໑. ເອກກນິປາເຕາ

໑. ປຖມວເຄ຺ຄາ

໑. ເລາພສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໑. ອິທານິ ເອກທມ຺ມໍ, ພິກ຺ຂເວ, ປຊຫຖາຕິອາທິນາ ນເຍນ ພຄວຕາ ນິກ຺ຂິຕ຺ຕສ຺ສ ສຸຕ຺ຕສ຺ສ ວຓ຺ຓນາຍ ໂອກາເສາ ອນຸປ຺ປເຕ຺ຕາ. ສາ ປເນສາ ອຕ຺ຖວຓ຺ຓນາ ຍສ຺ມາ ສຸຕ຺ຕນິກ຺ເຂປໍ ວິຈາເຣຕ຺ວາ ວຸຈ຺ຈມານາ ປາກຏາ ເຫາຕິ, ຕສ຺ມາ ສຸຕ຺ຕນິກ຺ເຂປໍ ຕາວ ວິຈາເຣຍິສ຺ສາມ. ຈຕ຺ຕາເຣາ ຫິ ສຸຕ຺ຕນິກ຺ເຂປາ – ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ, ປຣຊ຺ຌາສເຍາ, ປຸຈ຺ຉາວສິເກາ, ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິເກາຕິ. ຍຖາ ຫິ ອເນກສຕອເນກສຫສ຺ສເພທານິປິ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕານິ ສໍກິເລສພາຄິຍາທິປຏ຺ຐານນເຍນ ເສາຬສວິຘຕໍ ນາຕິວຕ຺ຕນ຺ຕິ, ເອວໍ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສຍາທິສຸຕ຺ຕນິກ຺ເຂປວເສນ ຈຕຸພ຺ພິຘຕໍ ນາຕິວຕ຺ຕນ຺ຕີຕິ. ຕຕ຺ຖ ຍຖາ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສຍສ຺ສ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຈ ປຣຊ຺ຌາສຍປຸຈ຺ຉາວສິເກຫິ ສທ຺ຘິໍ ສໍສຄ຺ຄເພເທາ ສມ຺ພວຕິ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ ຈ ປຣຊ຺ຌາສເຍາ ຈ, ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ ຈ ປຸຈ຺ຉາວສິເກາ ຈ, ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິເກາ ຈ ປຣຊ຺ຌາສເຍາ ຈ, ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິເກາ ຈ ປຸຈ຺ຉາວສິເກາ ຈາຕິ ອຊ຺ຌາສຍປຸຈ຺ຉານຸສນ຺ຘິສມ຺ພວເຕາ; ເອວໍ ຍທິປິ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍນປິ ສໍສຄ຺ຄເພເທາ ສມ຺ພວຕິ, ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສຍາທີຫິ ປນ ປຸເຣຕາ ຐິເຕຫິ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ສໍສເຄ຺ຄາ ນຕ຺ຖີຕິ ນິຣວເສເສາ ປຏ຺ຐານເຍາ ນ ສມ຺ພວຕິ. ຕທນ຺ເຕາຄຘຕ຺ຕາ ວາ ສມ຺ພວນ຺ຕານໍ ເສສນິກ຺ເຂປານໍ ມູລນິກ຺ເຂປວເສນ ຈຕ຺ຕາເຣາ ສຸຕ຺ຕນິກ຺ເຂປາ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

ຕຕ຺ຣາຍໍ ວຈນເຕ຺ຖາ – ນິກ຺ຂິປີຍຕີຕິ ນິເກ຺ຂເປາ, ສຸຕ຺ຕໍ ເອວ ນິເກ຺ຂເປາ ສຸຕ຺ຕນິເກ຺ຂເປາ. ອຖ ວາ ນິກ຺ຂິປນໍ ນິເກ຺ຂເປາ, ສຸຕ຺ຕສ຺ສ ນິເກ຺ຂເປາ ສຸຕ຺ຕນິເກ຺ຂເປາ, ສຸຕ຺ຕເທສນາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອຕ຺ຕເນາ ອຊ຺ຌາສເຍາ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ, ເສາ ອສ຺ສ ອຕ຺ຖິ ກາຣຓພູເຕາຕິ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ, ອຕ຺ຕເນາ ອຊ຺ຌາສເຍາ ເອຕສ຺ສາຕິ ວາ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ. ປຣຊ຺ຌາສເຍປິ ເອເສວ ນເຍາ. ປຸຈ຺ຉາຍ ວເສາຕິ ປຸຈ຺ຉາວເສາ. ເສາ ເອຕສ຺ສ ອຕ຺ຖີຕິ ປຸຈ຺ຉາວສິເກາ. ສຸຕ຺ຕເທສນາຍ ວຕ຺ຖຸພູຕສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິ ອຕ຺ຖຸປ຺ປຕ຺ຕິ, ອຕ຺ຖຸປ຺ປຕ຺ຕິ ເອວ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິ, ຖ-ກາຣສ຺ສ ຐ-ກາຣໍ ກຕ຺ວາ, ສາ ເອຕສ຺ສ ອຕ຺ຖີຕິ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິເກາ. ອຖ ວາ ນິກ຺ຂິປີຍຕິ ສຸຕ຺ຕໍ ເອເຕນາຕິ ນິເກ຺ຂເປາ, ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສຍາທິ ເອວ. ເອຕສ຺ມິໍ ປນ ອຕ຺ຖວິກເປ຺ປ ອຕ຺ຕເນາ ອຊ຺ຌາສເຍາ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສເຍາ. ປຣສ຺ສ ອຊ຺ຌາສເຍາ ປຣຊ຺ຌາສເຍາ. ປຸຈ຺ຉີຍຕີຕິ ປຸຈ຺ຉາ, ປຸຈ຺ຉິຕເພ຺ພາ ອເຕ຺ຖາ, ປຸຈ຺ຉາວເສນ ປວຕ຺ຕໍ ທມ຺ມປຏິຄ຺ຄາຫການໍ ວຈນໍ ປຸຈ຺ຉາວສໍ, ຕເທວ ນິກ຺ເຂປສທ຺ທາເປກ຺ຂາຍ ປຸຈ຺ຉາວສິເກາຕິ ປຸລ຺ລິງ຺ຄວເສນ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຖາ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິ ເອວ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິເກາຕິ ເອວເມຕ຺ຖ ອເຕ຺ຖາ ເວທິຕເພ຺ພາ.

ອປິຈ ປເຣສໍ ອິນ຺ທ຺ຣິຍປຣິປາກາທິກາຣຓນິຣເປກ຺ຂຕ຺ຕາ ອຕ຺ຕຊ຺ຌາສຍສ຺ສ ວິສຸໍ ສຸຕ຺ຕນິກ຺ເຂປພາເວາ ຍຸເຕ຺ຕາ, ເກວລໍ ອຕ຺ຕເນາ ອຊ຺ຌາສເຍເນວ ທມ຺ມຕນ຺ຕິຐປນຕ຺ຖໍ ປວຕ຺ຕິຕເທສນຕ຺ຕາ. ປຣຊ຺ຌາສຍປຸຈ຺ຉາວສິການໍ ປນ ປເຣສໍ ອຊ຺ຌາສຍປຸຈ຺ຉານໍ ເທສນາປວຕ຺ຕິເຫຕຸພູຕານໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍໍ ປວຕ຺ຕິຕານໍ ກຖໍ ອຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິຍໍ ອນວເຣາເທາ, ປຸຈ຺ຉາວສິກຏ຺ຐຸປ຺ປຕ຺ຕິການໍ ວາ ປຣຊ຺ຌາສຍານຸເຣາເທນ ປວຕ຺ຕິຕານໍ ກຖໍ ປຣຊ຺ຌາສເຍ

អនវរោធោតិ? ន ចោទេតព្ពមេតំ. បរេសជ្ឈាអភិនីហារបរិបុច្ឆាទិវិនិមុត្តស្សេវ សុត្តទេសនាការណុប្បាទស្ស អដ្ឋុប្បត្តិកាវេន កថិតត្តា បរជ្ឈាសយបុច្ឆាវសិកានំ វិសុំ កថនំ. តថា ហិ (ព្រហ្មជាលធម្មទាយាទសុត្តាទីនំ (ទី. ន. ១.១ អាទយោ) វណ្ណាវណ្ណអាមិសុប្បាទាទិទេសនានិមិត្តំ អដ្ឋុប្បត្តិ វុច្ចតិ. បរេសំ បុច្ឆំ វិនា អជ្ឈាសយមេវ និមិត្តំ កត្វា ទេសិតោ បរជ្ឈាសយោ, បុច្ឆាវសេន ទេសិតោ បុច្ឆាវសិកោតិ បិកេជីយមេត្វាតិ.

យានិ ភគវា បរេហិ អនជ្ឈិដ្ឋោ កេវលំ អត្តនោ អជ្ឈាសយេនេវ កថេតិ, សេយ្យថិទំ – អាកង្ខេយ្យសុត្តំ, តុវដកសុត្តន្តិឯវមាទីនិ (សុ. និ. ៩២១ អាទយោ; ម. និ. ១.៦៤ អាទយោ), តេសំ អត្តជ្ឈាសយោ និក្ខេបោ.

យានិ បន “បរិបក្កា ខោ រាហុលស្ស វិមុត្តិបរិបាចនីយា ធម្មា, យំនូនាហំ រាហុលំ ឧត្តរិ អាសវានំ ខយេ វិនេយ្យ”ន្តិ ឯវំ បរេសំ អជ្ឈាសយំ ខន្តិំ អភិនីហារំ ពុជ្ឈនភាវញ្ច អវេក្ខិត្វា បរជ្ឈាសយវសេន កថិតានិ, សេយ្យថិទំ – រាហុលោវាទសុត្តំ, ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តន្តិឯវមាទីនិ (ម. និ. ២.១០៧ អាទយោ; ៣.៤១៦ អាទយោ; សំ. និ. ៤.១២១; មហាវ. ១៥-២០), តេសំ បរជ្ឈាសយោ និក្ខេបោ.

ភគវន្តំ បន ឧបសង្កមិត្វា ទេវា មនុស្សា ចតស្សោ បរិសា ចត្តារោ វណ្ណា ច តថា តថា បញ្ហំ បុច្ឆន្តិ “ពោជ្ឈង្គា ពោជ្ឈង្គាតិ, ភន្តេ, វុច្ចន្តិ, នីវរណា នីវរណាតិ វុច្ចន្តី”តិអាទិនា , ឯវំ បុដ្ឋេន ភគវតា យានិ កថិតានិ ពោជ្ឈង្គសំយុត្តាទីនិ (សំ. និ. ៥.១៨៦) តេសំ បុច្ឆាវសិកោ និក្ខេបោ.

យានិ បន តានិ ឧប្បន្នំ ការណំ បដិច្ច កថិតានិ, សេយ្យថិទំ – ធម្មទាយាទំ, បុត្តមំសូបមំ, ទារុក្ខន្ធូបមន្តិឯវមាទីនិ (ម. និ. ១.២៩; សំ. និ. ២.៦៣), តេសំ អដ្ឋុប្បត្តិកោ និក្ខេបោ.

ឯវមិមេសុ ចតូសុ សុត្តនិក្ខេបេសុ ឥមស្ស សុត្តស្ស បរជ្ឈាសយោ និក្ខេបោ. បរជ្ឈាសយវសេន ហេតំ និក្ខិត្តំ. កេសំ អជ្ឈាសយេន? លោកេ អាទីនវទស្សីនំ បុគ្គលានំ. កេចិ បន “អត្តជ្ឈាសយោ”តិ វទន្តិ.

តត្ថ ឯកធម្មំ, ភិក្ខវេតិអាទីសុ ឯកសទ្ទោ អត្ថិ អញ្ញត្ថេ “សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច, ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ឥត្ថេកេ អភិវទន្តី”តិអាទីសុ (ម. និ. ៣.២៧). អត្ថិ សេដ្ឋេ “ចេតសោ ឯកោទិភាវ”ន្តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.២២៨; បារា. ១១). អត្ថិ អសហាយេ “ឯកោ វូបកដ្ឋោ”តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.៤០៥). អត្ថិ សង្ខាយំ “ឯកោវ ខោ, ភិក្ខវេ, ខណោ ច សមយោ ច ព្រហ្មចរិយវាសាយា”តិអាទីសុ (អ. និ. ៨.២៩). ឥធាបិ សង្ខាយមេវ ទដ្ឋព្ពោ.

ធម្ម-សទ្ទោ បរិយត្តិសច្ចសមាធិបញ្ញាបកតិបុញ្ញាបត្តិសុញ្ញតាញេយ្យសភាវាទីសុ ទិស្សតិ. តថា ហិស្ស “ឥធ ភិក្ខុ ធម្មំ

បរិយាបុណាតី”តិអាទីសុ (អ៍ និ៍ ៥៍៧៣) បរិយត្តិ អត្ថោ៍ “ទិដ្ឋធម្មោ”តិអាទីសុ (ទី៍ និ៍ ១៍២៩៩) សច្ចានិ៍ “ឯវំធម្មា តេ ភគវន្តោ អហេសុ”ន្តិអាទីសុ (ទី៍ និ៍ ២៍១៣; ៣៍១៤២) សមាធិ៍ “សច្ចំ ធម្មោ ធិតិ ចាគោ, ស វេ បេច្ច ន សោចតី”តិអាទីសុ (ជា៍ ១៍១៍៥៧) បញ្ញា៍ “ជាតិធម្មានំ, ភិក្ខវេ, សត្តានំ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតី”តិអាទីសុ (ទី៍ និ៍ ២៍៣៩៥) បកតិ៍ “ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ ធម្មចារិំ”ន្តិអាទីសុ (ជា៍ ១៍១០៍១០២) បុញ្ញំ៍ “តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញតរេន វទេយ្យ បារាជិកេន វា សង្ឃាទិសេសេន វា បាចិត្តិយេន វា”តិអាទីសុ (បារា៍ ៤៤៤) អាបត្តិ៍ “តស្មិំ ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តី”តិអាទីសុ (ធ៍ ស៍ ១២១) សុញ្ញតា៍ “សព្វេ ធម្មា សព្វាការេន ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ញាណមុខេ អាបាថំ អាគច្ឆន្តី”តិអាទីសុ (មហានិ៍ ១៥៦; ចូឡនិ៍ មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥) ញេយ្យោ៍ “កុសលា ធម្មា អកុសលា ធម្មា”តិអាទីសុ (ធ៍ ស៍ តិកមាតិកា ១) សភាវោ អត្ថោ៍ ឥធាបិ សភាវោ៍ តស្មា ឧភធម្មត្តិ ឧភំ សំកិលេសសភាវត្តិ អធិប្បាយោ៍ ឧភោ ច សោ ធម្មោ ចាតិ ឧភធម្មោ, តំ ឧភធម្មំ៍

ភិក្ខវេតិ ភិក្ខូ អាលបតិ៍ កិមត្ថំ បន ភគវា ធម្មំ ទេសេន្តោ ភិក្ខូ អាលបតិ, ន ធម្មមេវ ទេសេតីតិ? សតិជននត្ថំ៍ ភិក្ខូ ហិ អញ្ញំ ចិន្តេន្តាបិ ធម្មំ បច្ចវេក្ខន្តាបិ កម្មដ្ឋានំ មនសិ ករោន្តាបិ និសិន្នា ហោន្តិ៍ តេ បឋមំ អនាលបិត្វា ធម្មេ ទេសិយមានេ “អយំ ទេសនា កិំនិទានា, កិំបច្ចយា”តិ សល្លក្ខេតុំ ន សក្កោន្តិ៍ អាលបិតេ បន សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា សល្លក្ខេតុំ សក្កោន្តិ, តស្មា សតិជននត្ថំ “ភិក្ខវេ”តិ អាលបតិ៍ តេន ច តេសំ ភិក្ខនសីលតាទិគុណយោគសិទ្ធេន វចនេន ហីនាធិកជនសេវិតំ វុត្តិំ បកាសេន្តោ ឧទ្ធតទីនភាវនិគ្គហំ ករោតិ៍ “ភិក្ខវេ”តិ ឥមិនា ករុណាវិប្ផារសោម្មហទយនយននិបាតបុព្ពង្គមេន វចនេន តេ អត្តនោ មុខាភិមុខេ ករោន្តោ តេន ច កថេតុកម្យតាទីបកេន វចនេន តេសំ សោតុកម្យតំ ជនេតិ៍ តេនេវ ច សម្ពោធនត្ថេន សាធុកំ សវនមនសិការេបិ និយោជេតិ៍ សាធុកំ សវនមនសិការាយត្តា ហិ សាសនសម្បត្តិ៍

អញ្ញេសុបិ ទេវមនុស្សេសុ បរិសបរិយាបន្នេសុ វិជ្ជមានេសុ កស្មា ភិក្ខូ ឯវ អាមន្តេសីតិ? ជេដ្ឋសេដ្ឋាសន្នសទាសន្និហិតភាវតោ៍ សព្វបរិសសាធារណា ហិ ភគវតោ ធម្មទេសនា, បរិសាយ ច ជេដ្ឋា ភិក្ខូ បឋមុប្បន្នត្តា, សេដ្ឋា អនគារិយភាវំ អាទិំ កត្វា សត្ថុ ចរិយានុវិធាយកត្តា សកលសាសនបដិគ្គាហកត្តា ច, អាសន្នា តត្ថ និសិន្នេសុ សមីបវុត្តិយា, សទាសន្និហិតា សត្ថុសន្តិកាវចរត្តា៍ អបិច តេ ធម្មទេសនាយ ភាជនំ យថានុសិដ្ឋំ បដិបត្តិសព្ភាវតោ, វិសេសតោ ច ឯកច្ចេ ភិក្ខូ សន្ធាយ អយំ ទេសនាតិ តេ ឯវ អាលបិ៍

បជហថាតិ ឯត្ថ បហានំ នាម តទង្គប្បហានំ, វិក្ខម្ភនប្បហានំ, សមុច្ឆេទប្បហានំ, បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ, និស្សរណប្បហានន្តិ បញ្ចវិធំ៍ តត្ថ យំ ទីបាលោកេនេវ តមស្ស បដិបក្ខភាវតោ អលោភាទីហិ លោភាទិកស្ស, នាមរូបបរិច្ឆេទាទិវិបស្សនាញាណេហិ តស្ស តស្ស អនត្ថស្ស បហានំ៍ សេយ្យថិទំ – បរិច្ចាគេន លោភាទិមលស្ស, សីលេន បាណាតិបាតាទិទុស្សីល្យស្ស, សទ្ធាទីហិ អស្សទ្ធិយាទិកស្ស, នាមរូបវវត្ថានេន សក្កាយទិដ្ឋិយា, បច្ចយបរិគ្គហេន អហេតុវិសមហេតុទិដ្ឋីនំ, តស្សេវ អបរភាគេន កង្ខាវិតរណេន កថំកថីភាវស្ស, កលាបសម្មសនេន “អហំ មមា”តិ គាហស្ស, មគ្គាមគ្គវវត្ថានេន អមគ្គេ មគ្គសញ្ញាយ, ឧទយទស្សនេន ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយា, វយទស្សនេន សស្សតទិដ្ឋិយា, ភយទស្សនេន សភយេសុ អភយសញ្ញាយ, អាទីនវទស្សនេន អស្សាទសញ្ញាយ, និព្ពិទានុបស្សនេន អភិរតិសញ្ញាយ, មុញ្ចិតុកម្យតាញាណេន អមុញ្ចិតុកម្យតាយ, ឧបេក្ខាញាណេន អនុបេក្ខាយ, អនុលោមេន ធម្មដ្ឋិតិយា, និព្ពានេន បដិលោមភាវស្ស,

គោត្រភុនា សង្ខារនិមិត្តគ្គាហស្ស បហានំ, ឥទំ តទង្គប្បហានំ នាម។

យំ បន ឧបចារប្បនាភេទេន សមាធិនា បវត្តិនិវារណតោ ឃដប្បហារេនេវ ឧទកបិដ្ឋេ សេវាលស្ស តេសំ តេសំ នីវរណាទិធម្មានំ បហានំ, ឥទំ វិក្ខម្ភនប្បហានំ នាម។ យំ ចតុន្នំ អរិយមគ្គានំ ភាវិតត្តា តំតំមគ្គវតោ អត្តនោ សន្តានេ “ទិដ្ឋិគតានំ បហានាយា”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ២៧៧; វិភ។ ៦២៨) នយេន វុត្តស្ស សមុទយបក្ខិយស្ស កិលេសគណស្ស អច្ចន្តំ អប្បវត្តិការេន សមុច្ឆិន្ទនំ, ញាណំ សមុច្ឆេទប្បហានំ នាម។ យំ បន ផលក្ខណេ បដិប្បស្សទ្ធត្តំ កិលេសានំ, ឥទំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ នាម។ យំ បន សព្ពសង្ខតនិស្សដត្តា បហីនសព្ពសង្ខតំ និព្ពានំ, ឥទំ និស្សរណប្បហានំ នាម។ ឥធ បន បញ្ចវិធេ បហានេ អនាគាមិកភាវករស្ស បហានស្ស អធិប្បេតត្តា ញាណ សមុច្ឆេទប្បហានន្តិ វេទិតព្ពំ។ តស្មា បជហថាតិ បរិច្ចជថ, សមុច្ឆិន្ទថាតិ អត្ថោ។

អហន្តិ ភគវា អត្តានំ និទ្ទិសតិ។ វោតិ អយំ វោសទ្ទោ បច្ចត្តុបយោគករណសម្បទានសាមិវចនបទបូរណេសុ ទិស្សតិ។ តថា ហិ “កច្ចិ, បន វោ អនុរុទ្ធា, សមគ្គា សម្មោទមានា”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ១.៣២៦) បច្ចត្តេ អាគតោ។ “គច្ឆថ, ភិក្ខវេ, បណាមេមិ វោ”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ២.១៥៧) ឧបយោគេ។ “ន វោ មម សន្តិកេ វត្ថព្ព”ន្តិអាទីសុ (ម។ និ។ ២.១៥៧) ករណេ។ “សព្ពេសំ វោ, សារិបុត្ត, សុភាសិត”ន្តិអាទីសុ (ម។ និ។ ១.៣៤៥) សាមិវចនេ។ “យេ ហិ វោ អរិយា បរិសុទ្ធកាយកម្មន្តា”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ១.៣៥) បទបូរណេ។ “វនបត្ថបរិយាយំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមី”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ១.១៩០) សម្បទានេ។ ឥធាបិ សម្បទានេ ឯវ ទដ្ឋព្ពោ។

បាដិភោគោតិ បដិភូ។ សោ ហិ ធារណកំ បដិច្ច ធនិកស្ស, ធនិកំ បដិច្ច ធារណកស្ស បដិនិធិភូតោ ធនិកសន្តកស្ស តតោ ហរណាទិសង្ខាតេន ភុញ្ជេន ភោគោតិ បដិភោគោ, បដិភោគោ ឯវ បាដិភោគោ។ អនាគាមិតាយាតិ អនាគាមិភាវត្ថាយ។ បដិសន្ធិគ្គហណវសេន ហិ កាមភវស្ស អនាគមនតោ អនាគាមី។ សោ យស្ស ធម្មស្ស អធិគមេន អនាគាមីតិ វុច្ចតិ, សផលោ សោ តតិយមគ្គោ អនាគាមិតា នាម។ ញតិ ភគវា វេនេយ្យទមនកុសលោ វេនេយ្យជ្ឈាសយានុរូបំ តតិយមគ្គផលំ លហុតា ឧបាយេន ឯកធម្មុប្បូរណតាយេត្តក ធុរំ កត្វា ទេសេសិ យថា តំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ កិញ្ចាបិ ហិ បដិឃសំយោជនាទយោ តតិយមគ្គវជ្ឈា កិលេសា កាមរាគប្បហានំ នាតិវត្តន្តីតិ។

កស្មា បនេត្ថ ភគវា អត្តានំ បាដិភោគភាវេ ឋបេសិ? តេសំ ភិក្ខូនំ អនាគាមិមគ្គាធិគមាយ ឧស្សាហជននត្ថំ។ បស្សតិ ហិ ភគវា “យេមេ ‘ឯកធម្មំ, ភិក្ខវេ, បជហថ, អហំ វោ បាដិភោគោ អនាគាមិតាយា’តិ វុត្តេ ឥមេ ភិក្ខូ អទ្ធា តំ ឯកធម្មំ បហាយ សក្កា តតិយភូមិំ សមធិគន្តុំ, យតោ ធម្មស្សាមិ បដិយាហ ‘អហំ បាដិភោគោ’តិ ឧស្សាហជាតា តទត្ថាយ បដិបជ្ជិត្វា ឃដិស្សន្តី”តិ។ តស្មា ឧស្សាហជននត្ថំ អនាគាមិតាយ តេនំ កិច្ចា អត្តានំ បាដិភោគភាវេ ឋបេសិ។

កតមំ ឯកធម្មន្តិ ឯត្ថ កតមន្តិ បុច្ឆាវចនំ។ បុច្ឆា ច នាមេសា បញ្ចវិធា – អទិដ្ឋជោតនាបុច្ឆា, ទិដ្ឋសំសន្ទនាបុច្ឆា, វិមតិច្ឆេទនាបុច្ឆា, អនុមតិបុច្ឆា , កថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ។ តត្ថ បកតិយា លក្ខណំ អញ្ញាតំ ហោតិ អទិដ្ឋំ អតុលិតំ អតីរិតំ អវិភូតំ អវិភាវិតំ, តស្ស

ខាកាលាយ ឥស្សតាយ ឲ្យលតាយ តឹរលាយ ចិក្ខតត្តាយ ចិកាចតត្តាយ បញ្ហាបុច្ឆតិ, អយំ អជិដ្ឋខោតតាបុច្ឆា៑ បកតិយា លក្ខណំ ខាតាំ ហោតិ ជិដ្ឋំ ឲ្យលិតំ តឹរិតំ ចិក្ខតំ ចិកាចិតំ៑ សោ អញ្ញោហិ បណ្ឌិតេហិ សទ្ធិំ សំសន្ទតត្ថាយ បញ្ហាបុច្ឆតិ, អយំ ជិដ្ឋសំសន្ទតាបុច្ឆា៑ បកតិយា សំសយបក្ខន្តោ ហោតិ ចិមតិបក្ខន្តោ ទ្វេឡ្ហកជាតោ – “ឲុចំ នុ ខោ, ត នុ ខោ, កឹ នុ ខោ, កថំ នុ ខោ”តិ, សោ ចិមតិច្ឆេឥតត្ថាយ បញ្ហាបុច្ឆតិ, អយំ ចិមតិច្ឆេឥតាបុច្ឆា៑ ភកចា ហិ អនុមតិក្កហលត្ថំ បញ្ហាបុច្ឆតិ – “តំ កឹ មញ្ញឆ, ភិក្ខវេ, រូបំ តិច្ចំ ចា អតិច្ចំ ចា”តិអាឌិតា (សំ៑ តិ៑ ៣៑៥៩; មហាច៑ ២១), អយំ អនុមតិបុច្ឆា៑ ភកចា ភិក្ខូតំ កថេតុកម្យតាយ បញ្ហាបុច្ឆតិ – “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, អាហារា ភូតាតំ ចា សត្តាតំ ឋិតិយា សម្ភវេសីតំ ចា អនុគ្គហាយ៑ កតមេ ចត្តារោ”តិ (សំ៑ តិ៑ ៥៑១១) អយំ កថេតុកម្យតាបុច្ឆា៑

តត្ថ បុរិមា តិស្សោ បុច្ឆា ពុទ្ធាតំ តត្ថិ៑ កស្មា? តឹសុ ហិ អទ្ធាសុ កិញ្ចិ សង្ខតំ អទ្ធាចិមុត្តំ ចា អសង្ខតំ សព្វញ្ញុពុទ្ធាតំ អជិដ្ឋំ អឲ្យលិតំ អតឹរិតំ អចិក្ខតំ អចិកាចិតំ តាម តត្ថិ៑ តេត តេសំ អជិដ្ឋខោតតាបុច្ឆា តត្ថិ៑ យំ បត តេហិ អត្តតោ ខាណេត បដិចិទ្ធំ, តស្ស អញ្ញេត សមណេត ចា ព្រាហ្មណេត ចា ខេវេត ចា មារេត ចា ព្រហ្មុតា ចា សទ្ធិំ សំសន្ទតកិច្ចំ តត្ថិ, តេត តេសំ ជិដ្ឋសំសន្ទតាបុច្ឆាបិ តត្ថិ៑ យស្មា បត ពុទ្ធា ភកចន្តោ អកថំកថី តិណ្ណចិចិកិច្ឆា សព្វធម្មេសុ ចិកតសំសយា, តេត តេសំ ចិមតិច្ឆេឥតាបុច្ឆាបិ តត្ថិ៑ ឥតរា បត ទ្វេ បុច្ឆា អត្ថិ, តាសុ អយំ កថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ វេឌិតព្វា៑

ឥឌាតិ តាយ បុច្ឆាយ បុដ្ឋមត្ថំ សរូបតោ ឥស្សេន្តោ “វេសិកំ, ភិក្ខវេ, ឲុកធម្ម”ន្តិអាឌិមាហ៑ តត្ថ លុព្ភន្តិ តេត, សយំ ចា លុព្ភតិ, លុព្ភតមត្តមេច ចា តន្តិ វេសិកោ៑ ស្វាយំ អារម្មណក្កហណលក្ខណោ មក្កដាលេបោ ចិយ, អភិសង្គរសោ តត្តកបាលេ បក្ខិត្តមំសបេសិ ចិយ, អបរិច្ចាកបច្ចុបដ្ឋានោ តេលញ្ជនរាគោ ចិយ, សំយោជតិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាឥឥស្សតបដ្ឋានោ, តណ្ហាតឌីភាវេត ចឌ្ឍមានោ យត្ថ សមុប្បន្នោ, សីឃសោតា តឌី ចិយ មហាសមុទ្ទំ អបាយមេច តំ សត្តំ កហេត្វា កច្ឆតីតិ ឥដ្ឋព្វោ៑ កិញ្ចាបិ អយំ វេសិកសទ្ទោ សព្វលោកិយសាមញ្ញចចតោ, ឥធ បត កាមរាកចចតោតិ វេឌិតព្វោ៑ សោ ហិ អភាការមិមក្កចន្តោ៑

បុត ភិក្ខវេតិ អាលបតំ ធម្មស្ស បដិក្កាហកភាវេត អភិមុខីភូតាតំ តត្ថ អាឥរជតតត្ថំ៑ បជហថាតិ ឥមិតា បហាតាភិសមយោ ចិហិតោ, សោ ច បរិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាភាចតាភិសមយេហិ សទ្ធិំ ឲុច បចត្តតិ, ត ចិសុត្តិ ចតុសច្ចាធិដ្ឋាតាតិ ចត្តារិបិ សម្មាជិដ្ឋិយា កិច្ចាតិ ចិហិតាតេច ហោន្តិ៑ យថា ច “វេសិកំ បជហថា”តិ ចុត្តេ បហាតេកដ្ឋភាចតោ ខោសាឌីតម្បិ បហាតំ អត្ថតោ ចុត្តមេច ហោតិ, ឲុចំ សមុឥយសច្ចចិសយេ សម្មាជិដ្ឋិកិច្ចេ បហាតាភិសមយេ ចុត្តេ តស្សា សហការីការណភូតាតំ សម្មាសង្កប្បាឌីតំ សេសមក្កង្គាតម្បិ សមុឥយសច្ចចិសយកិច្ចំ អត្ថតោ ចុត្តមេច ហោតីតិ បរិបុណ្ណោ អរិយមក្កព្យាបារោ ឥធ កថិតោតិ ឥដ្ឋព្វោ៑ ឥមិតា តយេត សតិបដ្ឋាតាឌីតម្បិ ពោធិបក្ខិយធម្មាតំ ព្យាបារស្ស ឥធ ចុត្តភាចោ យថារហំ ចិត្តេតព្វោ៑

អបិចេត្ថ វេសិកំ បជហថាតិ ឲុតេត បហាតបរិញ្ញា ចុត្តា៑ សា ច តឹរណបរិញ្ញាធិដ្ឋាតា, តឹរណបរិញ្ញា ច ខាតបរិញ្ញាធិដ្ឋាតាតិ អចិតាភាវេត តិស្សោបិ បរិញ្ញា ពោធិតា ហោន្តិ៑ ឲុចមេត្ថ សហ ផលេត ចតុសច្ចកម្មដ្ឋាតំ បរិបុណ្ណំ កត្វា បកាសិតន្តិ ឥដ្ឋព្វំ៑ អឆ ចា វេសិកំ បជហថាតិ សហ ផលេត ខាណឥស្សតចិសុទ្ធិំ ឌេសិតា៑ សា ច បដិបទាខាណឥស្សតចិសុទ្ធិសន្តិស្សយា...បេ...

ຈິຕ຺ຕວິສຸທ຺ທິສີລວິສຸທ຺ທິສນ຺ນິສ຺ສຍາ ຐາຕິ ນານຕ຺ຕຣິກກາຣເຓນ ສຫ ຜເລນ ສພ຺ພາປິ ສຕ຺ຕ ວິສຸທ຺ທິເຍາ ວິພາວິຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

ເອວເມຕາຍ ວິສຸທ຺ທິກ຺ກມກຖນາຍ ປຣິຎ຺ຎາຕ຺ຕຍສມ຺ມາຄເຕນ ເລາກໍ ປຊຫິຕຸກາເມນ –

“ອນຕ຺ຖຊນເນາ ເລາເພາ, ເລາເພາ ຈິຕ຺ຕປ຺ປເກາປເນາ;

ພຍມນ຺ຕຣເຕາ ຊາຕໍ, ຕໍ ຊເນາ ນາວພຸຊ຺ຌຕິ.

“ລຸທ຺ເທາ ອຕ຺ຖໍ ນ ຊານາຕິ, ລຸທ຺ເທາ ທມ຺ມໍ ນ ປສ຺ສຕິ;

ອນ຺ຘຕມໍ ຕທາ ເຫາຕິ, ຍໍ ເລາເພາ ສຫເຕ ນຣໍ”. (ອິຕິວຸ. ໘໘);

ຣຕ຺ເຕາ ເຂາ, ອາວຸເສາ, ຣາເຄນ ອພິພູເຕາ ປຣິຍາທິນ຺ນຈິຕ຺ເຕາ ປາຓມ຺ປິ ຫນຕິ, ອທິນ຺ນມ຺ປິ ອາທິຍຕິ, ສນ຺ຘິມ຺ປິ ຉິນ຺ທຕິ, ນິລ຺ເລາປມ຺ປິ ຫຣຕິ, ເອກາຄາຣິກມ຺ປິ ກເຣາຕິ, ປຣິປນ຺ເຖປິ ຕິຏ຺ຐຕິ, ປຣທາຣມ຺ປິ ຄຈ຺ຉຕິ, ມຸສາປິ ພຓຕິ. ຕທປິ ເຕສໍ ພວຕໍ ສມຓພ຺ຣາຫ຺ມຓານໍ ອຊານຕໍ ອປສ຺ສຕໍ ອເວທຍຕໍ ຕຓ຺ຫາຄຕານໍ ປຣິຕສ຺ສິຕໍ ວິປ຺ຜນ຺ທິຕເມວ (ອ. ນິ. ໓.໕໕).

“ຕຓ຺ຫາທຸຕິເຍາ ປຸຣິເສາ, ທີຆມທ຺ຘານ ສໍສຣໍ;

ອິຕ຺ຖພາວຎ຺ຎຖາພາວໍ, ສໍສາຣໍ ນາຕິວຕ຺ຕຕິ”. (ອິຕິວຸ. ໑໕, ໑໐໕);

“ນຕ຺ຖິ ຣາຄສເມາ ອຄ຺ຄິ, ນຕ຺ຖິ ເທາສສເມາ ກລິ”. (ຘ. ປ. ໒໐໒, ໒໕໑);

“ກາມຣາເຄນ ຑຍ຺ຫາມິ, ຈິຕ຺ຕໍ ເມ ປຣິຑຍ຺ຫຕິ”. (ສໍ. ນິ. ໑.໒໑໒);

“ເຍ ຣາຄຣຕ຺ຕານຸປຕນ຺ຕິ ເສາຕໍ, ສຍໍກຕໍ ມກ຺ກເຕາວ ຊາລນ຺”ຕິ. (ຘ. ປ. ໓໔໗) ຈ –

ເອວມາທິສຸຕ຺ຕປທານຸສາເຣນ ນານານເຍຫິ ເລາພສ຺ສ ອາທີນວໍ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂິຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ປຫານາຍ ປຏິປຊ຺ຊິຕພ຺ພໍ.

ອປິຈ ຉ ຘມ຺ມາ ກາມຣາຄສ຺ສ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕິ, ອສຸພນິມິຕ຺ຕສ຺ສ ອຸຄ຺ຄເຫາ, ອສຸພພາວນານຸເຍາເຄາ, ອິນ຺ທ຺ຣິເຍສຸ ຄຸຕ຺ຕທ຺ວາຣຕາ, ເພາຊເນ

មត្តញ្ញុតា, កល្យាណមិត្តតា, សប្បាយកថាតិ។ ទសវិធញ្ហិ អសុភនិមិត្តំ ឧគ្គណ្ហន្តស្សាបិ កាមរាគោ បហីយតិ, កាយគតាសតិភាវនាវសេន សវិញ្ញាណកេ ឧទ្ធុមាតកាទិវសេន អវិញ្ញាណកេ អសុភេ អសុភភាវនានុយោគយុត្តស្សាបិ, មនច្ឆដ្ឋេសុ ឥន្ទ្រិយេសុ សំវរណវសេន សតិកវាដេន បិហិតទ្វារស្សាបិ, ចតុន្នំ បញ្ចន្នំ វា អាលោបានំ ឱកាសេ សតិ ឧទកំ បិវិត្វា យាបនសីលតាយ ភោជនេ មត្តញ្ញុនោបិ។ តេនេវាហ –

“ចត្តារោ បញ្ច អាលោបេ, អភុត្វា ឧទកំ បិវេ;

អលំ ផាសុវិហារាយ, បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ”តិ។ (ថេរគា។ ៩៨៣);

អសុភកម្មដ្ឋានភាវនារតេ កល្យាណមិត្តេ សេវន្តស្សាបិ, ឋាននិសជ្ជាទីសុ ទសអសុភនិស្សិតសប្បាយកថាយបិ បហីយតិ។ តេនេវាហ –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អសុភនិមិត្តំ, តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ, អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស អនុប្បាទាយ ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស បហានាយា”តិ។

ឯវំ បុព្ពភាគេ កាមរាគសង្ខាតស្ស លោភស្ស បហានាយ បដិបន្នោ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា តតិយមគ្គេន តំ អនវសេសតោ សមុច្ឆិន្ទតិ។ តេន វុត្តំ “លោភំ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មំ បជហថ, អហំ វោ បាដិភោគោ អនាគាមិតាយា”តិ។

ឯត្ថាហ “កោ បនេត្ថ លោភោ បហីយតិ, កិំ អតីតោ, អថ អនាគតោ, ឧទាហុ បច្ចុប្បន្នោ”តិ? កិញ្ចេត្ថ – ន តាវ អតីតោ លោភោ បហីយេយ្យ, ន អនាគតោ វា តេសំ អភាវតោ។ ន ហិ និរុទ្ធំ អនុប្បន្នំ វា អត្ថីតិ វុច្ចតិ, វាយាមោ ច អផលោ អាបជ្ជតិ។ អថ បច្ចុប្បន្នោ, ឯវម្បិ អផលោ វាយាមោ តស្ស សរសភង្គត្តា, សំកិលិដ្ឋា ច មគ្គភាវនា អាបជ្ជតិ, ចិត្តវិប្បយុត្តោ វា លោភោ សិយា, ន ចាយំ នយោ ឥច្ឆិតោតិ។ វុច្ចតេ – ន វុត្តនយេន អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នោ លោភោ បហីយតិ។ សេយ្យថាបិ ឥធ តរុណរុក្ខោ អសញ្ជាតផលោ, តំ បុរិសោ កុឋារិយា មូលេ ឆិន្ទេយ្យ, តស្ស រុក្ខស្ស ឆេទេ អសតិ យានិ ផលានិ និព្ពត្តេយ្យុំ, តានិ រុក្ខស្ស ឆិន្នត្តា អជាតានិ ឯវ ន ជាយេយ្យុំ, ឯវមេវ អរិយមគ្គាធិគមេ អសតិ ឧប្បជ្ជនារហោ លោភោ អរិយមគ្គាធិគមេន បច្ចយឃាតស្ស កតត្តា ន ឧប្បជ្ជតិ។ អយញ្ហិ អដ្ឋកថាសុ “ភូមិលទ្ធុប្បន្នោ”តិ វុច្ចតិ។ វិបស្សនាយ ហិ អារម្មណភូតា បញ្ចក្ខន្ធា តស្ស ឧប្បជ្ជនដ្ឋានតាយ ភូមិ នាម។ សា ភូមិ តេន លទ្ធាតិ កត្វា ភូមិលទ្ធុប្បន្នោ។ អារម្មណាធិគ្គហិតុប្បន្នោ អវិក្ខម្ភិតុប្បន្នោ អសមូហតុប្បន្នោតិ ច អយមេវ វុច្ចតិ។

តត្ថាតិ តស្មិំ សុត្តេ។ ឯតន្តិ ឯតំ អត្ថជាតំ។ ឥធាតិ គាថាពន្ធវសេន វុច្ចមានំ។ ឥតិ វុច្ចតីតិ កេន បន វុច្ចតិ? ភគវតា វ។ អញ្ញាសុ ហិ តាទិសេសុ ឋានេសុ សង្គីតិការេហិ ឧបនិពន្ធគាថា ហោន្តិ, ឥធ បន ភគវតា វ គាថារុចិកានំ បុគ្គលានំ អជ្ឈាសយវសេន វុត្តមេវត្ថំ សង្គហេត្វា គាថា ភាសិតា។

តត្ថ យេន លោភេន លុទ្ធាសេ, សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតិន្តិ យេន អារម្មណគ្គហណលក្ខណេន តទា ឯវ អភិសង្គរសេន លោភេន លុទ្ធា អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ អាយតនេសុ គិទ្ធា គធិតា។ សេតិ ហិ និបាតមត្តំ។ អក្ខរចិន្តកា បន ឯទិសេសុ ឋានេសុ សេ-ការាគមំ ឥច្ឆន្តិ។ យថា លុទ្ធត្តា ឯវ កាយសុចរិតាទីសុ កិច្ចំ សុចរិតំ អកត្វា កាយទុច្ចរិតាទីនិ ច ឧបចិនិត្វា ទុគ្គតីសុ សត្តវិសត្តតាយ សត្តាតិ លទ្ធនាមា បាណិនោ ទុក្ខស្ស និព្ពត្តិដ្ឋានតាយ ទុគ្គតីតិ សង្ខំ គតំ និរយំ តិរច្ឆានយោនិំ បេត្តិវិសយញ្ច បដិសន្ធិគ្គហណវសេន គច្ឆន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ។

តំ លោភំ សម្មទញ្ញាយ, បជហន្តិ វិបស្សិនោតិ តំ យថាវុត្តំ លោភំ សភាវតោ សមុទយតោ អត្ថង្គមតោ អស្សាទតោ អាទីនវតោ និស្សរណតោតិ ឥមេហិ អាការេហិ សម្មា អវិបរីតំ ហេតុនា ញាយេន អញ្ញាយ ញាតតីរណបរិញ្ញាសង្ខាតាយ បញ្ញាយ ជានិត្វា ទុវិធេន បញ្ញាបរិញ្ញាតត្តា អនិច្ចាទីហិ វិវិធេហិ អាការេហិ បស្សនតោ វិបស្សិនោ អវសិដ្ឋកិលេសេ វិបស្សនាបញ្ញាបុព្ពង្គមាយ មគ្គបញ្ញាយ សមុច្ឆេទប្បហានវសេន បជហន្តិ, ន បុន អត្តនោ សន្តានេ ឧប្បជ្ជិតុំ ទេន្តិ។ បហាយ ន បុនាយន្តិ, ឥមំ លោកំ កុទាចនន្តិ ឯវំ សហជេកដ្ឋបហានេកដ្ឋេហិ អវសិដ្ឋកិលេសេហិ សទ្ធិំ តំ លោភំ អនាគាមិមគ្គេន បជហិត្វា បុន បច្ឆា ឥមំ កាមធាតុសង្ខាតំ លោកំ បដិសន្ធិគ្គហណវសេន កទាចិបិ ន អាគច្ឆន្តិ ឧទ្ធម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ សមុហតត្តា។ ឥតិ ភគវា អនាគាមិផលេន ទេសនំ និដ្ឋបេសិ។

អយម្បិ អត្ថោតិ និទានាវសានតោ បភុតិ យាវ គាថាបរិយោសានា ឥមិនា សុត្តេន បកាសិតោ អត្ថោ។ អបិ-សទ្ទោ ឥទានិ វក្ខមានសុត្តត្ថសម្បិណ្ឌនត្ថោ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។ ឥមស្មិំ សុត្តេ សមុទយសច្ចំ សរូបេន អាគតំ, បហានាភិសមយេន មគ្គសច្ចំ។ ឥតរំ សច្ចទ្វយំ តទុភយហេតុតាយ និទ្ទិដ្ឋន្តិ វេទិតព្ពំ។ គាថាយ បន ទុក្ខសមុទយមគ្គសច្ចានិ យថាវុត្តនយេន នាយន្តិ, ឥតរំ និទ្ទិដ្ឋន្តិ ឯសេវ នយោ ឥតោ បរេសុបិ សុត្តេសុ។

បរមត្ថទីបនិយា ខុទ្ទកនិកាយ-អដ្ឋកថាយ

ឥតិវុត្តកវណ្ណនាយ បឋមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២។ ទោសសុត្តវណ្ណនា

២។ វុត្តញ្ហេតំ...បេ... ទោសន្តិ ទុតិយសុត្តំ។ តត្រាយំ អបុព្ពបទវណ្ណនា។ យថា ឯត្ថ, ឯវំ ឥតោ បរេសុបិ សព្ពត្ថ អបុព្ពបទវណ្ណនំ ករិស្សាម។ យស្មា ឥទំ សុត្តំ ទោសពហុលំ បុគ្គលំ អជ្ឈាសយំ ឧបលក្ខេត្វា ទោសប្បហានយុត្តំ ទេសិតំ, តស្មា "ទោសំ, ភិក្ខវេ, ឯកធម្មំ បជហថា"តិ អាទិ។ តត្ថ ទោសន្តិ "អនត្ថំ មេ អចរីតិ អាឃាតោ ជាយតី"តិអាទិនា (វិភ។ ៩៦០) នយេន សុត្តេ វុត្តានំ នវន្នំ, "អត្ថំ មេ នាចរី"តិអាទិនា បដិបក្ខតោ សិទ្ធានំ នវន្នមេវាតិ អដ្ឋារសន្នំ ខាណុកណ្ដកាទិនា អដ្ឋានេន សទ្ធិំ ឯកូនវីសតិយា អញ្ញតរាឃាតវត្ថុសម្ភវំ អាឃាតំ។ សោ ហិ ទុស្សន្តិ តេន, សយំ វា ទុស្សតិ, ទុស្សនមត្តមេវ វា តន្តិ ទោសោតិ វុច្ចតិ។ សោ

ចណ្ឌិក្កលក្ខណោ បហដាសីវិសោ វិយ, វិសប្បនរសោ វិសនិបាតោ វិយ, អត្តនោ និស្សយទហនរសោ វា ទាវគ្គិ វិយ, ទុស្សនបច្ចុបដ្ឋានោ លទ្ធោកាសោ វិយ សបត្តោ, អាឃាតវត្ថុបទដ្ឋានោ វិសសំសដ្ឋបូតិមុត្តំ វិយ ទដ្ឋព្វោ។ បជហថាតិ សមុច្ឆិន្ទថ។ តត្ថ មេ ញេយ –

“បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាឃាតបដិវិនយា, យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាឃាតោ សព្វសោ បដិវិនេតព្វោ។ កតមេ បញ្ច? យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, មេត្តា តស្មិំ បុគ្គលេ ភាវេតព្វា…បេ… ករុណា…បេ… ឧបេក្ខា, អសតិអមនសិការោ តស្មិំ បុគ្គលេ អាបជ្ជិតព្វោ, ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្វោ។ យស្មិំ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលេ អាឃាតោ ជាយេថ, កម្មស្សកតា តស្មិំ បុគ្គលេ អធិដ្ឋាតព្វា ‘កម្មស្សកោ អយមាយស្មា កម្មទាយាទោ…បេ… ភវិស្សតី”តិ (អ។ និ។ ៥។១៦១) –

ឯវំ បញ្ច អាឃាតប្បដិវិនយា វុត្តានេវ។

“បញ្ចិមេ, អាវុសោ, អាឃាតបដិវិនយា, យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាឃាតោ សព្វសោ បដិវិនេតព្វោ។ កតមេ បញ្ច? ឥធាវុសោ, ឯកច្ចោ បុគ្គលោ អបរិសុទ្ធកាយសមាចារោ ហោតិ បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ; ឯវរូបេបិ, អាវុសោ, បុគ្គលេ អាឃាតោ បដិវិនេតព្វោ”តិ (អ។ និ។ ៥។១៦២) –

ឯវមាទិនាបិ នយេន បញ្ច អាឃាតបដិវិនយា វុត្តា, តេសុ យេន កេនចិ អាឃាតបដិវិនយវិធិនា បច្ចវេក្ខិត្វា។ អបិច យោ –

“ឧភតោទណ្ឌកេន ចេបិ, ភិក្ខវេ, កកចេន ចោរា ឱចរកា អង្គមង្គានិ ឱក្កន្តេយ្យុំ, តត្រាបិ យោ មនោ បទូសេយ្យ, ន មេ សោ តេន សាសនករោ”តិ (ម។ និ។ ១។២៣២) សត្ថុ ឱវាទោ។

“តស្សេវ តេន បាបិយោ, យោ កុទ្ធំ បដិកុជ្ឈតិ;

កុទ្ធំ អប្បដិកុជ្ឈន្តោ, សង្គាមំ ជេតិ ទុជ្ជយំ។

“ឧភិន្នមត្ថំ ចរតិ, អត្តនោ ច បរស្ស ច;

បរំ សង្កុបិតំ ញត្វា, យោ សតោ ឧបសម្មតិ។ (សំ។ និ។ ១។១៨៨);

“សត្តិមេ , ភិក្ខវេ, ធម្មា សបត្តកន្តា សបត្តករណា កោធនំ អាគច្ឆន្តិ ឥត្ថិំ វា បុរិសំ វា។ កតមេ សត្ត? ឥធ, ភិក្ខវេ, សបត្តោ សបត្តស្ស

ᩑᩅᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ‘ᩋᩉᩮᩣ ᩅᨲᩣᨿᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩋᩔᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨶ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᨲᩣᨿ ᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩣᨵᨶᩮᩣᨿᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨷᩩᩁᩥᩈᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᨷᩁᩮᨲᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᩉᩣᨲᩮᩣ ᩈᩩᩅᩥᩃᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨸᩥᨲᨠᩮᩈᨾᩔᩩ ᩋᩮᩣᨴᩣᨲᩅᨲ᩠ᨳᩅᩈᨶᩮᩣ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨠᩮᩣᨵᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᨠᩁᨱᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᨶᩴ ᩌᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩅᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩴ ᩅᩣ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᩑᩅᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ ‘ᩋᩉᩮᩣ ᩅᨲᩣᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ ᩈᨿᩮᨿ᩠ᨿᩣ’ᨲᩥ...ᨷᩮ... ᨶ ᨷᨧᩩᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᨶ ᨽᩮᩣᨣᩅᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᨶ ᨿᩈᩅᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᨶ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᨠᩣᨿᩔ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩋᨷᩣᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᩅᩥᨶᩥᨷᩣᨲᩴ ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨶ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᩩᨣᨲᩥᨣᨾᨶᩮᨶ ᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩣᨵᨶᩮᩣᨿᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨷᩩᩁᩥᩈᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᨷᩁᩮᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨧᩁᨲᩥ, ᩅᩣᨧᩣᨿ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨧᩁᨲᩥ, ᨾᨶᩈᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨧᩁᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨶᩈᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ...ᨷᩮ... ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨠᩮᩣᨵᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪇᪨᪆᪄)᪨

“ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᨷᩔᨲᩥ...ᨷᩮ...᪨ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪇᪨᪆᪄);

“ᨠᩮᩣᨵᩴ ᨩᩉᩮ ᩅᩥᨷ᩠ᨸᨩᩉᩮᨿ᩠ᨿ ᨾᩣᨶᩴ, ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿ᩠ᨿ᪨ (ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪂᪂᪁);

“ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨩᨶᨶᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ, ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨸᨠᩮᩣᨷᨶᩮᩣ...ᨷᩮ...᪨ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪇᪨᪆᪄);

“ᨠᩮᩣᨵᩴ ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩮᨲᩥ, ᨠᩮᩣᨵᩴ ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᩈᩮᩣᨧᨲᩥ;

ᨠᩮᩣᨵᩔ ᩅᩥᩈᨾᩪᩃᩔ, ᨾᨵᩩᩁᨣ᩠ᨣᩔ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪈᪇);

“ᩑᨠᩣᨷᩁᩣᨵᩴ ᨡᨾ ᨽᩪᩁᩥᨷᨬ᩠ᨬ,

ᨶ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨠᩮᩣᨵᨻᩃᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥ᪨ –

ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮ ᩌᨴᩦᨶᩅᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨸᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨷ᩠ᨸᩉᩣᨶᩮ ᩌᨶᩥᩈᩴᩈᩮ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᨲᨴᨦ᩠ᨣᨷ᩠ᨸᩉᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨳ, ᨷᨩᩉᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨴᩮᩣᩈᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᨩᩉᨳ”ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᨲᩥ ᩌᨥᩣᨲᩮᨶ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨷᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᨷᨮᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨾᩮᩅ᪨

ទុតិយវត្ថុចិន្តា និដ្ឋិតា។

៣។ មោហវត្ថុចិន្តា

៣។ តតិយេ មោហត្ថិ អញ្ញាណំ។ តត្ថទុក្ខេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខនិរោធេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អញ្ញាណន្តិអាទិនា នយេន វិភាគេន អនេកប្បភេទេហិ មុយ្ហន្តិ។ តេន សយំ វា មុយ្ហតិ មុយ្ហនមត្តមេវ វា តន្តិ មោហោតិ វុច្ចតិ។ សោ ចិត្តស្ស អន្ធការលក្ខណោ, អញ្ញាណលក្ខណោ វា, អសម្បដិវេធរសោ, អារម្មណសភាវច្ឆាទនរសោ វា, អសម្មាបដិបត្តិបច្ចុបដ្ឋានោ, អន្ធការបច្ចុបដ្ឋានោ វា, អយោនិសោមនសិការបទដ្ឋានោ, សព្វាកុសលានំ មូលន្តិ ទដ្ឋព្វោ។ ឥធាបិ បជហតីតិ បទស្ស –

"មូឡ្ហោ អត្ថំ ន ជានាតិ, មូឡ្ហោ ធម្មំ ន បស្សតិ;

អន្ធតមំ តទា ហោតិ, យំ មោហោ សហតេ នរំ"។ (ឥតិវុ។ ៨៨);

"អនត្ថជននោ មោហោ...បេ...។ (ឥតិវុ។ ៨៨);

"អវិជ្ជា, ភិក្ខវេ, បុព្វង្គមា អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា" (ឥតិវុ។ ៤០);

"មោហសម្ពន្ធនោ លោកោ, ភព្ពរូបោវ ទិស្សតិ"; (ឧទា។ ៧០);

"មោហោ និទានំ កម្មានំ សមុទយាយ" (អ។ និ។ ៣.៣៤);

"មូឡ្ហោ ខោ, ព្រាហ្មណ, មោហេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ ទិដ្ឋធម្មិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតិ, សម្បរាយិកម្បិ ភយំ វេរំ បសវតី"តិ ច –

អាទិនា នយេន "យេ កេចិ ធម្មា កាយទុច្ចរិតាទិសំកិលេសធម្មេហិ និព្វត្តេតព្វា, អព្ភុតា សព្វេ សោ មោហហេតុកា"តិ ច មោហេ អាទីនវំ តប្បដិបក្ខតោ មោហប្បហានេន អានិសំសញ្ច បច្ចវេក្ខិត្វា កាយទុច្ចរិតាទិប្បហានក្កមេនេវ បុព្វភាគេ តទង្គាទិវសេន មោហំ បជហិត្វា តតិយមគ្គេន យថាវុត្តលោភទោសេកដ្ឋំ មោហំ សមុច្ឆេទវសេន បជហតីតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ អនាគាមិមគ្គវជ្ឈោ ឯវ ហិ មោហោ ឥធាធិប្បេតោតិ។ មុឡ្ហាហារេសតិ កុសលាកុសលសាវជ្ជានវជ្ជាទិភេទេ អត្ថតោ ហិតាហិតេ សម្មូឡ្ហា។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

តតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. កោធសុត្តវណ្ណនា

៤. ចតុត្ថេ កោធន្តិ ទោសំ។ ទោសោ ឯវ ហិ កោធបរិយាយេន កុជ្ឈនកានំ បុគ្គលានំ អជ្ឈាសយវសេន ឯវំ វុត្តោ។ តស្មា ទុតិយសុត្តេ វុត្តនយេនេវេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ អបិច កុជ្ឈនលក្ខណោ កោធោ, អាឃាតករណរសោ, ចិត្តស្ស ព្យាបត្តិភាវបច្ចុបដ្ឋានោ, ចេតសោ បូតិភាវោតិ ទដ្ឋព្វោតិ អយម្បិ វិសេសោ វេទិតព្វោ។

ចតុត្ថសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. មក្ខសុត្តវណ្ណនា

៥. បញ្ចមេ មក្ខន្តិ បរគុណមក្ខនំ។ យទិបិ ហិ សោ គូថំ គហេត្វា បរំ បហរន្តោ វិយ អត្តនោ ករំ បឋមតរំ មក្ខតិយេវ, តថាបិ បរេសំ គុណមក្ខនាធិប្បាយេន បវត្តត្តា “បរគុណមក្ខនោ”តិ វុច្ចតិ។ តថា ហិ សោ ឧទកបុញ្ឆនីវ ន្ហាតស្ស សរីរគតំ ឧទកំ បរេសំ គុណេ មក្ខតិ បុញ្ឆតិ វិនាសេតិ, បរេហិ វា កតានិ មហន្តានិបិ ការានិ លោបនតោ ធំសនតោ មក្ខោតិ វុច្ចតិ។ សោ បរគុណមក្ខនលក្ខណោ, តេសំ វិនាសនរសោ, តទវច្ឆាទនបច្ចុបដ្ឋានោ។ អត្ថតោ បន បរេសំ គុណមក្ខនាការេន បវត្តោ ទោសសហគតចិត្តុប្បាទោតិ ទដ្ឋព្វោ។ បជហថាតិ តត្ថ វុត្តប្បភេទំ ទោសំ, ទោសេ ច វុត្តនយំ អាទីនវំ, បហានេ ចស្ស អានិសំសំ បច្ចវេក្ខិត្វា បុព្ពភាគេ តទង្គាទិវសេន បជហន្តា វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា តតិយមគ្គេន អនវសេសំ សមុច្ឆិន្ទថាតិ អត្ថោ។ មក្ខាសេតិ មក្ខិតា មក្ខិតបរគុណា, បរេសំ គុណានំ មក្ខិតារោ, តតោ ឯវ អត្តនោបិ ធំសិតគុណាតិ អត្ថោ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

បញ្ចមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. មានសុត្តវណ្ណនា

៦. ឆដ្ឋេ មានន្តិ ជាតិអាទិវត្ថុកំ ចេតសោ ឧន្នតិំ។ សោ ហិ “សេយ្យោហមស្មី”តិអាទិនា នយេន មញ្ញតិ ឯតេន, សយំ វា មញ្ញតិ, មាននំ សម្បគ្គហោតិ វា មានោតិ វុច្ចតិ។ ស្វាយំ សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ, សទិសោហមស្មីតិ មានោ, ហីនោហមស្មីតិ មានោតិ ឯវំ តិវិធោ។ បុន សេយ្យស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានោ, សេយ្យស្ស សទិសោ, សេយ្យស្ស ហីនោ; សទិសស្ស សេយ្យោ, សទិសស្ស សទិសោ, សទិសស្ស ហីនោ; ហីនស្ស សេយ្យោ, ហីនស្ស សទិសោ, ហីនស្ស ហីនោហមស្មីតិ មានោតិ ឯវំ នវវិធោបិ ឧន្នតិលក្ខណោ, អហំការរសោ, សម្បគ្គហរសោ

ចា, ក្ខុយាតកាចបច្ចុប្បន្នោតា, កោតុកយ្យតាបច្ចុប្បន្នោតា ចា, ឌិដ្ឋិចិបប្បយុត្តលោកិកបច្ចន្នោតា ក្ខុយោគោ ចិឃាតិ ឥច្ចេត្តា៉ បឌហចាតិ តស្ស៊ សន្តាស្សបិ អត្តក្កិរនតបរចយុក្កតិយិត្តតា, កន្ទុដ្ឋាតិយេស្ស អកិចាគតបច្ចុប្បន្នាតអញ្ញលិកយ្យសាយីចិកយ្យាឌីតំ អកាតណោ កាតណោតា, ឌាតិយឥបុទិរយឥាឌិកាតេចត បយាឥាបត្តិហេតុកាតចាតិ ឲចយាឌិតេកឌ អាឌីតចិ តបប្បិបក្ខតេតា តិរតិយាតតាឃ អាតិរំរញ្ញា បច្ចុចេក្ខិត្វា ទាឌរកំ អត្តុប្បរេតត្តា ចណ្ឌោលេលា ចិឃ នព្រាហ្មចារិីស្ស តិចចិត្តតំ បច្ចុបដ្ឋេបត្វា បុត្តកាតេក តឥក្កាឌិចតេរត តំ បឌហត្តា ចិបស្សតំ ចត្តេត្វា អតាកាយិយតេក្កត រយុទ្ធិត្តចាតិ អតេត្វា៉ អតាកាយិយក្កចក្ខោ ឲច ហិ យាតោតា ត្តុឥាឌិតប្បរេតា៉ យត្តាតេរតិ ឌាតិយឥបុទិរយឥាឌិចតេរត យាតេតត បយាឥាបត្តិហេតុក្កតោត យត្តា អត្តាតំ បក្កហេត្វា ចរត្តា៉ តេរធំ ចុត្តតឃយេច៉

ត្តយេស្ស បត បដិបិឌិឃា ឈស្ស ស្សតេត្តស្ស កាឆាស្ស ចា អតាកាយិចលំ បិតេបត្វា តេឥតតា តិដ្ឋាបិតា៉ តត្ត តេឃ ត្តយេ អចិហា អតប្បា ស្សឥស្សា ស្សឥស្សី អកតិដ្ឋាតិ ក្ខុបបត្តិកចចតេរត បញ្ចា អតាកាយិតោតា, តេតស្ស អចិហេស្ស ក្ខុបបត្តា អចិហា តាយ៉ តេត អត្តទាបទិតិត្តាឃិ, ក្ខុបហច្ចុបទិតិត្តាឃិ, អរព្ភាទបទិតិត្តាឃិ, ររព្ភាទបទិតិត្តាឃិ, ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា អកតិដ្ឋកាយីតិ បញ្ចាចិឥា, តឆា អតប្បា, ស្សឥស្សា, ស្សឥស្សិតោតា៉ អកតិតេដ្ឋស្ស បត ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា អកតិដ្ឋកាយី បទិហាឃតិ៉ តត្ត តេឃា អចិហាឌីស្ស ក្ខុប្បដ្ឋិត្វា អាឃុចេយញ្ញូអតតិក្កយិត្វា អទហត្តប្បត្តិឃា កិលេរបទិតិត្តាតេតត បទិតិត្តាឃតិ, អយំ អត្តទាបទិតិត្តាឃិ តាយ៉ តេឃា បត អចិហាឌីស្ស អាឌិតេតា បញ្ចាកប្បរតាឌិតេកឌ អាឃុចេយញ្ញូអតិក្កយិត្វា បទិតិត្តាឃតិ, អយំ ក្ខុបហច្ចុបទិតិត្តាឃិ តាយ៉ តេឃា អរព្ភាតេទត អឌិយត្តប្បតេឃាកំ អកត្វា អប្បគ្ខុតេក្ខត អកតិតេទត បទិតិត្តាឃតិ, អយំ អរព្ភាទបទិតិត្តាឃិ តាយ៉ តេឃា បត ររព្ភាតេទត អឌិយត្តប្បតេឃាកំ កត្វា គ្ខុតេក្ខត កិតេច្ឆត កតិតេទត បទិតិត្តាឃតិ, អយំ ររព្ភាទបទិតិត្តាឃិ តាយ៉ ត្តតេទា បត អចិហាឌីស្ស ក្ខុដ្ឋិចាហិតកាតេចត ក្ខុដ្ឋយស្ស តណ្ហាតេរាតំ, ចដ្ឋតេរាតំ, យក្កតេរាតេយេច ចាតិ ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា៉ អចិហាឌីស្ស ក្ខុប្បដ្ឋិត្វា អទហត្តំ បត្តំ អរតេក្កាតេត្តា តត្ត តត្ត ឃាចតាឃុកំ ឥត្វា បដិរត្តិក្កហណចតេរត អកតិដ្ឋំ កច្ឆតីតិ អកតិដ្ឋកាយី៉

ឲត្ត ច ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា អកតិដ្ឋកាយី, ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា ត អកតិដ្ឋកាយី, ត ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា អកតិដ្ឋកាយី, ត ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា ត អកតិដ្ឋកាយីតិ ចតុក្កំ តេចឌិតត្តំ៉ កចំ? តេឃា អចិហតេតា បដ្ឋាឃ ចត្តាតេទា តេឥចតេលាតេក តេរាតេឥត្វា អកតិដ្ឋំ កត្វា បទិតិត្តាឃតិ, អយំ ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា អកតិដ្ឋកាយី តាយ៉ តេឃា បត តេហដ្ឋា តតេឃា តេឥចតេលាតេក តេរាតេឥត្វា ស្សឥស្សិតេឥចតេលាតេក ឥត្វា បទិតិត្តាឃតិ, អយំ ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា ត អកតិដ្ឋកាយី តាយ៉ តេឃា ត្តតេតា អកតិដ្ឋតេយេច កត្វា បទិតិត្តាឃតិ , អយំ ត ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា អកតិដ្ឋកាយី តាយ៉ តេឃា បត តេហដ្ឋា ចតូស្ស តេឥចតេលាតេកស្ស តត្ត តតេត្តច បទិតិត្តាឃតិ, អយំ ត ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា, ត អកតិដ្ឋកាយី តាយាតិ៉

តត្ត អចិហេស្ស ក្ខុប្បដ្ឋិត្វា កប្បរតតេតា ក្ខុដ្ឋិ បទិតិត្តាយិតេកា, ក្ខិត្តំ កប្បរតាតំ យត្តតេក បទិតិត្តាយិតេកា, បញ្ចាកប្បរតេត អរយ្យតេត្ត បទិតិត្តាយិតេកាតិ តតេឃា អត្តទាបទិតិត្តាយិតោតា៉ ចុត្តតេញ្ញាតំ "ក្ខុបបត្តំ ចា រយតត្តទា អប្បត្តំ ចា តេចយញ្ញូ"ត្តិ (បុ៉ ប៉ ១៩)៉ ចា-រតេទ្ធត ហិ បត្តយតេត្តាបិ រក្កហិតេតាតិ៉ ឲចំ តតេឃា អត្តទាបទិតិត្តាយិតោតា, ឲតេកា ក្ខុបហច្ចុបទិតិត្តាឃិ ឲតេកា ក្ខុដ្ឋិតេរាតេតា៉ តេតស្ស អរព្ភាទបទិតិត្តាយិតោតា បញ្ចា, ររព្ភាទបទិតិត្តាយិតោតា បញ្ចាតិ ឥរ តេហាត្តិ៉ តឆា អតប្បាស្សឥស្សាស្សឥស្សិស្សតិ ចត្តាតេទា ឥរកា ចត្តាទីរំ អកតិតេដ្ឋ បត ក្ខុដ្ឋិតេរាតស្ស អកាចតេតា តតេឃា អត្តទាបទិតិត្តាយិតោតា, ឲតេកា ក្ខុបហច្ចុបទិតិត្តាឃិតិ អរព្ភាទបទិតិត្តាយិតោតា ចត្តាតេទា,

សសង្ខារបរិនិព្វាយិនោ ចត្តារោតិ អដ្ឋ, ឯវមេតេ អដ្ឋចត្តារីសំ អនាគាមិនោ. តេ សព្វេបិ ឥមេសុ សុត្តេសុ អវិសេសេន គហិតាតិ ទដ្ឋព្វំ.

ឆដ្ឋសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៧. សព្វបរិញ្ញាសុត្តវណ្ណនា

៧. សត្តមេ សព្វន្តិ អនវសេសំ. អនវសេសវាចកោ ហិ អយំ សព្វ-សទ្ទោ. សោ យេន យេន សម្ពន្ធំ គច្ឆតិ, តស្ស តស្ស អនវសេសតំ ទីបេតិ; យថា "សព្វំ រូបំ, សព្វា វេទនា, សព្វសក្កាយបរិយាបន្នេសុ ធម្មេសូ"តិ. សោ បនាយំ សព្វ-សទ្ទោ សប្បទេសនិប្បទេសវិសយតាយ ទុវិធោ. តថា ហេស សព្វសព្វំ, បទេសសព្វំ, អាយតនសព្វំ, សក្កាយសព្វន្តិ ចតូសុ វិសយេសុ ទិដ្ឋប្បយោគោ. តត្ថ "សព្វេ ធម្មា សព្វាការេន ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ញាណមុខេ អាបាថំ អាគច្ឆន្តី"តិអាទីសុ (ចូឡនិ. មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥) សព្វសព្វស្មឹ អាគតោ. "សព្វេសំ វោ, សារិបុត្តា, សុភាសិតំ បរិយាយេនា"តិអាទីសុ (ម. និ. ១.២៣៥) បទេសសព្វស្មឹ. "សព្វំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ, ចក្ខុញ្ចេវ រូបា...បេ... មនញ្ចេវ ធម្មា ចា"តិ (សំ. និ. ៣.២២-២៥) ឯត្ថ អាយតនសព្វស្មឹ. "សព្វធម្មមូលបរិយាយំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមី"តិអាទីសុ (ម. និ. ១.១) សក្កាយសព្វស្មឹ. តត្ថ សព្វសព្វស្មឹ អាគតោ និប្បទេសវិសយោ, ឥតរេសុ តីសុបិ អាគតោ សប្បទេសវិសយោ. ឥធ បន សក្កាយសព្វស្មឹ វេទិតព្វោ. វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា តេភូមកធម្មា ហិ ឥធ "សព្វ"ន្តិ អនវសេសតោ គហិតា.

អភិជានន្តិ "ឥមេ ធម្មា កុសលា, ឥមេ អកុសលា, ឥមេ សាវជ្ជា, ឥមេ អនវជ្ជា"តិអាទិនា "ឥមេ បញ្ចក្ខន្ធា, ឥមានិ ទ្វាទសាយតនានិ, ឥមា អដ្ឋារស ធាតុយោ, ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, អយំ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ច"ន្តិ ច អាទិនា សព្វំ អភិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ អវិបរីតសភាវតោ អភិជានន្តោ អភិវិសិដ្ឋេន ញាណេន ន ជានន្តោ. អបរិជានន្តិ ន បរិជានន្តោ. យោ ហិ សព្វំ តេភូមកធម្មជាតំ បរិជានាតិ, សោ តីហិ បរិញ្ញាហិ បរិជានាតិ – ញាតបរិញ្ញាយ, តីរណបរិញ្ញាយ, បហានបរិញ្ញាយ. តត្ថ កតមា ញាតបរិញ្ញា? សព្វំ តេភូមកំ នាមរូបំ – "ឥទំ រូបំ, ឯត្តកំ រូបំ, ន ឥតោ ភិយ្យោ. ឥទំ នាមំ, ឯត្តកំ នាមំ, ន ឥតោ ភិយ្យោ"តិ ភូតប្បសាទាទិប្បភេទំ រូបំ, ផស្សាទិប្បភេទំ នាមញ្ច, លក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋានបទដ្ឋានតោ វវត្ថបេតិ. តស្ស អវិជ្ជាទិកញ្ច បច្ចយំ បរិគ្គណ្ហាតិ. អយំ ញាតបរិញ្ញា. កតមា តីរណបរិញ្ញា? ឯវំ ញាតំ កត្វា តំ សព្វំ តីរេតិ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោគតោតិ ទ្វាចត្តាលីសាយ អាការេហិ. អយំ តីរណបរិញ្ញា. កតមា បហានបរិញ្ញា? ឯវំ តីរយិត្វា អគ្គមគ្គេន សព្វស្មឹ ឆន្ទរាគំ បជហតិ. អយំ បហានបរិញ្ញា.

ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិកង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិយោបិ ញាតបរិញ្ញា. មគ្គាមគ្គបដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិយោ កលាបសម្មសនាទិអនុលោមបរិយោសានា វា បញ្ញា តីរណបរិញ្ញា. អរិយមគ្គេន បជហនំ បហានបរិញ្ញា. យោ សព្វំ បរិជានាតិ, សោ ឥមាហិ តីហិ បរិញ្ញាហិ បរិជានាតិ. ឥធ បន វិរាគប្បហានានំ បដិក្ខេបវសេន វិសុំ គហិតត្តា ញាតបរិញ្ញាយ តីរណបរិញ្ញាយ ច វសេន បរិជានតា វេទិតព្វា. យោ បនេវ

ᨶ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨸᩁᩥᨩᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᩥᩁᩣᨩᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᩅᩥᩁᩣᨩᨿᩴ, ᨶ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ; ᨿᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩅᩥᩁᩣᨣᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩴ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩤᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᩥᨲᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩉᩤᨲᨻ᩠ᨻᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨩᩣᨲᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨶ ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩮᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᨩᩣᨶᨶᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨾᩥᩔᨠᨾᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᩉᩥ ᨶᩣᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨲᨲᩦᩁᨱᨸᩉᩤᨶᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᩉᩥ ᨠᨾᩮᨶ ᩋᨽᩥᨩᩣᨶᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩤᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠᩣᩃᩮ ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶᩮᩅ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩤᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᨬᩣᨱᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿᩣᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨶᩣᨿ ᩈᨠᩃᩔ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨡᩮᨸᨶᩣᨿ ᨶ ᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨶᩣᩃᩴ ᨶ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩤ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᩮ, ᨡᩮᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩤ ᩋᩅᨵᩤᩁᨱᩮ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᩮᨶ ᩋᨽᩥᨩᩣᨶᨶᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᩔ ᨧ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨩᩣᨶᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩍᨵ ᩅᩥᨵᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩋᨽᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᩤᨴᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨸᨬ᩠ᨧᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩤᨿᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᨬᩣᨱᩔ ᩋᨽᩥᨾᩩᨡᩦᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨽᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᩣᨠᩣᩁᩤᨴᩥᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨶ ᨲᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩤᨴᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩁᩣᨩᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᩔ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩤᨴᩥᩋᩅᨻᩮᩣᨵᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨽᨿᩤᨴᩦᨶᩅᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩤᨴᩥᨬᩣᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨱᩩᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩣᨣᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩤᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩤᨶᨣᩤᨾᩥᨶᩥᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿᩈᩉᩥᨲᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾᩩᨴᨿᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨩᩣᨲᩴ ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩃᨸ᩠ᨸᩉᩤᨶᩮᨶᩮᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᨭ᩠ᨭᩔ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᨲ᩠ᨲᩤ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩅᩥᨸᩤᨠᩅᨭ᩠ᨭᨡᩮᨸᨶᩣᨿ ᩈᨠᩃᩈᩴᩈᩤᩁᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᨽᩪᨲᩣᨿ ᩅᩤ ᩋᨶᩩᨸᩤᨴᩥᩈᩮᩈᩤᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩤᨶᨵᩤᨲᩩᨿᩣ ᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ ᨸᩤᨸᩩᨱᩥᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩅᩥᨸᩔᨠᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨵᨾ᩠ᨾᨩᩣᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩤᨴᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩤᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩤᨴᩥᨸᩦᩊᨶᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᩈᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨹᩩᩈᨶᩣᨴᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩤᨴᩥᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩤ, ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩮᨶᩮᩅ ᩅᩤ ᨩᩣᨶᨶᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨶ ᩁᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩋᨲᩦᨲᩤᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩮᨠᨽᩮᨴᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᩈᨠ᩠ᨠᩤᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨶ ᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩤᨵᩥᨣᨾᩮᨶ ᩁᩣᨣᩴ ᨶ ᨩᨶᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣᩔ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨣᩤᩉᩔ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᨣ᩠ᨣᩤᩉᩣᨶᩴ “ᩑᨲᩴ ᨾᨾ, ᩑᩈᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ, ᩑᩈᩮᩣ ᨾᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨣᩤᩉᨲ᩠ᨲᨿᩔᨸᩥ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈ ᩅᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈ-ᨠᩤᩁᩮᩣ ᨶᩥᨸᩤᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩮ-ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᨠᩴᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨸᩤᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᨲᩮᩣ, ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩑᩅ ᩅᩤ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩩᨸᨧ᩠ᨧᨣᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨧ᩠ᨧᨣᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥ, ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

៨. មានបរិញ្ញាសុត្តវណ្ណនា

៨. អដ្ឋមេ អបុព្ពំ នត្ថិ, កេវលំ មានវសេន ទេសនា បវត្តា។ គាថាសុ បន មានុបេតា អយំ បជាតិ កម្មកិលេសេហិ បជាយតីតិ បជាតិ លទ្ធនាមា សព្វេ សត្តា មញ្ញនលក្ខណេន មានេន ឧបេតា ឧបគតា។ មានគន្ថា ភវេ រតាតិ កិមិកីដបដង្គាទិអត្តភាវេបិ មានេន គន្ថិតា មានសំយោជនេន សំយុត្តា។ តតោ ឯវ ខីឡេរត្តំ បរិហារិតាហំការវសេន “ឯតំ មម”តិ សង្ខារេសុ អជ្ឈោសានពហុលត្តា តត្ថ និច្ចសុខអត្តាទិវិបល្លាសវសេន ច កាមាទិភវេ រតា។ មានំ អបរិជានន្តាតិ មានំ តីហិ បរិញ្ញាហិ ន បរិជានន្តា។ អរហត្តមគ្គញាណេន វា អនតិក្កមន្តា, “មានំ អបរិញ្ញាយា”តិ កេចិ បឋន្តិ។ អាគន្តារោ បុនព្ភវន្តិ បុន អាយតិំ ឧបបត្តិភវំ។ បុនប្បុនំ ភវនតោ វា បុនព្ភវសង្ខាតំ សំសារំ អបរាបរំ បរិវត្តនវសេន អាគន្តារោ ឧបគន្តារោ ហោន្តិ, ភវតោ ន បរិមុច្ចន្តីតិ អត្ថោ។ យេ ច មានំ បហន្ត្វាន, វិមុត្តា មានសង្ខយេតិ យេ បន អរហត្តមគ្គេន សព្វសោ មានំ បជហិត្វា មានស្ស អច្ចន្តសង្ខយភូតេ អរហត្តផលេ និព្ពានេ វា តទេកដ្ឋសព្វកិលេសវិមុត្តិយា វិមុត្តា សុដ្ឋុ មុត្តា។ តេ មានគន្ថាភិភុនោ, សព្វទុក្ខមុបច្ចគុន្តិ តេ បរិក្ខីណភវសំយោជនា អរហន្តោ សព្វសោ មានគន្ថំ មានសំយោជនំ សមុច្ឆេទប្បហានេន អភិភវិត្វា ឋិតា, អនវសេសំ វដ្ដទុក្ខំ អតិក្កមិំសូតិ អត្ថោ។ ឯវមេតស្មិំ សត្តមសុត្តេ ច អរហត្តំ កថិតន្តិ។

អដ្ឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩-១០. លោភទោសបរិញ្ញាសុត្តទ្វយវណ្ណនា

៩-១០. នវមទសមេសុ អបុព្ពំ នត្ថិ។ ទេសនាវិលាសវសេន តថា ពុជ្ឈនកានំ វេនេយ្យានំ អជ្ឈាសយវសេន ច តថា ទេសិតានីតិ ទដ្ឋព្ពំ។

នវមទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បឋមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយវគ្គោ

១-១៣. មោហបរិញ្ញាទិសុត្តវណ្ណនា

១១-១៣. ទុតិយវគ្គេបិ បឋមាទីនិ តីណិ សុត្តានិ ឧត្តានត្ថានេវ, តថា ទេសនាការណម្បិ វុត្តមេវ។

៣. អចិន្ដេយ្យាតិទេសនាសុត្តវណ្ណនា

១៣. ចតុត្ថេ – “តាហំ, ភិក្ខវេ”តិអាទីសុ ត-ការោ បទសន្ធិករោ. អហន្តិ ករោ អត្តានំ និទ្ទិសតិ. អញ្ញាត្តិ ញាណាតិ ចត្តារអចិន្ដេយ្យាតិទេសនតោ អញ្ញំ. ឧភតិទេសនាយតិ ឧភតិទេសនាយ អប្បមាណសប្បាយីតិ ទ្វេ អប្បមាណសប្បាយា – និម្មិតអប្បមាណសប្បាយា ច ធាតុបាណអប្បមាណសប្បាយា ច. តត្ថ “រូបំ អត្តតោ អប្បមាណសប្បតី”តិអាទិនា (អ. និ. ៣.១០០; បដិ. ម. ១.១៦០) អាគតា អយំ និម្មិតអប្បមាណសប្បាយា នាម. “អនិច្ចតោ អប្បមាណសប្បតិ, នោ និច្ចតោ”តិអាទិនា (បដិ. ម. ១.១៨) បន អាគតា អយំ ធាតុបាណអប្បមាណសប្បាយា នាម. ញាណាបិ ធាតុបាណអប្បមាណសប្បាយាច អធិប្បេតា. “អប្បមាណសប្បាយី”តិ ច បទស្ស ត-ការេន សន្ធិ. ញាណំ វុត្តំ ហោតិ – “អហំ, ភិក្ខវេ, សព្វញ្ញុតញ្ញាណសង្ខាតេន អប្បមត្តធម្មានុស្សតិបាទេន សន្ធាយ ហេតុភូតេន ចិរំ ខន្ធតោ ករោន្តោបិ អញ្ញំ ឧភតិទេសនាយ ត អប្បមាណសប្បាយី”តិ.

យេន ភិទេទេសនា តិចុតា បជា និយមេន្ដំ សន្ធារេន្ដិ និសទេន្ដីតិ យេន ភិទេសនាទិសកានត្តា ភិទេទេសនា ធម្មាសកានំ ជាតិកំ បរិត្តិកំ បដិបជ្ជិកំ អនន្តា លាភន្តា បរិយោសន្និត្វា ជានេន អត្ថការេន តិចុតា សត្តា អតាទិមតនិសាទេ អបរិមាណេ កប្បេ មហន្តេសុ ទេច ខុទ្ទកេសុ ច ភវាទីសុ អបរាបរុប្បត្តិចសេន សន្ធតោ ឆាទេន្តិ ទេច និសទេន្តិ, ច. អាទម្មណត្តរសង្កមនចសេន ចា សន្ធាចតំ, ភវន្តរសង្កមនចសេន និសទេលំ. កិលេសានំ ពលវការេន ចា សន្ធាចតំ, ទុព្ពលការេន និសទេលំ. ពលិកមទេសនចសេន ចា ឧភជាតិយំ សន្ធាចតំ, ទេចាហារទេសនចសេន អនេកាសុ ជាតីសុ និសទេលំ. ចិត្តចសេន ចា សន្ធាចតំ, “ចិត្តមស្ស ចិត្តាចតី”តិ ហិ វុត្តំ, កាយចសេន និសទេលំ. ឧចំ សន្ធាចតនិសទេលានំ ចិសេសោ ទេទិតព្វោ.

យថយិទន្តិ យថា ញាណំ. ឃ-ការោ បទសន្ធិករោ, សន្ធិចសេន ទស្សេតុំ. អចិន្ដេយ្យាតិទេសនាន្តិ ឧត្តុ បុព្វេកំ អយុត្តភូមេន ការណទុច្ចរិតានិ អចិន្ដិយំ នាម, អលទ្ធព្វាតិ អត្ថោ. តំ អចិន្ដិយំ ចិន្ដេតីតិ អចិន្ដេ. ចិបរីតតោ ការណសុចរិតានិ ចិន្ដិយំ នាម, តំ ចិន្ដិយំ ត ចិន្ដេតីតិ អចិន្ដេ. លទ្ធានំ រាសិំ, អាយតនានំ អាយតនិំ, ធាតូនំ សុញ្ញតំ, ញាតិយានំ អាធិបតេយ្យំ, សច្ចានំ តថតំ ទុក្ខានិនំ បីឡអតាទិចសេន វុត្តំ ចតុព្វិធំ អត្ថំ អចិទិតំ ករោតីតិបិ អចិន្ដេ. អត្តចិរហិតេ និសាទេ សទេត្តុ ឧចាទេបតីតិ ចា អចិន្ដេ, បរមត្ថតោ ចា អចិន្ដេយ្យានេសុ ញាតិព្វបុរិសាទីសុ ឧចតិ បចត្តតិ, ចិន្ដេយ្យានេសុ លទ្ធាទីសុ ត ឧចតិ, ត បចត្តតីតិ អចិន្ដេ. អបិច ចក្ខុចិញ្ញាណាទីនំ ចត្ថារម្មណានំ បដិច្ចសមុប្បាទបដិច្ចសមុប្បន្នាននំ ធម្មានំ លាទតតោបិ អចិន្ដេ. អចិន្ដេច តិទេសនាន្តិ អចិន្ដេយ្យាតិទេសនំ.

អចិន្ដេយ្យាតិទេសនេន ហិ, ភិក្ខវេ, តិចុតា បជា និយមេន្ដំ សន្ធាចតំ និសទេន្ដីតិ ញាណំ បុរិមស្សេច ធម្មហិតទេសនត្ថំ វុត្តំ. បុរិមំ ចា – “យថយិទំ, ភិក្ខវេ, អចិន្ដេយ្យាតិទេសន”ន្តិ ឧចំ ឧបមាធស្សនចសេន វុត្តំ, ញាណំ ភិទេសនាតុកាធស្សនចសេន. កស្មា បនេត្ថ អចិន្ដេច ឧចំ វុត្តា, ត អញ្ញោ ធម្មាតិ? អាទីនចបដិច្ឆាទនេន ការណទុច្ចរិតំ ចិសេសបច្ចយកាចតោ. តថា ហិ តាយ បដិច្ឆាទិតាទីនចេ ចិសេយ ការណទុច្ចរិតេយោ បចត្តន្តិ.

តត្ថទេញ្ញាតិ អាទិកា គាថា វុត្តស្ស អវុត្តស្ស ច អត្ថស្ស សង្គហចសេន ការិតា. តត្ថ តិចុតាតិ តិចារិតា បលិគុណ្ឋិតា, បដិច្ឆាទិតាតិ

អត្ថោ។ អហោរត្តន្តិ ទិវា ចេវ រត្តិញ្ច, សព្ពកាលន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ យថាយោគេន អាវុតាតិ យេន បការេន អវិជ្ជានីវរណសង្ខាតេន យោគេន អាវុតា បដិច្ឆាទិតា សុវិញ្ញេយ្យាបិ អជាតត្តិយោ បជា សំសារេ សំសរន្តិ, តថារូបេបិ អញ្ញោ ឱកាសមេយ្យាបិ ឱកានីវរណាយបិ នត្ថីតិ យោជេតព្ពំ។ យេ ច មោហំ បហត្វាន, តមោខន្ធំ បទាលយុន្តិ យេ បន អរិយសាវកា បុព្ពភាគេ តទង្គាទិប្បហានវសេន, ហេដ្ឋិមគ្គេហិ វា តំតំមគ្គវជ្ឈមោហំ បជហិត្វា អគ្គមគ្គេន វជិរូបមញាណេន មោហសង្ខាតមេវ តមោរាសិំ បទាលយិំសុ, អនវសេសតោ សមុច្ឆិន្ទិំសុ។ ន តេ បុន សំសរន្តីតិ តេ អរហន្តោ –

"ខន្ធានញ្ច បដិបាដិ, ធាតុអាយតនាន ច;

អព្ពោច្ឆិន្នំ វត្តមានា, សំសារោតិ បវុច្ចតី"តិ –

ឯវំ វុត្តេ ឥមស្មិំ សំសារេ ន សំសរន្តិ ន បរិក្ខយន្តិ។ កិំ ការណា? ហេតុ តេសំ ន វិជ្ជតិ, យស្មា សំសារស្ស ហេតុ មូលការណំ អវិជ្ជា, សា តេសំ ន វិជ្ជតិ, សព្ពសោ នត្ថិ សមុច្ឆិន្នត្តាតិ។

ចតុត្ថសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. តណ្ហាសំយោជនសុត្តវណ្ណនា

១៥. បញ្ចមេ យស្ស វិជ្ជតិ, តំ បុគ្គលំ ទុក្ខេហិ, កម្មំ វា វិបាកេហិ, ភវយោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសេ វា ភវន្តរាទីហិ សំយោជេតីតិ សំយោជនំ។ តណ្ហាយនដ្ឋេន តណ្ហា, តសតិ សយំ បរិតសតិ, តសន្តិ វា ឯតាយាតិ តណ្ហា។ សញ្ញុត្តាតិ ចក្ខាទីសុ អភិនិវេសវត្ថូសុ ពទ្ធា។ សេសំ វុត្តនយេន។ កាមញ្ចេត្ថ អវិជ្ជាយបិ សំយោជនភាវោ តណ្ហាយ ច នីវរណភាវោ អត្ថិយេវ, តថាបិ អវិជ្ជាយ បដិច្ឆាទិតាទីនវេហិ ភវេហិ តណ្ហា សត្តេ សំយោជេតីតិ ឥមស្ស វិសេសស្ស ទស្សនត្ថំ បុរិមសុត្តេ អវិជ្ជា នីវរណភាវេន, ឥធ ច តណ្ហា សំយោជនភាវេន វុត្តា។ កិញ្ច នីវរណសំយោជនប្បធានស្ស ទស្សនត្ថំ។ យថា ហិ នីវរណភាវេន អវិជ្ជា សំកិលេសធម្មានំ បធានភូតា បុព្ពង្គមា ច, ឯវំ សំយោជនភាវេន តេសំ តណ្ហាតិ តទុភយប្បធានភាវំ ទស្សេតុំ សុត្តទ្វយេ ឯវមេតេ ធម្មា វុត្តា។ អបិច វិសេសេន អវិជ្ជា និព្ពានស្ស និវារេតីតិ "នីវរណ"ន្តិ វុត្តា, តណ្ហា សំសារទុក្ខេន សត្តេ សំយោជេតីតិ "សំយោជន"ន្តិ។

ទស្សនកាយន្តរាយការណតោ វា វិជ្ជាចរណវិបក្ខតោ ឧភយំ ទ្វិធា វុត្តំ។ វិជ្ជាយ ហិ ឧជុវិបច្ចនីកតា អវិជ្ជា និព្ពានទស្សនស្ស អវិបរីតទស្សនស្ស ច វិសេសតោ អន្តរាយករា, ចរណធម្មានំ ឧជុវិបច្ចនីកតា តណ្ហា កាយនស្ស សម្មាបដិបត្តិយា អន្តរាយករាតិ; ឯវមយំ អវិជ្ជាយ និវុតោ អន្ធីកតោ តណ្ហាយ សំវុតោ ពន្ធោ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អន្ធោ វិយ ពន្ធោ យថាកន្តារំ, សំសារកន្តារំ នាតិវត្តតិ។ អនត្ថុប្បត្តិហេតុទ្វយទស្សនត្ថម្បិ ឧភយំ ទ្វិធា វុត្តំ។ អវិជ្ជាគតោ ហិ បុគ្គលោ ពាលភាវេន អត្ថំ បរិហាបេតិ, អនត្ថញ្ច

អត្តនោ ករោតិ, អកុសលោ វិយ អាតុរោ អសប្បាយកិរិយាយ។ ជានន្តោបិ ពាលោ ពាលភាវេន អត្ថំ បរិហាបេតិ, អនត្ថញ្ច ករោតិ ជានន្តោ វិយ រោគី អសប្បាយសេវី។ មក្កដាលេបោបមសុត្តំ ឯតស្ស អត្ថស្ស សាធកំ។

បដិច្ចសមុប្បាទស្ស មូលការណទស្សនត្ថមេត្ថ ទ្វយំ ទ្វិធា វុត្តំ។ វិសេសេន ហិ សម្មោហស្ស ពលវការណតោ អវិជ្ជាលេត្តំ អតីតោ អទ្ធា, បត្ថនាយ ពលវការណតោ តណ្ហាលេត្តំ អនាគតោ អទ្ធា។ តថា ហិ ពាលជនោ សម្មោហពហុលោ អតីតមនុសោចតិ, តស្ស អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ សន្ធិំ ឃដេន្តិ។ បត្ថនាពហុលោ អនាគតំ បជប្បតិ, តស្ស តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិអាទិំ សន្ធិំ ឃដេន្តិ។ ឯតេន តាសំ បុព្ពន្តាហរណេន អបរន្តបដិសន្ធានេន ចស្ស យថាក្កមំ មូលការណតា ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពន្តិ។

គាថាសុ តណ្ហាទុតិយោតិ តណ្ហាសហាយោ។ តណ្ហា ហិ និរុទកកន្តារេ មរីចិកាយ ឧទកសញ្ញា វិយ បិបាសាភិភូតំ អប្បដិការទុក្ខាភិភូតម្បិ សត្តំ អស្សាទសន្ទស្សនវសេន សហាយកិច្ចំ ករោន្តី ភវាទីសុ អតិត្តិំ កត្វា បរិព្ភមាបេតិ, តស្មា តណ្ហា បុរិសស្ស “ទុតិយា”តិ វុត្តា។ ននុ ច អញ្ញេបិ កិលេសាទយោ ភវាភិនិព្ពត្តិយា បច្ចយាវ? សច្ចមេតំ, ន បន តថា វិសេសបច្ចយោ យថា តណ្ហា។ តថា ហិ សា កុសលេហិ វិនា អកុសលេហិ, កាមាវចរាទិកុសលេហិ ច វិនា រូបាវចរាទិកុសលេហិ ភវាភិនិព្ពត្តិយា វិសេសបច្ចយោ, យតោ សមុទយសច្ចន្តិ វុច្ចតីតិ។ ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវន្តិ ឥត្ថភាវោ ច អញ្ញថាភាវោ ច ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវោ។ សោ ឯតស្ស អត្ថីតិ ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវី សំសារោ, តំ តត្ថ ឥត្ថភាវោ មនុស្សត្តំ, អញ្ញថាភាវោ តតោ អវសិដ្ឋសត្តាវាសា។ ឥត្ថភាវោ វា តេសំ តេសំ សត្តានំ បច្ចុប្បន្នោ អត្តភាវោ, អញ្ញថាភាវោ អនាគតត្តភាវោ។ ឯវរូបោ វា អញ្ញោបិ អត្តភាវោ ឥត្ថភាវោ, ន ឯវរូបោ អញ្ញថាភាវោ។ តំ ឥត្ថភាវញ្ញថាភាវំ សំសារំ ខន្ធធាតុអាយតនបដិបាដិំ នាតិវត្តតិ, ន អតិក្កមតិ។

ឯតមាទីនវំ ញត្វា, តណ្ហំ ទុក្ខស្ស សម្ភវន្តិ ឯតំ សកលវដ្ដទុក្ខស្ស សម្ភវំ សមុទយំ តណ្ហំ អាទីនវំ អាទីនវតោ ញត្វាតិ អត្ថោ។ អថ វា ឯតមាទីនវំ ញត្វាតិ ឯតំ យថាវុត្តំ សំសារនាតិវត្តនំ អាទីនវំ ទោសំ ញត្វា។ តណ្ហំ ទុក្ខស្ស សម្ភវន្តិ តណ្ហញ្ច វុត្តនយេន វដ្ដទុក្ខស្ស បភវការណន្តិ ញត្វា។ វីតតណ្ហោ អនាទានោ, សតោ ភិក្ខុ, បរិព្ពជេតិ ឯវំ តីហិ បរិញ្ញាហិ បរិជានន្តោ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា មគ្គបដិបាដិយា តណ្ហំ វិគមេន្តោ អគ្គមគ្គេន សព្ពសោ វីតតណ្ហោ វិគតតណ្ហោ, តតោ ឯវ ចតូសុ ឧបាទានេសុ កស្សចិបិ អភាវេន អាយតិំ បដិសន្ធិគ្គាហស្ស វា អាទានស្ស អភាវេន អនាទានោ, សតិវេបុល្លប្បត្តិយា សព្ពត្ថ សតោការិតាយ សតោ ភិន្នកិលេសោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ ចរេយ្យ, ខន្ធបរិនិព្ពានេន វា សង្ខារប្បវត្តិតោ អបគច្ឆេយ្យាតិ អត្ថោ។

បញ្ចមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. បឋមសេខសុត្តវណ្ណនា

១៦. ឆដ្ឋេ សេខស្សាតិ ឯត្ថ កេនដ្ឋេន សេខោ? សេក្ខធម្មបដិលាភតោ សេខោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“កិត្តាវតា នុ ខោ, ភន្តេ, សេខោ ហោតីតិ? ឥធ, ភិក្ខុ, សេខាយ សម្មាទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ ហោតិ...បេ... សេខេន សម្មាសមាធិនា សមន្នាគតោ ហោតិ។ ឯត្តាវតា ខោ, ភិក្ខុ, សេខោ ហោតី”តិ (សំ។ និ។ ៥។១៣)។

អបិច សិក្ខតីតិ សេខោ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“សិក្ខតីតិ ខោ, ភិក្ខុ, តស្មា សេខោតិ វុច្ចតិ។ កិញ្ច សិក្ខតិ? អធិសីលម្បិ សិក្ខតិ, អធិចិត្តម្បិ សិក្ខតិ, អធិបញ្ញម្បិ សិក្ខតិ។ សិក្ខតីតិ ខោ, ភិក្ខុ, តស្មា សេខោតិ វុច្ចតី”តិ (អ។ និ។ ៣។២៦)។

យោបិ កល្យាណបុថុជ្ជនោ អនុលោមបដិបទាយ បរិបូរការី សីលសម្បន្នោ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ ភោជនេ មត្តញ្ញូ ជាគរិយានុយោគមនុយុត្តោ បុព្ពរត្តាបររត្តំ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ ភាវនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ – “អជ្ជ វា ស្វេ វា អញ្ញតរំ សាមញ្ញផលំ អធិគមិស្សាមី”តិ, សោបិ វុច្ចតិ សិក្ខតីតិ សេខោតិ។ ឥមស្មិំ អត្ថេ ន បដិវិជ្ឈន្តោវ សេខោ អធិប្បេតោ, អថ ខោ កល្យាណបុថុជ្ជនោបិ។ អប្បត្តំ មានសំ ឯតេនាតិ អប្បត្តមានសោ។ មានសន្តិ “អន្តលិក្ខចរោ បាសោ, ស្វាយំ ចរតិ មានសោ”តិ (សំ។ និ។ ១។១៥១; មហាវ។ ៣៣) ឯត្ថ រាគោ មានសន្តិ វុត្តោ។ “ចិត្តំ មនោ មានស”ន្តិ (ធ។ ស។ ៦៣, ៦៥) ឯត្ថ ចិត្តំ។ “អប្បត្តមានសោ សេខោ, កាលំ កយិរា ជនេ សុតា”តិ (សំ។ និ។ ១។១៥៩) ឯត្ថ អរហត្តំ។ ឥធាបិ អរហត្តមេវ អធិប្បេតំ។ តេន អប្បត្តអរហត្តស្សាតិ វុត្តំ ហោតិ។

អនុត្តរន្តិ សេដ្ឋំ, អសទិសន្តិ អត្ថោ។ ចតូហិ យោគេហិ ខេមំ អនុបទ្ទុតន្តិ យោគក្ខេមំ, អរហត្តមេវ អធិប្បេតំ។ បត្ថយមានស្សាតិ ទ្វេ បត្ថនា តណ្ហាបត្ថនា, កុសលច្ឆន្ទបត្ថនា ច។ “បត្ថយមានស្ស ហិ ជប្បិតានិ, បវេធិតំ វាបិ បកប្បិតេសូ”តិ (សុ។ និ។ ៩០២; មហានិ។ ១២១) ឯត្ថ តណ្ហាបត្ថនា។

“ឆិន្នំ បាបិមតោ សោតំ, វិទ្ធស្តំ វិនឡីកតំ;

បាមោជ្ជពហុលា ហោថ, ខេមំ បត្តត្ថ ភិក្ខវោ”តិ។ (ម។ និ។ ១។៣៥២);

ឯត្ថ កត្តុកម្យតាកុសលច្ឆន្ទបត្ថនា, អយមេវ ឥធាធិប្បេតា។ តេន បត្ថយមានស្សាតិ តំ យោគក្ខេមំ កត្តុកាមស្ស តន្និន្នស្ស តប្បោណស្ស តប្បព្ភារស្សាតិ អត្ថោ។ វិហរតោតិ ឯកំ ឥរិយាបថទុក្ខំ អបរេន ឥរិយាបថេន វិច្ឆិន្ទិត្វា អបរិបតន្តំ អត្តភាវំ ហរតោ។ អថ វា “សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចាតិ អធិមុច្ចន្តោ សទ្ធាយ វិហរតី”តិអាទិនា និទ្ទេសនយេន ចេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ អជ្ឈត្តិកន្តិ និយកជ្ឈត្តសង្ខាតេ អជ្ឈត្ត ភវំ អជ្ឈត្តិកំ។ អង្គន្តិ ការណំ។ ឥតីតិ ករិត្វាតិ ឯវំ កត្វា។ ន អញ្ញំ ឯកង្គម្បិ សមនុបស្សាមីតិ ឯត្ថ អយំ សង្ខេបត្ថោ – ភិក្ខវេ, អជ្ឈត្តិកំ អត្តនោ សន្តានេ សមុដ្ឋិតំ ការណន្តិ កត្វា អញ្ញំ ឯកការណម្បិ ន សមនុបស្សាមិ យំ ឯវំ ពហុបការំ, យថយិទំ យោនិសោ មនសិការោតិ

ស្តុបិឃយតនិការេរា, បឆយតនិការេរា, អតិច្ចាឌិស្ស អតិច្ចាឌិតេឃេតច យតនិការេរា, អតិច្ចាត្សេលិមិរេកាត ចា ឌិត្ថស្ស អាចដ្ឋតា អត្តាចដ្ឋតា អារេការេកា នយត្តាហារេរា យតនិការេរា៓ អឃំ ឃោតិរោ យតនិការេរា៓

ឮឆាតិ ឃោតិរោ យតនិការេរស្ស អាត្សកាចំ ឥរេស្ស្យត្វំ "ឃោតិរោ, កិក្ខេច, កិក្ខ យតនិ ការេរាត្តា អក្សរលំ បខហតិ, ក្សរលំ ការេចតី"តិ ទុត្តំ៓ ពត្ត ឃោតិរោ យតនិ ការេរាត្តាតិ "ឮឝំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, អឃំ ទុក្ខសយុទ្រឃោ អរិយសច្ចំ, អឃំ ទុក្ខតិរោរាធោ អរិយសច្ចំ, អឃំ ទុក្ខតិរោរាធកាយិតី បដិបធា អរិយសច្ច"ត្តិ ចត្សស្ស អរិយសច្ចេស្ស ឃោតិរោ យតនិការំ បចរេត្តត្តា៓

ពត្រាឃំ អត្ថចិកាចតា – ឃដិបិ ឮឝំ ស្សត្តំ អចិរេសរេត សេក្ខប្សក្កលចរេត អាកាតំ, ចត្យក្កសាធារលចរេត បត សេច្ចេបរេតច កាយដ្ឋានំ កាឆយិស្សាយ៓ ឃោ ចត្សច្ចកាយដ្ឋានិកោ ឃោកាចចរេរា "ពល្បាចជ្ជា ពេតក្ខយកា លគ្គា ទុក្ខំ, ពល្បា សយុទ្រឃោ, ស្តុកិត្តំ អប្បចត្តិ តិរោរាធោ, តិរោរាធសយ្យាបកោ យក្កោ"តិ ឲចំ ប្សរេត្ត ឲច អាចរិយសត្តិកោ ស្តុក្កហិតចត្សច្ចកាយដ្ឋានតា៓ រោ អបរេត សយឃោត ចិបស្សតាយក្កំ សយាត្សត្សហោ សយាតោ ពេតក្ខយកោ លគ្គេ "ឮឝំ ទុក្ខ"ត្តិ ឃោតិរោ យតនិ ការេរាតិ, ស្តុបិឃោត បរេឆត សយត្តាហរតិ រេចច ចិបស្សតិ ច៓ ចិបស្សតា ហិ ឮឆ យតនិការេសិរេត ទុត្តា៓ ឃា បតាឃំ ពស្ស ទុក្ខស្ស សយដ្ឋាបិកា ប្សរិយកចិកា ពល្បា, អឃំ ទុក្ខសយុទ្រឃោតិ ឃោតិរោ យតនិ ការេរាតិ៓ ឃស្មា បត ឮឝំ ទុក្ខំ, អឃគ្ឃា សយុទ្រឃោ ឮឝំ ឆាតំ បត្វា តិរុជ្ឈត្តិ ត បចត្តត្តិ, ពស្មា ឃដិឝំ តិត្តានំ តាយ , អឃំ ទុក្ខតិរោរាធោតិ ឃោតិរោ យតនិ ការេរាតិ៓ តិរោរាធសយ្យាបកំ អដ្ឋក្កិកំ យក្កំ, "អឃំ ទុក្ខតិរោរាធកាយិតី បដិបធា"តិ ឃោតិរោ យតនិ ការេរាតិ, ស្តុបិឃោត បរេឆត សយត្តាហរតិ រេចច ចិបស្សតិ ច៓

ពត្រាឃំ ស្តុបិឃោ – អកិតិរេចរោ តាយ លគ្គេ ហោតិ, ត ចិចេដ្ឋ, ពស្មា អឃយត្វេ – "ឮយស្មិំ ការេឃ បឆចីធាតុ, អារេបិធាតុ"តិអាឌិតា (ឌី៓ តិ៓ ១៓១លិប័) តឃោត ចត្តារិ យហាភ្សតាតិ ពគត្សសារេត ស្តុបិគាទ្សបិតិ ច បរិក្កហេត្វា "អឃំ ទ្សបក្ខគ្គោ"តិ ចចត្ថបេតិ៓ ពំ ចចត្ថាបឃតោ ស្តុប្បរេត្ត ពគារយ្ទលោ ឌិត្តចេពនិកធយ្ទ "ឮយ ចត្តារេរា អទ្សបក្ខគ្គា"តិ ចចត្ថបេតិ៓ ពតោ "ឮយ បញ្ចក្ខគ្គា ទុក្ខ"ត្តិ ចចត្ថបេតិ៓ ពេ បត សេច្ចេបតោ តាយញ្ចា ទ្សបញ្ចាតិ ឌ្វេ កាកា ហោត្តិ៓ ឮគញ្ចា តាយទ្សបំ សហេត្ស សប្បច្ចឃំ ស្តុប្បជ្ជតិ, ពស្ស អឃំ អចិជ្ជាកចពល្បាឌិកោ ហេត្ស, អឃំ អាហារាឌិកោ បច្ចឃោតិ ហេត្សប្បច្ចឃេ ចចត្ថបេតិ៓ រោ ពេសំ បច្ចឃាតញ្ចា បច្ចយុប្បន្នាតញ្ចា ឃាធាចសរេសលក្ខណំ ចចត្ថបេត្វា "ឮយ ធយ្ទា អហុត្វា កចត្តិ, ហុត្វា តិរុជ្ឈត្តិ, ពស្មា អតិច្ចា"តិ អតិច្ចលក្ខណំ អារេរាបេតិ, "ស្តុឝឃត្តឃបដិបីឡិតត្តា ទុក្ខា"តិ ទុក្ខលក្ខណំ អារេរាបេតិ, "អចសចត្តតោ អតត្តា"តិ អតត្តលក្ខណំ អារេរាបេតិ៓

ឲចំ ពិលក្ខណាតិ អារេរាបេត្វា ចិបស្សរេត្តា ស្តុឝឃត្តឃធាលាប្បត្តិឃា ស្តុប្បរេត្ត ឱ្ភាសាឌិកោ ចិបស្សត្សបក្កិលេសេ 'អយក្កោ'តិ ស្តុឝឃត្តឃធាលាយេច "អរិយយក្កស្ស ស្តុបិឃត្សតោ ប្សត្តភាកាយក្កោ"តិ យក្កាយក្កំ ចចត្ថបេត្វា បុត ស្តុឝឃត្តឃធាលំ បដិបាដិយា កឌ្គធាលាឌិតិ ច ស្តុប្បារេគត្តា រោតាបត្តិយក្កាទ្រឃោ បាបុណាតិ៓ ពស្មិំ លណោ ចត្តារិ សច្ចាតិ ឲកប្បដិចេចធេតច បដិចិជ្ឈតិ, ឲកាភិសយឃោត អភិសរេតិ៓ ពត្ត ទុក្ខំ បរិញ្ញាបដិចេចធេត បដិចិជ្ឈរេត្តា, សយុទ្រឃំ បហាតប្បដិចេចធេត បដិចិជ្ឈរេត្តា សត្តំ អក្សរលំ បខហតិ, តិរោរាធំ សច្ឆិកិរិយាបដិចេចធេត បដិចិជ្ឈរេត្តា យក្កំ ភាចតាបដិចេចធេត បដិចិជ្ឈរេត្តា សត្តំ ក្សរលំ ការេចតិ៓ អរិយយក្កោ ហិ

ຄິປຽຣິຍາຍເຕາ ກຸສ្ឆិតສລຕາອິອເຕ្ថន ກຸສເລີ, ຕສ្មិំ ກາຍິເຕ ສເທ្ធປិ ກຸສលີ ອតចឆ្ជូເຕາលិປក្ខិយធេម្មា ກាចតាបារិបូរិ ກច្ឆតីតិ·

ຯចំ ເຍາຄິເສາ ຍຄສិ ກເຣាເន្តា អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតិ· តថា ហិ វុត្តំ – “ជ្ជាតំ វុល្លត្ថិ ເຍາຄິເສາ ຍຄສិ ກເຣາຕិ, អយំ វុល្លសមុដ្ធេយាតិ ເຍາຄິເສາ ຍຄສិ ກເຣາតី”តិអាទិ (ម· និ· ១·១១)· អបរម្បិ វុត្តំ “ເຍາຄິເສາ ຍຄສិកាຣសម្បន្នេស្សេតំ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ – អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សតិ, អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករិស្សតី”តិ (សំ· និ· ៥·៥៥)·

ເຍາຄິເສາມຄສິកាເຣាតិ ກាថាយ អយំ សង្ខេបត្ថោ – សិក្ខតិ, សិក្ខាបទានិ តស្ស អត្ថិ, សិក្ខនសីលោតិ វា សេខោ· សំសារេ ភយំ ឥក្ខតីតិ ភិក្ខុ· តស្ស សេខស្ស ភិក្ខុនោ វុត្តមត្ថស្ស អរហត្តស្ស បត្តិយា អធិគមាយ យថា ເຍາຄິເສາ ມនសិកាເຣា, ຯចំ ពហុការោ ពហូបការោ អញ្ញោ កោចិ ធម្មោ នត្ថិ· កស្មា? យស្មា ເຍາຄິເສາ ឧបាយេន មនសិការំ បុរក្ខត្វា បធានំ ចតុព្វិធសម្មប្បធានចសេន បទហន្តោ, ខយំ ទុក្ខស្ស បាបុណេ សំកិលេសវដ្ដទុក្ខស្ស បរិក្ខយំ បរិយោសានំ និព្ពានំ បាបុណេ អធិគច្ឆេយ្យ, តស្មា ເຍາຄິເສາ មនសិការោ ពហុការោតិ·

ចដ្ឋសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

៧· ទុតិយសេខសុត្តវណ្ណនា

១៧· សត្តមេ ពាហិរន្តិ អជ្ឈត្តសន្តានតោ ពហិ ភវំ· កល្យាណមិត្តតាតិ យស្ស សីលាទិគុណសម្បន្នោ អឃស្ស ឃាតា , ហិតស្ស វិធាតា សព្វាការេន ឧបការកោ មិត្តោ ហោតិ, សោ បុគ្គលោ កល្យាណមិត្តោ, តស្ស ភាវោ កល្យាណមិត្តតា· តត្រាយំ កល្យាណមិត្តោ បកតិយា សទ្ធាសម្បន្នោ ហោតិ សីលសម្បន្នោ សុតសម្បន្នោ ចាគសម្បន្នោ វីរិយសម្បន្នោ សតិសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ· តត្ថ សទ្ធាសម្បត្តិយា សទ្ទហតិ តថាគតស្ស ពោធិំ, តេន សម្មាសម្ពោធិហេតុភូតំ សត្តេសុ ហិតសុខេសិតំ ន បរិច្ចជតិ, សីលសម្បត្តិយា សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ហោតិ គរុ ច ភាវនីយោ ចោទកោ បាបគរហី វត្តា វចនក្ខមោ, សុតសម្បត្តិយា សច្ចាយតនសច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិកានំ គម្ភីរានំ កថានំ កត្តា ហោតិ, ចាគសម្បត្តិយា អប្បិច្ឆោ ហោតិ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ, វីរិយសម្បត្តិយា អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ សត្តានំ ហិតប្បដិបត្តិយំ អារទ្ធវីរិយោ ហោតិ, សតិសម្បត្តិយា ឧបដ្ឋិតស្សតិ ហោតិ បរេសំ សតិតេបក្ខេ សមាគកេតា ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា, សមាធិសម្បត្តិយា អវិក្ខិត្តោ ហោតិ សមាហិតោ ឯកគ្គចិត្តោ, បញ្ញាសម្បត្តិយា អវិបរីតំ បជានាតិ· សោ សតិយា កុសលាកុសលានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្វេសន្តោ បញ្ញាយ សត្តានំ ហិតាហិតំ យថាភូតំ ជានិត្វា សមាធិនា តត្ថ អេកគ្គចិត្តោ ហុត្វា វីរិយេន សត្តេ អហិតេ និសេធេត្វា ហិតេ និយោជេតិ· តេនេតំ វុច្ចតិ –

“បិយោ គរុ ភាវនីយោ, វត្តា ច វចនក្ខមោ;

គម្ភីរញ្ច កថំ កត្តា, នោ ចាដ្ឋានេ និយោជកោ”តិ· (អង្គុត្តរ· ៧·៣៧);

ពល្យាណមិទ្ទោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតីតិ ពល្យាណមិទ្ទោ ឞុក្កលៅ ពល្យាណមិត្តំ និស្សាយ ពម្មស្សពតានោពាលំ ឞ្លប្បាទេតិ, ឞ្លប្បន្នំ ឞទ្ធំ ឞាតិាំ ពទោតិ, ឞទ្ធាឌានោតា ឞ្លបឞន្ពមតិ ឞ្លបឞន្ពមិត្វា ឆម្មំ ឞុណាតិ៍ តំ ឆម្មំ ឞុត្វា តឆាពោតា ឞទ្ធំ បជិលភតិ, តោត ឞទ្ធាបជិលទ្ធេភត ឈទាចាវំ បហាយ បញ្ញុ្ជំ អនុតិដ្ឋតិ, ចតុបារិឞុទ្ធិឞីលំ ឞព្យាទេតិ, ឃឆាពលំ ឝុតឆម្មំ ឞមាភាយ ចត្តតិ, ឥឞពឆាចត្តុលិកឹ ហោតិ, អារទ្ធចីរិយោ ចិហរតិ ឞ្លបដ្ឋិតឞ្សតិ ឞព្ឌានោ ឞុញ្ញទ្ធាបទទត្តំ ពៅឝិបក្ខិយានំ ឆម្មានំ ភាចតានុយោគមនុយុត្តោ, តឆិរឞ្សច ចិបឞ្សនំ ឞ្លឞ្សុក្កាបេត្វា អរិយមក្កាឝិពមេត ឞព្ពំ អកុសលំ ឞមុច្ឆិន្ទតិ, ឞព្ពញ្ញ កុសលំ ភាចតាបារិឞុរិំ ពមេត្វា ចទ្ធតិ៍ ឝុត្តញោតំ –

“ពល្យាណមិត្តឞ្សេតំ, មេឃិយ, ភិក្ខុនោ បាជិពង្ខំ ពល្យាណឞហាយឞ្ស ពល្យាណឞព្យចង្កឞ្ស ‘យំ ឞីលចា ភចិស្សតិ, បាតិមោក្ខឞំចទឞំចុតោ ចិហរិស្សតិ អាចារពោចទឞព្យត្តោ, អណុមត្តេឞុ ចទ្ជេឞុ, ភយឝស្សាចី ឞមាទាយ ឞិក្ខិស្សតិ, ឞិក្ខាបទេឞុ’៍

“ពល្យាណមិត្តឞ្សេតំ…បេ… ពល្យាណឞព្យចង្កឞ្ស ‘យំ យាយំ ពឆា អភិឞល្លេខិកា ចេតោចិចរណឞប្បាយា ឯពន្តនិព្ពិទាយ…បេ… និព្ពានាយ ឞំចត្តតិ៍ ឞេយ្យថិទំ – អប្បិច្ឆពឆា, ឞន្តុដ្ឋិពឆា, បចិវេពពឆា, អឞំឞក្កពឆា, ចីរិយារម្ភពឆា, ឞីលពឆា, ឞមាឝិពឆា… បេ… ចិមុត្តិញាណឝស្សនពឆា៍ ឯចរូបិយ ពឆាយ និពាមលាភី ភចិស្សតិ អកិច្ឆលាភី អពឞិរលាភី’៍

“ពល្យាណមិត្តឞ្សេតំ …បេ… ពល្យាណឞព្យចង្កឞ្ស ‘យំ អារទ្ធចីរិយោ ចិហរិស្សតិ អកុសលានំ ឆម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ឆម្មានំ ឞ្លបឞម្បទាយ ថាមចា ឝឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តឆុរោ កុសលេឞុ ឆម្មេឞុ’៍

“ពល្យាណមិត្តឞ្សេតំ…បេ… ពល្យាណឞព្យចង្កឞ្ស ‘យំ បញ្ញចា ភចិស្សតិ, ឞ្លឝយត្ថពាមិនិយា បញ្ញាយ ឞមន្នាពោតា អរិយាយ និព្ពេឝិពាយ ឞម្មា ឝុក្ខក្ខយពាមិនិយា’”តិ (ឞ្លឝា៍ ១១)៍

ឯចំ ឞពលចដ្ឋចក្កបរិយុច្ឆនិមិត្តំ ពល្យាណមិត្តតាតិ ចេឝិតព្ពំ៍ តោតេចាហ –

“មមញ្ហិ, អានន្ទ, ពល្យាណមិត្តំ អាពម្ម ឌាតិឆម្មា ឞត្តា ឌាតិយា បរិមុច្ចន្តិ, ឌរាឆម្មា ឞត្តា ឌរាយ បរិមុច្ចន្តី”តិអាឝិ (ឞំ៍ និ៍ ១៍១២៥)៍

តោត ចុត្តំ – “ពល្យាណមិទ្ទោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតី”តិ៍

ពាឆាយ ឞប្បតិឞ្សាតិ បតិឞ្សចឞន្ពោតោ ឞហ បតិឞ្សនាតិ ឞប្បតិឞ្សា, ពល្យាណមិត្តឞ្ស ឰចាឝំ ឞិរឞា ឞម្បជិច្ឆពោ ឞុញ្ញចោតិ អត្ថោ៍ អឆ ចា ហិតឞុខេ បតិដ្ឋាបនេត បតិ ឰខឞតីតិ បតិឞ្សា, ឰចាឝទាយពោ៍ ពរុអាឝរឞមាពោន តោត បតិឞ្សន ឞហ ចត្តតីតិ

សប្យតិយេ្យា, កន្សុ កុ្សចិត្តិការពាហុលេ ៈ សការេចោតិ លេទ្ធិឆេតបិ ការេចេត ឃុតេ្តា ៈ ករិ យិត្តាត ចចត្តិ កល្យាណយិត្តាត ឱចាត

ករេរាតេ្តា ឃមេធាចាត បដិបជ្ជេតា្ត ៈ សម្យជានេតាតិ សត្តដ្ឋានិមេឃត សម្យជានេន្តោ សមត្ថកេតា ៈ បតិស្សេតាតិ កយ្ដដ្ឋាត ឋាតិ, កេយតុំ

សមត្វាឃ សតិឃា បតិស្សេតា សេតាការី ៈ អត្ថុប្បុេដ្ឋាតាតិ សីលាទីចិសុទ្ធិបដិបាដិឃា, តត្វ ច ចិបស្សតាបដិបាដិឃា េចេច មគ្គបដិបាដិឃា

ច ៈ សន្តាសំខេឃាជតគ្គឃត្តិ កាយរាកសំខេឃាជតាឌីតំ សន្តោសំ សំខេឃាជតាតំ េលបតេតា សន្តាសំខេឃាជតគ្គឃសន្តាតស្ស អរិឃមគ្គស្ស

បរិេឃាសាតក្ងំ អរហត្តំ, តស្ស អារម្មណក្ងំ តិព្វាតមេចា ចាៈ បិបុណោ អធិកេច្ឆយ្យាតិ អទេត្វាៈ ព្វតិ ព្វមេឃ ត្តឹ សុេត្តាសុ

អរិឃមគ្គាធិកមស្ស សត្វារា បធាតគ្គំ តាឃ កហិតត្តិ េចដិតន្តាៈ

សត្តមសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

ប៉ៈ សញ្ញុកកសុត្តចណ្ណតា

១ប៉ៈ អដ្ឋមេ ឧកោឆេឡាតិ កតេរាឃំ សុត្តតិេគ្គេបិ? អដ្ឋុប្បត្តិេកាៈ តត្រាឃំ សម្ពេបកធា – េឆចឆេត្វា ហិ អជាតសត្តុ ក្កហណំ

កាហារេបត្វា តស្ស បិតរំ រាជាតំ ពិម្ពិសារំ េពត យារារេបត្វាបិ អគិយារេ បេឃាជេត្វាបិ សិលាបចិត្តនេតត េលាហិតុប្បាទកម្មំ កត្វាបិ ត

តាចតា បិកេជៅ ជាេតា, តាឡុអាកិរិ ចិស្សេជ្ជត្វា បត បិកេជៅ ជាេតាៈ អច មហាជេតា “ឲចរុបម្បិ តាឃ បិបំ កេហត្វា រាជា

ចិចរតី”តិ េកាលាហលំ អកាសិ, មហាេឈាេសា អេហាសិៈ តំ សុត្វា រាជា អត្តតា ធីឃមាតាតំ បញ្ច ធាលិបិកសតាតិ បន្ធិត្វាេបសិ,

ជ្ជបដ្ឋាតម្បិស្ស តាកមាសិៈ តាករាបិ ក្យាលំ ជ្ជបកតស្ស កជដ្ឋកត្តម្បិស្ស តាត់សុៈ េសា បរិហីតលាកសក្កាេរា េកាឆេឡ្លាត ឌីចិតុការេមា

សត្វារំ ជ្ជបសង្កមិត្វា បញ្ច ចត្ថុតិ ឃាចិត្វា “អលំ, េឆចឆត្ត, េឃា ព្វច្ឆតិ, េសា អារេញ្ញិកោ េហាតុ”តិអាជីតា (បរាៈ ៣០៥; ចុឡុអចៈ

៦៣៦) កកចតា បដិក្ខិត្តោ េតហិ បញ្ចហិ ចត្ថូហិ ធាលំ ល្ហុលប្បសន្តំ ជតំ សញ្ញាបេត្វា បញ្ចសេត ចជ្ជីបុត្តេក សលិកំ កាហារេបត្វា សញ្ឈ្ឈ

កិត្តិត្វាច េត អាធាយ កយាសីសំ អកមាសិៈ អច ចេគ្វ អគ្គសាចកា សត្វុ អាណាឃ តត្វ កត្វា ធម្មំ េឆេសត្វា េត អរិឃផេល បតិដ្ឋាេបត្វា

អាតយិសុៈ េឃ បតស្ស សញ្ញុកជាឃ បកេក្កមត្តស្ស លទ្ធិំ េរាេចត្វា តេធេច បក្កម្យធិតា សញ្ញុ កិឌ្ឍេត្ត កិេត្ត ច សមតុញ្ញា អេហសុំ, េតសំ តំ

ធីឈេត្ត អហិតាឃ ទុក្ខាឃ អេហាសិ ៈ

េឆចឆេត្វាបិ ត ចិរេស្សេច េរាកាភិត្ងុេតា ពាឡុហកិលាេតា មេណកាលេ “សត្វារំ ចត្ថិស្សាមី”តិ មញ្ចកសិចិកាឃ តីឃមាេតា

េជតេចតេបាក្ខរណិតីេរ ឋបិេតា បធចិឃា ចិចេរ ធីេត្ត បតិត្វា អធឺចិម្រិត្តាត្តិ, េឃាជតសតិេកា ចស្ស អត្តកាេចា អេហាសិ

កម្បដ្ឋិេឃា តាលក្ខត្ថបរិមាណោហិ អឃស្ងុលេហិ ចិតិចិេធ្លាៈ េឆចឆត្តបក្កិកាតិ ច បញ្ចមត្តាតិ ក្យាលសតាតិ តស្ស លទ្ធិំ ធិតាតិ សហ

ពាត្តេចហិ តិរេឃ តិព្វាត្តាតិៈ ឲកាធិចសំ កិក្ខុ ធម្មសកាឃំ កចំ សមុដ្ឋាបេសុំ “អាចុេសា, េឆចឆេត្តត សញ្ញុ កិត្តេត្តត ការិឃំ កម្មំ កត”ត្តិៈ អច

សត្វា ធម្មសកំ ជ្ជបកត្វា “កាឃ ត្ងុត្វ, កិក្ខេច, ឲតរហិ កធាឃ សត្តិសិត្តា”តិ បុច្ឆិត្វា “ព្វមាឃ តាឃា”តិ ចុេត្ត សញ្ញុកជេ អាជីតចំ

ជេស្សេត្វា ព្វមំ សុត្តំ អកាសិៈ េពចិ បត កណត្តិ “េឆចឆត្តស្ស តប្បក្កិកាតញ្ច តធា តិរេឃ តិព្វាត្តកាចំ ជិស្វា សញ្ញុកជេ អាជីតចំ ជេស្សេត្វា

កកចា អត្តតោ អជ្ឈាសេឃតេច ព្វមំ សុត្តំ ជេេសសី”តិៈ

តត្ថ ឯកធម្មោតិ ឯកោ អកុសលោ មហាសាវជ្ជធម្មោ· លោកេតិ សត្តលោកេ· ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតីតិ ឯត្ថ ភេទសំវត្តនិកេសុ ភណ្ឌនាទីសុ សង្ឃេ ឧប្បន្នេសុបិ “ធម្មោ អធម្មោ”តិអាទីសុ អដ្ឋារសភេទករវត្ថូសុ យស្ស កស្សចិ ទីបនវសេន វោហរន្តេសុបិ តត្ថ រុចិជននត្ថំ អនុស្សាវេន្តេសុបិ អនុស្សាវេត្វា សលាកាយ គាហិតាយបិ សង្ឃភេទោ ឧប្បជ្ជមានោ នាម ហោតិ, សលាកាយ បន គាហិតាយ ចត្តារោ វា អតិរេកា វា យទា អាវេណិកំ ឧទ្ទេសំ វា សង្ឃកម្មំ វា ករោន្តិ, តទា សង្ឃភេទោ ឧប្បជ្ជតិ នាម· កេន បន តស្មិំ សង្ឃភេទោ ឧប្បន្នោ នាម? កម្មំ, ឧទ្ទេសោ, វោហារោ, អនុស្សាវនា, សលាកគ្គាហោតិ ឥមេសុ ហិ បញ្ចសុ សង្ឃស្ស ភេទការណេសុ កម្មំ វា ឧទ្ទេសោ វា បមាណំ, វោហារានុស្សាវនសលាកគ្គាហា បន បុព្វភាគាតិ·

ពហុជនាហិតាយាតិអាទីសុ មហាជនស្ស ឈានមគ្គាទិសម្បត្តិនិវារណេន អហិតាយ, សគ្គសម្បត្តិនិវារណេន អសុខាយ, អបាយូបបត្តិហេតុភាវេន អនត្ថាយ· អកុសលធម្មវសេន វា អហិតាយ, ហិតមត្តស្សបិ អភាវា សុខនិយមិ និព្វត្តកកាយិកចេតសិកទុក្ខាយ ឧប្បជ្ជតីតិ សម្ពន្ធោ· ទេវមនុស្សានន្តិ ឥទំ “ពហុនោ ជនស្សា”តិ វុត្តស្ស សរូបបុគ្គលនិទ្ទេសោ· អបរោ នយោ – ពហុជនាហិតាយាតិ ពហុជនស្ស មហតោ សត្តកាយស្ស អហិតត្តាយ, ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកអនត្ថាយាតិ អត្ថោ· អសុខាយាតិ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកអសុខត្តាយ, ទុវិធទុក្ខត្តាយាតិ អត្ថោ· អនត្ថាយាតិ បរមត្ថបដិក្ខេបាយ· និព្វានញ្ហិ បរមត្ថោ, តតោ អត្ថោ នត្ថិ· អហិតាយាតិ មគ្គបដិក្ខេបាយ· និព្វានសម្បាបកមគ្គតោ ហិ ហិតំ នាម នត្ថិ· ទុក្ខាយាតិ អរិយសុខវិរាធនេន ទុក្ខាយ· យេ ហិ អរិយសុខតោ វិរទ្ធា តំ អធិគន្តុំ អក្ខមា, តេ វដ្ដទុក្ខំ បរិព្ភមន្តិ, អរិយសុខតោ ច ឧត្តរិ សុខំ នាម នត្ថិ· វុត្តញ្ហិ “អយំ សមាធិ បច្ចុប្បន្នសុខោ ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកោ”តិ (ទី· និ· ៣·៣៥៥; អ· និ· ៥·២៧)·

តត្រាតិ “សង្ឃភេទោ”តិ សទ្ទបទេន ទស្សេត្វា តស្ស អហិតាទីនំ ឯកន្តហេតុភាវំ បកាសេតុំ “សង្ឃេ ខោ បន, ភិក្ខវេ, ភិន្នេ”តិអាទិមាហ· តត្ថ ភិន្នេតិ និមិត្តត្ថេ ភុម្មំ យថា “អធនានំ ធនេ អននុប្បទីយមានេ”តិ (ទី· និ· ៣·៩១), ភេទនហេតូតិ អត្ថោ· អញ្ញមញ្ញំ ភណ្ឌនានីតិ វត្ថុំ បរិសានំ តប្បក្ខិកានញ្ច “ឯវំ ធម្មោ, នេវំ ធម្មោ”តិ អញ្ញមញ្ញំ វិវទន្តានំ ភណ្ឌនញ្ច កលហស្ស បុព្វភាគោ· បរិភាសាតិ “ឬងញ្ញិងញ្ញា វោ អនត្ថំ ករិស្សាមា”តិ កុប្បាទនវសេន តជ្ជនា· បរិក្ខេបោតិ ជាតិអាទិវសេន បរិតោ ខេបោ, ទសហិ អក្កោសវត្ថូហិ ខុំសនវម្ភនា· បរិច្ចជនាតិ ឧក្ខេបនិយកម្មករណាទិវសេន និស្សារណា· តត្ថាតិ តស្មិំ សង្ឃភេទេ, តន្និមិត្តំ វា ភណ្ឌនាទិកេ· អប្បសន្នាតិ រតនត្តយគុណានំ អនភិញ្ញា· ន បសីទន្តីតិ “ធម្មវាទិនោ អធម្មវាទិនោ”តិអាទិនា ទ្វយំ កិច្ចេសុ បសាទនាការោ, តថា ន បសីទន្តិ, ឯកច្ចេ វា សោតព្ពំ សទ្ធាតព្ពំ ន មញ្ញន្តិ· តថា ច ធម្មេ សង្ឃេ ច អប្បសន្នា ច ហោន្តិ· ឯកច្ចានំ អញ្ញថត្តន្តិ បុថុជ្ជនានំ អវិរូឡ្ហសទ្ធានំ បសាទញ្ញថត្តំ·

គាថាយំ អាបាយិកោតិអាទីសុ អបាយេ និព្វត្តនារហតាយ អាបាយិកោ· តត្រាបិ អវីចិមហានិរយេ ឧប្បជ្ជតីតិ នេរយិកោ· ឯកំ អន្តរកប្បំ បរិបុណ្ណមេវ កត្វា តត្ថ តិដ្ឋតីតិ កប្បដ្ឋោ· សង្ឃភេទេ វគ្គេ រតោតិ វគ្គរតោ· អធម្មិយតាយ អធម្មោ· ភេទករវត្ថូហិ សង្ឃភេទសង្ខាតេ ឯវ ច អធម្មេ ឋិតោតិ អធម្មដ្ឋោ· យោគក្ខេមា បធំសតីតិ យោគក្ខេមតោ ហិតតោ បធំសតិ

បរិហាយតិ, ចតូហិ ច យោគេហិ អនុបទ្ទុតត្តា យោគក្ខេមំ នាម អរហត្តំ និព្ពានញ្ច, តតោ បតស្ស ធំសនេត ចត្តត្តានេយច តត្ថិ។ ទិដ្ឋិនីលសាយន្តោតោ និហតេដ្ឋត សង្ឃ, តតោ ខុច ខុពកយ្យាទិចិឆាតយោគេត សមុក្កំ សហិតំ។ នេត្វានាតិ បុណ្ណោ ចុត្តលក្ខណោត សង្ឃុកេឆេត កិត្តិត្វា។ កប្បត្តិ អាយុកប្បំ។ សោ បនេតត្ថ អត្តូរកប្បោច។ តិរយមិត្តិ អចិចិយហាតិរយមិត្តា

អដ្ឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩។ សង្ឃសាមគ្គីសុត្តវណ្ណនា

១៩។ នវមេ ខុពធម្មោតិ ខុកោ កុសលធម្មោ អតចន្តធម្មោ។ "អយំ ធម្មោ, នាយំ ធម្មោ"តិអាទិនា សង្ឃេ សង្ឃេ ចិចាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, តត្ថ ធម្មការេត ចិញ្ញាតា ឮតិ បដិសន្ធិក្លិត្ថា "ឆាតំ ខោ, បនេតំ ចិជ្ជតិ, យមិទំ ចិចាទោ ចឌ្ឍមានោ សង្ឃរាជិយា ចា សង្ឃភេទាយ ចា សំចត្តេយ្យា"តិ។ សង្ឃ តំ អធិករណំ អត្តនា បក្ខេហត្វា ឋិតោ, អក្កុំ អក្កនេត្តត ចិយ សហសា តតោ ឱ្សរមិត្ថា។ អឆ បនេហិ តំ បក្ខិតំ សមេឡាតំ សក្កោតិ ឆុបសមេតុំ, ឧស្សាហឌាតោ ហុត្វា ឆុរមិ កត្វា តថា បដិបជ្ជិត្ថា, យថា តំ ឆុបសមុតិ។ សង្ឃ បត សយំ ត សក្កោតិ, សោ ច ចិចាទោ ឧបរូបរិ ចឌ្ឍតេច, ត ឆុបសមុតិ។ ខេយ តត្ថ បតិរូបំ សិក្ខាកាមា សព្រហ្មចារិនោ, តេ ឧស្សាហេត្វា យេត ធម្មេត យេត ចិតយេត យេត សត្ថុសាសនេត តំ អធិករណំ យថា ឆុបសមុតិ, តថា ឆុបសមេតព្ឋា។ ខុចំ ឆុបសមេតព្វស្ស ខោ សង្ឃសាមគ្គីករោ កុសលោ ធម្មោ, អយមេត្ថ ខុពធម្មោតិ អធិប្បេតោ។ សោ ហិ ឧកេតាបក្ខិយានំ ទេត្វិហកឌាតានំ ភិក្ខូនំ, តេសំ អនុចត្តកចសេត ឋិតានំ ភិក្ខូនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ តេសំ អារក្ខទេចតានំ យាចទេច ព្រហ្មលោកា ឧប្បជ្ជនារហំ អហិតំ ទុក្ខាចហំ សំកិលេសធម្មំ អបនេត្វា មហតោ បុញ្ញាភិសន្ទស្ស កុសលាភិសន្ទស្ស ហេតុភាចតោ សទេចកស្ស លោកស្ស ហិតសុខាចហោ ហោតិ។ តេត ចុត្តំ "ខុពធម្មោ, ភិក្ខចេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ ពហុជនហិតាយា"តិអាទិ។ តស្សត្ថោ អត្តុរសុត្តេ ចុត្តចិបរិយាយេត ចេទិតព្ឋោ។ សង្ឃសាមគ្គីតិ សង្ឃស្ស សមគ្គភាចោ ភេទាភាចោ ខុពកមុតា ខុក្យេជ្ឈសតា ច។

កាឆាយំ សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គីតិ សុខស្ស បច្ចយភាចតោ សាមគ្គី សុខាតិ ចុត្តា។ យថា "សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ"តិ (ធ។ ប។ ១៩៤)។ សមគ្គានញ្ចានុគ្គហោតិ សមគ្គានំ សាមគ្គីអនុមោទនេត អនុគ្គណ្ហំ សាមគ្គីអនុរូបំ, យថា តេ សាមគ្គី ត ចិជហត្តិ, តថា កហណំ ធបតំ អនុពលប្បទានត្តិ អត្ថោ។ សង្ឃសមគ្គំ កត្វានាតិ កិត្តំ សង្ឃរាជិបត្តំ ចា សមគ្គំ សហិតំ កត្វា។ កប្បត្តិ អាយុកប្បមេច។ សគ្គម្ហិ មោទតីតិ កាយាចចានេចចលោកេ អញ្ញោ ទេចេ ធសហិ ឋានេហិ អភិភចិត្វា ទិព្ពសុខំ អនុភចន្តោ ឮឌ្ឍិតតិប្បត្តិយាច មោទតិ បមោទតិ លលតិ កីឡតីតិ។

នវមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ បទុដ្ឋចិត្តសុត្តវណ្ណនា

១០៉ ឥមស្ស កា ឧប្បត្តិ? អដ្ឋុប្បត្តិយេច៉ ឲកឌិចសំ កិរ ភិក្ខុ ឆមុសកាយំ សត្ថិសិត្វា កថំ សមុដ្ឋាបេសុំ – “អាចុសោ, ព្ទុឆេកច្ចោ ពាហុំ បុញ្ញាកម្មំ ករោតិ, ឲកច្ចោ ពាហុំ បាបកម្មំ, ឲកច្ចោ ឧកយេចាមិស្សកំ ករោតិ៉ តត្ថ ចោមិស្សការិតោ កឹឌិសោ អភិសម្បរាយោ”តិ? អថ សត្ថា ឆមុសកំ ឧបកន្ត្វា បញ្ញត្តចរពុទ្ធាសនេ តិសិន្ត្វា តំ កថំ សុត្វា “ភិក្ខវេ, មរណាសន្នកាលេ សំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស ទុគ្គតិ បាដិកង្ខា”តិ ឥទស្សេត្វា ព្ទុមាយ អដ្ឋុប្បត្តិយា ព្ទុឥំ សុត្តំ ទេសេសិ៉

តត្ថ ព្ទុឆាតិ ទេសាបទេស តិបាតោ៉ ស្វាយំ កត្ថចិ បទេសំ ឧបាទាយ ចុច្ចតិ “ព្ទុឆេច ឋិដ្ឋមាតស្ស, ឥឆចក្ខុតស្ស ទេ សតោ”តិអាឌីសុ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១៩៥)៉ កត្ថចិ សាមន្តំ ឧបាទាយ “ព្ទុឆេច, ភិក្ខវេ, សមណោ ព្ទុឆ ទុតិយោ សមណោ”តិអាឌីសុ (ម៉ តិ៉ ០៉០១៥; អ៉ តិ៉ ៥៉១៥០)៉ កត្ថចិ បទបុរណមត្តេ “ព្ទុឆាហំ, ភិក្ខវេ, ក្ខុត្តាឌឹ អស្សំ បចារិតោ”តិអាឌីសុ (ម៉ តិ៉ ០៉១០)៉ កត្ថចិ លោកំ ឧបាទាយ ចុច្ចតិ “ព្ទុឆ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតី”តិអាឌីសុ (អ៉ តិ៉ ១៉៩០)៉ ព្ទុឆាបិ លោកេ ឲច ឥដ្ឋព្វោ៉ ឲកច្ចន្តិ ឲកំ, អញ្ញាតរន្តិ អត្ថោ៉ បុគ្គលន្តិ សត្តំ៉ សោ ហិ យថាបច្ចយំ កុសលាកុសលានំ តព្ទិបាកាតញ្ច បូរណតោ មរណាចសេន គលនតោ ច បុគ្គលោតិ ចុច្ចតិ៉ បឥដ្ឋចិត្តន្តិ បទោសេន អាឃាតេន ឥដ្ឋចិត្តំ៉ អថ វា បឥដ្ឋចិត្តន្តិ ទោសេន រាកាឌិតា បទូសិតចិត្តំ៉ ឲត្ថ ច ឲកច្ចន្តិ ព្ទុឥំ បឥដ្ឋចិត្តស្ស បុគ្គលស្ស ចិសេសនំ៉ យស្ស ហិ បដិសន្ធិឌាយកកម្មំ ឱកាសមកាសិ, សោ តថា ចុត្តោ៉ យស្ស ច អកុសលប្បចត្តិតោ ចិត្តំ តិចត្តេត្វា កុសលចសេន ឱតារេតុំ ន សក្កា, ឲចំ អាសន្នមរណោ៉ ឲចន្តិ ព្ទុឥាតិ ចត្តុញ្ញាការេន ឥស្សេតិ៉ ចេតសាតិ អត្តនោ ចិត្តេន ចេតោបរិយញាណេនា៉ ចេតោតិ តស្ស បុគ្គលស្ស ចិត្តំ៉ បរិច្ចាតិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា បជាតាមិ៉ តន្ទ ច យថាកម្មុបកញាណស្សាយំ ចិសយោតិ? សច្ចមេតំ, តថា បចត្តមាតអកុសលចិត្តចសេន បនេតំ ចុត្តំ៉

ព្ទុមម្ហិកាយំ សមយេតិ ព្ទុមម្ហិ កាលេ, ព្ទុមាយំ វា បច្ចយាចាយក្ខិយំ, អយំ បុគ្គលោ ឌចតចិចិយា អបរការេក កាលំ កយេយ្យ ឲចតិ អត្ថោ៉ ត ហិ ឌចតក្កោ កាលំកិរិយា អត្ថិ៉ យថាភតំ តិក្ខិត្តោ ឲចំ តិរយេតិ យថា អាភតំ កិញ្ចិ អាហរិត្វា ឋបិតំ, ឲចំ អត្តតោ កម្មុតា តិក្ខិត្តោ តិរយេ ឋបិតោ ឲចាតិ អត្ថោ៉ កាយស្ស ភេទាតិ ឧបាទិន្នក្ខន្ធបរិច្ចាកា៉ បរំ មរណាតិ តទនន្តរំ អភិនិព្វត្តក្ខន្ធក្កហណេ៉ អថ វា កាយស្ស ភេទាតិ ជីចិតិន្ទ្រិយស្ស ឧបច្ឆេទា៉ បរំ មរណាតិ ចុតិតោ ឧទ្ធំ៉

អបាយន្តិអាឌិ សព្វំ តិរយស្សេច ចេចចនំ៉ តិរយោ ហិ អយសង្ខាតា សុខា អបេតោតិ អបាយោ; សគ្គមោក្ខហេតុភូតា វា បុញ្ញាសម្មតា អយា អបេតោតិបិ អបាយោ៉ ទុក្ខស្ស គតិ បដិសរណន្តិ ទុគ្គតិ; ទោសពហុលត្តា វា ទុដ្ឋេន កម្មុនា តិព្វត្តា គតីតិបិ ទុគ្គតិ៉ ចិចសា តិបតន្តិ ឲត្ថ ទុក្កដកម្មការិនោ, ចិនស្សន្តា វា ឲត្ថ តិបតន្តិ សម្ភិន្នមាតង្គបច្ចង្គាតិ ចិតិបាតោ៉ តត្ថិ ឲត្ថ អស្សាទសញ្ញិតោ អយោតិ តិរស្សាទដ្ឋេន តិរយោ៉ អថ វា អបាយក្កហណេន តិរច្ឆាតយោតិ ចុច្ចតិ៉ តិរច្ឆាតយោតិ ហិ អបាយោ សុកតិតោ អបេតត្តា, ន ទុគ្គតិ មហេសក្ខាត់ តាគរាជាឌីនំ សម្ភចតោ៉ ទុគ្គតិក្កហណេន បេត្តិចិសយោ៉ សោ ហិ អបាយោ ចេច ទុគ្គតិ ច សុកតិតោ អបេតត្តា ទុក្ខស្ស ច គតិភូតត្តា, ន ចិតិបាតោ អសុរសឌិសំ អចិតិបាតត្តា៉ ចិតិបាតក្កហណេន អសុរកាយោ៉ សោ ហិ យថាចុត្តេន អត្ថេន អបាយោ ចេច ទុគ្គតិ ច, សព្វសម្បត្តិសមុស្សយេហិ ចិតិបតិតត្តា ចិតិបាតោតិ ច ចុច្ចតិ៉ តិរយក្កហណេន អចីចិអាឌិអនេកប្បការោ តិរយោច ចុច្ចតិ៉

ຐານ ປນ ສຕ຺ຖປເທຫິປິ ນິຣເຍາຈ ຈຸເຕ຺ວາ ອຸປປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ປຏິສນ຺ທິໍ ຄຓ຺ຫນ຺ຕີ.

ກາຣາສຸ ປຈ຺ຈຍກາຣາ ສຄ຺ຄຕິກາເລ ຂມຸສຄ຺ຄຫກເຕ຺ວເທຫິ ຂປິຕາ. ຍາຕ຺ວາຕາຕິ ປຸພ຺ພກາລກິຣິຍາ. ນານາປຸພ຺ພກາລກິຣິຍາກາເຣຫິ. ເຫຕຸອຕ຺ເຖ ຈາ ຕ຺ວາ-ສທ຺ໂທ ຍຖາ "ສີຫໍ ທິສ຺ວາ ພຍໍ ໂຫຕີ"ຕິ, ຍາຕເຕາເຫຕຸຕິ ອເຕ຺ວ . ທຸເທ຺ຣ, ກິຍຸກ຺ຕ ສຕ຺ຕິເກຕິ ທຸເທ຺ຣ ກກຈາ ອຕ຺ຕເນາ ສຕ຺ຕິເກ ກິຍຸກ຺ຕ ຈຕ຺ຕ ປເຣເຕາ ໃຕຫິ ກາຣາຫິ ຈຸຕ຺ຕຍາກໍ ອຕ຺ເທ ຍ຺ຍາກາສໍ. ເສສໍ ວຸຕ຺ຕນຍເມວ.

ທສມສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ທຸຕິຍວຄ຺ຄວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໓. ຕຕິຍວຄ຺ໂຄ

໑. ປສນ຺ນຈິຕ຺ຕສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໒໑. ຕຕິຍວຄ຺ຄສ຺ສ ປຐເມ ປສນ຺ນຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ ຣຕນຕ຺ຕຍສທ຺ຘາຍ ກມ຺ມຜລສທ຺ຘາຍ ຈ ປສນ຺ນມານສໍ. ສຸຄຕິນ຺ຕິ ສຸນ຺ທຣໍ ຄຕິໍ, ສຸຂສ຺ສ ວາ ຄຕິນ຺ຕິ ສຸຄຕິໍ. ສຄ຺ຄນ຺ຕິ ຣູປາທີຫິ ສຸຏ຺ຐຸ ອຄ຺ຄນ຺ຕິ ສຄ຺ຄໍ. ໂລກນ຺ຕິ ໂລກິຍນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ປຸຎ຺ຎປາປຜລານິ, ລຸຊ຺ຊນເຏ຺ຐນ ວາ ໂລໂກ. ເອຕ຺ຖ ຈ ສຸຄຕິຄ຺ຄຫເຓນ ມນຸສ຺ສຄຕິປິ ສງ຺ຄຍ຺ຫາຕິ, ສຄ຺ຄຄ຺ຄຫເຓນ ເທວຄຕິ ເອວ. ເສສໍ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕນຍເມວ.

ປຐມສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ເມຕ຺ຕສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໒໒. ທຸຕິເຍ ມາ, ພິກ຺ຂເວ, ປຸຎ຺ຎານນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ມາຕິ ປຏິເສເທ ນິປາໂຕ. ປຸຎ຺ຎສທ຺ໂທ "ກຸສລານໍ, ພິກ຺ຂເວ, ທມ຺ມານໍ ສມາທານເຫຕຸ ເອວມິທໍ ປຸຎ຺ຎໍ ປວທ຺ຒຕີ"ຕິອາທີສຸ (ທີ. ນິ. ໓.໘໐) ປຸຎ຺ຎຜເລ ອາຄໂຕ. "ອວິຊ຺ຊາຄໂຕຍໍ, ພິກ຺ຂເວ, ປຸຣິສປຸຄ຺ຄໂລ ປຸຎ຺ຎໍ ເຈ ສງ຺ຂາຣໍ ອພິສງ຺ຂໂຣຕີ"ຕິອາທີສຸ (ສໍ. ນິ. ໒.໕໑) ກາມຣູປາວຈຣສຸຈຣິເຕ. "ປຸຎ຺ຎູປຄໍ ພວຕິ ວິຎ຺ຎາຓ"ນ຺ຕິອາທີສຸ ສຸຄຕິວິເສສພູເຕ ອຸປປຕ຺ຕິພເວ. "ຕີຓິມານິ, ພິກ຺ຂເວ, ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖູນິ – ທານມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ, ສີລມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ, ພາວນາມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖູ"ຕິອາທີສຸ (ອິຕິວຸ. ໖໐; ອ. ນິ. ໘.໓໖) ກຸສລເຈຕນາຍໍ. ອິຘ ປນ ເຕພູມກກຸສລທມ຺ເມ ເວທິຕພ຺ພາ. ພາຍິຕ຺ຖາຕິ ເອຕ຺ຖ ທຸວິຘໍ ພຍໍ ຎາຓພຍໍ, ສາຣຊ຺ຊພຍນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ "ເຍປິ ເຕ, ພິກ຺ຂເວ, ເທວາ ທີຆາຍຸກາ ວຓ຺ຓວນ຺ຕາ ສຸຂພຫຸລາ ອຸຈ຺ເຈສຸ ວິມາເນສຸ ຈິຣຏ຺ຐິຕິກາ , ເຕປິ ຕຖາຄຕສ຺ສ ທມ຺ມເທສນໍ ສຸຕ຺ວາ ເຍພຸຍ຺ເຍນ ພຍໍ ສນ຺ຕາສໍ ສໍເວຄໍ ອາປຊ຺ຊນ຺ຕີ"ຕິອາທີສຸ (ອ. ນິ. ໔.໓໓) ອາຄຕໍ ຎາຓພຍໍ. "ອຫຸເທວ ພຍໍ, ອຫຸ

លក្ខិតត្តំ, អហុ ខេមហំ ទេវា”តិអាទីសុ (ទី· និ· ២.១៧០) អាគតំ សារជ្ជកមំ ព្ពធាបិ សារជ្ជកមទេច អមទេញ្ញត្វ អត្ថោ – កិល្លេច, ទីឃរត្តំ កាមចទីសំមទេយា ចត្តបដិចត្តប្បុរលំ ឧកាសតំ, ឧកទេសឃ្យំ, ព្ពត្រិ្ឋមដទេយា, ធុតធទេខុហិ ចិត្តស្ស តិក្កទេហា, សតិសមុដ្ឋា, កម្ពដ្ឋានាតុទេមាកចទេសត ចិទិមារម្ភទាតិ ឧចមាទីតិ មានិ កិច្ចានិ, តិរត្វា បចទេត្តតត្ថានិ បុញ្ញានិ, ទេតហិ មា កាយិត្វ, មា កមំ សត្តាសំ អាបជ្ជិត្វ, ឧកច្ចស្ស ទិដ្ឋធម្មសុខស្ស ង្កបទេរាធកទេមត សមុរាយិកតិត្ថានសុខដាមទេកហិ បុទេញ្ញហិ មា កាយិត្វាតិ់ តិស្សទេក្ក ហិ ព្ពន់ សាមិចចតិ់

ព្ពធាតិ តទេតា អកាយិតត្ថាកទេច កាទេលំ ដទេស្សទេត្តា “សុខស្សេត”ន្តិអាទិមាហ់ តត្វ សុខសទ្ធោ “សុខោ ពុទ្ធានំ ឧប្បាទោ, សុខា ចិរាគតា ទេលាកេ”តិអាទីសុ (ធ· ប· ១៩៤) សុខមូទេល អាគទេតា់ “មទ្ធា ច ទេខា, មហាលិ, រូបំ សុខំ សុខានុបតិតំ សុខាចក្កន្ត”ន្តិអាទីសុ (សំ· និ· ៣.៦០) សុខារម្មណោ់ “មាចញ្ចិទំ, ភិក្ខវេ, ន សុករំ អក្ខាទេនន បាបុណិតុំ មាច សុខា សគ្គា”តិអាទីសុ (ម· និ· ៣.២៥៥) សុខបច្ចយដ្ឋាទេន់ “សុខោ បុញ្ញស្ស ឧច្ចទេយា”តិអាទីសុ (ធ· ប· ១១៨) សុខទេហតុម្បិ“ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារា ឯទេត ធម្មា”តិអាទីសុ (ម· និ· ១.៨២) អព្យាបជ្ជោ់ “តិត្ថានំ បរមំ សុខ”ន្តិអាទីសុ (ធ· ប· ២០៣; ម· និ· ២.២១៥) តិត្ថាទេន់ “សុខស្ស ច បហានា”តិអាទីសុ (ទីឃអនិ· ១ក្កចិសាណសុត្តនិទ្ទេស ១២៥) សុខទេចទនាយំ “អទុក្ខមសុខំ សន្តំ, សុខមិច្ចេច ភាសិត”ន្តិអាទីសុ (សំ· និ· ៤.២៥៣; ព្ពតិតុ· ២៣) ឧទេបក្ខាទេចទនាយំ “ទ្វេបិ មយា, អានន្ទ, ទេចទនា វុត្តា បរិយាទេយន សុខា ទេចទនា, ទុក្ខា ទេចទនា”តិអាទីសុ (ម· និ· ២.៨៨) ព្ពដ្ឋសុទេខ់ “សុខោ ចិបាទេកា បុញ្ញាន”ន្តិអាទីសុ (ទេបដទេកា· ២៣) សុខចិបាទេក់ ព្ពធាបិ ព្ពដ្ឋចិបាទេក ឧច ដដ្ឋទេត្ថា់ ព្ពដ្ឋស្សាតិអាទីសុ ឧសិតត្ថទេតា អតិដ្ឋបដិទេក្ខបទេតា ច ព្ពដ្ឋស្ស, កមតីមទេតា មតស្ចិទ្ធា កមតទេតា បចិសតទេតា កត្តស្ស, បិមាយិតត្ថទេតា សត្តប្បតទេតា ច បិមស្ស, មាតតីមទេតា មតស្ស បចដ្ឋតទេតា ច មតាបស្សាតិ អត្ថោ ទេចតិតទេត្ថា់ មទិទំ បុញ្ញានីតិ “បុញ្ញានី”តិ មទិទំ ចចតំ, ឧតំ សុខស្ស ព្ពដ្ឋស្ស ចិបាកស្ស អធិចចតំ នាមំ, សុខទេមច តំ មទិទំ បុញ្ញន្តិ ផទេលន ការណស្ស អទេភទុបចារំ ចតតិ់ ទេតន កតុបចិតានំ បុញ្ញានំ អចស្សំភាចិផលំ សុត្វា អប្បមទេត្តន សក្កច្ចំ បុញ្ញានិ កាតត្ថានីតិ បុញ្ញកិរិយាយំ និទេមាទេជតិ, អាដទេរញ្ញា ទេតសំ តត្វ ឧប្បាទេតតិ់

ព្ពធាតិ អត្តនា សុទេតត្តការេណ កទេតន បុញ្ញកម្មេន ទីឃរត្តំ បច្ចនុភូតំ កចត្តូរបដិឆ្នត្តិ ង្កបអារតមំ បុញ្ញចិបាកំ ង្កធាហរិត្វា តមត្ថំ បាកដំ កទេរាទេត្តា “អភិជានាមិ ទេខា បនាហ”ន្តិអាទិមាហ់ តត្វ អភិជានាមីតិ អភិចិសិដ្ឋេន ញាណេន ជានាមិ, បច្ចក្ខទេតា ពុជ្ឈាមិ់ ទីឃរត្តន្តិ ចិរកាលំ់ បុញ្ញានន្តិ ដានាទិកុសលធម្មានំ់ សត្ត ចស្សានីតិ សត្ត សំចច្ឆរានិ ់ ទេមត្តចិត្តន្តិ មិជ្ជតីតិ ទេមត្តា, សិនិយ្ហតីតិ អត្ថោ់ មិទេត្ត កចា, មិត្តស្ស ចា ឯសា បចត្តីតិបិ ទេមត្តា់ លក្ខណាទិទេតា បន ហិតាការប្បចត្តិលក្ខណា, ហិតូបសំហាររសា, អាឃាតចិនមបច្ចុបដ្ឋានា, សត្តានំ មនាបភាចទស្សនបដ្ឋានា់ ព្យាបាទូបសមោ ឧតិស្សា សម្បត្តិ, សិទេនហាសម្ភូចោ ចិបត្តិ់ សា ឧតស្ស អត្ថីតិ ទេមត្តចិត្តំ់ ភាទេចត្វាតិ ទេមត្តាសហគតំ ចិត្តំ, ចិត្តសីទេសន សមាធិ វុទេត្តាតិ ទេមត្តាសមាធិ ទេមត្តាព្រហ្មចិហារំ ង្កប្បាទេដត្វា ទេចច ចឌ្ឍេត្វា ច់ សត្ត

សំចដ្ដចិចដ្ដកទេប្បតិ សត្ត មហាកទេប្បេ់ សំចដ្ដ-ចិចដ្ដក្កហទេណទេនច ហិ សំចដ្ដដ្ឋាមិ-ចិចដ្ដដ្ឋាមិទេនាបិ គហិតា់ ព្ពមំ ទេលាកន្តិ កាមទេលាកំ់ សំចដ្ដមាទេន សុទន្តិ សំចដ្ដមាទេន់ សុទន្តិ តិបាតមត្តំ ចិនស្សមាទេនតិ អត្ថោ់ “សំចត្តមាទេន សុទ”ន្តិ ច បឋន្តិ់ កទេប្បតិ ការេល់ កប្បសីទេសន ហិ ការេលា វុទេត្តា់ ការេល ឧីមមាទេន កទេប្បាបិ ឧីមទេតច់ មធាហ –

“ការេលិ ឈយតិ ក្វតាតិ, សទ្ធាតេច សហត្តតា”តិ (ខា· ១·១·១៥០);

“អាកស្សរូបកោ ហោយី”តិ ចុត្តត្តា តេខោរាំចដ្ឋចសេតេត្ត កប្បុដ្ឋាតំ ចេចិតព្ពាំ· អាកស្សរូបកោតិ តត្ថ បដិសន្តិក្កុហលចសេត អាកស្សព្រាហ្មលោកំ ឱ្កបកឆ្នាយីតិ អាកស្សរូបកោ ហោយិ· ចិចដ្ឋយាតេតិ សណ្ឋហយាតេ, ខាឃយាតេតិ អត្ថោ· សុត្តាំ ព្រាហ្មចិយានំ ឱ្កបបខ្ញាយីតិ កស្សចិ សត្តស្ស តត្ថ តិព្ពត្តស្ស អភាចតោ សុញ្ញាំ, យំ បឋមព្ពាតក្ខុយិសន្លាតំ ព្រាហ្មចិយានំ អាតិតោ តិព្ពត្តំ, តំ បដិសន្តិក្កុហលចសេត ឱ្កបបខ្ញាយិ ឱ្កបយិ· ព្រាហ្មាតិ កាយាចចរសត្តហិ សេដ្ឋសេដ្ឋត តថា តថា ព្រាហិតក្ខុណតាយ ព្រាហ្មចិហារតោ តិព្ពត្តសេដ្ឋត ច ព្រាហ្មា· ព្រាហ្មបរិសជ្ជព្រាហ្មបុរោហិតេហិ មហន្តោ ព្រាហ្មាតិ មហាព្រាហ្មា· តតោ ឯច តេ អភិភចិត្វា ឋិតត្តា អភិភូ· តេហិ កេនចិ គុណេន ត អភិភូតោតិ អនភិភូតោ· អញ្ញាឧត្ថុតិ ឯកំសចចនេ និបាតោ· ឧសោតិ ឧស្សនសីលោ, សោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ ឧស្សនសមត្ថោ, អភិញ្ញាណេន បស្សិតព្ពំ បស្សាយីតិ អត្ថោ· សេសព្រាហ្មានំ ព្ពត្តិបវត្តនានាខលេត អត្តនោ ចិត្តប្បា យម ចសេ ចត្តេយីតិ ចសចត្តី ហោយីតិ ឃោរេខតព្ពាំ· តេនា កិរ ចោរិសសត្តា អដ្ឋសយាបត្តិលាភីបិ សមានោ តថា សត្តហិតំ អត្តនោ បិរយិបរិបុណ្ណតា ឆ្លលោកេត្តា តាសុ ឯច ភូមិសុ ឈានក្ខុយីសុ តិកត្តិ ឱ្កប្បានេត្វា សេត្តាព្រាហ្មចិហារចសេត អបរាបរំ សំសរិ· តេន ចុត្តំ “សត្តចស្សានិ...បេ... ចសចត្តី”តិ·

ឯតំ កតថា រូបិចចរបុញ្ញស្ស ចិបាកមហត្តំ បការេត្វា ព្ពតានិ កាយាចចរបុញ្ញស្សាបិ តំ ឧស្សេត្តា “ឧត្តិសក្កត្តុ”ត្តិអាតិយាហ· តត្ថ សក្កោ អហោសិត្តិ ឧត្តិសំ ចារេ អញ្ញាត្ត អត្តបបជ្ជិត្វា តិរត្តរំ សក្កោ ឧេចាតមិន្ទោ តាចតិំសឧេចរាខា អហោសិ· រាខា អហោសិត្តិអាតីសុ ចតូហិ អច្ឆរិយធម្មេហិ ចតូហិ ច សក្កហចត្ថូហិ លោកំ ររញ្ជតីតិ រាខា· ចក្ករតនំ ចត្តេតិ, ចតូហិ សម្បត្តិចក្កេហិ ចត្តេតិ, តេហិ ច បរំ ចត្តេតិ, បរហិតាយ ច ព្ពរិយាបឋចក្កានំ ចត្តោ ឯតស្មិំ អត្ថីតិ ចក្កចត្តី· រាខាតិ ចេត្ថ សាមញ្ញាំ, ចក្កចត្តីតិ ចិសេសំ· ធម្មេន ចរតីតិ ធម្មិកោ· ញាយេន សមេន ចត្តតីតិ អត្ថោ· ធម្មេន រជ្ជំ លភិត្វា រាខា ខាតោតិ ធម្មរាខា· បរហិតធម្មករណេន ចា ធម្មិកោ, អត្តហិតធម្មករណេន ធម្មរាខា, ចតុរន្តាយ ព្ពស្សរោតិ ចាតុរន្តោ, ចតុសមុទ្ទន្តាយ ចតុព្ពិធឌីបចិភូសិតាយ ច បឋចិយា ព្ពស្សរោតិ អត្ថោ· អជ្ឈត្តំ កោបាទិបច្ចត្ថិកេ, ពាហិរេ ច សព្ពរាខាតោ អធម្មេត អសេត្តេ ចិខេសីតិ ចិខិតាចី· ខតបតេ ធាចរភាចំ ឆុចភាចំ បត្តោ, ត សក្កា កេតចិ តតោ ចាលេតុំ ខតបតោ ចា តស្មិំ ធាចរិយប្បត្តោ អត្តយុត្តោ សកម្មនិរតោ អចលោ អសម្បចេធីតិ ខតបតត្ថាចរិយប្បត្តោ·

ចក្ករតនំ, ហត្ថិរតនំ, អស្សរតនំ, មណិរតនំ, ឥត្ថិរតនំ, គហបតិរតនំ, បរិណាយករតនន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ រតនេហិ សមុបេតោតិ សត្តរតនសមន្នាគតោ· តេសុ ហិ រាខា ចក្កចត្តី ចក្ករតនេន អជិតំ ជិនាតិ, ហត្ថិអស្សរតនេហិ ចិជិតេ សុខេនេច អនុចិចរតិ, បរិណាយករតនេន ចិជិតមនុរក្ខតិ, សេសេហិ ឧបភោគសុខមនុភចតិ· បឋមេន ចស្ស ឧស្សាហសត្តិយោគោ, បច្ឆិមេន មន្តសត្តិយោគោ, ហត្ថិអស្សគហបតិរតនេហិ បភុសត្តិយោគោ សុបរិបុណ្ណោ ហោតិ, ឥត្ថិមណិរតនេហិ តិចិធសត្តិយោគផលំ· សោ ឥត្ថិមណិរតនេហិ បរិភោគសុខមនុភចតិ, សេសេហិ ឧបភោគសុខំ· ចិសេសតោ ចស្ស បុរិមានិ តីណិ អទោសកុសលមូលជនិតកម្មានុភាចេន សម្បជ្ជន្តិ, មជ្ឈិមានិ អលោភកុសលមូលជនិតកម្មានុភាចេន, បច្ឆិមមេកំ អមោហកុសលមូលជនិតកម្មានុភាចេនាតិ ចេទិតព្ពាំ បទេសរជ្ជស្សាតិ

ញុក្កកទដ្ឋុស្ស៊

ឧតាងរហាស៊ីតិ អត្ថរតា ឯយ្យត្តិរយា បច្ចុរចក្កត្តស្ស បច្ឆិរយ ចក្កចត្តិកាលរល ឧតំ “កិស្ស តុ រលា រយ ត្តគំ កយ្ទុស្ស ផល”ត្តិអាឌីកំ អរហាសិ៍ ឯន្តាត្តុករយច តស្ថិ៍ តស្ថិយ្យិ ករច ឧតាងរហាសិរយច៍ តត្វាឃំ ចក្កចត្តិកាលចរឯត រយាឌតា៍ ឧចំយហិត្តិរកាតិ យហិទតតហត្តិទតតាឌីប្បយុលាឃ រកាឯចាហតឯយ្យត្តិយា ឌតបងត្វាចទិឃប្បត្តិយា ច ឧចំយហិត្តិរកា៍ ឧចំយហាតុការចាតិ ចក្កទតតាឌីឯយត្ថាករយត កស្សចិបិ ប៊ីត្យអំ អករទារត្តាច ឯន្តាទាត្ទុហិ និទឯា ឯយ្យជិត្ថិតឯាឯតរចហាឯកយតាឌីហិ ឧចំ យហាតុការចា៍ ឌាតស្សាតិ អត្ថាឌីរងយ្យឆយ្ទុបទិច្ចាកស្ស៍ ឌយស្សាតិ ចក្លាឌីត្តត្រ្កិយឌយតស្ស រចច ឯយាឆាតចរឯត ទាកាឌីកិរលឯឌយតស្ស ច៍ ឯំឃយស្សាតិ កាឃចឌីឯំឃយស្ស៍ តត្វ ឃំ ឯយាឆាតចរឯត កិរលឯឌយតំ, តំ កាចតាយឃំ បុត្តា , តច្ចា រលា រយត្តាព្រាហ្ទុចិហារក្ចតំ ត្តឆាឆិរប្យតំ៍ តស្ថិ៍ច្ចា ក្តបចារប្យតាករឆត ក្ខចិរឆ ឃំ អប្យតាប្យត្តិ, រតតស្ស ឃចាច្ចត្តាឃុ ត្តិ៍ឃុ ឈាតក្ទុឃ៊ីឃុ ក្តបបត្តិ អរហាសិ៍ ត្តតរទត តិចិរឆតាបិ ឃចារទាំ បត្តចក្កចត្តិអាឌីការចាតិ រចឌីតន្តា៍

ត្តតិ ករចា អត្តាតំ កាឃឯក្តិ កត្វា បុត្តាតំ ចិបិកយហត្តតំ បកាឯរត្វា ត្តឌាតិ តរយចត្តំ កាចាតរត្តត ឌស្សរត្តា “បុត្តារយចា”តិអាឌីយាហ៍ តត្វ បុត្តារយច ឯឯា និរក្លឃ្យាតិ រយា អត្វកាយា កុលបុរត្វា, ឯឯា បុត្តាផលត្តិត្តាត្តតរតា, អត្តរតា ឯត្តាតំ បុតតរតា ច “បុត្តា”ត្តិ លទ្ធតាយំ តិចិឆំ កុឯលរយច និរក្លឃ្យ តិរចរឯឃ្យ ក្តបចិតឃ្យ បឯរចឃ្យាតិ អរត្វ៍ អាឃតក្កត្តិ ចិបុលផលតាឃ ក្តត្យអារផលតាឃ អាឃតក្កិ, បិឃយតាបផលតាឃ ចា អាឃតិ ក្តត្តយត្តិ អាឃតក្កិ, អារយត ចា រយាតិរឃាយតឯិកាទាឌីប្យច្ចរយត ក្តត្យអារតរយត អក្កត្តិ អាឃតក្កិ ៍ តកាទោ បងឯត្តិករទា៍ អឆ ចា អារយត បុត្តាផរលត អក្កិ បឆាតត្តិ អាឃតក្កិ៍ តរតា ឧច ឃុក្ទត្រូឃំ ឃុលចិបិកត្តិ អរត្វ៍

កតយំ បត តំ បុត្តាំ, កចច្ចា តំ និរក្លឃ្យាតិ អាហ “ឌាតច្ចា ឯយចទិឃច្ចា, រយត្តចិត្តច្ចា កាចរយ”តិ៍ តត្វ ឯយចទិឃត្តិ កាឃចិឯយាឌីតិ ចរន្តត្វា កាឃឯយាឌីចទិតំ , ឃុចិឃុត្តិ ឃឹលត្តិ អរត្វ៍ កាចរយតិ អត្តរតា ឯត្តារត ក្តប្យារឌឃ្យ ចរត្តឃ្យ៍ ឧរត ឆរយុតិ ឧរត ឌាតាឌីរក ឃុចទិតឆរយុ៍ ឃុលឯយុក្ករយតិ ឃុលាតិឯំរឯ, អាតិឯំឯផលយ្យិ រតឯំ ឃុលរយចាតិ ឌស្សតិ៍ អត្យាបន្ចា ឃុលំ រលាកត្តិ កាយត្តត្តាឌីត្យាបិឌចិទហិតត្វា អត្យាបន្ចា តិត្តក្ដិ, បទប៊ីត្យអាការច បត ចត្តត្តំ តត្តិ៍ ឈាតឯយាបត្តិចរឯត ឃុលតាហុលត្វា ឃុលំ, ឧកត្តុឃុលច្ចា ព្រាហ្ទុរលាកំ ឈាតបុត្តាតំ, ត្តតរបុត្តាតំ បត តឌត្តា ឯយ្យត្តិកចឯន្លាតំ ឃុលំ រលាកំ បក្តិរតា ឯប្យរត្តា ក្តបបន្តតិ ក្តរបតិ៍ ត្តតិ ត្តយស្ថិ ឃុរត្ត កាចាឃុ ច ចក្កឯយ្យត្តិ ឧច កចិតា៍

ក្ខតិឃឃុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ឲ៍ ក្តកឃត្វឃុត្តចណ្ណតា

᪑᪙᪨ ᨲᨲᩥᨿᩮ ᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨻᩕᩪᩉᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩉᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩉᩥ ᩋᩁᩦᨿᨲᩮᩣ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨾᨵᩥᨣᨿ᩠ᩉ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨽᩅᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩴ, ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩮᩣ, ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩮ ᨽᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᩴ, ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩮᩣ ᨸᨶᩮᩈ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨠᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᩮᩣᨲᩥ? ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᨿᩴ ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᩈᩩᨡᩴ, ᨿᩮᩣ ᨲᩁᩉᩥ ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᩈᩩᨡᩣᩅᩉᩴ, ᩋᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ – ᨠᩉᩣᨸᨱᩣ ᨲᩣᩅ ᨵᨶᩴ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩪᨸᨠᩁᨱᩴ, ᩋᨶᩣᨠᩩᩃᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᩈᩴᩅᩥᨵᩣᨶᩴ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩥᩈᨴᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣᨣᩅᩥᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲᨶᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨸᩁᩥᨩᨶᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥ᪨ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨿᩮ ᨲᩮ ᨩᩦᩅᩥᨲᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨧᩦᩅᩁᨸᩥᨱ᩠ᨯᨸᩣᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨣᩥᩃᩣᨶᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨠᩥᨧ᩠ᨨᩃᩣᨽᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿ ᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨶᩣ , ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶᩣ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩥᩈᨴᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣ, ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥ, ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ, ᩋᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥ᪨
ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᨴᩮᩈᩅᩣᩈᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩣᨴᩥᩈᩣᨵᨶᩥᨠᩣᩁᩣᨵᨶᩣ ᨸᨶ ᩁᩪᨸᨿᩮᩣᨶᩥ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ ᨸᨾᩣᨴᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩣ ᨸᨶᩮᩈ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ? ᨸᨴᨽᩣᨩᨶᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ –

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ? ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮ ᩅᩣ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮ ᩅᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮ ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩅᩣ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩮᩣᩔᨣ᩠ᨣᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨴᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩣ ᩋᩈᩣᨲᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩣ ᩋᨶᨭ᩠ᨮᩥᨲᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩣ ᩒᩃᩦᨶᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨨᨶ᩠ᨴᨲᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨵᩩᩁᨲᩣ ᩋᨶᩣᩈᩮᩅᨶᩣ ᩋᨽᩣᩅᨶᩣ ᩋᨻᩉᩩᩃᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨶᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨶᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩣ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ ᨸᨾᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨸᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪈᪄᪆)᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩑᩈᩮᩣ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᩅᩣᩈᩮᩣ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔᨲᩥᨿᩣ ᩑᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᩋᨸᩁᩮ ᨸᨶ “ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨠᨳᩴ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ? ᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨽᩣᩅᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩑᨠᨽᩣᩅᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᩣ ᩉᩥ ᨠᩣᨧᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩈᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨽᩣᩅᨶᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩴ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᨠᩣᨿᩥᨠᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩈᩴᩅᩁᨬ᩠ᨧ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩈᩦᩃᨽᩣᩅᨶᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨽᩣᩅᨶᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨽᩣᩅᨶᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨠᩩᩈᩃᨽᩣᩅᨶᩣ, ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨽᩣᩅᨶᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ “ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ, ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᩈᨠᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩮᨸᩥᨭᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᩌᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨸᨴᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩥᨠᩮᩣ “ᩋᨲᩥᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨸᨴᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨠᩩᩈᩥᨶᩣᩁᩣᨿᩴ ᨿᨾᨠᩈᩣᩃᩣᨶᨾᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᨾᨿᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨧᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩣᨿ ᩅᩔᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨽᩣᩈᩥᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩑᨠᩮᨶ ᨸᨴᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ – “ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ

ឱវាទមទាសិ។ តថា ច វុត្តំ –

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ , យានិ កានិចិ ជង្គលានំ បាណានំ បទជាតានិ, សព្ពានិ តានិ ហត្ថិបទេ សមោធានំ គច្ឆន្តិ, ហត្ថិបទំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ យទិទំ មហន្តត្តេន; ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា, សព្ពេតេ អប្បមាទមូលកា អប្បមាទសមោសរណា, អប្បមាទោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតី”តិ (ម។ និ។ ១។២០០)។

កាសុ អប្បមាទំ បសំសន្តីតិ ទានាទិបុញ្ញកិរិយាសុ អប្បមាទំ អប្បមជ្ជនំ បណ្ឌិតា សប្បញ្ញា ពុទ្ធាទយោ បសំសន្តិ, វណ្ណេន្តិ ថោមេន្តិ។ កស្មា? យស្មា អប្បមត្តោ ឧភោ អត្ថេ អធិគណ្ហាតិ បណ្ឌិតោ។ កេ បន តេ ឧភោ អត្ថាតិ អាហ – “ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច យោ អត្ថោ, យោ ចត្ថោ សម្បរាយិកោ”តិ, ឯវមេត្ថ បទយោជនា វេទិតព្ពា។ ទ្វធាបិ ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច យោ អត្ថោតិ គហដ្ឋស្ស តាវ “អនវជ្ជានិ កម្មានិ, អនាកុលា ច កម្មន្តា”តិអាទិនា នយេន វុត្តោ កសិគោរក្ខាទិវិធិនា លទ្ធព្ពោ អត្ថោ, បព្ពជិតស្ស បន អវិប្បដិសារាទិអត្ថោ វេទិតព្ពោ។ យោ ចត្ថោ សម្បរាយិកោតិ បន ឧភយេសម្បិ ធម្មចរិយាយ វុត្តាតិ វេទិតព្ពោ។ អត្ថាភិសមយាតិ ទុវិធស្សបិ អត្ថស្ស ហិតស្ស បដិលាភា, លទ្ធព្ពេន សមិតិ សង្គតិ សមោធានន្តិ សមយោ, លាភោ។ សមយោ ឯវ អភិសមយោ, អភិមុខភាវេន វា សមយោ អភិសមយោតិ ឯវមេត្ថ អភិសមយោ វេទិតព្ពោ។ ធិតិសម្បន្នតាយ ធីរោ។ តតិយេន ចេត្ថ អត្ថ-សទ្ទេន បរមត្ថស្ស និព្ពានស្សាបិ សង្គហោ វេទិតព្ពោ។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។ ឥតិ ឥមស្មិំ សុត្តេ វដ្ដសម្បត្តិ ឯវ កថិតា។ គាថាយំ បន វិវដ្ដស្សបិ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ តថា ហិ វុត្តំ –

“អប្បមាទោ អមតបទំ, បមាទោ មច្ចុនោ បទំ;

អប្បមត្តា ន មីយន្តិ, យេ បមត្តា យថា មតា។

“ឯតំ វិសេសតោ ញត្វា, អប្បមាទម្ហិ បណ្ឌិតា;

អប្បមាទេ បមោទន្តិ, អរិយានំ គោចរេ រតា។

“តេ ឈាយិនោ សាតតិកា, និច្ចំ ទឡ្ហបរក្កមា;

ផុសន្តិ ធីរា និព្ពានំ, យោគក្ខេមំ អនុត្តរ”ន្តិ។ (ធ។ ប។ ២១-២៣);

តស្មា “អត្ថាភិសមយា”តិ ឯត្ថ លោកុត្តរត្ថវសេនបិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

ᨲᨲᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᨬ᩠ᨩᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪔᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮ ᩑᨠᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨠᨳᩣ᪨ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨴᩮᩈᨶᩣ ᨧ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨴᩮᩈᨶᩣ ᨧᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ "ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩍᨲ᩠ᨳᩦ, ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ, ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ, ᨴᩮᩅᩮᩣ, ᨾᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨷᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨴᩮᩈᨶᩣ᪨ "ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨵᩣᨲᩩ, ᩋᩣᨿᨲᨶᩣ, ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ"ᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨷᩣ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨴᩮᩈᨶᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᩣ ᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨾᨵᩥᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨴᩮᩈᨶᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨷᨶ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨾᨵᩥᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨴᩮᩈᨶᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᩏᨷᨾᩣ – ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨴᩮᩈᨽᩣᩈᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᨠᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᨿᩮ ᨴᨾᩥᩊᨽᩣᩈᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨴᨾᩥᩊᨽᩣᩈᩣᨿ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᨽᩣᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩣᨿ, ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩣᨿ ᨲᩣᨿ ᨽᩣᩈᩣᨿ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩮ ᨾᩣᨱᩅᨠᩣ ᨨᩮᨠᩴ ᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᩅ ᩈᩥᨷ᩠ᨷᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩮ ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨷᩥᨭᨠᩣᨶᩥ, ᨴᩮᩈᨽᩣᩈᩣᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨾᩥᩅ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ, ᨶᩣᨶᩣᨴᩮᩈᨽᩣᩈᩣ ᨾᩣᨱᩅᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ, ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᨴᨾᩥᩊᨽᩣᩈᩣᨴᩥᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᩣᩉ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ –

"ᨴᩩᩅᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᩈᩥ, ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᨴᨲᩴ ᩅᩁᩮᩣ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩴ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨧ, ᨲᨲᩥᨿᩴ ᨶᩪᨷᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨

"ᩈᨦ᩠ᨠᩮᨲᩅᨧᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᩃᩮᩣᨠᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩣ;

ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᨧᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨽᩪᨲᨠᩣᩁᨱᩣ᪨

"ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨠᩩᩈᩃᩔ, ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨶᩮᩣ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩴ ᩅᩮᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩔ, ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩮᩣ ᨶ ᨩᩣᨿᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ອປິຈ ອຏ຺ຐຫິ ການເຳຫິ ຫກຈາ ປຸກ຺ກລກໍ ກເຣຕິ – ຫິເຣາຕ຺ຕປ຺ປຊີປກຕ຺ຕ໌, ກຍ຺ຍ຺ຍກຕາຊີປກຕ຺ຕ໌, ປຈ຺ຕປຸຣິສການຊີປກຕ຺ຕ໌, , ອາຄຕ຺ຕຣິຍຊີປກຕ຺ຕ໌, ຩາຫ຺ຍຸຈິຫານຊີປກຕ຺ຕ໌, ປຸເຣ຺ຕຄິຈາສຊີປກຕ຺ຕ໌, ຣກ຺ລຳຈິສຸຊ຺ຊີປກຕ຺ຕ໌, ເລິກສຍ຺ຍຸຕິຍາ ອປ຺ປຫາຕຕ຺ຕ໌, ຈາຕິ ໌

“ຜຕ຺ລຶຣາຕຸອາຍຕກາຕິ ຫິຣິຍຕ຺ຕິ ຊຸຕ຺ຕປ຺ປຕ຺ຕີ”ຕິ ຫິ ຈຸເຕ຺ຕ ຍຫາຂເຕາ ຄ ຂາຄາຕິ, ສເຍ຺ຍາຫໍ ອາປຊ຺ຊຕິ, ປຊິສຕ຺ຕ ຈາ ເຫາຕິ – “ກິຍິຣໍ ຜຕ຺ລຶຣາຕຸອາຍຕກາຕິ ຫິຣິຍຕ຺ຕິ ຊຸຕ຺ຕປ຺ປຕ຺ຕິ ຄາຍາ”ຕິ? “ຊ຺ຕຕ຺ຕິ ຫິຣິຍຕິ ຊຸຕ຺ຕປ຺ປຕິ, ປຸຣິເສາ, ຜຕ຺ຕິເຍາ, ຩາຫ຺ຍຸເຫາ, ເຣເຈາ, ຍາເຣາ”ຕິ ປຄ ຈຸເຕ຺ຕ ຂາຄາຕິ, ຄ ສເຍ຺ຍາຫໍ ອາປຊ຺ຊຕິ, ຄ ປຊິສຕ຺ຕ ຈາ ເຫາຕິ ໌ ຕສ຺ຍາ ຫກຈາ ຫິເຣາຕ຺ຕປ຺ປຊີປກຕ຺ຕ໌ ປຸກ຺ກລກໍ ກເຣຕິ ໌

“ຜຕ຺ລາ ກຍ຺ຍ຺ຍກາ, ຣາຕຸເຍາ ອາຍຕກາຕີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕປິ ໂຊເສຈ ຄເຍາ ໌ ຕສ຺ຍາ ກຍ຺ຍ຺ຍກຕາຊີປກຕ຺ຕຍ຺ປິ ປຸກ຺ກລກໍ ກເຣຕິ ໌

“ເຈຍ຺ຍຸຈຄາຣເຍາ ຍຫາຈິຫາເຣາ ຜເຕ຺ລຫິ ການາປິຕາ, ຣາຕຸຫິ ອາຍຕເຄຫີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕປິ ໂຊເສຈ ຄເຍາ ໌ ຕຈາ “ຜຕ຺ລາ ຍາຕຣໍ ຊີຈິຕາ ເຈາເຣາເປຕ຺ຕິ, ປິຕຣໍ, ອເຣຫຕ຺ຕ໌, ຣຸຫິຣຸປ຺ປາຣກຍ຺ຍໍ, ສຌ຺ຍຸຣກຣກຍ຺ຍໍ ກເຣາຕ຺ຕິ, ຣາຕຸເຍາ ອາຍຕກາຕີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕປິ ໂຊເສຈ ຄເຍາ ໌ “ຜຕ຺ລາ ເຍຕ຺ຕາຍຕ຺ຕິ, ຣາຕຸເຍາ ອາຍຕກາຕີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕປິ ໂຊເສຈ ຄເຍາ ໌ “ຜຕ຺ລາ ປຸເຣ຺ຕຄິຈາສໍ ອຄຸສ຺ຍຣຕ຺ຕິ, ຣາຕຸເຍາ ອາຍຕກາຕີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕປິ ໂຊເສຈ ຄເຍາ ໌ ຕສ຺ຍາ ຫກຈາ ປຈ຺ຕປຸຣິສການຊີປກຕ຺ຕ໌ ອາຄຕ຺ຕຣິຍຊີປກຕ຺ຕ໌ ຩາຫ຺ຍຸຈິຫານຊີປກຕ຺ຕ໌ ປຸເຣ຺ຕຄິຈາສຊີປກຕ຺ຕຍ຺ຍາ ປຸກ຺ກລກໍ ກເຣຕິ ໌

“ຜຕ຺ລາ ຣາຄໍ ປຊິກ຺ກລຫ຺ຕ຺ຕີ, ຣາຕຸເຍາ ອາຍຕກາຕີ”ຕິ ຈຸເຕ຺ຕປິ ຍຫາຂເຕາ ຄ ຂາຄາຕິ, ສເຍ຺ຍາຫໍ ອາປຊ຺ຊຕິ, ປຊິສຕ຺ຕ ຈາ ເຫາຕິ “ກິຍິຣໍ ຜຕ຺ລາ ຣາຕຸເຍາ ອາຍຕກາຕິ ປຊິກ຺ກລຫ຺ຕ຺ຕິ ຄາຍາ”ຕິ? “ປຸກ຺ກລິ ປຊິກ຺ກລຫ຺ຕ຺ຕີ”ຕິ ປຄ ຈຸເຕ຺ຕ ຂາຄາຕິ, ຄ ສເຍ຺ຍາຫໍ ອາປຊ຺ຊຕິ, ຄ ປຊິສຕ຺ຕ ຈາ ເຫາຕິ ໌ ຕສ຺ຍາ ຫກຈາ ຣກ຺ລຳຈິສຸຊ຺ຊີປກຕ຺ຕ໌ ປຸກ຺ກລກໍ ກເຣຕິ ໌

ເລິກສຍ຺ຍຸຕິຍ຺ຍາ ຕຸຣ຺ລາ ຫກຈເຕ຺ຕາ ຄ ປຂຫຕ຺ຕິ, ເລິກສຍ຺ຍ຺ຕາຍ ເລິກຄິຣຸຕ຺ຕິຍາ ເລິກາກິລິເປ ຊິຕາເຍຈ ຣຍ຺ຍໍ ເຣເສຕ຺ຕິ ໌ ຕສ຺ຍາ ຫກຈາ ເລິກສຍ຺ຍຸຕິຍາ ອປ຺ປຫາຕຕ຺ຕຍ຺ປິ ປຸກ຺ກລກໍ ກເຣຕິ ໌ ເສາ ຊ຺ລຣາປິ ເລິກເຈາຫາເຣຈເສຄ ເຣເສຕຕ຺ຕຍຕ຺ຕ໌ ຣເສ຺ຍເຕ຺ຕາ “ໂຊກປຸກ຺ກລສ຺ຍາ”ຕິອາຣິຍາຫ ໌

ຕຕ຺ຕ໌ ໂຊກປຸກ຺ກລສ຺ຍາຕິ ໂຊກສຕ຺ຕສ຺ຍ ໌ ກປ຺ປຕ຺ຕິ ຍຫາກປ຺ປໍ ໌ ຍຣິປິ ອຈ຺ຕຕ຺ຕສໍເຍາເກ ຊ຺ລຣໍ ຊຸປເຍາກຈຣຄໍ, ຍຕ຺ຕ໌ ປຄ ສຕ຺ຕາຄໍ ສຕ຺ລາຈຄໍ ສໍສເຣຫໍ ສຍ຺ກຈຕິ, ຕສ຺ຍ ຈເສຄ ກເຫຕຕ຺ຕາ ໌ ອຏ຺ຐິກກ຺ກເລິຕິ ອຏ຺ຐິກາເຣກາ ໌ “ອຏ຺ຐິຜເລິ”ຕິປິ ປຣຕ຺ຕິ, ອຏ຺ຐິສຕ຺ຕາເຍາຕິ ອເຕ຺ຕາ ໌ ອຏ຺ຐິປຸເຣ຺ຕາຕິ ອຏ຺ຐິສຍ຺ຍເຫາ ໌ ອຏ຺ຐິຣາສີຕິ ຕເສ຺ຍຈ ເຈຈຈຄໍ ໌ ເກຈິ ປຄ “ກຊິປ຺ປຍາຫເຕາ ເຫຏ຺ຐາ ສຍ຺ຍເຫາ ກກ຺ກເລິ ຄາຍ, ຕເຕາ ຊຸປຣິ ຍາຈ ຕາລປ຺ປຍາຫໍ ປຸເຣ຺ຕາ, ຕເຕາ ຊຸປຣິ ຣາສີ”ຕິ ຈຣຕ຺ຕິ ໌ ຕໍ ເຕສໍ ຍຕິຍຕ຺ຕ໌ ໌ ສຕ຺ຕເຍຕໍ ສຍ຺ຍຫເສ຺ຍຈ ປຣິຍາຍຈຈຄໍ ເຈປຸລ຺ລເສ຺ຍຈ ຊຸປຍາກາເຣຈຄ ອາຫຣຕ຺ຕາ ໌

ສເຈ ສໍຫາເຣກາ ອສ຺ຍາຕິ ອຈິປ຺ປກິຣາຫຈເສຄ ສໍຫຣິຕ຺ຕາ ຣເປຕາ ເກາຈິ ຍຣິ ສິຍາຕິ ປຣິກປ຺ປຄຈເສຄ ຈຣຕິ ໌ ສຍ຺ຕຕ຺ຕາ ຄ ຈິຄເສ຺ຍຍ຺ຍາຕິ ຕຈາ ເກຄຈິ ສຍ຺ຕຕ຺ຕາ ຕໍ ອຏ຺ຐິກກ຺ກລໍ ອຕ຺ຕຣຣາຄາກາເຣຈຄ ປຸຕິກຸຕໍ ຈຸຣ຺ຣຈິຈຸຣ຺ຣຕ຺ຕາ ອຫຸຕ຺ຕາ ສເຈ ຄ ຈິຄເສ຺ຍຍ຺ຍາຕິ

បរិកប្បតចរេសតេច ចេតិ៍ អយមេត្ថ អត្ថោ – កិញ្ចេ, ឲកស្ស សត្តស្ស ពហុកិលេសេហិ អបរាបរុប្បត្តិចសេត ឲកំ មហាកប្បំ សន្ធាចត្តស្ស សំសរត្តស្ស ឲចំ មហាអដ្ឋិសញ្ចយោ ភវេយ្យ, អារោគបរិណាមេហិ ឃត្តកោឃំ ចេបុល្លបត្តតោ៍ សចេ បតស្ស កោចិ សំហរិត្វា ធរេបតា ភវេយ្យ, សង្ឃាតញ្ច តំ សចេ អចិតស្សត្តំ តិដ្ឋេយ្យាតិ៍ អយញ្ច តយោ តិត្ថាតប្បដីរេប ចិយ កិត្តិតសកាចេ ពត្ថុឲចរតិកេល្លបរហិតេត ត្តបបាតិកត្តកាចេ សន្តោត សត្តំ អតដ្ឋិកោ ច ល្ហុកតត្តកាចេ ចត្តេត្វា ចុរត្តា៍ កោចិ បត "បរិកប្បតចរេសត ត្តយស្ស តយស្ស អាហដត្តា តោសម្បិ យតិ សិយា អដ្ឋិកញ្ចលោ, តេតាបិ សហេច អយំ អដ្ឋិបុញ្ញបរិមាណោ ចុត្តោ"តិ ចេតត្តិ៍ អបរេ បត "តយិតរេមចំ លក្ខមាតស្សេច អដ្ឋិបុញ្ញស្ស ចរេសត សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេត បរិច្ឆិត្វា ព្ពយស្ស បរិមាណស្ស ចុត្តតា៍ តស្មា ចុត្តតេយតេច អត្ថោ កេហតព្ពោ"តិ៍

កាចាសុ មហេសិតាតិ មហតេ្ត សីលក្ខន្ធាគយោ ឲសតិ កេចសតីតិ មហេសី, សម្មាសម្ពុទ្ធោ៍ "ព្ពតិ ចុត្តំ មហេសិតា"តិ ច ភកចា "ភសតាលសមត្ថាកតោ, កិញ្ចេ, តចាកតោ"តិអាឌីសុ ចិយ អត្តាតំ អញ្ញំ ចិយ កត្វា ភរស្សាតិ៍ ចេបុល្លោតិ រាដកាំ បរិចារេត្វា ជិតោសុ បញ្ញាសុ បត្តតោសុ ចិបុលកាចតោ ចេបុល្លោតិ លទ្ធតាមោ៍ តតោ ឲច មហា, ជិតជិរោកាកាចរេសត ព្ពត្តរោ កិត្តាកូដស្ស៍ កិរិត្តកូដតិ កិរិត្តកូដបុរតាយកស្ស រាដកហស្ស សមីរេប៍

ឲត្តាចតា ភកចា "ឲត្តកេតាបិ កាកលេត អតុបច្ចិត្តកចម្មលស្ស អបរិញ្ញាតចត្ថុកស្ស បុថុជ្ជតស្ស អយមីទិសី កតសិចន្ធតា"តិ ចរេដ្ឋ អាជិតចំ ភរស្សេត្វា ព្ពតាតិ មេយំ អរិយសច្ចាតំ អតតុពោធា អប្បដិចេធា អត្ថបុថុជ្ជតស្ស ឲចំ កតសិចន្ធតា, តាតិ អរិយសច្ចាតិ ជិដ្ឋចតោ អរិយបុគ្គលស្ស អយំ តត្ថីតិ ភរស្សេត្តោ "យតោ ច អរិយសច្ចាតី"តិអាជិមាហ៍

តត្ថ យតោតិ យតា៍ អរិយសច្ចានីតិ អរណីយតោ អរិយាតិ, អចិតថកាចេត សច្ចាតិ ចាតិ អរិយសច្ចាតិ, អរិយកាចកោរាតិ ចា សច្ចាតិ អរិយសច្ចាតិ, អរិយេហិ ចា ពុទ្ធាទីហិ បដិចិជ្ឈិតព្ពាតិ សច្ចាតិ អរិយសច្ចាតិ៍ អថ ចា អរិយស្ស សច្ចាតិ អរិយសច្ចាតិ៍ សទេចកោត ហិ លោកេត សរណត្តិ អរណីយតោ អរិយោ ភកចា, តេត សយម្ភុញាណេត ជិដ្ឋត្តា តស្ស សច្ចាតីតិ អរិយសច្ចាតិ៍ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតីតិ សម្មា ហេតុតា ញាយេត ចិបស្សតាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ បរិញ្ញាបហាតសច្ឆិកិរិយាភាចតាភិសមយចសេត បស្សតិ៍ ទុក្ខត្តិអាជិ អរិយសច្ចាតំ សរុបជស្សតំ៍ តត្ថ អតេកូបទ្ទចាជិដ្ឋាតតាយ កុច្ឆិតភាចតោ ពាលជតបរិកប្បិតធុចសុភសុខត្តចិរហេត តុច្ឆភាចតោ ច ទុក្ខំ៍ ទុក្ខំ សមុប្បជ្ជតិ ឲតេតាតិ ទុក្ខសមុប្បាទោ, ទុក្ខសមុទយោ៍ ទុក្ខំ អតិក្កមតិ ឲតេត អារម្មណប្បច្ចយភូតេត, ឲត្ថ ចាតិ ទុក្ខស្ស អតិក្កមោ, តិព្ពាតំ៍ អារកត្តា កិលេសេហិ អរណីយតោ ច អរិយោ៍ សម្មាជិដ្ឋិអាជីតំ អដ្ឋតំ អង្គាតំ ចសេត អដ្ឋង្គិកោ៍ មារេររត្តោ កិលេសេ កច្ឆតិ, តិព្ពាតត្ថិកេហិ មគ្គីយតិ, សយំ ចា តិព្ពាតំ មគ្គតីតិ មគ្គោ៍ តតោ ឲច ទុក្ខស្ស ឧបសមំ តិរោធំ កច្ឆតីតិ ទុក្ខូបសមកាមី៍ យតោ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតីតិ សម្ពន្ធោ៍

សត្តក្ខត្តុំ បរមំ, សន្ធាចិត្វាត បុគ្គលោតិ សោ ឲចំ ចតុសច្ចជស្សាជី អរិយបុគ្គលោ សោតាបត្តោ សព្ពមុជិត្រិយោ សមាទតោ សត្តចារបរមំយេច ភចាតីសុ អបរាបរុប្បត្តិចសេត សន្ធាចិត្វា សំសរិត្វា៍ ឲកាតីជី, កោលំកោលោ, សត្តក្ខត្តុបរមោតិ ព្ពត្រិយាតំ

តិក្ខបញ្ញឹយបុក្ខការចេត ពយោ ហិ សោតាបន្នោ ពោសុ បត្ថាយុជិត្រ្តិយស្ស ចសេតិធំ ចុត្តំ “ស បត្ថាកត្តំ បទំ, បត្ថាចិត្វាតា”តិ ។ ត្វុក្ខស្សត្តកទោ ហោតីតិ ចង្កក្រុល្លស្ស អត្តកទោ បរិយោសាតកទោ ហោតិ។ កធំ? បត្ថានំយោឌតក្កយា អត្យុបុទ្ធោត អក្កយក្កិ អធិកត្តា តិរចសេបាតំ និយោឌតាតំ ពេបតាតិ អរហត្តផលេតេច ចេសតាយ ក្សដំ កហ៊ីរា

ចតុត្ថសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៥។ យុសាចាឌសុត្តចណ្ណតា

៦៥។ បញ្ចមេ ខុកឆយំ អតីតស្សាតិ កា ង្គប្បត្តិ? កកចពោ កិក្ខុបជ្ឈស្ស ច យហាលិកសក្ការោ ង្គប្បជ្ជិ, តិត្ថិយាតំ បរិហាយិ។ ពេ ហតលិកសក្ការា តិប្បកា តិពេត្តូឌា ត្តុស្សាបកតា ចិត្ត្វាយាលចិកំ តាយ បរិត្តាឌិកំ ង្គេឃ្យោឌេសុំ – “ខុហិ, ត្វំ កកិតិ, បយលំ កោតយំ អក្ខុពេត អត្ថាចិក្ខស្សុ”តិ។ សា កកចត្តំ ចតុបរិសមជ្ឈេខយំ ចេសេត្តំ ង្គបកត្តា អក្ខុពេត អត្ថាចិក្ខិត្វា បពេក្កតស្សា អក្ខុតាកាចេ បកាសិពោ យហាឌតេត “ធឹ កាឡអកណ្ហឹ”តិ ចិហារពោ តិក្កដ្ឋាបិតា បឆចិយា ចិចទេ ជិតេត្ត អចិចិឌាលិតំ ត្តត្ថតំ ហុត្វាច អចិចិតិរយេ តិត្ថាត្តិ, កិឃ្យោសាយត្តាយ តិត្ថិយាតំ លិកសក្ការោ បរិហាយិ។ កិក្ខុ ឆយុសកាយំ កធំ សមុដ្ឋាបេសុំ “អាចុសោ, ចិត្ត្វាយាលចិកា ខុចំ ង្គឡអារក្យំ អក្កឆក្ខិលោឃ្យំ សមុាសមុត្តិ អក្ខុពេត អពេក្កាសិត្វា យហាចិតាសំ បត្តា”តិ។ សត្ថា អាកត្តា “កាយ តុត្ថ, កិក្ខុចេ, ខុតាហិ កឆាយ សត្តិសិត្តា”តិ បុច្ឆិត្វា “ត្តយាយ តាយា”តិ ចុពេត្ត “ត, កិក្ខុចេ, ត្តឌាតេច, បុទ្ធោបិ សា យំ អក្ខុពេត អពេក្កាសិត្វា យហាចិតាសំ បត្តាយេចា”តិ យហាបគុឃឌាតកយ្បិ ចិត្វាទេត្វា ង្គបរិ ឆយំ ចេសេន្តោ ត្តយិស្សា អដ្ឋុប្បត្តិយា “ខុកឆយំ អតីតស្សា”តិ ត្តជំ សុត្តំ ចេសេសិ។

តត្ថ ខុកឆយត្តិ ខុកំ ចឌីសច្ចសត្ថាតំ ឆយំ។ អតីតស្សាតិ យា សា អដ្ឋ អតរិយពោហាទេ ចជ្ជេត្វា អដ្ឋសុ អរិយពោហារេសុ បតិដ្ឋាបតត្ថំ “សច្ចំ , កលេ, តាលិក”ត្តិ អរិយេហិ ចុបិតា យរិយាតា, តំ អតិក្កយិត្វា ជិតស្ស។ បុរិសោ ខុច បុក្កលោតិ បុរិសបុក្កលោ, តស្ស។ អកោលិយត្តិ កាតុំ អសក្កុលោឃ្យំ។ សយ្បឌាតយុសាចាឌី ហិ បុក្កលោ កិញ្ចិ បិបកយំ កត្វា “ត្តជំ តាយ តយា កត”ត្តិ ចុពេត្ត “ត យយា កត”ត្តិ យុសាចាទេឌតេច បរិហរិស្សតិ។ ខុចញ្ចា បដិបជ្ជេន្តោ កិញ្ចិ បិបកយំ កទោតិយេច, ត តត្ថ លជ្ជតិ សច្ចរិយាតាយ សយតិក្កត្តត្តា។ ពេត ចុត្តំ “កតយំ ខុកឆយំ, យជិធំ, កិក្ខុចេ, សយ្បឌាតយុសាចាទោ”តិ។

កាឆាយំ យុសាចាឌិស្សាតិ យុសា អក្ខុតំ អតត្ថំ បទេសំ ចិត្ត្វាបតចសេត ចេតតីលស្ស។ យស្ស ឌសសុ ចចតេសុ ខុកយ្បិ សច្ចំ តត្ថិ, ខុចទូបេ ចត្តត្តាយេច តត្ថិ។ ឌត្តទោតិ សត្តស្ស។ សពេត្តា ហិ ឌាយតដ្ឋេត “ឌត្តុ”តិ ចុច្ចតិ។ ចិតិណ្ណបរលោកស្សាតិ ចិស្សដ្ឋបរលោកស្ស។ ព្រាជិសោ ហិ យតុស្សសយ្បត្តិ ចេចលោកសយ្បត្តិ អចសាតេ តិត្ថាតសយ្បត្តិតិ ត្តយា តិស្សាបិ សយ្បត្តិយោ ត បស្សតិ។ តត្ថិ បិបត្តិ តស្ស តាឌិសស្ស ត្តជំ តាយ បិបំ ត កត្តព្វត្តិ តត្ថីតិ។

បញ្ចមសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៩. ទានសុត្តវណ្ណនា

១៩. នវមេ ឧចេក្ខោតិ ឧត្ហ ឧចត្តិ ឧបយាការេន គិបិតេឡា, នេតិ បរិកប្បនោ. សត្តាតិ ទ្វេបិដិស្ ឧត្តា ចិនត្តា. ជាតេយ្យន្តិ ពុទ្ធញ្ញឈ្ញ. ទាតនិធិកាកស្សាតិ ឃាឃ ហិ ទេតាឃ អត្ថាជិតេយ្យឆជ្ជំ និហរិត្វា អត្ថកយ្យាប្បជាសុ អញ្ញាតរទចសេត បទេនំ ឌីឃតិ, តំ ទានំ. ឃាឃ បត អត្ថតា បរិក្ខិតោតត្ថការេចត កហិតចត្តុស្ស ឧកតេសោ និធិកខិត្វា ឌីឃតិ, អឃំ និធិការកោ. ចិបិកត្តិ ចលំ. ឃថាហំ ជាតាឃីតិ ឃថា អហំ ជាតាឃិ. ពុជំ ចុត្តំ ហោតិ – តិរច្ឆាតកតស្សបិ ទានំ ឧត្វា អត្ថកាចសទេ បចត្តសុលចិបច្ចតចសេត សតក្ខេណា ឧក្ខិណា ហោតីតិ ឧចយាជិតា, កិក្ខរេច, ឃេត បកាសេត អហំ ទាតស្ស និធិកាកស្ស ច ចិបិកំ កយុចិបិកំ ទាកាណុពាលេត បច្ចុក្ខតោ ជាតាឃិ, ឧចំ ពុទេយ ឧត្តា ឃជិ ជាតេយ្យត្តិ. ត អតត្វា ក្រុទ្ធោឃ្យត្តិ ឃំ ក្រុទ្ធិតត្ថឃុត្តកំ អត្ថតោ អត្ថិ, តតោ បទេនំ ត អតត្វា យច្ឆរិឃចិត្តេត ច តឈ្យាលិកចសេត ច ក្រុទ្ធោឃ្យំ, តត្វាច ក្រុទ្ធោឃ្យំ ត ច តេនំ យច្ឆេរយលំ ចិត្តំ បរិឃាតាឃ តិដ្ឋេយ្យាតិ អត្ថតោ. សយ្យត្តិតំ បទេហិ សាធារណភាចាសហតលក្ខណំ ចិត្តស្ស បកស្សរភាចក្នុសកាតំ ឧបក្កិលេសក្នុតាតំ កណ្ឌុខ្យាតំ អញ្ញាតទំ យច្ឆេរយលំ អឆ ចា ឃថាចុត្តយច្ឆេរទោច អញ្ញាយបិ ទាតត្តរាឃកទំ ពួស្សារលិកតោសាជិយលក្ខ តេនំ សត្តាតំ ចិត្តំ ឃថា ទាតចេតតា ត បចត្តតិ, ត ចា សុបរិសុទ្ធា ហោតិ, ឧចំ បរិឃាតាឃ បរិតោ កតេហត្វា អកិកចិត្វា ត តិដ្ឋេយ្យ. កោ ហិ សយុគេច ទាតចលំ ជាតន្តោ អត្ថតោ ចិត្តេ យច្ឆេរយលស្ស ឱកានំ ទទេយ្យ.

ឃោបិ តេនំ អស្ស ចរិមោ អាទលិទេបិតិ តេនំ សត្តាតំ ឃោ សព្វបច្ឆិមកោ អាទលិទេបិ និឃា. ចរិមំ កពឡអត្តិ តស្សេច ចេចចតំ. ពុជំ ចុត្តំ ហោតិ – ពុទេយ សត្តា បកតិឃា ឃត្តកេហិ អាទលិទេបហិ សឃំ ឃាបេយ្យុំ, តេសុ ឧកទេយច អាទលិបំ អត្ថតោ អត្ថាឃ ធបេត្វា តតេន្ទោ សទេព្វ អាទលិទេប អាកតាកតាតំ អត្ថិកាតំ តត្វា ឃោ ធបិតោ អាទលិទេបិ អស្ស, សោ ពុឆ ចរិមោ អាទលិទេបិ គាឃ. តតោបិ ត អនិធិកខិត្វា ក្រុទ្ធោឃ្យំ, សចេ តេនំ បដិក្កាហកា អស្សូតិ តេនំ សត្តាតំ បដិក្កាហកា ឃជិ សិឃុំ, តតោបិ ឃថាចុត្តចរិមាទលិបតោបិ និធិកខិត្វាច ឧកទេនំ តត្វាច ក្រុទ្ធោឃ្យំ, ឃថាហំ ទាតនិធិកាកស្ស ចិបិកំ បច្ចុក្ខតោ ជាតាឃិ, ឧចំ ឃជិ ជាតេយ្យត្តិ. ឃថុ៍ា ច តោតិអាជិតា កយុចលស្ស អប្បច្ចក្ខកាចតោ ឧចទេយតោ សត្តា ទាតនិធិការកេសុ ត បចត្តត្តីតិ ឃថាធិប្បេតយត្ថំ ការលោត សប្បដិបិតេតិ. ឧតេតេច តេនំ តតេញ្ញាបុញ្ញាសុ ច អប្បដិបត្តិឃា អបុញ្ញាសុ ច បដិបត្តិឃា ការណំ តស្សិតត្តិ ជដ្ឋព្វំ.

កាថាសុ ឃថាចុត្តំ យសេហសិតាតិ យសេហសិតា កកចតា "តិរច្ឆាតកតេ ទានំ ឧត្វា សតក្ខេណា ឧក្ខិណា បាដិកង្ខិតព្វា" តិអាជិតា, ពួតេឆច ចា "ឧចំ ចេ សត្តា ជាតេយ្យ"ត្តិអាជិតា ឃថាចុត្តំ, ចាកាណចារេត តំ ឃថាចុត្តំ ចិត្តំ ចាកាតត្តិ អតេត្វា. ចិបិកំ និធិកាកស្សាតិ និធិកាកស្សបិ ចិបិកំ, កោ បត ចាទោ ទាតស្ស. ឃថា ហោតិ យហប្ផលត្តិ ឃថា សោ ចិបិកោ យហត្តំ ចលំ ហោតិ, ឧចំ ពុទេយ សត្តា ឃជិ ជាតេយ្យត្តិ សព្វត្ថោ. ចិតេយ្យ យច្ឆេរយលត្តិ យច្ឆរិឃយលំ អបនេត្វា កយុចលសទ្ធាឃ រតតត្តឃសទ្ធាឃ ច ចិសេសតោ បសតេ្តត ចិត្តេត ឃេសុ កិលេសេហិ អារកត្តា អរិឃេសុ ឃីលវិក្រុណសប្បត្តេសុ ជិត្តំ អប្បកម្បិ ទានំ យហប្ផលំ ហោតិ, តេសុ ឃុត្តការលេត ជទ្ទុំ តទេយ្យំ.

មហប្បលកាចករលេតា ឥក្លិលំ អរហត្តិតិ ឥក្លិលេឃ្យា, សម្ពាបដិបត្តា, តេសុ ឥក្លិលេឃ្យសុ៉ ឥក្លិលំ បររលិកំ សក្កហិត្វា ឥាតព្ពំ

ឥេឃ្យឥម្ពំ ឃឆា តំ ឥាតំ ហោតិ មហាឥាតំ, ឲចំ ឥត្វា៉ អឆ ចា ពាហុតោ អត្ថំ ឥត្វា, ពឆំ បត អត្ថំ ឥាតព្ពត្តិ អាហ “ឥក្លិលេឃ្យសុ

ឥក្លិល”ត្តិ៉ ព្ពតោ មតុស្សត្វា មតុស្សត្តកាចតោ ឝុតា បដិសត្តិចរេត សក្កុ ពឆ្ឈត្តិ ឥាឃកា៉ កាយកាមិតោតិ ការេមតព្ពាតំ ក្ខឹអារាតំ

ឥេចេកាកាតំ បដិលទ្ឋូបចិកេចត ពម្ពុតា ក្ខបកាយតេ សាឝុការិតាឃ កាយកាមិតោ សព្ពាកាយសមក្កិតោ៉ មោឥត្តិ ឃឆារុចិ បរិចាទេត្តិតិ

អេត្វា៉

លក្ខ សុត្តចណ្ណតា តិក្ខិតា៉

លិ៍៉ មេត្តាកាចតាសុត្តចណ្ណតា

៧លិ៍៉ សត្តមេ ឃាតិ ពាតិឌិតិ អតចសេសបរិឃាឥាតំ៉ ឌូបឥិកាតិ បុព្ពាពិរិឃចត្តុតិតិ

តេតំ តិឃមតំ៉ តត្វ ក្ខបឥិ ចុច្ចត្តិ លត្ថា, ក្ខបឥិស្ស ពរលំ ឹលំ ឲតេតំ, ក្ខបឥិប្បមោឌតាតិ ចា ឌូបឥិកាតិ៉ សម្បត្តិកេច អត្តកាចឌតកាតិ

បដិសត្តិបចត្តិចិបិលឥាឃកាតិ៉ បុព្ពាពិរិឃចត្តុតិតិ បុព្ពាពិរិឃា ច តា តេតំ តេតំ ឞលិតិតំសាតំ ចត្តុតិ ចាតិ បុព្ពាពិរិឃចត្តុតិ៉ តាតិ

បត សទ្ទេបតោ ឥាតមមំ, ឹលមមំ, កាចតាមត្តិ តិចិឥាតិ ហោត្តិ៉ តត្វ មំ ចត្តុព្ពំ, តំ បរតោ តិកតិបិតចណ្ណតាមំ អាចិ កចិស្សតិ៉

មេត្តាឃ ឥេចតាចិម្ពត្តិឃាតិ មេត្តាកាចតាចសេត បដិលទ្ឋតិពចត្តុព្ពាតសមាបត្តិឃា៉ “មេត្តា”តិ ហិ ចុតេត្ត ក្ខបចាររាបិ លព្ភតិ

អប្បតាបិ, “ឥេចតាចិម្ពត្តិ”តិ បត ចុតេត្ត អប្បតាឈាតមេច លព្ភតិ៉ តឝៀតិចរលាឌិបច្ចតិពឆម្ពតោ ចិត្តស្ស សុក្ខ ចិម្ពត្តិកាចេត

ឥេចតាចិម្ពត្តិតិ ចុច្ចតិ៉ ពលំ តាឈត្តិ សោាឌ្បអមិត្តិ មេត្តា(ពាហុចិហារស្ស សោាឌ្បអសកាកំ ឌូបឥិកាតិ បុព្ពាពិរិឃចត្តុតិ ត អឈត្តិ៉ ព្ពាឥំ ចុត្តំ

ហោតិ – មេត្តាឃ ឥេចតាចិម្ពត្តិឃា មោឃា ចិបិតោកា, តំ សោាឌ្បអស តោក្ខរេស ពត្វា តតោ ឲកំ បុត សោាឌ្បអស តោក្ខរេស ពត្វា តត្វ

មោឃា ឲកតោក្ខរេសា, ត តំ អព្ពាតិ ឌូបឥិកាតិ បុព្ពាពិរិឃចត្តុតិ អឈត្តិតិ៉ អឥក្កហេត្វាតិ អតិកចិត្វា៉ កាសតេតិ ក្ខបក្កិលេសចិសុទ្ធិឃា

ឌិប្បតិ៉ តបតេតិ តតោ ឲច អតចសេស បដិបក្ខឥម្ពុ សត្តបតិ៉ ចិរោចតិតិ ក្ខកឃសម្បត្តិឃា ចិរោចតិ៉ មេត្តា ហិ ឥេចតាចិម្ពត្តិ

ចក្កលិកសព្ពតា ចិកត្បក្កិលេសា ឝុល្យា ចិឃ ឌិប្បតិ, អាតេបិ ចិឃ អត្ថការ៉ បច្ចតិពឆម្ពុ ចិឥមត្តិ តបតិ, ឌូសឥិតារកា ចិឃ

ចិខ្ឌាតមាភា ចិរោចតិ ច៉

សេឃ្យឆាបិតិ ឌូបម្ពុឥស្សតេត្ត តិបិតោ៉ តារកទ្បិតត្តិ ខោតិតំ៉ ចត្តិឃាតិ ចត្តស្ស អឃត្តិ ចត្តិ, តស្សា ចត្តិឃា, បកាឃ ឝុល្យាឃាតិ

អេត្វា៉ ចស្សាតត្តិ ចស្សាតំ ពាហុចសេត លត្ថចាហារស្ស ក្ខតុតោ៉ បច្ឆិមេ មាសេតិ ពត្តិកមាសេ៉ សរឥសមមោតិ សរឥការល៉

អស្សឃុឌកត្តិកមាសា ហិ លេកេ “សរទ៍ឥាត្ស”តិ ចុច្ចត្តិ៉ ចិខ្ទតិ ក្ខព្ពាខ្ទ, មេឈចិកមេត ឝុទឹក្ខតេតិ អេត្វា៉ តេតេចាហ

“ចិកតចលិហក”តិ៉ ឥេចេតិ អាកាសេ៉ តតំ អព្ភុស្សក្កមាតោតិ ក្ខឥឃឌ្កាតតោ អាកាសំ ក្ខឈ្លស្សត្តា៉ តយពតត្តិ តមំ៉ អតិចិហច្ចាតិ

អតិហត្វា ចិឥមិត្វា៉ ឌូសឥិតារកាតិ ក្ខស្សត្តា បកា ឲតាឃ ឥឹឃតិ, ឌូសឥិតំ ចា អត្ថពលប្បឥាឃិពត្វា ឌូសឥិតិ លទ្ធតាមា តារកា៉

ເອຕ຺ຖາຫ – ກສ຺ມາ ປນ ຠຄວຕາ ສມາເຕປິ ທ຺ວປສິກາເຣນ ເມຕ຺ຕາ ຈຕູຫິ ທ຺ວປສິກປຸເຍ຺ຍາຫິ ວິເສເສຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕາຕິ? ວຸຈ຺ຈເຕ – ເສກ຺ເຂນ ຕິເຖາສກາເຣນ ຈ ສເຕ຺ຕສຸ ສຸປ຺ປຕິປຕ຺ຕິກາເມນ. ເສຂາ ຫິ ເອເຕ ວິຫາຣາ, ສພ຺ພສເຕ຺ຕສຸ ສມ຺ມາປຕິປຕ຺ຕິກ຺ຂມານິ ມເມໍ ເມຕ຺ຕາເສຂາຕິ. ມຖາ ຈ ຠ຺ຣຫ຺ມາເຕາ ຕິເຖາສຕິ຺ຕາ ວິຫຣນ຺ຕິ, ເອວໍ ເອເຕຫິ ສມ຺ປາຄຕາ ເຂາຄິເຕາ ຠ຺ຣຫ຺ມສມານ ຫຸຕ຺ວາ ວິຫຣນ຺ຕິ. ຕຖາ ຫິເມ "ຠ຺ຣຫ຺ມວິຫາຣາ"ຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ. ທ຺ວຕິ ເສເຂ ເສເຂນ ຕິເຖາສກາເຣນ ຈ ສເຕ຺ຕສຸ ສຸປ຺ປຕິປຕ຺ຕິກາເມນ ເມຕ຺ຕາຍ ທ຺ວຕເຣຫິ ທ຺ວປສິກປຸເຍ຺ຍາຫິ ວິເສເສຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕາ.

ເອວມ຺ປິ ກສ຺ມາ ເມຕ຺ຕາຍ ເອວໍ ວິເສເສຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕາ? ທ຺ວຕເຣສໍ ຠ຺ຣຫ຺ມວິຫາຣານໍ ອທິຖ຺ຖານກາເມນ ຄາຕາຄີຕໍ ສເຕ຺ຕສໍ ກລ຺ຍານມຍ຺ຍານໍ ປຣິປູຣິກຕ຺ຕາ. ອຍມ຺ປີຕິສເຕ຺ຕສຸ ຫິຕາກາຣປ຺ປວຕ຺ຕິລກ຺ຂນາ ເມຕ຺ຕາ, ຫິຕູປສໍຫາຣສາ, ອາຄາຕວິນຍປຈ຺ຈຸປຕ຺ຖານາ. ມຕິ ອເຕາເສສາ ກາວິຕາ ຄາຫຸລີກຕາ, ອຖ ສຸເລເຕ ກຣຸນາທິກາເຕ ສມ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີຕິ ເມຕ຺ຕາ ທ຺ວຕເຣສໍ ຠ຺ຣຫ຺ມວິຫາຣານໍ ອທິຖ຺ຖານໍ. ຕຖາ ຫິ ສເຕ຺ຕສຸ ຫິຕຍ຺ຍາສມຕາມ ສຕິ ເຕສໍ ທຸກ຺ຂາສຫຕາ, ສມ຺ປຕ຺ຕິວິເສສານໍ ວິຣທ຺ທິກາມຕາ, ປກ຺ຂປາຕາກາເຣນ ສຕ຺ຕຸ ສມປ຺ປວຕ຺ຕິຕ຺ຕາ ຈ ສຸເລເຕ ທຸຄ຺ຄນ຺ຕິ. ເອວຍ຺ຈ ສກລໂລກຫິຕສຸຂວິທານາທິມຸຕ຺ຕາ ມຫາເຣາທິສຕ຺ຕາ "ທຸມສ຺ສ ຄາຕຕ຺ຕໍ, ທຸມສ຺ສ ນ ຄາຕຕ຺ຕາ"ຕິ ຂຕ຺ຕມວິຈມເຈເສນ ວິກາເຣ ອກຕ຺ວາ ສຕ຺ຕສຕ຺ຕານໍ ຕິຣເຈເສສສຸຂຕິຄາຕໍ ຄາຕໍ ເຄຕ຺ຕິ, ຫິຕສຸຂຕ຺ຕເມຈ ເຕສໍ ສີລໍ ສມາທິມຕ຺ຕິ, ສີລປຣິປູຣະຕ຺ຕໍ ເຕກ຺ຂມ຺ມໍ ກຊຕ຺ຕິ, ເຕສໍ ຫິຕສຸເຂສຸ ອສເມ຺ມາຫຕ຺ຕາມ ປຍ຺ຍາ ປຣິເມາຄເປຕ຺ຕິ, ຫິຕສຸຂາກິວຖ຺ທຕ຺ເຕມວ ຄວິຍໍ ວິຣິມມາຣກຕ຺ຕິ, ຂຕ຺ຕມວິຣິມວເຈເສນ ວິຣກາວໍ ປຕ຺ຕາປິ ສຕ຺ຕານໍ ຄາຕປ຺ປກາຣໍ ຫິຕຍ຺ຍາສເມເຕວ ອປຣາທໍ ຂມຕ຺ຕິ, "ຄຸຄໍ ເວາ ຄສ຺ສາມ, ກຣິສ຺ສາມາ"ຕິອາຄິຕາ ກວໍ ປຕິຍ຺ຍາຕໍ ນ ວິສໍວາເຄຕ຺ຕິ, ເຕສໍ ຫິຕສຸຂາເມວ ອຈລາທິຖ຺ຖານາ ເຫາຕ຺ຕິ. ເຕສຸ ອຈລາມ ເມຕ຺ຕາມ ປຸຄ຺ພກາຣິເນາ ຫິຕຍ຺ຍາສເມເຕວ ເຕສໍ ວິປ຺ປກາເຣ ອຸເປກ຺ຂກາ ເຫາຕ຺ຕິ, ປຸຄ຺ພກາຣິຕາມປິ ນ ປຈ຺ຈຸປກາຣາສິສກ຺ຂີຕິ. ເອວໍ ເຕ ປາຣມີເຍາ ປູເຣຕ຺ວາ ມາວ ຄສຄລວຕ-ເວສາຣຊ຺ຊ-ຉອສາທາຣນຍາຍ-ອຖ຺ຖາຣສາເວນິກພຸທ຺ທຄຸມຜເຣເຄ ສເຕ຺ຕປິ ກລ຺ຍານທເມ຺ມ ປຣິປູເຣຕ຺ຕິ. ເອວໍ ຄາຕາຄີຕໍ ສເຕ຺ຕສໍ ກລ຺ຍານມຍ຺ຍານໍ ປາຣິປູຣິກາ ເມຕ຺ຕາຕິ ຈ ທຸມສ຺ສ ວິເສສສ຺ສ ຄສ຺ສກຕ຺ຕາ ສາ ທ຺ວຕເຣຫິ ວິເສເສຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕາ.

ອປິຈ ເມຕ຺ຕາມ ທ຺ວຕເຣຫິ ທ຺ວປສິກປຸເຍ຺ຍາຫິ ມຫາຕ຺ຕກາວຕາ ເວລາມສຸເຕ຺ຕນ ທີເປຕຕ຺ຕາ. ຕຕ຺ຖ ຫິ ມຖາ ກາມ ມຫຕາ ເວລາມສ຺ສ ຄານເຕາ ເອກສ຺ສ ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ຄາຕໍ ມຫປ຺ຜລຕຣໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ເອວໍ ເສາຕາປນ຺ນສເຕາ ເອກສ຺ສ ສກຄາຄາມິສ຺ສ ຄາຕໍ...ເປ... ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທສເຕາ ຂກວເຕາ, ເຕເຕາປິ ພຸທ຺ທປ຺ມຸຂສ຺ສ ສຍ຺ຍສ຺ສ ຄາຕໍ, ເຕເຕາປິ ຈາຕຸທ຺ທິສສ຺ສ ສຍ຺ຍສ຺ສ ວິຫາຣຄາຕໍ, ເຕເຕາປິ ສຣນຄມນໍ, ເຕເຕາປິ ສີລສມາຄານໍ, ເຕເຕາປິ ຄນ຺ທຫຕມຕ຺ຕໍ ກາລໍ ເມຕ຺ຕາກາວນາ ມຫປ຺ຜລຕຣາ ວຸຕ຺ຕາ. ມຖາຫ –

"ມໍ ຄຫປຕິ ເວລາເມາ ຠ຺ຣາຫ຺ມເນາ ຄາຕໍ ອຄາສິ ມຫາຄາຕໍ. ເມາ ເຈກໍ ທິຖ຺ຖິສມ຺ປນ຺ນໍ ເກາເຊມ຺ມ, ອິທໍ ຕເຕາ ມຫປ຺ຜລຕຣໍ. ເມາ ຈ ສຕໍ ທິຖ຺ຖິສມ຺ປນ຺ນໍ ເກາເຊມ຺ມ...ເປ... ສຸຣາເມຣມມຊ຺ຊປ຺ປມາຄຖ຺ຖານາ ເວຣມນີ. ເມາ ຈ ອຕ຺ຕມເສາ ຄນ຺ທຫຕມຕ຺ຕມ຺ປິ ເມຕ຺ຕຈິຕ຺ຕໍ ກາເວມ຺ມ, ອິທໍ ຕເຕາ ມຫປ຺ຜລຕຣ"ນ຺ຕິ (ອ. ນິ. ໖.໑໐).

ยหคฺคตปุญฺญการเจต ปตสฺสา ปริตฺตปุญฺญเตา ฆาติฆยตาย จตุตฺเยจ ตตฺถิ ธุตฺตเตฺยา “ฆิ ปยาฬาคตํ คยุํ, ต ตํ ตเตฺตาจฆิสฺสติ, ต ตํ ตเตฺตาจติฏฺติ”ติ (ฌี· ติ· ๑·๓๙๘; ฆ· ติ· ๓·๑๙๐)· คายาจธรคยุํเตฺยาปยาฬาคตํ ตาย, ยหคฺคตคยุํ ปต ปยาฬํ อติกฺกยิตฺวา ฆฺฌิฆการเตาฆิฆคฬรฬาจเฆต จฆฺฆิตฺวา คตตฺตา อปฺปยาฬาคตํ ตาย· คายาจธรคยุํ ตสฺส ยหคฺคตคยุํสฺส อตฺตรา ลกฺกิตํ จา ตํ คยุํ อหิหจิตฺวา อตฺตเตา จิปิคสฺส ฆฺฌคาฆํ คเหตฺวา ฆาตํ จา ต ฆเกฺกาติ, อจ เตา ยหคฺคตคยุเยจ ตํ ปริตฺตคยุํ ยเหาเฌา จิย ปริตฺตํ ฐุฆคํ อหิหจิตฺวา อตฺตเตา ฆฺฌคาฆํ คเหตฺวา ติฏฺติ, ตสฺส จิปิคํ ปฏิฆาหิตฺวา ฆยเยจ เตฺยาฬฆหเยฺยตํ ฐุปเตติติ อยเตฺยาตสฺส อเตฺตาติ·

คาธาฆุ เฆาติ เฆา เคาธิ คเหฏฺา จา ปฏฺฆิเตา จา· เยตฺตตฺติ เยตฺตาฆลาตํ· อปฺปยาฬตฺติ หาจตาจเฆต อารยุฬาจเฆต จ อปฺปยาฬํ· อฆุหหาจตาฆเฆา จิย หิ อารยุเฬ ฆคเฆฆคฺคหฬํ อคตฺวา อตจเฆฆผรฬาจเฆต อเตาฆิเฆาผรฬาจเฆต จ อปฺปยาฬารยุฬตาย ปกฺฬหาจตาจเฆต อปฺปยาฬํ· ตตฺถ ฆิเฆาฆตา เหาตฺติติ เยตฺตาฆลาตํ ปิฆคํ คตฺวา ฆยุฆิตฺวา เหฏฺิเย อริยเยกฺก อฆิคฺฆตฺตสฺส ฆุเฬเตจ ปฏิฬฆิเฆาฆตาฆเฆา ปหิยยาตา ตตฺถ เหาตฺติ· เตตาห “ปสฺสเตา ฐุปฆิกฺกย”ตฺติ· “ฐุปฆิกฺกเฆา”ติ หิ ติฏฺฐาตํ ธุฬฺติ· ตตฺถาสฺส ฆฏฺฐิกิริยาหิฆยยจเฆต ยคฺคาการเฬต ปสฺสติ· อจ จา ตตฺถ ฆิเฆาฆตา เหาตฺติติ เยตฺตาฆลาตปฆฏฺาตาย จิปสฺสตาย อตฺกฺกเยต ฐุปฆิกฺกยฆฏฺาตํ อรหตฺตํ ปตฺวา ตํ ปสฺสเตา ปเคจ ฆฆปิ ฆิเฆาฆตา ตตฺถ เหาตฺติ, ปหิยตฺติติ อเตฺวา· อจ จา ตตฺถ ฆิเฆาฆตา เหาตฺติติ ปฏิเฬา เจจ ปฏิฬฆยฺยุตฺตฆิเฆาฆตา จ ตตฺกา เหาตฺติ· ปสฺสเตา ฐุปฆิกฺกยตฺติ เตฆิเยจ คิเลฆุปฆิตํ ฬยฆฏฺาตํ เยตฺตํ อฆิคยจเฆต ปสฺสตฺต สฺสาติ ฆจเยตฺ อเตฺวา ฆฏฺเฏฺา·

ฆจํ คิเลฆปฺปหาตํ ติฏฺฐาตาฆิคยฺฏฺา เยตฺตาหาจตาย ฆิฬาปฺปตฺตยาติฆํฆํ ฆเฆสฺสตฺวา ฏฺฆาติ อเฏฺฐา อาติฆํเฆ ฆเฆสฺสตํ “ฆคยุิ เจ”ติอาฆิยาห· ตตฺ อฆฏฺจิเตฺตาติ เยตฺตาฆเลต ฆุฏฺ จิกฺกยุิตเฺยาปิฆตาย เฺยาปิเฆต อฆฺฆิตจิเตฺตา· เยตฺตายติติ หิตผรฬาจเฆต เยตฺตํ คเราติ· คุฆเลาติ อติฆเยต คุฆลจา ยหาปุเฏฺฐา, ปฏิฬาฆิอตตฺจิคเยต เจา· เฬยึ เตตาติ เตต เยตฺตายิเตต· ฆเฏฺ จ ปิเฬาติ จฆเฆฺา เฺยาติเรเค· ยตฆาตฺกยฺยตฺติ จิเตฺตต อตฺกยฺยเตฺตา· ฏฺฆํ ธุตฺตํ เหาติ – ฆคฆตฺตจิฆยาปิ ตาจ เยตฺตา ยหาคุฆลราฆิ, ฆเฏฺ ปต ปิเฬ อตฺตเตา ปิยปุตฺตํ จิย หิตผรเฬต ยตฆา อตฺกยฺยเตฺตา ปหฺตํ ฆาหํ อตปฺปคํ อปริยตฺตํ จตฺฆฏฺิยหาคเปฺปปิ อตฺตเตา จิปิคปฺปฆตฺฆํ ปจเตฺตตํ ฆยตฺฐฺ ฐฺยอารปุญฺญํ อริเฆา ปริฆุฏฺจิเตฺตา ปุกฺเลิ ปคเราติ ติปฺปาเฆติ·

ฆตฺตฆฬฺฐตฺติ ฆตฺตฆฏฺฐาเตต ฆเฬฺฐต ฆยฏฺฐาคตํ หริตํ, ฆเตฺตหิ อจิรเฺยอํ อาคิฬฺฬยตฺสฺสตฺติ อเตฺวา· จิฆิตฺวาติ อฆเฬฺฐต อฆเตฺวต ฆเฆยุเตจ จิฆิติตฺวา· ราฆิฆเฆาติ ฏฺฆิฆฆิฆา ฆยุิคราฆาเตา· ยฆยาตาติ ฆาตาติ ฆฆยาตา· อตฺปริยคาติ จิจริฆุ·

อสฺสเยฆตฺติอาฆีฆุ เปิราฬคราฆการเล คิร ฆสฺสเยฆํ, ปุริฆเยฆํ, ฆยุาปิฆํ, จาจาเปฺยตฺติ จตฺตาริ ฆคฺคหจตฺฐฺติ อเหฆุํ, เฆหิ ราฆาเตา เลิคํ ฆคฺคเฺหิฆุ· ตตฺ ติปฺปตฺฆฆสฺสเตา ฆฆยหาคคฺคหฬํ ฆสฺสเยฆํ ตาย, ฆสฺสฆยฺยาฆเต, เยฆาจิตาติ อเตฺวา· ยหาเฆาฆาตํ ฬยาฆิคํ หตฺตเจตตาตฺปฺปฆาตํ ปุริฆเยฆํ ตาย, ปุริฆฆคฺคเฬฺยาต เยฆาจิตาติ อเตฺวา· ฆลิฏฺฐยตฺสฺสาตํ เปิตฺเค เลาํ คเหตฺวา ตีลิ จสฺสาติ จิตา จฆฺฐิยา ฆหสฺสกฺฆิฆหสฺสยตฺตฆตาตฺปฺปฆาตํ ฆยุาปิฆํ ตาย· ตเฺยาฆยุา ยตฺเฆฺย ปิเฆติ หฆเฆ ฆาติฺฐฺตฺวา

ចិយ ធេបតិ, តស្វា “ឧបាទាយ”ន្តិ ចុទ្ធតិ˙ “តាត យាតុលិ”តិអាទិកា បត ឧលោ្ហភាឋាយ ឧក្កហលំ ចាធារេបេញ្ញ តាយ, បេយ្យចន្ទ្ខិ បិយចាធតាតិ អត្ថោ˙ ឲចំ ធត្វាហិ ឧក្កហចត្វហិ ឧក្កហិតំ រដ្ឋំ ឰគ្ធទេ្បាធ ទេហាតិ ចឹតប្ហា បហុតអត្ថបិតំ លេខំ តិរត្ថង˙ បត្យ្យា យុគ្គា បេយាគយាតា ជូ្ឋេរ បុទេត្ត តទេច្ចត្តា អបិរុតឈរា ចិហរត្តិ˙ ឰាធំ ឈរត្វាទេរស្ហ អក្កច្ចអាតំ អកាធទេតា “តិរក្កច្ចអ”ន្តិ ចុទ្ធតិ˙ អយំ បេបិរាលិកា បទេចលិ, អយំ បេបិរាលិកា បកតិ˙

អបរការេក បត ឧក្កាកទោឌការេល ព្រាហ្មណោ ឰាយាតិ ចត្តារិ ឧក្កហចត្វតិ ឰាយច្ហា រដ្ឋ ឧបេត្តិំ បរិចទេត្តត្តា ជូ្ឋឹ្ឋលំ កត្វា អស្សមេធំ បុរិឧមេធត្តិអាទិកេ បព្ចា យញ្ញោ តាយ អកំស្ហ˙ ចុត្តទេត្យាំ ភកធតា ព្រាហ្មណធម្មិយសុត្ត –

“តេសំ អាសិ ចិបល្លាសេ, ទិស្វាន អណុទេតា អណុំ...បេ...˙

“តេ តត្ថ យត្តេ កត្វោ, ឧក្កាកំ តទុបាកមុ”ន្តិ˙ (សុ˙ និ˙ ១០១-១០៣);

តត្ថ អស្សមេធូ មេធត្តិ ខាតេធត្តិតិ អស្សមេធោ˙ ទ្វិហិ បរិយទេត្តាហិ យខិតព្វាស្ស ឲកចឹសតិយូបស្ស ឲកស្មិំ បត្តិយខិធេធ ឲធ ឧត្តតចុតិបច្ហាបហុឧតឈាតកឹឧតស្ស ធេបត្វា ភូមិច្ហា បុរិសេ ធ អចទេឧឧបត្តចិកធធក្លិលាស្ស យញ្ញាស្សេតំ អធិចចនំ˙ បុរិឧមេធូ មេធត្តិ ខាតេធត្តិតិ បុរិឧមេធោ˙ ធត្វាហិ បរិយទេត្តាហិ យខិតព្វាស្ស ឧត្តិក្ខមិយា អស្សមេធ ចុត្តចិកធធក្លិលាស្ស យញ្ញាស្សេតំ អធិចចនំ˙ ឧបាមេត្វ បិឧត្តិ លិបត្តិតិ ឧបាបិឧោ˙ យុកច្ឆិក្កច្ចឲ បទេធឧតធល្ហកឧក្លាតំ ឧបាំ លិបិត្វា តស្ស បតិទោតាការេឧ ទេចជិ កត្វា ឋំហារិទេហិ យូបិឌីហិ ឧរេស្សតិតខិយា តិយុទេក្កាការឧទេតា បកុតិ បខិលេបំ កត្តព្វត្ត យខិតព្វាស្ស ឧព្រយាកេស្សេតំ អធិចចនំ ចាឌមេត្វ បិចត្តិតិ ចាឌបេយ្យោ˙ ឲេកាត បរិយទេត្តាត ឧត្តរេឧហិ បត្វហិ យខិតព្វាស្ស ទោញ្ញ្ហចឃូបស្ស ឧត្តរឧកធក្លិលាស្ស យញ្ញាស្សេតំ អធិចចនំ˙ តត្ថ ឲត្ថ អក្កច្ចខ្លួតិ តិរក្កច្ចខ្លួ˙ តចហិ បរិយទេត្តាហិ យខិតព្វាស្ស ឧត្តិ ក្ខមិយា បុរិឧហិ ធ អស្សមេធ ចុត្តចិកធធក្លិលាស្ស ឧព្ពមេធបរិយាយតាយស្ស អស្សមេធចិកប្បស្សេតំ អធិចចនំ˙

ធគ្គប្បកាតិ ធគ្គប្បកាយ˙ តារកលាធ ឧទេត្តតិ យថា ឧទេត្តាបិ តារាកលា ធគ្គិមេឧាកាយ ឧោទ្យអឧិយ្យិ កលំ តាក្ឃត្តិ, ឲចំ ទេត អស្សមេធាទេយា យញ្ញា មេត្តចិត្តស្ស ចុត្តលក្ខលោត ឧុកាចិតស្ស ឧោទ្យអឧិយ្យិ កលំ តាគុកធត្តិ, ត បិបុលត្តិ, តាក្ឃត្តិតិ អត្ថោ˙

ឰាធាតិ អបរេបិ ទិដ្ឋធម្មិកឧម្បរាយិកេ មេត្តាកាធតាយ អាតិឧំឧេ ធេស្សេតុំ “មេយា ត ហត្តិ”តិអាទិ ចុត្តំ˙ តត្ថ មេយាតិ មេត្តាព្រហ្មចិហារកាធតាគុយុទេត្តា បុក្កលោ˙ ត ហត្តិតិ តេតេធ មេត្តាកាធតាគុការេធ គុរុចិក្កម្ពិតព្វាបិធតាយ ត ពាត្តិ ឧត្តំ ហិឧតិ, លេឌ្ឌុទណ្ឌាទីហិ ត ចិខាធេតិ ចា˙ ត ឈាទេតតីតិ បរំ ឧយាធបេត្វា ត ឧទេត្ត ហតាបេតិ ត ចិខាធាបេតិ ចា˙ ត ឌិតាតីតិ ឧារម្ភចិក្កាហិកពធាទិធេធេត ត ពាត្ចំ ឌិតាតិ ឧារម្ភេស្សេធ អកាធទេតា, ខាតិកទោលាធទេត ចា អដ្ឋកទោលាទិតា ត ពាត្ចំ ឌិតាតិ˙ ត ឌាបទេយតិ បទេបិ បទេយាទេត្តា បទេទេឧំ ធតឌាតិំ ត ការាបេយ្យ˙ មេត្តំឧោតិ មេត្តាយឧចិត្តទេកាដ្ឋាទេឧា, មេត្តាយ ចា អំឧោ

ᩋᩅᩥᨩᩉᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩅᨿᩅᨽᩪᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩴᩈᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩪᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩅᩮᩁᩴ ᨲᩔ ᨶ ᨠᩮᨶᨧᩦᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩮᩁᩴ ᨲᩔ ᨠᩮᨶᨧᩥᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩮᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨲᩔ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩥᩔ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨

ᩑᩅᨾᩮᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᨠᨠᨶᩥᨸᩣᨲᩮ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩈᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᨶᩦᩅᩁᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩈᨬ᩠ᨧᩣᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᨭ᩠ᨭᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ ᩍᨲᩁᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨾᩮᩅ ᨠᨳᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨴᩦᨸᨶᩥᨿᩣ

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿ-ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ

ᩍᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩔ ᩑᨠᨠᨶᩥᨸᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

សព្វំ ភណ្ឌំ សុរក្ខិតំ សុគោបិតមេវ ហោតិ។ នគរទ្វារេសុ ហិ បិហិតេសុ ចោរានំ បវេសោ នត្ថិ។ ឯវមេវ ជវនេ សីលាទីសុ ឧប្បន្នេសុ ទ្វារម្បិ គុត្តំ ហោតិ, ភវង្គម្បិ, អាវជ្ជនាទីនិ វីថិចិត្តានិបិ។ តស្មា ជវនក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានោបិ "ចក្ខុទ្វារេ សំវរោ"តិ វុច្ចតិ។ សេសទ្វារេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវំ ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារតា, គុត្តទ្វារតា ច វេទិតព្វា។

កថំ បន ភោជនេ អមត្តញ្ញូ, កថំ វា មត្តញ្ញូតិ? យោ ហិ បុគ្គលោ មហិច្ឆោ ហុត្វា បដិគ្គហណេ មត្តំ ន ជានាតិ។ មហិច្ឆបុគ្គលោ ហិ យថា នាម កច្ឆបុដវាណិជោ បិឡន្ធនភណ្ឌកំ ហត្ថេន គហេត្វា ឧច្ឆង្គេបិ បក្ខិបិតព្វយុត្តកំ បក្ខិបិត្វា មហាជនស្ស បស្សន្តស្សេវ "អមុកំ គណ្ហថ, អមុកំ គណ្ហថា"តិ មុខេន សំវិរវេតិ, ឯវមេវ អប្បមត្តកម្បិ អត្តនោ សីលំ វា គន្ថំ វា ធុតង្គគុណំ វា អន្តមសោ អរញ្ញវាសមត្តកម្បិ មហាជនស្ស ជានន្តស្សេវ សម្ភាវេតិ, សម្ភាវេត្វា ច បន សកដេហិបិ ឧបនីតេ បច្ចយេ "អល"ន្តិ អវត្វា បដិគ្គណ្ហាតិ។ តយោ ហិ បូរេតុំ ន សក្កា អគ្គិ ឧបាទានេន, សមុទ្ទោ ឧទកេន, មហិច្ឆោ បច្ចយេហីតិ –

"អគ្គិក្ខន្ធោ សមុទ្ទោ ច, មហិច្ឆោ ចាបិ បុគ្គលោ;

ពហុកេ បច្ចយេ ទេន្តេ, តយោបេតេ ន បូរយេ"តិ។

មហិច្ឆបុគ្គលោ ហិ វិជាតមាតុយាបិ មនំ គណ្ហិតុំ ន សក្កោតិ។ ឯវរូបោ ហិ អនុប្បន្នំ លាភំ ន ឧប្បាទេតិ, ឧប្បន្នលាភតោ ច បរិហាយតិ។ ឯវំ តាវ បដិគ្គហណេ អមត្តញ្ញូ ហោតិ។ យោ បន ធម្មេន សមេន លទ្ធម្បិ អាហារំ គធិតោ មុច្ឆិតោ អជ្ឈោបន្នោ អនាទីនវទស្សាវី អនិស្សរណបញ្ញោ អាហរហត្ថកអលំសាដកតត្ថវដ្ដកកាកមាសកភុត្តវមិតកព្រាហ្មណានំ អញ្ញតរោ វិយ អយោនិសោ អនុបាយេន យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ បរិភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អនុយុត្តោ វិហរតិ។ អយំ បរិភោគេ អមត្តញ្ញូ នាម។

យោ បន "យទិបិ ទេយ្យធម្មោ ពហុ ហោតិ, ទាយកោ អប្បំ ទាតុកាមោ, ទាយកស្ស វសេន អប្បំ គណ្ហាតិ។ ទេយ្យធម្មោ អប្បោ, ទាយកោ ពហុំ ទាតុកាមោ, ទេយ្យធម្មស្ស វសេន អប្បំ គណ្ហាតិ។ ទេយ្យធម្មោ ពហុ, ទាយកោបិ ពហុំ ទាតុកាមោ, អត្តនោ ថាមំ ញត្វា បមាណយុត្តមេវ គណ្ហាតី"តិ ឯវំ វុត្តស្ស បដិគ្គហណេ បមាណជាននស្ស ចេវ, "បដិសង្ខា យោនិសោ អាហារំ អាហារេតិ, នេវ ទវាយ, ន មទាយា"តិអាទិនា (ម។ និ។ ១.២៣) "លទ្ធា បិណ្ឌបាតំ អគធិតោ អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈោបន្នោ អាទីនវទស្សាវី និស្សរណបញ្ញោ បរិភុញ្ជតី"តិ ច អាទិនា នយេន វុត្តស្ស បច្ចវេក្ខិត្វា បដិសង្ខានបញ្ញាយ ជានិត្វា អាហារបរិភុញ្ជនសង្ខាតស្ស បរិភោគេ បមាណជាននស្ស ច វសេន ភោជនេ មត្តញ្ញូ ហោតិ, អយំ ភោជនេ មត្តញ្ញូ នាម។ ឯវំ ភោជនេ អមត្តញ្ញុតា មត្តញ្ញុតា ច ហោតីតិ វេទិតព្វា។

គាថាសុ បន ចក្ខុន្តិអាទីសុ ចក្ខតីតិ ចក្ខុ, រូបំ អស្សាទេតិ, សមវិសមំ អាចិក្ខន្តំ វិយ ហោតីតិ វា អត្ថោ។ សុណាតីតិ សោតំ។ ឃាយតីតិ ឃានំ។ ជីវិតនិមិត្តំ អាហាររសោ ជីវិតំ, តំ អវ្ហាយតីតិ ជិវ្ហា។ កុច្ឆិតានំ អាយោតិ កាយោ។ មនតេ វិជានាតីតិ មនោ។ បោរាណា

បនាហុ មុនាតីតិ មនោ, នាឡិយា មិនមានោ វិយ មហាតុលាយ ធារយមានោ វិយ ច អារម្មណំ វិជានាតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ តាវេត្ថ បទត្ថោ វេទិតព្វោ។

ហាចត្វេតា បន ទុវិធំ ចក្ខុ – មំសចក្ខុ ច បញ្ញាចក្ខុ ច។ តេសុ ពុទ្ធចក្ខុ, សមន្តចក្ខុ, ញាណចក្ខុ, ទិព្វចក្ខុ, ធម្មចក្ខូតិ បញ្ចវិធំ បញ្ញាចក្ខុ។ តត្ថ “អទ្ទសំ ខោ អហំ, ភិក្ខវេ, ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេន្តោ”តិ (ម॰ និ॰ ១.២៨២) ឥទំ ពុទ្ធចក្ខុ នាម។ “សមន្តចក្ខុ វុច្ចតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណ”ន្តិ (ចូឡនិ॰ ធោតកមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៣២) ឥទំ សមន្តចក្ខុ នាម។ “ចក្ខុំ ឧទបាទី”តិ (សំ॰ និ॰ ៥.១០៨១; មហាវ॰ ១៥) ឥទំ ញាណចក្ខុ នាម។ “អទ្ទសំ ខោ អហំ, ភិក្ខវេ, ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេនា”តិ (ម॰ និ॰ ១.២៨៤) ឥទំ ទិព្វចក្ខុ នាម។ “វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទី”តិ (ម॰ និ॰ ២.៣៩៥; មហាវ॰ ១៦) ឥទំ ហេដ្ឋិមមគ្គត្តយសង្ខាតំ ធម្មចក្ខុ នាម។

មំសចក្ខុបិ ទុវិធំ – សសម្ភារចក្ខុ, បសាទចក្ខូតិ។ តត្ថ យ្វាយំ អក្ខិកូបកេ បតិដ្ឋិតោ ហេដ្ឋា អក្ខិកូបកដ្ឋិកេន, ឧបរិ ភមុកដ្ឋិកេន, ឧភតោ អក្ខិកូដេហិ, អន្តោ មត្ថលុង្គេន, ពហិទ្ធា អក្ខិលោមេហិ បរិច្ឆិន្នោ មំសបិណ្ឌោ, សង្ខេបតោ ចតស្សោ ធាតុយោ – វណ្ណោ, គន្ធោ, រសោ, ឱជាសម្ភវោ សណ្ឋានំ ជីវិតំ ភាវោ កាយបសាទោ ចក្ខុបសាទោតិ ចុទ្ទស សម្ភារា។ វិត្ថារតោ ចតស្សោ ធាតុយោ តំនិស្សិតា វណ្ណគន្ធរសោជាសណ្ឋានសម្ភវាតិ ឥមានិ ទស ចតុសមុដ្ឋានិកត្តា ចត្តាលីសំ ហោន្តិ, ជីវិតំ ភាវោ កាយបសាទោ ចក្ខុបសាទោតិ ចត្តារិ ឯកន្តកម្មសមុដ្ឋានានេវាតិ ឥមេសំ ចតុចត្តាលីសាយ រូបានំ វសេន ចតុចត្តាលីស សម្ភារា។ យំ លោកោ “សេតំ វដ្ដំ បុថុលំ វិសដំ វិបុលំ ចក្ខុ”ន្តិ សញ្ជានន្តោ ន ចក្ខុំ សញ្ជានាតិ, វត្ថុំ ចក្ខុតោ សញ្ជានាតិ, យោ មំសបិណ្ឌោ អក្ខិកូបកេ បតិដ្ឋិតោ ន្ហារុសុត្តកេន មត្ថលុង្គេន អាពទ្ធោ, យត្ថ សេតម្បិ អត្ថិ កណ្ហម្បិ លោហិតកម្បិ បថវីបិ អាបោបិ តេជោបិ វាយោបិ។ យំ សេម្ហុស្សទត្តា សេតំ, បិត្តុស្សទត្តា កណ្ហំ, រុហិរុស្សទត្តា លោហិតកំ, បថវុស្សទត្តា បត្ថទ្ធំ, អាបុស្សទត្តា បគ្ឃរតិ, តេជុស្សទត្តា បរិឌយ្ហតិ, វាយុស្សទត្តា សម្ភមតិ, ឥទំ សសម្ភារចក្ខុ នាម។ យោ បនេត្ថ សិតោ ឯត្ថ បដិពទ្ធោ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោ, ឥទំ បសាទចក្ខុ នាម។ ឥទញ្ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ យថារហំ វត្ថុទ្វារភាវេន បវត្តតិ។

សោតាទីសុបិ សោតំ ទិព្វសោតំ, មំសសោតន្តិ ទុវិធំ។ តត្ថ “ទិព្វាយ សោតធាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមានុសិកាយ ឧភោ សទ្ទេ សុណាតី”តិ ឥទំ ទិព្វសោតំ នាម។ មំសសោតំ បន សសម្ភារសោតំ បសាទសោតន្តិ ទុវិធន្តិអាទិ សព្ពំ ចក្ខុម្ហិ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ, តថា ឃានជិវ្ហា។ កាយោ បន ចោបនកាយោ, ករជកាយោ, សមូហកាយោ, បសាទកាយោតិអាទិនា ពហុវិធោ។ តត្ថ –

“កាយេន សំវុតា ធីរា, អថោ វាចាយ សំវុតា”តិ (ធ॰ ប॰ ២៣៤) –

អយំ ចោបនកាយោ នាម។ “ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិនិម្មិនាតី”តិ (ទី॰ និ॰ ១.២៣៦; បដិ॰ ម॰ ៣.១៤) អយំ ករជកាយោ នាម។ សមូហកាយោ បន វិញ្ញាណាទិសមូហវសេន អនេកវិធោ អាគតោ។ តថា ហិ “ឆ ឥមេ, អាវុសោ, វិញ្ញាណកាយា”តិអាទីសុ (ម॰ និ॰ ១.១០១) វិញ្ញាណសមូហោ វុត្តោ។ “ឆ ផស្សកាយា”តិអាទីសុ (ទី॰ និ॰ ៣.៣២៣; ម॰ និ॰ ១.៩៨) ផស្សាទិសមូហោ។ តថា “កាយបស្សទ្ធិ

កាយលហុតា”តិអាទីសុ (ធ· ស· ១៣) ចេតសិកាក្ខន្ធាទយោ· “ឥធេកច្ចោ បងចិកាយំ អភិក្កមតា អតុបស្សតិ, អារេបិកាយំ តេខោកាយំ ចារេយាកាយំ កេសកាយំ លេមិយកាយ”ន្តិអាទីសុ (បដិ· ម· ១·១៥) បងចាទិសមូហោ· “កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា”តិ (អ· តិ· ១·១៩) អយំ បសាទកាយោ· ឥធាបិ បសាទកាយោ អធិប្បេតោ· សោ ហិ កាយវិញ្ញាណាទីនំ យថារហំ ចតុព្ពិធេនាការេន បច្ចយោ· យតោតិ បត កិច្ចាបិ សព្ពំ វិញ្ញាណំ ចុច្ចតិ, តថាបិ ទ្វារកថាយ ឥធាធិប្បេតត្តា ទ្វារភូតំ សាវជ្ជនំ ភវង្គំ អធិប្បេតំ·

ខុតាតិ យស្ស ទ្វារាតិ អក្ខាតាតិ ច កិច្ចតោតិ យស្ស កិច្ចតោ ខុតាតិ យតដ្ឋានាតិ ទ្វារាតិ សតិចេតស្សកេន បយាជំ អាបន្នត្តា សតិកចារេដេន អបិហិតាតិ· កោឌតបិ។បេ… អធិកន្តីតិ សោ កិច្ច ចុត្តនយេន កោឌតេ អយត្តញ្ញា ឥត្ថិយេសុ ច សំចរទហិតោ ទិដ្ឋធម្មិកញ្ញា ទោកាទិចនេន, សម្បរាយិកញ្ញា ទុក្កតិបរិយាបន្ន កាយទុក្ខ ទោកាទិកិលេសសត្តាបចនេន, ឥន្ទ្រវិឈាតចនេន ច ចេតោទុក្ខន្តិ សព្ពថាបិ ទុក្ខមេច អធិកន្តិ បិបុណាតិ· យស្មា ចេតចេតំ, តស្មា ទុចិធេនបិ ទុក្ខក្កិតា ឥធលោកេ ច បរលោកេ ច ធម្មាសាតេន ការេន ធម្មាសាតេន ចេតសា ខិចា ចា យខិ ចា ទត្តិ តិច្ចកាលមេច តាទិសោ បុក្កលោ ទុក្ខមេច ខិហរតិ, ត តស្ស សុខចិហារស្ស សមូចោ, ចដ្ឋទុក្ខាគតិក្កមេ បត ចត្តព្ពមេច ត្ថីតិ·

បធយសុត្តចណ្ណភា ត្ថិដ្ឋិតា·

១· សុខចិហារសុត្តចណ្ណភា

១៥· ទុតិយេ ចុត្តចិបរិយាយេន អត្ថោ ចេទិតព្ពោ·

ទុតិយសុត្តចណ្ណភា ត្ថិដ្ឋិតា·

១· តបតីយសុត្តចណ្ណភា

១០· តតិយេ តបតីយាតិ ឥធ ចេច សម្បរាយេ ច តបន្តិ ចិពាធេន្តិ ចិហេធេន្តីតិ តបតីយា· តបតំ ចា ទុក្ខំ ទិដ្ឋ ចេច ធម្មេ អភិសម្បរាយេ ច តស្ស ប្បយាឥនេន ចេច អត្តាលបយ្យាគេន ច ហិតាតិ តបតីយា· អថ ចា តបន្តិ តេនាតិ តបតំ, បច្ឆានុតាបោ, ចិប្បដិសារោតិ អត្ថោ, តស្ស ហេតុភាចតោ ហិតាតិ តបតីយា· អកតកល្យាណោតិ អកតំ កល្យាណំ ភទ្ទកំ បុញ្ញំ ខេតតាតិ អកតកល្យាណោ· សេសបទទ្វយំ តស្សេច ចេចចនំ· បុញ្ញញ្ហិ បចត្តិហិតតាយ អាយតិសុខតាយ ច ភទ្ទកដ្ឋេន កល្យាណន្តិ ច ក្លេតសលតាទិអត្ថេន កុសលន្តិ ច ទុក្ខភីរុត្ថំ សំសារភីរុតញ្ញា ទក្ខតដ្ឋេន ភីរុត្តាណន្តិ ច ចុច្ចតិ· កតបរេបាតិ កតំ បាបតំ បាបំ ខេតតាតិ កតបរេបា· សេសបទទ្វយំ តស្សេច ចេចចនំ· អកុសលកម្មញ្ហិ លាមកដ្ឋេន បាបន្តិ ច អត្តតោ បចត្តិក្កមោ ចិបាកក្កមោ ច ឈាទសកាចតាយ លុទ្ធន្តិ ច កិលេសេហិ ទុសិតកាចេន កិព្វិសន្តិ ច ចុច្ចតិ· ឥតិ ភកចា “ទ្វេ ធម្មា តបតីយា”តិ ធម្មាធិដ្ឋានេន ឧទ្ទិសិត្វា

ᩋᨠᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨯᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨲᨷᨶᩦᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ “ᩈᩮᩣ ᩋᨠᨲᩴ ᨾᩮ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨲᨷ᩠ᨷᨲᩥ, ᨠᨲᩴ ᨾᩮ ᨷᩣᨷᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨲᨷ᩠ᨷᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨷᩮᨶ ᨲᨷ᩠ᨷᨲᩥ ᩋᨶᩩᨲᨷ᩠ᨷᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᩮᩣᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨠᩣᨿᩣᩈᩩ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᩪᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩴ ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᨧᩦᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥᨷᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥ ᨧ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᨿᩴ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨩᩣᨲᩴ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᨿᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩮᩣᩈᩈᩴᩉᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᨠᩣᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩥ, ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩮᩣᩈᩈᩉᩥᨲᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩣ ᨶᩥᩁᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ, ᩋᨿᩈᨲ᩠ᩃᩣᨲᩈᩩᩅᨷ᩠ᨷᨲᩥᨠ᩠ᩃᩮᨷᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᩈᩩᨣᨲᩥᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩦᩈᩩ ᨶᩥᩁᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᩮᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩔ ᨲᨷᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮ ᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᩣᨱᩅᨠᩮᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨣᩮᩣᨥᩣᨲᨠᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨽᩣᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨠᩣᨧᩥ ᨷᩁᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨾᩴᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᩋᨠᩣᩈᩩ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᩣᩉ – “ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨴᩣᩁᨠᩣ ᨻᩉᩪ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨾᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ – “ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᩴᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣ ᨽᩣᨩᩥᨲᩴ, ᨷᩩᨶ ᨠᩥᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩈᩦ”ᨲᩥ ᨷᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨷᩣᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨲᩴ ᨾᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ “ᨽᩣᩁᩥᨿᩴ ᩅᨲ ᨾᨿᩣ ᨠᨲᩴ, ᩈ᩠ᩅᩣᩉᩴ ᩋᨠᩣᩁᨱᩮᨶᩮᩅ ᨲᩴ ᨾᩣᩁᩮᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨳᩔ ᨻᩃᩅᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨮᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨷᩥ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨷᩥ ᨲᨾᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨴᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩥ, ᩋᩈᩥᨲᨷᩦᨲᨡᩣᨿᩥᨲᨾ᩠ᨷᩥᩔ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᩒᨩᩴ ᨶ ᨹᩁᨲᩥ, ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨧᨾ᩠ᨾᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ “ᩏᨷᩣᩈᨠ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᨲᩦᩅ ᨠᩥᩈᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨧᨾ᩠ᨾᩣᩅᩈᩮᩈᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨠᩦᨴᩥᩈᩮᩣ ᨲᩮ ᩁᩮᩣᨣᩮᩣ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨲᨷᨶᩦᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨳᩔ ᩈᩮᩣ “ᨽᩣᩁᩥᨿᩴ ᨲᩮ, ᩏᨷᩣᩈᨠ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲᩴ, ᩋᨶᨷᩁᩣᨵᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩋᨷᩁᨴ᩠ᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᨠᩣᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩔ ᨷᨶ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᨠ᩠ᨠᨠᩮᩣᨠᩣᩃᩥᨠᨧᩥᨬ᩠ᨧᨾᩣᨱᩅᩥᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩔ ᩏᨠ᩠ᨠᩃᩅᩔᨽᨬ᩠ᨬᩣᨴᩦᨶᩴ᪨

ᨲᨲᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪔᪨ ᩋᨲᨷᨶᩦᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪑᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮ ᨲᨲᩥᨿᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪨ ᨷᨮᨾᩈᩦᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪑᪨ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮ ᨷᩣᨷᨠᩮᨶ ᨧ ᩈᩦᩃᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᩣᨷᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩦᩃᩴ ᩈᩦᩃᨽᩮᨴᨠᩁᩮᩣ ᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩥ ᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᩋᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᨲᩴᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨠᨳᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ? ᨲᨲ᩠ᩁᩣᨿᩴ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ – ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ “ᨴᩥᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩋᩈᩦᩃᨲᩣ “ᩈᩦᩃᨲᩣ”ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨷᩥ ᩋᩈᩦᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩈᩴᩅᩁᨾ᩠ᨷᩥ “ᩈᩦᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩁᩥᨿᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ “ᨠᨲᨾᩮ ᨧ, ᨳᨷᨲᩥ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᩈᩦᩃᩣ? ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨷᩣᨷᨠᩮᩣ ᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪒᪖᪔) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩈᩦᩃᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩁᩥᨧᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩥᨿ ᨷᨠᨲᩥᨽᩪᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᨾᩣᨧᩣᩁᩮᩣ “ᩈᩦᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩋᨶᩮᨠᩣᨠᩣᩁᩅᩈᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᩈᩦᩃᩴ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᨷᩣᨷᨠᩮᨶ ᨧ ᩈᩦᩃᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨷᩣᨷᩥᨠᩣᨿ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨷᩣᨷᩥᨠᩣ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᩋᨠᩥᩁᩥᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨠᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩍᨾᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨷᩣᨷᩥᨠᨲᩁᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩣᨷᨠᩮᨶ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨷᨿᩮᩣᨣᩅᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨷᩣᨷᩥᨠᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᩣᩈᨿᩅᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨷᨿᩮᩣᨣᩣᩈᨿᩅᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨶᩥᩁᨿᩪᨷᨣᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨶᩥᩁᨿᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ “ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᨧᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶ ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ “ᨿᨴᩥᨾᩮ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨲᩣ ᩈᩥᨿᩩᩴ, ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩴ ᨩᩣᨲᨬ᩠ᨬᩣ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩᨷᩥ ᩎᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩈᩦᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪒᪨ ᨨᨭ᩠ᨮᩮ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᩮᨶ ᨧ ᩈᩦᩃᩮᨶᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥᨧᨲᩩᨷᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᩦᩃᩮᨶ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩣᨴᩥᩈᩦᩃᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨿᨬ᩠ᨧ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ, ᩈᨾᨳᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨣᩩᨱᩣᩅᩉᩴ ᨧᩣᨲᩥ “ᨽᨴ᩠ᨴᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨽᨴ᩠ᨴᩥᨠᩣᨿ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᩮᨶ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᨷᨿᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨽᨴ᩠ᨴᩥᨠᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩋᩣᩈᨿᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨷᨿᩮᩣᨣᩣᩈᨿᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩪᨷᨣᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩍᨾᩮᩉᩥ, ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩮᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩅᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅ᪨

ᨨᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪗᪨ ᩋᩣᨲᩣᨷᩦᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪓᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᩋᨶᩣᨲᩣᨷᩦᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᩣᨲᩣᨷᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᨲᩣᨷᩮᩣ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ, ᩈᩮᩣ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᩣᨲᩣᨷᩦ, ᨶ ᩋᩣᨲᩣᨷᩦ ᩋᨶᩣᨲᩣᨷᩦ, ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩦᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨷᩣᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩦ, ᨶ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩦ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩦ, ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩁᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᩣᨲᩣᨷᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨶᩣᨲᩣᨷᩮᩣ, ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩴ ᩈᩮᩣ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨶᩣᨲᩣᨷᩦ᪨ ᨿᩴ “ᨶ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨲᩥ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᨶ, ᨶ

ឱត្តបតិ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា”តិ ឯវំ វុត្តំ, តំ អនោត្តប្បំ អនោត្តាបោ។ សោ អស្ស អត្ថីតិ អនោត្តាបីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

អភព្វោតិ អនរហោ។ សម្ពោធាយាតិ អរិយមគ្គត្ថាយ។ និព្ពានាយាតិ កិលេសានំ អច្ចន្តវូបសមាយ អមតមហានិព្ពានាយ។ អនុត្តរស្ស យោគក្ខេមស្សាតិ អរហត្តផលស្ស។ តញ្ហិ ឧត្តរិតរស្ស អភាវតោ អនុត្តរំ, ចតូហិ យោគេហិ អនុបទ្ទុតត្តា ខេមំ និព្ភយន្តិ យោគក្ខេមន្តិ ច វុច្ចតិ។ អធិគមាយាតិ បត្តិយា។ អាតាបីតិ វីរិយវា។ សោ ហិ “អារទ្ធវីរិយោ វិហរតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ, កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ, ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ កុសលេសុ ធម្មេសូ”តិ (ទី. និ. ៣.៣៤៥) ឯវំ វុត្តេន វីរិយារម្ភេន សមន្នាគតោ កិលេសានំ អច្ចន្តមេវ អាតាបនសីលោតិ អាតាបី។ ឱត្តាបីតិ “យំ ឱត្តបតិ ឱត្តប្បិតព្វេន, ឱត្តបតិ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា”តិ (ធ. ស. ៣១) ឯវំ វុត្តេន ឱត្តប្បេន សមន្នាគតត្តា ឱត្តបនសីលោតិ ឱត្តប្បី។ អយញ្ហិ ឱត្តាបីតិ វុត្តោ។ តទវិនាភាវតោ ហិរិយា ច សមន្នាគតោ ឯវ ហោតីតិ ហិរោត្តប្បសម្បន្នោ អណុមត្តេបិ វជ្ជេ ភយទស្សាវី សីលេសុ បរិបូរការី ហោតិ។ ឥច្ចស្ស សីលសម្បទា ទស្សិតា។ អាតាបីតិ ឥមិនា នយេនស្ស កិលេសបរិតាបិតាទីបនេន សមថវិបស្សនាភាវនានុយុត្តតា ទស្សិតា។ យថាវុត្តញ្ច វីរិយំ សតិសមាធិបញ្ញាហិ វិនា ន ហោតីតិ វិមុត្តិបរិបាចកានិ សទ្ធាបញ្ចមានិ ឥន្ទ្រិយានិ អត្ថតោ វុត្តានេវ ហោន្តិ។ តេសុ ច សិទ្ធេសុ អនិច្ចេ អនិច្ចសញ្ញា, អនិច្ចេ ទុក្ខសញ្ញា, ទុក្ខេ អនត្តសញ្ញា, បហានសញ្ញា, វិរាគសញ្ញា, និរោធសញ្ញាតិ ឆ និព្ពេធភាគិយា សញ្ញា សិទ្ធា ឯវាតិ។ ឯវំ ឥមេហិ ទ្វីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស លោកិយានំ សីលសមាធិបញ្ញានំ និប្ផត្តិតោ មគ្គផលនិព្ពានាធិគមស្ស ភព្វតំ ទស្សេន្តោ “អាតាបី ច ខោ…បេ… អធិគមាយា”តិ អាហ។

គាថាសុ កុសីតោតិ មិច្ឆាវិតក្កពហុលតាយ កាមព្យាបាទវិហិំសាវិតក្កសង្ខាតេហិ កុច្ឆិតេហិ បាបធម្មេហិ សិតោ សម្ពន្ធោ យុត្តោតិ កុសីតោ។ កុច្ឆិតំ វា សីទតិ សម្មាបដិបត្តិតោ អវសីទតីតិ កុសីតោ, ទ-ការស្ស ត-ការំ កត្វា។ ហីនវីរិយោតិ និព្វីរិយោ, ចតូសុបិ ឥរិយាបថេសុ វីរិយករណរហិតោ។ អនុស្សាហសំហននសភាវស្ស ចិត្តាលសិយស្ស ថិនស្ស, អសត្តិវិឃាតសភាវស្ស កាយាលសិយស្ស មិទ្ធស្ស ច អភិណ្ហប្បវត្តិយា ថិនមិទ្ធពហុលោ។ បាបជិគុច្ឆនលក្ខណាយ ហិរិយា អភាវេន តប្បដិបក្ខេន អហិរិកេន សមន្នាគតត្តា ច អហិរិកោ។ ហិរោត្តប្បវីរិយានំ អភាវេនេវ សម្មាបដិបត្តិយំ នត្ថិ ឯតស្ស អាទរោតិ អនាទរោ។ ឧភយថាបិ តថា ធម្មបុគ្គលេន ទុវិធកិរិយាករណេន អនាទរោ។ ផុដ្ឋុំ ផុសិតុំ។ សម្ពោធិមុត្តមន្តិ សម្ពោធិសង្ខាតំ ឧត្តមំ អរហត្តំ អធិគន្តុំ អភព្វោតិ អត្ថោ។

សតិមាតិ ចិរកតចិរភាសិតានំ អនុស្សរណេ សមត្ថស្ស សតិនេបក្កស្ស ភាវេន ចតុសតិបដ្ឋានយោគេន សតិមា។ និបកោតិ សត្តដ្ឋានិយសម្បជញ្ញសង្ខាតេន ចេវ កម្មដ្ឋានបរិហរណបញ្ញាសង្ខាតេន ច នេបក្កេន សមន្នាគតត្តា និបកោ។ ឈាយីតិ អារម្មណូបនិជ្ឈានេន លក្ខណូបនិជ្ឈានេន ចាតិ ទ្វីហិបិ ឈានេហិ ឈាយី។ អប្បមត្តោតិ “ទិវសំ ចង្កមេន និសជ្ជាយ អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធេតី”តិអាទិនា នយេន កម្មដ្ឋានភាវនាយ អប្បមត្តោ។ សំយោជនំ ជាតិជរាយ ឆេត្វាតិ ជាតិយា ចេវ ជរាយ ច សត្តេ សំយោជេតីតិ សំយោជនន្តិ លទ្ធនាមំ កាមរាគាទិកំ ទសវិធម្បិ កិលេសជាតំ អនុសយសមុគ្ឃាតនវសេន មូលតោ ឆិន្ទិត្វា។ អថ វា សំយោជនំ ជាតិជរាយ ឆេត្វាតិ ជាតិជរាយ សំយោជនំ ឆិន្ទិត្វា។ យស្ស ហិ សំយោជនានិ អត្ថិ, តស្ស ជាតិជរាយ អច្ឆេទោ

អសមញ្ញតោច ឃស្ស បភ តាតិ លិត្ថាតិ, តស្ស ឌាតិឌរាបិ លិត្ថាច ពារលាស្ស សមញ្ញតិតត្តា តស្មា សំឃោឌត់ លិត្ថត្តា ៦ច ឌាតិឌរាបិ លិត្ថតិ ខេតភ ចុត្តំ "សំឃោឌត់ ឌាតិឌរាឃ លេគ្ធា"តិ ច្ចុខេឆច សខេព្ពាឆិយត្យត្តានំ ឞុខេសតិ ច្ចុយស្មិខេឃច អត្តកាខេច អក្កុយក្កំ អរហត្តំ ចា ឞុខេស ឞិបុលោឃ្យ

សត្តយស្ចត្តចណ្ណភា តិដ្ឋិតា

ឞ៑ បឩយភក្យហភស្ចត្តចណ្ណភា

៦៣៑ អដ្ឋខេយ ភឃិឩត្តិ ៦ត្ត ទិតតិ បខិខេសខេឆ តិឞិខេតា, តស្ស "ចុស្សតិ"តិ ច្ចុយិភា សខ្ពខេត្ថា, ឃពាខេរា បឩសត្ថិពខេរា ច្ចុឩំ-សខេត្ថា "៦ពយិឩាហំ, កិច្ចខេច, សយឃំ ក្លុដ្ឋាឃំ ចិហរាយិ ស្ចកពចខេត សាលរាឌឃ្ចខេល"តិអាឌឹស្ច (យ៑ តិ៑ ១៑3០១) តិឞិតយត្តំ "ច្ចុឩំ ខេលា តំ, កិច្ចខេច, អឞ្យយត្តកំ ឱ្ចរយត្តកំ ឞិលយត្តក"ត្តិអាឌឹស្ច (ឌឹ៑ តិ៑ ១៑៦លិ) ឃឆាចុខេត្ត អាសត្ថបក្ខខេច្ច អាពខេតា

"ច្ចុឩក្ញាតំ ខេឌតចតំ, ច្ចុសិសដ្ឋិតិខេសចិតំ;

អាចុត្តំ ឆយ្ចរាខេឌភ, ឞឹតិសព្ខាភត់ យយា"តិ –

អាឌឹស្ច (សំ៑ តិ៑ ១៑3ឞ) ចក្ខយាខេត អាសត្ថបក្ខខេច្ច ច្ចុឆាបិ ចក្ខយាខេតខេឃច អាសត្ថបក្ខខេច្ច ឩដ្ឋខេព្ពា

ព្រហ្មចរិយ-សខេត្ថា –

"កិំ ខេត ចតំ កិំ បភ ព្រហ្មចរិយំ,

កិស្ស ស្ចចិណ្ណស្ស អយំ ចិឞិខេកា;

ច្ចុទ្ធិ ឌុតិ ពលឩិរិឃ្ចបបត្តិ,

ច្ចុឩព្ទា ខេត ភាព យហាចិយាត៑

"អហព្ទា ភរិឃា ច យត្យស្សខេលិខេក,

សទ្ធា ឧភោ ទានបតី អហុម្ហា

ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ,

សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច។

“តំ មេ វតំ តំ បន ព្រហ្មចរិយំ,

តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ;

ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ,

ឥទញ្ច មេ ធីរ មហាវិមានំ”ន្តិ។ (ជា។ ១។១១។៦៥៤១-៦៥៤២, ៦៥៤៥) –

ឥមស្មិំ បុណ្ណកជាតកេ ទានេ អាគតោ។

“កេន បាណិ កាមទទោ, កេន បាណិ មធុស្សវោ;

កេន តេ ព្រហ្មចរិយេន, បុញ្ញំ បាណិម្ហិ ឥជ្ឈតិ។

“តេន បាណិ កាមទទោ, តេន បាណិ មធុស្សវោ;

តេន មេ ព្រហ្មចរិយេន, បុញ្ញំ បាណិម្ហិ ឥជ្ឈតី”តិ។ (បេ។ វ។ ១៧៥, ១៧៧) –

ឥមស្មិំ អង្កុរបេតវត្ថុស្មិំ វេយ្យាវច្ចេ។ “ឥទំ ខោ តំ, ភិក្ខវេ, តិត្តិរិយំ នាម ព្រហ្មចរិយំ អហោសី”តិ (ចូឡវ។ ៣១១) ឥមស្មិំ តិត្តិរជាតកេ បញ្ចសិក្ខាបទសីលេ។ “តំ ខោ បន, បញ្ចសិខ, ព្រហ្មចរិយំ នេវ និព្ពិទាយ ន វិរាគាយ…បេ… យាវទេវ ព្រហ្មលោកូបបត្តិយា”តិ (ទី។ និ។ ២។៣២៩) ឥមស្មិំ មហាគោវិន្ទសុត្តេ ព្រហ្មវិហារេ។ “បរេ អព្រហ្មចារី ភវិស្សន្តិ, មយមេត្ថ ព្រហ្មចារិនោ ភវិស្សាមា”តិ (ម។ និ។ ១។៨៣) សល្លេខសុត្តេ មេថុនវិរតិយំ។

“មយញ្ច ភរិយា នាតិក្កមាម,

អម្ហេ ច ភរិយា នាតិក្កមន្តិ;

អញ្ញត្រ តាហិ ព្រហ្មចរិយំ ចរាម,

តស្មា ហិ អម្ហំ ទហរា ន មីយរេ”តិ. (ជា. ១.១០.៩៧) –

មហាធម្មបាលជាតកេ សទារសន្តោសេ. “អភិជានាមិ ខោ បនាហំ, សារិបុត្ត, ចតុរង្គសមន្នាគតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតា – តបស្សី សុទំ ហោមី”តិ (ម. និ. ១.១៥៥) លោមហំសសុត្តេ វីរិយេ.

“ហីនេន ព្រហ្មចរិយេន, ខត្តិយេ ឧបបជ្ជតិ;

មជ្ឈិមេន ច ទេវត្តំ, ឧត្តមេន វិសុជ្ឈតី”តិ. (ជា. ១.៨.៧៥) –

និមិជាតកេ អត្តទមនវសេន កតេ អដ្ឋង្គិកុបោសថេ. “ឥទំ ខោ បន, បញ្ចសិខ, ព្រហ្មចរិយំ ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាគាយ...បេ... អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ”តិ (ទី. និ. ២.៣២៩) មហាគោវិន្ទសុត្តេយេវ អរិយមគ្គេ. “តយិទំ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច វិត្ថារិកំ ពាហុជញ្ញំ បុថុភូតំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិត”ន្តិ (ទី. និ. ៣.១៧៤) បាសាទិកសុត្តេ សិក្ខត្តយសង្គហេ សកលស្មិំ សាសនេ. ឥធាបិ អរិយមគ្គេ សាសនេ ច វត្តតិ.

វុស្សតីតិ វសីយតិ, ចរីយតីតិ អត្ថោ. ជនកុហនន្តិ “អហោ អយ្យោ សីលវា វត្តសម្បន្នោ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ”តិអាទិនា ជនស្ស សត្តលោកស្ស វិម្ហាបនត្ថំ. ជនលបនន្តិ “ឯវរូបស្ស នាម អយ្យស្ស ទិន្នំ មហប្ផលំ ភវិស្សតី”តិ បសន្នចិត្តេហិ “កេនត្ថោ, កិំ អាហរីយតូ”តិ មនុស្សេហិ វទាបនត្ថំ. លាភសក្ការសិលោកានិសំសន្តិ យាយំ “អាកង្ខេយ្យ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ‘លាភី អស្សំ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារាន’ន្តិ, សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី”តិ (ម. និ. ១.៦៥) សីលានិសំសភាវេន វុត្តា ចតុប្បច្ចយលាភោ, យោ ច ចតុន្នំ បច្ចយានំ សក្កច្ចទានសង្ខាតោ អាទរពហុមានករណសង្ខាតោ ច សក្ការោ, យោ ច “សីលសម្បន្នោ ពហុស្សុតោ សុតធរោ អារទ្ធវីរិយោ”តិអាទិនា នយេន ឧគ្គតថុតិឃោសសង្ខាតោ សិលោកោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តានំ ទិដ្ឋធម្មិកោ អានិសំសោ, តទត្ថំ. ឥតិ មំ ជនោ ជានាតូតិ “ឯវំ ព្រហ្មចរិយវាសេ សតិ ‘អយំ សីលវា កល្យាណធម្មោ’តិអាទិនា មំ ជនោ ជានាតុ សម្ភាវេតូ”តិ អត្ថោ. សន្តគុណវសេន សម្ភាវនត្ថម្បិ ន ឥទំ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ សម្ពន្ធោ.

ເກຈິ ປນ “ຂຄກ຺ຫຄຕ຺ຕິ ປິປິຈ຺ຈສ຺ສ ຊ຺ຈາປກຕສ຺ສ ນເຕາ ນາຍຕ຺ຕຂປ຺ຣ໌ຄຣິຍາປຈຄິສ຺ສິຕປຈ຺ຈຍປຊິເນຈຄນຊ຺ຊາເຕຄ ຕິຈິເຊຄ ກ຺ຫຄຈຕ຺ຕາ ກ຺ຫຄກາເຈຄ ຂຄສ຺ສ ຈິຍ຺ຍປຄຕ຺ຕ໌ ຂຄລປຄຕ຺ຕິ ປິປິຈ຺ຈເສ຺ສຈ ນເຕາ ປຈ຺ຈຍຕ຺ຕ ປຣິກເຈາກາຍາຂິຈເນຄ ລປຄກາເຈຄ ຊ຺ປລິປຄກາເຈຄ ຈາ ຂຄສ຺ສ ລປຄຕ຺ຕ໌ ລິກນກ຺ກາຣນິເລິກາຄິນ໌ນຕ຺ຕິ ປິປິຈ຺ຈເສ຺ສຈ ນເຕາ ລິກາຂິກ຺ຣຕາຍ ລິກນກ຺ກາຣນິເລິກນຊ຺ຊາຕສ຺ສ ອາຄິນ໌ນ໌ນາຄຍສ຺ສ ຄິປ຺ຍາຄຄຕ຺ຕ໌ ຊ຺ຕິ ຍໍ ຂເຄາ ຂາຄາຕ຺ຕິ ປິປິຈ຺ຈເສ຺ສຈ ນເຕາ ອນຕ຺ຕກ຺ຫລນຍ຺ຍາຈຄາຂິປ຺ຍາເຍຄ ‘ຊ຺ຕິ ຉຈໍ ຍໍ ຂເຄາ ຂາຄາຕ຺’ຕິ ຄ ຊ຺ຂໍ ເວາຫ຺ຈຣິຍໍ ຈ຺ສ຺ສຕີ”ຕິ ຉຈເຍຕ຺ ອຕ຺ຕ ຈຄຕ຺ຕິ໌ ປ຺ຣິເຍາເຍຈ ປຄ ອເຕ຺ຕາ ນາຣຕເຣາ໌

ອຈ ເຕາຕິ ຉຕ຺ ອຈາຕິ ອຊ຺ຊາຄເຕ຺ ຄິປເຕາ, ເຕາຕິ ອຈສາຣເລາ໌ ເຕຄ ກ຺ຫຄາຂິເຕາ ອຊ຺ຊາຄຕ຺ຕາເຍຈ ປຄ ຊ຺ຂໍ, ກິກ຺ລເຈ, ເວາຫ຺ຈຣິຍໍ ຈ຺ສ຺ສຕີຕິ ຄເສ຺ສຕິ໌ ຊ຺ຄາຄີ ຕໍ ປເຍາຂຄໍ ຄເສ຺ສເຕ຺ຕາ “ນ໌ຈຣຕ຺ຕເຈ຺ຈ ປຫາຄຕ຺ຕຈ຺ຈາ”ຕິ ອາຫ໌ ຕຕ຺ ປຊ຺ຈຈິເສາ ນ໌ຈເຣາ –
ປິຕິເຍາຄ຺ລນ໌ຈເຣາ, ນຕິນ໌ຈເຣາ, ຂາກາລນ໌ຈເຣາ, ລຄ຺ຄິນ໌ຈເຣາ, ຊີຣິຍນ໌ຈເຣາຕິ໌

ຕຕ຺ “ຊ຺ຍິຄາ ປິຕິເຍາຄ຺ລນ໌ຈເຣຄ ຊ຺ເປເຕາ ເຫາຕິ ນຍ຺ເປເຕາ”ຕິ (ຈິກ໌ ໓໑໑) ຫິ ອາຂິຄາ ຄເຍຄ ອາກເຕາ ອຍໍ ປິຕິເຍາຄ຺ລນ໌ຈເຣາ ຄາຍ, ເຍາ ນຶລນ໌ຈເຣາຕິ ຈ ປຈ຺ຈຕິ໌ “ຣກ຺ລຕິ ຈກ຺ລຕ຺ຣິຍໍ, ຈກ຺ລຕ຺ຣິເຍ ນ໌ຈເຣ໌ ອາປຊ຺ຊຕີ”ຕິ (ຂີ໌ ຄິ໌ ໑໋໑໑໑; ຍ໌ ຄິ໌ ໑໋໑໔໓; ນ໌ ຄິ໌ ໓໋ ໑໑໔; ອ໌ ຄິ໌ ໑໋໑໙) ອາກເຕາ ອຍໍ ນຕິນ໌ຈເຣາ໌

“ຍາຄິ ເນາຕາຄິ ເລິກສ຺ມິ (ອຂິຕາຕິ ຄກຈາ),

ນຕິ ເຕນໍ ຄິຈາຣໍາ;

ເນາຕາຄໍ ນ໌ຈເຣ໌ ຊ຺ຍິ,

ປຊ຺ຊາເຍເຕ ປິຂິຍເຣ”ຕິ໌ (ນ຺໌ ຄິ໌ ໑໐໓໑) –

ອາກເຕາ ອຍໍ ຂາກາລນ໌ຈເຣາ໌ “ລເຍາ ເຫາຕິ ນຶຕສ຺ສ ຊ຺ລາສ຺ສາ”ຕິອາຂິຄາ (ຍ໌ ຄິ໌ ໑໋໑໓; ອ໌ ຄິ໌ ໓໋໑໑໓; ໙໋໓໖) ຄເຍຄ ອາກເຕາ ອຍໍ ລຄ຺ຄິນ໌ຈເຣາ໌ “ຊ຺ປ຺ຍຄ຺ຄ ກາຍຈິຕກ຺ກ ຄາຂິຈາເນຕີ”ຕິອາຂິຄາ (ຍ໌ ຄິ໌ ໑໋໑໙; ອ໌ ຄິ໌ ໓໋໑໑໓; ໙໋໓໖) ຄເຍຄ ອາກເຕາ ອຍໍ ຊີຣິຍນ໌ຈເຣາ໌ ອຕ຺ເຕາ ປຄ ປິລາຕິປິຕາຂີຄໍ ປຂຫຄຈເນຄ, ຈຕ຺ຕປຂິຈຕ຺ຕາຄໍ ກເຣລຈເນຄ ຈ ປຈຕ຺ຕາ ເຈຕຄາ ຈິຣຕິເຍາ ຈ໌ ນເຊ຺ປເຕາ ນເຊ຺ຊາ ກາຍຈຂີນ໌ຍເຍາ, ຈິຕ຺ເຣເຕາ ນຕ຺ຄໍ ອາປຕ຺ຕິກ຺ລຄາຄໍ ອຂີຕິກ຺ກເຍາ ນຶລນ໌ຈເຣາ໌ ນຕິ ຉຈ ນຕິນ໌ຈເຣາ, ນຕິປ຺ຍສາຄາ ຈາ ກ຺ນລິ ລຄ຺ຄາ໌ ຂາກາລເຍຈ ຂາກາລນ໌ຈເຣາ໌ ອຂິຈານຄຈເນຄ ອເຂາເນາ, ອເຂານປ຺ຍສາຄາ ຈາ ຕຈາ ປຈຕ຺ຕາ ກ຺ນລິ ລຄ຺ຄາ ລຄ຺ຄິນ໌ຈເຣາ, ປຊ຺ຊາຕິ ຉເກ໌

กามวิตกฺกาทีนํ อนธิวาสนวเสน ปวตฺตํ วีริยเมว วีริยสํวโร. เตสุ ปฐโม กายทุจฺจริตาทิทุสฺสีลฺยสฺส สํวรณโต สํวโร, ทุติโย มุฏฺฐสฺสจฺจสฺส, ตติโย อญฺญาณสฺส, จตุตฺโถ อกฺขนฺติยา, ปญฺจโม โกสชฺชสฺส สํวรณโต ปิทหนโต สํวโรติ เวทิตพฺโพ. เอวเมตสฺส สํวรสฺส อตฺถาย สํวรตฺถํ, สํวรนิปฺผาทนตฺถนฺติ อตฺโถ.

ปหานมฺปิ ปญฺจวิธํ – ตทงฺคปฺปหานํ, วิกฺขมฺภนปฺปหานํ, สมุจฺเฉทปฺปหานํ, ปฏิปฺปสฺสทฺธิปฺปหานํ, นิสฺสรณปฺปหานนฺติ. ตตฺถ ยํ วตฺตพฺพํ, ตํ เหฏฺฐา เอกกนิปาเต ปฐมสุตฺตวณฺณนายํ วุตฺตเมว. ตสฺส ปน ปญฺจวิธสฺสปิ ตถา ตถา ราคาทิกิเลสานํ ปฏินิสฺสชฺชนฏฺเฐน สมติกฺกมนฏฺเฐน จ ปหานสฺส อตฺถาย ปหานตฺถํ, ปหานสาธนตฺถนฺติ อตฺโถ. ตตฺถ สํวเรน กิเลสานํ จิตฺตสนฺตาเน ปเวสนนิวารณํ ปหาเนน ปเวสนนิวารณสฺเสว สมุชฺฌนโต วาติ วทนฺติ. อุภเยนาปิ ปน ยถารหํ อุภยํ สมฺปชฺชตีติ ทฏฺฐพฺพํ. สีลาทิธมฺมา เอว หิ สํวรณโต สํวรา, ปชหนโต ปหานนฺติ.

คาถาสุ อตีติหนฺติ อีติโย ทุกฺขนฺติ อุปทฺทวา – ทิฏฺฐธมฺมิกา จ สมฺปรายิกา จ. อีติโย หนติ วินาเสติ ปชหตีติ อีติหํ, อตีติหนฺติ อตีติหํ, สาสนพฺรหฺมจริยํ มคฺคพฺรหฺมจริยญฺจ. อถ วา อีตีหิ อเนเกหิ สทฺธึ หนฺติ คจฺฉนฺติ ปวตฺตนฺตีติ อีติหา, ตณฺหาทิฏฺฐิสงฺกิเลสา. นตฺถิ เอตฺถ อีติหาติ อตีติหํ. อีติหา วา ยถาวุตฺตนเยน ติตฺถิยสมยา, ตปฺปฏิปกฺขโต อิทํ อตีติหํ. “อติติห”นฺติปิ ปาโฐ. ตสฺสตฺโถ – “อิติหาย”นฺติ ธมฺเม อเนกํสคฺคาหภาวโต วิจิกิจฺฉา อิติหํ นาม, สมฺมาสมฺพุทฺธปฺปเวทิตตฺตา ยถานุสิฏฺฐํ ปฏิปชฺชนฺตานํ นิกฺกงฺขภาวสาธนโต นตฺถิ เอตฺถ อิติหนฺติ อติติหํ, อปรปฺปจฺจยนฺติ อตฺโถ. วุตฺตญฺหิ “ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิญฺญูหี”ติ “อตกฺกาวจรา”ติ จ. คาถาสุขตฺถํ ปน “อตีติห”นฺติ ทีฆํ กตฺวา ปฐนฺติ.

นิพฺพานสงฺขาตํ อภยํ ปติฏฺฐํ ปารํ คจฺฉตีติ นิพฺพานคามี, วิมุตฺติรสตฺตา เอกนฺเตน นิพฺพานสมฺปาปโกติ อตฺโถ. ตํ นิพฺพานคามินํ พฺรหฺมจริยํ. โสติ โย โส สมตึส ปารมิโย ปูเรตฺวา สพฺพกิเลเส ภินฺทิตฺวา อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ, โส ภควา อเทสยิ เทเสสิ. นิพฺพาโนคธาติ วา อริยมคฺโค วุจฺจติ. เตน วินา นิพฺพาโนคาหนสฺส อสมฺภวโต. ตสฺส จ นิพฺพานํ อนาลมฺพิตฺวา อปฺปวตฺตนโต, ตสฺมา ตํ เอกนฺตํ คจฺฉตีติ นิพฺพาโนคธายี. อถ วา นิพฺพาโนคธายิกนฺติ นิพฺพานสฺส อนฺโตคธิกํ มคฺคพฺรหฺมจริยํ, นิพฺพานํ อารมฺมณํ กริตฺวา ตสฺส อนฺโต เอว วตฺตติ ปวตฺตตีติ. มหนฺเตหีติ มหาอชฺฌาสเยหิ อุฬารชฺฌาสเยหิ. มหนฺตํ นิพฺพานํ, มหนฺเต จ สีลกฺขนฺธาทิเก เอสนฺติ คเวสนฺตีติ มเหสิโน, พุทฺธาทโย อริยา. เตหิ อนุยาโต ปฏิปนฺโน. ยถา พุทฺเธน เทสิตนฺติ ยถา อภิญฺเญยฺยาทิธมฺเม อภิญฺเญยฺยาทิภาเวน สมฺมาสมฺพุทฺเธน มยา เทสิตํ, เอวํ เย เอตํ มคฺคพฺรหฺมจริยํ ตทตฺถํ สาสนพฺรหฺมจริยญฺจ ปฏิปชฺชนฺติ. เต ทิฏฺฐธมฺมิกสมฺปรายิกตฺเถหิ ยถารหํ อนุสาสนฺตสฺส สตฺถุ มยฺหํ สาสนการิโน โอวาทปฺปฏิกรา สกลสฺส วฏฺฏทุกฺขสฺส อนฺตํ ปริยนฺตํ อปฺปวตฺตึ กริสฺสนฺติ, ทุกฺขสฺส จ อนฺตํ นิพฺพานํ สจฺฉิกริสฺสนฺตีติ.

อฏฺฐมสุตฺตวณฺณนา นิฏฺฐิตา.

៩. ទុតិយនកុហនសុត្តវណ្ណនា

១៩. នវមេ អភិញ្ញត្ថន្តិ កុសលាទិវិភាគេន ខន្ធាទិវិភាគេន ច សព្វធម្មេ អភិវិសិដ្ឋេន ញាណេន អវិបរីតតោ ជាននត្ថំ. បរិញ្ញត្ថន្តិ តេភូមកធម្មេ "ឥទំ ទុក្ខ"ន្តិអាទិនា បរិជាននត្ថំ សមតិក្កមនត្ថញ្ច. តត្ថ អភិញ្ញាយ អភិជាននា ញាតបរិញ្ញាបុព្វិកា, បរិញ្ញាយ បរិជាននា បន យទិបិ ញាតបរិញ្ញាបុព្វិកា, បហានសច្ឆិកិរិយាភាវនាភិសមយេហិ បន វិនា ន បវត្តតីតិ បហានាទយោបិ ឥធ គហិតាតិ វេទិតព្វា. សេសំ អនន្តរសុត្តេ វុត្តនយមេវ.

នវមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. សោមនស្សសុត្តវណ្ណនា

២០. ទសមេ សុខសោមនស្សពហុលោតិ ឯត្ថ សុខន្តិ កាយិកំ សុខំ, សោមនស្សន្តិ ចេតសិកំ. តស្មា យស្ស កាយិកំ ចេតសិកញ្ច សុខំ អភិណ្ហំ បវត្តតិ, សោ សុខសោមនស្សពហុលោតិ វុត្តោ. យោនីតិ "ចតស្សោ ខោ ឥមា, សារិបុត្ត, យោនិយោ"តិអាទីសុ (ម. និ. ១.១៥២) ខន្ធកោដ្ឋាសោ យោនីតិ អាគតោ. "យោនិ ហេសា, ភូមិជ, ផលស្ស អធិគមាយា"តិអាទីសុ (ម. និ. ៣.២២៦) ការណំ.

"ន ចាហំ ព្រាហ្មណំ ព្រូមិ, យោនិជំ មត្តិសម្ភវ"ន្តិ ច (ម. និ. ២.៤៥៧; ធ. ប. ៣៩៦; សុ. និ. ៦២៥);

"តមេនំ កម្មជា វាតា និវត្តិត្វា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ សម្បរិវត្តេត្វា មាតុ យោនិមុខេ សម្បដិបាទេន្តី"តិ ច អាទីសុ បស្សាវមគ្គោ. ឥធ បន ការណំ អធិប្បេតំ. អស្សាតិ អនេន. អារទ្ធាតិ បគ្គហិតា បរិបុណ្ណា សម្បាទិតា វា.

អាសវានំ ខយាយាតិ ឯត្ថ អាសវន្តីតិ អាសវា, ចក្ខុតោបិ...បេ... មនតោបិ សន្ទន្តិ បវត្តន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ. ធម្មតោ យាវ គោត្រភុ, ឱកាសតោ យាវ ភវគ្គា សវន្តីតិ វា អាសវា. ឯតេ ធម្មេ ឯតញ្ច ឱកាសំ អន្តោ ករិត្វា បវត្តន្តីតិ អត្ថោ. អន្តោករណត្ថោ ហិ អយំ អាការោ. ចិរបារិវាសិយដ្ឋេន មទិរាទយោ អាសវា វិយាតិបិ អាសវា. លោកេ ហិ ចិរបារិវាសិកា មទិរាទយោ អាសវាតិ វុច្ចន្តិ. យទិ ច ចិរបារិវាសិយដ្ឋេន អាសវា, ឯតេ ឯវ ភវិតុំ អរហន្តិ. វុត្តញ្ហេតំ – "បុរិមា, ភិក្ខវេ, កោដិ ន បញ្ញាយតិ អវិជ្ជាយ, ឥតោ បុព្ពេ អវិជ្ជា នាហោសី"តិអាទិ (អ. និ. ១០.៦១). អាយតំ វា សំសារទុក្ខំ សវន្តិ បសវន្តីតិបិ អាសវា. បុរិមានិ ចេត្ថ និព្ពចនានិ យត្ថ កិលេសា អាសវាតិ អាគតា, តត្ថ យុជ្ជន្តិ; បច្ឆិមំ កម្មេបិ. ន កេវលញ្ច កម្មកិលេសា ឯវ អាសវា, អបិច ខោ នានប្បការា ឧបទ្ទវាបិ. អភិធម្មេ ហិ "ចត្តារោ អាសវា – កាមាសវោ, ភវាសវោ, ទិដ្ឋាសវោ, អវិជ្ជាសវោ"តិ (ធ. ស. ១១០២) កាមរាគាទយោ កិលេសា អាសវាតិ អាគតា. សុត្តេបិ "នាហំ, ចុន្ទ, ទិដ្ឋធម្មិកានំយេវ អាសវានំ សំវរាយ ធម្មំ ទេសេមី"តិ (ទី. និ. ៣.១៨២) ឯត្ថ វិវាទមូលភូតា កិលេសា អាសវាតិ អាគតា.

“យេន ទេវូបបត្យស្ស, គន្ធព្វា ច វិហង្គមា;

យក្ខត្តំ យេន គច្ឆេយ្យ, មនុស្សត្តញ្ច អព្ពជេ;

តេ មយ្ហំ អាសវា ខីណា, វិទ្ធស្តា វិនឡីកតា”តិ· (អ· និ· ៤·៣៦) –

ឯត្ថ តេភូមកំ កម្មំ អវសេសា ច អកុសលា ធម្មា· “ទិដ្ឋធម្មិកានំ អាសវានំ សំវរាយ សម្បរាយិកានំ អាសវានំ បដិឃាតាយា”តិ (បារា· ៣៩) ឯត្ថ បរូបឃាតវិប្បដិសារវធពន្ធាទយោ ចេវ អបាយទុក្ខភូតា នានប្បការា ឧបទ្ទវា ច·

តេ បនេតេ អាសវា វិនយេ “ទិដ្ឋធម្មិកានំ អាសវានំ សំវរាយ, សម្បរាយិកានំ អាសវានំ បដិឃាតាយា”តិ ទ្វេធា អាគតា· សឡាយតនេ “តយោមេ, អាវុសោ, អាសវា – កាមាសវោ, ភវាសវោ, អវិជ្ជាសវោ”តិ (សំ· និ· ៤·៣២១) តិធា អាគតា· តថា អញ្ញេសុ សុត្តន្តេសុ· អភិធម្មេ តេយេវ ទិដ្ឋាសវេន សទ្ធិំ ចតុធា អាគតា· និព្ពេធិកបរិយាយេ បន “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អាសវា និរយគាមិនីយា, អត្ថិ អាសវា តិរច្ឆានយោនិគាមិនីយា, អត្ថិ អាសវា បេត្តិវិសយគាមិនីយា, អត្ថិ អាសវា មនុស្សលោកគាមិនីយា, អត្ថិ អាសវា ទេវលោកគាមិនីយា”តិ (អ· និ· ៦·៦៣) បញ្ចធា អាគតា· កម្មមេវ ចេត្ថ អាសវាតិ អធិប្បេតំ· ឆក្កនិបាតេ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អាសវា សំវរា បហាតព្វា”តិអាទិនា (អ· និ· ៦·៥៨) នយេន ឆធា អាគតា· សព្ពាសវបរិយាយេ តេយេវ ទស្សនបហាតព្វេហិ សទ្ធិំ សត្តធា អាគតា· ឥធ បន អភិធម្មបរិយាយេន ចត្តារោ អាសវា អធិប្បេតាតិ វេទិតព្វា·

ខយាយាតិ ឯត្ថ បន “យោ អាសវានំ ខយោ វយោ ភេទោ បរិភេទោ អនិច្ចតា អន្តរធាន”ន្តិ អាសវានំ សរសភេទោ អាសវានំ ខយោតិ វុត្តោ· “ជានតោ អហំ, ភិក្ខវេ, បស្សតោ អាសវានំ ខយំ វទាមី”តិ (ម· និ· ១·១៥) ឯត្ថ អាសវានំ ខីណាការោ នត្ថិភាវោ អច្ចន្តំ អសមុប្បាទោ អាសវក្ខយោតិ វុត្តោ·

“សេខស្ស សិក្ខមានស្ស, ឧជុមគ្គានុសារិនោ;

ខយស្មិំ បឋមំ ញាណំ, តតោ អញ្ញា អនន្តរា”តិ· (ឥតិវុ· ៦២) –

ឯត្ថ អរិយមគ្គោ អាសវក្ខយោតិ វុត្តោ· “អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតី”តិ (ម· និ· ១·៤៣៨) ឯត្ថ ផលំ·

“បរវជ្ជានុបស្សិស្ស, និច្ចំ ឧជ្ឈានសញ្ញិនោ;

អាសវា តស្ស វឌ្ឍន្តិ, អារា សោ អាសវក្ខយា”តិ។ (ធ។ ប។ ២៥៣) –

ឯត្ថ និព្ពានំ។ ឥធ បន ផលំ សន្ធាយ “អាសវានំ ខយាយា”តិ វុត្តំ, អរហត្តផលត្ថាយាតិ អត្ថោ។

សំវេជនីយេសុ ឋានេសូតិ សំវេគជនកេសុ ជាតិអាទីសុ សំវេគវត្ថូសុ។ ជាតិ, ជរា, ព្យាធិ, មរណំ, អបាយទុក្ខំ, អតីតេ វដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, អនាគតេ វដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ , បច្ចុប្បន្នេ អាហារបរិយេដ្ឋិមូលកំ ទុក្ខន្តិ ឥមានិ ហិ សំវេគវត្ថូនិ សំវេជនីយដ្ឋានានិ នាម។ អបិច “អាទិត្តោ លោកសន្និវាសោ ឧយ្យុត្តោ បយាតោ កុម្មគ្គប្បដិបន្នោ, ឧបនីយតិ លោកោ អទ្ធុវោ, អតាណោ លោកោ អនភិស្សរោ, អស្សកោ លោកោ, សព្ពំ បហាយ គមនីយំ, ឩនោ លោកោ អតិត្តោ តណ្ហាទាសោ”តិឯវមាទីនិ (បដិ។ ម។ ១.១១៧) ចេត្ថ សំវេជនីយដ្ឋានានីតិ វេទិតព្ពានិ។ សំវេជនេនាតិ ជាតិអាទិសំវេគវត្ថូនិ បដិច្ច ឧប្បន្នភយសន្តាសេន សំវេជនេន អត្ថតោ បន សហោត្តប្បញាណំ សំវេគោ នាម។

សំវិគ្គស្សាតិ វុត្តប្បការេហិ វិវិធេហិ អនេកវិធេហិ ជាតិអាទិទុក្ខេហិ សំវេគជាតស្ស។ “សំវេជិត្វា”តិ ច បឋន្តិ។ យោនិសោ បធានេនាតិ ឧបាយបធានេន, សម្មាវាយាមេនាតិ អត្ថោ។ សោ ហិ យថា អកុសលា ធម្មា បហីយន្តិ, កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ, ឯវំ បវត្តនតោ ឧត្តមភាវសាធនតោ ច “បធាន”ន្តិ វុច្ចតិ។ តថា សំវេគេន ភវាទីសុ កិញ្ចិ តាណំ លេណំ បដិសរណំ អបស្សន្តោ តត្ថ អនោលីយន្តោ អលគ្គមានសោ តប្បដិបន្នោ ច វិនិវត្តិតចិត្តសញ្ញិតោ អញ្ញត្ថ និព្ពានគតិកោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ សោ កល្យាណមិត្តសន្និស្សយេន យោនិសោមនសិការពហុលោ វិសុទ្ធាសយប្បយោគោ សមថវិបស្សនាសុ យុត្តប្បយុត្តោ សព្ពម្បិ សង្ខារគតេ និព្ពិន្ទតិ វិរជ្ជតិ, វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេតិ។ តត្ថ យទិទំ យោនិសោមនសិការពហុលោ វិសុទ្ធាសយប្បយោគោ សមថវិបស្សនាសុ យុត្តប្បយុត្តោ, តេនស្ស ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ សុខវិហារតាពហុលតា វេទិតព្ពា។ យំ បនាយំ សមថេ បតិដ្ឋិតោ វិបស្សនាយ យុត្តប្បយុត្តោ សព្ពម្បិ សង្ខារគតេ និព្ពិន្ទតិ វិរជ្ជតិ, វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេតិ, តេនស្ស យោនិ អារទ្ធា អាសវានំ ខយាយាតិ វេទិតព្ពំ។

គាថាសុ សំវិជ្ជេថេវាតិ សំវិជ្ជេយ្យ ឯវ សំវេគំ ករេយ្យ ឯវ។ “សំវិជ្ជិត្វានា”តិ ច បឋន្តិ។ វុត្តនយេន សំវិគ្គោ ហុត្វាតិ អត្ថោ។ បណ្ឌិតោតិ សប្បញ្ញោ, តិហេតុកបដិសន្ធិកោតិ វុត្តំ ហោតិ។ បញ្ញាយ សមវេក្ខិយាតិ សំវេគវត្ថូនិ សំវេជនវសេន បញ្ញាយ សម្មា អវេក្ខិយ។ អថ វា បញ្ញាយ សម្មា អវេក្ខិត្វាតិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានត្ថមេវ។

ទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឥតិ បរមត្ថទីបនិយា ឥតិវុត្តក-អដ្ឋកថាយ

ທຸກນິປາເຕ ປຐມວຄ຺ຄວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໒. ທຸຕິຍວເຄ຺ຄາ

໑. ວິຕກ຺ກສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໓໘. ທຸຕິຍວຄ຺ຄສ຺ສ ປຐເມ ຕຖາຄຕໍ, ພິກ຺ຂເວຕິ ເອຕ຺ຖ ຕຖາຄຕ-ສເທ຺ທາ ຕາວ ສຕ຺ຕເວາຫາຣສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ທາທີສຸ ທິສ຺ສຕິ. ຕຖາ ເຫສ "ເຫາຕິ ຕຖາຄເຕາ ປຣໍ ມຣຓາ"ຕິອາທີສຸ (ທີ. ນິ. ໑.໖໕) ສຕ຺ຕເວາຫາເຣ.

"ຕຖາຄຕໍ ເທວມນຸສ຺ສປູຊິຕໍ,

ພຸທ຺ທໍ ນມສ຺ສາມ ສຸວຕ຺ຖິ ເຫາຕູ"ຕິ. (ຂຸ. ປາ. ໖.໑໕) –

ອາທີສຸ ສມ຺ມາສມ຺ພຸເທ຺ທ.

"ຕຖາຄຕໍ ເທວມນຸສ຺ສປູຊິຕໍ,

ທມ຺ມໍ ນມສ຺ສາມ ສຸວຕ຺ຖິ ເຫາຕູ"ຕິ. (ຂຸ. ປາ. ໖.໑໖) –

ອາທີສຸ ທເມ຺ມ.

"ຕຖາຄຕໍ ເທວມນຸສ຺ສປູຊິຕໍ,

ສງ຺ຄໍ ນມສ຺ສາມ ສຸວຕ຺ຖິ ເຫາຕູ"ຕິ. (ຂຸ. ປາ. ໖.໑໗) –

ອາທີສຸ ສເງ຺ຄ. ອິທ ປນ ສມ຺ມາສມ຺ພຸເທ຺ທ. ຕສ຺ມາ ຕຖາຄຕນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ອຏ຺ຐຫິ ກາຣເຓຫິ ພຄວາ ຕຖາຄເຕາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ກຕເມຫິ ອຏ຺ຐຫິ? ຕຖາ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາ ຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖລກ຺ຂຓໍ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖທເມ຺ມ ຍາຖາວເຕາ ອພິສມ຺ພຸເທ຺ທາຕິ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖທສ຺ສິຕາຍ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖວາທິຕາຍ ຕຖາຄເຕາ, ຕຖາກາຣິຕາຍ ຕຖາຄເຕາ, ອພິພວນເຏ຺ຐນ ຕຖາຄເຕາຕິ.

ກຖໍ ຠຄວາ ຕຖາ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ? ຍຖາ ເຍນ ອຠິນີຫາເຣນ ທານປາຣມິໍ ປູເຣຕ຺ວາ ສີລເນກ຺ຂ຺ມ຺ມປັນ຺ຍາວີຣິຍຂນ຺ຕິສຈ຺ຈອຘິຏ຺ຐານເມຕ຺ຕາອຸເປກ຺ຂາປາຣມິໍ ປູເຣຕ຺ວາ ອິມາ ທສ ປາຣມິໂຍ, ທສ ອຸປປາຣມິໂຍ, ທສ ປຣມຕ຺ຖປາຣມິໂຍຕິ ສມຕິໍສ ປາຣມິໂຍ ປູເຣຕ຺ວາ ອງ຺ຄປຣິຈ຺ຈາຄໍ, ອຕ຺ຕປຣິຈ຺ຈາຄໍ, ຘນປຣິຈ຺ຈາຄໍ, ທາຣປຣິຈ຺ຈາຄໍ, ຣຊ຺ຊປຣິຈ຺ຈາຄນ຺ຕິ ອິມານິ ປນ຺ຈ ມຫາປຣິຈ຺ຈາຄານິ ປຣິຈ຺ຈຊິຕ຺ວາ ຍຖາ ວິປສ຺ສີອາທໂຍ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘາ ອາຄຕາ , ຕຖາ ອມ຺ຫາກໍ ຠຄວາປິ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ. ຍຖາຫ –

“ຍເຘວ ເລາກມ຺ຫິ ວິປສ຺ສີອາທໂຍ,

ສພ຺ພັນ຺ຍຸຠາວໍ ມຸນໂຍ ອິຘາຄຕາ;

ຕຖາ ອຍໍ ສກ຺ຍມຸນີປິ ອາຄເຕາ,

ຕຖາຄເຕາ ວຸຈ຺ຈຕິ ເຕນ ຈກ຺ຂຸມາ”ຕິ. –

ເອວໍ ຕຖາ ອາຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ.

ກຖໍ ຕຖາ ຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ? ຍຖາ ສມ຺ປຕິຊາຕາ ວິປສ຺ສີອາທໂຍ ສເມຫິ ປາເທຫິ ປຖວິຍໍ ປຕິຏ຺ຐາຍ ອຸຕ຺ຕຣາຠິມຸຂາ ສຕ຺ຕປທວີຕິຫາເຣນ ຄຕາ, ຕຖາ ອມ຺ຫາກໍ ຠຄວາປິ ຄເຕາຕິ ຕຖາຄເຕາ. ຍຖາຫ –

“ມຸຫຸຕ຺ຕຊາເຕາ ຈ ຄວໍປຕີ ຍຖາ,

ສເມຫິ ປາເທຫິ ຜຸສີ ວສຸນ຺ຘຣໍ;

ເສາ ວິກ຺ກມີ ສຕ຺ຕ ປທານິ ເຄາຕເມາ,

ເສຕັນ຺ຈ ຉຕ຺ຕໍ ອນຸຘາຣຍຸໍ ມຣູ.

“ຄນ຺ຕ຺ວານ ເສາ ສຕ຺ຕ ປທານິ ເຄາຕເມາ,

ទិសា វិលោកេសិ សមា សមន្តតោ;

អដ្ឋង្គុបេតំ គិរមព្ភុទីរយិ,

សីហោ យថា បព្ពតមុទ្ធនិដ្ឋិតោ”តិ –

ឯវំ តថា គតោតិ តថាគតោ។

កថំ តថលក្ខណំ អាគតោតិ តថាគតោ? សព្ពេសំ រូបារូបធម្មានំ សលក្ខណំ, សាមញ្ញលក្ខណំ, តថំ, អវិតថំ, ញាណគតិយា អាគតោ, អវិរជ្ឈិត្វា បត្តោ, អនុពុទ្ធោតិ តថាគតោ។ យថាហ –

“សព្ពេសំ បន ធម្មានំ, សកសាមញ្ញលក្ខណំ;

តថមេវាគតោ យស្មា, តស្មា នាថោ តថាគតោ”តិ –

ឯវំ តថលក្ខណំ អាគតោតិ តថាគតោ។

កថំ តថធម្មេ យាថាវតោ អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថាគតោ? តថធម្មា នាម ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ យថាហ “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ឥទំ ទុក្ខន្តិ, ភិក្ខវេ, តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេត”ន្តិ (សំ។ និ។ ៥។១០៩០) វិត្ថារោ។ តានិ ច ភគវា អភិសម្ពុទ្ធោ, តស្មាបិ តថានំ អភិសម្ពុទ្ធត្តា តថាគតោ។ អភិសម្ពុទ្ធត្ថោ ហិ ឯត្ថ គតសទ្ទោ។ ឯវំ តថធម្មេ យាថាវតោ អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថាគតោ។

កថំ តថទស្សិតាយ តថាគតោ? យំ សទេវកេ លោកេ…បេ… សទេវមនុស្សាយ បជាយ អបរិមាណាសុ លោកធាតូសុ អបរិមាណានំ សត្តានំ ចក្ខុទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆន្តំ រូបារម្មណំ នាម អត្ថិ, តំ ភគវា សព្ពាការេន ជានាតិ បស្សតិ។ ឯវំ ជានតា បស្សតា ចានេន តំ ឥដ្ឋានិដ្ឋាទិវសេន វា ទិដ្ឋសុតមុតវិញ្ញាតេសុ លព្ភមានកបទវសេន វា “កតមំ តំ រូបំ រូបាយតនំ, យំ រូបំ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ វណ្ណនិភា សនិទស្សនំ សប្បដិឃំ នីលំ បីតក”ន្តិអាទិនា (ធ។ ស។ ៦១៦) នយេន អនេកេហិ នាមេហិ តេរសហិ វារេហិ ទ្វេបញ្ញាសាយ នយេហិ វិភជ្ជមានំ តថមេវ ហោតិ, វិតថំ នត្ថិ។ ឯស នយោ សោតទ្វារាទីសុ អាបាថមាគច្ឆន្តេសុ សទ្ទាទីសុ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“យំ, ភិក្ខវេ, សទេវកស្ស លោកស្ស…បេ… សទេវមនុស្សាយ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចរិតំ មនសា, តមហំ

ជានាមិ...បេ... តមហំ អព្ភញ្ញាសិំ, តំ តថាគតស្ស វិទិតំ, តំ តថាគតោ ន ឧបដ្ឋាសី”តិ (អ. និ. ៤.២៤).

ឯវំ តថទស្សិតាយ តថាគតោ. ឯត្ថ តថទស្សិអត្ថេ តថាគតោតិ បទស្ស សម្ភវោ វេទិតព្ពោ.

កថំ តថវាទិតាយ តថាគតោ? យំ រត្តិំ ភគវា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ, យញ្ច រត្តិំ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយិ, ឯត្ថន្តរេ បញ្ចចត្តាលីសវស្សបរិមាណេ កាលេ យំ ភគវតា ភាសិតំ សុត្តគេយ្យាទិ, សព្ពំ តំ បរិសុទ្ធំ បរិបុណ្ណំ រាគមទាទិនិម្មទនំ ឯកសទិសំ តថំ អវិតថំ. តេនាហ –

“យញ្ច, ចុន្ទ, រត្តិំ តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈតិ, យញ្ច រត្តិំ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយតិ, យំ ឯតស្មិំ អន្តរេ ភាសតិ លបតិ និទ្ទិសតិ, សព្ពំ តំ តថេវ ហោតិ, នោ អញ្ញថា. តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ (ទី. និ. ៣.១៨៨; អ. និ. ៤.២៣).

គទអត្ថោ ហិ ឯត្ថ គតសទ្ទោ. ឯវំ តថវាទិតាយ តថាគតោ. អបិច អាគទនំ អាគទោ, វចនន្តិ អត្ថោ. តថោ អវិបរីតោ អាគទោ អស្សាតិ ទការស្ស តការំ កត្វា តថាគតោតិ, ឯវម្បេត្ថ បទសិទ្ធិ វេទិតព្ពា.

កថំ តថាការិតាយ តថាគតោ? ភគវតោ ហិ វាចាយ កាយោ អនុលោមេតិ, កាយស្សបិ វាចា, តស្មា យថាវាទី តថាការី, យថាការី តថាវាទី ច ហោតិ. ឯវំភូតស្ស ចស្ស យថា វាចា, កាយោបិ តថា គតោ បវត្តោ. យថា ច កាយោ, វាចាបិ តថា គតាតិ តថាគតោ. តេនាហ “យថាវាទី, ភិក្ខវេ, តថាគតោ តថាការី, យថាការី តថាវាទី. ឥតិ យថាវាទី តថាការី, យថាការី តថាវាទី. តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ. ឯវំ តថាការិតាយ តថាគតោ.

កថំ អភិភវនដ្ឋេន តថាគតោ? យស្មា ភគវា ឧបរិ ភវគ្គំ ហេដ្ឋា អវីចិំ បរិយន្តំ ករិត្វា តិរិយំ អបរិមាណាសុ លោកធាតូសុ សព្ពសត្តេ អភិភវតិ សីលេនបិ សមាធិនាបិ បញ្ញាយបិ វិមុត្តិយាបិ វិមុត្តិញាណទស្សនេនបិ, ន តស្ស តុលា វា បមាណំ វា អត្ថិ, អថ ខោ អតុលោ អប្បមេយ្យោ អនុត្តរោ ទេវានំ អតិទេវោ សក្កានំ អតិសក្កោ ព្រហ្មានំ អតិព្រហ្មា សព្ពសត្តុត្តមោ, តស្មា តថាគតោ. តេនាហ –

“សទេវកេ, ភិក្ខវេ, លោកេ...បេ... មនុស្សាយ តថាគតោ អភិភូ អនភិភូតោ អញ្ញទត្ថុ ទសោ វសវត្តី, តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ (ទី. និ. ៣.១៨៨; អ. និ. ៤.២៣).

តត្រាយំ បទសិទ្ធិ – អគទោ វិយ អគទោ, ទេសនាវិលាសោ ចេវ បុញ្ញុស្សយោ ច. តេន ហេស មហានុភាវោ ភិសក្កោ វិយ ទិព្ពាគទេន សប្បេ, សព្ពបរប្បវាទិនោ សទេវកញ្ច លោកំ អភិភវតិ. ឥតិ សព្ពលោកាភិភវនេ តថោ អវិបរីតោ យថាវុត្តោ អគទោ ឯតស្សាតិ ទការស្ស តការំ កត្វា តថាគតោតិ វេទិតព្ពោ. ឯវំ អភិភវនដ្ឋេន តថាគតោ.

អបិច តថាយ គតោតិ តថាគតោ, តថំ គតោតិ តថាគតោ។ តត្ថ សកលលោកំ តីរណបរិញ្ញាយ តថាយ គតោ អវគតោតិ តថាគតោ, លោកសមុទយំ បហានបរិញ្ញាយ តថាយ គតោ អតីតោតិ តថាគតោ, លោកនិរោធំ សច្ឆិកិរិយាយ តថាយ គតោ អធិគតោតិ តថាគតោ។ លោកនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ តថំ គតោ បដិបន្នោតិ តថាគតោ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“លោកោ, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ។ លោកស្មា តថាគតោ វិសំយុត្តោ។ លោកសមុទយោ, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ, លោកសមុទយោ តថាគតស្ស បហីនោ។ លោកនិរោធោ, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ, លោកនិរោធោ តថាគតស្ស សច្ឆិកតោ។ លោកនិរោធគាមិនី បដិបទា, ភិក្ខវេ, តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា, លោកនិរោធគាមិនី បដិបទា តថាគតស្ស ភាវិតា។ យំ, ភិក្ខវេ, សទេវកស្ស…បេ… សព្ពំ តំ តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធំ។ តស្មា ‘តថាគតោ’តិ វុច្ចតី”តិ (អ។ និ។ ៤។២៣)។

អបរេហិបិ អដ្ឋហិ ការណេហិ ភគវា តថាគតោ។ តថាយ អាគតោតិ តថាគតោ, តថាយ គតោតិ តថាគតោ, តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ, តថា គតោតិ តថាគតោ, តថាវិធោតិ តថាគតោ, តថាបវត្តិកោតិ តថាគតោ, តថេហិ អាគតោតិ តថាគតោ, តថា គតភាវេន តថាគតោតិ។

កថំ តថាយ អាគតោតិ តថាគតោ? យា សា ភគវតា សុមេធភូតេន ទីបង្ករទសពលស្ស បាទមូលេ –

“មនុស្សត្តំ លិង្គសម្បត្តិ, ហេតុ សត្ថារទស្សនំ;

បព្ពជ្ជា គុណសម្បត្តិ, អធិការោ ច ឆន្ទតា;

អដ្ឋធម្មសមោធានា, អភិនីហារោ សមិជ្ឈតី”តិ។ (ពុ។ វំ។ ២។៥៩) –

ឯវំ វុត្តំ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ អភិនីហារំ សម្បាទេន្តេន “អហំ សទេវកំ លោកំ តិណ្ណោ តារេស្សាមិ, មុត្តោ មោចេស្សាមិ, ទន្តោ ទមេស្សាមិ, អស្សត្ថោ អស្សាសេស្សាមិ, បរិនិព្ពុតោ បរិនិព្ពាបេស្សាមិ , សុទ្ធោ សោធេស្សាមិ , ពុទ្ធោ ពោធេស្សាមី”តិ មហាបណិធានំ បវត្តិតំ។ វុត្តំ ហេតំ –

“កិំ មេ ឯកេន តិណ្ណេន, បុរិសេន ថាមទស្សិនា;

សព្ពញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, សន្តារេស្សំ សទេវកំ។

“ឥមិនា មេ អធិការេន, កតេន បុរិសុត្តមេ;

សព្វញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, តារេមិ ជនតំ ពហុំ.

“សំសារសោតំ ឆិន្ទិត្វា, វិទ្ធំសេត្វា តយោ ភវេ;

ធម្មនាវំ សមារុយ្ហ, សន្តារេស្សំ សទេវកំ.

“កិំ មេ អញ្ញាតវេសេន, ធម្មំ សច្ឆិកតេនិធ;

សព្វញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, ពុទ្ធោ ហេស្សំ សទេវកេ”តិ. (ពុ. វំ. ៥៥-៥៧);

តំ បនេតំ មហាបដិញ្ញំ សកលស្សាបិ ពុទ្ធករធម្មសមុទាយស្ស បវិចយបច្ចវេក្ខណសមាគតានំ ការណភូតំ អវិសំវាទេត្វា លោកនាថោ យស្មា មហាកប្បានំ សតសហស្សាធិកានិ ចត្តារិ អសង្ខេយ្យានិ សក្កច្ចំ និរន្តរំ និរវសេសតោ ទានបារមិអាទយោ សមតិំសបារមិយោ បូរេត្វា, អង្គបរិច្ចាគាទយោ បញ្ច មហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជិត្វា, សច្ចាធិដ្ឋានាទីនិ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ បរិព្រូហេត្វា, បុញ្ញញាណសម្ភារេ សម្ភរិត្វា បុព្ពយោគបុព្ពចរិយធម្មក្ខានញាតត្ថចរិយាទយោ ឧក្កំសាបេត្វា, ពុទ្ធិចរិយំ បរមកោដិំ បាបេត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិ, តស្មា តស្សេវ សា មហាបដិញ្ញា តថា អវិតថា អនញ្ញថា, ន តស្ស វាលគ្គមត្តម្បិ វិតថំ អត្ថិ. តថា ហិ ទីបង្ករោ ទសពលោ កោណ្ឌញ្ញោ, មង្គលោ...បេ... កស្សបោ ភគវាតិ ឥមេ ចតុវីសតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា បដិបាដិយា ឧប្បន្នា “ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ នំ ព្យាករិំសុ. ឯវំ ចតុវីសតិយា ពុទ្ធានំ សន្តិកេ លទ្ធព្យាករណោ យេ តេ កតាភិនីហារេហិ ពោធិសត្តេហិ លទ្ធព្វា អានិសំសា, តេ លភិត្វាវ អាគតោតិ តាយ យថាវុត្តាយ មហាបដិញ្ញាយ តថាយ អភិសម្ពុទ្ធភាវំ អាគតោ អធិគតោតិ តថាគតោ. ឯវំ តថាយ អាគតោតិ តថាគតោ.

កថំ តថាយ គតោតិ តថាគតោ? យាយ មហាករុណាយ លោកនាថស្ស, យាយ មហាទុក្ខសម្ពាធប្បដិបន្នំ សត្តនិកាយំ ទិស្វា “តស្ស នត្ថញ្ញោ កោចិ បដិសរណំ, អហមេវ នំ ឥតោ សំសារទុក្ខតោ មុត្តោ មោចេស្សាមី”តិ សមុស្សាហិតមានសោ មហាភិនីហារំ អកាសិ. កត្វា ច យថាបណិធានំ សកលលោកហិតសមុប្បាទនាយ ឧស្សុក្កមាបន្នោ អត្តនោ កាយជីវិតនិរបេក្ខោ បរេសំ សោតបថគមនមត្តេនបិ ចិត្តុត្រាសសមុប្បាទិកា អតិទុក្ករា ទុក្ករចរិយា សមាចរន្តោ យថា មហាពោធិសត្តានំ បដិបត្តិ ហានភាគិយា សំកិលេសភាគិយា ឋិតិភាគិយា វា ន ហោតិ, អថ ខោ ឧត្តរិ វិសេសភាគិយាវ ហោតិ, តថា បដិបជ្ជមានោ អនុបុព្ពេន និរវសេសេ ពោធិសម្ភារេ សមានេត្វា អភិសម្ពោធិំ បាបុណិ. តតោ បរំ តាយេវ មហាករុណាយ សញ្ចោទិតមានសោ បវិវេករតិំ បរមញ្ច សន្តំ វិមោក្ខសុខំ

បហាយ ជាលជតាហុលេ លោកេ តេហិ សមុប្បាទិតំ សម្មាភាវយាតវិប្បការំ អកេហត្វា ចេតស្យជតវិតយេតត និរវសេសំ ពុទ្ធកិច្ចំ និដ្ឋបេសិ។ តត្រ យោ ភគវតោ សព្ពត្ថ យថាភូតាយ សព្ពាគ្គយភាការេនា, សោ បនេតា អាចិ កចិស្សតិ។ យថា ពុទ្ធភូតស្ស លោកនាថស្ស សព្ពត្ថ យថាភូតា, ឯវំ ពោធិសត្តភូតស្សបិ យថាភិនីហារកាលប្បភុតិ សព្ពត្ថ សព្ពទា ច ឯកសទិសតាយ តថាវ សា អវិតថា អនញ្ញថា។ តស្មា តីសុបិ អវត្ថាសុ សព្ពសត្តេសុ សមានរសាយ តថាយ យថាភូតាយ សកលលោកហិតាយ គតោ បដិបន្នោតិ តថាគតោ។ ឯវំ តថាយ គតោតិ តថាគតោ។

កថំ តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ? តថានិ នាម ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ តានិ ហិ “ឥទំ ទុក្ខំ, អយំ ទុក្ខសមុទយោ, អយំ ទុក្ខនិរោធោ, អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ ឯវំ សព្ពញេយ្យសង្គាហកានំ បវត្តិនិវត្តិតទុភយហេតុភូតានំ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ, ទុក្ខស្ស បីឡនដ្ឋោ សង្ខតដ្ឋោ សន្តាបដ្ឋោ វិបរិណាមដ្ឋោ, សមុទយស្ស អាយូហនដ្ឋោ និទានដ្ឋោ សំយោគដ្ឋោ បលិពោធដ្ឋោ, និរោធស្ស និស្សរណដ្ឋោ វិវេកដ្ឋោ អសង្ខតដ្ឋោ អមតដ្ឋោ, មគ្គស្ស និយ្យានដ្ឋោ ហេតុដ្ឋោ ទស្សនដ្ឋោ អធិបតេយ្យដ្ឋោតិអាទិនា តព្ភាវាការតោ យថាភូតសភាវាវពោធវិពន្ធកស្ស សំកិលេសបក្ខស្ស សមុច្ឆិន្នត្តា បដិលទ្ធាយ តត្ថ អសម្មោហានិសយសន្ថាតាយ អវិបរីតាការប្បវត្តិយា ធម្មានំ សភាវសរសលក្ខណស្ស អវិសំវាទនតោ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ, តានិ ភគវា អនញ្ញនេយ្យោ សយមេវ អាគតោ អធិគតោ, តស្មា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

យថា ច មគ្គញាណានិ, ឯវំ ភគវតោ តីសុ កាលេសុ អប្បដិហតញាណានិ ចតុបដិសម្ភិទាញាណានិ ចតុវេសារជ្ជញាណានិ បញ្ចគតិបរិច្ឆេទញាណានិ ឆអសាធារណញាណានិ សត្តពោជ្ឈង្គវិភាវនញាណានិ អដ្ឋមគ្គង្គវិភាវនញាណានិ នវានុបុព្ពវិហារសមាបត្តិញាណានិ ទសពលញាណានិ ច វិភាវេតព្ពានិ។

តត្រាយំ វិភាវនា – យថា ហិ យំកិញ្ចិ អបរិយន្តាសុ លោកធាតូសុ អបរិយន្តានំ សត្តានំ ហីនាទិភេទភិន្នានំ ហីនាទិភេទភិន្នាសុ អតីតាសុ លទ្ធាយតនធាតូសុ សភាវកិច្ចាទីនិ អវត្ថាវិសេសានិ លទ្ធបដិពទ្ធនាមគោត្តានិ ច ជាតិតន្តិ។ អតិក្រីយមានទ្ធសុ ច អតិសុខុមតិរោហិតវិទូរទេសេសុ រូបធម្មេសុ យោ តំតំបច្ចយវិសេសេហិ សទ្ធិំ បច្ចុប្បន្នានំ វណ្ណសណ្ឋានគន្ធរសផស្សាទិវិសេសោ, តត្ថ សព្ពត្ថេវ ហត្ថតលេ ឋបិតអាមលកេ វិយ បច្ចក្ខតោ អសង្គមប្បដិហតំ ភគវតោ ញាណំ បវត្តតិ, តថា អនាគតាសុ បច្ចុប្បន្នាសុ ចាតិ ពុទ្ធានំ តីសុ កាលេសុ អប្បដិហតញាណានិ នាម។ យថាហ –

“អតីតំសេ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ អប្បដិហតំ ញាណំ, អនាគតំសេ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ អប្បដិហតំ ញាណំ, បច្ចុប្បន្នំសេ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ អប្បដិហតំ ញាណ”ន្តិ (បដិ· ម· ៣·៥)។

តានិ បនេតានិ តត្ថ តត្ថ ធម្មានំ សភាវសរសលក្ខណស្ស អវិសំវាទនតោ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ, តានិ ភគវា សយម្ភុញាណេន អធិគតោ។ ឯវំ តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

តថា អត្ថបដិសម្ភិទា, ធម្មបដិសម្ភិទា, និរុត្តិបដិសម្ភិទា, បដិភានបដិសម្ភិទាតិ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា។ តត្ថ អត្ថបភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ អត្ថេ បភេទគតំ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ ធម្មបភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ ធម្មេ បភេទគតំ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ និរុត្តិបភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ និរុត្តាភិលាបេ បភេទគតំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា។ បដិភានបភេទស្ស សល្លក្ខណវិភាវនវវត្ថានករណសមត្ថំ បដិភានេ បភេទគតំ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា។ វុត្តញ្ហេតំ –

“អត្ថេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ធម្មេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តត្រ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា, ញាណេសុ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ។ ៧១៨)។

ឧត្ថ ច ហេតុអនុសារេន អរណីយតោ អធិគន្តព្វតោ ច សង្ខេបតោ ហេតុផលំ អត្ថោ នាម។ បភេទតោ បន យំកិញ្ចិ បច្ចយុប្បន្នំ, និព្វានំ, ភាសិតត្ថោ, វិបាកោ, កិរិយាតិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា អត្ថោ។ តំ អត្ថំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ អត្ថេ បភេទគតំ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ ធម្មោតិ សង្ខេបតោ បច្ចយោ។ សោ ហិ យស្មា តំ តំ អត្ថំ វិទហតិ បវត្តេតិ ចេវ បាបេតិ ច, តស្មា ធម្មោតិ វុច្ចតិ។ បភេទតោ បន យោ កោចិ ផលនិព្វត្តកោ ហេតុ, អរិយមគ្គោ, ភាសិតំ, កុសលំ, អកុសលន្តិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ធម្មោ, តំ ធម្មំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ ធម្មេ បភេទគតំ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“ទុក្ខេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, ទុក្ខនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ។ ៧១៩)។

អថ វា ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ យេ ធម្មា ជាតា ភូតា សញ្ជាតា និព្វត្តា អភិនិព្វត្តា បាតុភូតា, ឥមេសុ ធម្មេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ យម្ហា ធម្មា តេ ធម្មា ជាតា ភូតា សញ្ជាតា និព្វត្តា អភិនិព្វត្តា បាតុភូតា, តេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ ជរាមរណេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ជរាមរណសមុទយេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ ជរាមរណនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ជរាមរណនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ ជាតិយា, ភវេ, ឧបាទានេ, តណ្ហាយ, វេទនាយ, ផស្សេ, សឡាយតនេ, នាមរូបេ, វិញ្ញាណេ, សង្ខារេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, សង្ខារសមុទយេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ សង្ខារនិរោធេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា , សង្ខារនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។

“ឥធ ភិក្ខុ ធម្មំ ជានាតិ – សុត្តំ, គេយ្យំ...បេ... វេទល្លំ។ អយំ វុច្ចតិ ធម្មបដិសម្ភិទា។ សោ តស្ស តស្សេវ ភាសិតស្ស អត្ថំ ជានាតិ – ‘អយំ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ, អយំ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ’តិ, អយំ វុច្ចតិ អត្ថបដិសម្ភិទា (វិភ។ ៧២៣)។

“កតមេ ធម្មា កុសលា? យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា…បេ… ធម្មារម្មណំ វា យំ យំ វា បនារព្ភ, តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ…បេ… អវិក្ខេបោ ហោតិ។ ឥមេ ធម្មា កុសលា។ ឥមេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តេសំ វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិអាទិ វិត្ថារោ (វិភ. ៧២៥)។

តស្មិំ អត្ថេ ច ធម្មេ ច សភាវនិរុត្តិ អព្យភិចារវោហារោ អភិលាបោ, តស្មិំ សភាវនិរុត្តាភិលាបេ មាគធិកាយ សព្វសត្តានំ មូលភាសាយ “អយំ សភាវនិរុត្តិ, អយំ ន សភាវនិរុត្តី”តិ បភេទគតំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា។ យថាវុត្តេសុ តេសុ ញាណេសុ គោចរកិច្ចាទិវសេន វិត្ថារតោ បវត្តំ សព្វម្បិ ញាណារម្មណំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តស្ស តស្មិំ ញាណេ បភេទគតំ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា។ ឥតិ ឥមានិ ចត្តារិ បដិសម្ភិទាញាណានិ សយមេវ ភគវតា អធិគតានិ អត្ថធម្មាទីនិ តស្មិំ តស្មិំ អត្ថតោ វិសយេ អវិសំវាទនវសេន អវិបរីតាការប្បវត្តិយា តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ ឯវម្បិ ភគវា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

តថា យំ កិញ្ចិ ញេយ្យំ នាម, សព្វំ តំ ភគវតា សព្វាការេន ញាតំ ទិដ្ឋំ អធិគតំ អភិសម្ពុទ្ធំ។ តថា ហិស្ស អភិញ្ញេយ្យា ធម្មា អភិញ្ញេយ្យតោ ពុទ្ធា, បរិញ្ញេយ្យា ធម្មា បរិញ្ញេយ្យតោ ពុទ្ធា, បហាតព្វា ធម្មា បហាតព្វតោ ពុទ្ធា, សច្ឆិកាតព្វា ធម្មា សច្ឆិកាតព្វតោ ពុទ្ធា, ភាវេតព្វា ធម្មា ភាវេតព្វតោ ពុទ្ធា, យតោ នំ កោចិ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា “ឥមេ នាម តេ ធម្មា អនភិសម្ពុទ្ធា”តិ សហ ធម្មេន អនុយុញ្ជិតុំ សមត្ថោ នត្ថិ។

យំ កិញ្ចិ បហាតព្វំ នាម, សព្វំ តំ ភគវតា អនវសេសតោ ពោធិមូលេយេវ បហីនំ អនុប្បត្តិធម្មំ, ន តស្ស បហានាយ ឧត្តរិ ករណីយំ អត្ថិ។ តថា ហិស្ស លោភទោសមោហវិបរីតមនសិការអហិរិកានោត្តប្បថិនមិទ្ធ- កោធូបនាហមក្ខបឡាសឥស្សាមច្ឆរិយ-មាយាសាឋេយ្យថម្ភសារម្ភមានាតិមានមទប្បមាទតិវិធាកុសលមូលទុច្ចរិត-វិសមសញ្ញាមលវិតក្កបបញ្ចឯសនាតណ្ហាចតុព្ពិធវិបរិយេសអាសវ- គន្ថឱឃយោគាគតិតណ្ហុប្បាទុបាទានបញ្ចាភិនន្ទនីវរណ-ចេតោខិលចេតសោវិនិពន្ធឆវិវាទមូលសត្តានុសយ- អដ្ឋមិច្ឆត្តនវអាឃាតវត្ថុតណ្ហាមូលកទសអកុសល-កម្មបថទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋិគតអដ្ឋសតតណ្ហាវិចរិតាទិប្បភេទំ ទិយឌ្ឍកិលេសសហស្សំ សហ វាសនាយ បហីនំ សមុច្ឆិន្នំ សមូហតំ, យតោ នំ កោចិ សមណោ វា…បេ… ព្រហ្មា វា “ឥមេ នាម តេ កិលេសា អប្បហីនា”តិ សហ ធម្មេន អនុយុញ្ជិតុំ សមត្ថោ នត្ថិ។

យេ ចិមេ ភគវតា កម្មវិបាកកិលេសូបវាទអាណាវីតិក្កមប្បភេទា អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា, អលមេវ តេ ឯកន្តេន អន្តរាយាយ, យតោ នំ កោចិ សមណោ វា…បេ… ព្រហ្មា វា “នាលំ តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ សហ ធម្មេន អនុយុញ្ជិតុំ សមត្ថោ នត្ថិ។

យោ ច ភគវតា និរវសេសវដ្ដទុក្ខនិស្សរណាយ សីលសមាធិបញ្ញាសង្គហោ សត្តកោដ្ឋាសិកោ សត្តតិំសប្បភេទោ អរិយមគ្គបុព្ពង្គមោ អនុត្តរោ និយ្យានធម្មោ ទេសិតោ, សោ ឯកន្តេនេវ និយ្យាតិ បដិបន្នស្ស វដ្ដទុក្ខតោ, យតោ នំ កោចិ សមណោ វា…បេ… ព្រហ្មា វា “និយ្យានធម្មោ តយា ទេសិតោ ន និយ្យាតី”តិ សហ ធម្មេន អនុយុញ្ជិតុំ សមត្ថោ នត្ថិ។ វុត្តញ្ហេតំ – “សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តេ បដិជានតោ

ឥមេ ធម្មា អនភិសម្ពុទ្ធា”តិ (ម។ និ។ ១។១៥០) វិត្ថារោ។ ឯវមេតានិ អត្តនោ ញាណប្បហានទេសនាវិសេសានំ អវិតថភាវាវពោធនតោ អវិបរីតាការប្បវត្តានិ ភគវតោ ចតុវេសារជ្ជញាណានិ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ ឯវម្បិ ភគវា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

តថា និរយគតិ, តិរច្ឆានគតិ, បេតគតិ, មនុស្សគតិ, ទេវគតីតិ បញ្ច គតិយោ។ តាសុ សញ្ជីវាទយោ អដ្ឋ មហានិរយា , កុក្កុឡាទយោ សោឡស ឧស្សទនិរយា, លោកន្តរិកនិរយោ ចាតិ សព្ពេបិមេ ឯកន្តទុក្ខតាយ និរស្សាទដ្ឋេន និរយា ច, សកកម្មុនា គន្តព្ពតោ គតិ ចាតិ និរយគតិ។ តិព្ពន្ធការសីតនរកាបិ ឯតេស្វេវ អន្តោគធា។ កិមិកីដបដង្គសរីសបបក្ខិសោណសិង្គាលាទយោ តិរិយំ អញ្ចិតភាវេន តិរច្ឆានា នាម។ តេ ឯវ គតីតិ តិរច្ឆានគតិ។ ខុប្បិបាសិតបរទត្តូបជីវិនិជ្ឈាមតណ្ហិកាទយោ ទុក្ខពហុលតាយ បកដ្ឋសុខតោ ឥតា វិគតាតិ បេតា, តេ ឯវ គតីតិ បេតគតិ។ កាលកញ្ជិកាទិអសុរាបិ ឯតេស្វេវ អន្តោគធា។ បរិត្តទីបវាសីហិ សទ្ធិំ ជម្ពុទីបិកាទិចតុមហាទីបវាសិនោ មនសោ ឧស្សន្នតាយ មនុស្សា, តេ ឯវ គតីតិ មនុស្សគតិ។ ចាតុមហារាជិកតោ បដ្ឋាយ យាវ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគាតិ ឥមេ ឆព្ពីសតិ ទេវនិកាយា ទិព្វន្តិ អត្តនោ ឥទ្ធានុភាវេន កីឡន្តិ ជោតន្តិ ចាតិ ទេវា, តេ ឯវ គតីតិ ទេវគតិ។

តា បនេតា គតិយោ យស្មា តំតំកម្មនិព្ពត្តា ឧបបត្តិភវវិសេសា, តស្មា អត្តនោ វិបាកប្បពន្ធា កដត្តា ច ឥទំ។ តត្ថ “អយំ នាម គតិ នាម ឥមិនា កម្មុនា ជាយតិ, តស្ស កម្មស្ស បច្ចយវិសេសេហិ ឯវំ វិភាគភិន្នត្តា ឥមស្ស ឯតេ សត្តនិកាយា ឯវំ វិភាគភិន្នា”តិ យថាសកំហេតុផលវិភាគបរិច្ឆិន្នភេទវសេន ឋានសោ ហេតុសោ ភគវតោ ញាណំ បវត្តតិ។ តេនាហ ភគវា –

“បញ្ច ខោ ឥមា, សារិបុត្ត, គតិយោ។ កតមា បញ្ច? និរយោ, តិរច្ឆានយោនិ, បេត្តិវិសយោ, មនុស្សា, ទេវា។ និរយញ្ចាហំ, សារិបុត្ត, បជានាមិ, និរយគាមិញ្ច មគ្គំ, និរយគាមិនិញ្ច បដិបទំ; យថា បដិបន្នោ ច កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ, តញ្ច បជានាមី”តិអាទិ (ម។ និ។ ១។១៥៣)។

តានិ បនេតានិ ភគវតោ ញាណានិ តស្មិំ តស្មិំ វិសយេ អវិបរីតាការប្បវត្តិយា អវិសំវាទកតោ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ ឯវម្បិ ភគវា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

តថា យំ សត្តានំ សទ្ធាទិយោគវិកលភាវាវពោធន អប្បរជក្ខមហារជក្ខតាទិវិសេសវិភាវនំ បញ្ញាសាយ អាការេហិ បវត្តំ ភគវតោ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណំ។ វុត្តញ្ហេតំ – “សទ្ធោ បុគ្គលោ អប្បរជក្ខោ, អស្សទ្ធោ បុគ្គលោ មហារជក្ខោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។១១១) វិត្ថារោ។

យញ្ច “អយំ បុគ្គលោ អប្បរជក្ខោ, អយំ សស្សតទិដ្ឋិកោ, អយំ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិកោ, អយំ អនុលោមិកាយំ ខន្តិយំ ឋិតោ, អយំ

ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨠᩣᩁᩮᨱ ᨮᩥᨲᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨠᩣᨾᩣᩈᨿᩮᩣ, ᨶ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩋᩣᩈᨿᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᩈᨿᩮᩣ, ᨶ ᨠᩣᨾᩣᨴᩥᩋᩣᩈᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ “ᩍᨾᩔ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨳᩣᨾᨣᨲᩮᩣ, ᨶ ᨸᨭᩥᨥᩣᨴᩥᨠᩮᩣ, ᩍᨾᩔ ᨸᨭᩥᨥᩮᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨳᩣᨾᨣᨲᩮᩣ, ᨶ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ “ᩍᨾᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩮᩣ, ᨶ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ, ᩍᨾᩔ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩮᩣ, ᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ, ᩍᨾᩔ ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩮᩣ, ᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩔ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᩋᨵᩥᨠᩴ, ᩍᨾᩔ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩍᨾᩔ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᩉᩦᨶᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨸᨱᩦᨲᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᩅᩁᨱᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᩅᩁᨱᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᩅᩁᨱᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᩅᩁᨱᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᩅᩁᨱᩮᨶ, ᨶ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᩅᩁᨱᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩈᨿᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩍᨵ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩋᨶᩩᩈᨿᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨽᨻ᩠ᨻᩣᨽᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪓)᪨

ᨿᨳᩣ ᩏᨸᩁᩥᨾᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨸᩩᩁᨲ᩠ᨳᩥᨾᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩣᨿᩮᩉᩥ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩅᩣᨾᩋᨠ᩠ᨡᩥᨠᨱ᩠ᨱᩈᩮᩣᨲᨶᩣᩈᩥᨠᩣᩈᩮᩣᨲᩋᩴᩈᨠᩪᨭᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᩮᩉᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᨦ᩠ᨣᩩᩃᨶ᩠ᨲᩁᩮᩉᩥ ᩃᩮᩣᨾᩃᩮᩣᨾᨠᩪᨸᩮᩉᩥ ᨧ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩩᨴᨠᨵᩣᩁᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩴ ᩅᩥᩅᩥᨵᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨸᨶᨠᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩍᨵ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩴ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ᪨ ᩏᨸᩁᩥᨾᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩏᨴᨠᨵᩣᩁᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩏᨸᩁᩥᨾᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩏᨴᨠᨵᩣᩁᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪖)᪨

ᨿᨳᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩏᨸᨴ᩠ᨴᩩᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᨶᩣᨶᩣᨶᨿᩮᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩮᩣᨠ᩠ᨠᨾᨶᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨠᨲᨾᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨬᩣᨱᩴ? ᨻᩉᩩᨠᩮᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩈᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᩉᩣᨠᩁᩩᨱᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ –

ᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪗) ᩑᨠᩪᨶᨶᩅᩩᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᩴ ᨠᨲᩴ᪨

ᨿᩴ ᨸᨶ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨵᩣᨲᩩ, ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨴᩥ, ᨲᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨸᩁᩮᩣᨸᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᩣᨾᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᩣᩅᨻᩮᩣᨵᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ,

តត្រាវរណាភាវតោ ច និស្សង្គប្បវត្តិំ ឧបាទាយ អនាវរណញាណន្តិ ច វុច្ចតិ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។

ឯវមេតានិ ភគវតោ ឆ អសាធារណញាណានិ អវិបរីតាការប្បវត្តិយា យថាសកំវិសយស្ស អវិសំវាទកតោ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ ឯវម្បិ ភគវា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

តថា “សត្តិមេ, ភិក្ខវេ, ពោជ្ឈង្គា – សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ, វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ”តិ (បដិ។ ម។ ២។១៧; សំ។ និ។ ៥។១៨៥) ឯវំ សង្ខេបតោ យាយំ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានា លីនុទ្ធច្ចបតិដ្ឋានាយូហនកាមសុខត្តកិលមថានុយោគុច្ឆេទសស្សតាភិនិវេសាទីនំ អនេកេសំ ឧបទ្ទវានំ បដិបក្ខភូតា សតិអាទិភេទា ធម្មសាមគ្គី, យាយ អរិយសាវកោ ពុជ្ឈតិ, កិលេសនិទ្ទាយ ឧដ្ឋហតិ, ចត្តារិ វា សច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ, និព្ពានមេវ វា សច្ឆិករោតិ, សា ធម្មសាមគ្គី “ពោធី”តិ វុច្ចតិ, តស្សា ពោធិយា អង្គាតិ ពោជ្ឈង្គា។ អរិយសាវកោ វា យថាវុត្តាយ ធម្មសាមគ្គិយា ពុជ្ឈតីតិ កត្វា “ពោធី”តិ វុច្ចតិ។ តស្ស ពោធិស្ស អង្គាតិ ពោជ្ឈង្គាតិ ឯវំ សាមញ្ញលក្ខណតោ, ឧបដ្ឋានលក្ខណោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, បវិចយលក្ខណោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ, បគ្គហលក្ខណោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ, ផរណលក្ខណោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ឧបសមលក្ខណោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, អវិក្ខេបលក្ខណោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ បដិសង្ខានលក្ខណោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោតិ ឯវំ វិសេសលក្ខណតោ។

“តត្ថ កតមោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ? ឥធ ភិក្ខុ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិនេបក្កេន សមន្នាគតោ, ចិរកតម្បិ ចិរភាសិតម្បិ សរិតា ហោតិ អនុស្សរិតា”តិអាទិនា (វិភ។ ៤៦៧) សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ អញ្ញមញ្ញូបការវសេន ឯកក្ខណេ បវត្តិទស្សនតោ។ “តត្ថ កតមោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ? អត្ថិ អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ សតិ, អត្ថិ ពហិទ្ធា ធម្មេសុ សតី”តិអាទិនា (វិភ។ ៤៦៨) តេសំ វិសយវិភាវនាបវត្តិទស្សនតោ។ “តត្ថ កតមោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ, វិរាគនិស្សិតំ, និរោធនិស្សិតំ, វោស្សគ្គបរិណាមិ”ន្តិអាទិនា (វិភ។ ៤៧១) ភាវនាវិធិទស្សនតោ។ “តត្ថ កតមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា? ឥធ ភិក្ខុ យស្មិំ សមយេ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតិ...បេ... តស្មិំ សមយេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ហោន្តិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ...បេ... ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ តត្ថ កតមោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ? យា សតិ អនុស្សតី”តិអាទិនា (វិភ។ ៤៧៨) ឆនវុតិយា នយសហស្សវិភាគេហីតិ ឯវំ នានាការតោ បវត្តានិ ភគវតោ ពោជ្ឈង្គវិភាវនញាណានិ តស្ស តស្ស អត្ថស្ស អវិសំវាទកតោ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ ឯវម្បិ ភគវា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

តថា “តត្ថ កតមំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, សេយ្យថិទំ – សម្មាទិដ្ឋិ...បេ... សម្មាសមាធី”តិ (វិភ។ ២០៥) ឯវំ សង្ខេបតោ។ សព្ពកិលេសេហិ អារកត្តា អរិយភាវករត្តា អរិយផលបដិលាភករត្តា ច អរិយោ។ អរិយានំ អដ្ឋវិធត្តា និព្ពានាធិគមាយ ឯកន្តការណត្តា ច អដ្ឋង្គិកោ។ កិលេសេ មារេន្តោ គច្ឆតិ, អត្ថិកេហិ មគ្គីយតិ, សយំ វា និព្ពានំ មគ្គតីតិ មគ្គោតិ ឯវំ សាមញ្ញលក្ខណតោ។ “សម្មាទស្សនលក្ខណា សម្មាទិដ្ឋិ, សម្មាអភិនិរោបនលក្ខណោ សម្មាសង្កប្បោ,

នយ្ហាបរិក្កហលក្ខណោ នយ្ហាចាធា , នយ្ហានយដ្ឋាបតលក្ខណោ នយ្ហាកយ្ហត្តា, នយ្ហាចោគាតលក្ខណោ នយ្ហាអាឌីចោ,
នយ្ហាបក្កហលក្ខណោ នយ្ហាចាឃាយោ, នយ្ហាក្ខបដ្ឋាតលក្ខណោ នយ្ហានតិ , នយ្ហាអចិក្ខេបលក្ខណោ នយ្ហានយាឌី”តិ ឲចំ ចិនេនលក្ខណេតា៉
នយ្ហាឌិដ្ឋិ តាច អន្តោហិបិ អត្តនោ បច្ចនីកកិលេសេហិ នដ្ឋិ យិច្ឆាឌិដ្ឋិ បឌហតិ, តិត្ថាតំ អារយ្ហណំ កនោតិ, តប្បដិច្ឆាគកយោហចិឆយនេត
អនយ្ហាហនោ នយ្យឃុត្តឆយ្ហ ច បស្សតិ, តថា នយ្ហានក្កប្បាគយោបិ យិច្ឆានក្កប្បាឌីតិ បឌហត្តិ, តិនោឆ្ចា អារយ្ហណំ កនោត្តិ,
នហឌាតឆយ្ហាតំ នយ្ហាអកិតិនោបតបរិក្កហលនយដ្ឋាបតចោគាតបក្កហំបដ្ឋាតនយាគហតាតិ ច កនោត្តិតិ ឲចំ កិច្ចចិកាកនោតា៉
នយ្ហាឌិដ្ឋិ បុត្តាកាកេ តាតក្ខណោ ចិសុំ ក្ខាឌីអារយ្ហណោ ហុត្វា យក្កាកេល ឲកក្ខណោ តិត្ថាតយេច អារយ្ហណំ កត្វា កិច្ចនោតា “ក្ខក្ខ
ឌាណោ”ត្តិអាឌីតិ ចត្តារិ តាយាតិ លកតិ៉ នយ្ហានក្កប្បាគយោបិ បុត្តាកាកេ តាតក្ខណោ តាតារយ្ហណោ, យក្កាកេល ឲកក្ខណោ ឲការយ្ហណោ,
តេឞុ នយ្ហានក្កប្បោ កិច្ចនោតា “នេក្ខម្មនក្កប្បោ”តិអាឌីតិ តីណិ តាយាតិ លកតិ៉ នយ្ហាចាចាគយោ តយោ បុត្តាកាកេ “យុសាចាគា
ចេចយណី”តិអាឌិចិកាកា ចិនតិយោបិ ចេតតាយោបិ ហុត្វា យក្កក្ខណោ ចិនតិយោច, នយ្ហាចាឃាយនតិយោ កិច្ចនោតា
នយ្ហប្បឆាតនតិបដ្ឋាតចនេត ចត្តារិ តាយាតិ លកត្តិ៉ នយ្ហានយាឌិ បត យក្កក្ខណោបិ បឆយ្ញាតាឌិចនេត តាតា ឲចាតិ ឲចំ
បុត្តាកាកាបនកាកេឞុ បចត្តិចិកាកនោតា៉ “ខ្ពឆ, កិក្ខេច, កិក្ខុ នយ្ហាឌិដ្ឋិ កាតេចតិ ចិនេចកតិយ្យិត”ត្តិអាឌិតា (ចិក៉ ១ប៉៥) កាចតាចិឌិនោតា៉
“តត្ថ កតយោ អដ្ឋង្គិកោ យក្កោ? ខ្ពឆ, កិក្ខុ, ឃម្ពិ នយយេ លៅកុត្តរំ យោនតំ កាតេចតិ...បេ... ក្ខប្បដិបតំ ឆត្ថាកិន្នោ, តម្ពិ នយយេ
អដ្ឋង្គិកោ យក្កោ ហោតិ – នយ្ហាឌិដ្ឋិ នយ្ហានក្កប្បោ”តិអាឌិតា (ចិក៉ ១៥៥) ចត្យុរាឃីតិយា តឃនហប្បចិកាកកហីតិ ឲចំ
អនេតកាការនោតា បចត្តាតិ កកចនោតា អរិឃយក្កចិកាចតឌាណោតិ អត្ថស្ស អចិឞំចាគតនោតា នត្តាតិបិ តឆាតិ អចិតឆាតិ អតន្តាឆាតិ
ឲចយ្យិ កកចា តឆាតិ អាកនោតាតិ តឆាកនោតា៉

តថា បឆយ្ញាតនយាបត្តិយា ច តិនោឆនយាបត្តិតិ ឲតាឞុ អត្ថុបដិបាដិយា ចិហរិតត្តន្តេត នយាបន្តិតត្តន្តេត ច
អត្ថុបុត្តចិហានយាបត្តិឞុ នយ្យាគតបច្ចចក្ខណាឌិចនេត ឃឆានំ នយ្យយោកចនេត ច បចត្តាតិ កកចនោតា ឌាណោតិ តគត្ថនិទ្ធិយា
តឆាតិ អចិតឆាតិ អតន្តាឆាតិ៉ ឲចយ្យិ កកចា តឆាតិ អាកនោតាតិ តឆាកនោតា៉ តថា “ខ្ពតំ ខ្ពយស្ស ធាតំ , ខ្ពតំ អដ្ឋាត”ត្តិ អចិបនីតំ តស្ស
តស្ស ឞលស្ស ការណាការណឌាតតំ, តេឞំ តេឞំ នត្តាតំ អតីតាឌិកេឆកិត្តស្ស កយ្ហនយាគតស្ស អតចនេននោតា ឃឆាក្ខតំ
ចិបាកត្តរឌាតតំ, អាឃ្ខហតក្ខណោយេច តស្ស តស្ស នត្តស្ស “អយំ តិនយកាយិតី បដិបធា...បេ... អយំ តិត្ថាតកាយិតី បដិបធា”តិ
ឃាធាចនោតា នានធាតានចកយ្ហចិកាកឌាតតំ, ពត្ថាឃតតាតំ ក្ខបិឌិត្ថាត្ថុបិឌិត្ថាឌិអនេតកនកាចំ តាតានកាចច្ចា តស្ស លៅកស្ស
“ខ្ពយាឃ តាយ ឆាត្យាឃ ក្ខស្សត្ថត្តា ខ្ពយម្ពិ ឆយ្ហប្បាឝន្ត អយំ ចិនេននោ ឌាឃតិ”តិអាឌិតា តយេត ឃឆាក្ខតំ ឆាត្យាតាតត្តឌាតតំ,
នត្តាឌិខ្ពត្រ្ថិឃាតំ តិក្ខយុក្ខតាឌាតតំ សំកិលេសាឌីហិ នដ្ឋិ ឈរាតចិយោក្ខាឌិឌាតតំ, នត្តាតំ អបរិយាណាឞុ ឌាតីឞុ តប្បដិឝន្តេត នដ្ឋិ
អតចនេននោតា បុន្តាតិក្ខុត្តក្ខត្តសក្ខតិឌាតតំ ហីតាឌិចិកាកហិ នដ្ឋិ ក្ខតិបដិនត្តិឌាតតំ, “ខ្ពតំ ក្ខក្ខ”ត្តិអាឌិតា ហេដ្ឋា ក្ខត្តតយេតេច
ចត្យុនច្ចឌាតតត្តិ ខ្ពយាតិ កកចនោតា ឥនឝលឌាណោតិ អចិនន្ទិត្វា ឃឆានកំចិនឃាចកាហតនោតា ឃឆាឌិនប្បាតត្ថនាឆតនោតា ច
ឃឆាក្ខតក្ខត្តិយា តឆាតិ អចិតឆាតិ អតន្តាឆាតិ៉ ក្ខត្តនោញ្ញាតំ –

“ខ្ពឆ តឆាកនោតា ធាតច្ចា ធាតនោតា អដ្ឋាតច្ចា អដ្ឋាតនោតា ឃឆាក្ខតំ បឌាតាតី”តិអាឌិ (ចិក៉ ប៉០៥; អ៉ តិ៉ ១០៉១១)៉

ឯវម្បិ ភគវា តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

យថា ចេតេសម្បិ ញាណានំ វសេន, ឯវំ យថាវុត្តានំ សតិបដ្ឋានសម្មប្បធានាទិវិភាគតញាណាទិអត្តាបរិយេយ្យភេទានំ អនញ្ញសាធារណានំ បញ្ញាវិសេសានំ វសេន ភគវា តថានិ ញាណានិ អាគតោ អធិគតោតិ តថាគតោ, ឯវម្បិ តថានិ អាគតោតិ តថាគតោ។

កថំ តថា គតោតិ តថាគតោ? យា តា ភគវតោ អភិជាតិអភិសម្ពោធិធម្មចក្កប្បវត្តនអនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុយោ, តា តថា។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? យទត្ថំ តា លោកនាថេន អភិបត្ថិតា បវត្តិតា ច, តទត្ថស្ស ឯកន្តសិទ្ធិយា អវិសំវាទនតោ អវិបរីតត្ថវុត្តិយា តថា អវិតថា អនញ្ញថា។ តថា ហិ អយំ ភគវា ពោធិសត្តភូតោ សមតិំសបារមីបរិបូរណាទិកំ វុត្តប្បការំ សព្ពពុទ្ធត្តហេតុំ សម្បាទេត្វា តុសិតបុរេ ឋិតោ ពុទ្ធកោលាហលំ សុត្វា ទសសហស្សចក្កវាឡទេវតាហិ ឯកតោ សន្និបតិតាហិ ឧបសង្កមិត្វា –

“កាលោ ទេវ មហាវីរ, ឧប្បជ្ជ មាតុកុច្ឆិយំ;

សទេវកំ តារយន្តោ, ពុជ្ឈស្សុ អមតំ បទ”ន្តិ។ (ពុ. វំ. ១.៦៧) –

អាយាចិតោ ឧប្បន្នបុព្វនិមិត្តោ បញ្ច មហាវិលោកនានិ វិលោកេត្វា “ឥទានាហំ មនុស្សយោនិយំ ឧប្បជ្ជិត្វា អភិសម្ពុជ្ឈិស្សាមី”តិ អាសាឡ្ហិបុណ្ណមាយំ សក្យរាជកុលេ មហាមាយាយ ទេវិយា កុច្ឆិយំ បដិសន្ធិំ គហេត្វា ទស មាសេ ទេវមនុស្សេហិ មហតា បរិហារេន បរិហរិយមានោ វិសាខបុណ្ណមាយំ បច្ចូសសមយេ អភិជាតិំ បាបុណិ។

អភិជាតិក្ខណេ បនស្ស បដិសន្ធិគ្គហណក្ខណេ វិយ ទ្វត្តិំស បុព្វនិមិត្តានិ បាតុរហេសុំ, អយំ ទសសហស្សិលោកធាតុ កម្បិ សម្បកម្បិ សម្បវេធិ, ទសសុ ចក្កវាឡសហស្សេសុ អបរិមាណោ ឱភាសោ ផរិ, តស្ស តំ សិរិំ ទដ្ឋុកាមា វិយ អន្ធា ចក្ខូនិ បដិលភិំសុ, ពធិរា សទ្ទំ សុណិំសុ, មូគា សមាលបិំសុ, ខុជ្ជា ឧជុគត្តា អហេសុំ, បង្គុលា បទសា គមនំ បដិលភិំសុ, ពន្ធនគតា សព្ពសត្តា អន្ទុពន្ធនាទីហិ មុច្ចិំសុ, សព្ពនរកេសុ អគ្គិ និព្ពាយិ, បេត្តិវិសយេ ខុប្បិបាសា វូបសមិ, តិរច្ឆានានំ ភយំ នាហោសិ, សព្ពសត្តានំ រោគោ វូបសមិ, សព្ពសត្តា បិយំវទា អហេសុំ, មធុរេនាការេន អស្សា ហសិំសុ, វារណា គជ្ជិំសុ, សព្ពតូរិយានិ សកសកនិន្នាទំ មុញ្ចិំសុ, អឃដ្ដិតានិ ឯវ មនុស្សានំ ហត្ថូបគាទីនិ អាភរណានិ មធុរេនាការេន សទ្ទំ មុញ្ចិំសុ, សព្ពទិសា វិប្បសន្នា អហេសុំ, សត្តានំ សុខំ ឧប្បាទយមានោ មុទុសីតលវាតោ វាយិ, អកាលមេឃោ វស្សិ, បថវិតោបិ ឧទកំ ឧព្ភិជ្ជិត្វា វិស្សន្ទិ, បក្ខិនោ អាកាសគមនំ វិជហិំសុ, នទិយោ អសន្ទមានា អដ្ឋំសុ, មហាសមុទ្ទេ មធុរំ ឧទកំ អហោសិ, ឧបក្កិលេសវិនិមុត្តេ សូរិយេ ទិប្បមានេ ឯវ អាកាសគតា សព្ពា ជោតិយោ ជោតិំសុ, ឋបេត្វា អរូបាវចរេ ទេវេ អវសេសា សព្ពេ ទេវា សព្ពេ ច នេរយិកា ទិស្សមានរូបា អហេសុំ, តរុកុដ្ដកវាដសេលាទយោ អនាវរណភូតា

អហេសុំ, សត្តានំ ទុក្ខុបបិតា នាហេសុំ, សត្ថំ អតិដ្ឋគន្ធំ អភិភវិត្វា និដ្ឋាគន្ធា បវាយិ, សន្ដា ផលូបកា រុក្ខា ផលធរា សមុដ្ឋិំសុ, មហាសមុទ្ទោ សព្ពត្ថកមេវ បញ្ចវណ្ណេហិ បទុមេហិ សញ្ឆន្នតលោ អហោសិ, ថលជជលជានិ សព្ពបុប្ផានិ បុប្ផិំសុ, រុក្ខានំ ខន្ធេសុ ខន្ធបទុមានិ, សាខាសុ សាខាបទុមានិ, លតាសុ លតាបទុមានិ, បុប្ផិំសុ, មហីតលំ សិលាតលានិ ភិន្ទិត្វា ឧបរូបរិ សត្ត សត្ត ហុត្វា ទណ្ឌបទុមានិ នាម និក្ខមិំសុ, អាកាសេ ឱលម្ពកបទុមានិ និព្ពត្តិំសុ, សមន្តតោ បុប្ផវស្សំ វស្សិ អាកាសេ ទិព្វតុរិយានិ វជ្ជិំសុ, សកលទសសហស្សិលោកធាតុ វដ្ដេត្វា វិស្សដ្ឋមាលាគុឡំ វិយ, ឧប្បីឡេត្វា បទ្ធមាលាកលាបោ វិយ, អលង្កតបដិយត្តំ មាលាសនំ វិយ ច ឯកមាលាមាលិនី វិប្ផុរន្តវាឡពីជនី បុប្ផធូបគន្ធបរិវាសិតា បរមសោភគ្គប្បត្តា អហោសិ, តានិ ច បុព្ពនិមិត្តានិ ឧបរិ អធិគតានំ អនេកេសំ វិសេសាធិគមានំ និមិត្តភូតានិ ឯវ អហេសុំ។ ឯវំ អនេកច្ឆរិយបាតុភាវា អយំ អភិជាតិ យទត្ថំ តេន អភិបត្ថិតា, តស្សា អភិសម្ពោធិយា ឯកន្តសិទ្ធិយា តថាវ អហោសិ អវិតថា អនញ្ញថា។

តថា យេ ពុទ្ធវេនេយ្យា ពោធនេយ្យពន្ធវា, តេ សព្ពេបិ អនវសេសតោ សយមេវ ភគវតា វិនីតា។ យេ ច សាវកវេនេយ្យា ធម្មវេនេយ្យា ច, តេបិ សាវកាទីហិ វិនីតា វិនយំ គច្ឆន្តិ គមិស្សន្តិ ចាតិ យទត្ថំ ភគវតា អភិសម្ពោធិ អភិបត្ថិតា, តទត្ថស្ស ឯកន្តសិទ្ធិយា អភិសម្ពោធិ តថា អវិតថា អនញ្ញថា។

អបិច យស្ស យស្ស ញេយ្យធម្មស្ស យោ យោ សភាវោ ពុជ្ឈិតព្ពោ, សោ សោ ហត្ថតលេ ឋបិតអាមលកំ វិយ អាវជ្ជនមត្តប្បដិពទ្ធោ អត្តនោ ញាណស្ស អវិបរីតំ អនវសេសតោ ភគវតា អភិសម្ពុទ្ធោតិ ឯវម្បិ អភិសម្ពោធិ តថា អវិតថា អនញ្ញថា។

តថា តេសំ តេសំ ធម្មានំ តថា តថា ទេសេតព្ពប្បការំ, តេសំ តេសំ សត្តានំ អាសយានុសយចរិយាធិមុត្តិំ សម្មទេវ ឱលោកេត្វា ធម្មំ អវិជហន្តេន បញ្ញត្តិនយំ វោហារមត្តំ អនតិធាវន្តេន ច ធម្មំ ទេសេន្តេន យថាបរាធំ យថាជ្ឈាសយំ យថាធម្មំ អនុសាសន្តេន ភគវតា វេនេយ្យា វិនីតា អរិយភូមិំ សម្បាបិតាតិ ធម្មវិនយបញ្ញាបនាយបិស្ស តទត្ថសិទ្ធិយា យថាភូតវុត្តិយា ច តថា អវិតថា អនញ្ញថា។

តថា យា សា ភគវតា អនុប្បត្តា បថវិយាទិមស្សវេទនាទិរូបារូបសភាវនិមុត្តា លុជ្ជនបលុជ្ជនភាវាភាវតោ លោកសភាវាតីតា តមសា វិសំសដ្ឋត្តា កេនចិ អនោភាសនីយា លោកសភាវាភាវតោ ច គតិអាទិភាវរហិតា អប្បតិដ្ឋា អនារម្មណា អមតមហានិព្ពានធាតុ ខន្ធសង្ខាតានំ ឧបាទិន្នំ លេសមត្តស្សាបិ អភាវតោ “អនុបាទិសេសា”តិបិ វុច្ចតិ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, តទាយតនំ, យត្ថ នេវ បថវី ន អាបោ ន តេជោ ន វាយោ ន អាកាសានញ្ចាយតនំ ន វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ន អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ នាយំ លោកោ ន បរលោកោ ន ឧភោ ចន្ទិមសូរិយា។ តមហំ, ភិក្ខវេ, នេវ អាគតិំ វទាមិ ន គតិំ ន ឋិតិំ ន ចុតិំ ន ឧបបត្តិំ; អប្បតិដ្ឋំ អប្បវត្តំ អនារម្មណមេវេតំ។ ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សា”តិ (ឧទា. ៧១)។

ᩈᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨦ᩠ᨣᨾᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩈᨾᨳᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩪᨸᨵᩦᨶᩴ ᨸᨭᩥᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨾᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩃᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩅᨭ᩠ᨭᩣᨶᩴ ᩏᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ, ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨽᩣᩅᩔ ᨠᨴᩣᨧᩥᨸᩥ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨶᨲᩮᩣ ᨲᨳᩣ ᩋᩅᩥᨲᨳᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨳᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩣ ᩋᨽᩥᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᩏᨸᨣᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨿᨳᩣᩅᩥᨵᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨿᨳᩣᩅᩥᨵᩣ ᨲᩮ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᩦᩃᩮᨶ, ᨹᩃᩈᩦᩃᩮᨶ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᩦᩃᩮᨶ, ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ, ᨹᩃᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨹᩃᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨿᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨴᩮᩅᩈᩥᨠᩴ ᩅᩊᨬ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩉᩥ, ᨲᨴᨦ᩠ᨣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᨸ᩠ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨸᩮᨲᩣ, ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᩥᨾᩣᨱᨽᩮᨴᩮᩉᩥ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩉᩥ ᩈᨠᩃᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨣᩩᨱᩮᩉᩥ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᩩᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩁᩦᩁᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨠᩩᩃᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᨧᩁᩥᨿᩣᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᩁᩴᩈᩥᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩥᨿᩣ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᩈᩦᩃᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᩈᩩ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨸᨭᩥᩅᩥᨴ᩠ᨵᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᩈᩮᩈᩣ ᨲᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᩅᩥᨵᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨣᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ ᩅᩥᨵᨿᩩᨲ᩠ᨲᨣᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮ ᨸᨠᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨴᩦᨶᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨸᩣᩁᨾᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩮᨶ ᨧ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨸᨭᩥᨥᩣᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥ ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩴ ᨣᨲᩥ ᨣᨾᨶᩴ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᨳᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩮᩉᩥ ᩋᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩈᨾ᩠ᨽᩁᨱᩮ ᨲᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩔ ᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᨶᩔ ᩋᨣᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨾᨧ᩠ᨨᩮᩁᨴᩣᨶᨸᩣᩁᨾᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᩮᩉᩦᨲᩥ ᨲᨳᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩋᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

ᩋᨳ ᩅᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩᨸᩥ ᨣᨲᩦᩈᩩ ᨣᨲᩴ ᨣᨾᨶᩴ ᩑᨲᩔ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩏᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩔ ᩋᨣᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨲᨳᩮᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᩉᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩮᩉᩥ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ᪨

ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨲᨳᩣᨣᨲᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᩮᨶ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩣ ᨸᨶᩮᩈ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨿᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ? ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᨿᨳᩣ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨻᩃᩮᨶ

អនវសេសកិលេសបក្ខំ សមូហនន្តេន សមុច្ឆេទប្បហានវសេន គន្ត្វា, តថា គតោ។ ផលខណេ យថា អត្តនោ មគ្គានុរូបំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានវសេន គន្ត្វា, តថា គតោ។ និព្ពានខណេ បន យថា គតោ បញ្ញាយ បដិវិទ្ធោ សកលវដ្ដទុក្ខូបសមាយ សម្បជ្ជតិ, ពុទ្ធាទីហិ តថា គតោ សច្ឆិកតោតិ តថាគតោ។ បរិយត្តិធម្មោបិ យថា បុរិមពុទ្ធេហិ សុត្តគេយ្យាទិវសេន បវត្តិអាទិប្បកាសនវសេន ច វេនេយ្យានំ អាសយាទិអនុរូបំ បវត្តិតោ, អយម្បិ ភគវតា តថា គតោ គទិតោ បវត្តិតោតិ វា តថាគតោ។ យថា ភគវតា ទេសិតោ, តថា ភគវតោ សាវកេហិ គតោ អវគតោតិ តថាគតោ។ ឯវំ សព្វោបិ សទ្ធម្មោ តថាគតោ។ តេនាហ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ “តថាគតំ ទេវមនុស្សបូជិតំ, ធម្មំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតូ”តិ (ខុ។ បា។ ៦។១៥; សុ។ និ។ ២៣០)។ ស្វាស្ស អត្ថីតិ ភគវា តថាគតោ។

យថា ច ធម្មោ, ឯវំ អរិយសង្ឃោបិ, យថា អត្តហិតាយ បរហិតាយ ច បដិបន្នេហិ សុវិសុទ្ធំ បុព្ពភាគសមថវិបស្សនាបដិបទំ បូរេត្វា តេន តេន មគ្គេន គន្ត្វា, តំ តំ តថា គតោតិ តថាគតោ។ យថា វា ភគវតា សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិនយា ទេសិតោ, តថា ច ពុទ្ធត្តា តថា គតតោ ច តថាគតោ។ តេនាហ សក្កោ ទេវរាជា – “តថាគតំ ទេវមនុស្សបូជិតំ, សង្ឃំ នមស្សាម សុវត្ថិ ហោតូ”តិ (ខុ។ បា។ ៦។១៧; សុ។ និ។ ២៣១), ស្វាស្ស សាវកត្តោ អត្ថីតិ ភគវា តថាគតោ។ ឯវំ តថាគតភាវេន តថាគតោ។

ឥទម្បិ តថាគតស្ស តថាគតភាវទីបនេ មុខមត្តកមេវ, សព្វាការេន បន តថាគតោវ តថាគតស្ស តថាគតភាវំ វណ្ណេយ្យ។ ឥទញ្ហិ តថាគតបទំ មហត្ថំ, មហាគតិកំ, មហាវិសយំ, តស្ស អប្បមាទបទស្ស វិយ តេបិដកម្បិ ពុទ្ធវចនំ យុត្តិតោ អត្ថភាវេន អាហរន្តោ “អតិត្ថេន ធម្មកថិកោ បក្ខន្តោ”តិ ន វត្តព្វោតិ។

តេនេតំ វុច្ចតិ –

“យថេវ លោកេ បុរិមា មហេសិនោ,

សព្វញ្ញុភាវំ មុនយោ ឥធាគតា;

តថា អយំ សក្យមុនីបិ អាគតោ,

តថាគតោ វុច្ចតិ តេន ចក្ខុមា។

“បហាយ កាមាទិមលេ អសេសតោ,

ສບາຜິດາາເທຫິ ຍຖາ ຄຕາ ຂີນາ;

ປຸຣາຕນາ ສຄ຺ຍຸຕີ ທຸຕິຍ຺ເຣາ,

ຕຖາ ຄເຕາ ເຕນ ຕຖາຄເຕາ ຍເຕາ`

“ຕຖ຺ຍ ສາຕາພຕນາຂີລຄ຺ຫໍ,

ສກາຈສາຍຍ຺ຍຈິກາຄເກຄເຕາ;

ສພຍ຺ປາາເທນ ຂີເນາພຍາຄເຕາ,

ຕຖາຄເຕາ ຈຸຈ຺ຈຕິ ສຄ຺ຍປຸຄ຺ຄເຈາ`

“ຕຖາຕິ ສຈ຺ຈາຕິ ສຍຕ຺ຕຈຄ຺ຄນາ,

ຕຖາ ຍ຺ຄປຍ຺ຈພຕາ ຈ ສຍ຺ຍເສາ;

ອນຍ຺ຍເນພຍ຺ຍາ ນພເຕາ ຈິກາຈິຕາ,

ຕຖາ ຄເຕາ ເຕນ ຂີເນາ ຕຖາຄເຕາ`

“ອເນກເກຄາສຸປິ ເລີກຄາຕຸສຸ,

ຂີນສ຺ສ ຣຸປິພຕນາຂີເກາຈເຣ;

ຈິຈິຕ຺ຕເກເຄ ຕຖເຍຈ ຄສ຺ສຕິ,

ຕຖາຄເຕາ ເຕນ ສຍຕ຺ຕເລີຈເນາ`

“យតោ ច ឆយ្ទុំ តឆេយច ការយតិ,

ពេទាតិ ចាចាយត្ស្ទបយត្តតេភា;

ព្យេលាហិ លោកំ អកិក្យញ្ជិទឹយតិ,

តឆាគតោ តេភបិ លោកភាយតោ៍

“តឆា បរិញ្ញាយ តឆាយ សព្ពសោ,

អភេជ្ជិ លោកំ បកចំ អតិក្កយិ;

គតោ ច បច្ចក្ខកិរិយាយ តិព្យតិ,

អរិយយក្គ្ឃា គតោ តឆាគតោ៍

“តឆា បជិញ្ញាយ តឆាយ សព្ពសោ,

ហិតាយ លោកស្ស យតោាយយាគតោ;

តឆាយ ភាសេឆា ពក្រុលាយ សព្ពឆា,

គតោ ច តេភាបិ ឌិតេភា តឆាគតោ៍

“តឆាតិ ឌាាលាតិ យតោាយយាគតោ,

យឆាយកាចំ ចិយយាចចៅឆតោ;

ตถากิราติปฺยกฺขี ตถาคโต,

ตจฺฉพฺยากรโต ตถาคโต

“ยถาจิณฺณา เต ปุริมา มเหสิโน,

ตถาจิณฺโณ ยมฺปิ ตถา ยถารุจิ;

ปจฺจาจา ตสฺมิตฺกาจโต,

ตถาคโต วุจฺจติ อกฺปุกฺโล

“สพฺพาภิสมฺพุทฺธิปกฺขโต ปุโร,

คตํ น สํสารกตมฺปิ ตสฺส จ;

น จตฺถิ นาถสฺส กจฺฉนฺสฺสโต,

ตโถหิ ตสฺมา อคโต ตถาคโต

“ตถาคโต ฌมฺจโร มเหสินา,

ยถา ปหาตพฺพมลํ ปหียติ;

ตถาคโต อริยคโณ จินายโก,

ตถาคโต เตน สมฺภิกาจโต”ติ

อรหตฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ ญตฺวา อรหาติ ปจสฺส อตฺถา เหฏฺฐา วุตฺตาเยว สมฺมา สามญฺจ สจฺจธมฺมานํ พุทฺธตฺตา สมฺมาสมฺพุทฺโธ ยติกิญฺจิ โลกสฺ

នាយ, តស្ស សព្វស្សបិ សព្វាការេន អវិបរីតតោ សយមេវ អភិសម្ពុទ្ធត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឥមិនាស្ស បរោបទេសរហិតស្ស សព្វាការេន សព្វធម្មាវពោធនសមត្ថស្ស អាកង្ខាបដិពទ្ធវុត្តិនោ អនាវរណញាណសង្ខាតស្ស សព្វញ្ញុតញ្ញាណស្ស អធិគមោ ទស្សិតោ។

ននុ ច សព្វញ្ញុតញ្ញាណតោ អញ្ញំ អនាវរណំ, អញ្ញថា ឆ អសាធារណានិ ញាណានិ ពុទ្ធញាណានីតិ វចនំ វិរុជ្ឈេយ្យាតិ? ន វិរុជ្ឈតិ, វិសយប្បវត្តិភេទវសេន អញ្ញេហិ អសាធារណភាវទស្សនត្ថំ ឯកស្សេវ ញាណស្ស ទ្វិធា វុត្តត្តា។ ឯកមេវ ហិ តំ ញាណំ អនវសេសសង្ខតាសង្ខតសម្មុតិធម្មវិសយតាយ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ, តត្ថ ច អាវរណាភាវតោ និស្សង្គចារមុបាទាយ អនាវរណញាណន្តិ វុត្តំ។ យថាហ បដិសម្ភិទាយំ –

“សព្វំ សង្ខតាសង្ខតំ អនវសេសំ ជានាតីតិ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ។ តត្ថ អាវរណំ នត្ថីតិ អនាវរណញាណន”្តិអាទិ (បដិ។ ម។ ១។១១៨)។

តស្មា នត្ថិ នេសំ អត្ថតោ ភេទោ, ឯកន្តេនេវំ ឯវមិច្ឆិតព្វំ។ អញ្ញថា សព្វញ្ញុតានាវរណញាណានំ សាធារណតា អសព្វធម្មារម្មណតា ច អាបជ្ជេយ្យ។ ន ហិ ភគវតោ ញាណស្ស អណុមត្តម្បិ អាវរណំ អត្ថិ, អនាវរណញាណស្ស ច អសព្វធម្មារម្មណភាវេ យត្ថ តំ ន បវត្តតិ, តត្ថាវរណសព្ភាវតោ អនាវរណភាវោយេវ ន សិយា។ អថ វា បន ហោតុ អញ្ញមេវ អនាវរណំ សព្វញ្ញុតញ្ញាណតោ, ឥធ បន សព្វត្ថ អប្បដិហតវុត្តិតាយ អនាវរណញាណន្តិ សព្វញ្ញុតញ្ញាណមេវ អធិប្បេតំ, តស្សាធិគមេន ភគវា សព្វញ្ញូ សព្វវិទូ សម្មាសម្ពុទ្ធោតិ វុច្ចតិ, ន សកិមេវ សព្វធម្មាវពោធតោ។ តថា ច វុត្តំ បដិសម្ភិទាយំ –

“វិមោក្ខន្តិកមេតំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ពោធិយា មូលេ សហ សព្វញ្ញុតញ្ញាណស្ស បដិលាភា សច្ឆិកា បញ្ញត្តិ យទិទំ ពុទ្ធោ”តិ។

សព្វធម្មាវពោធនសមត្ថញាណសមធិគមេន ហិ ភគវតោ សន្តានេ អនវសេសធម្មេ បដិវិជ្ឈិតុំ សមត្ថតា អហោសីតិ។

ឯត្ថាហ – កិំ បនិទំ ញាណំ បវត្តមានំ សកិទេវ សព្វស្មិំ វិសយេ បវត្តតិ, ឧទាហុ កមេនាតិ? កិញ្ចេត្ថ – យទិ តាវ សកិទេវ សព្វស្មិំ វិសយេ បវត្តតិ, អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នអជ្ឈត្តពហិទ្ធាទិភេទភិន្នានំ សង្ខតធម្មានំ អសង្ខតសម្មុតិធម្មានញ្ច ឯកជ្ឈំ ឧបដ្ឋានេ ទូរតោ ចិត្តបដំ បេក្ខន្តស្ស វិយ វិសយវិភាគេនាវពោធោ ន សិយា, តថា ច សតិ “សព្វេ ធម្មា អនត្តា”តិ វិបស្សន្តានំ អនត្តាការេន វិយ សព្វធម្មា អនិរូបិតរូបេន ភគវតោ ញាណស្ស វិសយា ហោន្តីតិ អាបជ្ជតិ។ យេបិ “សព្វញ្ញេយ្យធម្មានំ ឋិតលក្ខណវិសយំ វិកប្បរហិតំ សព្វកាលំ ពុទ្ធានំ ញាណំ បវត្តតិ, តេន តេ សព្វវិទូតិ វុច្ចន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា –

“ចរំ សមាហិតោ នាគោ, តិដ្ឋន្តោបិ សមាហិតោ”តិ –

“ឥទម្បិ វចនំ សុវុត្តំ ហោតី”តិ វទន្តិ, តេសម្បិ វុត្តទោសានាតិវត្តិ, ឋិតលក្ខណារម្មណតាយ ច អតីតានាគតសម្មុតិធម្មានំ

ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ, ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩮᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩴ ᨶᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨿᨾᩮᨶ ᩃᩮᩣᨽᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨠᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩃᩮᩣᨽᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ? ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨮᩣᨲᩥᨠ᩠ᨡᨿᩥᨠᩣᩁᨱᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶᩴ ᨠᩣᩃᩥᨠᨧᩮᨲ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᨠᩮᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ ᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩮ ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᩋᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩔ᪨ ᩑᩅ ᨸᨶ “ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩔ ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᩮᩣᨽᩴ ᨶ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᨿᩴ ᨶᩥᨿᨾᩣᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨿᨾᩣᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩃᩮᩣᨽᩣ”ᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩉᩥ ᩋᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᨱᩮ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩔ ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩔ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩈᩴ, ᨲᩴ ᩋᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ, ᨲᩔ ᩈᩮᩈᨠᩣᩁᨱᩣ ᨸᨶ ᨶ ᨶᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩋᨠᩣᩁᨱᩴ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨵᩥᨠᩣᩁᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ –

“ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨿᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ, ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣ, ᨶ ᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨲᩮᨻ᩠ᨻᩣ; ᩈᩮᩣ ᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿ, ᨴᩩᨾ᩠ᨾᩣᨶᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩔ ᨠᩣᨶᩥ ᩋᩔᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪔᪔)᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ – ᩅᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨸᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᨶᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᩉᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩣᨵᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᨲᩔ ᨶᩥᨿᨾᩔ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨶ ᨶᩥᨿᩣ, ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩮᨸᩥ ᩈᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᨲᩣ “ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩩᩅᩮ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ, ᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ, ᨶᩥᩔᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪑᪔; ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩴ᪨ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᨱ᩠ᨯᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᪑᪐᪒) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨶᩥᨿᨾᩮᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨶᩣᨣᨲᨠ᩠ᨡᨱᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ᪨

ᨶᨶᩩ ᨧ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨿᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨾᨲᩣᨿ ᩋᨶᩥᩔᩁᩥᨲᩥᩔᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩣᨲᩣᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨶ, ᨲᩔ ᨶᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨿᩣ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨴᩮᩣᩈᩅᩈᩮᨶᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᨴᩮᩣᩈᩔ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨶ ᨶᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩣᨿᨸᩥ ᨲᩴ ᩑᨠᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨸᩉᩴ ᨶᩥᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᨶ ᩈᩮᨲ ᩈᨾᩣᩅ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨿᩣᩅᨲᨠᩴ ᨴᩮᩣᩈᩴ, ᨲᩣᩅᨲᨠᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨿᩣᩅᨲᨠᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨲᩣᩅᨲᨠᩴ ᨴᩮᩣᩈᩴ, ᨴᩮᩣᩈᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨴᩮᩣᩈᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨴᩮᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨶᩥᩔᨿ ᨠᩮᨶ ᨧ ᨮᩣᨶᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᨲᩴ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᨣᩅᩣ᪨ ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩴ᪨

ᩈᩮᩣ ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ, ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨲᩥ, ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣᨲᩥ ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨸᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ, ᩋᩣᩉᨶᨶᨸᩁᩥᨿᩣᩉᨶᨶᩁᩈᩮᩣ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨶᨿᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨿᩮᨠᩮᨶ ᨸᨶ ᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᩮᩣ ᨷᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩥ ᩋᨿᨾᩣᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨧ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ “ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩮ”ᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨮᩣᨶᩣᨶᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩔ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨷᩥᩈᨿᩮ ᩈᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲ᩠ᨳᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᩉᩩᩃᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

កោ បន តេសំ វិសេសោ, កា ច បរិហារោ, កថញ្ច តំ អតិក្កមិត្វា តេ ឆព្ពណ្ណរំសិ នាហុំ អភិញ្ញាភិត្ថំ បវត្តន្តីតិ? វុច្ចតេ – ឯកេកលោមកូបា, បដិវេកចិត្តេក្កាតិ ទ្វេ ចិត្តានិ ហោន្តិ។ តេសុ ឯកេកលោមកូបា ទាន ករុណា ចិត្តេន កម្មវសេន បវត្តោ, សេក្ខាបុថុជ្ជនានំ ចិត្តានិ លព្ភន្តិ, តស្មា សោ មហាករុណាសមាបត្តិយា សេក្ខាទិសមាបត្តិយា ច បុព្ពង្គមា សមាបត្តិយា ច វេទិតព្ពោ។ បដិវេកចិត្តេក្កា បន ផលសមាបត្តិយា បុព្ពង្គមា សមាបត្តិ ច, ទិដ្ឋិវិហារាទិវសេនាបិ លព្ភតិ។ ឥតិ តេសំ ចិត្តានំ វិសេសោ, តស្មា ឧភិន្នំ សព្ពានេវ នាហុំ បវត្តមានានម្បិ ការណំ កាលំ វិសេសយិត្វា វេទិតព្ពោ តត្ថ បរិហារោ, ន សព្ពេសំ វុត្តិ។

តត្ថ ឯកេកលោមកូបា ករុណា កម្មវិសេសាទីនិ វិការេ វេទេត្វា, បដិវេកចិត្តេក្កា សមាបត្តីហិ។ តថាហិ វិការេនេតា – “អយំ លោកោ សន្តាបជាតោ ទុក្ខបរេតោ”តិ អាទិនា នានប្បការេហិ លោកសន្និវាសស្ស អាទិត្តតាទិអាការទស្សនេហិ មហាករុណាសមាបត្តិយា បុព្ពការោ, សមាបត្តិយម្បិ បវេសនត្ថាយ វុត្តោ។ វុត្តញ្ហេតំ (បដិ. ម. ១.១១៧-១១៨) –

“ពហុហិ អាការេហិ បស្សន្តានំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ សត្តេសុ មហាករុណា ឱក្កមតិ, អាទិត្តោ លោកសន្និវាសោតិ បស្សន្តានំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ សត្តេសុ មហាករុណា ឱក្កមតិ។ ឧយ្យុត្តោ, បយាតោ, កុម្មគ្គប្បដិបន្នោ, ឧបនីយតិ លោកោ អទ្ធុវោ, អតាណោ លោកោ អនភិស្សរោ, អស្សកោ លោកោ, សព្ពំ បហាយ គមនីយំ, ឩនោ លោកោ អតិត្តោ តណ្ហាទាសោ។

“អតាយនោ លោកសន្និវាសោ, អលេណោ, អសរណោ, អសរណីភូតោ, ឧទ្ធតោ លោកោ អវូបសន្តោ, សសល្លោ លោកសន្និវាសោ វិទ្ធោ បុថុសល្លេហិ, អវិជ្ជន្ធការាវរណោ កិលេសបញ្ជរបក្ខិត្តោ, អវិជ្ជាគតោ លោកសន្និវាសោ អណ្ឌភូតោ បរិយោនទ្ធោ តន្តាកុលកជាតោ កុលាគណ្ឋិកជាតោ មុញ្ជបព្ពជភូតោ អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ សំសារំ នាតិវត្តតីតិ បស្សន្តានំ, អវិជ្ជាវិសទោសសំលិត្តោ កិលេសកលលីភូតោ, រាគទោសមោហជដាជដិតោ។

“តណ្ហាសង្ឃាដបដិមុក្កោ, តណ្ហាជាលេន ឱត្ថដោ, តណ្ហាសោតេន វុយ្ហតិ, តណ្ហាសំយោជនេន សំយុត្តោ, តណ្ហានុសយេន អនុសដោ, តណ្ហាសន្តាបេន សន្តប្បតិ, តណ្ហាបរិឡាហេន បរិឌយ្ហតិ។

“ទិដ្ឋិសង្ឃាដបដិមុក្កោ, ទិដ្ឋិជាលេន ឱត្ថដោ, ទិដ្ឋិសោតេន វុយ្ហតិ, ទិដ្ឋិសំយោជនេន សំយុត្តោ, ទិដ្ឋានុសយេន អនុសដោ, ទិដ្ឋិសន្តាបេន សន្តប្បតិ, ទិដ្ឋិបរិឡាហេន បរិឌយ្ហតិ។

“ជាតិយា អនុគតោ, ជរាយ អនុសដោ, ព្យាធិនា អភិភូតោ, មរណេន អព្ភាហតោ, ទុក្ខេ បតិដ្ឋិតោ។

“តណ្ហាយ ឧឌ្ឌិតោ, ជរាបាការបរិក្ខិត្តោ, មច្ចុបាសបរិក្ខិត្តោ, មហាពន្ធនពទ្ធោ, លោកសន្និវាសោ, រាគពន្ធនេន,

ទោសមោហពន្ធនេន, មានទិដ្ឋិកិលេសទុច្ចរិតពន្ធនេន ពទ្ធា, យថា សម្ពាធបដិបន្នា, យថា បលិពោធេន បលិពុទ្ធា, យថា បបាតេ បតិតោ, យថា កន្តារបដិបន្នា, យថា សំសារបដិបន្នា, យថា វិទុក្កេ សម្បរិវត្តតិ, យថា បលិបេ បលិបន្នា។

“អព្ភាហតោ លោកសន្និវាសោ, អាទិត្តោ លោកសន្និវាសោ រាគគ្គិនា, ទោសគ្គិនា, មោហគ្គិនា ជាតិយា…បេ… ឧបាយាសេហិ, ឧន្នីតកោ លោកសន្និវាសោ ហញ្ញតិ និច្ចមតាណោ បត្តទណ្ឌោ តក្ករោ, វជ្ជពន្ធនពទ្ធោ អាឃាតនបច្ចុបដ្ឋិតោ, អនាថោ លោកសន្និវាសោ បរមការុញ្ញតំ បត្តោ, ទុក្ខាភិតុន្នោ ចិររត្តំ បីឡិតោ, គធិតោ និច្ចបិបាសិតោ។

“អន្ធោ, អចក្ខុកោ, ហតនេត្តោ, អបរិណាយកោ, វិបថបក្ខន្ទោ, អញ្ជសាបរទ្ធោ, មហោឃបក្ខន្ទោ។

“ទ្វីហិ ទិដ្ឋិគតេហិ បរិយុដ្ឋិតោ, តីហិ ទុច្ចរិតេហិ វិប្បដិបន្នោ, ចតូហិ យោគេហិ យោជិតោ, ចតូហិ គន្ថេហិ គន្ថិតោ, ចតូហិ ឧបាទានេហិ ឧបាទិយតិ, បញ្ចគតិសមារុឡ្ហោ, បញ្ចហិ កាមគុណេហិ រជ្ជតិ, បញ្ចហិ នីវរណេហិ ឱត្ថដោ, ឆហិ វិវាទមូលេហិ វិវទតិ, ឆហិ តណ្ហាកាយេហិ រជ្ជតិ, ឆហិ ទិដ្ឋិគតេហិ បរិយុដ្ឋិតោ, សត្តហិ អនុសយេហិ អនុសដោ, សត្តហិ សំយោជនេហិ សំយុត្តោ, សត្តហិ មានេហិ ឧន្នតោ, អដ្ឋហិ លោកធម្មេហិ សម្បរិវត្តតិ, អដ្ឋហិ មិច្ឆត្តេហិ និយតោ, អដ្ឋហិ បុរិសទោសេហិ ទុស្សតិ, នវហិ អាឃាតវត្ថូហិ អាឃាតិតោ, នវហិ មានេហិ ឧន្នតោ, នវហិ តណ្ហាមូលកេហិ ធម្មេហិ រជ្ជតិ, ទសហិ កិលេសវត្ថូហិ កិលិស្សតិ, ទសហិ អាឃាតវត្ថូហិ អាឃាតិតោ, ទសហិ អកុសលកម្មបថេហិ សមន្នាគតោ, ទសហិ សំយោជនេហិ សំយុត្តោ, ទសហិ មិច្ឆត្តេហិ និយតោ, ទសវត្ថុកាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ, ទសវត្ថុកាយ អន្តគ្គាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមន្នាគតោ, អដ្ឋសតតណ្ហាបបញ្ចេហិ បបញ្ចិតោ, ទ្វាសដ្ឋិយា ទិដ្ឋិគតេហិ បរិយុដ្ឋិតោ លោកសន្និវាសោតិ សម្បស្សន្តានំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ សត្តេសុ មហាករុណា ឱក្កមតិ។

“អហញ្ចម្ហិ តិណ្ណោ, លោកោ ច អតិណ្ណោ។ អហញ្ចម្ហិ មុត្តោ, លោកោ ច អមុត្តោ។ អហញ្ចម្ហិ ទន្តោ, លោកោ ច អទន្តោ។ អហញ្ចម្ហិ សន្តោ, លោកោ ច អសន្តោ។ អហញ្ចម្ហិ អស្សត្ថោ, លោកោ ច អនស្សត្ថោ។ អហញ្ចម្ហិ បរិនិព្ពុតោ, លោកោ ច អបរិនិព្ពុតោ។ បហោមិ ក្វាហំ តិណ្ណោ តារេតុំ, មុត្តោ មោចេតុំ, ទន្តោ ទមេតុំ, សន្តោ សមេតុំ , អស្សត្ថោ អស្សាសេតុំ, បរិនិព្ពុតោ បរេ ច បរិនិព្ពាបេតុន្តិ បស្សន្តានំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ សត្តេសុ មហាករុណា ឱក្កមតី”តិ (បដិ॰ ម॰ ១.១១៧-១១៨)។

ឥមិនា ច នយេន ភគវតោ សត្តេសុ មេត្តោក្កមនម្បិ វិភាវេតព្ពំ។ ករុណាវិសយស្ស ហិ ទុក្ខស្ស បដិបក្ខភូតំ សុខំ សត្តេសុ ឧបសំហរន្តី មេត្តាបិ បវត្តតីតិ។ ឥធ អព្យាបាទអវិហិំសាវិតក្កា ខេមវិតក្កោ។ បវិវេកវិតក្កោ បន នេក្ខម្មវិតក្កោយេវ, តស្ស ទិព្ពវិហារអរិយវិហារេសុ បុព្ពភាគស្ស បឋមជ្ឈានស្ស បច្ចវេក្ខណាយ ច វសេន បវត្តិ វេទិតព្ពា។ តត្ថ យេ តេ ភគវតោ ទេវសិកំ វឡញ្ជនកវសេន ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សសង្ខា សមាបត្តិវិហារា, យេសំ បុរេចរណាការេន បវត្តំ សមាធិចរិយានុគតំ ញាណចរិយានុគតំ ញាណំ ចតុវីសតិកោដិសតសហស្សសមាបត្តិសញ្ចារិមហាវជិរញាណន្តិ វុច្ចតិ, តេសំ វសេន ភគវតោ បវិវេកវិតក្កស្ស ពាហុល្លំ បវត្តិ វេទិតព្ពា។ អយញ្ច អត្ថោ មហាសច្ចកសុត្តេនបិ វេទិតព្ពោ។ វុត្តញ្ហិ តត្ថ ភគវតា –

“សោ ខោ អហំ, អក្កិចេស្សត, តស្មិំ ឈេច បុរិមស្មិំ សយាឌិតិមិចេត្ត អជ្ឈត្តមេច ចិត្តំ សណ្ឋបេមិ, សត្តិសាទេមិ, ឈេត ឃុធំ តិច្ចកបេមិ ចិហរាមិ”តិ (ម· និ· ១·៤ប័សិ)·

ថ្ពកណ៌ាកកចា “សមណោ កោតមោ អកិទ្ធបេរ បិសាឌិកោ ឃុឃុសិតំ ឥត្តាចទហំ, ឌិច្ឆា តត្ថា, យតុទំ ចធតំ, ទតធ បទិសំ ទទេជ្ជាទេត្តា យទេជ្ជា ចិធទតិ, ចិទេត្ត បតស្ស ឧកក្កតា តត្តំ, ឈោ ឧចំ សព្ពាត្តិតាហុលិ ចទតិ”តិ សច្ចកោត តិកណ្ឋបុទត្តត ចិតក្កិទេ អចស្ស សទោហជំ ទចាទំ កណ្ឋត្តា ចិឃ “ត អក្កិចេស្សត តឆាកទោតា បទិសំ ទទេជ្ជាទេត្តា សព្ពាត្តិតាហុលិ ចិធទតិ, ចក្កចាឡអបទិឃត្តាឃបិ បទិសាឃ ឆមុំ ទេសេតិ, អសល្លិតោ អត្តុបលិទេត្តា ឧកត្តំ ឧកចិហាទិវុត្តាតាឋលសយាបត្តិឋលំ អត្តឃុទេត្តា”តិ ឥទស្សតំ អាហទិ·

កកចា ហិ ឃស្មិំ ឥទលា បទិសា សាធុការំ ទេតិ, ឆមុំ ចា បច្ចចេក្ខតិ, តស្មិំ ឥទលា បុព្ពភាគកោគ កាលំ បទិច្ឆិត្តិត្វា ឋលសយាបត្តិំ អប្បាសចាទេ បស្សាសចាទេ សយាបជ្ជតិ, សាធុការសឌ្គតិច្ឆេទសេ អចិច្ឆិទេត្តខេច ឆមុបច្ចចេក្ខហាឃ ច បទិឃោសាតេ សយាបត្តិទោតា ច្ចឌ្ឍាឃ ចិតឌ្ឍាគទោតា បឌ្ឍាឃ ឆមុំ ទេសេតិ· ព្ទឌ្ឍាគណ៌ាកចជ្ជបទិចាទោ លហុកោ, អប្បាសចាទេ បស្សាសចាទេ សយាបត្តិទោឃា សយាបជ្ជត្តិ· ឧចំ ឃឆាចុត្តសយាបត្តិតំ សបុព្ពភាកាតំ ចទោត កកចទោតា ទលយចិតក្កស្ស បចិទេចកចិតក្កស្ស ច ពាហុលប្បចត្តិ ទេធិតព្ពា·

តត្ថ ឃស្ស ព្យាបិឌចិហិសាចិតក្កាឌិសំកិលេសប្បហាតស្ស អព្យាបិឌចិតក្កស្ស អចិហិសាចិតក្កស្ស ច អាតុភាទេធ ព្យុទោតាឌិបិ កឃាកាចទោតា ទំសយព្ពិ ទលយប្បទេត្តា ច ចិហទតិ, តទោតា ច សព្ពស្សបិ សព្ពឌាបិ ទលយទេច ទោតិ អភឃទេច· តស្មា ធុចិទេឆាបិ ឋ្កទោឃំ ទលយព្ពទទាតិ ទលយចិតទេក្កា· ឃស្ស បត កាឃចិតក្កាឌិសំកិលេសបបហាតស្ស ទេក្ខម្មចិតក្កស្ស អាតុភាទេធ កាឃចិទេចកោ, ចិត្តចិទេចកោ, ឋ្ហបធិចិទេចកោតិ តិចិទោ; តឌង្គចិទេចកោ, ចិក្ខម្ភតចិទេចកោ, សមុច្ឆេទចិទេចកោ, បដិប្បស្សទ្ធិចិទេចកោ, តិស្សទណចិទេចកោតិ បញ្ចចិទោ ច ចិទេចកោ បរិបូទិ កច្ឆតិ· ទសា ឃឆាទហំ អាទម្មណទោតា សម្បឃោកទោតា ច បចិទេចកសទោតា ចិតទេក្កាតិ បចិទេចកចិតទេក្កា· ឧទោ ច ទទ្វេ ចិតក្កា ឧចំ ចិកត្តចិសឃាបិ សយាតា អាឌិកម្មិកាតំ អញ្ញមញ្ញូបការាឃ សម្ភចត្តិ· ឃឆា ហិ ទលយចិតក្កស្ស បចិទេចកចិតទេក្កា អត្តុប្បត្តស្ស ឋ្កប្បាឌាឃ ឋ្កប្បត្តស្ស កិឃ្យាកាចាឃ ទេចុល្លាឃ ទោតិ, ឧចំ បចិទេចកចិតក្កស្សបិ ទលយចិតទេក្កា· ត ហិ ធុបកឌ្ឍកាឃចិត្តាតយត្តទេត ទេត្តាចិហាទាឌទឃា សម្ភចត្តិ ព្យាបិឌាឌិប្បហាទេតត ច ចិតា ចិត្តចិទេចកាឌិតំ អសម្ភទោឃចាតិ អញ្ញមញ្ញស្ស ពាហុបការា ឧទោ ឆមុំ ឌុច្ចត្តា· កកចទោតា បត សព្ពទេសា បហីតសំកិលេសស្ស ទេលោកហិតត្ថាឃ ឧចំ ទលយចិតទេក្កា ច បចិទេចកចិតទេក្កា ច អប្បាសចាទេយទេត្តបិ ហិតសុខយាចហត្តិឃេចាតិ· ទលយោ ច ចិតទេក្កា បចិទេចកោ ច ចិតទេក្កាតិ សមុត្តិតព្ពា·

ឧចំ ឋ្កតិទេ ទទ្វេ ចិតក្កេ តិទ្ទិសិតំ “អព្យាបជ្ឈាទាទេយា”តិអាឌិយាហ· តត្ថ អព្យាបជ្ឈតំ កស្សចិ អទុក្ខតំ អព្យាបជ្ឈោ, ទសា អាទមិតព្ពទោតា អាទាទេយា ឧតស្សាតិ អព្យាបជ្ឈាទាទេយា· អព្យាបជ្ឈទទោតា ទេសចតចទេសត តិទទោតាតិ អព្យាបជ្ឈទទោតា· ឧទេសចាតិ ឧទេសា ឧច·
ព្ពទិឃាឃាតិ កិរិឃាឃ, កាឃចឌីបទោឃាកោតាតិ អទេត្ថា· ត កញ្ចិ ព្យាពាទេធមីតិ ហីតាឌីសុ កញ្ចិបិ សត្តំ តណ្ហាតសាឌិទោឃាកទោតា តសំ ចា តភកាចទោតា បហីតសព្ពកិលេសចិប្បត្តិតត្តា ឆាចទំ ចា ត ពាទេធមិ ត ព្យាទេធមិ· កទុណាជ្ឈាសទោឃា កកចា យហាកទុណាសយាបត្តិពាហុលិ

អត្ថតោ បរេបវុចិតពកវុលញ្ញាឃយាត្សុវ្នបរេបចយាហ៍ ពេត អចិហិឃាចិតក្កិ អញ្ញាបិរេចិតក្កញ្ញា ឥស្សតិ៍ ឰតំ ទុត្តំ ហោតិ – ‘អហំ ឰយាឃ ឰទិឃាឃ ឰយាឃ បដិបត្តិឃា ទុចំ ឃយ្ញា បដិបជ្ជន្តោ ទុចំ ឃយាបត្តិចិហារេហិ ចិហរន្តោ ទុចំ បុញ្ញាត្តិកេហិ កតាតិ ឃក្ការកវុការយាតតចត្តុតប្ជុឌតាតិ អឆិចារឃន្តោ ឃតេ្តស្ នត កញ្ចិំ ញ្ញាពាំតេឆយិ, អបិច ពោ ឌិដ្ឋឆយ្ញិកឃយុទាឃិកបរេបត្តុប្បរេកងំ ហិតឃុលរេបច ឥតឃំ បទិត្រ្វារហេយឺ’តិ៍

ឃំ អក្យុឃលំ, តំ បហឹតត្តិ ឃំ ឌឹឃទ្ធុកិលេឃឃហប្បរេកងំ អញ្ញាត្តា តំឃយ្យយុត្តំ អតត្តប្បរេកងំ អក្យុឃលំ, តំ ឃន្តំ ទៅឌិប្បុលេឃច យឃិ្យាបហឹតំ ឃប្ជុហតត្តិ៍ ឰយិតា បចិរេចពាស្ យុទ្ធក្ខុពាត ឃឌ្ឋិ តិឃ្សុរលាចិរេចពាត ឃយុន្នេឆប្បដិប្បឃ្សុឌ្ឋិចិរេចពា ឥស្សតិ៍ ពេឌិ បតេត្តា តងក្កចិក្កយូតចិរេចពាបិ ដ្ឋន្ទត្តិ ៍ អាកាយតឹឃបដិបងាឃ ហិ ឃឌ្ឋិ កកចតា អត្តតោ កិលេឃក្កយោ ឰឆ ចុរេត្តាតិ៍

ឰតិ កកចា អបទិយិតពេប្បបទិចិត្តំ អត្តតោ បចិរេចញ្ញាឃំ ឃឌ្ឋិ តិឃ្សុរលញ្ញាឃរេយត ឰងាតិ យត្តុកំ បិរេបត្តា ថិតោ តយញ្ញាឃំ ចលឃយាបត្តិ ឃយាបន្ថិត្វា អត្តតោ កិលេឃប្បហាតបច្ចរេចក្កលយុលេត ចិការេចតិ៍ ឃងត្តុំ បតេត្តា ឃត្វា ឰរេប ទេ្វ ចិតក្កេ ដ្ឋន្ទិ, ឰងាតិ តយត្តុ ឥស្សរេន្តោ “តស្វាតិហ, កិក្ខុរេច”តិអាឌិយាហ៍ កកចា ហិ ឰបឃ្ស ចិតក្កន្ទឃ្ស អត្តតោ ឆាហុលឃយុងាធារឥស្សតយុលេតេច តត្ត កិក្ខុ តិរេចឃេតុំ ឰបំ រេតឃតំ អារទិ៍

តត្ត តស្វាតិ ឃស្វា អញ្ញាបជ្ជុបចិរេចកាកិទតឃ្ស រេប លេបចិរេចកចិតក្កា រេឃច ឆាហុលំ បចត្តតិ្ត, តស្វា៍ តិហាតិ តិបាតយត្តុំ៍ អញ្ញាបញ្ញារាយាចិហរឆាតិ ឃព្ពឃតេ្តស្ យេត្តាចិហារេត កវុលាចិហារេ ត ច អកិទយត្តា ចិហរឆ៍ ពេត ញ្ញាបិឥស្ស តងេកដ្ឋកិលេឃាតញ្ញា ឥទ្វឹកលយាហ៍ ពេតំ រេចាតិ ទុត្តំ រេចាតិ តិបាតយត្តុំ៍ បចិរេចកាទាយា ចិហរឆាតិ កាឃាឌិចិរេចកញ្ញាច តងក្កាឌិចិរេចកញ្ញាតិ ឃព្ពចិរេចពា អារទិតព្ពដ្ឋាត់ កត្វា ចិហរឆ៍ ឰយាឃ យឃត្តិអាឌិ ឃថា តេឃំ លេបចិតក្កឃ្ស បចត្តតាកាទឥស្សតំ, ទុចំ កិ អក្យុឃលត្តិអាឌិ បចិរេចកចិតក្កឃ្ស បចត្តតាកាទឥស្សតំ៍ តត្ត ឃថា អតចជ្ជឆរេប្ន បទិប្បុទេត្យុការេយត កិក្យុឃលការេចឃិតា ហុត្វា ក្យុឃលឆរេប្ន បទិរេយឃតា កាតព្វាច, ឃាចជ្ជឆរេប្ន បឌហិត្យុការេយតាបិ អក្យុឃលបទិរេយឃតា កាតព្វាតិ អាហ “កិំ អក្យុឃល”ត្តិអាឌិ៍ អកិញ្ញាបុត្តិកា ហិ បទិញ្ញាបហាតឃន្និកិទិយាកាចតា៍ តត្ត កិំ អក្យុឃលត្តិ អក្យុឃលំ តាយ កិំ, ឃកាចរេតា កិយឃ្ស លក្ខណំ, កាតិ ចា ទេឃបច្ចុបដ្ឋាតបឌដ្ឋាតាតឹតិ អក្យុឃលឃ្ស ឃកាចកិច្ចាឌិតោ បច្ចរេចក្កលចិឌិ ឥស្សតិ៍ អាឌិកយ្ញិកចរេឃត ទេឃ ចិតរេក្កា អាកេតោ, កិំ អប្បហឹតំ កិំ បឌហាយាតិ ឰតំ បឌក្ខឃំ ឃេក្កចរេឃត៍ តស្វា កិំ អប្បហឹតត្តិ កាយទាកាឃំរោយាឌតាឌឹស្ អក្យុឃលេស្ កិំ អក្យុឃលំ អយ្យាតំ យរេក្កត អឃយុទ្ធិត្តំ? កិំបឌហាយាតិ កិំ អក្យុឃលំ ឃយុញ្ញ្រេតយ? អឆ ចា កិំ បឌហាយាតិ ឌឹតិក្កយបទិឃ្យុដ្ឋាតាត្យុឃរេឃស្ កិំ ចិកាកំ អក្យុឃលំ ឰងាតិ យឃំ បឌហាយាតិ អរេត្វា៍ ពេឌិ បត “កិំ អប្បហឹត”ត្តិ បងត្តិ៍ ពេតំ ឌិដ្ឋិឃំរោយាឌតាឌិចរេឃត អតេតាកេតងេស្ អក្យុឃលេស្ កិំ កតយំ អក្យុឃលំ, ពេត កតរេយត បកាទេត, កតរេយត ចា យរេក្កត អយ្យាតំ អប្បហឹតត្តិ ទុត្តំ ហោតិ៍ ឃេឃំ ទុត្តតយរេយច៍

កាឆាស្ ញុទ្ធត្តិ ចតុត្ត អទិយឃច្ចាតំ អចិបទិតំ ឃឃយុទ្ធារលោត ញុទ្ធត្វា បដិចិឌ្ឋត្វា ញុឌ្ឋិ ឃច្ចចិតិយុត្តឃ្ស ពោឃ្យុឃ្ស អកាចរេតា៍ តឆា ហិ ទុត្តំ –

“អភិញ្ញេយ្យំ អភិញ្ញាតំ, ភាវេតព្ពញ្ច ភាវិតំ;

បហាតព្ពំ បហីនំ មេ, តស្មា ពុទ្ធោស្មិ ព្រាហ្មណា”តិ។ (សុ. និ. ៥៦៣; ម. និ. ២.៣៩៩);

ឋបេត្វា មហាពោធិសត្តំ អញ្ញេហិ សហិតុំ វហិតុំ អសក្កុណេយ្យត្តា អសយ្ហស្ស សកលស្ស ពោធិសម្ភារស្ស មហាករុណាធិការស្ស ច សហនតោ វហនតោ, តថា អញ្ញេហិ សហិតុំ អភិភវិតុំ អសក្កុណេយ្យត្តា អសយ្ហានំ បញ្ចន្នំ មារានំ សហនតោ អភិភវនតោ, អាសយានុសយចរិយាធិមុត្តិអាទិវិភាគាវពោធេន យថារហំ វេនេយ្យានំ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហិ អនុសាសនសង្ខាតស្ស អញ្ញេហិ អសយ្ហស្ស ពុទ្ធកិច្ចស្ស សហនតោ វហនតោ, តត្ថ វា សាធុការិកាវតោ អសយ្ហសាហិនំ។ សមុទាចរន្តិ នន្តិ ឯត្ថ នន្តិ និបាតមត្តំ, នំ តថាគតន្តិ វា អត្ថោ។

សកបរសន្តានេសុ តមសន្តានំ មោហន្ធការំ នុទិ វិធមីតិ តមោនុទោ។ បារំ និព្ពានំ គតោតិ បារគតោ។ អថ វា “មុត្តោ មោចេយ្យ”ន្តិអាទិនា នយេន បវត្តិតស្ស មហាភិនីហារស្ស សកលស្ស ច សំសារទុក្ខស្ស សព្ពញ្ញុគុណានំ បារំ បរិយន្តំ គតោតិ បារគតោ, តំ តមោនុទំ បារគតំ។ តតោ ឯវ បត្តិបត្តំ ពុទ្ធំ, សីលាទិ ទសពលញាណាទីហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេហិ បត្តព្ពំ សព្ពំ បត្តន្តិ អត្ថោ។ វសិមន្តិ ឈានាទីសុ អាកង្ខាបដិពទ្ធា បរមា អាវជ្ជនាទិវសីភាវតា, អរិយិទ្ធិសន្តានតោ អនញ្ញសាធារណោ ចិត្តវសីភាវោ ច អស្ស អត្ថីតិ វសិមា, តំ វសិមំ, វសិមន្តិ អត្ថោ។ សព្ពសោ កាមាសវាទីនំ អភាវេន អនាសវំ។ កាមវិសយាទិកស្ស វិសយស្ស វន្តត្តា វា វិសសន្តានំ សព្ពកិលេសវិសំ តរិត្វា វា វិសំ សកលវដ្ដទុក្ខំ សមំ តរិត្វា តារណតោ វិសន្តរោ, តំ វិសន្តរំ។ តណ្ហក្ខយេ អរហត្តផលេ និព្ពានេ ច វិមុត្តំ, ឧភយមិញ្ញាយនតោ មោនសង្ខាតេន ញាណេន កាយមោនេយ្យាទីហិ ច សាតិសយំ សមន្នាគតត្តា មុនិំ។ មុនីតិ ហិ អាគារិយមុនិ, អនាគារិយមុនិ, សេក្ខមុនិ, អសេក្ខមុនិ, បច្ចេកមុនិ, មុនិមុនីតិ អនេកវិធា មុនយោ។ តត្ថ គិហី អាគតផលោ វិញ្ញាតសាសនោ អាគារិយមុនិ, តថារូបោ បព្ពជិតោ អនាគារិយមុនិ, សត្ត សេក្ខា សេក្ខមុនិ, ខីណាសវោ អសេក្ខមុនិ, បច្ចេកពុទ្ធោ បច្ចេកមុនិ, សម្មាសម្ពុទ្ធោ មុនិមុនីតិ។ អយមេវ ឥធាធិប្បេតោ។ អាយតិំ បុនព្ភវាភាវតោ អន្តិមំ, បច្ឆិមំ ទេហំ កាយំ ធារេតីតិ អន្តិមទេហធារី, តំ អន្តិមទេហធារិំ។ កិលេសមារាទីនំ សម្មទេវ បរិច្ចត្តត្តា មារញ្ជហំ។ តតោ ឯវ ជរាហេតុសមុច្ឆេទតោ អនុបាទិសេសនិព្ពានប្បត្តិវសេន បាកដជរាទិសព្ពជរាយ បារំ គតត្តា បារគុំ។ ជរាសីសេន ចេត្ថ ជាតិមរណសោកាទីនំ បារគុន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ តំ ឯវំភូតំ តថាគតំ ទ្វេ វិតក្កា សមុទាចរន្តីតិ ព្រូមីតិ សម្ពន្ធោ។

ឥតិ ភគវា បឋមគាថាយ វិតក្កទ្វយំ ឧទ្ទិសិត្វា តតោ ទុតិយគាថាយ បដិសេវិតវិតក្កំ ទស្សេត្វា ពុទ្ធានំ ខេមវិតក្កំ ទស្សេតុំ “សេលេ យថា”តិ តតិយគាថមាហ។ តត្ថ សេលេ យថា បព្ពតមុទ្ធនិដ្ឋិតោតិ សេលេ សិលាមយេ ឯកគ្ឃនបព្ពតមុទ្ធនិ យថា ឋិតោ។ ន ហិ តត្ថ ឋិតស្ស ទស្សនត្ថំ គីវុក្ខិបនបសារណាទិកិច្ចំ អត្ថិ។ តថូបមន្តិ តប្បដិភាគំ សេលបព្ពតូបមំ។ អយំ បនេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – យថា សេលបព្ពតមុទ្ធនិ ឋិតោ ចក្ខុមា បុរិសោ សមន្តតោ ជនតំ បស្សេយ្យ, ឯវមេវ សុមេធោ, សុន្ទរបញ្ញោ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន សមន្តចក្ខុ ភគវា ធម្មមយំ

ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨾᨿᩴ ᨸᩣᩈᩣᨴᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᩈᨿᩴ ᩋᨸᩮᨲᩈᩮᩣᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣᨠᩣᩅᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨩᩣᨲᩥᨩᩁᩣᨽᩥᨽᩪᨲᨬ᩠ᨧ ᨩᨶᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩴ ᩋᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᩏᨸᨵᩣᩁᩮᨲᩥ ᩏᨸᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩣᨴᩮ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᨴᩣᩁᨸᩣᩊᩦᩈᩩ ᨠᩩᨭᩥᨿᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩴ ᨩᩣᩃᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨳᩔ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩔ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨽᩪᨾᩥᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᨿᨲᩮᩣ ᨶᩮᩅ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨠᩮᨴᩣᩁᨸᩣᩊᩥᨿᩮᩣ, ᨶ ᨠᩩᨭᩥᨿᩮᩣ, ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨿᩥᨲᨾᨶᩩᩔᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨠᩩᨭᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨩᩣᩃᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨾᨿᩴ ᨸᩣᩈᩣᨴᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᩈᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᨿᨲᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨿᩮ ᨲᩮ ᩋᨠᨲᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮ ᩑᨠᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨩᩣᨱᩩᨸᩔᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣᨸᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᩋᩣᨸᩣᨳᩴ ᨶᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩈᩁᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨸᨶ ᨠᨲᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ, ᨲᩮ ᩑᩅᩔ ᨴᩪᩁᩮᨸᩥ ᨮᩥᨲᩣ ᩋᩣᨸᩣᨳᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ ᩅᩥᨿ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩮᨲᩴ –

"ᨴᩪᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ;

ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᨳᩣ ᩈᩁᩣ"ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪃᪀᪄; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪁᪁);

ᩑᩅᨾᩮᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨣᩣᨳᩣᩈᩩ ᨧ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᩴ ᩅᩥᨿ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨

ᨸᨮᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪂᪨ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪉᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ "ᨾᨵᩩᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨠᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨶᩴ ᨵᩣᩁᩮᩉᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪀᪅) ᨴᩮᩈᨶᩣᨿᩴ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ "ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨡ᩠ᩅᩮᩈ , ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ, ᨿᩮᨶ ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᨴᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ – ᩋᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩣᨴᩮᩣ ᩈᨾᨱᩮᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᪃; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪈᪨᪁᪁) ᨠᩣᩁᨱᩮ᪨ "ᨠᩔ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩥᨿᩮᩣ ᩒᩅᨴᩥᨲᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪃᪉᪈) ᩅᩣᩁᩮ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᩅᩣᩁᩮᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᨸᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣ ᨿᨳᩣᩅᩣᩁᩴ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩣᩁᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨠᨴᩣᨧᩥ "ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ ᩈᩮᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ ᨶ ᩈᩮᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩥᨽᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩈᨦ᩠ᨠᩁᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨸᩣᨸᩴ ᨸᩣᨸᨠᨲᩮᩣ ᨸᩔᨳᩣ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᪨ ᨠᨴᩣᨧᩥ "ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩈᩮᩅᩥᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᨿᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩮᩣ ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩮᩣ ᨸᩮᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᩈᨿᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩉᩩᨠᩮᩣ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩣᨿᩩᨠᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪈᪨᪄᪀) ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩣᨸᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨳ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨳᩣ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᪨

កចត្តីតិ ហោត្តិ បចត្តត្តិៈ បិបំ បិបកតោ បឃ្យចាតិ ឋត្ត បិបឆយំ ឌិដ្ឋេច ឆយេ អាឃតិច្ចា អហិតទុក្ខាចហតោ លិយកតោ បឃ្យច៉ា តត្ថ តិត្តិត្ថចាតិ តស្មិំ បិបឆយេ “អច្ចត្តហីតកាចតោ លិយកដ្ឋេត បិបំ, អកោឋល្លឋយ្ហតដ្ឋេត អក្សលំ, បកតិបកឃ្យរឃ្យ បឋត្តឃ្យ ច ចិត្តឃ្យ បកឃ្យរាឌិកាចចិតាឋតតោ ឋំកិលេឋិកំ, បុតប្សតំ កចទុក្ខតិត្តត្តតតោ បេរិតោត្តចិកំ, ឋហេច ឌរឆេហិ បរិច្ឆអាហេហិ ចត្តតតោ ឋឌរចំ, ទុក្ខឃ្យច ចិបច្ចតតោ ទុក្ខចិបិកំ, អបរិយាលយ្សិ កាលំ អតាកតេ ឌាតិឌរាយរលាតិត្តត្តតតោ អាឃតិំ ឌាតិឌរាយរលិឃំ, ឋត្តហិតឃុលចិត្តំឋតឋយត្ត”ត្តិអាឌិតា តយេត តាតាចិឆេ អាឌីតចេ, តឃ្យ ច បហាតេ អាតិឋំឋេ ឋយ្ឋបញ្ញាយ បឃ្យត្តា តិត្តិត្ថច តិត្តេចំ អាបជ្ជចៈ តិត្តិត្ថត្តា ច ចិបឃ្យតំ ចឆ្ណេតា អរិយយក្កាធិកយេត បិបតោ ចិរជ្ជច ចេច ចិយ្ចុច ចៈ យក្កេត ចា ឋយុឆ្នេឌចិរាកចឋេត ចិរជ្ជច, តតោ ឋលេត បជិប្សឃ្យត្តិចិយុត្តិចឋេត ចិយ្ចុចៈ អច ចា បិបត្តិ លិយកតោ បិបំៈ កិំ ទុត្តំ ហោតិ? ឃំ អតិច្ចទុក្ខាឌិកាចេត ក្សត្តិតំ អរិយេហិ ឌិក្សត្តិឃំ ចដ្ឋទុក្ខំ បិរេបតីតិ បិបំៈ កិំ បត តំ? តេក្សយកឆយឌាតំ ៈ ឃចាទុត្តេត អត្តេត បិបកតោ ឌិឋ្វា តត្ថ អតិច្ចតោ, ទុក្ខតោ, រោកតោ, កណ្ឌតោ, ឋល្លតោ, អឈតោ, អាចាឆតោតិអាឌិតា ចិបឃ្យតំ ចឆ្ណេត្តា តិត្តិត្ថចៈ អឃំ ទុតិឃាតិ ឃាចាចតោ អហិតាតត្តចិកាចតំ បធយំ ដ្ឋបិតាយ តតោ ចិចេចតំ អឃំ ទុតិឃា ឆយ្ឋេឌឋតាៈ

កាចាឃុ ញុដ្ឋឃ្យាតិ ឋត្តញ្ញុញុដ្ឋឃ្យៈ ឋត្តក្សតាក្សកយ្សិតោតិ ឋត្តេបិ ឋត្តេ យហាកទុលាយ អក្សកយ្សតឋកាចឃ្យៈ បរិឃាយចចតត្តិ បរិឃាយេត កចតំ ចេឋតំៈ បឃ្យាតិ បរិឋំ អាលបតិ, បរិឋេឌដ្ឋកំ ចា ឋត្ថាយ ទុត្តំៈ កោចិ បតាហុ “អត្តាតយេច ឋត្ថាយ កកចា ‘បឃ្យា’តិ អចោចា”តិៈ តត្តាតិ តស្មិំ បិបកេ ចិរជ្ជច រាកំ បឌហចាតិ អតេ្តាៈ ឋេឋំ ទុត្តតយេចៈ

ទុតិឃឃុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

១ៈ ចិជ្ជាឃុត្តចណ្ណតា

៣០ៈ តតិយេ បុត្តក្កយាតិ ឋហឌាតចឋេត, ដ្ឋបតិឃ្យយចឋេត ចាតិ ខ្ទីហិ អាកាទេហិ បុត្តក្កយា បុរឃ្យរា បធាតការលំៈ ត ហិ អចិជ្ជាយ ចិតា អក្សឋលុប្សត្តិ អត្តិៈ ឋយាបត្តិឃាតិ ឋយាបជ្ជតាយ ឋកាចបជិលិកាយ, បចត្តិឃាតិ អតេ្តាៈ តត្ថ អក្សឋលប្សចត្តិឃា អាឌីតចប្សជិឆ្នាឌតេត អឃោតិឋោយតឋិកាឃ្យ បច្ចយកាចេត អប្សហីតកាចេត ច អក្សឋលឆយ្ខាតំ ដ្ឋបតិឃ្យយកាចោ ឌិឃ្យតិៈ

៤ចំ ញ្សាធិយរលាឌិទុក្ខឃ្យ អធិដ្ឋាតកាចតោ ឋត្តាបិ កតិយោ ត្តឆ ទុក្កតិយោៈ អច ចា រាកាឌិកិលេឋេហិ ទុឃិតា កតិយោ កាយចចីចិត្តាតំ បចត្តិយោតិ ទុក្កតិយោ, កាយចចីយតោទុច្ចរិតាតិៈ អស្មិំ លោកោតិ ត្តឆ លោកេ យត្សឃ្យកតិឃំ ចាៈ បរយិប្រាតិ តតោ អញ្ញាឃុ កតីឃុៈ អចិជ្ជាឃ្ភលិកា ឋត្តាតិ តា ឋត្តាបិ ទុច្ចរិតឃ្យ ចិបត្តិយោ ទុត្តតយេត អចិជ្ជាបុត្តក្កយត្តា អចិជ្ជាឃ្ភលិកា ៤ចៈ ត្តឆ្នាលោកឋយ្សឃ្យយាតិ អឋយ្សត្តចិឋយបរិយេឋតលក្ខលាយ ត្តឆ្នាយ, ឋយ្សត្តចិឋយលុត្តតលក្ខណោត លោកេត ច ឋយុឃ្សិតា ដ្ឋបចិតាតិ ត្តឆ្នាលោកឋយ្សឃ្យយាៈ

យតោតិ យស្មា អវិជ្ជាហេតុ អវិជ្ជាយ និវុតោ ហុត្វា។ បាបិច្ឆោតិ អវិជ្ជាយ បដិច្ឆាទិតត្តា បាបិច្ឆាយ អាទីនវេ អបស្សន្តោ អសន្តគុណសម្ភាវនវសេន កោហញ្ញាទីនិ ករោន្តោ បាបិច្ឆោ, លោភេន ច អត្រិច្ឆតាបិ គហិតាតិ ទដ្ឋព្វា។ អនាទរោតិ លោកាធិបតិនោ ឱត្តប្បស្ស អភាវេន សព្រហ្មចារីសុ អាទររហិតោ។ តតោតិ តស្មា អវិជ្ជាបាបិច្ឆតាអហិរិកានោត្តប្បហេតុ។ បសវតីតិ កាយទុច្ចរិតាទិភេទំ បាបំ ឧបចិនតិ។ អបាយំ តេន គច្ឆតីតិ តេន តថា បសុតេន បាបេន និរយាទិភេទំ អបាយំ គច្ឆតិ ឧបបជ្ជតិ។

តស្មាតិ យស្មា ឯតេ ឯវំ សព្វទុច្ចរិតមូលកា សព្វទុគ្គតិបរិក្កិលេសហេតុភូតា ច អវិជ្ជាទយោ, តស្មា ឆន្ទញ្ច, លោភញ្ច, អវិជ្ជញ្ច, ចសទ្ទេន អហិរិកានោត្តប្បញ្ច វិរាជយំ សមុច្ឆេទវសេន បជហំ។ កិំ វិរាជេតីតិ អាហ? វិជ្ជំ ឧប្បាទយន្តិ, វិបស្សនាបដិបាដិយា ច, មគ្គបដិបាដិយា ច, ឧស្សក្កិត្វា អរហត្តមគ្គវិជ្ជំ អត្តនោ សន្តានេ ឧប្បាទយន្តោ។ សព្វា ទុគ្គតិយោតិ សព្វាបិ ទុច្ចរិតសង្ខាតា ទុគ្គតិយោ, វដ្ដទុក្ខស្ស វា អធិដ្ឋានភាវតោ ទុក្ខា, សព្វា បញ្ចបិ គតិយោ ជហេ បជហេយ្យ សមតិក្កមេយ្យ។ កិលេសវដ្ដប្បហានេន ហិ កម្មវដ្ដំ វិបាកវដ្ដញ្ច បហីនំ ហោតីតិ។

តតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បឋមភាណវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. បញ្ញាបរិហីនសុត្តវណ្ណនា

៣៨. ចតុត្ថេ សុបរិហីនាតិ សុដ្ឋុ បរិហីនា។ យេ អរិយាយ បញ្ញាយ បរិហីនាតិ យេ សត្តា បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឧទយព្វយបដិវិជ្ឈនេន ចតុសច្ចបដិវិជ្ឈនេន ច កិលេសេហិ អារកា ឋិតត្តា អរិយាយ បរិសុទ្ធាយ វិបស្សនាបញ្ញាយ ច មគ្គបញ្ញាយ ច បរិហីនា, តេ លោកិយលោកុត្តរាហិ សម្បត្តីហិ អតិវិយ បរិហីនា មហាជានិកា។ កេ បន តេតិ? យេ កម្មាវរណេន សមន្នាគតា។ តេ ហិ មិច្ឆត្តនិយតភាវតោ ឯកន្តេន បរិហីនា អបរិបុណ្ណា មហាជានិកា។ តេនាហ “ទុគ្គតិ បាដិកង្ខា”តិ។ វិបាកាវរណសមង្គិនោបិ បរិហីនា។ អថ វា សុក្កបក្ខេ អបរិហីនា នាម តិវិធាវរណវិរហិតា សម្មាទិដ្ឋិកា កម្មស្សកតាញាណេន ច សមន្នាគតា។ សេសំ វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វំ។

គាថាសុ បញ្ញាយាតិ និស្សក្កវចនំ, វិបស្សនាញាណតោ មគ្គញាណតោ ច បរិហានេនាតិ។ សាមិវចនំ វា ឯតំ, យថាវុត្តញាណស្ស បរិហានេនាតិ, ឧប្បាទេតព្វស្ស អនុប្បាទនេនេវ ចេត្ថ បរិហានំ។ និវិដ្ឋំ នាមរូបស្មិន្តិ នាមរូបេ ឧបាទានក្ខន្ធបញ្ចកេ “ឯតំ មម”តិអាទិនា តណ្ហាទិដ្ឋិវសេន អភិនិវិដ្ឋំ អជ្ឈោសិតំ, តតោ ឯវ ឥទំ សច្ចន្តិ មញ្ញតីតិ “ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញ”ន្តិ មញ្ញតិ។ “សទេវកេ លោកេ”តិ វិភត្តិ បរិណាមេតព្វា។

ឧចំ បឩយកាធាយ សំកិលេសបក្ខំ ឩសេ្សត្វា ញ្ញាតិ យស្សា អនុប្បត្តិយា តាយទុបស្មិំ យញ្ញតាកិតិចេសេហិ កិលេសចក្កំ ចត្តតិ, តស្សា ប្បុប្បត្តិយា ចក្កស្ស ប្បុបច្ឆេទោតិ បញ្ញាយ អានុភាចំ បកាសេន្តោ “បញ្ញា ហិ សេដ្ឋា លោកស្មិំ”ត្តិ កាឩយាហ៎

តត្ថ លោកស្មិំត្តិ សង្ខារលោកស្មិំ៎ សព្វាសប្បន្ទោ ចិយ សត្តេសុ, សង្ខារេសុ បញ្ញាសឩិសោ ឩសេ្វា នត្ថិ៎ បញ្ញុត្តរា ហិ កុសលា ធម្មា, បញ្ញាយ ច សិទ្ធាយ សេដ្ឋា អនុចរ្ជឩម្មា សិទ្ធា ឧច ហោន្តិ៎ តថា ហិ ទុត្តំ “សព្វាឩិក្ខិស្ស សព្វាសក្កស្សា បសោតី”តិអាទិ (ម៎ និ៎ ១៎១៨; ម៎ និ៎ ៥៎១)៎ យា បនេត្ថ បញ្ញា អឩិប្បេតា, សា សេដ្ឋាតិ ទោយិតា៎ យថា ច សា បចត្តតិ, តំ ឩសេ្សតុំ “យាយំ និព្វេឆកាមិនី”តិអាទិ ទុត្តំ៎ តស្សត្ថោ – យា អយំ បញ្ញា អតិក្លិក្ខប្បត្តំ អបទាលិតប្បុព្វំ លោភក្ខន្ធាទិំ និព្វិជ្ឈន្តិ បទាលេន្តិ កច្ឆតិ បចត្តតីតិ និព្វេឆកាមិនី, យាយ ច តស្មិំ តស្មិំ កចយោតិកាតិចិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាធាសេសុ សត្តនិកាយេសុ ឩត្តាត់ បចយាកិតិត្តតិសង្ខាតាយ ឧាតិយា តំនិមិត្តស្ស ច ពខ្ខកចស្ស បរិក្ខយំ បរិយោសានំ និព្វានំ អទហតុញ្ញា សម្មា អចិបសិតំ ឩានាតិ សង្ខិកេទាតិ, អយំ សហចិបស្សនា មក្កបញ្ញា សេដ្ឋា លោកស្មិំតិ៎

ញ្ញាតិ យថាទុត្តបញ្ញានុភាចសម្បន្នេ ភិណាសទេ អភិត្ថុចន្តោ “តេសំ ទេថា មនុស្សា ច”តិ ឧបរិ កាឩយាហ៎ តស្សត្ថោ – តេសំ ចត្ថុ អរិយសច្ចេសុ បរិញ្ញាទីនំ សោឡសវិធស្ស កិច្ចានំ និដ្ឋិតត្តា ចតុសច្ចសម្មាឩត ឩព្វុត្តានំ, ឧតិចេបុល្លប្បត្តិយា ឧតិមតំ, ទុត្តឆយេត សព្វញ្ញុតិតសេម្មាហត្តា បញ្ញាចេបុល្លប្បត្តិយា ហាសបញ្ញានំ, បុព្វភាគេ ចា នីលាឧិបរិទុទ្ធិតោ ឧក្កាយ យាច និព្វានសច្ចិកិរិយាយ ហាសចេចតុក្កិបិសេយាឩតហុលតាយ ហាសបញ្ញានំ, សព្វសោ បរិក្ខិណកចសំយោឧេតត្តា អន្តិមសរីរធារិនំ ភិណាសចានំ ទេចា មនុស្សា ច បិហយត្តិ បិយា ហោន្តិ, តត្ថាចំ អភិកត្តំ ញ្ញតន្តិ “អហោ បញ្ញានុភាទោ, អហោ ចត មយម្បិ ឧឩិសា ឧចំ និព្វិណ្ណាសព្វាទុក្ខា កទេយ្យាមា”តិ៎

ចតុត្ថសុត្តចណ្ណនា និដ្ឋិតា៎

៥៎ សុក្កធម្មសុត្តចណ្ណនា

៩១៎ បញ្ចមេ សុក្កាតិ ត ចណ្ណសុក្កតាយ សុក្កា, សុក្កកាទាយ បត បាទេតោទានាតាយ សំចត្តន្តីតិ និប្បត្តិសុក្កតាយ សុក្កា៎ សាទេសតបិ សព្វេ កុសលា ធម្មា សុក្កា ឧច ពណ្ណកាចបដិបក្ខតោ ៎ តេសព្វិប្បុប្បត្តិយា ចិត្តំ បភស្សរំ ហោតិ បរិសុទ្ធំ៎ ធម្មាតិ កុសលា ធម្មា៎ លោកន្តិ សត្តលោកំ៎ បាលេន្តីតិ អាធារសង្ខារណោត យទិយាឩិ ឩបេន្តា ទក្ខន្តិ៎ ហិរី ច ឧត្តប្បញ្ញាតិ ឧត្ថ ហិរិយតិ ហិរិយិតព្វេន, ហិរិយន្តិ ឧទតនាតិ ចា ហិរី៎ ទុត្តម្បិ ទេតំ “យំ ហិរិយតិ ហិរិយិតព្វេន, ហិរិយតិ បាបកានំ អកុសលានំ ឩម្មានំ សមាបត្តិយា, អយំ ទុច្ចតិ ហិរី”តិ (ឩ៎ ស៎ ១០)៎ ឧត្តប្បតិ ឧត្តប្បិតព្វេន, ឧត្តប្បន្តិ ឧទតនាតិ ចា ឧត្តប្បំ៎ ទុត្តម្បិទេតំ “យំ ឧត្តប្បតិ ឧត្តប្បិតព្វេន, ឧត្តប្បតិ បាបកានំ អកុសលានំ ឩម្មានំ សមាបត្តិយា, ញ្ញាឩំ ទុច្ចតិ ឧត្តប្ប”ន្តិ (ឩ៎ ស៎ ១១)៎

តត្ថ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានា ហិរី, ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានំ ឱត្តប្បំ។ អត្តាធិបតេយ្យា ហិរី, លោកាធិបតេយ្យំ ឱត្តប្បំ។ លជ្ជាសភាវសណ្ឋិតា ហិរី, ភយសភាវសណ្ឋិតំ ឱត្តប្បំ។ សប្បតិស្សវលក្ខណា ហិរី, វជ្ជភីរុកភយទស្សាវិលក្ខណំ ឱត្តប្បំ។

តត្ថ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានំ ហិរិំ ចតូហិ ការណេហិ សមុដ្ឋាបេតិ – ជាតិំ បច្ចវេក្ខិត្វា, វយំ បច្ចវេក្ខិត្វា, សូរភាវំ បច្ចវេក្ខិត្វា, ពាហុសច្ចំ បច្ចវេក្ខិត្វា។ កថំ? “បាបករណំ នាមេតំ ន ជាតិសម្បន្នានំ កម្មំ, ហីនជច្ចានំ កេវដ្ដាទីនំ កម្មំ, មាទិសស្ស ជាតិសម្បន្នស្ស ឥទំ កម្មំ កាតុំ ន យុត្ត”ន្តិ ឯវំ តាវ ជាតិំ បច្ចវេក្ខិត្វា បាណាតិបាតាទិបាបកម្មំ អករោន្តោ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ តថា “បាបករណំ នាមេតំ ទហរេហិ កត្តព្ពកម្មំ, មាទិសស្ស វយេ ឋិតស្ស ឥទំ កម្មំ កាតុំ ន យុត្ត”ន្តិ ឯវំ វយំ បច្ចវេក្ខិត្វា បាណាតិបាតាទិបាបកម្មំ អករោន្តោ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ តថា “បាបករណំ នាមេតំ ទុព្ពលជាតិកានំ កម្មំ, មាទិសស្ស សូរភាវសម្បន្នស្ស ឥទំ កម្មំ កាតុំ ន យុត្ត”ន្តិ ឯវំ សូរភាវំ បច្ចវេក្ខិត្វា បាណាតិបាតាទិបាបកម្មំ អករោន្តោ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ តថា “បាបករណំ នាមេតំ អន្ធពាលានំ កម្មំ, ន បណ្ឌិតានំ, មាទិសស្ស បណ្ឌិតស្ស ពហុស្សុតស្ស ឥទំ កម្មំ កាតុំ ន យុត្ត”ន្តិ ឯវំ ពាហុសច្ចំ បច្ចវេក្ខិត្វា បាណាតិបាតាទិបាបកម្មំ អករោន្តោ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ ឯវំ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានំ ហិរិំ ចតូហិ ការណេហិ សមុដ្ឋាបេតិ។ សមុដ្ឋាបេត្វា ច បន អត្តនោ ចិត្តេ ហិរិំ បវេសេត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ។ ឯវំ ហិរី អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានា នាម ហោតិ។

កថំ ឱត្តប្បំ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានំ នាម? “សចេ ត្វំ បាបកម្មំ ករិស្សសិ, ចតូសុ បរិសាសុ គរហប្បត្តោ ភវិស្សសិ។

“គរហិស្សន្តិ តំ វិញ្ញូ, អសុចិំ នាគរិកោ យថា;

វជ្ជិតោ សីលវន្តេហិ, កថំ ភិក្ខុ ករិស្សសី”តិ។ –

បច្ចវេក្ខន្តោ ហិ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋិតេន ឱត្តប្បេន បាបកម្មំ ន ករោតិ។ ឯវំ ឱត្តប្បំ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានំ នាម ហោតិ។

កថំ ហិរី អត្តាធិបតេយ្យា នាម? ឥធេកច្ចោ កុលបុត្តោ អត្តានំ អធិបតិំ ជេដ្ឋកំ កត្វា “មាទិសស្ស សទ្ធាបព្ពជិតស្ស ពហុស្សុតស្ស ធុតវាទិស្ស ន យុត្តំ បាបកម្មំ កាតុ”ន្តិ បាបកម្មំ ន ករោតិ។ ឯវំ ហិរី អត្តាធិបតេយ្យា នាម ហោតិ។ តេនាហ ភគវា –

“សោ អត្តានំយេវ អធិបតិំ ករិត្វា អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតិ, សាវជ្ជំ បជហតិ, អនវជ្ជំ ភាវេតិ, សុទ្ធមត្តានំ បរិហរតី”តិ (អ។ និ។ ៣។៤០)។

កថំ ឱត្តប្បំ លោកាធិបតេយ្យំ នាម? ឥធេកច្ចោ កុលបុត្តោ លោកំ អធិបតិំ ជេដ្ឋកំ កត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ។ យថាហ –

“មហា ខោ បនាយំ លោកសន្និវាសោ។ មហន្តស្មិំ ខោ បន លោកសន្និវាសេ សន្តិ សមណព្រាហ្មណា ឥទ្ធិមន្តោ ទិព្វចក្ខុកា បរចិត្តវិទុនោ, តេ ទូរតោបិ បស្សន្តិ, អាសន្នាបិ ន ទិស្សន្តិ, ចេតសាបិ ចិត្តំ បជានន្តិ, តេបិ មំ ឯវំ ជានិស្សន្តិ ‘បស្សថ ភោ ឥមំ កុលបុត្តំ, សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ សមានោ វោកិណ្ណោ វិហរតិ បាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហី’តិ។ សន្តិ ទេវតា ឥទ្ធិមន្តិនិយោ ទិព្វចក្ខុកា បរចិត្តវិទុនិយោ, តា ទូរតោបិ បស្សន្តិ, អាសន្នាបិ ន ទិស្សន្តិ, ចេតសាបិ ចិត្តំ បជានន្តិ, តាបិ មំ ឯវំ ជានិស្សន្តិ ‘បស្សថ ភោ ឥមំ, កុលបុត្តំ, សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជិតោ សមានោ វោកិណ្ណោ វិហរតិ បាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហី’តិ។ សោ លោកំយេវ អធិបតិំ ករិត្វា អកុសលំ បជហតី”តិ (អ॰ តិ॰ ៣.៤០)។

ឯវំ លោកាធិបតេយ្យំ វេទិតព្វំ។

លជ្ជាសភាវសណ្ឋិតាតិ ឯត្ថ លជ្ជាតិ លជ្ជនាការោ, តេន សភាវេន សណ្ឋិតា ហិរី។ ភយន្តិ អបាយភយំ, តេន សភាវេន សណ្ឋិតំ ឱត្តប្បំ។ តទុភយំ បាបបរិវជ្ជនេ បាកដំ ហោតិ។ តត្ថ យថា ទ្វីសុ អយោគុឡេសុ ឯកោ សីតលោ គូថមក្ខិតោ, ឯកោ ឧណ្ហោ អាទិត្តោ។ តេសុ យថា សីតលំ គូថមក្ខិតត្តា ជិគុច្ឆន្តោ វិញ្ញុជាតិកោ ន គណ្ហាតិ, ឥតរំ ឌាហភយេន, ឯវំ បណ្ឌិតោ លជ្ជាយ ជិគុច្ឆន្តោ បាបំ ន ករោតិ, ឱត្តប្បេន អបាយភីតោ បាបំ ន ករោតិ។ ឯវំ លជ្ជាសភាវសណ្ឋិតា ហិរី, ភយសភាវសណ្ឋិតំ ឱត្តប្បំ។

កថំ សប្បតិស្សវលក្ខណា ហិរី, វជ្ជភីរុកភយទស្សាវិលក្ខណំ ឱត្តប្បំ? ឯកច្ចោ ហិ ជាតិមហត្តបច្ចវេក្ខណា, សត្ថុមហត្តបច្ចវេក្ខណា, ទាយជ្ជមហត្តបច្ចវេក្ខណា, សព្រហ្មចារិមហត្តបច្ចវេក្ខណាតិ ចតូហិ ការណេហិ អត្តនោ សប្បតិស្សវលក្ខណំ ហិរឹ សមុដ្ឋាបេត្វា បាបំ ន ករោតិ, ឯកច្ចោ អត្តានុវាទភយំ, បរានុវាទភយំ, ទណ្ឌភយំ, ទុគ្គតិភយន្តិ ចតូហិ ការណេហិ វជ្ជតោ ភាយន្តោ វជ្ជភីរុកភយទស្សាវិលក្ខណំ ឱត្តប្បំ សមុដ្ឋាបេត្វា បាបំ ន ករោតិ។ ឯត្ថ ច អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានាទិតា ហិរោត្តប្បានំ តត្ថ តត្ថ បាកដភាវេន វុត្តា, ន បន តេសំ កទាចិ អញ្ញមញ្ញវិប្បយោគោ។ ន ហិ លជ្ជំ និព្ភយំ, បាបភយំ វា អលជ្ជំ អត្ថីតិ។

ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ ន បាលេយ្យុន្តិ ភិក្ខវេ, ទ្វេមេ អនវជ្ជធម្មា យទិ លោកំ ន រក្ខេយ្យុំ, លោកបាលកា យទិ ន ភវេយ្យុំ។ នយិធ បញ្ញាយេថ មាតាតិ ឥធ ឥមស្មិំ លោកេ ជនិកា មាតា “អយំ មេ មាតា”តិ គរុចិត្តីការេនេវ ន បញ្ញាយេថ, “អយំ មាតា”តិ ន លព្ភេយ្យ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ មាតុច្ឆាតិ មាតុភគិនី។ មាតុលានីតិ មាតុលភរិយា។ គរូនន្តិ មហាបិតុចូឡបិតុជេដ្ឋភាតុអាទីនំ គរុដ្ឋានិយានំ។ សម្ភេទន្តិ សង្ករំ, មរិយាទភេទំ វា។ យថា អជេឡកាតិអាទីហិ ឧបមំ ទស្សេតិ។ ឯតេ ហិ សត្តា “អយំ មេ មាតា”តិ វា “មាតុច្ឆា”តិ វា គរុចិត្តីការេនេវ ន ជានន្តិ, យំ វត្ថុំ និស្សាយ ឧប្បន្នា, តត្ថបិ វិប្បដិបជ្ជន្តិ។ តស្មា ឧបមំ អាហរន្តោ អជេឡកាទយោ អាហ។ អយមេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – យថា អជេឡកាទយោ តិរច្ឆានា ហិរោត្តប្បរហិតា មាតាទិសញ្ញំ អកត្វា វិប្បដិបជ្ជមានា សម្ភេទំ ចរន្តិ, ឯវមយំ មនុស្សលោកោ យទិ លោកបាលកធម្មា ន ភវេយ្យុំ, សព្វត្ថ សម្ភេទំ ចរេយ្យ។ យស្មា បនិមេ លោកបាលកធម្មា លោកំ បាលេន្តិ, តស្មា នត្ថិ សម្ភេទោតិ។

កាចាយុ ឈយំ ធេ ហិរិឱត្តប្បត្តិ ធេតិ តិបាតបទត្ថំ។ ឈយំ សត្តានំ ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច សន្តានេច សន្តោកាលេយេច ត បិដ្ឋតិ ត ឧបលព្ភតិ។ ទេចាក្កត្វា សុក្កធម្មា ទេតិ ទេត សត្តា ក្សលម្មលបទេឆ្ឆនាចហស្សាបិ កម្មស្ស ការណទេតា ក្សលកម្មានំ បតិដ្ឋានក្ខតានំ ហិរោត្តប្បានទេយេច ចា អកាចទេតា ក្សលទេតា ទេចាក្កយិត្វា, អបរក្កិត្វា, ជិតត្វា ទេចាក្កត្វា សុក្កធម្មា, បុគប្បត្តំ ឌាឃតយឹឃតរកាចត្វា ឌាតិយរណកាយិទេតា សំសារេ តាតិចត្ថត្តិតិ អទេត្ថា។

ទេឃរញ្ញា ហិរិឱត្តប្បត្តិ ទេឃំ បត បរិសុទ្ធយតីតំ សត្តានំ ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ញាតិ ព្ពទេយ ឆម្មា រគា សន្តកាលំ ទេតិត្តិចំ តចយជ្ជិយទេត្វេរការេលសុ សម្មា ឧបកម្ម ជិតា បិបិ ឌិក្សត្ថា កាឃត្តា តតក្កាឌិចទេរត បិបំ បជហត្វា ចិទ្ធញ្ញហត្រាហ្ម៩ចទិទេឃ សាយតត្រាហ្ម៩ចទិទេឃ យក្កត្រាហ្ម៩ចទិទេឃ ច ចិទ្ធញ្ញហំ អាបត្តា, អក្កយក្កាធិកទេយត សន្តទេសា សត្តកិទេលរតាឃ សត្តក្សលតាឃ ចា រទេត្តា, បុតញ្ញចស្ស ទេលបិតត្វា លឹលបុតញ្ញចា ទេហាត្តិតិ។

បញ្ញាយសុត្តចណ្ណនា តិដ្ឋិតា។

៩។ អជាតសុត្តចណ្ណនា

៤៣។ លវេដ្ឋ អត្ថិ, ភិក្ខុចេតិ កា ឧប្បត្តិ? ឲគឌិចសំ ពិរ ភកចតា អនេគបរិយារេឃត សំសារេ អាឌីតចំ បកាសេត្វា តទុបរយតាឌិចរេសត តិព្ពាគបដិសំយុត្តាឃ ធម្មទេសតាឃ កតាឃ ភិក្ខូនំ ឲតទហោសិ "អយំ សំសារោ ភកចតា អចិជ្ជាឌីហិ ការណេហិ សហេតុកោ ចុត្តោ, តិព្ពាគស្ស បត តទុបរយស្ស ត កិញ្ចិ ការណំ ចុត្តំ, តយិទំ អហេតុកំ ពចំ សច្ចិកដ្ឋបរយត្ថេត ឧបលព្ភតី"តិ។ អឆ ភកចា ទេតសំ ភិក្ខូនំ ចិយតិចិឆយតត្វេន្ធោច, "ព្ពឆ សយណត្រាហ្មណាតំ 'តិព្ពាតំ តិព្ពាត'ត្តិ ចាចាចត្ថុមត្តមេច, តត្ថិ ហិ បរយត្ថេតា តិព្ពាតំ តាម អនុបលព្ភមាតសកាចត្តា"តិ ទេលិកាឃតិកាគទេឃា ចិឃ ចិប្បដិបត្តានំ ឌាហិដ្ឋា ច បុថុជ្ជិកតិកាតំ យិច្ឆាចាគគ្គាតត្វេញ្ញា, អយតយហាតិព្ពាតស្ស បរយត្ថេតា អត្ថិភាចឌីបតត្ថំ តស្ស ច តិស្សរណភាចាឌិអានុភាចចត្តតាឌីបតត្ថំ បីតិទេចគេន ឧទានទេយត ឥមំ សុត្តំ អភាសិ។ តថា ហិ ឥមំ សុត្តំ ឧទានេបិ (ឧទា៉ លិ១-លិ៣) សង្គីតំ។

តត្ថ អត្ថីតិ ចិជ្ជតិ បរយត្ថេតា ឧបលព្ភតិ។ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតន្តិ សព្ពាតិបិ បតាតិ អញ្ញមញ្ញចេចចតាតិ។ អឆ ចា ទេចតាទេឃា ចិឃ ទេហតុបច្ចឃសយចាឃសង្ខាតាឃ ការណសាមគ្គិយា ត ជាតំ ត តិព្ពត្តត្តិ អជាតំ។ ការណេត ចិតា សយមេច ត ភូតំ ត បាតុភូតំ ត ឧប្បត្តត្តិ អភូតំ។ ឲចំ អជាតត្តា អភូតត្តា ច ទេឃត ទេគតចិ ការណេត ត កតត្តិ អកតំ។ ឌាតភូតកតសភាចា ច តាមរូបាឌីតំ សង្ខតធម្មាតំ ទេហាតិ, ត អសង្ខតសភាចស្ស តិព្ពាតស្សាតិ ឥស្សតត្ថំ អសង្ខតត្តិ ចុត្តំ។ បដិទេលាមទេតា ចា សយេច្ច សម្ភុយ្យ បច្ចទេយហិ កតត្តិ សង្ខតំ, តថា ត សង្ខតំ, សង្ខតលក្ខណរហិតត្តិ ច អសង្ខតត្តិ ឲចំ អទេតគេហិ ការណេហិ តិព្ពត្តិតភាចេ បដិសិទ្ធេ "សិយា តុ ទេតា ឲទេគតេច ការណេត កត"ត្តិ អាសង្កាយំ "ត ទេគតចិ កត"ត្តិ ឥស្សតត្ថំ "អកត"ត្តិ ចុត្តំ។ ឲចំ អប្បច្ចយម្បិ សយានំ "សយមេច តុ ទេតា ព្ពជំ ភូតំ បាតុភូត"ត្តិ អាសង្កាយំ តត្តិចត្តតត្ថំ "អភូត"ត្តិ ចុត្តំ។ អយញ្ញា ឲតស្ស អសង្ខតាកតាភូតភាចោ សទេព្ពត សព្ពំ អជាតិធម្មត្តាតិ ឥស្សេតុំ "អជាត"ត្តិ

ទុតិយត្ថិ ៤ចទេបទេ ចតុត្ថុបី បនាត់ សាតុកោរទេបា ទេចនិតទេស្លា

ឯកធិ កាបា “អត្ថិ, កិល្លូទច, អនាត់ អគ្ឈ អកាត់ អសង្គ្រហ”ត្តិ បទេយត្តុទេតា តិស្តាតស្ស អត្ថិកាច់ ចត្វា ឋត្តុ ទេហពុំ ឝទេស្សត្ថា “ទេតា ទេចតំ, កិល្លូទច”តិអាឝិយាហ៎ តស្សាយំ សទេង្គូទេបិ – កិល្លូទច, យឝិ អនាតាឝិសកាបា អសង្គ្រហា ធាតុ ត អកចិស្ស ត សិយា, ឯលឆ ទេលិទេកា ឝាតាឝិសកាចស្ស ទ្ស្របិនិក្លុស្មបត្ថាកសង្គ្រាហស្ស សង្គ្រហកាតស្ស តិស្សទេល អតចទេសចទ្ទឿបសទេយា ត បត្ថាទេយាស្ស ត ខ្ទ្របលត្ថុទេយ្យ ត សយុទេចយ្យ៍ តិស្តាតពិក្យាអារទេម្ហេល កាក្វា បចត្តុយាតា សយ្ហាឝិឌ្ថិអាគទេយា អទិយយក្កុគម្ហេ អតចទេសសទេតា កិទេលទេស សយុត្ថុត្តិ, ទេពតទេតុ សត្ថុស្សបិ ចទ្ទទុកាស្ស អប្បចត្តិ អបាកទេយា តិស្សទេល បត្ថាយតិ៍

៤ចំ ញ្ញាតិទេកចទេសត តិស្តាតស្ស អត្ថិកាច់ ឝទេស្សត្វា ឯឝាតិ អត្ថយចទេសតបិ តំ ឝទេស្សពុំ “យម្ហា ច ទេតា”តិអាឝិ ទុត្តំ, តំ ទុត្តុត្តុទេយច៍ ៤ត្តុ ច យម្ហា “អបត្ថយា ឆយ្ហា, អសង្គ្រហា ឆយ្ហា (ឆ៍ ស៍ ទុកយាតិកា លិ, ប័)៍ អត្ថិ, កិល្លូទច, តតាយតត់, យត្តុ ទេតច បចឝី (ខ្ទការ៍ លិ១)៍ ឯលឆប្បិ ទេតា ធាត់ ទ្ស្ដស់ យឝិដ់ សត្ថុសង្គ្រទេសយទេចា សត្ថុបសិបឝិតិស្សទេក្កា (យកាច៍ លិ; យ៍ តិ៍ ១៌ព្ធប័១)៍ អសង្គ្រហត្ថុ ទេចា, កិល្លូទច, ឆយ្ហុំ ទេឝទេសស្សាយិ អសង្គ្រហកាយិតិត្ថុ បឝិបគ”ត្តិអាឝិហិ (ស៍ តិ៍ ៣៌ព្ធ៩៩) អនតទេកហិ ឬត្តុបទេគហិ “អត្ថិ, កិល្លូទច, អនាត”ត្តិ ឯយិតាបិ ឬទេត្តុត តិស្តាតធាតុយា បទេយត្តុទេតា សត្ថុទេចា សត្ថុទេលិកំ អតុកាយ្យាទេតត សយ្ហាសឆ្ថុទ្ធេត ទេឝសិទេតា, តម្ហា ត បឝិក្លិបិតត្ថា៍ តត្តុ អប្បត្តុក្លុកាវិតប្បិ ចិត្តុត់ កាត្វា ចា ចិយតិ ចា តត្តិ ៤ច៍ ទេយ បត អតុត្តិប្បក្កលិ, ទេពតំ ចិយតិចិទេតាគតុំ អយទេយត្តុ អឆិប្បាយតិត្ថុទេលយុទេលត

យុត្តិចិចាទេលា – យឆា បរិទេត្ថាយ្យតាយ ទិសាត្តុទាត់ កាយាត់ ទ្ស្របិតត្ថា បឝិបក្លុគ្ឈំ តត្តិឆុទសកាច់ តិស្សទេល បត្ថាយតិ, ៤ចំ តំសកាចាត់ សត្ថុសំ សង្គ្រហឆយ្ហាត់ បឝិបក្លុគ្ឈទេតត តត្តិឆុទសកាទេចត តិស្សទេលាត កចិតត្ថា៍ យទេត្វាត់ តិស្សទេល, សា អសង្គ្រហា ធាតុ៍ កិត្ថា កិទេយ្យា, សង្គ្រហឆយ្ហាទេម្ហេល ចិបស្សតាកាលំ អបិ អតុទេលិយកាលំ កិទេលទេស សយុទេត្ថុចទេសត បឝហិពុំ ត សទេក្កាតិ, តឆា សយ្ហុតិសត្ថាទេម្ហេល បឆយ្ហាតាឝិឬ កាលំ ចិក្លុម្ភតចទេសទេតច កិទេលទេស បឝហតិ, ត សយុទេត្ថុឆចទេសត៍ ឯលតិ សង្គ្រហឆយ្ហាទេម្ហេលស្ស សយ្ហុតិសត្ថាទេម្ហេលស្ស ច កាលស្ស កិទេលសាត់ សយុទេត្ថុបប្បហាទេត អសយត្តុកាចទេតា ទេពតំ សយុទេត្ថុបប្បហាតកាទេស្ស អទិយយក្កុកាលស្ស តទុកយចិបរិតសកាទេចត អារទេម្ហេលាត កចិតត្ថា , សា អសង្គ្រហា ធាតុ៍ តឆា “អត្ថិ, កិល្លូទច, អនាត់ អគ្ឈ អកាត់ អសង្គ្រហ”ត្តិ ឯឝំ តិស្តាតស្ស បទេយត្តុទេតា អត្ថិកាចទេឝាតកាចចត់ អចិបរិតត្តុ កាចតា កាសិតត្វា៍ យពិក្យាកាចតា កាសិតំ, តំ អចិបរិតត្តុ បទេយត្តុត្តិ យឆា តំ “សទេត្ថា សង្គ្រទេសា អតិត្ថា, សទេត្ថា សង្គ្រទេសា ទុក្ខា, សទេត្ថា ឆយ្ហា អតត្តា”តិ (ឆ៍ ប៍ ព្ធលិលិ-ព្ធលិដ; ត្វាអតិ៍ ទេហយកាយាលចប្បត្ថាតិទេខ្ទស ៣៩)៍ តឆា តិស្តាតសទេខ្ទ កាត្តុចិ ចិសទេយ យឆាក្វតបទេយត្តុចិសទេយា ខ្ទបចាទុត្តិសត្ថាចទេតា ទេសយ្យចាបិ ឬហសទេខ្ទ៍ អឆ ចា អទេត្តុច បទេយត្តុទេតា អសង្គ្រហាធាតុ ឯតាទេតត្តិបរិតចិតិយុត្តុសកាចត្វា ទេសយ្យចាបិ បឆឝិធាតុ ទេចឝតាតិ៍ ៤ចយាឝិហិ តទេយហិ យុត្តិតាបិ អសង្គ្រហាយ ធាតុយា បទេយត្តុទេតា អត្ថិកាទេចា ទេចឝិតទេស្លា៍

កាធាឬ ឝាតត្តិ ឝាយតទេខ្ទត ឝាតំ, ឝាតិលក្លុលប្បត្តត្តិ អទេត្ថា៍ ក្វតត្តិ កចតទេខ្ទត ក្វតំ, អហុត្វា សយ្ហុតត្តិ អទេត្ថា៍ សយុប្បត្តត្តិ សហិតកាទេចត ខ្ទប្បត្តុំ, សហិទេតហិ ឆទេយ្ហហិ ច ខ្ទប្បត្តត្តិ អទេត្ថា៍ កាតត្តិ កាទេលក្វទេតហិ បត្ថទេយហិ តិត្ថុត្តិតំ៍ សង្គ្រហត្តិ ទេតហិទេយច សទេយត្ថ សយ្ហុយ្យ កាតត្តិ សង្គ្រហំ, សត្ថុទេយតំ បត្ថយតិត្ថុត្តុស្ស អឆិចចត់៍ តិត្ថុសាទាឝិចិទេហិតទេតា អក្ខុចំ៍ ឝទាយ យទេលាត ច ៤កាទេត្តុទេតច សឈ្ហិតំ សំសដ្ឋត្តិ

ជរាមរណសង្ឃាតំ។ “ជរាមរណសង្ឃដ្ដ”ន្តិបិ បឋន្តិ, ជរាយ មរណេន ច ឧបទ្ទុតំ បីឡិតន្តិ អត្ថោ។ អក្ខិរោគាទីនំ អនេកេសំ រោគានំ នីឡំ កុលាវកន្តិ រោគនីឡំ។ សរសតោ ឧបក្កមតោ ច បភង្គុបរិយោសានតាយ បភង្គុរំ។

ចតុព្វិធោ អាហារោ ច តណ្ហាសង្ខាតា នេត្តិ ច បភវោ សមុដ្ឋានំ ឯតស្សាតិ អាហារនេត្តិប្បភវំ។ សន្តេបិ ចា បច្ចយេ អាហារោ បធានំ បន តណ្ហាយ នេត្តិគ្គហណេន គហិតត្តា តណ្ហាវជ្ជា វេទិតព្វា។ តស្មា អាហារោ ច នេត្តិ ច បភវោ ឯតស្សាតិ អាហារនេត្តិប្បភវំ។ អាហារោ ឯវ ចា នយនដ្ឋេន បវត្តនដ្ឋេន នេត្តីតិ ឯវម្បិ អាហារនេត្តិប្បភវំ។ នាលំ តទភិនន្ទិតុន្តិ តំ ឯវរូបំ ឧបាទានក្ខន្ធបញ្ចកំ ឯវំ បច្ចយាធីនវុត្តិកំ, តតោ ឯវ អនិច្ចំ, ទុក្ខំ តណ្ហាទិដ្ឋីហិ អភិនន្ទិតុំ អស្សាទេតុំ ន យុត្តំ។

តស្ស និស្សរណន្តិ “ជាតំ ភូត”ន្តិអាទិនា វុត្តស្ស តស្ស សក្កាយស្ស និស្សរណំ និក្ខមោ អនុបវត្តការណស្ស រាគាទិកិលេសស្ស សព្វសង្ខារស្ស ច អភាវេន វូបសមភាវេន បសត្ថភាវេន ច សន្តំ, តក្កាវចរស្ស អគោចរភាវតោ អតក្កាវចរំ, និច្ចដ្ឋេន ធុវំ, តតោ ឯវ អជាតំ អសមុប្បន្នំ, សោកហេតូនំ អភាវតោ អសោកំ, វិគតរាគាទិរជត្តា វិរជំ, សំសារទុក្ខិតេហិ បដិបជ្ជិតព្វត្តា បទំ, ជាតិអាទិទុក្ខធម្មានំ និរោធហេតុតាយ និរោធោ ទុក្ខធម្មានំ, សព្វសង្ខារានំ ឧបសមហេតុតាយ សង្ខារូបសមោ, តតោ ឯវ អច្ចន្តសុខតាយ សុខោតិ សព្វបទេហិ អមតមហានិព្វានមេវ ថោមេតិ។ ឯវំ ភគវា បឋមគាថាយ ព្យតិរេកមុខេន, ទុតិយគាថាយ អន្វយមុខេន ច និព្វានំ វិភាវេសិ។

ឆដ្ឋសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. និព្វានធាតុសុត្តវណ្ណនា

៤៤. សត្តមេ ទ្វេមាតិ ទ្វេ ឥមា។ វានំ វុច្ចតិ តណ្ហា, និក្ខន្តំ វានតោ, នត្ថិ វា ឯត្ថ វានំ, ឥមស្មិំ វា អធិគតេ វានស្ស អភាវោតិ និព្វានំ, តទេវ និស្សត្តនិជ្ជីវដ្ឋេន សភាវធារណដ្ឋេន ច ធាតូតិ និព្វានធាតុ។ យទិបិ តស្សា បរមត្ថតោ ភេទោ នត្ថិ, បរិយាយេន បន បញ្ញាយតីតិ តំ បរិយាយភេទំ សន្ធាយ “ទ្វេមា, ភិក្ខវេ, និព្វានធាតុយោ”តិ វត្វា យថាធិប្បេតប្បភេទំ ទស្សេតុំ “សឧបាទិសេសា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តណ្ហាទីហិ ផលភាវេន ឧបាទីយតីតិ ឧបាទិ, ខន្ធបញ្ចកំ។ ឧបាទិយេវ សេសោតិ ឧបាទិសេសោ, សហ ឧបាទិសេសេនាតិ សឧបាទិសេសា, តទភាវតោ អនុបាទិសេសា។

អរហន្តិ អារកកិលេសោ, ទូរកិលេសោតិ អត្ថោ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរហំ ហោតិ, អារកាស្ស ហោន្តិ បាបកា អកុសលា ធម្មា, សំកិលេសិកា បោនោព្ភវិកា, សទរា ទុក្ខវិបាកា, អាយតិំ ជាតិជរាមរណិយា។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរហំ ហោតី”តិ (ម॰ និ॰ ១.៤៣៤)។

ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᩈᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨡᩦᨱᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨸᩉᩦᨶᩣ ᨸᨭᩥᨸ᩠ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨬᩣᨱᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨴᨯ᩠ᨰᩣᨲᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩮᩣ. ᩅᩩᩈᩥᨲᩅᩣᨲᩥ ᨣᩁᩩᩈᩴᩅᩣᩈᩮᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨸᩥ ᨴᩈᩈᩩ ᩋᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᩅᩈᩥ ᨸᩁᩥᩅᩈᩥ ᨸᩁᩥᩅᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩅᩣᩈᩮᩣ ᨧᩥᨱ᩠ᨱᨧᩁᨱᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᩈᩥᨲᩅᩣ. ᨠᨲᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨠᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩮᨡᩣ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩁᨱᩦᨿᩣᨶᩥ ᨠᨲᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᩣᨵᩥᨣᨾᩣᨿᩣᨲᩥ ᨠᨲᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨲᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩔ, ᩈᨶ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ;

ᨠᨲᩔ ᨸᨭᩥᨧᨿᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ. (ᩋ. ᨶᩥ. ᪖.᪕᪕; ᨾᩉᩣᩅ. ᪒᪔᪔);

ᩒᩉᩥᨲᨽᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨽᩣᩁᩣ – ᨡᨶ᩠ᨵᨽᩣᩁᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᩁᩣ, ᩋᨽᩥᩈᩘ᩠ᨡᩣᩁᨽᩣᩁᩣᨲᩥ. ᨲᩔᩥᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣᨸᩥ ᨽᩣᩁᩣ ᩒᩉᩥᨲᩣ ᩒᩁᩮᩣᨸᩥᨲᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᨲᩥᨲᩣᨲᩥ ᩒᩉᩥᨲᨽᩣᩁᩮᩣ. ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩈᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩈᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨠᩣᩁᩔ ᨴᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ. ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩈᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩈᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩩᨸᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨩᩉᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᨽᩅᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩴ, ᨸᨭᩥᨥᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩴ, ᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨸᩁᩣᨾᩣᩈᨽᩅᩁᩣᨣᩍᩔᩣᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨽᩅᩮᩈᩩ. ᨽᩅᩴ ᩅᩣ ᨽᩅᩮᨶ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨸᨠᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨽᩅᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ. ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᩣᨶᩥ, ᨸᩉᩦᨶᩣᨶᩥ, ᨬᩣᨱᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ, ᨴᨯ᩠ᨰᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᨽᩅᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩣ. ᩈᨾ᩠ᨾᨴᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨭ᩠ᨮᩴ, ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨭ᩠ᨮᩴ, ᨵᩣᨲᩪᨶᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨭ᩠ᨮᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩦᩊᨶᨭ᩠ᨮᩴ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨸᨽᩅᨭ᩠ᨮᩴ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᩁᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩃᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᩪᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ. ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ. ᩋᩁᩉᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨸᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨾ᩠ᨾᨴᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ.

ᨲᩔ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨧᩁᩥᨾᨠᨽᩅᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᩣᩅ ᨶ ᨡᩦᨿᨲᩥ, ᨲᩣᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥᨿᩮᩅ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ. ᩋᩅᩥᨥᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ. ᨾᨶᩣᨸᩣᨾᨶᩣᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨣᩮᩣᨧᩁᩴ. ᨸᨧ᩠ᨧᨶᩩᨽᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ. ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᨽᩪᨲᩴ ᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ.

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩈᩏᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᩣᨲᩩᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨲᩔ ᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᩈᩏᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩔ ᩈᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ. ᨿᩮᩣ ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᩔ ᨡᨿᩮᩣ ᨡᩦᨱᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᨾᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ. ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ. ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᩈᩏᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ.

ខ្ទឆេចាតិ ខ្ទយស្ថិ៍ឃេច អត្ថការចេ។ សព្ពចេឌឃិតាតិតិ ឃ្វតាឌឃោ សព្ពា អឡ្យាពតចេឆតា, ក្យូសលិក្យូសលចេឆតា បត ប្វព្ពេឃច បហឹតាតិ។ អតកិតត្ថិតាតិតិ តល្យាឌីហិ ត អកិតត្ថិតាតិ។ ឃឹតិកចិឃ្សត្តិតិ អច្ឆត្តច្វបសយេត សញ្ជារឌេរឆបជិប្យឃ្សត្ថិយា ឃឹតលិ កចិឃ្សត្តិ, អប្យជិសត្ថិពតិរេទាឆេត តិរុឌ្ឍឃ្សត្តិតិ អត្ថោ។ ត ពេចលំ ចេឌឃិតាតិឃេច, សព្ពេបិ បត លិហាឃចសត្តារេត បព្ញាពួត្ថា តិរុឌ្ឍឃ្សត្តិ, ចេឌឃិតឃឹសេត ឌេសតា ពតា។

ពាឆាឃុ ចក្កុយតាតិ ឭដ្ឋចក្កុ, ឆឃ្ចុចក្កុ, ឌិព្ពចក្កុ, បញ្ញាចក្កុ, សយត្តចក្កូតិ បញ្ចហិ ចក្កុហិ ចក្កុយតា។ អតិឃ្សិតេតាតិ តល្យាឌិដ្ឋិតិឃ្សឃចសេត ពញ្ចិ ឆឃ្ចិ អតិឃ្សិតេត, ទាពពាត្ថតាឌីហិ ចា អពេត្ថត។ តាឌិតាតិ លញ្ជអក្កូបេក្ខាចសេត សព្ពត្វ ខ្ទដ្ឋាឌីឃុ ឲពសកាចតាយញ្ជារេតត តាឌិលក្ខលោត តាឌិតា។ ឌិដ្ឋឆឃ្ចិពាតិ ខ្ទយស្ថិ អត្ថការេច កចា ចត្ថយាតា។ កចតេត្តិសញ្ញយាតិ កចតេត្តិយា តល្យាយ បរិក្ខយា។ សយ្យទាឃិពាតិ សយ្យទាយ លត្ថកេឌតោ បរកាពេ កចា។ ឃយឹត្វិ ឃស្ចិ អត្យូបិឌិសយសតិព្ពារេត។ កចាតិតិ លិក្កុចិបល្លាសេត ច្វត្តំ, ក្ពបបត្តិកចា សព្ពសោ អតចសេយសា តិរុឌ្ឍត្តិ, ត បចត្តត្តិ។

តោតិ តោ ឲចំ ចិយុត្តចិត្តា។ ឆយ្ចុសារាឌិកយាតិ ចិយុត្តិសារត្តា ខ្ទយឃ្ស ឆយ្ចុចិតឃឃ្ស, ឆយ្ចុឃុ សារក្ខតឃ្ស អរហត្តឃ្ស អឌិកយតោ។ លឃេតិ រាកាឌិក្ខយក្ខុតោ តិព្ពារេត រតា អកិរតា។ អឆ ចា តិច្ឆកាចតោ សេដ្ឋកាចតោ ច ឆយ្ចុឃុ សារត្តិ ឆយ្ចុសារំ, តិព្ពាតំ។ ច្វត្តញ្ហេតំ “ចិរាកា សេដ្ឋា ឆយ្ចាតំ (ឆ។ ប។ ១៧៧), ចិរាកា តោសំ អក្កូយក្ខាយតី”តិ (ខ្ទតិច្វ។ ៤០; អ។ តិ។ ៣។៧៣) ច។ តឃ្ស ឆយ្ចុសារឃ្ស អឌិកយហោត្វ លឃេយ សព្ពសញ្ជារបរិក្ខយេ អត្យូបិឌិសេយសតិព្ពារេត រតា។ បចំក្ខុតិ បដហិឃុ។ តោតិ តិបិឌយត្តា។ សេសំ ច្វត្តតយេច។

សត្ថយច្វត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

ប៉។ បដិសល្លាតច្វត្តចណ្ណតា

៣៥។ អដ្ឋយេ បដិសល្លាតរាយាតិ តោហិ តោហិ សត្តសញ្ជារេហិ បដិតិចត្តិត្វា សល្លាតំ បដិសល្លាតំ, ឲពចិហារោ ឲពយត្តសេចិតា, កាឃចិចេពោតិ អត្ថោ។ តំ បដិសល្លាតំ រយត្តិ រោចត្តីតិ បដិសល្លាតរាយា។ “បដិសល្លាតារាយា”តិបិ បឋោ។ ឃឆា ច្វត្តំ បដិសល្លាតំ អារយិតព្ពតោ អារាយោ ឲតោសត្តិ បដិសល្លាតារាយា។ ចិហរឆាតិ ឲចំក្ខុតា ហុត្វា ចិហរឆាតិ អត្ថោ។ បដិសល្លាតេ រតា តិរតា សយ្ចុឌិតាតិ បដិសល្លាតរតា។ ឲត្តាចតា ឌាកាទិឃាត្យូឃោពោ, តឃ្ស តិយិត្តក្ខុតា ច្វបកដ្ឋកាឃតា ច ឌឃ្សិតា។ ឌាកាទិឃាត្យូឃោពោ, ឃឹលំចេរោ, ខ្ទត្រ្តិឃេឃុ, ក្យូត្តត្វារតា, ពេកាឌេត យត្តញ្ញូតា, សតិសយ្យដញ្ញាត្តិ ខ្ទយេហិ ឆយ្ចុហិ ចិតា ត ចត្តីតិ តោបិ ខ្ទឆ អត្ថោតា ច្វត្តា ឲចាតិ ចេឌិតព្ពា។

អដ្ឋាត្តំ ចេតោសយចឆយត្យូឃុត្តាតិ អត្តតោ ចិត្តសយចេ អត្យូឃុត្តា។ អដ្ឋាត្តំ អត្តតោតិ ច ឲតំ ឲពត្តំ, ញ្ញាតយេច តាតំ។ ក្យូឆចេត្តំ ចេតំ សយចត្តិ អត្យូសដ្ឋឃោពេត ក្ពបឃោពចចតំ។ អតិរាពតព្ពាតាតិ ពាហិ អតីហតព្ពាតា អចិតាឃិតព្ពាតា ចា។ តីហរលំ ចិតាសោ ចាតិ ខ្ទចំ

តិរាគតំ តាយ “ធម្មំ តិរំកត្វា តិចាតចុត្តិ”តិអាទីសុ (សុ˙ តិ˙ ១១២) ចិយ˙ ចិបស្សតាយ សមត្ថាគតាតិ សត្តចិធាយ អនុបស្សតាយ យុត្តា˙ សត្តចិធា អនុបស្សតា តាយ អតិច្ចានុបស្សតា, ទុក្ខានុបស្សតា, អនត្តានុបស្សតា, តិព្ពិទានុបស្សតា, ចិរាគានុបស្សតា, តិរោធានុបស្សតា, បដិតិស្សគ្គានុបស្សតា ច, តា ចិសុទ្ធិយេក្ក ចិត្តាវិតាច˙

ទ្វាទេហតាទេរា សុញ្ញាការាតត្តិ ចទេ្ធតាទេរា សុញ្ញាការាតំ˙ ទុត្ត ច “សុញ្ញាការាត”ត្តិ ឃរិក្ខិា ចិចិត្តំ កាចតាតុទេយាកស្ស អត្ថិចិកដ្ឋាតំ˙ សមធចិបស្សតាចទេសត ពយដ្ឋាតំ កទេហត្វា ទត្តិត្តិចំ សុញ្ញាការំ បចិសិត្វា កាចតាតុទេយាកចទេសត តិសីទយាតា កិញ្ច “ទ្វាទេហតាទេរា សុញ្ញាការាត”ត្តិ ទេចឌិតព្ពា˙ ទុកក្ខមិកាឌិបាសាទេឌបិ បត ចាសំ ក្ឫមាតា ឈាឃិទេតា សុញ្ញាការាតំ ទ្វាទេហតាទេរាទេត្វច ទេចឌិតព្ពា˙

ទុត្ត ច ឃា “បដិសល្លាតរាមា, ភិក្ខទេច, ចិហទេថ បដិសល្លាតទេតា”តិ ទុបកដ្ឋកាឃតា ចិហិតា, សា បរិសុទ្ធសីលស្ស, ត អសីលស្ស អចិសុទ្ធសីលស្ស ចា តស្ស ទុបិទមូលាឌិទេតា ចិត្តចិតិចត្តតស្សេច អភាចទេតាតិ អត្តទេតា សីលចិសុទ្ធិ ឌស្សិតាតិ ទុទេត្តាចាឃមទេត្វា˙ “អត្ថត្តំ ទេធទេតាសមធមនុយុត្តា អតិរាគតព្យាតា”តិ បឌទ្វទេឃត សមាធិកាចតា, “ចិបស្សតាយ សមត្ថាគតា”តិ ព្ពមិតា បញ្ញាកាចតា ចិហិតាតិ ទេលិកិឃា តិទេស្សា សិក្ខា ឌស្សិតា˙

ព្ពឌាតិ តាសុ បតិដ្ឋិតស្ស អចស្សំកាចិបលំ ឌទេស្សតំ “បដិសល្លាតរាមាត”ត្តិអាឌិ ទុត្តំ˙ តត្ត ទ្វាទេហតាតត្តិ ចទេ្ធតាតំ˙ ទ្វិត្តំ បលិតត្តិ តតិយចតុត្តបលិតំ˙ បិដិពដ្ឋត្តិ ព្ពទ្ធិតព្ពំ អចស្សំកាចី˙ អញ្ញាតិ អទហត្តំ˙ តត្យិទេហដ្ឋិមមក្កទាទេលហិ ទាតាតមទិឃាឌំ អតតិក្កមិត្វា ឌាតតទេតា បរិបុណ្ណឌាតតត្តា ដ្ឋបទិ ឌាតតកិច្ចាភាចទេតា ច “អញ្ញា”តិ ទុច្ចតិ˙ សតិ ចា ដ្ឋបាឌិទេសទេសតិ សតិ ចា កិទេលស្សុបាឌិទេសទេស, បហាតំ អសក្កុទេលាទេឃ្យ សតិ˙ ទាទេលា ហិ អបរិបទេក្ក ទេឃ ទេតត បរិបទេក្កត បហាតព្ពកិទេលសា, ទេត ត បហីឃត្តិ˙ តំ សត្ធាឃាហ “សតិ ចា ដ្ឋបាឌិទេសទេស”តិ˙ សតិ ច កិទេលទេស លក្ខាភិសដ្ឋារា តិដ្ឋត្តិ ទុច˙ ព្ពតិ ព្ពមត្តិ សុទេត្ត អភាកាមិបលំ អទហត្តត្តិ ទេទ្វ ឌមួ ឌស្សិតា˙ ឃធា ទេចត្ត, ទុចំ ព្ពទេតា បទេទសុ ទ្វីសុ សុទេត្តសុ˙

កាធាសុ ទេឃ សត្តចិត្តាតិ ទេឃ ទេឃាកាចទេរា តទក្កចទេសត ចិក្ខមុក្ខចទេសច ច សមិតកិទេលសតាឃ សត្តចិត្តា˙ ទេតបក្កំ ទុច្ចតិ បញ្ញា, តាឃ សមត្ថាគតត្តា តិបកា˙ ព្ពមិតា ទេតសំ កមដ្ឋាតបរិហទលាទាលំ ឌទេស្សតិ˙ សតិមទេត្តាច ឈាឃិទេតាតិ ផាតតិសដ្ឋាទីសុ កមដ្ឋាតាចិឌហតទេហតុក្ខតាឃ សតិឃា សតិមទេត្តា, អាទមូលុបតិព្ពាតលក្ខទេលាត ឈាទេតត ឈាឃិទេតា˙ សម្មា ឌម្មំ ចិបស្សត្តិ, កាទេមសុ អតទេបក្ខទេតាតិ បុទេព្ពទេឃច “អដ្ឋិកក្កលូបមា កាមា”តិអាឌិតា (ម˙ តិ˙ ១˙១៩៣; បាចិ˙ ៣១៧) ចត្តិកាទេមសុ កិទេលសកាទេមសុ ច អាឌីតចបច្ចទេចក្ខទេលាត អតទេបក្ខទេតា អតត្តិកា ទេត បហាឃ អធិកតំ ដ្ឋបចារសមាធិំ អប្បតាសមាធិំ ចា បាទកំ កត្វា តាមរូបំ តស្ស បច្ចទេឃ ច បរិគ្គទេហត្វា កលាបសមូសតាឌិក្កទេមត សម្មា អចិបរីតំ បច្ចាក្ខតឌម្មំ អតិច្ចាឌិទេតា ចិបស្សត្តិ˙

អប្បមាឌទេតាតិ ទុត្តប្បការាឃ សមធចិបស្សតាភាចតាឃ អប្បមជ្ជទេត ទេតា អភិទេតា តត្ត អប្បមាឌទេតទេច ទត្តិត្តិចំ ចីតិតាទេមត្តា˙ សត្តាតិ សមាតា˙ “សត្តា”តិបិ បាទេធា, ពុក្កលាតិ អទេត្វា˙ បមាទេឌ ភមឌស្សិទេតាតិ តិទឃុបបត្តិអាឌិកំ បមាទេឌ ភមំ បស្សត្តា˙ អភព្ពា

ປຣິຫານາຍາຕິ ເຕ ເອວຣູປິ ສມຖວິປສ຺ສນາຘມ຺ເມຫິ ມຄ຺ຄຜເລຫິ ວາ ປຣິຫານາຍ ອຠພ຺ພາ. ສມຖວິປສ຺ສນາໂຕ ຫິ ສມ຺ປຕ຺ຕໂຕ ນ ປຣິຫາຍນ຺ຕິ, ອຸຕ຺ຕຣານິ ຈ ອປ຺ປຕ຺ຕານິ ປາປຸຓນ຺ຕິ. ນິພ຺ພານສ຺ເສວ ສນ຺ຕິເກຕິ ນິພ຺ພານສ຺ສ ຈ ອນຸປາທາປຣິນິພ຺ພານສ຺ສ ຈ ສນ຺ຕິເກ ເອວ, ນ ຈິຣສ຺ເສວ ຕໍ ອຘິຄມິສ຺ສນ຺ຕີຕິ.

ອຏ຺ຐມສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໕. ສິກ຺ຂານິສໍສສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໓໙. ປຎ຺ຈເມ ສິກ຺ຂານິສໍສາຕິ ເອຕ຺ຖ ສິກ຺ຂິຕພ຺ພາຕິ ສິກ຺ຂາ, ສາ ຕິວິຘາ ອຘິສີລສິກ຺ຂາ, ອຘິຈິຕ຺ຕສິກ຺ຂາ, ອຘິປຎ຺ຎາສິກ຺ຂາຕິ. ຕິວິຘາປິ ເຈສາ ສິກ຺ຂາ ອານິສໍສາ ເອເຕສໍ, ນ ລາຠສກ຺ກາຣສິໂລກາຕິ ສິກ຺ຂານິສໍສາ. ວິຫຣຖາຕິ ສິກ຺ຂານິສໍສາ ຫຸຕ຺ວາ ວິຫຣຖ, ຕີສຸ ສິກ຺ຂາສຸ ອານິສໍສທສ຺ສາວິໂນ ຫຸຕ຺ວາ ຕາຫິ ສິກ຺ຂາຫິ ລທ຺ຘພ຺ພໍ ອານິສໍສເມວ ສມ຺ປສ຺ສນ຺ຕາ ວິຫຣຖາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ປຎ຺ຎຸຕ຺ຕຣາຕິ ຕາສຸ ສິກ຺ຂາສຸ ຍາ ອຘິປຎ຺ຎາສິກ຺ຂາສງ຺ຂາຕາ ປຎ຺ຎາ, ສາ ອຸຕ຺ຕຣາ ປຘານາ ວິສິຏ຺ຐາ ເອເຕສນ຺ຕິ ປຎ຺ຎຸຕ຺ຕຣາ. ເຍ ຫິ ສິກ຺ຂານິສໍສາ ວິຫຣນ຺ຕິ, ເຕ ປຎ຺ຎຸຕ຺ຕຣາ ຠວນ຺ຕີຕິ. ວິມຸຕ຺ຕິສາຣາຕິ ອຣຫຕ຺ຕຜລສງ຺ຂາຕາ ວິມຸຕ຺ຕິ ສາໂຣ ເອເຕສນ຺ຕິ ວິມຸຕ຺ຕິສາຣາ, ຍຖາວຸຕ຺ຕໍ ວິມຸຕ຺ຕິເຍວ ສາຣໂຕ ຄເຫຕ຺ວາ ຐິຕາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເຍ ຫິ ສິກ຺ຂານິສໍສາ ປຎ຺ຎຸຕ຺ຕຣາ ຈ, ເຕ ຠວິເສສໍ ປສ຺ສນ຺ຕິ, ອປິ ຈ ເຕນ ວິຠວໍ ອາຣພ຺ຠ ວິມຸຕ຺ຕິເຍວ ສາຣໂຕ ປສ຺ສນ຺ຕິ. ສຕາຘິປເຕຍ຺ຍາຕິ ເຊຏ຺ຐກກາຣເຓ຺ຐນ ສຕິ ອຘິປເຕຍ຺ຍາ ເອເຕສນ຺ຕິ ສຕາຘິປເຕຍ຺ຍາ, ອຘິປຕິ ເອວ ອຘິປເຕຍ຺ຍນ຺ຕິ ຄຫິຕາ, ຈຕູສຸ ສຕິປຏ຺ຐາເນສຸ ສູປຏ຺ຐິຕຈິຕ຺ຕາ ກາຍານຸປສ຺ສນາທິໂຍເຄນ ສມຖວິປສ຺ສນາຠາວນານຸຍຸຕ຺ຕາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ອຖ ວາ ສິກ຺ຂານິສໍສາຕິ ຠິກ຺ຂເວ, ເອວຣູເປ ທຸລ຺ລຠກ຺ຂຓປຏິລາເຠ ຕິວິຘສິກ຺ຂາສິກ຺ຂນເມວ ອານິສໍສໍ ກຕ຺ວາ ວິຫຣຖ, ເອວໍ ວິຫຣນ຺ຕາ ຈ ປຎ຺ຎຸຕ຺ຕຣາ ປຎ຺ຎາຍ ອຸຕ຺ຕຣາ ໂລກຸຕ຺ຕຣປຎ຺ຎາຍ ສມນ຺ນາຄຕາ ຫຸຕ຺ວາ ວິຫຣຖ, ເອວໍຠູຕາ ຈ ວິມຸຕ຺ຕິສາຣາ ນິພ຺ພານສາຣາ ອຣຫຕ຺ຕສາຣາ ວິຫຣຖ. ຕຖາຠູຕສ຺ສ ຈາຍໍ ອຸປຣິເຍາ, ຍໍ ສຕາຘິປເຕຍ຺ຍາ ວິຫຣຖ, ສຕິປຏ຺ຐານຠາວນາຍ ຍຸຕ຺ຕປ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ໂຫຖ, ສພ຺ພທາ ວາ ສຕາຣກ຺ເຂນ ເຈຕສາ ວິຫຣຖາຕິ ເອວເມຕ຺ຖ ອຕ຺ໂຖ ເວທິຕພ຺ໂພ. ອິຕິ ຠຄວາ ຕີສຸ ສິກ຺ຂາສຸ ຠິກ຺ຂູ ນິໂຍເຊນ຺ໂຕ ຍຖາ ຕາ ສິກ຺ຂິຕພ຺ພາ, ເຍນ ຈ ປາຣິປູຣິໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ຕໍ ສມ຺ພນ຺ເຘນ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ອິທານິ ຍຖານຸສິຏ຺ຐໍ ປຏິປຊ຺ຊມານານໍ ຜລວິເສສທສ຺ສເນນ ຕສ຺ສາ ປຏິປຕ຺ຕິຍາ ອວຎ຺ຌຠາວໍ ປກາເສນ຺ໂຕ “ສິກ຺ຂານິສໍສານ”ນ຺ຕິອາທິມາຫ. ຕໍ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຖເມວ.

ຄາຖາສຸ ປຣິປຸຓ຺ຓສິກ຺ຂນ຺ຕິ ອຄ຺ຄຜລປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ປຣິປຸຓ຺ຓສິກ຺ຂໍ, ອເສກ຺ຂນ຺ຕິ ອຕ຺ໂຖ. ອປຫານຘມ຺ມນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ປຫານຘມ຺ມາ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ ກຸປ຺ປາ ວິມຸຕ຺ຕິໂຍ. ປຫານຘມ຺ມໂຕ ຫິ ຫານຘມ຺ມາ, ກຸປ຺ປຘມ຺ມາ. ນ ປຫານຘມ຺ມາຕິ ອປຫານຘມ຺ມາ, ອກຸປ຺ປຘມ຺ມາ. “ອປ຺ປຫານຘມ຺ມ”ນ຺ຕິປິ ປາໂຐ, ໂສ ເອວ ອຕ຺ໂຖ. ຂເຍ ເອວ ອນ຺ເຕຕິ ຂເຍ, ຊາຕິຍາ ຂເຍ ຊາຕິກ຺ຂເຍ, ນິພ຺ພາເນຕິ. ຂໂຍ ວາ ມຣຓໍ, ຊາຕິກ຺ຂເຍ ນິພ຺ພາເນ, ຕສ຺ສ ຐຕ຺ວາ ຊາຕິກ຺ຂຍນ຺ຕສ຺ສີ.

តស្មាតិ យស្មា សិក្ខាបរិបូរិយា អយំ ជរាបរិក្ខមនបរិយោសានោ អានិសំសោ, តស្មា។ សទាតិ សព្ពកាលំ។ ឈានរតាតិ លក្ខណូបនិជ្ឈានេន, អារម្មណូបនិជ្ឈានេនាតិ ទុវិធេនបិ ឈានេន រតា, តតោ ឯវ សមាហិតា។ មារំ សសេនំ អភិភុយ្យាតិ កិលេសសេនាយ អដ្ឋសេនាយ ច សសេនំ អនវសិដ្ឋំ ចតុព្ពិធម្បិ មារំ អភិភវិត្វា។ ទេវបុត្តមារស្សបិ ហិ គុណមារណេ សហាយភាវូបគមនតោ កិលេសា “សេនា”តិ វុច្ចន្តិ។ តថា រោគាទយោ អដ្ឋា មច្ចុមារស្ស។ យថាហ –

“កាមា តេ បឋមា សេនា, ទុតិយា អរតិ វុច្ចតិ;

តតិយា ខុប្បិបាសា តេ, ចតុត្ថី តណ្ហា បវុច្ចតិ។

“បញ្ចមី ថិនមិទ្ធំ តេ, ឆដ្ឋា ភីរូ បវុច្ចតិ;

សត្តមី វិចិកិច្ឆា តេ, មក្ខោ ថម្ភោ តេ អដ្ឋមោ។

“លាភោ សិលោកោ សក្ការោ, មិច្ឆាលទ្ធោ ច យោ យសោ;

យោ ចត្តានំ សមុក្កំសេ, បរេ ច អវជានតិ។

“ឯសា នមុចិ តេ សេនា, កណ្ហស្សាភិប្បហារិណី;

ន តំ អសូរោ ជិនាតិ, ជេត្វា ច លភតេ សុខ”ន្តិ។ (សុ។ និ។ ៤៣៨-៤៤១; មហានិ។ ៣៨);

យថា ចាហ –

“អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ, កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ;

ន ហិ នោ សង្គរំ តេន, មហាសេនេន មច្ចុនា”តិ។ (ម។ និ។ ៣។៣៨០; ជា។ ៣។៣៣។១៣១);

ភវថ ជាតិមរណស្ស បារគាតិ ជាតិយា មរណស្ស ច បារគាមិនោ និព្ពានគាមិនោ ភវថាតិ។

ᨶᩅᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪐᪨ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪗᪨ ᨴᩈᨾᩮ ᨩᩣᨣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨣᩁᨠᩮᩣ ᩅᩥᨣᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩴ ᩋᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩥᩅᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨠᨳᨬ᩠ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩁᨲ᩠ᨲᩣᨷᩁᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᨾᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᩣᩅᩁᨱᩦᨿᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩥ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᨮᨾᩴ ᨿᩣᨾᩴ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᩣᩅᩁᨱᩦᨿᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩥ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩴ ᨿᩣᨾᩴ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨶ ᨷᩔᩮᨶ ᩈᩦᩉᩈᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᨲᩥ ᨷᩣᨴᩮ ᨷᩣᨴᩴ ᩋᨧ᩠ᨧᩣᨵᩣᨿ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᩣᨶᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᨿᩣᨾᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᩣᩅᩁᨱᩦᨿᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨡᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩁᨲ᩠ᨲᩣᨷᩁᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᨾᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪕᪑᪙)᪨

ᨧᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᨠᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲᩥ᪨ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩈᩥᨿᩣ, ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨩᩣᨣᩁᩮᩣ ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᨷᨮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᨾᩣ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᩅᩥᨩᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲᩥᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᩅᩣᩈᩮᨶ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩔ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩔᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᩣᨶᩮᩣ᪨ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩏᨷᨧᩣᩁᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᨧ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨷᨾᩩᨴᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᨶᩮᨶ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩩᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨵᩥᨣᨾᩮᨶ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩔ ᨧ ᩋᨾᩮᩣᨥᨽᩣᩅᨴᩔᨶᩮᨶ ᨷᨾᩩᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨻᩉᩩᩃᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩪᨲᩣᩈᩩ ᨲᩦᩈᩩ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨴᩮᩈᨠᩮ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩉᩩᩃᨲᩣᨿ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨧ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩃᩅᩥᨷᩔᩦ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩪᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᩅᩥᨷᩔᨠᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩣ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮ ᨠᩣᩃᩅᩥᨷᩔᩦ ᨠᩣᩃᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩥᨷᩔᨠᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᩃᩮᨶ ᩈᨾᨳᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᩈᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᩮᩣᩈᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨴᩥᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩦᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩅᩦᩁᩥᨿᨷᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩈᩩ, ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨠᩣᩃᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾᩣᨵᩥᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩩ ᨻᩮᩣᨵᩥᨷᨠ᩠ᨡᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩪᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩣ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮ ᨠᩣᩃᩅᩥᨷᩔᩦ ᩅᩥᨷᩔᨠᩮᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ “ᩈᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᨡ᩠ᩅᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩥᨠᩴ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪔; ᨾᩥ᪨ ᨷ᪨ ᪒᪨᪑᪨᪑᪓)᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨿ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩮ ᨷᨠᩣᩈᩮᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩅᩥᨷᩔᨠᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷᨲᩮᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᩏᨷᨠᩣᩁᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ

ປຊິປຕ຺ຕິຍາ ອຈຊ຺ຎກາຈິ ຄເສ຺ສເຕ຺ຕາ “ຂາກຣສ຺ສ, ກິລ຺ລເຈ, ກິລ຺ລເຕາ”ຕິອາຄິຍາທ໌ ຕຕ຺ຖ ຂາກຣິຍາຕຸເຍາເກ ສຕິສຍ຺ຍຊ຺ຎາສຍາຄາຕາຕິ ສຊ຺ຊຕ຺ຖກາຕິ ສເຍ຺ຍາຄປສາຄາຈທາຕິ, ຕຕ຺ຖ ກາລຈິປສ຺ສຕາ ຕາຍ ຈິປສ຺ສຕາຍ ກຊ຺ຊກ຺ກທໍ ປຣິປາກເກຕ໌ ຽປກ຺ກິເລສຈິຍຸເຕ຺ຕ ທິ ຊີຊິປຊິປເຕ຺ຕ ຈິປສ຺ສຕາຍາເລາ ຕິເລ຺ລ ສຸເຣ ຈທເຕ຺ຕ ເຍາກິເຕາ ຽຊອາເຣ ປິເຍາຊ຺ຊ ປສາເຄາ ຈ ເຫາຕິ, ເຕຫິ ຈ ຈິເສສາຄິກຍສ຺ສ ສຕ຺ຕິເກເຍຈ໌ ຈຸຕ຺ຕເຕຍ຺ຍ –

“ຍເຕາ ຍເຕາ ສມ຺ມສຕິ, ຂນ຺ຘານໍ ອຸທຍພ຺ພຍໍ;

ລພຕີ ປີຕິປາເມາຊ຺ຊໍ, ອມຕໍ ຕໍ ຈິຊານຕໍ໌

“ປາເມາຊ຺ຊພຫຸເລາ ກິກ຺ຂຸ, ປສເນ຺ນາ ພຸທ຺ຘສາສເນ;

ອຘິເຄ຺ຈ຺ເຈ ປທໍ ສນ຺ຕໍ, ສງ຺ຂາຣູປສມໍ ສຸຂ”ນ຺ຕິ໌ (ຘ໌ ປ໌ ໓໗໔, ໓໘໑);

ກາຍາສຸ ຂາກຣຕ຺ຕາ ສຸຫາເຣເຕວ຺ຕິ ວຸຕໍ ຍຍ ຈຈຕໍ ວຸກເຣ຺ຕເຕຈ ປຍາຄຕິຄ຺ຄາຍ ອຈິຊ຺ຊາຕິຄ຺ຄາຍ ປເຕາໂສຕຕ຺ຕໍ ຂາກຣຕ຺ຕາ ສຕິສຍຸ່ງຊ຺ຊາຄິສຍຸສຍາເຍາເກຕ ຂາກຣິຍໍ ອຕຸຍຸຕ຺ຕາ ສຸຫາຈ໌ ເຍ ສຸຕ຺ຕາ ເຕ ປຕຸຊ຺ຊຈາຕິ ເຍ ຍຈາຈຸຕ຺ຕິຄ຺ຄາຍ ສຸຕ຺ຕາ ສຸປຕໍ ຽປກຕາ, ເຕ ຕຸເຍ຺ຍຂາກຣິຍາຕຸເຍາກຈເສຕ ຊຸຕ຺ຕຍຕາລເຕາຊ຺ຊກ຺ກ ສກ຺ຄິຊ຺ຊາ ຈິປສ຺ສຕໍ ຽສ຺ສກ຺ກາເປຕ຺ຕາ ອປ຺ຍາຄປຊິປຕ຺ຕິຍາ ຕເຕາ ປຕຸຊ຺ຊຈ ອຈ ຈາ ຂາກຣຕ຺ຕາຕິ ຂາກຣຕິຍິຕ຺ຕາ໌ “ສຸຫາເຣເຕ”ຕ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕ “ວຸຕ”ຕ຺ຕິ ຈຸຕ຺ຕໍ, ກິ ຕໍ ຈຈຕ຺ຕິ ອາທ “ເຍ ສຸຕ຺ຕາ ເຕ ປຕຸຊ຺ຊຈາ”ຕິອາຄິ໌ ຕຕ຺ຖ ເຍ ສຸຕ຺ຕາຕິ ເຍ ກິເລສຕິຄ຺ຄາຍ ສຸຕ຺ຕາ, ເຕ ຕຸເຍ຺ຍອຣິຍຍກ຺ກປຊິເຕາໂຄຕ ປຕຸຊ຺ຊຈ໌ ສຸຕ຺ຕາ ຂາກຣິຕໍ ເສເຍ຺ຍາຕິ ຊຸຄໍ ປເຕາໂສສ຺ສ ກາເຣາຈຈຕໍ໌ ຍສ຺ມາ ຍຈາຈຸຕ຺ຕສຸປເຕາ ຈຸຕ຺ຕປ຺ຍກາເຣ ຂາກຣິຕໍ ຂາກເຣາໍ ອຕ຺ຖກາຍສ຺ສ ກຸລປຸຕ຺ຕສ຺ສ ເສເຍ຺ຍາ ປິໂສສຕເຣາ ທິຕສຸຕາຈເຫາ, ຕສ຺ມາ ປຕຸຊ຺ຊຈ໌ ຕຕ຺ຖ ຂາກເຣເຕາ ກຍຕ຺ຕິ ຊຸຄໍ ຕຕ຺ຖ ອາຕິສໍສຄສ຺ສຕໍ໌ ເຍາ ທິ ສທ຺ຘາທີທິ ຂາກເຣາຄເຍ຺ຍາທິ ສຍຕ຺ຕາເກເຍຕ ຂາກເຣາ ຂກ຺ກຕິ, ປຍາຄຕິຄ຺ຄ ຕ ຽປກຊ຺ຊຕິ, ຕສ຺ສ ອຕ຺ຕາຕຸຈາຄກຍໍ ປຣາຕຸຈາຄກຍໍ ຄຍ຺ຍກຍໍ ຄຸກ຺ກຕິກຍໍ ຂາຕິອາຄິຕິຍິຕ຺ຕໍ ສຊ຺ຊຍິ ຈຊ຺ຊກຍໍ ຕຕ຺ຖິ໌

ກາເລຕາຕິ ອາຈາສສປ຺ຍາຍາຊີຕໍ ລຄ຺ຄກາເລຕ໌ ເສາຕິ ຕິປາຕຍຕ຺ຕໍ໌ ສເຍ຺ຍາຄເຍ຺ຍໍ ປຣິຈີຍໍສຍາເຕາຕິ ຈິປສ຺ສຕາຍ ອາເຣຍ຺ຍາກຸຕໍ ເຕກຸຍກຄເຍ຺ຍໍ ສເຍ຺ຍາ ຊາເຣເຍຕ ຍຈາ ຕິຊ຺ຊິຕຸຕຈິເຣຊ຺ຊຕາຄເຍາ ສເຍ຺ຍຈຕ຺ຕິ, ວຸຈໍ ປຣິເຕາ ຈີຍໍສເຕ຺ຕາ, ສຊ຺ຊາກາເຣຕ ຈິປສ຺ສເຕ຺ຕາຕິ ອເຕ຺ຕາ໌ ວຸເກາຄິກຸເຕາຕິ ວຸເກາ ເສເຄ຺ຄາ ທຸຕ຺ຕາ ຽເຄຕີຕິ ວຸເກາຄິ, ສຍາຄິ໌ ເສາ ວຸເກາຄິ ກຸເຕາ ຂາເຕາ ຽປ຺ຍເຕ຺ຕາ ວຸຕສ຺ສາຕິ ວຸເກາຄິກຸເຕາ໌ ອກ຺ກິອາທິຕາຄິສຄ຺ຄາຕໍ ຈິຍ ວຸຕ຺ຕ ກຸຕສຄ຺ຄສ຺ສ ປເຣຈຈຕໍ ຄຄ຺ຄຊ຺ຊໍ໌ ວຸເກາຄີ ຈາ ກຸເຕາ ປເຕ຺ຕາຕິ ວຸເກາຄິກຸເຕາ໌ ວຸຕ຺ຕ ຈ ວຸເກາຄີຕິ ຍກ຺ກສຍາຄິ ອຄິເປ຺ຍເຕາ,
“ສຍາທິເຕາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕ ປຕ ປິຄກຊ຺ຊາຕສຍາຄິຕາ ສຄ຺ຄິ ຈິປສ຺ສຕາສຍາຄິ໌ ອຈ ຈາ ກາເລຕາຕິ ຍກ຺ກປຊິເຈຄກາເລຕ໌ ສເຍ຺ຍາ ຄເຍ຺ຍໍ ປຣິຈີຍໍສຍາເຕາຕິ ສເຍ຺ເຈ ຈຕຸສຈ຺ຈຄເຍ຺ຍໍ ປຣິຊ຺ຊາກິສຍຍາຄິຈເສຕ ຈີຍໍສເຕ຺ຕາ, ວຸກາກິສຍເຍຕ ອກິສເຍເຕ຺ຕາ໌ ວຸເກາຄິກຸເຕາຕິ ວຸເກາ ເສເຄ຺ຄາ ອສທາເຍາ ຈາ ທຸຕ຺ຕາ ຽເຄຕີຕິ ວຸເກາຄິ, ຈຕຸກິຈ຺ຈສາຄເກາ ສເຍ຺ຍຄາເຕາ໌ ເສາ ວຸເກາຄິ ກຸເຕາ ຂາເຕາຕິ ສຊ຺ຊາ

បុរិមសទិសមេវ។ វិហនេ តយំ ទោសាតិ ទោសា ឯវំ ភិក្ខវោ អរិយសាវកោ អរហត្តមគ្គេន អធិគតមិទំ អនវសេសតោ វិហនេយ្យ សមុច្ឆិន្ទេយ្យ។

ឥតិ ភគវា បដិបត្តិយា អនេកាការំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តត្ថ ទស្សនំ និយោជេន្តោ “តស្មា ហេវ”តិ ឱវាទការមាហ។ តត្ថ តស្មាតិ យស្មា ទានាទយោ សតិអវិប្បវាសាទិកា សមថវិបស្សនាភាវនា បរិបុណ្ណំ គច្ឆតិ, អត្ថាភេទេ អរិយមគ្គោ បវត្តតិ, តតោ តស្ស សត្តា វដ្ដទុក្ខំ នត្ថិ, តស្មា។ ហេវាតិ ឯកំសេន ទស្សិតា វា។ ភវេមាតិ ភវេយ្យ។ ឯវំ ទានាទីហិ ភវន្តោ ច អាតាបិនោ វាទិក្កាលយុត្តា និក្ខ និយ្យានិកានិ ភាវិត្វា អកុសលធម្មានំ សមុគ្ឃាតំ អត្ថនា រូបានំ សមុដ្ឋានំ សុខេ បវត្តយេយ្យ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

ទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១។ អាបាយិកសុត្តវណ្ណនា

១១៤។ ឯកាទសមេ អាបាយិកាតិ អបាយេ និព្ពត្តិស្សន្តីតិ អាបាយិកា។ តត្ថាបិ និរយេ និព្ពត្តិស្សន្តីតិ នេរយិកា។ ឥទមប្បហាយាតិ ឥទំ វុច្ចមានំ ទុវិធំ បាបសមាចារំ អប្បជហិត្វា, តថាបដិបត្តិតថាប្បហានវសេន តថាវុត្តំ វាចំ ចិត្តំ ទិដ្ឋិំ អប្បដិនិស្សជ្ជិត្វាតិ អត្ថោ។ អព្រហ្មចារីតិ ព្រហ្មសេដ្ឋំ ចរតីតិ ព្រហ្មចារី, ព្រហ្មា វា សេដ្ឋា អាចារោ ឯតស្ស អត្ថីតិ ព្រហ្មចារី, ន ព្រហ្មចារីតិ អព្រហ្មចារី, ព្រហ្មចារីបដិរូបកោ ទុស្សីលោតិ អត្ថោ។ ព្រហ្មចារីបដិញ្ញោតិ “ព្រហ្មចារី អហ”ន្តិ ឯវំបដិញ្ញោ។ បរិបុណ្ណន្តិ អខណ្ឌាទិភាវេន អវិកលំ។ បរិសុទ្ធន្តិ ឧបក្កិលេសាភាវេន បរិសុទ្ធំ។ អមូលកេនាតិ ទិដ្ឋាទិមូលវិរហិតេន, ទិដ្ឋំ សុតំ បរិសង្កិតន្តិ ឯវមេហិ ចោទនាមូលេហិ វជ្ជិតេន។ អព្រហ្មចរិយេន អសេដ្ឋចរិយេន។ អនុទ្ធំសេតីតិ “បរិសុទ្ធោ អយ”ន្តិ ជានន្តោវ បារាជិកវត្ថុនា ធំសេតិ បធំសេតិ, ចោទេតិ អក្កោសតិ វា។

កាមេសុ អាតុរចារីតិ បទស្ស ទោសំ អទិស្វាវ អាតុរោ ហុត្វា ឧបសេវតិ កត្វា ឯវំ អញ្ញាតិក្ខន្តោ។ កត្វាតិ យោ វា បន បាបកម្មំ កត្វា “នាហំ ឯវំ ករោមី”តិ អាហ។ ឧបោកាបិ តេ សេដ្ឋ សមា ហោន្តីតិ តេ ឧភោបិ ជនា ឥតោ បរលោកំ គន្ត្វា និរយំ ឧបគមនតោ គតិយា សមា ហោន្តិ។ តត្ថ គតិយេវ តេសំ បរិច្ឆិន្នា, ន បន អាយុ។ ពហុម្បិ បាបំ កត្វា ចិរំ និរយេ បច្ចតិ, បរិត្តំ កត្វា អប្បមត្តកមេវ កាលំ។ យស្មា បន តេសំ ឧភិន្នម្បិ គតិ និយមេវ។ តេន វុត្តំ “និហីនកម្មា មនុជា បរត្ថា”តិ។ “បរត្ថា”តិ បន បទស្ស បុរតោ “បេច្ចា”តិ បទេន សម្ពន្ធោ – បរត្ថ បេច្ច ឥតោ គន្ត្វា តេ និហីនកម្មា សមា ហោន្តីតិ។

ឯវំ ភគវា អព្រហ្មចរិយាភិយោគេន មុសាវាទបដិញ្ញាភិយោគេន ច បរូបវាទស្ស មុសាវាទស្ស វិបាកំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តស្មិំ ទោសេ និយោជេន្តោ ពហុនំ បាបកម្មានំ ទុច្ចរិតកម្មស្ស វិបាកទស្សនេន សំវេជេតុំ “កាសាវកណ្ឋា”តិ អាហ។ តត្ថ កាសាវកណ្ឋាតិ កសាវរសបីតត្តា កាសាវេន វត្ថេន បលិវេឋិតកណ្ឋា។ បាបធម្មាតិ លាមកធម្មា។ អសញ្ញតាតិ កាយាទីហិ សញ្ញមរហិតា។ បាបាតិ តថារូបា បាបបុគ្គលា, បាបេហិ

ᨠᩮᨿ᩠ᩅᩉᩥ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩔ ᨠᩣᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩃᩥᨲᩮᩣ ᩈᨩᩮᩣᨲᩥᨽᩪᨲᩮᩣ, ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩥᨸᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪒.᪒᪑᪘-᪒᪑᪙; ᨸᩣᩁᩣ. ᪒᪓᪐) ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨾᩉᩣᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥᨿᩮᩅ.

ᨲᨲᩥᨿᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ – ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᨴᩩᩔᩦᩃᩔ ᨶᩥᩔᩦᩃᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨠᩣᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᨲᩔ ᩁᨭ᩠ᨮᩅᩣᩈᩦᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨿᩴ ᩁᨭ᩠ᨮᨸᩥᨱ᩠ᨯᩴ “ᩈᨾᨱᩮᩣᨾ᩠ᩉᩦ”ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣᨣᩩᩊᩮᩣ ᨽᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᨲᩁᩮᩣ. ᨠᩥᩴᨠᩣᩁᨱᩣ? ᨲᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩥᩔ ᩑᨠᩮᩣᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨯᨿ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿ, ᨴᩩᩔᩦᩃᩮᩣ ᨸᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥᨸᩥ ᨩᩣᨲᩥᩈᨲᩣᨶᩥ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨯᨿ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ.

ᩑᨠᩣᨴᩈᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪑᪒. ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪙. ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ “ᨣᩪᨳᨣᨲᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪙.᪑᪑) ᩅᩥᨿ. ᨣᩉᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨿ ᩅᩤ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩮᩉᩥ. ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᩣ ᨸᩃᩥᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩤ. ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴᩈᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨧᩪᩊᩅ. ᪔᪓᪐) ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ. ᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨴᩮᩅᩣ. ᨲᩮ ᩉᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᨠᩦᩊᨶ᩠ᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨿ ᨩᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨩᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ. ᨾᨶᩩᩔᩣ, ᨾᨶᩔ ᩏᩔᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᨾᨶᩩᩔᩣ. ᨿᨳᩣ “ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᨶᩥᩔᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩋᩮᩣᩃᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, “ᩈᩔᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨠᩮᩣᨧᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᩔᩁᨶ᩠ᨲᩥ. ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᩈᨠᩣᨿᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᨿᩴ ᩉᩮᨲᩩᨹᩃᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩣ, ᨲᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᩈᨿᩮᨸᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨧ, ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ”ᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨧ ᩋᨶᩩᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ. ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ. ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨧᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨶᩩᨸᩣᨿᩮ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩔᩮᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨠᩁᨱᨲᩮᩣ. ᨲᩮᨶ ᩉᩥ “ᨶᩣᨿᩴ ᩁᩪᨸᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩈᩔᨲᩴ, ᨶᩣᨸᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲᩮᩣ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩥ.

ᩑᩅᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨴᩥᨠᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩩᩴ “ᨠᨳᨬ᩠ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᨽᩅᩮᩣ, ᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩣ, ᩋᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩣ. ᩋᨸᩁᩮᨸᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨽᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩮᩣ, ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩮᩣ, ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩮᩣ. ᩋᨸᩁᩮᨸᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨽᩅᩣ ᩑᨠᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩮᩣ, ᨧᨲᩩᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩮᩣᨲᩥ. ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨽᩅᩮᩉᩥ ᩋᩣᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᩁᨾᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨽᩅᩣᩁᩣᨾᩣ. ᨽᩅᩮᩈᩩ ᩁᨲᩣ ᩋᨽᩥᩁᨲᩣᨲᩥ ᨽᩅᩁᨲᩣ. ᨽᩅᩮᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᨽᩅᩈᨾ᩠ᨾᩩᨴᩥᨲᩣ. ᨽᩅᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨽᩅᩣᨶᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ. ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮᨲᩥ ᨠᨳᩥᨿᨾᩣᨶᩮ. ᨶ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨸᩅᩥᩈᨲᩥ. ᨶ ᨸᩈᩦᨴᨲᩦᨲᩥ ᨸᩈᩣᨴᩴ ᨶᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶ ᨲᩴ

សង្គហិតិ៍ ន សក្កិច្ចតីតិ តស្ស ដេវតាយំ ន តិដ្ឋតិ តាឌិយុច្ឆតិ៍ ឯវំ សម្បតោ អភិនិវិសតោ ករេយ្យ ឆ្លិយន្តិ៍

អដ្ឋិយមានាតិ ករេច ឌទាទោរាយនោណាឌីតិ ចឌពន្ធតច្ឆេទតាឌីតិ ច ជិន្ទា សំចិន្ទនេតា ទោហិ សមត្តិករេចត ករេចត បិឡព្ពិយមានា ទុក្ខាបិយមានា៍ ហទាយមានាតិ លជ្ជយាតា ឌិក្ខុច្ឆយាតាតិ បដិក្កូលទោ ឌហន្ត្វា៍ ចិកចត្តិ ដ្ឋេច្ឆធំ៍ អភិតគ្គត្តីតិ ពណ្យាជិដ្ឋាភិតគ្គតាហិ អវេជ្ជាសាយ តគ្គត្តិ៍ យទោពាកិទកោតិអាឌិ ទោតសំ អភិតគ្គតាពាទឌេយ្យតិ៍ ពត្ត យទោពាតិ យដា៍ ទកោតិ អាលបតិ៍ អយំ អត្តាតិ ពាទពាឌិករេចត អត្តតា បទិកប្បិតំ សគ្គាយ ចឌតិ៍ ដ្ឋិដ្ឋិជ្ជតីតិ ដ្ឋបដ្ឋិជ្ជតិ៍ ចិតយ្យតីតិ ន ជិយ្យតិ, ចិតាសំ អកាចំ ពច្ឆតិ៍ ន ទោហាតិ បទំ យទណាតិ យទទោណត ដ្ឋដ្ឋំ ន កចតិ៍ ឯតំ សត្តត្តិ យឌេតំ អត្តតោ ដ្ឋទេច្ឆឌាឌិ, ឯតំ សព្ពកចច្ចុបសយទោ សព្ពសត្តាបច្ចុបសយទោ ច សត្តំ, សត្តត្តា ឯច បលិតំ, តច្ឆាចិបទីតកាចទោ យាឆាចំ៍ ពត្ត “សត្តំ បលិត”ត្តិ ញ្ញាជំ ធ្វយំ ពណ្យាភិតគ្គតាយ ចឌត្តិ, “យាឆាច”ត្តិ ជិដ្ឋាភិតគ្គតាយ៍ ឯចត្តិ ឯចំ យឆាចុទិត្តាទេច្ឆឌាភិតិទេចសទេតត៍

ក្វតត្តិ ពគ្គបច្ចាកំ៍ ពណ្យាបច្ចយសម្ពត្តា បទយត្តទោ ចិជ្ជយាតត្តា ច ក្វតត្តិ ចុច្ចតិ៍ ទោតាហ “ក្វតយិជំ, ភិក្ខវេ, សយតុបយ្យឆា”តិ (យ៍ តិ៍ ១៍៣០១)៍ ក្វតទោ អចិបទីតសកាចទោ សលក្ខណទោ សាយព្ពាលក្ខណទោ ច បយ្យតិ៍ ញ្ញាឌព្យាពគ្គបច្ចាកំ តាយទ្វបយត្តិ៍ ពត្ត “ញ្ញាទេយ បឆចីអាឌយោ ឆយ្វា ទ្វបំ, ញ្ញាទេយ ឲយ្យាឌយោ ឆយ្វា តាយំ, ញ្ញាយាតិ ទេតសំ លក្ខណាឌីតិ, ញ្ញាទេយ ទេតសំ អចិជ្ជាឌយោ បច្ចយា”តិ ឯចំ សបច្ចយតាយទ្វបឌេយ្យតចទេសត ទេចច, “សទេព្ពាបិទេយ ឆយ្វា អហុត្វា សម្ភវាត្តិ, ហុត្វា បដិទេចត្តិ, តស្វា អតិច្ចា, អតិច្ចត្តា ទុក្ខា, ទុក្ខត្តា អតត្តា”តិ ឯចំ អតិច្ចាតុបយ្យតាឌិចទេសត ច បយ្យតីតិ អទេត្វ៍ ឯត្តាចតា តទុណចិបយ្យតាបទិយោសាតា ចិបយ្យតាក្វយិ ឌស្សិតា៍ តិព្ពិឌាយាតិ ក្វតសព្ពាតស្ស ទោក្វយពឆយ្វាតស្ស តិព្ពិគ្គតត្វាយ, ឯទោតត ពលចចិបយ្យតំ ឌទេយ្យតិ៍ ចិទាកាយាតិ ចិទាពត្តំ ចិទជ្ជតត្តំ, ញ្ញយិតា យព្វិ ឌទេយ្យតិ៍ តិទោឆាយាតិ តិទូជ្ជតត្តំ, ញ្ញយិតាបិ យព្វទេយច ឌទេយ្យតិ៍ តិទោឆាយាតិ ចា បដិប្បយ្យឌ្ជិតិទោទឆត សដ្ឋិ អតុបាទិទេសសតិព្ពាតំ ឌទេយ្យតិ៍ ឯចំ ទោ, ភិក្ខវេ, ចក្ខុយទេត្តា បយ្យត្តីតិ ឯចំ បព្ពាចក្ខុយទេត្តា សបុព្ពាកាទោត យព្វបព្ពាចក្ខុតា ចត្យសច្ចឆយ្វំ បយ្យត្តិ៍

ពាឆាយុ ទេយ ក្វតំ ក្វតទោ ជិន្ទាតិ ទេយ អទិយសាចកា ក្វតំ ពគ្គបច្ចាកំ ក្វតទោ អចិបទីតសកាចទោ ចិបយ្យតាបព្ពាសហិតាយ យព្វបព្ពាយ ជិន្ទា៍ ឯទោតត បទិព្ពាភិសមយំ ឌទេយ្យតិ៍ ក្វតស្ស ច អតិក្កមត្តិ កាចតាភិសមយំ៍ អទិយមព្វោ ហិ ក្វតំ អតិក្កមតិ ឯទោតាតិ “ក្វតស្ស អតិក្កមោ”តិ ចុទេត្តា៍ យឆាក្វទោតិ អចិបទីតសច្ចសកាច តិព្ពាទេត៍ ចិយុច្ចត្តិ អឌិយុច្ចត្តិ, ឯទោតត សដ្ឋិកិទិយាភិសមយំ ឌទេយ្យតិ៍ កចតណ្យាបទិក្ខយាតិ កចតណ្យាយ សព្ពទេសា ទោបតា សមុដ្ឋិតតទោ, ឯទោតត សមុទយប្បហាតំ ឌទេយ្យតិ៍

សទេច ក្វតបទិទេព្ពា ទេសាតិ ឯត្ត បត សទេចតិ តិបាតយត្តិ៍ ទេសា ក្វតបទិទេព្ពា ក្វតស្ស អតិក្កមតុបិទេយត យទេព្វត កចតណ្យាបទិក្ខយា បទិព្ពាតក្ខទេគ្គា តទោ ឯច យឆាក្វទោ តិព្ពាទេត អឌិយុទេត្តា៍ កចាកទេចតិ ពុដ្ឋទោព ទេចច យហទេគ្គ ច, ដ្ឋទេច្ឆឌាឌិឌេយ្យទេត ចា ចីតតទេណ្យា ភិគ្គកិទេលទេសា៍ ភិក្ខុ ក្វតស្ស ដ្ឋបិឌាតក្ខគ្គសព្ពាតស្ស អត្តកាចស្ស ចិកចា, អាយតិំ អតុប្បាឌា បុតព្ភចំ តាពច្ឆតិ, អបព្ពាត្តិពកាចទេយច ពច្ឆតីតិ អតុបាទិទេសសាយ តិព្ពាតឆាតុយា ទេឌសតំ តិដ្ឋាទេបតិ៍

ᬇᬢᬶ ᬇᬫᬲ᭄ᬫᬶᬂ ᬯᬕ᭄ᬕᬾ ᬏᬓᬵᬤᬲᬫᬾ ᬯᬝ᭄ᬝᬂ ᬓᬣᬶᬢᬂ, ᬢᬢᬶᬬᬘᬢᬸᬢ᭄ᬣᬧᬜ᭄ᬘᬫᬾᬲᬸ ᬧᬭᬶᬬᬾᬲᬦᬵᬲᬸᬢ᭄ᬢᬾ ᬘ ᬯᬝ᭄ᬝᬯᬶᬯᬝ᭄ᬝᬂ ᬓᬣᬶᬢᬂ, ᬲᬾᬲᬾᬲᬸ ᬯᬶᬯᬝ᭄ᬝᬫᬾᬯᬵᬢᬶ ᬯᬾᬤᬶᬢᬩ᭄ᬩᬂ᭟

ᬤ᭄ᬯᬵᬤᬲᬫᬲᬸᬢ᭄ᬢᬯᬡ᭄ᬡᬦᬵ ᬦᬶᬝ᭄ᬞᬶᬢᬵ᭟

ᬧᬭᬫᬢ᭄ᬣᬤᬷᬧᬦᬶᬬᬵ ᬔᬸᬤ᭄ᬤᬓᬦᬶᬓᬵᬬ-ᬅᬝ᭄ᬞᬓᬣᬵᬬ

ᬇᬢᬶᬯᬸᬢ᭄ᬢᬓᬲ᭄ᬲ ᬤᬸᬓᬦᬶᬧᬵᬢᬯᬡ᭄ᬡᬦᬵ ᬦᬶᬝ᭄ᬞᬶᬢᬵ᭟

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៣. តិកតិកបិនោតា

១. បចយចតោក្កា

១. មូលយុត្តចណ្ណតា

៣០. តិកតិកបិតស្ស បទេស តីហីតិ កាលតបរិច្ឆេទោ. ញ្ចយាតីតិ អកិយុលិកោលំ. អកុសលមូលិតីតិ បរិច្ឆិន្នសមូតិលស្សតំ. តត្ថ អកុសលាតិ ច តាតិ មូលិតិ ចាតិ អកុសលមូលិតិ. អឆ ចា អកុសលំ ហេតុបច្ចយបកចឌតកសមុដ្ឋាបកតិដ្ឋត្តកេដ្ឋេត មូលិតិ ចាតិ អកុសលមូលិតិ, អកុសលឆម្មាតំ កោរណាតីតិ អទេត្ថា. កោរណាតិញាយឆា ហិតោតិ ឲតស្មា ចលំ បចត្តតីតិ ហេតុ, បដិច្ច ឲតស្មា ឲតីតិ បច្ចយោ, បកចតិ ឲតស្មាតិ បកចោ, អត្តតោ ចលំ ឌតតីតិ ឌតកំ, សមុដ្ឋោបតីតិ សមុដ្ឋាបកំ, តិដ្ឋតេត្តតីតិ តិដ្ឋត្តកត្តិ ច ចុច្ចតិ. ឲចំ បតិដ្ឋេដ្ឋេត មូលត្តិ, តស្មា អកុសលមូលិតីតិ អកុសលំ សុប្បតិដ្ឋិតកាចសាឆតាតិ, កោរណាតីតិ ចុត្តំ ហោតិ.

កោចិ បត "សាលិអាឌីតំ សាលិពីឌាឌីតិ ចិយ យលិប្បកាឌីតំ យលិចណ្ណាឌយោ ចិយ ច អកុសលំ អកុសលកាចសាឆកោ លោកាឌីតំ មូលដ្ឋោ"តិ ចគត្តិ. ឲចំ សតេ្ត អកុសលចិត្តសមុដ្ឋានរូបស្ស តេសំ ហេតុបច្ចយកាចោ ត សិយា. ត ហិ តាតិ តេសំ អកុសលកាចំ សាឆេត្តិ, ត ច បច្ចយា ត ហោត្តិ. ចុត្តញ្ហេតំ –

"ហេតុ ហេតុសម្បយុត្តកាតំ ឆម្មាតំ តំសមុដ្ឋាតាតញ្ច រូបាតំ ហេតុបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.បច្ចយតិទ្ទេស.១).

អហេតុកស្ស ច មោហស្ស អកុសលកាចោ ត សិយា អកុសលកាចសាឆកស្ស មូលត្តរស្ស អកាចតោ. អឆាបិ សិយា លោកាឌីតំ សកាចសិទ្ធោ អកុសលិឌិកាចោ, តំសម្បយុត្តាតំ បត លោកាឌិបដិពទ្ធោតិ. ឲចម្បិ យឆា លោកាឌីតំ, ឲចំ អលោកាឌីតម្បិ សកាចសិទ្ធោ កុសលិឌិកាចោតិ អលោកាឌយោ កុសលា ឲច សិយុំ, ត អញ្យាកតា, ត ច ហោត្តិ. តស្មា យឆា សម្បយុត្តេសុ, ឲចំ មូលេសុបិ កុសលិឌិកាចោ បរិយេសិតព្ពោ. យោតិសោមតសិកាទាឌិកោ ចិយ ហិ កុសលកាចស្ស, អយោតិសោមតសិកាទាឌិកោ អកុសលកាចស្ស កោរណត្តិ កហេតព្ពំ. ឲចំ អកុសលកាចសាឆតចសេត លោកាឌីតំ មូលដ្ឋំ អគ្គហេត្វា សុប្បតិដ្ឋិតកាចសាឆតចសេត កយ្ហមាតេ ត កោចិ ទោសោ. លទ្ធហេតុបច្ចយា ហិ ឆម្មា ចិទូឡ្ហមូលា ចិយ បាទបា ចិរា ហោត្តិ សុប្បតិដ្ឋិតា, ហេតុរហិតា បត តិលពីឌកាឌិសេចាលា ចិយ ត សុប្បតិដ្ឋិតាតិ ហេតុអាឌិអទេត្ថេត អកុសលំ ឧបការកត្តា មូលិតីតិ អកុសលមូលិតិ. យស្មា បត មូលេត មូលេត្តា អកុសលចិត្តប្បាទោ តត្ថិ, តស្មា តីហិ មូលេហិ សទ្ធោ អកុសលទាសិ បរិយាឌិយិត្វា ឌស្សិតោតិ ឌេដ្ឋព្ពំ.

តាតិ អកុសលមូលិតិ សទ្ទបតោ ឌស្សេតុំ "លោភោ អកុសលមូល"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ. តត្ថ លោកាឌីសុ ឃំ ចត្តព្ពំ, តំ ហេដ្ឋា ចុត្តមេច. តត្ថ បត

តតិយមគ្គបញ្ញា លោកុត្តរា អាគតា, ឥធ បន អតិរេកវសេនាតិ អយមេវ វិវេកោ.

ការាយំ បិ បវេតសត្តិ អកុសលធម្មសមាយោគតោ លោកចិត្តំ. ហីនត្តីតិ អត្ថតោ បវត្តិក្ខណេ អាយតិំ វិបាកក្ខណេ ច វិបាកេនត្តិ. អត្ថសម្មតាតិ អត្ថតិ ញាតា. តនុសារត្តិ គណ្ឋិតំ, វេឡុគ្គិ អវេត្វា. សមុលត្តិ អត្ថតោ ផលំ. ឥធំ វុត្តំ ហោតិ – លជ្ជីសីលបរេសយា វិម អន្តោសារោ អហុត្វា ពហិសារតាយ តនុសារត្តិ លទ្ធកាយំ វេឡុអាទិំ យថា អត្ថសម្មតមេវ ផលំ ហីនតិ វិនាសេតិ, ឯវមេវ អន្តោ សីលាទិសាររហិតំ លោកចិត្តំ បុគ្គលំ អត្ថសម្មតាមេវ លោកុត្តរា វិនាសេត្តីតិ.

បឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. ធាតុសុត្តវណ្ណនា

២០. ទុតិយេ ធាតុយោតិ អត្ថតោ ផលស្ស សភាវស្ស ច ធារណដ្ឋេន ធាតុយោ. យទេត្ថ ផលតិដ្ឋាតត្តំ, តំ អត្ថតោ ផលស្ស សភាវស្ស ច, ឥតរំ សភាវស្សេវ ធារណដ្ឋេន ធាតុ. រូបធាតូតិ រូបភវោ. ធាតុយា អាគតដ្ឋានេ ភវេន បរិច្ឆិន្ទិតព្ពា, ភវស្ស អាគតដ្ឋានេ ធាតុយា បរិច្ឆិន្ទិតព្ពោតិ ឥធ ភវេន បរិច្ឆេទោ កថិតោ. តស្មា –

“កតមេ ធម្មា រូបាវចរា? ហេដ្ឋតោ ព្រហ្មលោកំ បរិយន្តំ ករិត្វា ឧបរិតោ អកនិដ្ឋេ ទេវេ អន្តោ ករិត្វា ឯត្ថាវចរា ឯត្ថ បរិយាបន្នា ខន្ធធាតុអាយតនា, ឥមេ ធម្មា រូបាវចរា”តិ (ធ॰ ស॰ ១២៨៩) –

ឯវំ វុត្តា រូបាវចរធម្មា រូបធាតុ. អរូបធាតូតិ អរូបភវោ. ឥធាបិ ភវេន បរិច្ឆេទោ កថិតោតិ –

“កតមេ ធម្មា អរូបាវចរា? ហេដ្ឋតោ អាកាសានញ្ចាយតនុបគេ ទេវេ អន្តោ ករិត្វា, ឧបរិតោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនុបគេ ទេវេ អន្តោ ករិត្វា, ឯត្ថាវចរា ឯត្ថ បរិយាបន្នា ខន្ធធាតុអាយតនា, ឥមេ ធម្មា អរូបាវចរា”តិ (ធ॰ ស॰ ១២៩១) –

ឯវំ វុត្តា អរូបាវចរធម្មា អរូបធាតុ. និរោធធាតូតិ និព្ពានំ វេទិតព្ពំ.

អបរោ នយោ – រូបសហិតា, រូបបដិពទ្ធា, ធម្មប្បវត្តិ រូបធាតុ, បញ្ចវោការភវោ, ឯកវោការភវោ ច, ឯតេន សកលោ កាមភវោ រូបភវោ ច សង្គហិតោ. រូបរហិតា ធម្មប្បវត្តិ អរូបធាតុ, ចតុវោការភវោ, ឯតេន អរូបភវោ សង្គហិតោ. ឥតិ ទ្វីហិ បទេហិ តយោ ភវា សព្ពា សំសារប្បវត្តិ ទស្សិតា. តតិយបទេន បន អសង្ខតធាតុមេវ សង្គហិតាតិ មគ្គផលានិ ឥធ និក្ខមិតព្ពធម្មា តាយ ធាតា. ពោធិ បន “រូបធាតូតិ រូបាវចរា ធម្មា, អរូបធាតូតិ អរូបាវចរា ធម្មាតិ បដិសម្ភិទាមគ្គេន អត្ថវសេន បញ្ញត្តា កថិតា”តិ.

“រូបតណ្ហាយ ចិរយក្ខតា ឆយ្ថា រូបធាតុ, អរូបតណ្ហាយ ចិរយក្ខតា អរូបធាតុ”តិ ច ចជត្តិ, តំ រេច្ចាំ ច្ចាឆ តានិបេ្យតំ៍ តរ្ថា ចុត្តតយេតច អរេត្ថា រេចដិតរេ្ត្តា៍

កាឆាវុ រូបធាតុំ បរិច្ឆ្ឆាឃាតិ រូបបដិពន្ធឆយ្ថបចត្តិ ញាតបរិច្ឆ្ឆាឌីហិ តីហិ បរិច្ឆ្ឆាហិ បរិជាតិត្វា៍ អារុបេ្យវុ អរល្ហិតាតិ អរូបិចចរឆយ្ថុវុ កចរាកចរេត កចជិដ្ឋិចរេត ច ត បតិដ្ឋិតា អតល្លិតា៍ “អរូបេវុ អរល្ហិតា”តិ ច បចត្តិ, រេវា ឡច អរេត្ថា៍ ឡត្តាចតា តេក្ខុយកឆយ្ថាត់ បរិច្ឆ្ឆា ចុត្តា៍ តិរោឆ រេយ ចិយុច្ចត្តិតិ រេយ តិត្ថាតេ អារយុលក្ខុតេ អក្កុយក្កុបលចរេត រយុរដ្ឋធបដិប្យរុដ្ឋីហិ អតចរេរកិលេរតោ ចិយុច្ចត្តិ៍ តេ ឌតា យក្ខហាឃិតោតិ តេ លីណារចឌតា យរណំ រយតីតា៍

ឡចំ ធាតុត្តឃរយតិក្កយេត អយតាធិកយំ ឆរេយ្យ្ថា “អយច្ចា បដិបធា យឃា កតយក្កា ច តុយ្យាតំ ធរេ្យាតោ”តិ តត្ថ តេរំ ថ្ងរ្យាហំ ឌតេត្តា ចុតិឃំ កាឆយាហ៍ តត្ថ កាតេយតាតិ តាយកាតេយត យក្កុបលហិ៍ ច្ចុរឃិត្វាតិ បត្វា៍ តិរូបធិត្តិ លច្ឆាឌិរត្ថុបធិតហិតំ៍ ថ្ងបធិប្យដិតិរ្យក្កត្តិ តេរំយេច ច ថ្ងបធិតំ បដិតិរ្យច្ឆកការណំ៍ តិត្ថាតរ្យ ហិ យក្កញាតោលាត រដ្ឋិកិរិយាយ រេត្តុ ថ្ងបឆេយា បដិតិរ្យដ្ឋា តោហត្តិតិ តំ តេរំ បដិតិរ្យច្ឆកការណំ៍ រដ្ឋិកត្វាតិ កាតេលត កាលំ ចលរយាបត្តិរយាបច្ឆតេត អត្តបច្ចក្ខំ កត្វា អតារតោ រយ្ថារយុធ្វា តរេយច អរោកាំ ចិរដ្ឋំ តិត្ថាតបធំ ធេរតិ៍ តរ្ថា តធធិកយាយ ថ្ងរ្យុក្កំ កាតត្តាត្តិ៍

ចុតិឃរុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ឲ្យ៍ បធយចេធតាវុត្តចណ្ណតា

៥ឲ្យ៍ តតិយេ ចេធតាតិ អារយុលារេំ ចេធិយត្តិ អត្ថុកចត្តិតិ ចេធតា៍ តា ចិកាកោតា ធរេយ្យាំ “ឞុលា ចេធតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្ថ ឞុល-រេដ្ឋោ អត្ថុដ្ឋារចរេត តេដ្ឋោ ចុរេត្តាយេច៍ ទុក្ខ-រេដ្ឋោ បត “ជាតិបិ ទុក្ខា”តិអាឌីវុ (ឌី៍ តិ៍ ឲ្យ៍ឲ្យប័ល៍; ចិក៍ ១៥០) ទុក្ខចត្ថុឝ្វិ អាកតោ៍ “យរ្ថា ច ខោ, យហាលិ, រូបំ ទុក្ខំ ទុក្ខាតុបតិតំ ទុក្ខាចក្កត្ត”ត្តិអាឌីវុ (រំ៍ តិ៍ ឲ្យ៍៩០) ទុក្ខារយ្ថណេ៍ “ទុរេក្ខា បិបរ្យ ថ្ងក្ខេយា”តិអាឌីវុ (ឆ៍ ប៍ ១១លិ) ទុក្ខបច្ចេយ៍ “ឃាចញ្ជិធំ, តិក្ខរេច, ត ឞុកា អក្ខាតេត បិបុលិតុំ, ឃាច ទុក្ខា តិរេយា”តិអាឌីវុ (យ៍ តិ៍ ឲ្យ៍ឲ្យ៥០) ទុក្ខបច្ចយដ្ឋាតេ៍ “ឞុលរ្យ ច បហាតា ទុក្ខរ្យ ច បហាតា”តិអាឌីវុ (ឌី៍ តិ៍ ៣៍ឲ្យឲ្យឲ្យ; ឆ៍ រ៍ ១៤៥) ទុក្ខចេធតាយំ៍ ច្ចធាបិ ទុក្ខចេធតាយេច៍

ចធតត្ថតោ បត ឞុលយតីតិ ឞុលា៍ ទុក្ខយតីតិ ទុក្ខា៍ ត ទុក្ខា ត ឞុលាតិ អទុក្ខឞុលា, យកាតោ បធរដ្ឋិចរេត ចុរេត្តា៍ តាវុ ច្ចដ្ឋាតុកចតលក្ខណា ឞុលា, អតិដ្ឋាតុកចតលក្ខណា ទុក្ខា, ថ្ងកយចិបរីតាតុកចតលក្ខណា អទុក្ខឞុលា៍ តរ្ថា ឞុលទុក្ខចេធតាត់ ថ្ងប្យត្តិ បិកាជិ, ត អទុក្ខឞុលាយ៍ យធា ហិ ឞុលំ ថ្ងប្យច្ឆតិ, រកាលរិរំ តេត្តំ យច្ចត្តំ ចរយាត់ រតតធាតរបិ លាធាតេបត្តំ ចិយ, រតបិកតេលំ យក្កត្តំ ចិយ, ឈដរហរេ្យត បរិច្ចអាហំ តិត្ថាបយយាត់ ចិយ ច “អហោ ឞុលំ, អហោ ឞុល”ត្តិ ចាចំ តិច្ឆារេយាតយេច ថ្ងប្យច្ឆតិ៍ យធា

ទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ, សកលសរីរំ ខោភេន្តំ មទ្ទន្តំ ផរមានំ តត្តផាលំ បវេសេន្តំ វិយ វិលីនតម្ពលោហំ អាសិញ្ចន្តំ វិយ ច "អហោ ទុក្ខំ, អហោ ទុក្ខ"ន្តិ វិប្បលាបេន្តំយេវ ឧប្បជ្ជតីតិ។ ឥតិ សុខទុក្ខវេទនានំ ឧប្បត្តិ បាកដា។

អទុក្ខមសុខា បន ទុទ្ទីបនា អន្ធការា អវិភូតា។ សា សុខទុក្ខានំ អបគមេ សាតាសាតបដិបក្ខវសេន មជ្ឈត្តាការភូតា នយតោ គណ្ហន្តស្ស បាកដា ហោតិ។ យថា កិំ? យថា បុព្វាបរំ សបំសុកេ បទេសេ ឧបចរិតមគ្គវសេន បិដ្ឋិបាសាណេ មិគេន គតមគ្គោ, ឯវំ ឥដ្ឋានិដ្ឋារម្មណេសុ សុខទុក្ខានុភវនតោបិ មជ្ឈត្តារម្មណានុភវនការេន វិញ្ញាយតិ។ មជ្ឈត្តារម្មណគ្គហណំ បិដ្ឋិបាសាណគមនំ វិយ ឥដ្ឋានិដ្ឋារម្មណគ្គហណាការតោ។ យញ្ច តទុភយានុគតំ, សា អទុក្ខមសុខាតិ។

ឯវមេត្ថ សុខទុក្ខអទុក្ខមសុខវសេន តិធា វុត្តាបិ កត្ថចិ សុខទុក្ខវសេន ទ្វិធា វុត្តា។ យថាហ – "ទ្វេបិ មយា, អានន្ទ, វេទនា វុត្តា, បរិយាយេន សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា"តិ (ម។ និ។ ២.៨៩)។ កត្ថចិ តិស្សោបិ វិសុំ វិសុំ សុខទុក្ខអទុក្ខមសុខវសេន "សុខា វេទនា ឋិតិសុខា វិបរិណាមទុក្ខា, ទុក្ខា វេទនា ឋិតិទុក្ខា វិបរិណាមសុខា, អទុក្ខមសុខា វេទនា ញាណសុខា អញ្ញាណទុក្ខា"តិ (ម។ និ។ ១.៤៦៥)។ កត្ថចិ សព្វាបិ ទុក្ខវសេន។ វុត្តញ្ហេតំ "យំ កិញ្ចិ វេទយិតំ, តំ ទុក្ខស្មិន្តិ វទាមី"តិ (សំ។ និ។ ៤.២៥៩)។

តត្ថ សិយា – យទិ តិស្សោ វេទនា យថា ឥធ វុត្តា, អញ្ញេសុ ច ឋានេសុ សុត្តេសុ អនេកធា ច ឯវំ អត្ថោ, កស្មា ឯវំ វុត្តំ "យំ កិញ្ចិ វេទយិតំ, តំ ទុក្ខស្មិន្តិ វទាមី"តិ, "ទ្វេបិ មយា, អានន្ទ, វេទនា វុត្តា"តិ ច? សន្ធាយភាសិតមេតំ, តស្មា សា បរិយាយទេសនា។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

"សង្ខារានិច្ចតំ, អានន្ទ, មយា សន្ធាយ ភាសិតំ សង្ខារវិបរិណាមតំ, 'យំ កិញ្ចិ វេទយិតំ, តំ ទុក្ខស្មិ'"ន្តិ (សំ។ និ។ ៤.២៥៩)។

"ទ្វេបិ មយា, អានន្ទ, វេទនា វុត្តា បរិយាយេនា"តិ ច (សំ។ និ។ ៤.២៥៩)។

ឯត្ថ ហិ សុខា អទុក្ខមសុខាតិ ឥមាសំ ទ្វិន្នំ វេទនានំ និប្បរិយាយេន ទុក្ខភាវោ នត្ថិ, វេទយិតញ្ញាណេន បន តត្ថ និទ្ទុក្ខស្សត្តា បរិយាយេន ទុក្ខភាវោ វុត្តោតិ សា តាទិសី បរិយាយទេសនា។ អយំ បន វេទនត្តយទេសនា សភាវកថាតិ កត្វា និប្បរិយាយទេសនាតិ អយមេត្ថ អាចរិយានំ សមានកថា។

វិតណ្ឌវាទី បនាហ "ទុក្ខតាទ្វយទេសនតោ បរិយាយទេសនាច វេទនត្តយទេសនា"តិ។ សោ "យា ហេត"ន្តិស្ស វចនីយោ, យស្មា ភគវតា សង្ខារានំ វេទនានំ ទុក្ខភាវោ អធិប្បាយវសេន ទស្សេត្វា "សង្ខារានិច្ចតំ, អានន្ទ, មយា សន្ធាយ ភាសិតំ សង្ខារវិបរិណាមតំ 'យំ កិញ្ចិ វេទយិតំ, តំ ទុក្ខស្មិ'"ន្តិ។ យទិ បនេត្ថ វេទនត្តយទេសនា បរិយាយទេសនា សិយា, "ឥទំ មយា សន្ធាយ ភាសិតំ តិស្សោ វេទនា"តិ វត្តព្វំ សិយា, ន បនេតំ វុត្តំ។

អបិចាយមេវ វត្តព្ពោ “កោ, បនាវុសោ, វេទនត្តយវសេនាយ អធិប្បាយោ”តិ? សចេ វទេយ្យ “មុទុកា ទុក្ខា វេទនា សុខា, អធិមត្តា ទុក្ខា, មជ្ឈិមា អទុក្ខមសុខាតិ វេទេតព្ពាសេវនេន វុត្តា· តាសុ ហិ ន សត្តានំ សុខាទិចិន្តី”តិ· សោ វត្តព្ពោ – កោ បនាវុសោ ទុក្ខវេទនាយ សភាវោ, យេន “សព្ពា វេទនា ទុក្ខា”តិ វុច្ចេយ្យ? យទិ យាយ ឧប្បន្នាយ សត្តា វិយោគមេវ ឥច្ឆន្តិ, សោ ទុក្ខវេទនាយ សភាវោ· យាយ ច បន ឧប្បន្នាយ សត្តា អវិយោគមេវ ឥច្ឆន្តិ, យាយ ន ឧគមំ ឥច្ឆន្តិ, សា កថំ ទុក្ខវេទនា សិយា? អថ យា អត្តនោ និស្សយស្ស ឧបឃាតការី, សា ទុក្ខា· យា អនុគ្គហការី, សា កថំ ទុក្ខា សិយា· អថ បន យទរិយា ទុក្ខតោ បស្សន្តិ, សោ ទុក្ខវេទនាយ សភាវោ, សង្ខារទុក្ខតាយ វេទនំ អរិយា ទុក្ខតោ បស្សន្តិ, សា ច អភិណ្ហការាវាតិ កថំ តាសំ វេទនានំ មុទុមជ្ឈិមាធិមត្តទុក្ខភាវោវ សិយា? យទិ ច សង្ខារទុក្ខតាយ ឯវ វេទនានំ ទុក្ខភាវោ សិយា, “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, ទុក្ខតាយោ ទុក្ខទុក្ខតា, វិបរិណាមទុក្ខតា, សង្ខារទុក្ខតា”តិ (ទី· និ· ៣·៣០៥) អយំ ទុក្ខតានំ វិភាគទេសនា និប្បយោជនា សិយា· តថា ច សតិ សុត្តមេវ បដិពាហិតំ សិយា, បុរិមេសុ ច តីសុ រូបាវចរជ្ឈានេសុ មុទុកា ទុក្ខា វេទនាតិ អាបជ្ជតិ សុខវេទនាវចនតោ· ចតុត្ថជ្ឈានេ អរូបជ្ឈានេសុ ច មជ្ឈិមា, អទុក្ខមសុខវេទនាវចនតោ· ឯវំ សតិ បុរិមា តិស្សោ រូបាវចរសមាបត្តិយោ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិយា អរូបសមាបត្តីហិ ច សន្តតរាតិ អាបជ្ជតិ· កថំ វា សន្តតរប្បណីតតរាសុ សមាបត្តីសុ ទុក្ខវេទនាយ អធិកការោ យុជ្ជតិ? តស្មា វេទនត្តយវសេនាយ បរិយាយទេសនាការោ ន យុត្តោតិ·

យំ បន វុត្តំ “ទុក្ខេ សុខន្តិ សញ្ញាវិបល្លាសោ”តិ (អ· និ· ៤·៤៩; បដិ· ម· ១·២៣៦), តំ កថន្តិ? វិបរិណាមទុក្ខតាយ សង្ខារទុក្ខតាយ ច យថាភូតានវពោធេន យា ឧកន្តតោ សុខសញ្ញា, យា ច ទុក្ខនិមិត្តេ សុខនិមិត្តសញ្ញា, តំ សន្ធាយ វុត្តំ· ឯវម្បិ “សុខា, ភិក្ខវេ, វេទនា ទុក្ខតោ ទដ្ឋព្ពា”តិ (ឥតិវុ· ៥៣) ឥទំ បន កថន្តិ? ឥទំ បន វិបរិណាមទស្សនេ សត្តិយោជនត្ថំ វុត្តំ តស្ស តត្ថ វិរាគុប្បត្តិយា ឧបាយភាវតោ សុខវេទនាយ ពហុទុក្ខានុគតភាវតោ ច· តថា ហិ ទុក្ខស្ស ហេតុភាវតោ អនេកេហិ ទុក្ខធម្មេហិ អនុពន្ធត្តា ច បណ្ឌិតា សុខម្បិ ទុក្ខមិច្ចេវ បដិបន្នា·

ឯវម្បិ នេត្វេវ សុខា វេទនា, សុខហេតូនំ និយមាភាវតោ· យេ ហិ សុខវេទនាយ ហេតុសម្ភូតា ឈានង្គាទយោ, តេ ឯវ អធិមត្តា អកាលេ ច បដិសេវិយមានា ទុក្ខវេទនាយ ហេតុភាវមាបជ្ជន្តិ· ន ច យេនេវ ហេតុនា សុខំ, តេនេវ ទុក្ខន្តិ យុត្តំ វត្តុំ· តស្មា ន តេ សុខហេតុ, ទុក្ខន្តរាបគមេ បន អវិញ្ញាតំ សុខសញ្ញា យថា ចិរតរំ ឋានាទិឥរិយាបថសមុដ្ឋី ហុត្វា តទញ្ញឥរិយាបថសមាយោគេ មហន្តំ ភារំ វហតោ ភារនិក្ខេបេ ចេវ វូបសមេ ច, តស្មា នត្វេវ សុខន្តិ? តយិទំ សម្មទេវ សុខហេតុំ អបរិញ្ញាយ តស្ស និយមាភាវបរិកប្បនំ· អារម្មណមត្តមេវ ហិ កេចិ សុខហេតុំ មនសិកត្វា ឯវំ វុត្តំ, អជ្ឈត្តិកសរីរស្ស អវត្ថាវិសេសំ សមុដ្ឋិតំ បន ឧភិន្នំ តទុភយំ សុខាទិហេតូតិ វេទិតព្ពំ· យាទិសញ្ហិ តទុភយំ សុខវេទនាយ ហេតុ, តាទិសំ ន កទាចិបិ ទុក្ខវេទនាយ ហេតុ ហោតីតិ វវត្ថិតា ឯវ សុខាទិហេតុ· យថា នាម តេជោធាតុ សាលិយវាទិសស្សជាតិំ យាទិសមេវត្តនំ បត្វា សាតមធុរភាវហេតុ ហោតិ, ន តាទិសមេវ បត្វា កទាចិបិ អសាតអមធុរភាវហេតុ ហោតិ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ·

ទុក្ខាបាទេច ពតាធិ ឃុលចេតនត្តាទិ ឧបលក្ខតិ។ តត្ថ ឃុទេលទេយច ឃុលសញ្ញា, ត ទុក្ខាបាយទេត្ត យថា អដ្ឋាតាយតបរិយ្យុយកិលត្តស្ស សប្ពាហទេត ព្តាទិយាបឆបរិចត្តទេត ច, អញ្ញាថា កាលត្តទេបិ បរិយ្យុយាបាទេយ តាឌិឃិ ឃុលសញ្ញា សិយា។ ទុក្ខាបាយទេត្ត បត ឃុលត្តិ បរិកប្បុតា ចេតនាចិសេសស្ស អត្ថុបលក្ខយាតត្តា។ ឲពទេត្តទេតច ចេតំ ឲចំ សយ្យជិន្និតត្តាំ, យទេតា បឈិតប្បឈិតាគិទេយច អារម្មណាតិ យហតា អាយាទេសត សត្តា អភិបត្ថយត្តិ, ត ច ទេតសំ ទេយត ពេតធិ យថាលដ្ឋយទេត្តត បច្ចទេយត បតិកាទិ កាតុំ សក្កា តណ្ហប្បារេងតាតិ។ ចេតនាបច្ចយា ហិ តណ្ហាឧប្បិឌិ, តថាការេច ច ឃុកដ្ឋយតុទឃុលសយ្យុស្សាឌិចត្ថុគំ ព្ពតរិតទការេចត ឃុលចិសេសសញ្ញា ឌាយយាតា ពតយស្ស ទុក្ខចិសេសស្ស អបាយទេត ឈាតឌិច្ឆាកាយត្ថារេទសុ, សោតត្ថារេ ច ឌិព្ពាសក្កិតសឌិសបច្ចក្កិកត្ចុទិយសដ្ឋាចឆារេណា។ តស្មា ត ទុក្ខចេតនាយទេច ទុក្ខត្តទាបាទេយ ឃុលសញ្ញា, តាបិ ពេចទេល ទុក្ខាបាយទេត្តតិ អាបាយទេតា យុត្តិទេតាបិ ចចត្តិតា តិទេស្សា ចេតនាតិ កាចទេតា ចេតនត្តយទេងសតា គឹតត្វារេយច, ត ទេតយ្យត្វាតិ សញ្ញារេបតត្តាំ។ ឲចទេវ្ហាតំ ឧទេបតិ, ព្ពទេច្ចតំ កុសលំ, ទេតា ទេច, ពយ្ញុំ ពត្វា ឧទេយ្យារេឌតទេត្តា "ពដ្ឋ យថាឃុល"ត្តិ។

ឲចទេយតា អញ្ញាយញ្ញាបជិបក្ខសកាចចចត្តិតលក្ខណា ឲច តិទេស្សា ចេតនា កាចតា ទេងសិតា។ តត្ថ ទេលា ចិបស្សតាពម្ពិកាតំ ទេយាកាចចទាតំ ចេតនាឃុទេលត អទ្ទុបាពជ្ជាតឆស្សតត្តំ។ ទុចិឆព្ពាពជ្ជាតំ ទុបាពជ្ជាតំ, អទ្ទុបាពជ្ជាតត្តិ។ តត្ថ កាចា ទុបាពជ្ជាតំ ពទេធទេត្តា សទេព្ពបយតសិការេចទេសត ចា ចិត្តារេយតសិការេចទេសត ចា ចតុឆាតុចចត្តាតាឌិចទេសត ចា ពទេធតិ។ អទ្ទុបាពជ្ជាតំ បត ពទេធទេត្តា ផស្សចទេសត ចា ចេតនាចទេសត ចា ចិត្តចទេសត ចា ពទេធតិ។ ឲពច្ចស្ស ហិ អាបិឆពេទេត អារម្មណេ អាចជ្ជទេតា តត្ថ ចិត្តទេចតសិកាតំ បឋយាតិតិបិទេតា ផទេស្សា តំ អារម្មណំ ផុសទេត្តា ឧប្បជ្ជយាទេតា បិពទេជា ទេហាតិ, ឲពច្ចស្ស តំ អារម្មណំ អត្ថុកចត្តី ឧប្បជ្ជយាតា ចេតនា បិពជា ទេហាតិ, ឲពច្ចស្ស តំ អារម្មណំ ចិឌាតត្តំ ឧប្បជ្ជយាតំ ចិញ្ញាណំ បិពជំ ទេហាតិ។ ព្ពតិ ទេតសំ ទេតសំ បុក្កលិតំ អញ្ញាសទេយត យថាបិពជំ ផស្សាឌិយុទេលត តិឆា អទ្ទុបាពជ្ជាតំ ពទេធតិ។

តត្ថ យស្ស ផទេស្សា បិពទេជា ទេហាតិ, ទេសាបិ "ត ពេចលំ ផទេស្សាច ឧប្បជ្ជតិ, ទេតត សទ្ធិំ តទេងច អារម្មណំ អត្ថុកចយាតា ចេតនាបិ ឧប្បជ្ជតិ, សញ្ជាតយាតា សញ្ញាបិ, ទេចតយាតា ទេចតតាបិ, ចិឌាតយាតំ ចិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី"តិ ផស្សបច្ចយទេពទេយច បរិក្កណ្ហាតិ។ យស្ស ចេតនា បិពជា ទេហាតិ, ទេសាបិ "ត ពេចលំ ចេតនាច ឧប្បជ្ជតិ, តាយ សទ្ធិំ ផុសយាទេតា ផទេស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ, សញ្ជាតយាតា សញ្ញាបិ, ទេចតយាតា ទេចតតាបិ , ចិឌាតយាតំ ចិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី"តិ ផស្សបច្ចយទេពទេយច បរិក្កណ្ហាតិ។ យស្ស ចិញ្ញាណំ បិពជំ ទេហាតិ, ទេសាបិ "ត ពេចលំ ចិញ្ញាណទេយច ឧប្បជ្ជតិ, ទេតត សទ្ធិំ តទេងចារម្មណំ ផុសយាទេតា ផទេស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ, អត្ថុកចយាតា ចេតនាបិ, សញ្ជាតយាតា សញ្ញាបិ, ទេចតយាតា ទេចតតាបិ ឧប្បជ្ជតី"តិ ផស្សបច្ចយទេពទេយច បរិក្កណ្ហាតិ។

ទេសា "ព្ពទេយ ផស្សបច្ចយកា ឆម្មា កិំតិស្សិតា"តិ ឧបឆារេទេត្តា "ចត្ថុតិស្សិតា"តិ បឌាតាតិ។ ចត្ថុ តាម ពទេជការេយា។ យំ សន្ធាយ ទុត្តំ "ព្ពងច្ចា បត ទេម ចិញ្ញាណំ ឲត្ថសិតំ ឲត្ថបជិពទ្ធ"ត្តិ (ឌី៊ តិ៊ ១.២១៥; ម៊ តិ៊ ២.២៥២)។ ទេសា អត្ថទេតា ភុតា ទេចច ឧបិឌាទ្ទុបិតិ ច, ឲចទេយត្ថ ចត្ថុ ទុបំ, ផស្សបច្ចយកា តាយត្តិ តាយទុបយត្តទេយច បស្សតិ។ ទុបទេច្ចត្ថ ទុបក្ខទេន្ធា, តាមំ ចត្តារេទា អទ្ទុបិទេតា ចន្ធាតិ បច្ចក្ខន្ធយត្តំ ទេហាតិ។ តាមទុបចិតិមុត្តា ហិ បច្ចក្ខន្ធា, បច្ចក្ខន្ធចិតិមុត្តំ ចា តាមទុបំ តត្ថិ។ ទេសា "ព្ពទេយ បច្ចក្ខន្ធា កិំទេហតុកា"តិ ឧបបរិក្ខទេត្តា

“អវិជ្ជាទិហេតុកា”តិ, តតោ “បច្ចយោ ចេវ បច្ចយុប្បន្នា ឥទំ, អញ្ញោ សត្តោ វា បុគ្គលោ វា នត្ថិ, សុទ្ធសង្ខារបុញ្ជមត្តមេវា”តិ សប្បច្ចយនាមរូបវសេន តិលក្ខណំ អារោបេត្វា វិបស្សនាបដិបាដិយា “អនិច្ចំ ទុក្ខមនត្តា”តិ សម្មសន្តោ វិចរតិ។ សោ “អជ្ជ អជ្ជា”តិ បដិវេធំ អាកង្ខមានោ តថារូបេ សមយេ ឧតុសប្បាយំ, បុគ្គលសប្បាយំ, ភោជនសប្បាយំ, ធម្មស្សវនសប្បាយំ វា លភិត្វា ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោវ វិបស្សនំ មត្ថកំ បាបេត្វា អរហត្តេ បតិដ្ឋាតិ។ ឯវំ ឥមេសំ តិណ្ណំ ជនានំ យាវ អរហត្តា កម្មដ្ឋានំ វេទិតព្វំ។ ឥធ បន ភគវា វេទនាវសេន ពុជ្ឈនកានំ អជ្ឈាសយេន អរូបកម្មដ្ឋានំ កថេន្តោ វេទនាវសេន កថេសិ។ តត្ថ –

“លក្ខណញ្ច អធិដ្ឋានំ, ឧប្បត្តិ អនុសយោ តថា;

ឋានំ បវត្តិកាលេ ច, ឥន្ទ្រិយញ្ច ទ្វិធាទិតា”តិ –

ឥទំ បកិណ្ណកំ វេទិតព្វំ – តត្ថ លក្ខណំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។ អធិដ្ឋានន្តិ ផស្សោ។ “ផស្សបច្ចយា វេទនា”តិ ហិ វចនតោ ផស្សោ វេទនាយ អធិដ្ឋានំ។ តថា ហិ សោ វេទនាធិដ្ឋានភាវតោ និច្ចម្មគាវូបមាយ ឧបមិតោ។ តត្ថ សុខវេទនីយោ ផស្សោ សុខាយ វេទនាយ អធិដ្ឋានំ, ទុក្ខវេទនីយោ ផស្សោ ទុក្ខាយ វេទនាយ, អទុក្ខមសុខវេទនីយោ ផស្សោ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អធិដ្ឋានំ, អាសន្នការណន្តិ អត្ថោ។ វេទនា កស្ស បទដ្ឋានំ? “វេទនាបច្ចយា តណ្ហា”តិ វចនតោ តណ្ហាយ បទដ្ឋានំ អភិបត្ថនីយភាវតោ។ សុខា វេទនា តាវ តណ្ហាយ បទដ្ឋានំ ហោតុ, ឥតរា បន កថន្តិ? វុច្ចតេ សុខសមង្គីបិ តាវ តាទិសំ តតោ វា ឧត្តរិតរំ សុខំ អភិបត្ថេតិ, កិមង្គ បន ទុក្ខសមង្គីភូតោ។ អទុក្ខមសុខា ច សន្តភាវេន សុខមិច្ចេវ វុច្ចតីតិ តិស្សោបិ វេទនា តណ្ហាយ បទដ្ឋានំ។

ឧប្បត្តីតិ ឧប្បត្តិការណំ។ ឥដ្ឋារម្មណភូតា ហិ សត្តសង្ខារា សុខវេទនាយ ឧប្បត្តិការណំ, តេ ឯវ អនិដ្ឋារម្មណភូតា ទុក្ខវេទនាយ, មជ្ឈត្តារម្មណភូតា អទុក្ខមសុខាយ។ វិបាកតោ តទាការគ្គហណតោ ចេត្ថ ឥដ្ឋានិដ្ឋតា វេទិតព្វា។

អនុសយោតិ ឥមាសុ តីសុ វេទនាសុ សុខាយ វេទនាយ រាគានុសយោ អនុសេតិ, ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិឃានុសយោ, អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជានុសយោ អនុសេតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សុខាយ ខោ, អាវុសោ វិសាខ, វេទនាយ រាគានុសយោ អនុសេតី”តិអាទិ (ម។ និ។ ១។៤៦៥)។

ទិដ្ឋិមានានុសយា ចេត្ថ រាគបក្ខិយា កាតព្វា។ សុខាភិនន្ទនេន ហិ ទិដ្ឋិគតិកា “សស្សត”ន្តិអាទិនា សក្កាយំ អភិនិវិសន្តិ, មានជាតិកា ច មានំ ជប្បេន្តិ “សេយ្យោហមស្មី”តិអាទិនា។ វិចិកិច្ឆានុសយោ បន អវិជ្ជាបក្ខិកោ កាតព្វោ។ តថា ហិ វុត្តំ បដិច្ចសមុប្បាទវិភង្គេ (វិភ។ ៦៤៥-៦៥៨) “វេទនាបច្ចយា វិចិកិច្ឆា”តិ។ អនុសយានញ្ច តត្ថ តត្ថ សន្តានេ អប្បហីនភាវេន ថាមគមនំ។ តស្មា “សុខាយ វេទនាយ រាគានុសយោ អនុសេតី”តិ មគ្គេន អប្បហីនត្តា អនុរូបការណលាភេ ឧប្បជ្ជនារហោ រាគោ, តត្ថ សយិតោ វិយ ហោតីតិ អត្ថោ។ ឯស

នយោ សេសេសុបិ។

ឋានន្តិ កាយោ ចិត្តញ្ច វេទនាយ ឋានំ។ វុត្តញ្ហេតំ – “យំ តស្មិំ សមយេ កាយិកំ សុខំ កាយសម្ផស្សជំ សាតំ សុខំ វេទយិតំ (ធ. ស. ៤៤៧)។ យំ តស្មិំ សមយេ ចេតសិកំ សុខំ ចេតោសម្ផស្សជំ សាតំ សុខំ វេទយិត”ន្តិ (ធ. ស. ៤៨១) ច។

បវត្តិកាលោតិ បវត្តិក្ខណោ, បវត្តនកាលត្តា។ បវត្តិក្ខណេន ហិ សុខទុក្ខវេទនានំ សុខទុក្ខាការោ វវត្ថិតោ។ យថាហ –

“សុខា ខោ, អាវុសោ វិសាខ, វេទនា ឋិតិសុខា វិបរិណាមទុក្ខា, ទុក្ខា ខោ, អាវុសោ វិសាខ, វេទនា ឋិតិទុក្ខា វិបរិណាមសុខា”តិ (ម. និ. ១.៤៦៥)។

សុខាយ វេទនាយ អត្ថិភាវោ សុខំ, នត្ថិភាវោ ទុក្ខំ។ ទុក្ខាយ វេទនាយ អត្ថិភាវោ ទុក្ខំ, នត្ថិភាវោ សុខន្តិ អត្ថោ។ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ បវត្តនកាលំ បវត្តិយា អាការំ អនាការញ្ច ញាណំ អញ្ញាណញ្ច សុខទុក្ខាការវវត្ថានំ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“អទុក្ខមសុខា ខោ, អាវុសោ វិសាខ, វេទនា ញាណសុខា អញ្ញាណទុក្ខា”តិ។

ឥន្ទ្រិយន្តិ ឯតា ហិ សុខាទយោ តិស្សោ វេទនា សុខិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយន្តិ អធិបតេយ្យដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយតោ បញ្ចធា វិភត្តា។ កាយិកញ្ហិ សាតំ សុខិន្ទ្រិយន្តិ វុត្តំ, អសាតំ ទុក្ខិន្ទ្រិយន្តិ។ មានសំ បន សាតំ សោមនស្សិន្ទ្រិយន្តិ វុត្តំ, អសាតំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយន្តិ។ ទុវិធម្បិ នេវ សាតំ នាសាតំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយន្តិ។ កិំ បនេត្ថ ការណំ – យថា កាយិកចេតសិកា សុខទុក្ខវេទនា “សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ, ទុក្ខិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ”ន្តិ វិភជិត្វា វុត្តា, ន ឯវំ អទុក្ខមសុខាតិ? ភេទាភាវតោ។ យថេវ ហិ អនុគ្គហការកា ពាធការកា ច សុខទុក្ខវេទនា អញ្ញថា កាយស្ស អនុគ្គហំ ពាធនញ្ច ករោន្តិ, ចិត្តស្ស ច អញ្ញថា, ន ឯវំ អទុក្ខមសុខា, តស្មា ភេទាភាវតោ វិភជិត្វា ន វុត្តា។

ទ្វិធាទិតោតិ សព្វាបិ ហិ វេទនា វេទយិតដ្ឋេន ឯកវិធាបិ និស្សយភេទេន ទុវិធា – កាយិកា ចេតសិកាតិ, សុខា, ទុក្ខា, អទុក្ខមសុខាតិ តិវិធា, ចតុយោនិភេទេន ចតុព្វិធា, ឥន្ទ្រិយភេទេន, គតិភេទេន ច បញ្ចវិធា, ទ្វារភេទេន ច អារម្មណភេទេន ច ឆព្ពិធា, សត្តវិញ្ញាណធាតុយោគេន សត្តវិធា, អដ្ឋលោកធម្មបច្ចយតាយ អដ្ឋវិធា, សុខាទីនំ បភេទំ អតីតាទិវិភាគេន នវវិធា, តា ឯវ អជ្ឈត្តពហិទ្ធាភេទេន អដ្ឋារសវិធា, តថា រូបាទីសុ ឆសុ អារម្មណេសុ ឯកេកស្មិំ សុខាទិភេទេន តិស្សោ តិស្សោ កត្វា។ រូបារម្មណស្មិញ្ហិ សុខាបិ ឧប្បជ្ជតិ, ទុក្ខាបិ, អទុក្ខមសុខាបិ, ឯវំ ទ្វារេសុបិ។ អថ វា អដ្ឋារសមនោបវិចារភេទេន អដ្ឋារស។ វុត្តញ្ហិ–

“ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា សោមនស្សដ្ឋានិយំ រូបំ ឧបវិចរតិ, ទោមនស្សដ្ឋានិយំ, ឧបេក្ខាដ្ឋានិយំ រូបំ ឧបវិចរតិ, សោតេន សទ្ទំ…បេ… មនសា

ឆព្វំ ចិញ្ញាឃ សោយតស្សដ្ឋាតិឃំ ឆព្វំ វ្ហបចិធទតិ, ទោយតស្សដ្ឋាតិឃំ, វ្ហេបក្លាដ្ឋាតិឃំ ឆព្វំ វ្ហបចិធទតី”តិ (អ៑ តិ ១៑៤១)៑

ឲចំ អដ្ឋារសចិឆា ហោត្តិ៑ តឆា ល ពេហឃ្សិតាតិ សោយតស្សាតិ, ល ពេហឃ្សិតាតិ ទោយតស្សាតិ, ល ពេហឃ្សិតា វ្ហេបក្លា, តឆា តេក្លូយឃ្សិតា សោយតស្សាឝយោតិ ឲចំ លត្តិំសចិឆា ៑ អតីតេត លត្តិំស, អតាពេត លត្តិំស, បច្ចុប្បន្នេ លត្តិំសាតិ អដ្ឋុត្តរសតម្បិ កចត្តិ៑ ឲចយេត្ថ ខ្ចិំឆាឌិតា ចេឌិតព្វាតិ៑

បកិណ្ណកកថា តិដ្ឋិតា៑

កាឆាសុ សយាហិតោតិ វ្ហបធារប្បតាគេធេត សយាឆិតា សយាហិតោ៑ តេត សយចកាចតាត្វយោក៌ ឝស្សុតិ៑ សយ្យុខាគោតិ សាត្ថកសយ្យុខញ្ញាឌិតា ចត្ថត្តិឆេត សយ្យុខព្ហោត សយ្យុខាគោ៑ តេត ចិបស្សតាត្វយោក៌ ឝស្សុតិ៑ សតោតិ សតោកាទី៑ តេត សយចចិបស្សតាគយេត ឆព្វំ កាចតាបរិទិប្បុទិ កច្ឆត្តិ៑ តេត សយត្តាកតត្តំ ឝស្សុតិ៑ ចេឌតា ច បខាតាតីតិ “ឆ្លយា ចេឌតា, ឲត្ថកា ចេឌតា”តិ សកាចតោ ចិកាកេតា “អតិច្ចា ខ្លា ចិបរិណាយឆព្វំ”តិ អតិច្ចាឌិលក្ខណតោ ច ប្បុញ្ញាតោ តីហិ បរិញ្ញាហិ បរិខាគន្តោ ចិបស្សតំ ចឆ្លត្វា អរិយយគ្គេត បរិញ្ញាបដិចេធេត បខាតាតិ៑ ចេឌតាគញ្ចា សយុចត្តិ សយុឝយច្ចុំ៑ យត្ថ ចេតា តិរុជ្ឈត្តីតិ ឲត្ថាចតា ចេឌតា យត្ថ តិរុជ្ឈត្តិ, តំ តិពោឆចច្ចុំ៑ លយកាយិតត្តិ ចេឌតាតំ លយកាយិតំ អរិយយគ្គច្ចា បខាតាតីតិ សព្ហត្ថ្លោ៑ ចេឌតាតំលយាតិ ឲចំ ចត្តារិ សច្ចាតិ បដិចិជ្ឈត្តេត អរិយយគ្គេត ចេឌតាតំ អត្តុប្បាឝតិពោធោ៑ តិច្ឆាតោ បរិតិញ្ញុតោតិ តិត្តកេហ្យា, បហីតតេហ្យា, កិលេសបរិតិញ្ញាតេត, លត្ថបរិតិញ្ញាតេត ច បរិតិញ្ញុតោ ហោតិ៑

តតិយសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

៤៑ ចតុត្ថចេឌតាសុត្តចណ្ណតា

៥៦៑ ចតុត្ថេ ខ្លតោ ឝដ្ឋព្វាតិ សុខចេឌតា ចិបរិណាយខ្លធរេត ខ្លាតិ ខាណលក្ខតា បស្សិតព្វា៑ សល្លតោ ឝដ្ឋព្វាតិ ចុត្តីហសោឝដ្ឋេត អន្តោតុឝតដ្ឋេត បីឡអតដ្ឋេត ខ្លខ្លកាចេត ខ្លចេឌតា សល្លត្តិ បស្សិតព្វា៑ អតិច្ចតោតិ ហុត្វា អកាចតោ វ្ហេឃព្វាយចត្តតោ តាចកាលិកតោ តិច្ចបដិបក្ខតោ ច អខ្លយសុខា ចេឌតា អតិច្ចាតិ បស្សិតព្វា៑ កាយទ្ធោត្ថ សព្វាបិ ចេឌតា អតិច្ចតោ បស្សិតព្វា, អតិច្ចឝស្សតតោ បត សាតិសយំ ចិទាកតិយិត្តំ ខ្លឝស្សតត្តិ ឆ្លយយត្តំ ឝស្សុន្តោ សត្វា “សុខា, កិក្ខចេ, ចេឌតា ខ្លតោ ឝដ្ឋព្វា, ខ្លា ចេឌតា សល្លតោ ឝដ្ឋព្វា”តិ អាហ៑ អឆ ចា យត្ថ បុឆ្ជតា សុខាភិតិចេសិតោ, តត្ថ តិព្វាឝខតត្តំ តឆា ចុត្តំ៑ តេតស្សា សដ្ឋារខ្លតាយ ខ្លកាចោ ឝស្សិតោ៑ យឝតិច្ចំ, តំ ខ្លត្តិ ចិបរិណាយខ្លតាយ “សុខា, កិក្ខចេ, ចេឌតា ខ្លតោ ឝដ្ឋព្វា”តិ ចត្វា “សុខាបិ តាច ឲឌីឃិ, ខ្លា តុ ចោ តិឌីឃិ”តិ ចិទត្តត្តាតំ ខ្លខ្លតាយ “ខ្លា ចេឌតា សល្លតោ ឝដ្ឋព្វា”តិ អាហ, ឆ្លតទា បត សដ្ឋារខ្លតាយ ឲច ខ្លាតិ ឝស្សុន្តោ “អខ្លយសុខា ចេឌតា អតិច្ចតោ ឝដ្ឋព្វា”តិ អចោច៑

ឯត្ថ ច “សុខា វេទនា ទុក្ខតោ ទដ្ឋព្វា”តិ ឯតេន រាគស្ស សមុគ្ឃាតូបាយោ ទស្សិតោ។ សុខវេទនាយ ហិ រាគានុសយោ អនុសេតិ។ “ទុក្ខា វេទនា សល្លតោ ទដ្ឋព្វា”តិ ឯតេន ទោសស្ស សមុគ្ឃាតូបាយោ ទស្សិតោ។ ទុក្ខវេទនាយ ហិ បដិឃានុសយោ អនុសេតិ។ “អទុក្ខមសុខា វេទនា អនិច្ចតោ ទដ្ឋព្វា”តិ ឯតេន មោហស្ស សមុគ្ឃាតូបាយោ ទស្សិតោ។ អទុក្ខមសុខវេទនាយ ហិ អវិជ្ជានុសយោ អនុសេតិ។

តថា បឋមេន តណ្ហាសំកិលេសស្ស បហានំ ទស្សិតំ តស្ស សុខស្សាទហេតុកត្តា, ទុតិយេន ទុច្ចរិតសំកិលេសស្ស បហានំ។ យថាភូតញ្ហិ ទុក្ខំ អបរិជានន្តា តស្ស បរិហរណត្ថំ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ។ តតិយេន ទិដ្ឋិសំកិលេសស្ស បហានំ អនិច្ចតោ បស្សន្តស្ស ទិដ្ឋិសំកិលេសាភាវតោ អវិជ្ជានិមិត្តត្តា ទិដ្ឋិសំកិលេសស្ស, អវិជ្ជានិមិត្តញ្ច អទុក្ខមសុខា វេទនា។ បឋមេន ច វិបរិណាមទុក្ខបរិញ្ញា, ទុតិយេន ទុក្ខទុក្ខបរិញ្ញា, តតិយេន សង្ខារទុក្ខបរិញ្ញា។ បឋមេន ច ឥដ្ឋារម្មណបរិញ្ញា, ទុតិយេន អនិដ្ឋារម្មណបរិញ្ញា, តតិយេន មជ្ឈត្តារម្មណបរិញ្ញា។ វិរត្តេសុ ហិ តទារម្មណធម្មេសុ អារម្មណានិបិ វិរត្តានេវ ហោន្តីតិ។ បឋមេន ច រាគប្បហានបរិកិត្តនេន ទុក្ខានុបស្សនាយ អប្បណិហិតវិមោក្ខោ ទីបិតោ ហោតិ, ទុតិយេន ទោសប្បហានបរិកិត្តនេន អនិច្ចានុបស្សនាយ អនិមិត្តវិមោក្ខោ, តតិយេន មោហប្បហានបរិកិត្តនេន អនត្តានុបស្សនាយ សុញ្ញតវិមោក្ខោ ទីបិតោ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។

យតោតិ យទា, យស្មា វា។ អរិយោតិ កិលេសេហិ អារកា ឋិតោ បរិសុទ្ធោ។ សម្មទ្ទសោតិ សម្មាទស្សី វេទនានំ ចតុន្នម្បិ វា សច្ចានំ អវិបរីតទស្សាវី។ អច្ឆេច្ឆិ តណ្ហន្តិ វេទនាមូលិកំ តណ្ហំ អគ្គមគ្គេន ឆិន្ទិ, អនវសេសតោ សមុច្ឆិន្ទិ។ វិវត្តយិ សំយោជនន្តិ ទសវិធម្បិ សំយោជនំ បរិវត្តយិ, និម្មូលមកាសិ។ សម្មាតិ ហេតុនា ការណេន។ មានាភិសមយាតិ មានស្ស ទស្សនាភិសមយា, បហានាភិសមយា ច។ អរហត្តមគ្គោ ហិ កិច្ចវសេន មានំ បស្សតិ, អយមស្ស ទស្សនាភិសមយោ។ តេន ទិដ្ឋោ បន សោ តាវទេវ បហីយតិ ទិដ្ឋវិសេន ទិដ្ឋសត្តានំ ជីវិតំ វិយ, អយមស្ស បហានាភិសមយោ។ អន្តមកាសិ ទុក្ខស្សាតិ ឯវំ អរហត្តមគ្គេន មានស្ស ទិដ្ឋត្តា បហីនត្តា ច សព្ពស្សេវ វដ្ដទុក្ខស្ស កោដិសង្ខាតំ អន្តំ បរិច្ឆេទំ បរិវដុមំ អកាសិ, អន្តិមសមុស្សយមត្តាវសេសំ ទុក្ខមកាសីតិ វុត្តំ ហោតិ។

គាថាសុ យោតិ យោ អរិយសាវកោ។ អទ្ទាតិ អទ្ទស, សុខវេទនំ ទុក្ខតោ បស្សីតិ អត្ថោ។ សុខវេទនា ហិ វិសមិស្សំ វិយ ភោជនំ បរិភោគកាលេ អស្សាទំ ជនយមានា វិបរិណាមកាលេ ទុក្ខាយេវាតិ។ ទុក្ខមទ្ទក្ខិ សល្លតោតិ យថា សល្លំ សរីរំ អនុបវិសន្តម្បិ បវិដ្ឋម្បិ ឧទ្ធរិយមានម្បិ បីឡមេវ ជនេតិ, ឯវំ ទុក្ខវេទនា ឧប្បជ្ជមានាបិ ឋិតិប្បត្តាបិ ភិជ្ជមានាបិ វិពាធតិយេវាតិ តំ សល្លតោ វិបស្សីតិ វុត្តំ។ អទ្ទក្ខិនំ អនិច្ចតោតិ សុខទុក្ខតោ សន្តសភាវតាយ សន្តតរខាតិកម្បិ នំ អទុក្ខមសុខំ អនិច្ចន្តិកតាយ អនិច្ចតោ បស្សិ។

ស វេ សម្មទ្ទសោតិ សោ ឯវំ តិស្សន្នំ វេទនានំ សម្មទេវ ទុក្ខាទិតោ ទស្សាវី។ យតោតិ យស្មា។ តត្ថាតិ វេទនាសុ។ វិមុច្ចតីតិ សមុច្ឆេទវិមុត្តិវសេន វិមុច្ចតិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យស្មា សុខាទីនិ ទុក្ខាទិតោ អទ្ទស, តស្មា តត្ថ វេទនាសុ តប្បដិពទ្ធឆន្ទរាគប្បហានេន សមុច្ឆេទវសេន វិមុច្ចតិ។ យំសទ្ទេ ហិ វុត្តេ តំសទ្ទោ អាហរិត្វា វត្តព្វោ។ អថ វា យតោតិ

ກາຍວາຈາຈິເຕ຺ຕຫິ ສໍຍເຕາ ຍຕເຕ຺ຕາ, ຍຕຕິ ປທຫຕີຕິ ວາ ຍເຕາ, ອາຍຕຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອຠິຎ຺ຎາເວາສິເຕາຕິ ເວທນາມຸເຂນ ຈຕຸສຈ຺ຈກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ຠາເວຕ຺ວາ ຉຬາຠິຎ຺ຎາຍ ປຣິເຍາສິເຕາ ກຕກິເຈ຺ຈາ. ສເນ຺ຕາຕິ ຣາຄາທິກິເລສວູປສເມນ ສເນ຺ຕາ. ເຍາຄາຕິເຄາຕິ ກາມເຍາຄາທິໍ ຈຕຸພ຺ພິຘມ຺ປິ ເຍາຄໍ ອຕິກ຺ກເນ຺ຕາ ອຸຠຍຫິຕມຸນນເຕາ ມຸນີຕິ.

ຈຕຸຕ຺ຖສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໕. ປຐມເອສນາສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໕໕. ປຎ຺ຈເມ ເອສນາຕິ ຄເວສນາ ປຣິເຍສນາ ມຄ຺ຄນາ. ຕາ ວິຠາຄເຕາ ທເສ຺ສຕຸໍ "ກາເມສນາ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ກາເມສນາຕິ ກາມານໍ ເອສນາ, ກາມສງ຺ຂາຕາ ວາ ເອສນາ ກາເມສນາ. ວຸຕ຺ຕເຎ຺ຫຕໍ –

"ຕຕ຺ຖ ກຕມາ ກາເມສນາ? ເຍາ ກາເມສຸ ກາມຈ຺ຉເນ຺ທາ, ກາມຣາເຄາ, ກາມນນ຺ທີ, ກາມເສ຺ນເຫາ , ກາມປິປາສາ, ກາມມຸຈ຺ຉາ, ກາມເຊ຺ຌາສານໍ, ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ກາເມສນາ"ຕິ (ວິຠ. ໙໑໙).

ຕສ຺ມາ ກາມຣາເຄາ ກາເມສນາຕິ ເວທິຕເພ຺ພາ. ຠເວສນາຍປິ ເອເສວ ນເຍາ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

"ຕຕ຺ຖ ກຕມາ ຠເວສນາ? ເຍາ ຠເວສຸ ຠວຈ຺ເຉນ຺ທາ...ເປ... ຠວເຊ຺ຌາສານໍ, ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ຠເວສນາ"ຕິ (ວິຠ. ໙໑໙).

ຕສ຺ມາ ຠວຣາເຄາ ຣູປາຣູປຠວປຕ຺ຖນາ ຠເວສນາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ. ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍສ຺ສ ເອສນາ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິເຍສນາ. ຍຖາຫ –

"ຕຕ຺ຖ ກຕມາ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິເຍສນາ? ສສ຺ສເຕາ ເລາເກາຕິ ວາ, ອສສ຺ສເຕາ ເລາເກາຕິ ວາ, ອນ຺ຕວາ ເລາເກາຕິ ວາ, ອນນ຺ຕວາ ເລາເກາຕິ ວາ, ຕໍ ຊີວໍ ຕໍ ສຣີຣນ຺ຕິ ວາ, ອຎ຺ຎໍ ຊີວໍ ອຎ຺ຎໍ ສຣີຣນ຺ຕິ ວາ, ເຫາຕິ ຕຖາຄເຕາ ປຣໍ ມຣຓາຕິ ວາ, ນ ເຫາຕິ ຕຖາຄເຕາ ປຣໍ ມຣຓາຕິ ວາ, ເຫາຕິ ຈ ນ ຈ ເຫາຕິ ຕຖາຄເຕາ ປຣໍ ມຣຓາຕິ ວາ, ເນວ ເຫາຕິ ນ ນ ເຫາຕິ ຕຖາຄເຕາ ປຣໍ ມຣຓາຕິ ວາ, ຍາ ເອວຣູປາ ທິຏ຺ຐິ ທິຏ຺ຐິຄຕໍ ທິຏ຺ຐິຄຫນໍ ທິຏ຺ຐິກນ຺ຕາເຣາ ທິຏ຺ຐິວິສູກາຍິກໍ ທິຏ຺ຐິວິປ຺ຜນ຺ທິຕໍ ທິຏ຺ຐິສໍເຍາຊນໍ ຄາເຫາ ປຕິຏ຺ຐາເຫາ ອຠິນິເວເສາ ປຣາມາເສາ ກຸມ຺ມເຄ຺ຄາ ມິຈ຺ຉາປເຖາ ມິຈ຺ຉຕ຺ຕໍ ຕິຕ຺ຖາຍຕນໍ ວິປຣິເຍສຄ຺ຄາເຫາ, ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິເຍສນາ"ຕິ (ວິຠ. ໙໑໙).

ຕສ຺ມາ ທິຏ຺ຐິຄຕສງ຺ຂາຕສ຺ສ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍສ຺ສ ເອສນາ ທິຏ຺ຐິພ຺ຣຫ຺ມຈຣິເຍສນາຕິ ເວທິຕພ຺ພາຕິ. ເອຕ຺ຕາວຕາ ຣາຄທິຏ຺ຐິເຍາ ເອສນາຕິ ທສ຺ສິຕາ ເຫານ຺ຕິ. ນ ເກວລຎ຺ຈ ຣາຄທິຏ຺ຐິເຍາວ ເອສນາ, ຕເທກຏ຺ຐໍ ປນ ກມ຺ມມ຺ປິ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᨶᩣ? ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᩣ ᨲᨴᩮᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨠᩣᨾᩮᩈᨶᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᨽᩅᩮᩈᨶᩣ? ᨽᩅᩁᩣᨣᩮᩣ ᨲᨴᩮᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨽᩅᩮᩈᨶᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣ? ᩋᨶ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᩥᨠᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨲᨴᩮᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪑᪙) –

ᩑᩅᨾᩮᨲᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩑᩈᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨣᩣᨳᩣᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᩈᨶᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳᩮᨲᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨠᩣᨾᩮᩈᨶᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨽᩅᩮᩈᨶᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨾᩮᩅ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪖᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩑᩈᨶᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪕᪨ ᨨᨭ᩠ᨮᩮ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣ ᩈᩉᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ᪨ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩃᩮᩣᨷᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ, ᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩮ ᩅᩣ ᩑᨲᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ “ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩣᨾᩮᩈᨶᩣ, ᨽᩅᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩑᩈᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩣᩈᩩ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩴ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩍᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩮᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩈᨾᩩᩔᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩍᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩮᩣ ᩍᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩮᩣ᪨ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨾᩮᩣᨥᨾᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᩑᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ – “ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩁᨾᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪓᪑᪐)᪨ ᨲᩣ ᩑᩅ ᨧ ᩏᨷᩁᩪᨷᩁᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᨾᩣᨶᩣ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨾᩩᩔᨿᩮᨶ ᨧ ᩈᨾᩩᩔᨿᩣ, “ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨾᩮᩣᨥᨾᨬ᩠ᨬ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᨾᩣᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨾᩩᨴᨿᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩣ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᩁᩣᨣᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨽᩅᩁᩣᨣᩮᩉᩥ ᩅᩥᩁᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᨲᨱ᩠ᩉᨠ᩠ᨡᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᨠ᩠ᨡᨿᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩈᨶᩣ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᩮᩈᨶᩣ, ᨽᩅᩮᩈᨶᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨶᩥᩔᨭ᩠ᨮᩣ ᨷᩉᩦᨶᩣ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩈᨾᩪᩉᨲᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨧ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩮᩅ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩥᨲᩣ᪨ ᩑᩈᨶᩣᨶᩴ ᨡᨿᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲᩣᩈᩴ ᨲᩥᩔᨶ᩠ᨶᩴ ᩑᩈᨶᩣᨶᩴ ᨡᨿᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩋᩣᩈᩣᨽᩣᩅᩣ᪨ ᨶᩥᩁᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨳᩴᨠᨳᩔ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨠᨳᩴᨠᨳᩣᩈᩃ᩠ᩃᩔ ᨷᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨠᨳᩴᨠᨳᩦᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨨᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪗-᪘᪨ ᩋᩣᩈᩅᩈᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

៥៦-៥៧. សត្តមេ កាមាសវោតិ កាមេសុ អាសវោ, កាមសង្ខាតោ វា អាសវោ កាមាសវោ , អត្ថតោ បន កាមរាគោ រូបាទិអភិរតិ ច កាមាសវោ. រូបារូបភវេសុ ឆន្ទរាគោ ឈាននិកន្តិ សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ ភវបត្ថនា ច ភវាសវោ. អវិជ្ជា ច អវិជ្ជាសវោ.

អាសវានញ្ច សម្ភវន្តិ ឯត្ថ អយោនិសោមនសិការោ អវិជ្ជាទយោ ច កិលេសា អាសវានំ សម្ភវោ. វុត្តញ្ហិ –

“អយោនិសោ, ភិក្ខវេ, មនសិករោតោ អនុប្បន្នា ចេវ អាសវា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា ច អាសវា បវឌ្ឍន្តី”តិ (ម. និ. ១.១៥).

“អវិជ្ជា, ភិក្ខវេ, បុព្ពង្គមា អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា អន្វទេវ អហិរិកំ អនោត្តប្ប”ន្តិ (ឥតិវុ. ៤០) ច.

មគ្គញ្ច ខយគាមិនន្តិ អាសវានំ ខយគាមិនំ អរិយមគ្គញ្ច. តត្ថ កាមាសវោ អនាគាមិមគ្គេន បហីយតិ, ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ច អរហត្តមគ្គេន. កាមុបាទានំ វិយ កាមាសវោបិ អគ្គមគ្គវជ្ឈោតិ ច វទន្តិ. សេសំ វុត្តនយមេវ. អដ្ឋមេ អបុព្ពំ នត្ថិ.

សត្តមអដ្ឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៩. តណ្ហាសុត្តវណ្ណនា

៥៨. នវមេ តណ្ហាយនដ្ឋេន តណ្ហា, រូបាទិវិសយំ តសតីតិ វា តណ្ហា. ឥទានិ តំ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “កាមតណ្ហា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ បញ្ចកាមគុណិកោ រាគោ កាមតណ្ហា. រូបារូបភវេសុ ឆន្ទរាគោ ឈាននិកន្តិ សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ ភវវសេន បត្ថនា ច ភវតណ្ហា. ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ វិភវតណ្ហា. អបិច បច្ឆិមតណ្ហាទ្វយំ ឋបេត្វា សេសា សព្ពាបិ តណ្ហា កាមតណ្ហា ឯវ. យថាហ –

“តត្ថ កតមា ភវតណ្ហា? សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ សារាគោ ចិត្តស្ស សារាគោ – អយំ វុច្ចតិ ភវតណ្ហា. តត្ថ កតមា វិភវតណ្ហា? ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ សារាគោ ចិត្តស្ស សារាគោ, អយំ វុច្ចតិ វិភវតណ្ហា . អវសេសា តណ្ហា កាមតណ្ហា”តិ (វិភ. ៩១៦).

ឥមា ច តិស្សោ តណ្ហា រូបតណ្ហា...បេ... ធម្មតណ្ហាតិ វិសយភេទតោ បច្ចេកំ ឆព្ពិធាតិ កត្វា អដ្ឋារស ហោន្តិ. តា អជ្ឈត្តរូបាទីសុ អដ្ឋារស, ពហិទ្ធារូបាទីសុ អដ្ឋារសាតិ ឆត្តិំស, ឥតិ អតីតា ឆត្តិំស, អនាគតា ឆត្តិំស, បច្ចុប្បន្នា ឆត្តិំសាតិ វិភាគតោ អដ្ឋសតំ ហោន្តិ. បុន សង្គហេ ករិយមានេ កាលភេទំ អនាមសិត្វា គយ្ហមានា ឆត្តិំសេវ ហោន្តិ, រូបាទីនំ អជ្ឈត្តិកពាហិរវិភាគេ អករិយមានេ អដ្ឋារសេវ, រូបាទិអារម្មណវិភាគមត្តេ គយ្ហមានេ ឆឡេវ, អារម្មណវិភាគម្បិ អកត្វា គយ្ហមានា តិស្សោយេវ ហោន្តីតិ.

គាថាសុ តណ្ហាយោគេនាតិ តណ្ហាសង្ខាតេន យោគេន, កាមយោគេន, ភវយោគេន ច. សំយុត្តាតិ សម្ពទ្ធា, ភវាទីសុ សំយោជិតា វា. តេនេវាហ “រត្តចិត្តា ភវាភវេ”តិ. ខុទ្ទកេ ចេវ មហន្តេ ច ភវេ លគ្គចិត្តាតិ អត្ថោ. អថ វា ភវោតិ សស្សតទិដ្ឋិ, អភវោតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ. តស្មា ភវាភវេ សស្សតុច្ឆេទទិដ្ឋីសុ សត្តវិសត្តចិត្តាតិ. ឯតេន ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា ច ទស្សិតា. ឥមស្មិំ បក្ខេ “តណ្ហាយោគេនា”តិ ឥមិនា កាមតណ្ហាច ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពា. តេ យោគយុត្តា មារស្សាតិ តេ ឯវំភូតា បុគ្គលា មារស្ស បាសសង្ខាតេន យោគេន យុត្តា ពទ្ធា. រាគោ ហិ មារយោគោ មារបាសោតិ វុច្ចតិ. យថាហ –

“អន្តលិក្ខចរោ បាសោ, យ្វាយំ ចរតិ មានសោ;

តេន តំ ពាធយិស្សាមិ, ន មេ សមណ មោក្ខសី”តិ. (សំ. និ. ១.១៥១; មហាវ. ៣៣);

ចតូហិ យោគេហិ អនុបទ្ទុតត្តា យោគក្ខេមំ, និព្ពានំ អរហត្តញ្ច, តស្ស អនធិគមេន អយោគក្ខេមិនោ. ឧបរូបរិ កិលេសាភិសង្ខារានំ ជននតោ ជនា, បាណិនោ. រូបាទីសុ សត្តា វិសត្តាតិ សត្តា.

“ខន្ធានញ្ច បដិបាដិ, ធាតុអាយតនាន ច;

អព្ពោច្ឆិន្នំ វត្តមានា, សំសារោតិ បវុច្ចតី”តិ. –

ឯវំ វុត្តំ ខន្ធាទីនំ អបរាបរុប្បត្តិសង្ខាតំ សំសារំ គច្ឆន្តិ, តតោ ន មុច្ចន្តិ. កស្មា? តណ្ហាយោគយុត្តត្តា . ជាតិមរណគាមិនោ បុនប្បុនំ ជននមរណស្សេវ ឧបគមនសីលាតិ. ឯត្តាវតា វដ្ដំ ទស្សេត្វា វិវដ្ដំ ទស្សេតុំ “យេ ច តណ្ហំ បហន្ត្វានា”តិ គាថមាហ. សា ហេដ្ឋា វុត្តនយត្តា សុវិញ្ញេយ្យាវ.

នវមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. មារធេយ្យសុត្តវណ្ណនា

៥៩. ទសមស្ស កា ឧប្បត្តិ? ឯកទិវសំ កិរ សត្ថា សេក្ខពហុលាយ បរិសាយ បរិវុតោ និសិន្នោ តេសំ អជ្ឈាសយំ ឱលោកេត្វា ឧបរិ វិសេសាធិគមាយ ឧស្សាហំ ជនេន្តោ អសេក្ខភូមិំ ថោមេន្តោ ឥទំ សុត្តំ អភាសិ. តត្ថ អតិក្កម្មាតិអាទីសុ អយំ សង្ខេបត្ថោ – អតិក្កម្ម អតិក្កមិត្វា អភិភវិត្វា. មារធេយ្យំ មារស្ស វិសយំ ឥស្សរិយដ្ឋានំ. អាទិច្ចោវ យថា អាទិច្ចោ អព្ភាទិឧបក្កិលេសវិមុត្តោ អត្តនោ

ញត្តិយា អាតុភាវេន ពោដយាតិ តីហិ ក្រុណហិ បយត្តាកេតា តត់ អត្តុប្បក្កយានោ បត្ថ អាកាបកាត់ តយំ អតិក្កម្ម អតិក្កមិត្វា អភិភវិត្វា ចិនយិត្វា ចិនោទេតិ, ព្យុករោតិ, តបតិ; ឲ្យនេបេន លីណាបនេចា កិក្កា តីហិ ឆនេម្មិ បយត្តាកេតា បត្ថបក្កិលេសចិប្បត្តា យាទនេយ្យបក្ខាត់ ពោភ្ជយកឆម្មប្បចត្តំ អភិភវិត្វា ចិនោទេតីតិ។

អនេបក្កតាតិ ឲ្យត្វ បិក្កាសុ ឌាតាតិ នេបក្កា, បត្តត្តិ នេបក្កាត់ ឲ្យនេតិ ចា នេបក្កា, អបទិយោបិតបិក្កត្តា បយនេប បិក្កត្តីតិ ចា នេបក្កា យក្កឆម្មា ពេដ្ឋិមផលត្តយឆម្មា ច។ អក្កផលឆម្មា បត ភ្ជូបទិ បិក្កិតត្ថាភាវេន ត នេបក្កាតិ អនេបក្កា។ យត្ថ ហិ នេបក្កភាបក្កា អត្ថិ, តត្ថាយំ បដិសេឆោតិ លោកិយឆម្មេសុ គិត្តាតេ ន អនេបក្កភាចាតាបត្តិ ឥដ្ឋត្ថា។ បីលបយាឌិបញ្ញាបក្ខាតា ហិ បិក្កា អត្តនោ បដិបក្កកិលេសេហិ ចិប្បយុត្តា បរិសុទ្ធា ភ្ជូបក្កិលេសាត់ អាទេម្មណកាចប្បិ អត្តបកយតោ បាតិបយំ បិក្កាតិ ចត្តំ យុត្តា, អដ្ឋសុបិ យក្កផលេសុ ចិដ្ឋត្តិ; តស្មា ចត្តយក្កពេដ្ឋិមផលត្តយឆម្មា ចិយ អទហត្តផលឆម្មាបិ “តាសុ បិក្កាសុ ឌាតា”តិ ន, តំបិក្កាបយដ្ឋិនោ អទហនោ ញតនេបំ ចិយ នេបក្កត្ត បតិ “នេបក្កស្ស ឲ្យនេ”តិ ន “បិក្កា បីលំ ឲ្យនេប”ត្តិ ន នេបក្កាតិ អាបក្កា បិយុត្តិ តតាបក្កាតិចត្តតត្តំ អនេបក្កាតិ យឆាចុត្តនេបក្កភាចប្បដិនេឆំ កត្វា ចុត្តំ។ អទហត្តផលេ បចត្តយាតា ហិ បិក្កា បរិតិដ្ឋិតកិច្ចត្តា ត បិក្កាកិច្ចំ កទោត្តិ, កោចលំ បិក្កាផលភាវេន បចត្តត្តិ។ តស្មា តា ត បិក្កាចនត់ អទហត្តិ, តាបិ តំបយដ្ឋិនោ នេបក្កចនត់, ត ន តំបប្បយុត្តឆម្មា បិក្កតបីលំ។ “បិក្កាសុ ឌាតា”តិ ឲ្យនយាឌិអត្ថេហិ អក្កផលឆម្មា នេបក្កា ត ពោហត្តិ។ ពេដ្ឋិមផលេសុ បត បិក្កា បកឌាកាយិយក្កចិបប្បតាឌីត់ ភ្ជូបតិប្បយកាចនោតា បិក្កាកិច្ចំ កទោត្តីតិ បិក្កាចនត់ អទហត្តិ, តំបយដ្ឋិនោ ន នេបក្កចនត់, តំបប្បយុត្តា ឆម្មា ន បិក្កតបីលំ។ នេបក្កឆម្មា យឆាចុត្តេហិ អត្ថេហិ នេបក្កា ពោហត្តីយេច។

អថ ចា នេបក្កាតិ អបទិយោបិតបិក្កាត់ ចនត្តិ, អនេបក្កាតិ បឌំ បទិយោបិតបិក្កាត់ ឌប្បត្តិ ត លោកិយឆម្មគិត្តាតាត់ អនេបក្កភាចាបត្តិ។ ចុដ្ឋិប្បត្តា នេបក្កា អនេបក្កា ន នេបក្កឆម្មេសុ ឲ្យន កោបច្ចិ ចុដ្ឋិប្បត្តាត់ អនេបក្កតា អាបដ្ឋតីតិ អទហត្តយក្កឆម្មា ចុដ្ឋិប្បត្តា។ យឆាចុត្តេហិ ន អត្ថេហិ នេបក្កាតិ កត្វា អនេបក្កា អាបត្តាតិ នេ? តំ ត, បដិនេបសុ តត្ថោហានេតា។ អទហត្តយក្កោតា ហិ គិត្តាតាកទណំ អទហត្តផលំ ឆនេបត្វា បរិត្តាឌិកិច្ចកទណំ ចិបាកភាចត្ថ, តស្មា តោ ឲ្យន នេបក្កា ឆម្មា អទហត្តផលភាចំ អាបត្តាតិ បក្កា ចត្តំ។ ក្រុបលសុលនោតា ន ចិបាកសុចំ បត្តូតាតាយ បឈិតតានត្តិ ចុដ្ឋិប្បត្តាន តោ ឆម្មា ពោហត្តីតិ “អនេបក្កា”តិ ចុច្ចត្តិ។

តោ បត អនេបក្កឆម្មេ លត្ថនេបត ញត្ត តិដា ចិភឌិត្វា ពោហិ បយត្តាកេយត លីណាបនេប្បា អាតុភាចំ ចិភាវេនត្តា ភាចា “អនេបក្កត បីលក្កនេត្តា”តិអាឌិយាហ។ តត្ថ បីលបដ្ឋស្ស អត្ថោ ពេដ្ឋា ចុត្តោ។ លត្ថបន្តោ បត ទាបិយិប្បញ្ញត្តិយំ ទុត្តហិយំ ក្រុណាតិ ពាហុសុ អត្ថេសុ ឌិដ្ឋប្បយោគោ។ តថា ហិ “អបន្តេឃ្យោ អប្បយេឃ្យោ យហាភ្ជូតកក្កនេត្តាទេច្ចន បដ្បុកច្ឆតី”តិអាឌីសុ (អ។ តិ។ ៣។៦៨; ៥។៧លិ) ទាបិយិ អាកេតា។ “អឌ្ឍា ពោ កកចា យហត្តិ ឌាទុក្កត្តិ កក្កាយ តឌិយា ចោទោតត ទុយ្យាត”ត្តិអាឌីសុ (បំ។ តិ។ ៣។៣១) បញ្ញត្តិយំ។ “ចិត្តំ យនោ យាតសំ ហឌយំ បណ្ឌរំ យនោ យតាយតត់ ចិញ្ញាណំ ចិញ្ញាណក្កន្ត្ថោ”តិអាឌីសុ (ឆ។ ស។ ៥៣, ៥៦) ទុត្តហិយំ។ “ត ពោ, អាចុសោ ចិសាខ, អរិយោត អដ្ឋ្ឋិកេន យក្កេន តយោ លត្ថា បក្កហិតា, តីហិ ន ពោ, អាចុសោ ចិសាខ, លត្ថេហិ អរិយោ អដ្ឋ្ឋិកោ យក្កោ បក្កហិតោ”តិអាឌីសុ (យ។ តិ។ ១។៤៦៦) ក្រុណោ។ ឥធាបិ ក្រុណោយេច ឥដ្ឋត្តោ។ តស្មា អនេបក្កត បីលបត្ថាតោត ក្រុណតាតិ អត្ថោ។

សមន្នាគតោតិ សមាយុត្តោ សមង្គីភូតោ. សមាទហតិ ឯតេន, សយំ វា សមាទហតិ, សមាធានមេវ វាតិ សមាធិ. បការេហិ ជានាតិ យថាសភាវំ បដិវិជ្ឈតីតិ បញ្ញា. សីលមេវ ខន្ធោ សីលក្ខន្ធោ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ.

តត្ថ អគ្គផលភូតា សម្មាវាចា, សម្មាកម្មន្តោ, សម្មាអាជីវោ ច សភាវេនេវ អសេក្ខោ សីលក្ខន្ធោ នាម, តថា សម្មាសមាធិ អសេក្ខោ សមាធិក្ខន្ធោ. តទុបការកតោ បន សម្មាវាយាមសម្មាសតិយោ សមាធិក្ខន្ធេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ. តថា សម្មាទិដ្ឋិ អសេក្ខោ បញ្ញាក្ខន្ធោ. តទុបការកតោ សម្មាសង្កប្បោ បញ្ញាក្ខន្ធេ សង្គហំ គច្ឆតីតិ ឯវមេត្ថ អដ្ឋបិ អរហត្តផលធម្មា តីហិ ខន្ធេហិ សង្គហេត្វា ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពំ.

យស្ស ឯតេ សុភាវិតាតិ យេន អរហតា ឯតេ សីលាទយោ អសេក្ខធម្មក្ខន្ធា សុភាវិតា សុដ្ឋុ វឌ្ឍិតា, សោ អាទិច្ចោវ វិរោចតីតិ សម្ពន្ធោ. “យស្ស ចេតេ”តិបិ បឋន្តិ. តេស ចសទ្ទោ និបាតមត្តំ. ឯវមេតស្មិំ វគ្គេ បឋមសុត្តេ វដ្ដំ, បរិយោសានសុត្តេ វិវដ្ដំ, ឥតរេសុ វដ្ដវិវដ្ដំ កថិតំ.

ទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

បឋមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. ទុតិយវគ្គោ

១. បុញ្ញកិរិយវត្ថុសុត្តវណ្ណនា

៦០. ទុតិយវគ្គស្ស បឋមេ បុញ្ញកិរិយវត្ថូនីតិ បុជ្ជភវផលំ និព្ពត្តេន្តិ, អត្តនោ សន្តានំ បុនន្តីតិ វា បុញ្ញានិ, បុញ្ញានិ ច តានិ ហេតុបច្ចយេហិ កត្តព្ពតោ កិរិយា ចាតិ បុញ្ញកិរិយា. តា ឯវ ច តេសំ តេសំ អានិសំសានំ វត្ថុភាវតោ បុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ. ទានមយន្តិ អនុបច្ឆិន្នភវមូលស្ស អនុគ្គហវសេន បូជាវសេន វា អត្តនោ ទេយ្យធម្មស្ស បរេសំ បរិច្ចាគចេតនា ទីយតិ ឯតាយាតិ ទានំ, ទានមេវ ទានមយំ. ចីវរាទីសុ ហិ ចតូសុ បច្ចយេសុ អន្នាទីសុ វា ទសសុ ទានវត្ថូសុ រូបាទីសុ វា ឆសុ អារម្មណេសុ តំ តំ ទេន្តស្ស តេសំ ឧប្បាទនតោ បដ្ឋាយ បុព្ពភាគេ បរិច្ចាគកាលេ បច្ឆា សោមនស្សចិត្តេន អនុស្សរណេ ចាតិ តីសុ កាលេសុ វុត្តនយេន បវត្តចេតនា ទានមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាម.

សីលមយន្តិ និច្ចសីលុបោសថនិយមាទិវសេន បញ្ច, អដ្ឋ, ទស វា សីលានិ សមាទិយន្តស្ស សីលបូរណត្ថំ បព្ពជិស្សាមីតិ វិហារំ គច្ឆន្តស្ស បព្ពជន្តស្ស មនោរថំ មត្ថកំ បាបេត្វា “បព្ពជិតោ វតម្ហិ សាធុ សុដ្ឋុ”តិ អាវជ្ជន្តស្ស សទ្ធាយ បាតិមោក្ខំ បរិបូរេន្តស្ស បញ្ញាយ

ឋិចរាឌិកេ បច្ចុចេក្ខត្តស្ស សតិយា អាបាថកេតាសុ រូបាទីសុ ចក្ខុទ្វារាទីតិ សំចរត្តស្ស ចីវិរេយត អាឌីចំ សោរេឆត្តស្ស ច បចត្តា ទេចតា ឞិលតីតិ ឞិលយំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ តាយ॰

ពឆា បដិសម្ភិទាយំ (បដិ॰ ម॰ ១.៣៥) ចុទេត្តត ចិបស្សតាយកេ្កត ចក្ខុំ អតិច្ចុតោ ទុក្ខតោ អតត្តតោ ចិបស្សត្តស្ស សោតំ, ឈាតំ, ឌិចំ្ហ កាយំ, យតំ॰ រូបេ...បេ... ឆម្មេ, ចក្ខុចិញ្ញាណំ...បេ... យតោចិញ្ញាណំ॰ ចក្ខុសម្ផស្សំ...បេ... យតោសម្ផស្សំ, ចក្ខុសម្ផស្សជំ ចេឌតំ...បេ... យតោសម្ផស្សជំ ចេឌតំ॰ រូបសញ្ញា...បេ... ឆម្មសញ្ញា॰ ជរាមរណំ អតិច្ចុតោ ទុក្ខតោ អតត្តតោ ចិបស្សត្តស្ស យា ទេចតា, យា ច បចចិកសិលាឌីសុ អដ្ឋតិសាយ អារម្មណេសុ បចត្តា ឈាតទេចតា, យា ច អតចជ្ជេសុ កម្មាយតតសិប្បាយតតចិជ្ជាដ្ឋាតេសុ បរិចយយតសិការាឌិចសេត បចត្តា ទេចតា, សព្ពា ភាវេចតិ ឲតាយាតិ ភាចតាយំ ចុត្តតេយត បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ចាតិ॰

ឲកេយកេញ្ញត្ត យឆារហំ បុព្ពភាកេតា បដ្ឋាយ កាយេត កេរាត្តស្ស កាយកម្មំ ហោតិ, ពឌត្តំ ចាងំ គិច្ឆារត្តស្ស ចឌីកម្មំ, កាយឌ្ចំ ចាងក្កុ អចោរេបត្វា យតសា ចិត្តត្តស្ស យតោកម្មំ॰ អត្តាឌីតិ ឌេត្តស្ស ចាបិ “អត្តដាភាឌីតិ ឌេយី”តិ ចា ឌាតបារេមិ អាចជ្ជេត្វា ចា ឌាតកាលេ ឌាតយំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ហោតិ॰ ចត្តឞិសេ ឌត្វា ឌឌតោ ឞិលយំ, ឍយតោ ចយតោ កម្មតោ សម្មសតំ បដ្ឋេបត្វា ឌឌតោ ភាចតាយំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ហោតិ॰

អបរាតិបិ សត្ត បុញ្ញាកិរិយចត្ថូតិ – អបចិតិសហកតំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ចេយ្យាចច្ចសហកតំ បត្តិអតុប្បឌាតំ អព្ភាតុមោឌតំ ឌេសតាយំ សចតយំ ឌិដ្ឋិជុកតំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថូតិ॰ សរណាយតម្បិ ហិ ឌិដ្ឋិជុកេតេតច សង្គយ្ហតិ॰ យំ បតេត្ត ចត្តត្តំ, តំ បរេតោ អាចិ ភចិស្សតិ॰

ពត្ត ចុឌ្ឍតរំ ឌិស្វា បច្ចុក្កមតបត្តឌិចរបដិក្កហណាភិចាឌតយក្កុសម្បឌាតាឌិចសេត អបចាយតសហកតំ ចេឌិតព្ពំ॰ ចុឌ្ឍតរាតំ ចត្តបដិបត្តិករណចសេត, កាមំ បិណ្ឌាយ បចិដ្ឋំ ភិក្ខុំ ឌិស្វា បត្តំ កេហត្វា កាមេ ភិក្ខុ សម្បាឌេត្វា ឧបសំហរណចសេត “កច្ឆ ភិក្ខូតំ បត្តំ អាហរា”តិ សុត្វា ចេចេកេ កត្ត្វា បត្តាហរណាឌិចសេត ច ចេយ្យាចច្ចសហកតំ ចេឌិតព្ពំ॰ ចត្តាវេរា បច្ចុយេ ឌត្វា បុប្ផកន្ធាឌីហិ រតតត្តយស្ស បូជំ កត្វា អញ្ញា ចា តាឌិសំ បុញ្ញា កត្វា “សព្ពសត្តាតំ បត្តំ ហោតុ”តិ បរិណាមចសេត បត្តិអតុប្បឌាតំ ចេឌិតព្ពំ॰ ពឆា បរេហិ ឌិត្តាយ បត្តិយា កេចលំ ចា បរេហិ កតំ បុញ្ញា “សាធុ, សុដ្ឋុ”តិ អតុមោឌតចសេត អព្ភាតុមោឌតំ ចេឌិតព្ពំ॰ អត្តតោ បកុណឆម្មំ អបច្ចាឞិសេត្តា ហិតព្ឋាសយេត បរេសំ ឌេសេតិ – ព្ពាឌំ ឌេសតាយំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ តាយ॰ យំ បត ឲកោ “ឲចំ មំ ឆម្មកឋិកោតិ ជាតិស្សន្តី”តិ ព្ពច្ឆាយ ឌត្វា លាភសក្ការសិលោកសន្តិស្សិតោ ឆម្មំ ឌេសេតិ, តំ ត មហប្ផលំ ហោតិ॰ “អឌ្ឍា អយំ អត្តហិតបរហិតាតំ បដិបជ្ជត្វាបិមោ”តិ មោតិសោមយតសិការបុរេចារិកហិតផរណេត មុទុចិត្តេត ឆម្មំ សុណាតិ, ព្ពាឌំ សចតយំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ហោតិ॰ យំ បតេកោ “ព្ពាតិ មំ សឌ្ធោតិ ជាតិស្សន្តី”តិ សុណាតិ, តំ ត មហប្ផលំ ហោតិ॰ ឌិដ្ឋិយា ឧជុកមតំ ឌិដ្ឋិជុកតំ, “អត្ថិ ឌិន្ត”ន្តិអាឌិតយប្បចត្តស្ស សម្មាឌស្សតស្ស ឲតំ អធិចចតំ॰ ព្ពឌព្ពាបុព្ពភាគេ ចា បច្ឆាភាគេ ចា ញាណចិប្បយុត្តម្បិ ឧជុករណកាលេ ញាណសម្បយុត្តមេច ហោតិ॰ អបរេ បតាហុ “ចិជាតតបជាតតចសេត ឌស្សតំ ឌិដ្ឋិ កុសលច្ចា ចិញ្ញាណំ កម្មស្សកតាញាណាឌិ ច សម្មាឌស្សត”ន្តិ॰ ពត្ត កុសលេត ចិញ្ញាណេត ញាណស្ស អតុប្បាឌេបិ អត្តតា កតបុញ្ញាតុស្សរណចណ្ណារហចណ្ណតាឌីតំ សង្គហោ, កម្មស្សកតាញាណេត កម្មបចសម្មាឌិដ្ឋិយា

។ ឋាតរំ បត ជិជ្ជិដ្ឋុពតំ សន្តេរបំ តិឃយលក្ខណ៍។ ឃតិញ្ញាកិឡ្ចិ បុញ្ញា ពនេទាត្តស្ស ជិជ្ជិឃា ប្ពុការេចនេច តំ យហប្ផល់ រេហាតិ។

ឋាត្រេយរំ បត សត្តត្តំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុតំ បុរិទេយហិ តីហិ ដាតយឃាឌីហិ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុហិ សង្គហេា។ តត្ថ ហិ អបចាយតនេចយ្យាចច្ចាតិ ឃីលយរេឃ, បត្តិអតុប្បដាតអព្ភតុរេយាឌតាតិ ដាតយរេឃ, ឆយ្ហុរេឆសតាយចតាតិ ភាចតាយរេឃ, ជិជ្ជិដ្ឋុពតំ តីសុបិ។ រេតតាហ ភពចា –

“តីហិយាតិ, ភិក្ខុរេច, បុញ្ញាកិរិយចត្ថុតិ។ ពតយាតិ តីហិ? ដាតយឃំ...រេប... ភាចតាយឃំ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ”តិ (អ។ តិ។ ប័។៦៩)។

៩ត្ថ ច អដ្ឋត្តំ ពាយាចចរក្សុលរេចតតាតំ ចរេសត តិណ្ណម្បិ បុញ្ញាកិរិយចត្ថុតំ បចត្តិ រេហាតិ។ ឃថា ហិ បក្ខាំ ឆយ្ហុំ បរិចរេត្តត្តស្ស ៩ពរេច្ឆ អតុសត្តិ អសល្លេក្ខត្តរេស្សច ពច្ឆត្តិ, ៩ចំ បក្ខាំ សយឆចិបស្សតាភាចតំ អតុឃុជ្ជាត្តស្ស អត្តទត្តទា ខាកាឃចិប្បឃុត្តចិរេត្តតាបិ យតសិពារេទា បចត្តតិ។ សត្តំ តំ បត យហក្កុតក្សុលរេចតតាតំ ចរេសត ភាចតាយឃរេយច បុញ្ញាកិរិយចត្ថុ រេហាតិ, ត ឋាតទាតិ។ កាឆាឃ អរេត្ថា រេហដ្ឋា ចុរេត្តារេឃច។

បចេយសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១។ ចក្ខុសុត្តចណ្ណតា

៩៧។ ចុតិរេឃ ចក្ខុតីតិ ចក្ខុត្តីតិ ចក្ខុតិ, សយចិសយំ អាចិក្ខុត្តាតិ ចិឃ បចត្តតីតិ អរេត្ថា។ អឆ ចា ចក្ខុតដ្ឋេត ចក្ខុតិ។ កិយិជំ ចក្ខុតំ តាយ? អស្សាឌតំ, តថា ហិ ចឌត្តិ “យឆុំ ចក្ខុតិ ញ្ជាត់ ចក្ខុតី”តិ ឋាយាតិ ច អារេប្ហុណារេសំ អតុកចត្តាតិ អស្សាឌត្តាតិ ចិឃ រេហាត្តីតិ ចក្ខុតដ្ឋេត ចក្ខុតិ។ តាតិ បត សរេក្ខុបរេតា រេទ្វ ចក្ខុតិ – ខាកាឃចក្ខុ, យំសចក្ខុ ចាតិ។ រេតសុ យំសចក្ខុ រេហដ្ឋា ចុត្តរេយច។ ខាកាឃចក្ខុ ជិដ្ឋាចក្ខុ, បញ្ញាចក្ខុតិ ឋាឆ ទ្វិឆា ពត្វា ចុត្តំ។

តត្ថ ជិដ្ឋាចក្ខុតិ ជិដ្ឋាសជិសត្តា ជិដ្ឋំ។ រេឌចតាតញ្ញាសុចរិតពយ្ហុតិដ្ឋាតំ បិត្តរេសយ្ហុហិទាឌីហិ អបលិពុទ្ធំ ឌូបក្កិរេលសចិយុត្តតាឃ ចុរេទបិ អារេប្ហុណក្កហណសយត្ថំ ជិដ្ឋំ បសាឌចក្ខុ រេហាតិ។ ឋាឌញ្ញាបិ ចិរិយភាចតាពលតិដ្ឋត្តំ ខាកាឃចក្ខុ តាជិសរេយចាតិ ជិដ្ឋាសជិសត្តា ជិដ្ឋំ, ជិដ្ឋាចិហារចរេសត បជិលទ្ធត្តា អត្តតោ ច ជិដ្ឋាចិហារសត្តិស្សិតត្តា អារេលាកបរិក្កហេត យហាដុតិកត្តា។ តិរោក្កុដ្ឋាឌិកតរូបឌស្សតេត យហាកតិកត្តាបិ ជិដ្ឋំ។ តំ សត្តំ សឌ្ឋសត្ថាតុសារេទត រេចជិតព្វំ។ ឌស្សតដ្ឋេត ចក្ខុកិច្ចករេណាត ចក្ខុយិចាតិបិ ចក្ខុ, ជិដ្ឋញ្ញា តំ ចក្ខុ ចាតិ ជិដ្ឋាចក្ខុ។

បជាតាតីតិ បញ្ញា។ កិំ បជាតាតិ? ចត្តារិ អរិយសច្ចាតិ “ឋាជំ ចុក្ខ”ត្តិអាជិតា។ ចុត្តរេញ្ញាតំ –

“បដាគាតឹតិ ខោ, អាចុសោ, តស្មា បញ្ញាតិ ចុច្ចតិ· កិញ្ច បដាគាតិ? ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិអាទិ (ម· និ· ១·៣៣៥)·

អដ្ឋកថាយំ បត “បញ្ញាបតចសេត បញ្ញា· កិន្តិ បញ្ញាបេតិ? អតិច្ចន្តិ បញ្ញាបេតិ, ទុក្ខន្តិ បញ្ញាបេតិ, អតត្តាតិ បញ្ញាបេតី”តិ ចុត្តំ· សា បតាយំ លក្ខណាទិតោ យថាសភាចបដិវេចឆលក្ខណា, អក្ខលិតបដិវេចឆលក្ខណា ចា កុសលិស្សាសលិទ្ធិត្តាសុបដិវេចឆា ចិយ, ចិសយោភាសតរសា បទីបេ ចិយ, អសម្មោហបច្ចុបដ្ឋាតា អរញ្ញាកតសុទេសកោ ចិយ· ចិសេសតោ បនេតត្ថ អាសចក្ខយតាលាសន្តាតា បញ្ញា ចត្សច្ចចស្សតដ្ឋេត បញ្ញាចក្ខូតិ អធិប្បេតា· យំ សន្ធាយ ចុត្តំ “ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, ចិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទី”តិ (សំ· និ· ៥·១០៨១; មហាច· ១៥)·

ឲតេសុ ច មំសចក្ខុ បរិត្តំ, ទិព្ពចក្ខុ មហគ្គតំ, ឥតរំ អប្បមាណំ· មំសចក្ខុ រូបំ, ឥតរាតិ អរូបាតិ· មំសចក្ខុ ទិព្ពចក្ខុ ច លោកិយាតិ សាសចាតិ រូបចិសយាតិ, ឥតរំ លោកុត្តរំ អតាសចំ ចត្សច្ចចិសយំ· មំសចក្ខុ អព្យាកតំ, ទិព្ពចក្ខុ សិយា កុសលំ សិយា អព្យាកតំ, តថា បញ្ញាចក្ខុ· មំសចក្ខុ កាមាចចរំ, ទិព្ពចក្ខុ រូបាចចរំ, ឥតរំ លោកុត្តរន្តិ ឲចមាទិ ចិភាកា ចេទិតព្វា·

កាថាសុ អតុត្តរន្តិ បញ្ញាចក្ខុំ សន្ធាយ ចុត្តំ· តញ្ហិ អាសចក្ខយតាលកាចតោ អតុត្តរំ· អក្ខាមិ បុរិសុត្តមោតិ បុរិសានំ ឧត្តមោ អត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធោ ទេសេសិ· ឧប្បាទោតិ មំសចក្ខុស្ស បចត្តិ· មគ្គោតិ ឧបាយោ, ទិព្ពចក្ខុស្ស ការណំ· បកតិចក្ខុមតោ ឲច ហិ ទិព្ពចក្ខុ ឧប្បជ្ជតិ, យស្មា កសិណាលោកំ ចឌ្ឍេត្វា ទិព្ពចក្ខុញាណស្ស ឧប្បាទតំ, សោ ច កសិណមណ្ឌលេ ឧគ្គហតិមិត្តេត ចិតា តត្ថីតិ· យតោតិ យទា· ញាណន្តិ អាសចក្ខយញាណំ· ទោតតចាហ “បញ្ញាចក្ខុ អតុត្តរ”ន្តិ· យស្ស ចក្ខុស្ស បដិលាភាតិ យស្ស អរិយស្ស បញ្ញាចក្ខុស្ស ឧប្បត្តិយា កាចតាយ សព្ពស្មា ចដ្ដទុក្ខតោ បមុច្ចតិ បរិមុច្ចតីតិ·

ទុតិយសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា·

១· ឥន្ទ្រិយសុត្តចណ្ណតា

៥១· តតិយេ ឥន្ទ្រិយាតីតិ អធិបតេយ្យដ្ឋេត ឥន្ទ្រិយាតិ· យាតិ ហិ សហជាតធម្មេសុ ឥស្សរា ចិយ ហុត្វា តេហិ អតុចត្តិតព្វាតិ, តាតិ ឥន្ទ្រិយាតិ តាម· អបិច ឥន្ទោ ភកចា ធម្មិស្សរោ បរមេត ចិត្តិស្សរិយេត សមន្នាកតោ· តេត ឥន្ទេត សព្ពបធមំ ទិដ្ឋត្តា អធិកតត្តា បទេសត្វា ទិដ្ឋត្តា ទេសិតត្តា ចិហិតត្តា ពោធេនភាចតាសេចតាហិ ទិដ្ឋត្តា ច ឥន្ទ្រិយាតិ· ឥន្ទំ ចា មគ្គាធិកមស្ស ឧបតិស្សយភូតំ បុញ្ញាកម្មំ, តស្ស លិង្គាតីតិបិ ឥន្ទ្រិយាតិ· អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយន្តិ “អតមតគ្គេ សំសារេ អតញ្ញាតំ អតធិកតំ អមតបទំ ចត្សច្ចធម្មមេច ចា ជាតិស្សាមី”តិ បដិបត្តស្ស ឥមិតា បុព្ពភាគេត ឧប្បត្តំ ឥន្ទ្រិយំ, សោតាបត្តិមគ្គបញ្ញាយេតំ អធិចចតំ· អញ្ញិន្ទ្រិយន្តិ អាជាតតិន្ទ្រិយំ·

តព្ភាយំ ចចតត្ថោ – អាជាតាតិ បឋមមគ្គញាណេត ទិដ្ឋមរិយាទំ អតតិក្កមិត្វាច ជាតាតីតិ អញ្ញា· យទេច ហិ បឋមមគ្គបញ្ញា ទុក្ខាទីសុ បរិញ្ញាភិសមយាទិចសេត បចត្តតិ, តទេច អយម្បិ បចត្តតីតិ អញ្ញា ច សា យថាចុត្តេតដ្ឋេត ឥន្ទ្រិយំ ចាតិ អញ្ញិន្ទ្រិយំ·

អាជាននដ្ឋេន ច អញ្ញស្ស វា អរិយបុគ្គលស្ស ឥន្ទ្រិយន្តិ អញ្ញិន្ទ្រិយំ, សោតាបត្តិផលតោ បដ្ឋាយ ឆសុ ឋានេសុ ភាវេតព្វស្សេតំ អធិវចនំ។ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយន្តិ អញ្ញាតាវិនោ ចតូសុ សច្ចេសុ និដ្ឋិតញាណកិច្ចស្ស ខីណាសវស្ស ឧប្បជ្ជនតោ ឥន្ទ្រិយដ្ឋេន សម្ភូតតោ ច អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ។ ឯត្ថ ច បឋមបច្ឆិមានិ បឋមមគ្គចតុត្ថផលវសេន ឯកដ្ឋានិកានិ, មជ្ឈំ មជ្ឈមគ្គផលវសេន ឆដ្ឋានិកន្តិ វេទិតព្វំ។

គាថាសុ សិក្ខមានស្សាតិ អធិសីលសិក្ខាទយោ សិក្ខមានស្ស ភាវេន្តស្ស។ ឧជុមគ្គានុសារិនោតិ ឧជុមគ្គោ វុច្ចតិ អរិយមគ្គោ, អន្តទ្វយវិវជ្ជិតត្តា តស្ស អនុស្សរណតោ ឧជុមគ្គានុសារិនោ, បដិបាដិយា មគ្គំ ឧប្បាទេន្តស្សាតិ អត្ថោ។ ខយស្មិន្តិ អនវសេសកិលេសានំ ខេបនតោ ខយសង្ខាតេ អគ្គមគ្គេ ញាណំ បឋមំ បុរេតរមេវ ឧប្បជ្ជតិ។ តតោ អញ្ញា អនន្តរាតិ តតោ មគ្គញាណតោ អនន្តរា អរហត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ អថ វា ឧជុមគ្គានុសារិនោតិ វិសុទ្ធិបដិបទាភាវនាហេតុកេ ចរិត្វា សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ កត្វា ភាវនាវសេន បវត្តំ បុព្ពភាគមគ្គំ អនុស្សរន្តស្ស អនុគច្ឆន្តស្ស បដិបជ្ជន្តស្ស លោកុត្តរមគ្គានន្តរំ ទិដ្ឋេកដ្ឋានំ កិលេសានំ ខេបនតោ ខយស្មិំ សោតាបត្តិមគ្គេ បឋមំ ញាណំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជតិ។ តតោ អញ្ញា អនន្តរាតិ តតោ បឋមមគ្គតោ អនន្តរា អនន្តរមេវ បដ្ឋាយ យាវ អគ្គមគ្គា អញ្ញា អញ្ញិន្ទ្រិយំ ឧប្បជ្ជតិ។

តតោ អញ្ញា វិមុត្តស្សាតិ តតោ អញ្ញា អញ្ញិន្ទ្រិយតោ បច្ឆា អរហត្តមគ្គានន្តរា អរហត្តផលេន បញ្ញាវិមុត្តិយា អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយេន វិមុត្តស្ស។ ញាណំ វេ ហោតិ តាទិនោតិ អរហត្តផលុប្បត្តិតោ ឧត្តរកាលេ ឥដ្ឋានិដ្ឋាទីសុ តាទិលក្ខណប្បត្តស្ស ខីណាសវស្ស បច្ចវេក្ខណញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ កិន្តិ ឧប្បជ្ជតីតិ អាហ “អកុប្បា មេ វិមុត្តី”តិ។ តស្ស អកុប្បតាយ ការណំ ទស្សេតិ “ភវសំយោជនក្ខយា”តិ។

ឥទានិ តាទិនំ ខីណាសវំ ថោមេន្តោ “ស វេ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ”តិ តតិយំ គាថមាហ។ តត្ថ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោតិ យថាវុត្តេហិ តីហិ លោកុត្តរិន្ទ្រិយេហិ សមន្នាគតោ, សទ្ធាទីហិបិ វា បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធេហិ សទ្ធាទីហិ ឥន្ទ្រិយេហិ សមន្នាគតោ បរិបុណ្ណោ, តតោ ឯវ ចក្ខាទីហិ ឆហិ ឧបសន្តេហិ និព្វិសេវនេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ សមន្នាគតោ។ តេនាហ “សន្តោ”តិ, សព្វកិលេសបរិឡាហវូបសមេន ឧបសន្តោតិ អត្ថោ។ សន្តិបទេ រតោតិ និព្វានេ អភិរតោ អធិមុត្តោ។ ឯត្ថ ច “ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ”តិ ឥមិនា ភាវិតមគ្គតា, បរិញ្ញាតក្ខន្ធតា ចស្ស ទស្សិតា។ “សន្តោ”តិ ឥមិនា បហីនកិលេសតា, “សន្តិបទេ រតោ”តិ ឥមិនា សច្ឆិកតនិរោធតាតិ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

តតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤។ អទ្ធាសុត្តវណ្ណនា

៦៣។ ចតុត្ថេ អទ្ធាតិ កាលោ។ អតីតោ អទ្ធាតិអាទីសុ ទ្វេ បរិយាយា – សុត្តន្តបរិយាយោ, អភិធម្មបរិយាយោ ច។ តត្ថ សុត្តន្តបរិយាយេន បដិសន្ធិតោ បុព្ពេ អតីតោ អទ្ធា នាម, ចុតិតោ បច្ឆា អនាគតោ អទ្ធា នាម, សហ ចុតិបដិសន្ធីហិ តទន្តរំ

បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា នាម។ អភិធម្មបរិយាយេន ឧប្បាទោ, ឋិតិ, ភង្គោតិ ឥមេ តយោ ខណេ បត្វា និរុទ្ធធម្មា អតីតោ អទ្ធា នាម, តយោបិ ខណេ អសម្បត្តា អនាគតោ អទ្ធា នាម, ខណត្តយសមង្គិនោ បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា នាម។

អបរោ នយោ – អយញ្ហិ អតីតាទិវិភាគោ អទ្ធាសន្តតិសមយខណវសេន ចតុធា វេទិតព្វោ។ តេសុ អទ្ធាវិភាគោ វុត្តោ។ សន្តតិវសេន សភាគា ឯកុតុសមុដ្ឋានា, ឯកាហារសមុដ្ឋានា ច បុព្វាបរិយវសេន វត្តមានាបិ បច្ចុប្បន្នា។ តតោ បុព្ពេ វិសភាគឧតុអាហារសមុដ្ឋានា អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ ចិត្តជា ឯកវីថិឯកជវនឯកសមាបត្តិសមុដ្ឋានា បច្ចុប្បន្នា នាម, តតោ បុព្ពេ អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ កម្មសមុដ្ឋានានំ បាដិយេក្កំ សន្តតិវសេន អតីតាទិភេទោ នត្ថិ, តេសំយេវ បន ឧតុអាហារចិត្តសមុដ្ឋានានំ ឧបត្ថម្ភកវសេន តស្ស អតីតាទិភាវោ វេទិតព្វោ។ សមយវសេន ឯកមុហុត្តបុព្ពណ្ហសាយន្ហរត្តិទិវាទីសុ សមយេសុ សន្តានវសេន បវត្តមានា តំតំសមយេ បច្ចុប្បន្នា នាម, តតោ បុព្ពេ អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ អយំ តាវ រូបធម្មេសុ នយោ។ អរូបធម្មេសុ បន ខណវសេន ឧប្បាទាទិក្ខណត្តយបរិយាបន្នា បច្ចុប្បន្នា, តតោ បុព្ពេ អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ អបិច អតិក្កន្តហេតុបច្ចយកិច្ចា អតីតា, និដ្ឋិតហេតុកិច្ចា អនិដ្ឋិតបច្ចយកិច្ចា បច្ចុប្បន្នា, ឧភយកិច្ចំ អសម្បត្តា អនាគតា។ អត្តនោ វា កិច្ចក្ខណេ បច្ចុប្បន្នា, តតោ បុព្ពេ អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ ឯត្ថ ច ខណាទិកថាវ និប្បរិយាយា, សេសា បរិយាយា។ អយញ្ហិ អតីតាទិភេទោ នាម ធម្មានំ ហោតិ, ន កាលស្ស។ អតីតាទិភេទេ បន ធម្មេ ឧបាទាយ បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានោបិ កាលោ ឥធ តេនេវ វោហារេន អតីតោតិអាទិនា វុត្តោតិ វេទិតព្វោ។

គាថាសុ អក្ខេយ្យសញ្ញិនោតិ ឯត្ថ អក្ខាយតិ, កថីយតិ, បញ្ញាបីយតីតិ អក្ខេយ្យំ, កថាវត្ថុ, អត្ថតោ រូបាទយោ បញ្ចក្ខន្ធា។ វុត្តញ្ហេតំ –

"អតីតំ វា អទ្ធានំ អារព្ភ កថំ កថេយ្យ, អនាគតំ វា…បេ… បច្ចុប្បន្នំ វា អទ្ធានំ អារព្ភ កថំ កថេយ្យា"តិ (ទី. និ. ៣.៣០៥)។

តថា –

"យំ, ភិក្ខវេ , រូបំ អតីតំ និរុទ្ធំ វិបរិណតំ, 'អហោសី'តិ តស្ស សង្ខា, 'អហោសី'តិ តស្ស សមញ្ញា, 'អហោសី'តិ តស្ស បណ្ណត្តិ; ន តស្ស សង្ខា អត្ថីតិ, ន តស្ស សង្ខា ភវិស្សតី"តិ (សំ. និ. ៣.៦២) –

ឯវំ វុត្តេន និរុត្តិបថសុត្តេនបិ ឯត្ថ អត្ថោ ទីបេតព្វោ។ ឯវំ កថាវត្ថុភាវេន អក្ខេយ្យសង្ខាតេ ខន្ធបញ្ចកេ អហន្តិ ច មមន្តិ ច ទេវោតិ ច មនុស្សោតិ ច ឥត្ថីតិ ច បុរិសោតិ ច អាទិនា បវត្តសញ្ញាវសេន អក្ខេយ្យសញ្ញិនោ, បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ សត្តបុគ្គលាទិសញ្ញិនោតិ អត្ថោ។ អក្ខេយ្យស្មិំ តណ្ហាទិដ្ឋិគ្គាហវសេន បតិដ្ឋិតា, រាគាទិវសេន វា អដ្ឋហាការេហិ បតិដ្ឋិតា។ រត្តោ ហិ រាគវសេន បតិដ្ឋិតោ ហោតិ, ទុដ្ឋោ ទោសវសេន, មូឡ្ហោ មោហវសេន, បរាមដ្ឋោ ទិដ្ឋិវសេន, ថាមគតោ អនុសយវសេន, វិនិពទ្ធោ មានវសេន, អនិដ្ឋង្គតោ វិចិកិច្ឆាវសេន, វិក្ខេបគតោ ឧទ្ធច្ចវសេន បតិដ្ឋិតោ ហោតីតិ។

អក្ខេយ្យំ អបរិញ្ញាយាតិ តំ អក្ខេយ្យំ តេភូមកធម្មេ តីហិ បរិញ្ញាហិ អបរិជានិត្វា តស្ស អបរិជាននហេតុ។ យោគមាយន្តិ មច្ចុនោតិ មរណស្ស យោគំ តេន សំយោគំ ឧបគច្ឆន្តិ, ន វិសំយោគន្តិ អត្ថោ។

អថ វា យោគន្តិ ឧបធិំ, តេន យោជិតំ បសារិតំ មារសេនង្គានិយំ អន្តជាលំ កិលេសជាលញ្ច ឧបគច្ឆន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តថា ហិ វុត្តំ –

"ន ហិ នោ សង្គរំ តេន, មហាសេនេន មច្ចុនា"តិ។ (ម។ និ។ ៣។២៧២; ជា។ ២។២២។១២១; នេត្តិ។ ១០៣);

ឯត្តាវតា វដ្ដំ ទស្សេត្វា ឥទានិ វិវដ្ដំ ទស្សេតុំ "អក្ខេយ្យញ្ច បរិញ្ញាយា"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ច-សទ្ទោ ព្យតិរេកេ, តេន អក្ខេយ្យបរិជាននេន លទ្ធំ វក្ខមានមេវ វិសេសំ ជោតេតិ។ បរិញ្ញាយាតិ វិបស្សនាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ ទុក្ខន្តិ បរិច្ឆិជ្ជ ជានិត្វា, តប្បដិបក្ខកិលេសប្បហានេន វា តំ សមតិក្កមិត្វា តិស្សន្នម្បិ បរិញ្ញានំ កិច្ចំ មត្ថកំ បាបេត្វា។ អក្ខាតារំ ន មញ្ញតីតិ សព្ពសោ មញ្ញនានំ បហីនត្តា ទីណាសេវា អក្ខាតារំ ន មញ្ញតិ, ការកាទិសភាវំ កិញ្ចិ អត្តានំ ន បស្សតីតិ អត្ថោ។ ផុដ្ឋោវិមោក្ខោ មនសា, សន្តិបទមនុត្តរន្តិ យស្មា សព្ពសង្ខតវិមុត្តត្តា "វិមោក្ខោ"តិ សព្ពកិលេសសន្តាបវូបសមនដ្ឋានតាយ "សន្តិបទ"ន្តិ លទ្ធនាមោ និព្ពានធម្មោ ផុដ្ឋោ ផុសិតោ បត្តោ, តស្មា អក្ខាតារំ ន មញ្ញតីតិ។ អថ វា "បរិញ្ញាយា"តិ បទេន ទុក្ខសច្ចស្ស បរិញ្ញាភិសមយំ សមុទយសច្ចស្ស បហានាភិសមយញ្ច វត្វា ឥទានិ "ផុដ្ឋោ វិមោក្ខោ មនសា, សន្តិបទមនុត្តរ"ន្តិ ឥមិនា មគ្គនិរោធានំ ភាវនាសច្ឆិកិរិយាភិសមយំ វទតិ។ តស្សត្ថោ – សមុច្ឆេទវសេន សព្ពកិលេសេហិ វិមុច្ចតីតិ វិមោក្ខោ, អរិយមគ្គោ។ សោ បនស្ស មគ្គចិត្តេន ផុដ្ឋោ ផុសិតោ ភាវិតោ, តេនេវ អត្តនោ សន្តិបទំ និព្ពានំ ផុដ្ឋំ ផុសិតំ សច្ឆិកតន្តិ។

អក្ខេយ្យសម្បន្នោតិ អក្ខេយ្យនិមិត្ត វិវិធាហិ វិបត្តីហិ ឧបទ្ទុតេ លោកេ បហីនវិបល្លាសតាយ តតោ សុបរិមុត្តោ អក្ខេយ្យបរិញ្ញាកិនិដ្ឋតាហិ សម្បត្តីហិ សម្បន្នោ សមន្នាគតោ។ សង្ខាយ សេវីតិ បញ្ញាវេបុល្លប្បត្តិយា ចីវរាទិបច្ចយេ សង្ខាយ បរិតុលេត្វាវ សេវនសីលោ, សង្ខាតធម្មត្តា វា អាបាថគតំ សព្ពម្បិ វិសយំ ឆឡង្គុបេក្ខាវសេន សង្ខាយ សេវនសីលោ។ ធម្មដ្ឋោតិ អសេក្ខធម្មេសុ និព្ពានធម្មេ ឯវ វា ឋិតោ។ វេទគូតិ វេទិតព្ពស្ស ចតុសច្ចស្ស បារង្គតត្តា វេទគូ។ ឯវំភូតោ អរហា ភវាទីសុ កត្ថចិ អាយតិំ បុនព្ភវាភាវតោ មនុស្សទេវាតិ សង្ខ្យំ ន ឧបេតិ, អបញ្ញត្តិកភាវមេវ គច្ឆតីតិ អនុបាទាបរិនិព្ពានេន ទេសនំ និដ្ឋាបេសិ។

ចតុត្ថសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ ទុច្ចរិតសុត្តវណ្ណនា

᪁᪃᪨ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩮ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩮᩉᩥ ᩅᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨲᩣᩅ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨴᩔ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨴᩔ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣ᪨ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩥ, ᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩥ, ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩣᨴᩥᨧᩮᨲᨶᩣ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣ, ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᨠᨳᩣ᪨

ᨣᩣᨳᩣᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨷᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨴᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩥᨷᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩴ "ᨿᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩮᩣᩈᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩣᩈᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩈᩴᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪁᪨ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪄᪨ ᨨᨭ᩠ᨮᩮ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ, ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩣᨶᩥ ᩅᩣ ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥᨷᩥ ᨷᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨠᨳᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨴᩔ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨴᩔ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᨧᩦᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣᩈᩩᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣ᪨ ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᨶ ᩅᩥᩁᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᩅᩥᩁᨲᩥᨿᩮᩣᨷᩥ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᩁᨲᩔ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨷᩥ ᩅᩥᩁᨲᩥᨿᩮᩣᨷᩥ ᩅᨧᩦᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩋᨶᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᨶᩮᩣᩈᩩᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᨠᨳᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨

ᨨᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪂᪨ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪁᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᩩᨧᩥᨽᩣᩅᩣ᪨ ᨠᩣᨿᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩅᨧᩦᨾᨶᩮᩣᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨷᩥ ᩅᨧᩦᨾᨶᩮᩣᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩮᩅ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨠᩣᨿᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩴ? ᨷᩣᨱᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᩋ᪨ ᨲᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪒᪑-᪑᪒᪓)᪨

ᨣᩣᨳᩣᨿᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨷᩉᩦᨶᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩈᩩᨧᩦᨲᩥ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᨠᩥᩃᩮᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷᩮᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨

សត្តមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. មោនេយ្យសុត្តវណ្ណនា

៦៧. អដ្ឋមេ មោនេយ្យានីតិ ឯត្ថ ឥធលោកបរលោកំ អត្តហិតបរហិតញ្ច មុនាតីតិ មុនិ, កល្យាណបុថុជ្ជនេន សទ្ធិំ សត្ត សេក្ខា អរហា ច។ ឥធ បន អរហាវ អធិប្បេតោ។ មុនិនោ ភាវាតិ មោនេយ្យានិ, អរហតោ កាយវចីមនោសមាចារា។

អថ វា មុនិភាវករា មោនេយ្យបដិបទាធម្មា មោនេយ្យានិ។ តេសំ ឥទំ វិត្ថារោ –

“តត្ថ កតមំ កាយមោនេយ្យំ? តិវិធកាយទុច្ចរិតស្ស បហានំ កាយមោនេយ្យំ, តិវិធំ កាយសុចរិតំ កាយមោនេយ្យំ, កាយារម្មណេ ញាណំ កាយមោនេយ្យំ, កាយបរិញ្ញា កាយមោនេយ្យំ, បរិញ្ញាសហគតោ មគ្គោ កាយមោនេយ្យំ, កាយេ ឆន្ទរាគស្ស បហានំ កាយមោនេយ្យំ, កាយសង្ខារនិរោធា ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិ កាយមោនេយ្យំ។

“តត្ថ កតមំ វចីមោនេយ្យំ? ចតុព្ពិធវចីទុច្ចរិតស្ស បហានំ វចីមោនេយ្យំ, ចតុព្ពិធំ វចីសុចរិតំ, វាចារម្មណេ ញាណំ, វាចាបរិញ្ញា, បរិញ្ញាសហគតោ មគ្គោ, វាចាយ ឆន្ទរាគស្ស បហានំ, វចីសង្ខារនិរោធា ទុតិយជ្ឈានសមាបត្តិ វចីមោនេយ្យំ។

“តត្ថ កតមំ មនោមោនេយ្យំ? តិវិធមនោទុច្ចរិតស្ស បហានំ មនោមោនេយ្យំ, តិវិធំ មនោសុចរិតំ, មនារម្មណេ ញាណំ, មនោបរិញ្ញា, បរិញ្ញាសហគតោ មគ្គោ, មនស្មិំ ឆន្ទរាគស្ស បហានំ, ចិត្តសង្ខារនិរោធា សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ មនោមោនេយ្យំ”ន្តិ (មហានិ. ១៤; ចូឡនិ. មេត្តគូមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ២១)។

និន្ហាតបាបកន្តិ អគ្គមគ្គជលេន សុដ្ឋុ វិក្ខាលិតបាបមលំ។

អដ្ឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បឋមរាគសុត្តវណ្ណនា

៦៨. នវមេ យស្ស កស្សចីតិ អនិយមិតវចនំ, តស្មា យស្ស កស្សចិ បុគ្គលស្ស គហដ្ឋស្ស វា បព្ពជិតស្ស វា។ រាគោ អប្បហីនោតិ រញ្ជនដ្ឋេន រាគោ សមុច្ឆេទវសេន ន បហីនោ, មគ្គេន អនុប្បត្តិធម្មតំ ន អាបាទិតោ។ ទោសមោហេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ

អបិយាយតិយា រាកទោសយោហា បឋយយក្កេត, ឍ្ឍអារិកា កាយរាកទោសា ទុតិយយក្កេត, តេយេច អតចសេសា តតិយយក្កេត, កចរាកោ អចសិដ្ឋយោហេ ច ចតុត្ថយក្កេត បហីយន្តិ។ ឲចយេតេសុ បហីយន្តេសុ តទេកដ្ឋតោ សព្ពេបិ កិលេសា បហីយន្តេច។ ឲចយេតេ រាកាទយោ យស្ស កាស្សចិ កិក្ខុស្ស ចា កិក្ខុតិយា ចា ឱបិសកាស្ស ចា ឱបិសិកាយ ចា យក្កេត អប្បហីតា។ ពានេន្ធ្លា យារស្សាតិ កិលេសយារេត ពានេន្ធ្លាតិ ទុច្ចតិ។ យទក្កេត ច កិលេសយារេត ពានេន្ធ្លា, តទក្កេត អកិសង្ខារយារាឌីហិបិ ពានេន្ធ្លយេច ហោតិ។ បដិយុក្កស្ស យារបិសោតិ បដិយុក្កោ អស្ស អតេត អប្បហីតកិលេសេត បុក្កលេត តាយេច អប្បហីតកិលេសតាយ យារបិសង្ខារតោ កិលេសោ អត្តតោ ចិត្តសត្តាតេ បដិយុក្កោ បចេសិតោ, តេត សយំ ពាន្ធាបិតោតិ អត្ថោ។ អឆ ចា បដិយុក្កោ អស្ស កចេឃ្យ យារបិសោ។ សុក្កបក្កេ ឍ្ឍយុក្កស្សាតិ អចយុក្កោ យោចិតោ អបតីតោ អស្ស។ សេសំ ទុត្តចិបរិយាយេត ចេឌិតព្ពំ។

ព្ទឆ កាឆា សុក្កបក្កចសេតេច អាកតា។ តត្រាយំ សង្ខេបត្ថោ – យស្ស អរិយបុក្កលស្ស រាកទោសាចិន្នា ចិរាឌិតា អក្កយក្កេត តិរោឌិតា, តំ កាចិតកាយសីលចិត្តបញ្ញាតាយ កាចិតត្តេសុ អរហត្តេសុ អញ្ញាតរំ អក្ខត្តរំ ឲក៌ ព្រាហ្មក្ខុំ ព្រាហ្មំ ចា សេដ្ឋំ អរហត្តផលំ បត្តំ។ យឆា អញ្ញោ លីលាសចា បុគ្គលតិស្សយសយ្យត្តិសយត្តាកតា ហុត្វា អាកតា, យឆា ច តេ អត្ថដ្ឋយរហិតាយ សីលសយាឌិបញ្ញាក្ខន្ធសហកតាយ យញ្ញយាយ បដិបទាយ តិន្នាតំ កតា អឌិកតា។ យឆា ចា តេ លន្ធ្លាឌីតំ តផលក្កលំ យាឆាចតោ បដិចិត្ថិស្សុ, យឆា ច តេ តផឆយេ្ទ ទុក្ខាទយោ អចិបរីតតោ អក្ខាត្ថិសុ, ទុបិឌិកេ ច ចិសយេ យឆា តេ ឌិដ្ឋយត្តាឌិចសេតេច បស្សិំសុ, យឆា ចា បត តេ អដ្ឋ អតរិយទោហារេ ចជ្ជេត្វា អរិយទោហារចសេតេច បចត្តចាចា, ចាចាត្នុរូបត្តេ បចត្តកាយា, កាយាត្នុរូបត្តេ បចត្តចាចា, តឆា អយម្បិ អរិយបុក្កលោតិ តចាកតំ, ចតុសច្ចព្ទន្ធតាយ ព្ទន្ធំ, បុក្កលចេចំ កិលេសចេចំ អត្តាតុចាគាឌិកយត្តេ អតិក្កន្តត្តិ ចេចកយាតីតំ។ សព្ពេសំ កិលេសាកិសង្ខារាឌីតំ បហីតត្តា សព្ពប្បហាយិតំ ព្ទន្ធាទយោ អរិយា អាហុ កចេត្តិ កិតេត្តីតិ។

តចយសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១០។ ទុតិយរាកសុត្តចណ្ណតា

៩៨។ ទសយេ អតរីតិ តិណ្ណោ, ត តិណ្ណោ អតិណ្ណោ។ សយុទ្ទត្តិ សំសារសយុទ្ទំ, ចក្ខាយតតាឌិសយុទ្ទំ ចា។ តទុកយម្បិ ទុប្បុរលាដ្ឋេត សយុទ្ទោ ចិយាតិ សយុទ្ទំ។ អឆ ចា សយុទ្ទតដ្ឋេត សយុទ្ទំ, កិលេសចស្សេតេត សត្តសត្តាតស្ស កិលេសសទតតោតិ អត្ថោ។ សចីចិត្តិ កោឆ្មបិយាសចីចីហិ សចីចិំ។ ទុត្តញ្ហេតំ “ចីចិកយន្តិ ខោ, កិក្ខុ, កោឆ្មបិយាសស្សេតំ អឌិចចត”ន្តិ (ព្ទតិទុ។ ១០៨; ឥ។ តិ។ ១។១៩១)។ សាចដ្ឋន្តិ បញ្ចកាយក្ខុលាចដ្ឋេហិ សហ អាចដ្ឋំ។ ទុត្តម្បិ ចេតំ “អាចដ្ឋកយន្តិ ខោ, កិក្ខុ, បញ្ចន្នេតំ កាយក្ខុលាតំ អឌិចចត”ន្តិ (ព្ទតិទុ។ ១០៨; ឥ។ តិ។ ១។១៩៣; អ។ តិ។ ៣។១១១)។ សកាហំ សរក្ខសន្តិ អត្តតោ កោចរកតាតំ អតត្ថដ្ឋតតោ ចណ្ឌយករយច្ឆកច្ឆបរក្ខសសដិសេហិ ចិសកាកបុក្កលេហិ សហិតំ។ តឆា ចាហ “សកាហំ សរក្ខសន្តិ ខោ, កិក្ខុ, យាតុកាយស្សេតំ អឌិចចត”ន្តិ (ព្ទតិទុ។ ១០៨)។ អតរីតិ យក្កបញ្ញាតាចាយ យឆាទុត្តំ សយុទ្ទំ ឧត្តរិ។ តិណ្ណោតិ តិត្តិណ្ណោ។ បារង្កតោតិ តស្ស សយុទ្ទស្ស បារំ បរតីរំ តិព្ពាតំ ខ្ពុបកតោ។ ថលេ តិដ្ឋតីតិ តតោ ឲច សំសារយហោឃតោ កាយាឌិយហោឃត្តេ អតិក្កមិត្វា ថលេ បរតីរេ តិព្ពាតេ ពាហិតបាបព្រាហ្មណោ តិដ្ឋតីតិ ទុច្ចតិ។

ព្ឆាបិ កាឆា ស្កុបក្ខចសេតេច អាកតា៉ តត្ថ ប្ដាយិកឃត្តិ ឃឆាច្រុត្តប្ដាយិកឃំ, កាឃិតត្ថា ឲតស្វាតិ តំ ប្ដាយិ កឃំ៉ ទ្យុត្តទត្តិ ទ្យុទតិក្កយំ៉ អក្ខុតារីតិ អតិក្កយិ៉

សក្ខាតិកោតិ ទាកាឌីតំ បក្ខុត្ថិ សក្ខាតំ អតិក្កត្តត្ថា បហឹតត្ថា សក្ខាតិកោ៉ អត្ថក្ខេតា សេរា ត បយាណយេតីតិ សេរា ឲចំក្ខុតា អទហា ទាកាឌីតំ បយាណការឆយ្ងាតំ អក្ខត្តយេច អត្ថំ កតត្ថា អត្ថក្ខេតា, តតា ឲច ឃឹលិឌឹឆយ្ពក្ខត្តបរិរិប្ដុរិឃា ច "ឲឌីសេរា ឃឹលេត សយាឆិតា បញ្ញាឃា"តិ កោតធិ បយិលិតំ អសក្កលោឃ្យា បយាលំ ត ឲតិ, អឆ ចា អត្សុបិឌីសេសតិញ្ញាតសក្ខាតំ អត្ថំ កតា សេរា អទហា "ព្ចុយាឃ តាយ កតិឃា ជិតា, ឲឌីសេរា ច តាយកោរតត្ថតា"តិ បយិលិតំ អសក្កលោឃ្យតាឃ បយាលំ ត ឲតិ ត ប្ដុបកច្ឆតិ៉ តតា ឲច អយោហឃិ យក្ខុរាឌំ, តេត អត្សុពត្ថិតំ អសក្កលោឃ្យាតិ ចកាយឹតិ អត្សុបិឌីសេសតិញ្ញាតឆាត្សុឃាច ចេសតំ តិក្ខារេបសិ៉ ព្ចតិ ព្ចុយសិ ចក្កេ បឆេបក្ខាយលក្ខេស្សុ ចក្ខំ កឌិតំ, ទ្យុតិឃសត្តុយអក្ខេយស្សុ ចិចក្ខំ, សេសេស្សុ ចក្ខុចិចក្ខំ កឌិតត្តិ ចេចឌិតត្ថា៉

ឆសយស្សុត្តចល្លតា តិក្ខិតា៉

ទ្យុតិឃចក្កចល្លតា តិក្ខិតា៉

៙៉ តតិឃចក្កោ

១៉ យិច្ឆាឌិក្ខិកស្សុត្តចល្លតា

៤០៉ តតិឃចក្កស្ស បឆេយ ឌិក្ខា យឃាតិ យឃា ឌិក្ខា, យយ សយត្តចក្កុតា ឌិញ្ញចក្កុតា ចាតិ ក្ខិហិបិ ចក្កុហិ ឌិក្ខា បក្ខុក្កេតា ចិឌិតា៉ តេត អត្សុស្សចាឌិ បឌិក្កុបតិ, អឃក្ខុា អត្ថា ព្ចកាតេច បិតព្ចឃំ អាកយិស្សុតិ៉ កាឃទ្យុក្ខរិតេត សយត្ថាកតាតិ កាឃទ្យុក្ខរិតេត សយក្ខិក្ខុតា៉ អរិឃាតំ ប្ដុបចាឆកាតិ ព្យុក្ខាឌីតំ អរិឃាតំ អត្តុយសោ កិហិសោតាបត្ថាតយ្យិ ក្យុលបរិឆំសតេត អក្សុតព្ភក្កោតេត ប្ដុបចាឆកា អក្កោសកា ករហកា៉ យិច្ឆាឌិក្ខិកាតិ ចិបរឹតឆស្សុតា៉ យិច្ឆាឌិក្ខិកយ្ងសយាឆាតាតិ យិច្ឆាឆស្សុតហេត្យុ សយាឌិត្ថតាតាចិឆកយ្ងា េឃ ច, យិច្ឆាឌិក្ខិយ្ញុលកោស្សុ កាឃកយ្ងាឌឹស្សុ អញ្ញោបិ សយាឆបេត្តិ៉ ឲត្ថ ច ចឌឹយតោទ្យុក្ខរិតក្កហលោតេច អរិឃ្សុបចាឆយិច្ឆាឌិក្ខិស្សុ កហិតាស្សុ ប្សុតចចតំ យហាសាចក្ខកាចឆស្សុតត្ថំ តេតសំ៉ យហាសាចក្ខោ ហិ អរិឃ្សុបចាឆា អាតត្តរិឃសឌិសោ៉ ឃឆាហ –

"សេឃ្យឆាបិ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុ ឃឹលសយ្យេត្ថា, សយាឆិសយ្យេត្ថា, បញ្ញាសយ្យេត្ថា, ឌិដ្ឋេច ឆយ្ងេ អញ្ញំ អារាធេឃ្យ; ឲចំសយ្យឆយិឌំ, សារិបុត្ត, ចកាយិ តំ ចាចំ អប្បហាឃ, តំ ចិត្តំ អប្បហាឃ, តំ ឌិក្ខិំ អប្បឌិតិស្សក្ខិត្វា ឃឆាភតំ តិក្ខិត្តា ឲចំ តិរេឃ"តិ (យ៉ តិ៉ ១៉១៣៥)៉

មិច្ឆាទិដ្ឋិតោ ច មហាសាវជ្ជតរំ នាម អញ្ញំ នត្ថិ។ យថាហ –

“នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យំ ឯវំ មហាសាវជ្ជតរំ យថយិទំ, ភិក្ខវេ, មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិបរមានិ, ភិក្ខវេ, វជ្ជានី”តិ (អ។ និ។ ១។៣១០)។

តំ ខោ បនាតិអាទិ យថាភុច្ចស្ស អត្ថស្ស អត្តបច្ចក្ខភាវំ ទឡ្ហតរំ កត្វា ទស្សេតុំ អារទ្ធំ។ តម្បិ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

គាថាសុ មិច្ឆា មនំ បណិធាយាតិ អភិជ្ឈាទីនំ វសេន ចិត្តំ អយោនិសោ ឋបេត្វា។ មិច្ឆា វាចំ ភាសិយាតិ មិច្ឆា មុសាវាទាទិវសេន វាចំ ភាសិត្វា។ មិច្ឆា កម្មានិ កត្វានាតិ បាណាតិបាតាទិវសេន កាយកម្មានិ កត្វា។ អថ វា មិច្ឆា មនំ បណិធាយាតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិវសេន ចិត្តំ វិបរីតំ ឋបេត្វា។ សេសបទទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិស្ស តថា ទុច្ចរិតចរណេ ការណំ ទស្សេតិ អប្បស្សុតោតិ, អត្តនោ បរេសញ្ច ហិតាវហេន សុតេន វិរហិតោតិ អត្ថោ។ អបុញ្ញករោតិ តតោ ឯវ អរិយធម្មស្ស អកោវិទតាយ កិត្តិមការី បាបធម្មោ។ អប្បស្មិំ ឥធ ជីវិតេតិ ឥធ មនុស្សលោកេ ជីវិតេ អតិបរិត្តេ។ តថា ចាហ “យោ ចិរំ ជីវតិ, សោ វស្សសតំ អប្បំ វា ភិយ្យោ”តិ (ទី។ និ។ ២។៧; សំ។ និ។ ១។១៤៥), “អប្បមាយុ មនុស្សាន”ន្តិ (សំ។ និ។ ១។១៤៥; មហានិ។ ១០) ច។ តស្មា ពាហុស្សុតោ សប្បញ្ញោ សីលំ បុញ្ញានិ កត្វា សគ្គូបគោ និព្វានបតិដ្ឋោ វា ហោតិ។ យោ បន អប្បស្សុតោ អបុញ្ញករោ, កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបជ្ជតីតិ។

បឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២។ សម្មាទិដ្ឋិកសុត្តវណ្ណនា

៧១។ ទុតិយេ បឋមសុត្តេ វុត្តវិបរិយាយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។

ទុតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣។ និស្សរណិយសុត្តវណ្ណនា

៧២។ តតិយេ និស្សរណិយាតិ និស្សរណបដិសំយុត្តា។ ធាតុយោតិ សត្តសុញ្ញសភាវា។ កាមានន្តិ កិលេសកាមានញ្ចេវ វត្ថុកាមានញ្ច។ អថ វា កាមានន្តិ កិលេសកាមានំ។ កិលេសកាមតោ ហិ និស្សរណា វត្ថុកាមេហិបិ និស្សរណំយេវ ហោតិ, ន អញ្ញថា។ វុត្តញ្ហេតំ –

“ន តេ កាមា យានិ ចិត្រានិ លោកេ,

សង្កប្បរាគោ បុរិសស្ស កាមោ;

តិដ្ឋន្តិ ចិត្រានិ តថេវ លោកេ,

អថេត្ថ ធីរា វិនយន្តិ ឆន្ទ”ន្តិ។ (អ. និ. ៦.៦៣);

និស្សរណន្តិ អបគមោ។ នេក្ខម្មន្តិ បឋមជ្ឈានំ, វិសេសតោ វា អនាគាមិមគ្គោ ឧដ្ឋំ។ យោ បន តំ ឈានំ បាទកំ កត្វា សង្ខារេ សម្មសិត្វា តតិយមគ្គំ បត្វា អនាគាមិផលេន និព្ពានំ សច្ឆិករោតិ, តស្ស ចិត្តំ អច្ចន្តមេវ កាមេហិ និស្សដន្តិ ឥទំ សព្ពសោ កាមានំ និស្សរណំ វេទិតព្ពំ។ រូបានន្តិ រូបធម្មានំ, វិសេសតោ សទ្ធិំ អារម្មណេហិ កុសលវិបាកកិរិយាភេទតោ សព្ពេសំ រូបាវចរធម្មានំ។ អារុប្បន្តិ អរូបាវចរជ្ឈានំ។ កេចិ បន “កាមាន”ន្តិ បទស្ស “សព្ពេសំ កាមាវចរធម្មាន”ន្តិ អត្ថំ វទន្តិ។ “នេក្ខម្ម”ន្តិ ច “បឋមំ រូបាវចរជ្ឈានាទី”តិ។ តំ អដ្ឋកថាសុ នត្ថិ, ន យុជ្ជតិ ច។ ភូតន្តិ ជាតំ។ សង្ខតន្តិ សមេច្ច សម្ភុយ្យ បច្ចយេហិ កតំ។ បដិច្ចសមុប្បន្នន្តិ ការណតោ និព្ពត្តំ។ សព្ពេហិបិ បទេហិ តេភូមកេ ធម្មេ អនវសេសតោ បរិយាទិយតិ។ និរោធោតិ និព្ពានំ។ ឯត្ថ ច បឋមាយ ធាតុយា កាមបរិញ្ញា វុត្តា, ទុតិយាយ រូបបរិញ្ញា, តតិយាយ សព្ពសង្ខតបរិញ្ញា សព្ពភវសមតិក្កមោ វុត្តោ។

គាថាសុ កាមនិស្សរណំ ញត្វាតិ “ឥទំ កាមនិស្សរណំ – ឯវញ្ច កាមេហិ និស្សរណ”ន្តិ ជានិត្វា។ អតិក្កមតិ ឯតេនាតិ អតិក្កមោ, អតិក្កមស្ស ឧបាយោ, តំ អតិក្កមំ អារុប្បំ ញត្វា។ សព្ពេ សង្ខារា សមន្តិ វូបសមន្តិ ឯត្ថាតិ សព្ពសង្ខារសមថោ, និព្ពានំ, តំ ផុសំ ផុសន្តោ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។

តតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. សន្តតរសុត្តវណ្ណនា

៧៣. ចតុត្ថេ រូបេហីតិ រូបាវចរធម្មេហិ។ សន្តតរាតិ អតិសយេន សន្តា។ រូបាវចរធម្មា ហិ កិលេសវិក្ខម្ភនតោ វិតក្កាទិឱឡារិកង្គប្បហានតោ សមាធិភូមិភាវតោ ច សន្តា នាម, អារុប្បា បន តេហិបិ អង្គសន្តតាយ ចេវ អារម្មណសន្តតាយ ច អតិសយេន សន្តវុត្តិកា, តេន សន្តតរាតិ វុត្តា។ និរោធោតិ និព្ពានំ។ សង្ខារាវសេសសុខុមភាវប្បត្តិតោបិ ហិ ចតុត្ថារុប្បតោ ផលសមាបត្តិយោវ សន្តតរា កិលេសទរថបដិប្បស្សទ្ធិតោ និព្ពានារម្មណតោ ច, កិមង្គំ បន សព្ពសង្ខារសមថោ និព្ពានំ។ តេន វុត្តំ “អារុប្បេហិ និរោធោ សន្តតរោ”តិ។

គាថាសុ រូបូបគាតិ រូបភវូបគា។ រូបភវោ ហិ ឥធ រូបន្តិ វុត្តោ, “រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតី”តិអាទីសុ វិយ។ អរូបដ្ឋាយិនោតិ អរូបាវចរា។ និរោធំ អប្បជានន្តា, អាគន្តារោ បុនព្ភវន្តិ ឯតេន រូបារូបាវចរទេវេហិ និរោធស្ស សន្តភាវេន ទស្សេតិ។ អរូបេសុ អសណ្ឋិតាតិ អរូបរាគេន អរូបភវេសុ អប្បតិដ្ឋហន្តា, តេបិ បរិញ្ញាតត្តាតិ អត្ថោ។ និរោធេ យេ វិមុច្ចន្តីតិ ឯត្ថ យេតិ និបាតមត្តំ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។

ចតុត្ថសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. បុត្តសុត្តវណ្ណនា

៧៤. បញ្ចមេ បុត្តាតិ អត្រជា ឱរសបុត្តា, ទិន្នកាទយោបិ វា។ សន្តោតិ ភវន្តា សំវិជ្ជមានា លោកស្មិន្តិ ឥមស្មិំ លោកេ ឧបលព្ភមានា។ អត្ថិភាវេន សន្តោ, បាកដភាវេន វិជ្ជមានា។ អតិជាតោតិ អត្តនោ គុណេហិ មាតាបិតរោ អតិក្កមិត្វា ជាតោ, តេហិ អធិកគុណោតិ អត្ថោ។ អនុជាតោតិ គុណេហិ មាតាបិតូនំ អនុរូបោ ហុត្វា ជាតោ, តេហិ សមានគុណោតិ អត្ថោ។ អវជាតោតិ គុណេហិ មាតាបិតូនំ អធមោ ហុត្វា ជាតោ, តេហិ ហីនគុណោតិ អត្ថោ។ យេហិ បន គុណេហិ យុត្តោ មាតាបិតូនំ អធិកោ សមោ ហីនោតិ ច អធិប្បេតោ, តេ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “កតមោ, ភិក្ខវេ, បុត្តោ អតិជាតោ ហោតី”តិ កថេតុកម្យតាយ បុច្ឆំ កត្វា “ឥធ, ភិក្ខវេ, បុត្តស្សា”តិអាទិនា និទ្ទេសោ អារទ្ធោ។

តត្ថ ន ពុទ្ធំ សរណំ គតាតិអាទីសុ ពុទ្ធោតិ សព្ពធម្មេសុ អប្បដិហតញាណនិមិត្តានុត្តរវិមោក្ខាធិគមបរិភាវិតំ ខន្ធសន្តានំ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋានំ វា សច្ចាភិសម្ពោធិំ ឧបាទាយ បណ្ណត្តិកោ សត្តាតិសយោ ពុទ្ធោ។ យថាហ –

“ពុទ្ធោតិ យោ សោ ភគវា សយម្ភូ អនាចរិយកោ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ សាមំ សច្ចានិ អភិសម្ពុជ្ឈិ, តត្ថ ច សព្ពញ្ញុតំ បត្តោ, ពលេសុ ច វសីភាវ”ន្តិ (ចូឡនិ. បារាយនត្ថុតិគាថានិទ្ទេស ៥៧; បដិ. ម. ១.១៦១) –

អយំ តាវ អត្ថតោ ពុទ្ធវិភាវនា។

ព្យញ្ជនតោ បន សវាសនាយ កិលេសនិទ្ទាយ អច្ចន្តវិគមតោ ពុទ្ធវា បដិពុទ្ធវាតិ ពុទ្ធោ, ពុទ្ធិយា វា វិកសិតភាវតោ ពុទ្ធវា វិពុទ្ធវាតិ ពុទ្ធោ, ពុជ្ឈិតាតិ ពុទ្ធោ, ពោធេតាតិ ពុទ្ធោតិ ឯវមាទិនា នយេន វេទិតព្ពោ។ យថាហ –

“ពុជ្ឈិតា សច្ចានីតិ ពុទ្ធោ, ពោធេតា បជាយាតិ ពុទ្ធោ, សព្ពញ្ញុតាយ ពុទ្ធោ, សព្ពទស្សាវិតាយ ពុទ្ធោ, អនញ្ញនេយ្យតាយ ពុទ្ធោ, វិសវិតាយ ពុទ្ធោ, ខីណាសវសង្ខាតេន ពុទ្ធោ, និរុបក្កិលេសសង្ខាតេន ពុទ្ធោ, ឯកន្តវីតរាគោតិ ពុទ្ធោ, ឯកន្តវីតទោសោតិ ពុទ្ធោ,

ឯកន្តវីតមោហោតិ ពុទ្ធោ, ឯកន្តនិក្កិលេសោតិ ពុទ្ធោ, ឯកាយនមគ្គំ គតោតិ ពុទ្ធោ, ឯកោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោតិ ពុទ្ធោ, អពុទ្ធិវិហតត្តា ពុទ្ធិបដិលាភាតិ ពុទ្ធោ, ពុទ្ធោតិ នេតំ នាមំ ន មាតរា កតំ, ន បិតរា កតំ, ន ភាតរា កតំ, ន ភគិនិយា កតំ, ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ, ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ, ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ, ន ទេវតាហិ កតំ, អថ ខោ វិមោក្ខន្តិកមេតំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ពោធិយា មូលេ សហ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណស្ស បដិលាភា សច្ឆិកា បញ្ញត្តិ, យទិទំ ពុទ្ធោ”តិ (ចូឡនិ. បារាយនត្ថុតិគាថានិទ្ទេស ៩៧; បដិ. ម. ១.១៦២).

ហិំសតីតិ សរណំ, សព្ពំ អនត្ថំ អបាយទុក្ខំ សព្ពំ សំសារទុក្ខំ ហិំសតិ វិនាសេតិ វិទ្ធំសេតីតិ អត្ថោ. សរណំ គតាតិ “ពុទ្ធោ ភគវា អម្ហាកំ សរណំ គតិ បរាយណំ បដិសរណំ អឃស្ស ហន្តា ហិតស្ស វិធាតា”តិ ឥមិនា អធិប្បាយេន ពុទ្ធំ ភគវន្តំ គច្ឆាម ភជាម សេវាម បយិរុបាសាម. ឯវំ វា ជានាម ពុជ្ឈាមាតិ ឯវំ គតា ឧបគតា ពុទ្ធំ សរណំ គតា. តប្បដិក្ខេបេន ន ពុទ្ធំ សរណំ គតា.

ធម្មំ សរណំ គតាតិ អធិគតមគ្គេ សច្ឆិកតនិរោធេ យថានុសិដ្ឋំ បដិបជ្ជមានេ ចតូសុ អបាយេសុ អបតមានេ ធារេតីតិ ធម្មោ. សោ អត្ថតោ អរិយមគ្គោ ចេវ និព្ពានញ្ច. វុត្តញ្ហេតំ –

“យាវតា, ភិក្ខវេ, ធម្មា សង្ខតា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតី”តិ វិត្ថារោ (អ. និ. ៤.៣៤).

ន កេវលញ្ច អរិយមគ្គនិព្ពានានិ ឯវ, អបិច ខោ អរិយផលេហិ សទ្ធិំ បរិយត្តិធម្មោបិ. វុត្តញ្ហេតំ ឆត្តមាណវកវិមានេ –

“រាគវិរាគមនេជមសោកំ,

ធម្មមសង្ខតមប្បដិកូលំ;

មធុរមិមំ បគុណំ សុវិភត្តំ,

ធម្មមិមំ សរណត្ថមុបេហី”តិ. (វិ. វ. ៨៨៧);

ឯត្ថ ហិ រាគវិរាគោតិ មគ្គោ កថិតោ, អនេជមសោកន្តិ ផលំ, ធម្មមសង្ខតន្តិ និព្ពានំ, អប្បដិកូលំ មធុរមិមំ បគុណំ សុវិភត្តន្តិ បិដកត្តយេន វិភត្តា សព្ពធម្មក្ខន្ធា កថិតា. តំ ធម្មំ វុត្តនយេន សរណន្តិ គតា ធម្មំ សរណំ គតា. តប្បដិក្ខេបេន ន ធម្មំ សរណំ គតា.

ទិដ្ឋិសីលសង្ឃាតេន សំហតោតិ សង្ឃោ. សោ អត្ថតោ អដ្ឋអរិយបុគ្គលសមូហោ. វុត្តញ្ហេតំ តស្មិំ ឯវ វិមានេ –

“យត្ថ ច ទិន្នំ មហប្ផលមាហុ,

ចតូសុ សុចីសុ បុរិសយុគេសុ;

អដ្ឋ ច បុគ្គល ធម្មទសា តេ,

សង្ឃមិមំ សរណត្តមុបេហី”តិ។ (វិ។ វ។ ៨៨៨);

តំ សង្ឃំ ឧត្តមេន សរណន្តិ គតា សង្ឃំ សរណំ គតា។ តប្បដិក្ខេបេន ន សង្ឃំ សរណំ គតាតិ។

ឯត្ថ ច សរណគមនកោសល្លត្ថំ សរណំ សរណគមនំ, យោ ច សរណំ គច្ឆតិ សរណគមនប្បភេទោ, ផលំ, សំកិលេសោ, ភេទោ, វោទានន្តិ អយំ វិធិ វេទិតព្វោ។

តត្ថ បទត្ថតោ តាវ ហឹសតីតិ សរណំ, សរណគតានំ តេនេវ សរណគមនេន ភយំ សន្តាសំ ទុក្ខំ ទុគ្គតិំ បរិកិលេសំ ហនតិ វិនាសេតីតិ អត្ថោ, រតនត្តយស្សេវ អធិវចនំ។ អថ វា ហិតេ បវត្តនេន អហិតា ច និវត្តនេន ច សត្តានំ ភយំ ហឹសតីតិ ពុទ្ធោ សរណំ, ភវកន្តារតោ ឧត្តារណេន អស្សាសទានេន ច ធម្មោ, អប្បកានម្បិ ការានំ វិបុលផលបដិលាភករណេន សង្ឃោ។ តស្មា ឥមិនាបិ បរិយាយេន រតនត្តយំ សរណំ។ តប្បសាទតគ្គរុតាហិ វិហតកិលេសោ តប្បរាយណតាការប្បវត្តោ ចិត្តុប្បាទោ សរណគមនំ។ តំសមង្គីសត្តោ សរណំ គច្ឆតិ, វុត្តប្បការេន ចិត្តុប្បាទេន “ឯតានិ មេ តីណិ រតនានិ សរណំ, ឯតានិ បរាយណ”ន្តិ ឯវំ ឧបេតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ តាវ សរណំ សរណគមនំ, យោ ច សរណំ គច្ឆតីតិ ឥទំ តយំ វេទិតព្វំ។

បភេទតោ បន ទុវិធំ សរណគមនំ – លោកិយំ, លោកុត្តរញ្ច។ តត្ថ លោកុត្តរំ ទិដ្ឋសច្ចានំ មគ្គក្ខណេ សរណគមនុបក្កិលេសសមុច្ឆេទេន អារម្មណតោ និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា កិច្ចតោ សកលេបិ រតនត្តយេ ឥជ្ឈតិ, លោកិយំ បុថុជ្ជនានំ សរណគមនុបក្កិលេសវិក្ខម្ភនេន អារម្មណតោ ពុទ្ធាទិគុណារម្មណំ ហុត្វា ឥជ្ឈតិ។ តំ អត្ថតោ ពុទ្ធាទីសុ វត្ថូសុ សទ្ធាបដិលាភោ, សទ្ធាមូលិកា ច សម្មាទិដ្ឋិ ទសសុ បុញ្ញកិរិយវត្ថូសុ ទិដ្ឋិជុកម្មន្តិ វុច្ចតិ។

តយិទំ ចតុធា បវត្តតិ – អត្តសន្និយ្យាតនេន, តប្បរាយណតាយ, សិស្សភាវូបគមនេន, បណិបាតេនាតិ។ តត្ថ អត្តសន្និយ្យាតនំ នាម “អជ្ជ អាទិំ កត្វា អហំ អត្តានំ ពុទ្ធស្ស និយ្យាតេមិ, ធម្មស្ស, សង្ឃស្សា”តិ ឯវំ ពុទ្ធាទីនំ អត្តបរិច្ចជនំ។ តប្បរាយណំ នាម “អជ្ជ អាទិំ កត្វា អហំ ពុទ្ធបរាយណោ, ធម្មបរាយណោ, សង្ឃបរាយណោ ឥតិ មំ ធារេហី”តិ ឯវំ តប្បដិសរណភាវោ តប្បរាយណតា។

ສິສ຺ສພາວູປຄມນໍ ຕາວ “ອຊ຺ຊ ອາທິໍ ກຕ຺ວາ ອຫໍ ພຸທ຺ຘສ຺ສ ອນ຺ເຕວາສິໂກ, ຘມ຺ມສ຺ສ, ສງ຺ຆສ຺ສ ອິຕິ ມໍ ຘາເຣຖາ”ຕິ ເອວໍ ສິສ຺ສພາວສ຺ສ ອຸປຄມນໍ. ປຓິປາໂຕ ຕາວ “ອຊ຺ຊ ອາທິໍ ກຕ຺ວາ ອຫໍ ອພິວາທນປ຺ຈ຺ຈຸຏ຺ຐານອຎ຺ຊລິກມ຺ມສາມີຈິກມ຺ມໍ ພຸທ຺ຘາທີນໍ ເອວ ຕິຓ຺ຓໍ ວຕ຺ຖູນໍ ກໂຣມິ ອິຕິ ມໍ ຘາເຣຖາ”ຕິ ເອວໍ ພຸທ຺ຘາທີສຸ ປຣມນິປ຺ຈ຺ຈກາໂຣ. ອິເມສຎ຺ຫິ ຈຕຸນ຺ນໍ ອາກາຣານໍ ອຎ຺ຎຕຣໍ ກໂຣນ຺ເຕນ ຄຫິຕໍ ເອວ ໂຫຕິ ສຣຓຄມນໍ.

ອປິຈ “ພຄວໂຕ ອຕ຺ຕານໍ ປຣິຈ຺ຈຊາມິ, ຘມ຺ມສ຺ສ, ສງ຺ຆສ຺ສ ອຕ຺ຕານໍ ປຣິຈ຺ຈຊາມິ, ຊີວິຕໍ ປຣິຈ຺ຈຊາມິ, ປຣິຈ຺ຈຕ຺ໂຕ ເອວ ເມ ອຕ຺ຕາ ຊີວິຕຎ຺ຈ, ຊີວິຕປຣິຍນ຺ຕິກໍ ພຸທ຺ຘໍ ສຣຓໍ ຄຈ຺ຉາມິ, ພຸທ຺ໂຘ ເມ ສຣຓໍ ຕາຓໍ ເລຓ”ນ຺ຕິ ເອວມ຺ປິ ອຕ຺ຕສນ຺ນິຍ຺ຍາຕນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ. “ສຕ຺ຖາຣຎ຺ຈ ວຕາຫໍ ປສ຺ເສຍ຺ຍໍ, ພຄວນ຺ຕເມວ ປສ຺ເສຍ຺ຍໍ; ສຸຄຕຎ຺ຈ ວຕາຫໍ ປສ຺ເສຍ຺ຍໍ, ພຄວນ຺ຕເມວ ປສ຺ເສຍ຺ຍໍ; ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘຎ຺ຈ ວຕາຫໍ ປສ຺ເສຍ຺ຍໍ; ພຄວນ຺ຕເມວ ປສ຺ເສຍ຺ຍ”ນ຺ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໑໕໔) ເອວໍ ມຫາກສ຺ສປສ຺ສ ສຣຓຄມນໍ ວິຍ ສິສ຺ສພາວູປຄມນໍ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ.

“ໂສ ອຫໍ ວິຈຣິສ຺ສາມິ, ຄາມາ ຄາມໍ ປຸຣາ ປຸຣໍ;

ນມສ຺ສມາໂນ ສມ຺ພຸທ຺ຘໍ, ຘມ຺ມສ຺ສ ຈ ສຸຘມ຺ມຕ”ນ຺ຕິ. (ສໍ. ນິ. ໑.໒໔໖; ສຸ. ນິ. ໑໙໔) –

ເອວໍ ອາຬວກາທີນໍ ສຣຓຄມນໍ ວິຍ ຕປ຺ປຣາຍຓຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. “ອຖ ໂຂ, ພ຺ຣຫ຺ມາຍຸ, ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ອຸຏ຺ຐາຍາສນາ ເອກໍສໍ ອຸຕ຺ຕຣາສງ຺ຄໍ ກຣິຕ຺ວາ ພຄວໂຕ ປາເທສຸ ສິຣສາ ນິປຕິຕ຺ວາ ພຄວໂຕ ປາທານິ ມຸເຂນ ຈ ປຣິຈຸມ຺ພຕິ, ປາຓີຫິ ຈ ປຣິສມ຺ພາຫຕິ, ນາມຎ຺ຈ ສາເວຕິ ‘ພ຺ຣຫ຺ມາຍຸ ອຫໍ, ໂພ ໂຄຕມ, ພ຺ຣຫ຺ມາຍຸ ອຫໍ, ໂພ ໂຄຕມ, ພ຺ຣຫ຺ມາຍຸ ອຫໍ, ໂພ ໂຄຕມ’”ຕິ (ມ. ນິ. ໒.໓໙໔) ເອວໍ ປຓິປາໂຕ ທຏ຺ໂຐ.

ໂສ ປເນສ ຎາຕິພຍາຈຣິຍທກ຺ຂິເຓຍ຺ຍວເສນ ຈຕຸພ຺ພິໂຘ ໂຫຕິ. ຕຕ຺ຖ ທກ຺ຂິເຓຍ຺ຍປຓິປາເຕນ ສຣຓຄມນໍ ໂຫຕິ, ນ ອິຕເຣຫິ. ເສຏ຺ຐວເສເນວ ຫິ ສຣຓໍ ຄຍ຺ຫຕິ, ເສຏ຺ຐວເສນ ພິຊ຺ຊຕິ. ຕສ຺ມາ ໂຍ “ອຍເມວ ໂລເກ ສພ຺ພສຕ຺ຕຸຕ຺ຕໂມ ອຄ຺ຄທກ຺ຂິເຓຍ຺ໂຍ”ຕິ ວນ຺ທຕິ, ເຕເນວ ສຣຓໍ ຄຫິຕໍ ໂຫຕິ, ນ ຎາຕິພຍາຈຣິຍສຎ຺ຎາຍ ວນ຺ທິເຕນ. ເອວໍ ຄຫິຕສຣຓສ຺ສ ອຸປາສກສ຺ສ ວາ ອຸປາສິກາຍ ວາ ອຎ຺ຎຕິຕ຺ຖິເຍສຸ ປພ຺ພຊິຕມ຺ປິ “ຎາຕໂກ ເມ ອຍ”ນ຺ຕິ ວນ຺ທໂຕ ສຣຓໍ ນ ພິຊ຺ຊຕິ, ປເຄວ ອປພ຺ພຊິຕໍ. ຕຖາ ຣາຊານໍ ພເຍນ ວນ຺ທໂຕ. ໂສ ຫິ ຣຏ຺ຐປູຊິຕຕ຺ຕາ ອວນ຺ທິຍມາໂນ ອນຕ຺ຖມ຺ປິ ກເຣຍ຺ຍາຕິ. ຕຖາ ຍໍກິຎ຺ຈິ ສິປ຺ປໍ ສິກ຺ຂາປກໍ ຕິຕ຺ຖິຍມ຺ປິ “ອາຈຣິໂຍ ເມ ອຍ”ນ຺ຕິ ວນ຺ທໂຕປິ ນ ພິຊ຺ຊຕິ. ເອວໍ ສຣຓຄມນສ຺ສ ປເພໂທ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ເອຕ຺ຖ ຈ ໂລກຸຕ຺ຕຣສ຺ສ ສຣຓຄມນສ຺ສ ຈຕ຺ຕາຣິ ສາມຎ຺ຎຜລານິ ວິປາກຜລໍ, ສພ຺ພທຸກ຺ຂກ຺ຂໂຍ ອານິສໍສຜລໍ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຫຕໍ –

“ໂຍ ຈ ພຸທ຺ຘຎ຺ຈ ຘມ຺ມຎ຺ຈ, ສງ຺ຆຎ຺ຈ ສຣຓໍ ຄໂຕ;

ຈຕ຺ຕາຣິ ອຣິຍສຈ຺ຈານິ, ສມ຺ມປ຺ປຎ຺ຎາຍ ປສ຺ສຕິ.

“ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩤᨴᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ;

ᩋᩁᩥᨿᩴ ᨧᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩪᨸᩈᨾᨣᩤᨾᩥᨶᩴ᪨

“ᩑᨲᩴ ᨡᩮᩣ ᩈᩁᨱᩴ ᨡᩮᨾᩴ, ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ;

ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ, ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪁᪉᪀-᪁᪉᪂);

ᩋᨸᩥᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸᨣᨾᨶᩣᨴᩦᨶᩥᨸᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨹᩃᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᨲᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶᩅᨠᩣᩈᩮᩣ, ᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ, ᨠᨬ᩠ᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᩣᨲᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩣ ᩅᩮᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ, ᨸᩥᨲᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩣ ᩅᩮᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩣ ᩅᩮᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ, ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩤᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿ ᨶᩮᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪁᪂᪇-᪁᪂᪈; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪆᪈-᪂᪇᪆; ᩅᩥᨽ᪨ ᪈᪀᪉)᪨

ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩔ ᨸᨶ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔ ᨽᩅᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨸᩥ ᨽᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨸᩥ ᨹᩃᨾᩮᩅ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨲᩣᩈᩮ,

ᨶ ᨲᩮ ᨣᨾᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᩣᨿᨽᩪᨾᩥᩴ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩮᩉᩴ,

ᨴᩮᩅᨠᩣᨿᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪃᪇);

ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣᩈᩉᩔᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨿᩮᨶᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ...ᨸᩮ... ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨮᩥᨲᩴ

ខោ សក្កំ ទេវានមិន្ទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ឯតទវោច – ‘សាធុ ខោ, ទេវានមិន្ទ, ពុទ្ធំ សរណគមនំ ហោតិ· ពុទ្ធំ សរណគមនហេតុ ខោ, ទេវានមិន្ទ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ· តេ អញ្ញេ ទេវេ ទសហិ ឋានេហិ អធិគណ្ហន្តិ – ទិព្វេន អាយុនា, ទិព្វេន វណ្ណេន, ទិព្វេន សុខេន, ទិព្វេន យសេន, ទិព្វេន អាធិបតេយ្យេន, ទិព្វេហិ រូបេហិ, ទិព្វេហិ សទ្ទេហិ, ទិព្វេហិ គន្ធេហិ, ទិព្វេហិ រសេហិ, ទិព្វេហិ ផោដ្ឋព្វេហិ...បេ... ធម្មំ, សង្ឃំ...បេ... ផោដ្ឋព្វេហី’’’តិ (សំ· និ· ៤·៣៤១)·

វេលាមសុត្តាទីសុបិ (អ· និ· ៩·២០) សរណគមនស្ស ផលវិសេសោ វេទិតព្វោ· ឯវំ សរណគមនស្ស ផលំ វេទិតព្វំ·

លោកិយសរណគមនញ្ចេត្ថ តីសុ វត្ថូសុ អញ្ញាណសំសយមិច្ឆាញាណាទីហិ សំកិលិស្សតិ, ន មហាជុតិកំ ហោតិ ន មហាវិប្ផារំ· លោកុត្តរស្ស បន សំកិលេសោ នត្ថិ· លោកិយស្ស ច សរណគមនស្ស ទុវិធោ ភេទោ – សាវជ្ជោ, អនវជ្ជោ ច· តត្ថ សាវជ្ជោ អញ្ញសត្ថារាទីសុ អត្តសន្និយ្យាតនាទីហិ ហោតិ, សោ អនិដ្ឋផលោ· អនវជ្ជោ កាលកិរិយាយ, សោ អវិបាកត្តា អផលោ· លោកុត្តរស្ស បន នេវត្ថិ ភេទោ· ភវន្តរេបិ ហិ អរិយសាវកោ អញ្ញំ សត្ថារំ ន ឧទ្ទិសតីតិ ឯវំ សរណគមនស្ស សំកិលេសោ ច ភេទោ ច វេទិតព្វោ·

វោទានម្បិ ច លោកិយស្សេវ យស្ស ហិ សំកិលេសោ, តស្សេវ តតោ វោទានេន ភវិតព្វំ· លោកុត្តរំ បន និច្ចវោទានមេវាតិ·

បាណាតិបាតាតិ ឯត្ថ បាណស្ស សរសេនេវ បតនសភាវស្ស អន្តរា ឯវ អតិបាតនំ អតិបាតោ, សណិកំ បតិតុំ អទត្វា សីឃំ បាតនន្តិ អត្ថោ· អតិក្កម្ម វា សត្ថាទីហិ អភិភវិត្វា បាតនំ អតិបាតោ, បាណាតិបាតោតិ វុត្តំ ហោតិ· បាណោតិ ចេត្ថ ខន្ធសន្តានោ, យោ សត្តោតិ វោហរីយតិ, បរមត្ថតោ រូបារូបជីវិតិន្ទ្រិយំ· រូបជីវិតិន្ទ្រិយេ ហិ វិកោបិតេ ឥតរម្បិ តំសម្ពន្ធតាយ វិនស្សតីតិ· តស្មិំ បន បាណេ បាណសញ្ញិនោ ជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទកឧបក្កមសមុដ្ឋាបិកា កាយវចីទ្វារានំ អញ្ញតរទ្វារប្បវត្តា វធកចេតនា បាណាតិបាតោ· យាយ ហិ ចេតនាយ បវត្តមានស្ស ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស និស្សយភូតេសុ មហាភូតេសុ ឧបក្កមករណហេតុកមហាភូតបច្ចយា ឧប្បជ្ជនកមហាភូតា នុប្បជ្ជិស្សន្តិ, សា តាទិសប្បយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា បាណាតិបាតោ· លទ្ធុបក្កមានិ ហិ ភូតានិ ឥតរភូតានិ វិយ ន វិសទានីតិ សមានជាតិយានំ ការណានិ ន ហោន្តីតិ· “កាយវចីទ្វារានំ អញ្ញតរទ្វារប្បវត្តា”តិ ឥទំ មនោទ្វារេ បវត្តាយ វធកចេតនាយ បាណាតិបាតតាសម្ភវទស្សនំ· កុលុម្ពសុត្តេបិ ហិ “ឥធេកច្ចោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ អញ្ញិស្សា កុច្ឆិគតំ គព្ភំ បាបកេន មនសា អនុបេក្ខិតា ហោតី”តិ វិជ្ជាមយិទ្ធិ អធិប្បេតា· សា ច វចីទ្វារំ មុញ្ចិត្វា ន សក្កា និព្វត្តេតុន្តិ វចីទ្វារវសេនេវ និប្ផជ្ជតិ· យេ បន “ភាវនាមយិទ្ធិ តត្ថ អធិប្បេតា”តិ វទន្តិ, តេសំ វាទោ កុសលត្តិកវេទនត្តិកវិតក្កត្តិកាទីហិ វិរុជ្ឈតិ·

ស្វាយំ បាណាតិបាតោ គុណវិរហិតេសុ តិរច្ឆានគតាទីសុ ខុទ្ទកេ បាណេ អប្បសាវជ្ជោ, មហាសរីរេ មហាសាវជ្ជោ· កស្មា? បយោគមហន្តតាយ· បយោគសមត្តេបិ វត្ថុមហន្តតាទីហិ មហាសាវជ្ជោ, គុណវន្តេសុ មនុស្សាទីសុ អប្បគុណេ បាណេ អប្បសាវជ្ជោ,

មហាក្យេណ មហាសាចេខ្ជា៍ សរិទ្រក្យណាត៌ បភ សមការេច សតិ កិលេសាត៌ ឧបក្កមាតញ្ច មុក្យតាយ អប្បសាចេខ្ជា, តិក្តាតាយ មហាសាចេខ្ជា៍

១៣ ន បយោគចតុ្មហត្ថតាទីហិ មហាសាចខ្ជតា តេហិ បច្ចេយហិ ឧប្បជ្ជមាតាយ ចេតតាយ ពលចការចេតា ចេទិតព្ពា៍ យថាធិប្បេតស្ស បយោគស្ស សហសា តិប្បាតភចេសត សកិច្ចសាធិកាយ ពាហុល្លត្ថំ បចត្តឌចតេហិ លទ្ធាសេចតាយ ន សត្តិដ្ឋាបកចេតតាយ បយោគស្ស មហត្តការេចា៍ សតិបិ កតាធិ ឲុដ្ឋេក ចេច មហត្តេ ន បិណេ បយោគស្ស សមការេច មហត្ថំ ហតត្តស្ស ចេតតា តិព្ពតរា ឧប្បជ្ជតីតិ ចតុ្មហត្តតាបិ ចេតតាយ ពលចការចស្ស ការណំ៍ ព្ទតិ ឧកយមេ្យតំ ចេតតាពលចការចតេច មហាសាចខ្ជតាយ ហេតុ ហោតិ៍ តថា ហត្តព្ពស្ស មហាក្យណការេច តត្ថ បចទ៌ត្តាបការចេតតា ចិយ លេត្តចិសេសតិប្បត្តិយា អបការចេតតាបិ ពលចតី តិព្ពតរា ឧប្បជ្ជតីតិ តស្ស មហាសាចខ្ជតា ឥដ្ឋព្ពា៍ តស្មា បយោគចតុ្អាទិបច្ចយាត៌ អមហត្តេបិ ក្យណមហត្តតាទិបច្ចេយហិ ចេតតាយ ពលចការចចេសតេច មហាសាចខ្ជតា ចេទិតព្ពា៍

តស្ស បិណោ, បិណសញ្ញិតា, ធឆកចិត្តំ, ឧបក្កមោ, តេភ មរណន្តិ បញ្ច សម្ភារា៍ បញ្ចសម្ភារឃុត្តោ បិណាតិបិតោតិ បញ្ចសម្ភារាចិតិមុត្តោ ឥដ្ឋព្ពោ៍ តេសុ បិណសញ្ញិតាធឆកចិត្តាតិ បុព្ពកាកិយាតិបិ ហោត្តិ, ឧបក្កមោ ធឆកចេតតាសមុដ្ឋាបិតោ៍ តស្ស ៧ បយោគា – សាហត្ថិកោ, អាណត្តិកោ, តិស្សគ្គិយោ, ធាចរោ, ចិជ្ជាមយោ, ឮទ្ធិមយោតិ៍ តេសុ សហេត្ថភ តិត្តេត្វា សាហត្ថិកោ៍ បរេសំ អាណាបភចេសភ បចត្តោ អាណត្តិកោ៍ ឧសុសត្តិអាទីត៌ តិស្សជ្ជភចេសភ បចត្តោ តិស្សគ្គិយោ៍ ឱបិតពលាភាទិចេសភ បចត្តោ ធាចរោ៍ អាធព្ពណិកាទីត៌ ចិយ មត្តបរិជប្បភបយោគោ ចិជ្ជាមយោ៍ ភាធាកោដ្ឋភាទីត៌ ចិយ កម្មចិបាកជិទ្ធិមយោ៍

១៣១ហ – ឧលេណ ឧលេណ តិរុទ្ធសមការេចសុ សង្ខារេសុ, កោ ហត្តា, កោ ចា ហញ្ញាតិ? មទិ ចិត្តចេតសិកសត្តាតោ, សោ អរូបិតាយ ភ លេឆភេកឆភាទិចេសភ ចិកោបភសមត្ថោ, ភាបិ ចិកោបតីយោ, អធ រូបសត្តាតោ, សោ អចេតភតាយ កដ្ឋកលិង្គរូបមោតិ ភ តត្ថ លេឆភាទិភា បិណាតិបិតោ លព្ភតិ, មថា មតសរីរេ៍ បយោគោបិ បិណាតិបិតស្ស មថាធុត្តោ បហរណប្បហារាទិកោ អតីតេសុ សង្ខារេសុ ភចេយ្យ អភាគេតេសុ បច្ចុប្បន្តេសុ ចា៍ តត្ថ ភ តាច អតីតេសុ អភាគេតេសុ ន សម្ភចតិ តេសំ អចិជ្ជមាភសការចត្តា, បច្ចុប្បន្តេសុ ន សង្ខារាត៌ ខណិកត្តា សរសេតេច តិរុទ្ធសមការចតាយ ចិភាសាភិមុខេសុ តិប្បយោជតោ បយោគោ សិយា, ចិភាសស្ស ន ការណរហិតត្តា ភ បហរណប្បហារាទិប្បយោគហេតុកំ មរណំ, តិរីហត្តា ន សង្ខារាត៌ កស្ស សោ បយោគោ, ខណិកការេចភ ចធាធិប្បាយសមកាលមេច តិជ្ជភកស្ស ឃាច កិរិយាបរិយោសាភកាលមភចដ្ឋាភតោ កស្ស ចា បិណាតិបិតោ កម្មុពទ្ធាតិ?

ចុច្ចេត – មថាធុត្តចឆកចេតតាសមង្គី សង្ខារាត៌ បុញ្ជោ សត្តសង្ខាតោ ហត្តា៍ តេភ បចត្តិតចឆប្បយោគតិមិត្តំ អបកតុម្ភាចិញ្ញាណជីចិតិន្ទ្រិយោ មតោតិ ចោហារស្ស ចតុ្ក្ខតោ មថាធុត្តចឆប្បយោគាការណេ បុព្ពេ ចិយ ឧដ្ឋ៌ បចត្តភារហោ រូបារូបឆម្មបុញ្ជោ ហញ្ញាតិ, ចិត្តចេតសិកសត្តាតោ ១ច ចា៍ ចឆប្បយោគាចិសមការេចបិ តស្ស បញ្ចចោការភចេ រូបសត្តាតាធិតចុត្តិតាយ រូបសេសុ កតប្បយោគចេសភ ជីចិតិន្ទ្រិយចិច្ឆេឆភ សោបិ ចិច្ឆិជ្ជតីតិ ភ បិណាតិបិតស្ស អសម្ភចោ, ភាបិ

អហេតុកោ, ន ច បយោគោ និប្បយោជនោ។ បច្ចុប្បន្នេសុ សង្ខារេសុ កតប្បយោគវសេន តទនន្តរំ ឧប្បជ្ជនារហស្ស សង្ខារកលាបស្ស តថា អនុប្បត្តិតោ ខណិកានញ្ច សង្ខារានំ ខណិកមរណស្ស ឥធ មរណភាវេន អនធិប្បេតត្តា សន្តតិមរណស្ស ច យថាវុត្តនយេន សហេតុកភាវតោ ន អហេតុកំ មរណំ, និរីហកេសុបិ សង្ខារេសុ យថាបច្ចយំ ឧប្បជ្ជិត្វា អត្ថិភាវមត្តេនេវ អត្តនោ អត្តនោ អនុរូបផលុប្បាទននិយតានិ ការណានិ យេវ ករោន្តីតិ វុច្ចតិ, យថា បទីបោ បកាសេតីតិ, តថេវ ឃាតកវោហារោ។ ន ច កេវលស្ស វធាធិប្បាយសហគតស្ស ចិត្តចេតសិកកលាបស្ស បាណាតិបាតោ ឧទ្ទិដ្ឋោ, សន្តានវសេន វត្តមានស្សេវ បន ឧទ្ទិដ្ឋោតិ អត្ថេវ បាណាតិបាតេន កមុទន្តេ។ សន្តានវសេន វត្តមានតញ្ច បដិបីឡិតំ អត្តកិរិយាសិទ្ធិ ទិស្សតីតិ។ អយញ្ច វិចារណា អទិន្នាទានាទីសុបិ យថាសម្ភវំ វិភាវេតព្ពា។ តស្មា បាណាតិបាតា។ ន បដិវិរតាតិ អប្បដិវិរតា។

អទិន្នស្ស អាទានំ អទិន្នាទានំ, បរស្ស ហរណំ ថេយ្យំ ចោរិកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ អទិន្នន្តិ បរបរិគ្គហិតំ, យត្ថ បរោ យថាកាមការិតំ អាបជ្ជន្តោ អទណ្ឌារហោ អនុបវជ្ជោ ច ហោតិ។ តស្មិំ បរបរិគ្គហិតេ បរបរិគ្គហិតសញ្ញិនោ តទាទាយកឧបក្កមសមុដ្ឋាបិកា ថេយ្យចេតនា អទិន្នាទានំ។ តំ ហីនេ បរសន្តកេ អប្បសាវជ្ជំ, បណីតេ មហាសាវជ្ជំ។ កស្មា? វត្ថុបណីតតាយ។ តថា ខុទ្ទកេ បរសន្តកេ អប្បសាវជ្ជំ, មហន្តេ មហាសាវជ្ជំ។ កស្មា? វត្ថុមហន្តតាយ បយោគមហន្តតាយ ច។ វត្ថុសមត្តេ បន សតិ គុណាធិកានំ សន្តកេ វត្ថុស្មិំ មហាសាវជ្ជំ, តំតំគុណាធិកំ ឧបាទាយ តតោ តតោ ហីនគុណស្ស សន្តកេ វត្ថុស្មិំ អប្បសាវជ្ជំ។ វត្ថុគុណានំ បន សមភាវេ សតិ កិលេសានំ បយោគស្ស ច មុទុភាវេ អប្បសាវជ្ជំ, តិព្ពភាវេ មហាសាវជ្ជំ។

តស្ស បញ្ច សម្ភារា – បរបរិគ្គហិតំ, បរបរិគ្គហិតសញ្ញិតា, ថេយ្យចិត្តំ, ឧបក្កមោ, តេន ហរណន្តិ។ ឆ បយោគា សាហត្ថិកាទយោ ច។ តេ ច ខោ យថានុរូបំ ថេយ្យាវហារោ, បសយ្ហាវហារោ, បរិកប្បាវហារោ, បដិច្ឆន្នាវហារោ, កុសាវហារោតិ ឥមេសំ អវហារានំ វសេន បវត្តា។ ឯត្ថ ច មន្តបរិជប្បនេន បរសន្តកហរណំ វិជ្ជាមយោ បយោគោ។ វិនា មន្តេន តាទិសេន ឥទ្ធានុភាវសិទ្ធេន កាយវចីបយោគេន បរសន្តកស្ស អាកឌ្ឍនំ ឥទ្ធិមយោ បយោគោតិ វេទិតព្ពោ។

កាមេសូតិ មេថុនសមាចារេសុ។ មិច្ឆាចារោតិ ឯកន្តនិន្ទិតោ លាមកាចារោ។ លក្ខណតោ បន អសទ្ធម្មាធិប្បាយេន កាយទ្វារប្បវត្តា អគមនីយដ្ឋានវីតិក្កមចេតនា កាមេសុ មិច្ឆាចារោ។ តត្ថ អគមនីយដ្ឋានំ នាម បុរិសានំ តាវ មាតុរក្ខិតាទយោ ទស, ធនក្កីតាទយោ ទសាតិ វីសតិ ឥត្ថិយោ, ឥត្ថីសុ បន ទ្វិន្នំ សារក្ខសបរិទណ្ឌានំ, ទសន្នញ្ច ធនក្កីតាទីនន្តិ ទ្វាទសន្នំ ឥត្ថីនំ អញ្ញបុរិសា។ ស្វាយំ មិច្ឆាចារោ សីលាទិគុណរហិតេ អគមនីយដ្ឋានេ អប្បសាវជ្ជោ, សីលាទិគុណសម្បន្នេ មហាសាវជ្ជោ។ គុណរហិតេបិ ច អភិភវិត្វា មិច្ឆា ចរន្តស្ស មហាសាវជ្ជោ, ឧភិន្នំ សមានច្ឆន្ទតាយ អប្បសាវជ្ជោ។ សមានច្ឆន្ទភាវេបិ កិលេសានំ ឧបក្កមានញ្ច មុទុតាយ អប្បសាវជ្ជោ, តិព្ពតាយ មហាសាវជ្ជោ។ តស្ស ចត្តារោ សម្ភារា – អគមនីយវត្ថុ, តស្មិំ សេវនចិត្តំ, សេវនប្បយោគោ, មគ្គេនមគ្គប្បដិបត្តិអធិវាសនន្តិ។ តត្ថ អត្តនោ រុចិយា បវត្តិតស្ស តយោ, ពលក្ការេន បវត្តិតស្ស តយោតិ អនវសេសសង្គហណេន ចត្តារោ វុត្តា, អត្ថសិទ្ធិ បន តីហេវ។ ឯកោ បយោគោ សាហត្ថិកោវ។

យុសាទិ ចិរំចាគតបុក្លោរស្ស អត្ថកញ្ញូកោ កាឃចឌឹបឃោកោ, ចិរំចាគតាឌិប្បាឃេត បតស្ស បរចិរំចាគកកាឃចឌឹបឃោកសយដ្ឋាបិកា ចេតតា យុសាចាគោ៍ អបរោ តឃោ យុសាទិ អក្វតំ ចត្តុ, ចាគោទិ តស្ស ក្វតតោ តឆ្លតោ ចិញ្ញាបតំ៍ តស្ថា អតឆំ ចត្តុំ តឆតោ បរំ ចិញ្ញាបេត្យកាយស្ស តចាចិញ្ញាបតបឃោកសយដ្ឋាបិកា ចេតតា យុសាចាគោ៍

សោ ឃយត្តុំ កញ្ញូតិ, តស្ស អប្បតាឃ អប្បសាចដ្ឋោ, យហត្តតាឃ យហាសាចដ្ឋោ៍ អបិច គហដ្ឋាតំ៍ អត្តតោ សត្តកំ អគាត្យកាយតាឃ តត្ថិតិ អាឌិតឃប្បចត្តោ អប្បសាចដ្ឋោ, សក្លិតា ហុត្វា អត្ថកញ្ញូតចសេត ចុត្តោ យហាសាចដ្ឋោ៍ បញ្ញូឌិតាតំ អប្បកយ្បិ តេលំ ចា សប្បិ ចា លកិត្វា ហសាឌិប្បាឃេត “អជ្ជ កាយេ តេលំ តឌឹ យញ្ញោ សត្តិ”ទិ ប្វុរលាកចាតឃេត បចត្តោ អប្បសាចដ្ឋោ, អឌិដ្ឋឃេច បត “ឌិដ្ឋ”ត្តិអាឌិតា តឃេត ចគត្តាតំ៍ យហាសាចដ្ឋោ៍ តចា ឃស្ស អត្តំ កញ្ញូតិ, តស្ស អប្បក្យលតាឃ អប្បសាចដ្ឋោ, យហាក្យលតាឃ យហាសាចដ្ឋោ៍ កិលេសាតំ យុក្យតិត្តតាចសេត ច អប្បសាចជ្ជយហាសាចជ្ជតា លក្ខតេច៍

តស្ស ចត្តារោ សយក្ខរា – អតឆំ ចត្តុ, ចិរំចាគតចិត្តំ, តដ្ឋោ ចាឃាយោ, បរស្ស តគត្តចិឌាតតត្តិ៍ ចិរំចាគតាឌិប្បាឃេត ហិ បឃោក កតេបិ បរេត តស្មិំ អត្តេ អចិញ្ញាតេ ចិរំចាគតស្ស អសិជ្ឈតោ បរស្ស តគត្តចិឌាតតយ្បិ ឲកោ សយក្ខរោ ចចឌិតញ្ញោ៍ កេចិ បត “អក្វតចចតំ, ចិរំចាគតចិត្តំ, បរស្ស តគត្តចិឌាតតត្តិ តឃោ សយក្ខរា”ទិ ចគត្តិ៍ សចេ បត បរោ គគ្គតាឃ ចិចារត្វា តយត្តំ ឌាតាទិ, សត្តិដ្ឋាបកចេតតាឃ បចត្តត្តា កិរិឃាសយដ្ឋាបកចេតតាក្លលោឃេច យុសាចាគយុតា ពញ្ញូតិ៍

សុរាទិ បិដ្ឋសុរា, ប្វុចសុរា, ឍូគតសុរា, កិណ្ណបក្លិត្តា, សយក្ខរសំឃុត្តាទិ បញ្ចា សុរា៍ យេរឃត្តិ បុប្ឃាសចោ, ឋលិសចោ, យឆ្វាសចោ, ក្យញ្ញអាសចោ សយក្ខរសំឃុត្តោទិ បញ្ចា អាសចា៍ តក្យកយ្បិ យគតឹឃដ្ឋេត យជ្ជំ៍ ឃាឃ ចេតតាឃ តំ បិចតិ, សា បយាគការលត្តា បយាគដ្ឋាតំ៍ លក្លលតោ បត ឃចាចុត្តស្ស សុរាមេរឃសត្វាតស្ស យជ្ជស្ស ពឹឌតោ បដ្ឋាឃ យគចសេត កាឃឆ្វារប្បចត្តា បយាគចេតតា សុរាមេរឃយជ្ជបយាគដ្ឋាតំ៍ តស្ស យជ្ជការចោ, បិត្យកយ្យតាចិត្តំ, តដ្ឋោ ចាឃាយោ, អដ្ឋោហរលត្តិ ចត្តារោ សយក្ខរា៍ អក្យសលចិត្តតេច ចស្ស បិតត្តតោ ឲកត្តេត សាចជ្ជការចោ ៍ អរិឃសាចកាតំ បត ចត្តុ អឌាតត្តាតយ្បិ យុរ៉ំ ត បចិសតិ, បកេច ឌាតត្តាតំ៍ អដ្ឋបសតយត្តស្ស បិតំ អប្បសាចជ្ជំ, អដ្ឋាឡូហកយត្តស្ស បិតំ តតោ យហត្តំ យហាសាចជ្ជំ, កាឃសញ្ចាលតសយត្តំ ពាហ៊ុំ បិចិត្វា កាយឈាតកាឌិកយ្ខំ កោរាត្តស្ស យហាសាចជ្ជមេច៍ បិបកយ្ខពិព្យាបិលាតិបិតំ បត្វា ពិលាសចេ យហាសាចជ្ជំ, អឌិត្តាគាតំ បត្វា ពិលាសចស្ស សត្តកេ យហាសាចជ្ជំ, យិច្ឆាចារំ បត្វា ពិលាសចាឃ កិក្លតិឃា ចិតិក្កមេ, យុសាចាឌំ បត្វា យុសាចាគេត សជ្ឈូកគេ, សុរាបិតំ បត្វា កាឃសញ្ចាលតសយត្តំ ពាហ៊ុំ បិចិត្វា កាយឈាតកាឌិកយ្ខំ យហាសាចជ្ជំ៍ សញ្ញាហិបិ ចេតេហិ យុសាចាគេត សជ្ឈូកគោច យហាសាចជ្ជោ៍ តពិព្យាកត្វា កប្បំ តិរេឃ បច្ចតិ៍

ញ្ញគាតិ ឲតេសុ សកាចតោ, អារយ្ខលតោ, ចេគតតោ, ប្វុលតោ, កយ្ខតោ, ឋលតោទិ ឲហិ អាការេហិ ចិតិច្ឆឃោ ចចឌិតញ្ញោ៍ តត្ថ សកាចតោ បិលាតិបិតាគឃោ សញ្ញាបិ ចេតតាសកាចាច៍ អារយ្ខលតោ បិលាតិបិតោ ឌឹចិតិត្រ្ឈិឃារយ្ខលតោ សញ្ញារារយ្ខលោ, អឌិត្តាគាតំ សត្តារយ្ខណំ ចា សញ្ញារារយ្ខណំ ចា, យិច្ឆាចារោ ចោដ្ឋញ្ញចសេត សញ្ញារារយ្ខលោ, សត្តារយ្ខលោទិ ឲកោ៍ យុសាចាគោ

សត្តារម្មណោ ច សង្ខារារម្មណោ ច, សុរាបានំ សង្ខារារម្មណំ។ វេទនតោ បាណាតិបាតោ ទុក្ខវេទនោ, អទិន្នាទានំ តិវេទនំ, មិច្ឆាចារោ សុខមជ្ឈត្តវសេន ទ្វិវេទនោ, តថា សុរាបានំ។ សន្និដ្ឋាបកចិត្តេន បន ឧភយម្បិ មជ្ឈត្តវេទនំ ន ហោតិ។ មុសាវាទោ តិវេទនោ។ មូលតោ បាណាតិបាតោ ទោសមោហវសេន ទ្វិមូលកោ, អទិន្នាទានំ មុសាវាទោ ច ទោសមោហវសេន វា លោភមោហវសេន វា, មិច្ឆាចារោ សុរាបានញ្ច លោភមោហវសេន ទ្វិមូលំ។ កម្មតោ មុសាវាទោ ឯកោវេត្ថ វចីកម្មំ, សេសំ ចតុព្វិធម្បិ កាយកម្មមេវ។ ផលតោ សព្វេបិ អបាយុប្បត្តិផលា ចេវ សុគតិយម្បិ អប្បាយុកតាទិនានាវិធអនិដ្ឋផលា ចាតិ ឯវមេត្ថ សភាវាទិតោ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោ។

អប្បដិវិរតាតិ សមាទានវិរតិយា សម្បត្តវិរតិយា វា អភាវេន ន បដិវិរតា។ ទុស្សីលាតិ តតោ ឯវ បញ្ចសីលមត្តស្សាបិ អភាវេន និស្សីលា។ បាបធម្មាតិ លាមកធម្មា, ហីនាចារា។ បាណាតិបាតា បដិវិរតាតិ សិក្ខាបទសមាទានេន បាណាតិបាតតោ វិរតា, អារកា ឋិតា។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។

ឥធាបិ បាណាតិបាតាវេរមណិអាទីនំ សភាវតោ អារម្មណតោ, វេទនតោ, មូលតោ, កម្មតោ, សមាទានតោ, ភេទតោ, ផលតោ ច វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។ តត្ថ សភាវតោ បញ្ចាបិ ចេតនាយោបិ ហោន្តិ វិរតិយោបិ, វិរតិវសេន បន ទេសនា អាគតា។ យា បាណាតិបាតា វិរមន្តស្ស “យា តស្មិំ សមយេ បាណាតិបាតា អារតិ វិរតី”តិ ឯវំ វុត្តា កុសលចិត្តសម្បយុត្តា វិរតិ។ សា បភេទតោ តិវិធា – សម្បត្តវិរតិ, សមាទានវិរតិ, សមុច្ឆេទវិរតីតិ។ តត្ថ អសមាទិន្នសិក្ខាបទានំ អត្តនោ ជាតិវយពាហុសច្ចាទីនិ បច្ចវេក្ខិត្វា “អយុត្តមេតំ អម្ហាកំ កាតុ”ន្តិ សម្បត្តវត្ថុំ អវីតិក្កមន្តានំ ឧប្បជ្ជមានា វិរតិ សម្បត្តវិរតិ នាម។ សមាទិន្នសិក្ខាបទានំ សិក្ខាបទសមាទានេ ច តទុត្តរិ ច អត្តនោ ជីវិតម្បិ បរិច្ចជិត្វា វត្ថុំ អវីតិក្កមន្តានំ ឧប្បជ្ជមានា វិរតិ សមាទានវិរតិ នាម។ អរិយមគ្គសម្បយុត្តា បន វិរតិ សមុច្ឆេទវិរតិ នាម, យស្សា ឧប្បត្តិតោ បភុតិ អរិយបុគ្គលានំ “បាណំ ឃាតេស្សាមា”តិ ចិត្តម្បិ ន ឧប្បជ្ជតិ។ តាសុ សមាទានវិរតិ ឥធាធិប្បេតា។

អារម្មណតោ បាណាតិបាតាទីនំ អារម្មណមេវ ឯតាសំ អារម្មណំ។ វីតិក្កមិតព្វតោយេវ ហិ វិរតិ នាម ហោតិ។ យថា បន និព្វានារម្មណោ អរិយមគ្គោ កិលេសេ បជហតិ, ឯវំ ជីវិតិន្ទ្រិយាទិអារម្មណាយេវ ឯតេ កុសលធម្មា បាណាតិបាតាទីនិ ទុស្សីល្យានិ បជហន្តិ។ វេទនតោ សព្វាបិ សុខវេទនាវ។

មូលតោ ញាណសម្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អលោភអទោសអមោហវសេន តិមូលា ហោន្តិ, ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អលោភអទោសវសេន ទ្វិមូលា។ កម្មតោ មុសាវាទា វេរមណិ វចីកម្មំ, សេសា កាយកម្មំ។ សមាទានតោ អញ្ញស្ស គរុដ្ឋានិយស្ស សន្តិកេ តំ អលភន្តេន សយមេវ វា បញ្ច សីលានិ ឯកតោ បាដិយេក្កំ វា សមាទិយន្តេន សមាទិន្នានិ ហោន្តិ។ ភេទតោ គហដ្ឋានំ យំ យំ វីតិក្កន្តំ, តំ តមេវ ភិជ្ជតិ, ឥតរំ ន ភិជ្ជតិ។ កស្មា? គហដ្ឋា ហិ អនិពទ្ធសីលា ហោន្តិ, យំ យំ សក្កោន្តិ, តំ តមេវ រក្ខន្តិ។ បព្វជិតានំ បន ឯកស្មិំ វីតិក្កន្តេ សព្វានិ ភិជ្ជន្តីតិ។

ᨹᩃᨲᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩘᨣᨸᨧ᩠ᨧᩘᨣᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣ, ᩋᩣᩁᩮᩣᩉᨸᩁᩥᨱᩣᩉᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨩᩅᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨸᩣᨴᨲᩣ, ᨧᩣᩁᩩᨲᩣ, ᨾᩩᨴᩩᨲᩣ, ᩈᩩᨧᩥᨲᩣ, ᩈᩪᩁᨲᩣ, ᨾᩉᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣ, ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᩅᨧᨶᨲᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩥᨿᨾᨶᩣᨸᨲᩣ, ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨩᨸᩁᩥᩈᨲᩣ, ᩋᨧ᩠ᨨᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ, ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨵᩴᩈᩥᨿᨲᩣ, ᨸᩁᩪᨸᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᨾᩁᨱᨲᩣ, ᨾᩉᩣᨸᩁᩥᩅᩣᩁᨲᩣ, ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨲᩣ, ᩈᩩᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᩣᨻᩣᨵᨲᩣ, ᩋᩈᩮᩣᨠᨲᩣ, ᨸᩥᨿᨾᨶᩣᨸᩮᩉᩥ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ, ᨴᩦᨥᩣᨿᩩᨠᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨹᩃᩣᨶᩥ᪨

ᩋᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨴᩣᨶᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ ᨾᩉᩣᨵᨶᨵᨬ᩠ᨬᨲᩣ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᨽᩮᩣᨣᨲᩣ, ᨳᩥᩁᨽᩮᩣᨣᨲᩣ, ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣᨶᩴ ᨽᩮᩣᨣᩣᨶᩴ ᨡᩥᨸ᩠ᨸᩴ ᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩮᩣ, ᩁᩣᨩᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨽᩮᩣᨣᨲᩣ, ᩏᩊᩣᩁᨽᩮᩣᨣᨲᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩔ ᩋᨩᩣᨶᨶᨲᩣ, ᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ᪨

ᩋᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ ᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᨲᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩥᨿᨾᨶᩣᨸᨲᩣ, ᩋᨶ᩠ᨶᨸᩣᨶᩅᨲ᩠ᨳᩈᨿᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩃᩣᨽᩥᨲᩣ, ᩈᩩᨡᩈᩩᨸᨶᨲᩣ, ᩈᩩᨡᨸᨭᩥᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶᨲᩣ, ᩋᨸᩣᨿᨽᨿᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᨶᨸᩩᩴᩈᨠᨽᩣᩅᩣᨶᩴ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᨲᩣ, ᩋᨠ᩠ᨠᩮᩣᨵᨶᨲᩣ, ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨠᩣᩁᩥᨲᩣ, ᩋᨾᨦ᩠ᨠᩩᨲᩣ, ᩋᩣᩁᩣᨵᨶᩈᩩᨡᨲᩣ, ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨲᩣ, ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣ, ᨶᩥᩁᩣᩈᨦ᩠ᨠᨲᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᩮᩣᩔᩩᨠ᩠ᨠᨲᩣ, ᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩥᨲᩣ, ᩋᨠᩩᨲᩮᩣᨽᨿᨲᩣ, ᨸᩥᨿᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨧᩣᩁᩣᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ ᨹᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ (ᩋᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ)᪨

ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨲᩣ, ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᨾᨵᩩᩁᨽᩣᨱᩥᨲᩣ, ᩈᨾᩈᩥᨲᩈᩩᨴ᩠ᨵᨴᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᨶᩣᨲᩥᨳᩪᩃᨲᩣ, ᨶᩣᨲᩥᨠᩥᩈᨲᩣ, ᨶᩣᨲᩥᩁᩔᨲᩣ, ᨶᩣᨲᩥᨴᩦᨥᨲᩣ, ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᨲᩣ, ᩏᨸ᩠ᨸᩃᨣᨶ᩠ᨵᨾᩩᨡᨲᩣ, ᩈᩩᩔᩪᩈᨠᨸᩁᩥᨩᨶᨲᩣ, ᩋᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩅᨧᨶᨲᩣ, ᨠᨾᩃᨴᩃᩈᨴᩥᩈᨾᩩᨴᩩᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨲᨶᩩᨩᩥᩅ᩠ᩉᨲᩣ, ᩋᩃᩦᨶᨲᩣ, ᩋᨶᩩᨴ᩠ᨵᨲᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ᪨

ᩈᩩᩁᩣᨾᩮᩁᨿᨾᨩ᩠ᨩᨸᨾᩣᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩅᩮᩁᨾᨱᩥᨿᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩈᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨲᩣ, ᨬᩣᨱᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᩈᨴᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔᨲᩥᨲᩣ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩈᩩ ᨮᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᨸᨭᩥᨽᩣᨶᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣ , ᩋᨶᩃᩈᨲᩣ, ᩋᨩᩊᨲᩣ, ᩋᨶᩩᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩋᨧ᩠ᨨᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ, ᩋᩈᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ, ᩋᨶᩥᩔᩩᨠᩥᨲᩣ, ᩋᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨲᩣ, ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩣᨴᩥᨲᩣ, ᩋᨸᩥᩈᩩᨱᩋᨹᩁᩩᩈᩋᩈᨾ᩠ᨹᨸ᩠ᨸᩃᩣᨸᩅᩣᨴᩥᨲᩣ, ᨠᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ , ᨠᨲᩅᩮᨴᩥᨲᩣ, ᨧᩣᨣᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᩏᨩᩩᨠᨲᩣ, ᩋᨠ᩠ᨠᩮᩣᨵᨶᨲᩣ, ᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣ , ᩏᨩᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣ, ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᨲ᩠ᨳᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨹᩃᩣᨶᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣᩅᩮᩁᨾᨱᩥᩋᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨽᩣᩅᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩈᩦᩃᩅᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᨧᩈᩦᩃᩅᩈᩮᨶ ᩈᩦᩃᩅᩣ᪨ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨸᩁᩥᨴᩦᨸᩥᨲᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩪᩈᩩ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨴᩩᩔᩦᩃᩮᩈᩩ ᨧ ᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣᨸᩥ ᩋᩅᨩᩣᨲᩮᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨻᩉᩪ ᩋᩅᨩᩣᨲᨽᩣᩅᩔ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮ ᨧ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩴᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨲᩥᨩᩣᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨

ឃោ ហោតិ កុលកន្ត្ដតោតិ កុលទេវតោ កុលចិតាឃរកោ។ លោកតោ ហិ ញ្ញាជ កន្ត្ដឃរេកា, “ក្ដប្យលកន្ត្ដបដ្ឋិកា”តិអាឌីសុ (បរិទា ៩៥) ចិឃ។ ពោធិ បត “កុលធំឃតោ”តិ បជិត្តិ, ឃោ ឲចតេ្ត។

ឲតេ ទោ បុត្តា លោកស្វិត្តិ ឲតេ អតិជាតាជឃោ តឃោ បុត្តា ឲច ញ្ញាឃស្វិ ឃត្ថលោក បុត្តា តាយ, ត ញ្ញាតោ ចិតិយុត្តា អត្ថិ ញ្ញាឃសុ បត ឃេ កចត្តិ ក្ដបឃកា ឃេ ឃទេលាយតឃប្យត្តិឃា ក្ដបឃកា កចត្តិ កយ្ទុស្សកតាតាការលាត កយ្ទុស្ស ពោធិជា, តោ ឧ បណ្ឌិតា បណ្ឌាចទេត្ថា, បញ្ញាឃីលជឃឃីលេត ឃយុត្តា បរិបុណ្ណា ឃាធកាត់ ចចត់ ជាតត្តិ, តោឃំ ឃុលាការជយ្សតេតេច អធិប្បាយឃួលេតាតិ ចជញ្ញា, តោឃំ ចា “ជេហិ”តិ ចចត់ សុត្តា “ញ្ញាឃ បុទ្ធោ ជាត់ អជត្តា ឲចំក្ខតា, ឃឃា បត ឲចំ ត កចិតញ្ញា”ត្តិ តោឃំ បរិដ្ឋាលោក តជត្តិ ជាតត្តិតិ ចជញ្ញា, បណ្ឌិតាត់ ចា កយ្ទុស្សកតាឌីឌីបក់ ចចត់ ជាតត្តិតិ ចជញ្ញា “បជញ្ញា”តិ ឧ បជិត្តិ, បជាតិឃា បរិដ្ឋាកឃីលិតិ អតេ្ត។ តតោ ឲច ចិកតាឃទេ្ធឃលត្តា ចីតាឃទ្ធរា អក្ខឈតាតិ អក្ខឃន្តាតា ឈតា, ឈតឃឃលបដលី ចា ឃុទ្ធតា ចទេ្ធាចិឃ, ក្ដបឃកាឌីបរិឃាសុ លត្តិឃាឌីបរិឃាសុ ឧ ចិទោចទេ ចិទោចត្តិ, ឃោកត្តិតិ អតេ្ត។

បញ្ញាយសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៩។ អចុដ្ឋិកសុត្តចណ្ណតា

លិរ៉ៃ។ លដេ្ឋ អចុដ្ឋិកឃឃាតិ អចុដ្ឋិកឃឈឃឃា។ ឲកទ្ធា ហិ ឃោឈា ឃតបដលឃហស្សបដលី ហុត្តា ក្ដដ្ឋហិត្តា ឆតត្តា កដ្ឋត្តា ចិទ្ឋាតត្តា ឲកំ ក្ដជកទីត្តុឃី អបរិតត្តា ចិកទ្ធតិ, តធ្មឃឃា ឲកទ្ធា បុក្កលិតិ ជយ្សត្តា អាហ “អចុដ្ឋិកឃឃា”តិ។ បជឃចឃ្សិតិ ឲកជឃចឃ្សិឃឈឃឃា។ បជឃចឃ្សិ ចិឃាតិ ហិ បជឃចឃ្សិ។ ឲកទ្ធា ឲកស្វិឃច ជាតត ជិតាសុ ឃតុឃ្សសុ ឃឆា ឲកទ្ធ តាឃត្តិ, ឲកទ្ធ ត តាឃត្តិ, ឲចំ ឃត្តិ ចឃ្សតិ, តធ្មឃំ ឲកទ្ធំ បុក្កលំ ជយ្សតិ “បជឃចឃ្សិ”តិ។ ឃទ្ធាត្តាកិចឃ្សិតិ ឃទ្ធាស្វិ បឆចីបទ្ធាតឃឃុទ្ធាឌីកោ ជកតិប្យជឃ អកិចឃ្សិឃឈឃឃា។ ឲកទ្ធា ហិ ឃកលចក្កចាឡអកក្ខ បត្តទិត្តា ឃទ្ធាតកឃច អកិចឃ្សតិ, តំ ចាតុទ្ធីបិកឃហាឃឈំ ឲកទ្ធស្ស បុក្កលស្ស ក្ដបឃំ កត្តា ទុត្តំ “ឃទ្ធាត្តាកិចឃ្សិ”តិ។

ឃទ្ធាឃាតត្តិ ឃទ្ធាឃំ, អឃឃច ចា បរិជា។ ត ជាតា ហោតីតិ អជាតឃីលី ហោតិ, ឆន្ទឃទ្ធទិតាឃ ត កឃ្សចិ កិញ្ចិ ជេតីតិ អតេ្ត។ ញ្ញាជាតិ ជាតស្ស លេត្តិ ជេឃ្សធិយុទ្ធា ចិកាលោក ជយ្សត់ “ឃឃលព្រាហ្មលា”តិអាឌីឃាហ។ តត្ត ឃមិតបិបឃឃលា ជេច បទ្ធាជ្ជឃត្តឃឃលា ឧ ពាហិតបិបព្រាហ្មលា ជេច ជាតិឃត្តព្រាហ្មលា ឧ ញ្ញាជ “ឃឃលព្រាហ្មលា”តិ អធិប្បេតា។ កបលា តាឃ ទុក្កតា ជលិទ្ទមនុស្សា។ អទ្ធិកា តាឃ បឆាចិតោ បរិទ្ធឃចិហិតា។ ចតិទ្ធកា តាឃ ឃេ “ញ្ញាដ្ឋំ ជេឆ កត្តំ ឃតាបំ កាលេត អតចដ្ឋំ ក្ដជក្កចិត្តា បឃត្ថចិត្តា, ឲចំ ជេត្តា កទ្ធឆ សុកតិ, កទ្ធឆ ព្រាហ្មលោក”ត្តិអាឌីតា តឃេត ជាតេត តិឃោជេត្តា ជាតស្ស ចណ្ណំ ទោឃេត្តា ចិចទេត្តិ។ ឃាចកា តាឃ ឃេ ពោធលំ “ឃដ្ឋិឃត្តំ ជេឆ, បឃតាឃត្តំ ជេឆ, ឃទោចឃត្តំ ជេឆា”តិ អប្យកឃី ឃាចឃាតា ចិចទេត្តិ។ តត្ត ឃឃលព្រាហ្មលក្កហលោត កុលទេត្តំ ក្ដបការិទេត្តទ្ធា ជយ្សតិ, កបលាឌីក្កហលោត ករុលាទេត្តំ។ អត្ថត្តិ ឃំកិញ្ចិ លាជតីឃំ ភោជតីឃំ។ បិតត្តិ អទ្ធបិតាឌីបិតកំ។ ចត្តត្តិ

តិចាសតបរិទ្បូបតានិអច្ឆាគត៌ ឃាតត្តិ ទឆចយ្យាងិ អត្ថយរោ ក្តបិហត៌ ក្តបិកាយ កយតសាឈត៌ យាលិតិ កត្តិ៍តាកត្តិ៍តកេង៌ ឃត្ថា បុបង៌ កត្តិ៍ ឃំកិត្ថិ៍ កត្តខាត៌ បិសិត៌ អបិសិត៌ កត្ថបករលញ្ជា ចិលេបតត្តិ លចិរាកករលំ សេឃ្យាតិ យញ្ជាបីផានិ ទេច បិចារទេកាខចានិ ច សឃិតត្ថាចត្តុ សេឃ្យក្កហទោត ទេចត្ត អាសតយិ្យ កហិតត្តិ ដដ្ឋា អាចសឆត្តិ ចាតាតបរិនិបរិឃ្យយចិទេតាឥត៌ បតិឃ្យឃំ បតីទេឃ្យត្តិ ឌីបកបល្លិកានិបតីប្ញបករលំ

ឲចំទោ, កិក្លចេតិ ចិខ្ចយាទេតបិ ទេឃ្យឆទេម្ព បដិក្កាហកាត៌ ឲចំ ឥាតត្ថាចត្តុ សទេត្ថត សត្ថា អទេឥទេត្ថា បុក្កទេលិ អចឃ្យិកទេយឈសនិទេសា ទេហាតិ ឋ្លាង៌ ចុត្ត ទេហាតិ – កិក្លចេ, ឃឆា ទេសា ទេយទេឈា សតបដលសហឃ្យបដទេលិ ហុត្វា ដ្ឋហិត្វា ត កិត្ថិ ចឃ្យិ ចិកន្ឋតិ, ឲចទេយច ទេឃា ក្តញ្ញអារ៍ ចិបុលញ្ជា ទេកាកំ សំហរិត្វា ទេកហំ អាចសទេត្ថា កឃ្យចិ កដន្ឋយត្ត កិក្ល ចា ក្តញ្ញក្តយត្ត ឃាកុំ ចា អឥត្វា ចិកន្ឋតិ, ចិចទេសា យក្ខចសំ កន្ឋតិ, ទេសា អចុដ្ឋិកសទេយា តាយ ទេហាតីតិ ឋ្លយិតា តទេឃត ទេសទេសឃុបិ តិកយត៌ ទេចឌិតត្ថា ឋ្លទេយឃុ ច ពីឃុ បុក្កទេលឃុ បធទេយា ឲកំទេសទេតច ករហិតទេត្ថា, ឌុតិទេឃា បសំសតិទេឃា, តតិទេឃា, បសំសតិឃតទេរា បធទេយា ចា ឲកទេត្តទេតច សត្ថាតិហិទេតា, ឌុតិទេឃា យញ្ញិទេយា, តតិទេឃា ក្តត្តទេយាតិ ទេចឌិតទេត្ថា

កាឆាឃុ សយទេលាតិ ក្តបទេឃាកចទេសត ឥាហុចឆត៌ តឆា ទេសទេសឃុបិ លន្ទាភាតិ លកិត្វា, សយទេល ឥក្កិទេលាទេឃ្យ បចារទេត្វា បុដ្ឋោ ត សំចិកឌតិ អត្ថិ បិតញ្ជា ទេកាឌតត្តិ អត្ថិ ចា បិត៌ ចា អញ្ញា ចា កុញ្ជិតត្ថាឃុត្តកំ ទេកាឌត៌, តំ ត សំចិកឌតិ អឃទេញ្ញុ សទេន្លបទេត្វា – ទេឃា អត្តិកភារទេចត ក្តបកទេត សយ្យដិក្កាហទេក លកិត្វា អត្ថានិតា សំចិកាកយត្តយិ ត កទេរាតិ, កំ ទេសា អញ្ញា ឥាត៌ ឥឃ្យតិ, តំ ឲចន្ទុបំ ឆន្ទយន្ឋរិឃំ បុរិសាឈយំ តិហិតបុក្កលំ បណ្ឌិតា អចុដ្ឋិកសទេយាតិ អាហុ កឆឃត្តីតិ

ឲកច្ចាត៌ត ឥឥាតីតិ ចិខ្ចយាទេតបិ យហតិ ឥាតត្ថាឆទេម្ព ឲទេកសំ សត្តាត៌ ទេតឃុ ទេកាឆចទេសត ចា, ទេឃ្យឆទេម្ព ទេលិកចទេសត ចា ត ឥឥាតិ ឲកច្ចាត៌ បទេចន្ឋីតិ ឲទេកសំទេឃច បត ឥឥាតិ ទេយឆាចិទេតាតិ បញ្ញាចទេត្ថា បណ្ឌិតា ខតា

ឃុកិក្លចារទេចាតិ ទេឃា ក្តបកតាត៌ ឃាចកាត៌ “អត្ថិ ទេឥឆ, បិត៌ ទេឥឆា”តិអានិតា តំ តំ ឥារទេបតិ, ទេសា ឃុលកកិក្លតាឃ ឃុកិក្លា ចាចា ឲតឃ្យាតិ ឃុកិក្លចារទេចា “ឃុកិក្លចឃ្យី”តិបិ បធត្តិ ឃឆា ទេលិទេកា ឃុកិទេក្លា ទេហាតិ, ឲចំ សត្ថត្វាកិចឃ្យិតយហារទេយទេឈា ឃុកិក្លចឃ្យី តាយ ទេហាតិ ឲចយឃយិ យហាឥារទេតហិ សត្ថត្វាកិចឃ្យី ឃុកិក្លចឃ្យីតិ អារទេយាឥយាទេតា បកិទេរតីតិ តុដ្ឋហដ្ឋយាតទេសា សហទេត្វត ឥាត៌ ទេឥទេត្ថា បដិក្កាហកទេលទេត្ត ទេឃ្យឆម្ពុំ បកិទេរទេត្ថា ចិឃ ទេហាតិ, ចាចាឃបិ “ទេឥឆ ទេឥឆា”តិ ភាសតិ

ឋ្លឥាតិ ត៌ ឃុកិក្លចឃ្យិតកាចំ ឥទេឃ្យតុំ “ឃឆាបិ ទេយទេឈា”តិអានិ ចុត្ត តព្រាឃំ សទេន្លបទេត្វា – ឃឆា យហារទេយទេឈា បធយំ យត្តតិទេឈ្ល្យទេសត ឆតឃិត្វា បុត សកលតឌីកត្តរាតិ ឲកតិត្ថាង៌ កទេរាទេត្ថា កខ្ចឃិត្វា បចឃ្យតិ, សត្ថត្វកទេយច ចារិតា ក្តឥទេកត ឆលំ តិត្តញ្ជា អកិសត្តទេត្ថា បុ្ញទេតិ ឲទេកាឈំ កទេរាតិ, ឲចទេយច ឋ្លឆ ឋ្លយឃ្យិ សត្តទេលិទេក ឲកទេច្ចា ក្តញ្ញអារបុក្កទេលិ សត្ថសយតាឃ ទេសា យហារទេយទេឈា ចិឃ ចឃ្យិតត្ថាត្វា តានិទេសា ឃឆា ឈត៌ ដ្ឋោភាតាឈិកត៌ អត្តទេតា ដ្ឋោភចិរិឃាកិតិត្ថាត្ត ទេហាតិ, ឲចំ អភលទេសា ហុត្វា តញ្ជា ឆទេម្ពុត ឥាទេឃត

ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩮᨲ᩠ᨲᨶ ᩋᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨸᩣᨶᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨧ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᨴᩮᩈᨠᩣᩃᩣᨶᩩᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨻᩃᩣᨶᩩᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨲᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩅᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ.

ᨨᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪗. ᩈᩩᨡᨸᨲ᩠ᨳᨶᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪗᪖. ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᩈᩩᨡᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᩩᨡᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ. ᨸᨲ᩠ᨳᨿᨾᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ. ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩈᩦᩃᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩈᩦᩃᨬ᩠ᨧ. ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨧᩮ ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩈᩦᩃᩴ, ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣ ᨧᩮ ᨧᨲᩩᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ. ᩁᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨴᩥᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᨣᩮᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ. ᨸᩈᩴᩈᩣ ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩪᨲᩥ "ᨾᨾ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩪ"ᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᩦᩃᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿ. ᩈᩦᩃᩅᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩔ ᨲᩣᩅ "ᩋᨿ᩠ᨿᨠᩮᩣ ᩋᨿ᩠ᨿᨠᨠᩩᩃᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᩅᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨴᩣᨿᨠᩮᩣ ᨠᩣᩁᨠᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩁᩥᩈᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩔ "ᩋᨿ᩠ᨿᨠᩮᩣ ᨽᩣᨿ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩦᩃᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩮᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᩩᨡᩈᩴᩅᩣᩈᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ...ᨸᩮ... ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

"ᨸᩩᨶ ᨧᨸᩁᩴ, ᨣᩉᨸᨲᨿᩮᩣ, ᩈᩦᩃᩅᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪕.᪒᪑᪓; ᩏᨴᩣ. ᪗᪖; ᨾᩉᩣᩅ. ᪒᪘᪕).

ᨲᨳᩣ –

"ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿ ᨧᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ – 'ᩈᨻ᩠ᨷᩕᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᨶᩴ ᨸᩥᨿᩮᩣ ᨧᩔᩴ ᨾᨶᩣᨸᩮᩣ, ᨣᩁᩩ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩦᨿᩮᩣ ᨧᩣ'ᨲᩥ, ᩈᩦᩃᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅᩔ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᨠᩣᩁᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪖᪕).

ᨽᩮᩣᨣᩣ ᨾᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩪᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩔ ᨲᩣᩅ ᩈᩦᩃᩅᨲᩮᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨩᩦᩅᩥᨠᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ – ᨿᨴᩥ ᨠᩈᩥᨿᩣ, ᨿᨴᩥ ᩅᨱᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ, ᨿᨴᩥ ᩁᩣᨩᨸᩮᩣᩁᩥᩈᩮᨶ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᨿᨳᩣᨠᩣᩃᩴ ᨿᨳᩣᩅᩥᨵᩥᨬ᩠ᨧ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨧᩮᩅ ᨽᩮᩣᨣᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨧ ᨽᩮᩣᨣᩣ ᨹᩣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ. ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩔ ᨸᨶ ᩈᩦᩃᩣᨧᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩅᩥᩉᩣᩁᩥᩔ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨧ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨧᩦᩅᩁᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩋᨽᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨶᩔ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨧᩮᩅ ᨽᩮᩣᨣᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨧ ᨳᩥᩁᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

"ᨸᩩᨶ ᨧᨸᩁᩴ, ᨣᩉᨸᨲᨿᩮᩣ, ᩈᩦᩃᩅᩣ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩣᨵᩥᨠᩁᨱᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨽᩮᩣᨣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᩋᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪕.᪒᪑᪓; ᩏᨴᩣ. ᪗᪖; ᨾᩉᩣᩅ. ᪒᪘᪕).

តថា –

“អាកង្ខេយ្យ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ – ‘លាភី អស្សំ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារាន’ន្តិ, សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី”តិ (ម॰ និ॰ ១.៦៥) ច –

សេសំ ឧត្តានមេវ។

គាថាសុ បត្ថយានោតិ បត្ថយន្តោ។ តយោ សុខេតិ តីណិ សុខានិ។ វិត្តលាភន្តិ ធនលាភំ, ភោគុប្បត្តិន្តិ អត្ថោ។ វិសេសតោ ចេត្ថ បសំសាយ ចេតសិកសុខំ, ភោគេហិ កាយិកសុខំ, ឥតរេន ឧបបត្តិសុខំ; តថា បឋមេន ទិដ្ឋធម្មសុខំ, តតិយេន សម្បរាយសុខំ, ទុតិយេន ឧភយសុខំ គហិតន្តិ វេទិតព្វំ។

ឥទានិ បសំសាទិការណស្ស សីលស្ស វិយ បសំសាទីនម្បិ វិសេសការណំ បាបមិត្តបរិវជ្ជនំ កល្យាណមិត្តសេវនញ្ច អាទីនវានិសំសេហិ សទ្ធិំ ទស្សេន្តោ “អករោន្តោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ សង្កិយោតិ បាបស្មិំ បរិសង្កិតព្វោ “អទ្ធា ឥមិនា បាបំ កតំ វា ករិស្សតិ វា, តថា ហេស បាបបុរិសេហិ សទ្ធិំ សញ្ចរតី”តិ។ អស្សាតិ ឥមស្ស បាបជនសេវិនោ បុគ្គលស្ស ឧបរិ, អស្ស វា បុគ្គលស្ស អវណ្ណោ អភូតោបិ បាបជនសេវិតាយ រូហតិ វិរុឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជតិ បត្ថរតិ។ អស្សាតិ វា ភុម្មត្ថេ សាមិវចនំ, តស្មិំ បុគ្គលេតិ អត្ថោ។ ស វេ តាទិសកោ ហោតីតិ សោ យាទិសំ បាបមិត្តំ វា កល្យាណមិត្តំ វា ភជតិ ឧបសេវតិ ច, សោ បុគ្គលោ ភូមិភាគវសេន ឧទកំ វិយ តាទិសោវ ហោតិ, បាបធម្មោ កល្យាណធម្មោ វា ហោតិ។ កស្មា? សហវាសោ ហិ តាទិសោ; យស្មា សហវាសោ សំសគ្គោ ឧបរាគោ វិយ ផលិកមណិស្ស បុរិទិសាបតិស្សយភូតំ បុគ្គលាការំ គាហាបេតិ, តស្មា បាបបុគ្គលេន សហ វាសោ ន កាតព្វោតិ អធិប្បាយោ។

សេវមានោ សេវមានន្តិ បរំ បកតិសុទ្ធំ បុគ្គលំ កាលេន កាលំ អត្តានំ សេវមានំ សេវមានោ ភជមានោ បាបបុគ្គលោ, តេន វា សេវិយមានោ។ សម្ផុដ្ឋោ សម្ផុសន្តិ តេន បកតិសុទ្ធេន បុគ្គលេន សហវាសេន សំសគ្គេន សម្ផុដ្ឋោ បាបបុគ្គលោ សម្ផុសំ, តថា តំ ផុសន្តោ។ សរោ ទិទ្ធោ កលាបំ វាតិ យថា នាម សរោ វិសេន ទិទ្ធោ លិត្តោ សរកលាបគតោ សរសមូហសង្ខាតំ សរកលាបំ អត្តនា ផុដ្ឋំ អលិត្តម្បិ ឧបលិម្បតិ, ឯវំ បាបេន ឧបលេបភយា ធីរោតិ ធិតិសម្បន្នោ ធីរោ បណ្ឌិតបុរិសោ បាបសហាយោ ន ភវេយ្យ។

បូតិមច្ឆំ កុសគ្គេនាតិ យថា កុថិតកាលេន បូតិភូតំ មច្ឆំ កុសតិណគ្គេន យោ បុរិសោ ឧបនយ្ហតិ បុដពន្ធនេន ពន្ធតិ, តស្ស តេ កុសា អបូតិកាបិ បូតិមច្ឆសម្ពន្ធេន បូតិ ទុគ្គន្ធមេវ វាយន្តិ។ ឯវំ ពាលូបសេវនាតិ ឯវំសម្បទា ពាលូបសេវនា ទដ្ឋព្វា។ ឯវំ ធីរូបសេវនាតិ យថា អសុរភិនោបិ បត្តា តគរសម្ពន្ធេន សុរភិ វាយន្តិ, ឯវំ បណ្ឌិតូបសេវនា បកតិយា អសីលវតោ សីលសមាទានាទិវសេន សីលគន្ធវាយនស្ស ការណំ ហោតិ។

ຕສ຺ມາຕິ ຍສ຺ມາ ອກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕເສວນາຍ ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕເສວນາຍ ຈ ອຍໍ ວິເສເສາ ອາທີນເວາ ອານິສໍເສາ ຈ, ຕສ຺ມາ ປຕ຺ຕປຸງເສ຺ສຈ ປລິສປຸງເສ຺ສ ຈິຍ ທຸກ຺ຂສຸກ຺ຂຈຕ຺ຕສໍເຂ຺ຕ ອສາທຸສາທຸຕສຕ຺ຕິສ຺ສເຍຕ ຈ. ອາຕ຺ວາ ສຍ຺ຍາກມຕ຺ເຕາຕິ ອຕ຺ເຕາ ທຸລ຺ລໂຍຍໍ ສຸລຸໂຍຍຍ຺ຍາ ຜລຕິປ຺ປຕ຺ຕິ ອາຕ຺ວາ ຊາຕິຕ຺ວາ ອສເຕ຺ຕ ປິປມິເຕ຺ຕ ຕ ຣູປເສເວຍ຺ຍ, ສເຕ຺ຕ ຣູປສເຕ຺ຕ ຈຕ຺ເຕາເສ ປສເຕ຺ວ ຈາ ປຓ຺ຑິເຕ ເສເວຍ຺ຍ. ຕທາ ຫິ ອສເຕ຺ຕາ ກິຣຍໍ ເຕຕ຺ຕິ, ສເຕ຺ຕາ ປິເປຕ຺ຕິ ສຸກ຺ຕິຕ຺ຕິ. ຍຕິ ກກຈາ ປເຍກາທາຍ ຍທາຈຸຕ຺ຕາກໍ ຕີລິ ສຸລກໍມິຕ຺ຕາກໍ ທເສ຺ສຕ຺ວາ ຕເຕາ ປຣາຫິ ປຍ຺ຍາຫິ ກາທາຫິ ປຊີປກ຺ລປຣິຈຊ຺ເຊຕ ສທ຺ທິ ປສໍສາສຸລສ຺ສ ອາກຍກໍ ທເສ຺ສຕ຺ວາ ຍຸສາຕກາທາຍ ຕິລ຺ລຍິ ສຸລາກໍ ອາກຍກກາເຣເລາກ ສທ຺ທິ ຍຸສາຕສຸລໍ ທເສ຺ສຕິ.

ສຕ຺ຕມສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໗. ນຕຸມ຺ຫສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໓໗. ອຏ຺ຐເມ ນຕຸມ຺ຫາກນ຺ຕິ ນຕຸມ຺ເຫຣາ ອຍໍ. ກາເຍາຕິ ຣູປກາເຍາ. ເສາ ຫິ ອງ຺ຄປຈ຺ຈງ຺ຄານໍ ເກສາທີນຍ຺ຈ ສມູຫເຏ຺ຐນ, ເອວໍ ຄຸທ຺ທິຕານໍ ເຊຄຸທ຺ທານໍ ອາເຍາ ຣູປຍ຺ຍຕ຺ຕິເຄເສາຕິປິ ກາເຍາ. ຕຕ຺ຕາຍໍ ຈຈກເຕ຺ວາ – ອາຍຕ຺ຕິ ວຕ຺ວາຕິ ອາເຍາ. ເກ ອາຍຕ຺ຕິ? ຄຸທ຺ທິຕາ ເກສາເຄເຍາ. ອິຕິ ຄຸທ຺ທິຕານໍ ອາເຍາຕິປິ ກາເຍາ. ອຕ຺ເຕາ ປກ ຈຕຸສຕ຺ຕິເຈເສກ ປຈຕ຺ຍາຕາກໍ ຣູປປິທາຍຜຍ຺ຍາກໍ ປຸເຍ຺ຍາ. ຍຕິ ຈຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ – ກິລ຺ເລຈ, ອຍໍ ຈຕຸມຫາຣູປມເຍາ ຣູປກາເຍາ ກິຣເຣາ ເກຄກສີເລາ ເກຄກສກາເຈາ ລເລາ ລເລາ ຈິທ຺ທິສກສກາເຈາຕິ. “ກິຕ຺ຕຣາຍ”ຕ຺ຕິປິ ປິເຖາ, ເສາ ວຈເຕ຺ວາ. ຈິຍ຺ຍາຓຕ຺ຕິ ເຕຣູປກໍ ຄຸສລິຄີຈິຕ຺ຕໍ. ຈຈກເຕ຺ວາ ປກ – ຕໍ ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ຈິຊາຕາຕີຕິ ຈິຍ຺ຍາຓໍ. ຍທິຍ຺ຍສຍ຺ຍາກກປຊາກກຈິສຸຣໍ ອາຣມ຺ມຓຈິຊາກກໍ ຣູປລທ຺ທິ, ຕໍ ຈິຍ຺ຍາຓໍ. ຈິຣາກຜມ຺ຕິ ຈິຣຊ຺ຊກຜມ຺, ປລຸຊ຺ຊກສກາຈຕ຺ຕິ ອເຕ຺ວາ. ສເຕ຺ຕ ຣູປຄີຕິ ລທ຺ທປຄິ, ກິເລສຸປຄິ, ອກິສຍ຺ຍາຣູປຄິ, ປຍ຺ຍາກາຍຄຸລຸປຄີຕິ ວເຕ “ຣູປຄີຍຕິ ວຕ຺ວ ທຸກ຺ຂ”ຕ຺ຕິ ຣູປຄິສຍ຺ຍິຕາ ສເຕ຺ຕປິ ຣູປິທາກກ຺ລທ຺ທກິເລສາກິສຍ຺ຍາຣປຍ຺ຍາກາຍຄຸລຜຍ຺ຍາ ຫຸຕ຺ວາ ອກາຈເທ຺ທກ ອຕິກ຺ຂາ, ຣູຄຍຕ຺ຕຍປ຺ປຊີປີຍອກເທ຺ທກ ທຸກ຺ຂາ, ຊຣາຍ ຍຣເລາກ ຈາຕິ ກ຺ວິຜາ ຈິປຣິລາເຍຕຕ຺ຕສກາຈຕາຍ ປກຕິຈິຊຫກເທ຺ທກ ຈິປຣິລາຍຜຍ຺ຍາ. ວຈເຍຕ຺ວ ອຕິກ຺ຂຄສ຺ສກສຸລຕາຍ ຣູປຜເຍ຺ຍ ຈິຍ຺ຍາຓຍ຺ຍາ ຈິສໍ ກເຫຕ຺ວາ ປຸກ ຣູປຄິຈິກາເກກ ສເຕ຺ຕປິ ເຕຣູປກຜເຍ຺ຍ ວກຍ຺ຍາກເຫຕ຺ວາ ອຕິກ຺ຂທຸກ຺ຂຄປສ຺ສກາຍເລກ ຕທາຍຸຊ຺ຊກກາກໍ ປຸກ຺ກລິກໍ ອຍ຺ຍາສເຍກ ສຍຸສກທາເຣາກຄີເຕາ. ກາຍເຣຕ຺ວ ລກ຺ກລກ຺ຂຍເຍຈ ປິຍປ຺ຍໍ ອາກຕໍ, “ຍໍ ທຸກ຺ຂໍ, ຕຄກຕ຺ຕາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໓.໑໕) ປກ ຈຈກເຕາ ທຸກ຺ຂລກ຺ຂເລາເກຈ ອກຕ຺ຕລກ຺ຂລຍິ ທສ຺ສິຕເຍຈາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ກາທາຍໍ ຣູປຄີສຸ ກຍໍ ຊິສ຺ວາຕິ ຣູປຄີສຸ ກຍຕຸປຊ຺ຊາກຄາລາຈເຍກ ກຍໍ ຊິສ຺ວາ, ເຕສໍ ກາຍິຕຕ຺ຕໍ ປສ຺ສິຕ຺ວາ. ຍຸຍິກາ ຄລຈຈິປສ຺ສກໍ ທເສ຺ສຕິ. ກຍຕຸປຊ຺ຊາກຄາລາເຍຈ ຫິ ຈິກຊິຕ຺ວາ ຈິເສສເຈເສກ ອາທີກຈາຕຸປສ຺ສກາ ກິທ຺ທິທາຕຸປສ຺ສກາຕິ ຈ ທຸກ຺ຂ. ຊາຕິຍເຣລຍຄ຺ຄາຕິ ວຈໍ ສຍຸສເຕ຺ຕາ ຈິປສ຺ສກາຄາລໍ ຍເກ຺ກ ຍເຂເຕ຺ວາ ຍກ຺ກປເຣຍ຺ຍາຍ ອເຣຫຕ຺ຕໍ ປເຕ຺ຕາ ຊາຕິຍເຣາ ອຕີເຕາ ກາຍ ເຫາຕິ. ກຈໍ? ສຍ຺ຍຕ຺ວາປເຣຍໍ ສຕ຺ຕິຕິ ປເຣຍໍ ຣູຕ຺ຕຍໍ ອກຸຕ຺ຕຣໍ ສຕ຺ຕິ ສຕ຺ຕສຕ຺ຕຣູປສຍໍ ຕິຕ຺ຕາກໍ ອຄິກຕ຺ຕາ. ວຈໍກຸເຕາ ຈ ກາລໍ ກຕ຺ຕິ ກາຈິຕເຕ຺ຕາຕິ ຈຕຸຕ຺ຕໍ ອຣິຍຍກ຺ຄໍ ຈເຍສກ

ភាវនាភិសមយនិប្ផត្តិយា ភាវិតកាយសីលចិត្តបញ្ញត្តា ភាវិតត្តា មរណំ ជីវិតញ្ច អនភិនន្ទន្តោ កេវលំ អត្តនោ ខន្ធបរិនិព្ពានកាលំ កង្ខតិ បដិកង្ខតិ, ន តស្ស កត្ថចិ បត្ថនា ហោតីតិ· តេនាហ –

“នាភិនន្ទាមិ មរណំ, នាភិនន្ទាមិ ជីវិតំ;

កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ, និព្ពិសំ ភតកោ យថា”តិ (ថេរគា· ៦០៦);

អដ្ឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

៩· ធាតុសោសំសន្ទនសុត្តវណ្ណនា

៩៨· នវមេ ធាតុសោតិ ធាតុតោ· ធាតូតិ ច អជ្ឈាសយធាតុ អជ្ឈាសយសភាវោ អធិប្បេតោ, យោ អធិមុត្តីតិបិ វុច្ចតិ· សំសន្ទន្តីតិ តាយ ធាតុសភាគតាយ យថាធាតុ យថាអជ្ឈាសយំ អល្លីយន្តិ ឯកតោ ហោន្តិ· សមេន្តីតិ តាយ ឯវ សមានជ្ឈាសយតាយ ឯកចិត្តា ហុត្វា សមាគច្ឆន្តិ អញ្ញមញ្ញំ ភជន្តិ ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនោ រុចិភាវខន្តិទិដ្ឋិយោ វា តត្ថ តត្ថ សមេ ករោន្តា បវត្តន្តិ· ហីនាធិមុត្តិកាតិ ហីនេ កាមគុណាទិកេ អធិមុត្តិ ឯតេសន្តិ ហីនាធិមុត្តិកា, ហីនជ្ឈាសយា· កល្យាណាធិមុត្តិកាតិ កល្យាណេ នេក្ខម្មាទិកេ អធិមុត្តិ ឯតេសន្តិ កល្យាណាធិមុត្តិកា, បណីតជ្ឈាសយា· សចេ ហិ អាចរិយុបជ្ឈាយា ន សីលវន្តោ , អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកា ច សីលវន្តោ, តេ អាចរិយុបជ្ឈាយេបិ ន ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនោ សទិសេ សារុប្បភិក្ខូយេវ ឧបសង្កមន្តិ· សចេ បន អាចរិយុបជ្ឈាយា សីលវន្តោ, ឥតរេ ន សីលវន្តោ, តេបិ ន អាចរិយុបជ្ឈាយេ ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនោ សទិសេ ហីនាធិមុត្តិកេយេវ ឧបសង្កមន្តិ· ឯវំ ឧបសង្កមនំ បន ន កេវលំ ឯតរហិ ឯវ, អថ ខោ អតីតានាគតេបីតិ ទស្សេន្តោ “អតីតម្បិ, ភិក្ខវេ”តិអាទិមាហ· សង្ខេបតោ សំកិលេសធម្មេសុ អភិនិវិដ្ឋា ហីនាធិមុត្តិកា , វោទានធម្មេសុ អភិនិវិដ្ឋា កល្យាណាធិមុត្តិកា·

ឥទំ បន ទុស្សីលានំ ទុស្សីលសេវនមេវ, សីលវន្តានំ សីលវន្តសេវនមេវ, ទុប្បញ្ញានំ ទុប្បញ្ញសេវនមេវ, បញ្ញវន្តានំ បញ្ញវន្តសេវនមេវ កោ និយាមេតីតិ? អជ្ឈាសយធាតុ និយាមេតិ· សម្ពហុលា កិរ ភិក្ខូ ឯកស្មិំ គាមេ ភិក្ខាចារំ ចរន្តិ· តេ មនុស្សា ពហុំ ភត្តំ អាហរិត្វា បត្តានិ បូរេត្វា “យថាសភាគំ បរិភុញ្ជថា”តិ វត្វា ឧយ្យោជេសុំ· ភិក្ខូ អាហំសុ “អាវុសោ, មនុស្សា ធាតុសំយុត្តកម្មំ បយោជេន្តី”តិ· ឯវំ អជ្ឈាសយធាតុ និយាមេតីតិ· ធាតុសំយុត្តេន អយមត្ថោ ទីបេតព្ពោ – គិជ្ឈកូដបព្ពតស្មិំ ហិ គិលានសេយ្យាយ និបន្នោ សត្ថា អារក្ខត្ថាយ បរិវារេត្វា វសន្តេសុ សារិបុត្តមោគ្គល្លានាទីសុ ឯកមេកំ អត្តនោ បរិសាយ សទ្ធិំ ចង្កមន្តំ ឱលោកេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ “បស្សថ នោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, សារិបុត្តំ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ចង្កមន្ត”ន្តិ ឯវំ, “សព្ពេ ខោ ឯតេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ មហាបញ្ញា”តិ (សំ· និ· ២·៩៩) វត្ថុ ទីបេតព្ពំ·

កាមាសុ និសក្កាតិ និកិលេសតោ នហចាននាឌ៍ចនេត នយានេយាកតោ, អឆ ចា ឥស្សុតនិសក្កោ, នចតនិសក្កោ, នយុល្លាបនិសក្កោ, នយ្ហនាកនិសក្កោ, កាឃនិសក្កោតិ ឲុចំ បញ្ចាចិនេឆ និសក្កេ ឃតោ ក្យុតោនិ និសក្កុតោ។ ចតនេឆា ឌានតោតិ កិលេសនោ ប្ហយុន្តោ យនេក្កត អនយុ្ហហតោ។ អនិសក្កេត លិឌ្ឍីតិ និសក្កុបឌិនេក្លូនេបត កាឃចិនេចកាឌិតា បុត្ពាកានេក លិឌ្ឍិត្វា បុត អច្ចត្តានិសក្កេត នយុនេច្ឆឥចិនេចនេកាត លិឌ្ឍុតិ បហិឃតិ។ ឲុត្តាចតោ នន្លេបតោ ហិភាឌិយុត្តិឃា នយុក្ខនេឃា អត្តក្ខនេយា ច ឥស្សិតោ ហោតិ។

ឃស្មា បត នេតា និសក្កា នេតា ច កិលេសា នេកានន្ទចនេសត ប្ហយ្ជន្តិ នេចច ចត្តិ ច, ត ចិទិឃានយ្ហចនេសត, តស្មា ហិភាឌិយុត្តិនេក ក្យុឹតបុក្កនេល ចន្លេត្វា កល្យាណាឌិយុត្តិនេក អានន្ទចិទិនេឃ នេសចនេត្តត អនិសក្កេត និសក្កនេខា ចតនេឆា លិត្តិតន្តោតិ ឃឆាចុត្តយត្ថំ ចិត្ថានេតា ឥនេស្សន្តោ ក្យុឹតនេសចភាឃ តាច អាឌីតចំ បកានេសត្យំ “បរិត្តំ ឥានុ”ត្តិអាឌិយាហ។

តត្ថ បរិត្តំ ឥានុត្តិ លុក្ខកំ កក្ខយឃំ ក្យុល្លំ។ ឃឆា ឃិនេឥ យហណ្ណនេចតិ ឃឆា លុក្ខកំ ក្យុល្លំ អានុហិត្វា យហានយុត្តិ តទិត្យកានេយា តីនំ អប្បត្វា នយុក្ខយន្លេន្ទនេឃច ឃិនេឥយ្យ, បតិត្វា យន្តកន្ទបកនេក្លា កនេចយ្យ។ ឲុចំ ក្យុឹតំ អាកយុ, នាតុខីចិបិ ឃិឥតីតិ ឲុចនេយច ក្យុឹតំ ចិទិឃានយ្ហហិតំ កិលេសចនិកំ បុក្កលំ តិស្សាឃ នេតាត កតនិសក្កោ នាតុខីចិបិ បរិសុទ្ធាឌីនេចា បរិសុទ្ធឃិនេលិបិ នយានេភា ហិតនិសក្កុតោ ប្ហយុន្តោហិ កាយចិតក្កាឌីហិ ឈន្លេយានេភា បិនំ កត្តំ អនយនេត្វា និនានណ្ណនេចនេឃច ឃិឥតិ។ តស្មាតិ ឃស្មា ឲុចំ អភត្វាចនេហា ក្យុឹតនិសក្កោ, តស្មា តំ អាកយុ អាលឃិឃាតុនេឃានេកាត ក្យុឝ្ចិតំ ឃិឥតីតិ ក្យុឹតំ។ តនេតា ឲុច ហិតចិទិឃំ តិត្ថីទិឃំ អកល្យាណយិត្តំ បរិចន្លេយ្យ។ ឲុកនេត្តនេតច បត កាឃចិនេចកាឌីតនេច្ចច តឥក្កចិនេចកាឌីតច្ចា ចនេសត បចិចិនេត្វហិ, តនេតា ឲុច កិលេសនេហិ អានកត្វា អទិនេឃហិ បរិសុទ្ធេហិ តិត្ថាតំ បឌិនេបឃិតត្តកាចនេតា បហិតនេត្តហិ អានយុលាលក្លាល្បតិត្ឋាតាតំ ចនេសត ឍាឃតនេតា ឍាឃីហិ នត្ថាកាលំ បក្កហិតចិទិឃតាឃ អានន្ទចិទិនេឃហិ បណ្ឌិនេតហិ នប្បនេញ្ញាហិនេឃច នហ អាចនេសយ្យ និចនេសយ្យាតិ។

តចយសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

១០។ បរិហាតសុត្តចណ្ណតា

លិឌ។ ឥននេយ បរិហាភាឃ និចត្តត្តីតិ អចុទ្ធិឃា កចត្តិ, យក្កាឌិកយស្ស បរិបត្វាឃ នេហាត្តិ។ អឌិកតស្ស បត យក្កស្ស បរិហាតិ ភាឃ តត្ថិ។ “តនេឃា ឥយុា”តិ ឥយុាឌិដ្ឋាតចនេសត ប្ហដ្ឋិដ្ឋឥនេយុ បុក្កលិឌិដ្ឋាភាឃ នេកសភាឃ ចិកឌនេត្តា “ត្ពាឥ, កិក្លូនេច, នេសនេលា កិក្លូ”តិអាឌិយាហ។

តត្ថ កយ្យំ អានយិតត្ពនេតា អានានេយា ឲុតស្សាតិ កយុានានេយា។ កនេយុ ននេតាតិ កយុននេតា។ កយុានាយតំ កយុាកិទតិ អត្យុឃុនេត្តា បឃុនេត្តាតិ កយុានាយតយត្យុឃុនេត្តា។ តត្ថ កយ្យំ ភាឃ ត្ពតិកត្តត្តំ កយ្យំ, នេសយ្យថិឌំ – ឌីចនចិធានលំ, ឌីចនកានលំ, ប្ហបត្តយ្ហតំ, បត្តត្ថចិកំ, អំសពាត្ថតំ, កាឃពាត្ថតំ, ឥយកានលំ, អាឥានកំ, បិឥកចលិកំ, នយុដ្ឋតីតិ ឲុចយាឌីតំ ប្ហបកានលាតំ កានលំ, ឃត្ថា ចិហានេន ឈណ្ឌុប្លាឌិបឌិនន្លូនលំ។ ឲុកនេច្ឆា ហិ ឲុតាតិ កនេនានេត្តា នកលឌិចនំ ឲុតានេតច កនេនាតិ។ តំ នន្ទានេឃតំ ចុត្តំ។ នេឃា បត ឲុនេតនំ កនលានេចលិឃនេយច ឲុតាតិ

ករោតិ, ឧទ្ទេសវេលាយំ ឧទ្ទេសំ គណ្ហាតិ, សជ្ឈាយវេលាយំ សជ្ឈាយតិ, ចេតិយង្គណវត្តាទិករណវេលាយំ ចេតិយង្គណវត្តាទីនិ ករោតិ, មនសិការវេលាយំ មនសិការំ ករោតិ សព្ពត្ថកកម្មដ្ឋានេ ច បារិហារិយកម្មដ្ឋានេ ច, ន សោ កម្មារាមោ នាម. តស្ស តំ –

“យានិ ខោ បន តានិ សព្រហ្មចារីនំ ឧច្ចាវចានិ កិំករណីយានិ, តត្ថ ទក្ខោ ហោតិ អនលសោ, តត្រុបាយាយ វីមំសាយ សមន្នាគតោ, អលំ កាតុំ អលំ សំវិធាតុ”ន្តិ (ទី. និ. ៣.៣៤៥; អ. និ. ១០.១៨) –

អាទិនា សត្ថារា អនុញ្ញាតករណេន ហោតិ.

ភស្សារាមោតិ យោ ភគវតា បដិក្ខិត្តរាជកថាទិវសេន រត្តិន្ទិវំ វីតិនាមេតិ, អយំ ភស្សស្ស បរិយន្តការី ន ហោតីតិ ភស្សារាមោ នាម. យោ បន រត្តិម្បិ ទិវាបិ ធម្មំ កថេតិ, បញ្ហំ វិស្សជ្ជេតិ, អយំ អប្បភស្សោ ភស្សស្ស បរិយន្តការីយេវ. កស្មា? “សន្និបតិតានំ វោ, ភិក្ខវេ, ទ្វយំ ករណីយំ – ធម្មី វា កថា, អរិយោ វា តុណ្ហីភាវោ”តិ (ម. និ. ១.២៧៣) វុត្តវិធិយេវ បដិបន្នត្តា.

និទ្ទារាមោតិ យោ យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ, បស្សសុខំ, មិទ្ធសុខំ អនុយុញ្ជតិ, យោ ច គច្ឆន្តោបិ និសិន្នោបិ ឋិតោបិ ថិនមិទ្ធាភិភូតោ និទ្ទាយតិ, អយំ និទ្ទារាមោ នាម. យស្ស បន ករជកាយគេលញ្ញេន ចិត្តំ ភវង្គំ ឱតរតិ, នាយំ និទ្ទារាមោ,
តេនេវាហ –

“អភិជានាមិ ខោ បនាហំ, អគ្គិវេស្សន, គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដិំ បញ្ញបេត្វា ទក្ខិណេន បស្សេន សតោ សម្បជានោ និទ្ទំ ឱក្កមិតា”តិ (ម. និ. ១.៣៨៧).

ឯត្ថ ច បុថុជ្ជនកល្យាណកោបិ សេខោត្វេវ វេទិតព្ពោ. តស្មា តស្ស សព្ពស្សបិ វិសេសាធិគមស្ស ឋានតោ ឧបរិ វិសេសាធិគមស្ស ច បរិហានាយ វត្តន្តីតិ វេទិតព្ពា. សុក្កបក្ខស្ស វុត្តវិបរិយាយេន អត្ថវិភាវនា វេទិតព្ពា.

កថាសុ ឧទ្ធតោតិ ចិត្តវិក្ខេបករេន ឧទ្ធច្ចេន ឧទ្ធតោ អវូបសន្តោ. អប្បកិច្ចស្សាតិ អនុញ្ញាតស្សបិ វុត្តប្បការស្ស កិច្ចស្ស យុត្តប្បយុត្តកាលេយេវ ករណតោ អប្បកិច្ចោ អស្ស ភវេយ្យ. អប្បមិទ្ធោតិ “ទិវំ ចង្កមេន និសជ្ជាយា”តិអាទិនា វុត្តជាគរិយានុយោគេន និទ្ទារហិតោ អស្ស. អនុទ្ធតោតិ ភស្សារាមតាយ ឧប្បជ្ជនកចិត្តវិក្ខេបស្ស អភស្សារាមោ ហុត្វា បរិវជ្ជនេន ន ឧទ្ធតោ ឧបសន្តចិត្តោ, សមាហិតោតិ អត្ថោ. សេសំ សុត្តេ វុត្តនយត្តា សុវិញ្ញេយ្យមេវ. ឥតិ ឥមស្មិំ វគ្គេ បឋមទុតិយបញ្ចមឆដ្ឋសត្តមអដ្ឋមនវមេសុ សុត្តេសុ វដ្ដំ កថិតំ, ឥតរេសុ វដ្ដវិវដ្ដំ.

ទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

តតិយចក្កចល្លកា និដ្ឋិតា៉

៣. ចតុត្ថវគ្គោ

១. ចិតក្កបុត្តចល្លកា

៥០. ចតុត្ថវគ្គស្ស បឋមេ អកុសលចិត្តក្កាតិ អនេកាវលលមុក្ខតា ចិតក្កា, មិច្ឆាចិតក្កាតិ អត្ថោ. អតច្ចញ្ញាត្តិបដិសំយុត្តោតិ ឧត្ត អតច្ចញ្ញាត្តីតិ អតច្ចញ្ញា បវេហិ អត្តនោ អហីឡុត្តតា អបរិក្ខតតា, “អហោ ចត យំ បវេ ត អចជានេតយ្យ”ន្តិ ឧចំ បចត្តោ ញ្ញាចារេរា, តាយ អតច្ចញ្ញាត្តិយា បដិសំយុត្តោ សំសដ្ឋោ, តំ ចា អារព្ភ បចត្តោ អតច្ចញ្ញាត្តិបដិសំយុត្តោ ចិតក្កោ. តថ្ថា “កងំ តុ តោ យំ បវេ កហដ្ឋោ ចេច បត្តខិតា ច ត ចូរកតោ ជហេយ្យ”ន្តិ សម្ពាចតកយ្យតាយ ញ្ញាចារេរ, ជត្វា បចត្តិតចិតក្កស្សេតំ អធិចចតំ. លិកសក្ការសិលោកបដិសំយុត្តោតិ ឱចរាខិលនេកត ចេច សក្ការេត ច កិត្តិសទ្ទេត ច អារមុលកលចសេត បដិសំយុត្តោ. បរាត្ចុយតាបដិសំយុត្តោតិ បរេសុ អតុច្ចយតាបតិទ្ធបកោត កេហសិតបេយេត បដិសំយុត្តោ. ឃំ សន្ធាយ ទុត្តំ –

“សំសដ្ឋោ ចិហរតិ រាជូហិ រាជមហាមត្តេហិ តិត្ថិយេហិ តិត្ថិយសាវកេហិ សហនន្ទី សហសោកី, សុខិតេសុ សុខិតោ, ទុក្ខិតេសុ ទុក្ខិតោ, ឧប្បន្នេសុ កិច្ចករណីយេសុ អត្តនាច យោគំ អាបជ្ជតី”តិ (សំ. និ. ១.១; ៣.១៣១; ចិក. ៥៥៥).

កាចាសុ អតច្ចញ្ញាត្តិយា បដិសំយុត្តា បុក្កលោ អតច្ចញ្ញាត្តិសំយុត្តោ. លិកសក្ការរេ ការេចា ឧតស្ស, ត ធរមុតិ លិកសក្ការការេចា. សុខទុក្ខេសុ អយា សហ កចាតិ អយច្ចា, សហាយសកិសា ឧបដ្ឋាកា. តេហិ កេហសិតបេយចេសត សហ តត្តសិលោ សហនន្ទី អយច្ចហិ, ញ្ញមិតា បរាត្ចុយតាបដិសំយុត្តា ចិតក្កា ជស្សតិ. អារា សំយោជតក្កូយាតិ ញ្ញាមេហិ តីហិ ចិតក្កេហិ អកិក្ខតា បុក្កលោ សំយោជតក្កូយតោ អរហត្តតោ ទ្ធរេ, តស្ស តំ ទុល្លកន្តិ អត្ថោ.

បុត្តបសុត្តិ បុត្តោ ច បសេចា ច. បុត្តសទ្ទេត ចេត្ត ជារាជយោ; បសុសទ្ទេត អស្សមហិសខេលត្តចត្ថាជយោ ច សង្គហិតា. ចិចាហេតិ ចិចាហការាបនេ. ញ្ញមិតា អាចាហេាបិ សង្គហិតោ. សំហរាតីតិ បរិក្កហាតិ, បរិក្លារសង្គហាតីតិ អត្ថោ. “សត្ថចាតិ”តិ ច បធន្តិ, មិត្តសត្ថចាតីតិ អត្ថោ. សត្តត្ថ ហិត្វាតិ សព្ពទ្ធោ. កទេញ្ញា សោ តាជិសោ កិក្ខុតិ សោ យថាទុត្តំ សត្តំ បបញ្ចំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា យថា សត្វារា ទុត្តាយ សម្មាបដិបត្តិយា, តថា បស្សិតញ្ញតោ តាជិសោ សំសារេ កយំ ញ្ញក្កូតីតិ កិក្ខុ ឧត្តមំ សព្ពាធិ អរហត្តំ បត្តំ អរហតិ.

បឋមសុត្តចល្លកា និដ្ឋិតា.

២. សក្ការសុត្តវណ្ណនា

៨១. ទុតិយេ សក្ការេនាតិ សក្ការេន ហេតុភូតេន, អថ វា សក្ការេនាតិ សក្ការហេតុនា, សក្ការហេតុកេន វា. សក្ការញ្ហិនិស្សាយ ឥធេកច្ចេ បុគ្គលា បាបិច្ឆា ឥច្ឆាបកតា ឥច្ឆាចារេ ឋត្វា “សក្ការំ និព្វត្តេស្សាមា”តិ អនេកវិហិតំ អនេសនំ អប្បតិរូបំ អាបជ្ជិត្វា ឥតោ ចុតា អបាយេសុ និព្វត្តន្តិ, អបរេ យថាសក្ការំ លភិត្វា តន្និមិត្តំ មានមទមច្ឆរិយាទិវសេន បមាទំ អាបជ្ជិត្វា ឥតោ ចុតា អបាយេសុ និព្វត្តន្តិ. តំ សន្ធាយ វុត្តំ – “សក្ការេន អភិភូតា បរិយាទិន្នចិត្តា”តិ. តត្ថ អភិភូតាតិ អជ្ឈោត្ថដា. បរិយាទិន្នចិត្តាតិ ខេបិតចិត្តា, ឥច្ឆាចារេន មានមទាទិនា ច លយំ បាបិតកុសលចិត្តា. អថ វា បរិយាទិន្នចិត្តាតិ បរិតោ អាទិន្នចិត្តា, វុត្តប្បការេន អកុសលកោដ្ឋាសេន យថា កុសលចិត្តស្ស ឧប្បត្តិវារោ ន ហោតិ, ឯវំ សមន្តតោ គហិតចិត្តសន្តានាតិ អត្ថោ. អសក្ការេនាតិ ហីឡេត្វា បរិភវិត្វា បរេហិ អត្តនិ បវត្តិតេន អសក្ការេន ហេតុនា, អសក្ការហេតុកេន វា យោជនា. សក្ការេន ច អសក្ការេន ចាតិ កេហិចិ បវត្តិតេន សក្ការេន កេហិចិ បវត្តិតេន អសក្ការេន ច. យេ ហិ កេហិចិ បឋមំ សក្កតា ហុត្វា តេហិយេវ អបរភាគេ ញត្វា បច្ឆា អសក្កតា ហោន្តិ, តាទិសេ សន្ធាយ វុត្តំ “សក្ការេន ច អសក្ការេន ចា”តិ.

ឯត្ថ សក្ការេន អភិភូតា ទេវទត្តាទយោ និទស្សេតព្វា. វុត្តម្បិ ចេតំ –

“ផលំ វេ កទលិំ ហន្តិ, ផលំ វេឡុំ ផលំ នឡំ;

សក្ការោ កាបុរិសំ ហន្តិ, គព្ភោ អស្សតរិំ យថា”តិ. (សំ. និ. ១.១៨៣; អ. និ. ៤.៦៨; ចូឡវ. ៣៣៥);

សាធូនំ ឧបរិ កតេន អសក្ការេន អភិភូតា ទណ្ឌកីរាជកាលិង្គរាជមជ្ឈរាជាទយោ និទស្សេតព្វា. វុត្តម្បិ ចេតំ –

“កិសវច្ឆំ អវកិរិយ ទណ្ឌកី,

ឧច្ឆិន្នមូលោ សជនោ សរដ្ឋោ;

កុក្កុឡនាមេ និរយម្ហិ បច្ចតិ,

តស្ស ផុលិង្គានិ បតន្តិ កាយេ.

“យោ សញ្ញតេ បព្ពជិតេ អវញ្ចយិ,

ធម្មំ ភណន្តេ សមណេ អទូសកេ;

តំ នាឡិកេរំ សុនខា បរត្ថ,

សង្គម្ម ខាទន្តិ វិផន្ទមានំ”. (ជា. ២.១៧.៧០-៧១);

“ឧបហច្ច មនំ មេជ្ឈោ, មាតង្គស្មិំ យសស្សិនេ;

សបារិសជ្ជោ ឧច្ឆិន្នោ, មេជ្ឈារញ្ញំ តទា អហុ”តិ. (ជា. ២.១៧.៧៩);

សក្ការេន ច អសក្ការេន ច អភិភូតា អញ្ញតិត្ថិយា នាដបុត្តាទយោ និទស្សេតព្ពា.

គាថាសុ ឧភយន្តិ ឧភយេន សក្ការេន ច អសក្ការេន ច. សមាធិ ន វិកម្បតីតិ ន ចលតិ, ឯកគ្គភាវេន តិដ្ឋតិ. កស្ស បន ន ចលតីតិ អាហ “អប្បមាទវិហារិនោ”តិ. យោ បមាទករធម្មានំ រាគាទីនំ សុដ្ឋុ បហីនត្តា អប្បមាទវិហារី អរហា, តស្ស. សោ ហិ លោកធម្មេហិ ន វិកម្បតិ. សុខុមទិដ្ឋិវិបស្សកន្តិ ផលសមាបត្តិអត្ថំ សុខុមាយ ទិដ្ឋិយា បញ្ញាយ អភិណ្ហប្បវត្តវិបស្សនត្តា សុខុមទិដ្ឋិវិបស្សកំ. ឧបាទានក្ខយារាមន្តិ ចតុន្នំ ឧបាទានានំ ខយំ បរិយោសានភូតំ អរហត្តផលំ អារមិតព្ពំ ឯតស្សាតិ ឧបាទានក្ខយារាមំ. សេសំ វុត្តនយមេវ.

ទុតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. ទេវសទ្ទសុត្តវណ្ណនា

៨២. តតិយេ ទេវេសូតិ ឋបេត្វា អរូបាវចរទេវេ ចេវ អសញ្ញទេវេ ច តទញ្ញេសុ ឧបបត្តិទេវេសុ. ទេវសទ្ទាតិ ទេវានំ បីតិសមុទាហារសទ្ទា. និច្ឆរន្តីតិ អញ្ញមញ្ញំ អាលាបសល្លាបវសេន បវត្តន្តិ. សមយា សមយំ ឧបាទាយាតិ សមយតោ សមយំ បដិច្ច. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យស្មិំ កាលេ ឋិតា តេ ទេវា តំ កាលំ អាគម្ម តំ បស្សិស្សន្តិ, តតោ តំ សមយំ សម្បត្តំ អាគម្មាតិ. “សមយំ សមយំ ឧបាទាយា”តិ ច កេចិ បឋន្តិ, តេសំ តំ តំ សមយំ បដិច្ចាតិ អត្ថោ. យស្មិំ សមយេតិ យទា “អដ្ឋិកង្កលូបមា កាមា”តិអាទិនា (ម. និ. ១.២៣៤; បាចិ. ៤១៧), “សម្ពាធោ ឃរាវាសោ”តិអាទិនា (ទី. និ. ១.១៩១; សំ. និ. ២.១៥៤) ច កាមេសុ ឃរាវាសេ ច អាទីនវា, តប្បដិបក្ខតោ នេក្ខម្មេ អានិសំសា ច សុទិដ្ឋា ហោន្តិ, តស្មិំ សមយេ. តទា ហិស្ស ឯកន្តេន បព្ពជ្ជាយ ចិត្តំ នមតិ. អរិយសាវកោតិ

អរិយស្ស ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សាសនេ, សាសនការកំ ឧបកត្តារោ, អរិយសាសនេ ច អវស្សការកំ ។ អត្ថិយភាវិកំ សាសនបោធិសត្ត សត្ថាយ អយមាទេយ្យោ ។ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វាតិ កេសេ ច មស្សុញ្ច ឱហារេត្វា អបនេត្វា ។ កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វាតិ កសាវេន រត្តតាយ កាសាយានិ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តានំ អនុច្ឆវិកានិ វត្ថានិ និវាសេត្វា ចេវ បារុបិត្វា ច ។ អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជ្ជាយ ចេតេតីតិ អគារស្មា ឃរា និក្ខមិត្វា អនគារិយំ បព្ពជ្ជំ បព្ពជេយ្យន្តិ បព្ពជ្ជាយ ចេតេតិ បកប្បេតិ, បព្ពជតីតិ អត្ថោ ។ ឯត្ថ ច យស្មា អគារស្ស ហិតំ កសិវណិជ្ជាទិកម្មំ អគារិយន្តិ វុច្ចតិ, តញ្ច បព្ពជ្ជាយ នត្ថិ, តស្មា បព្ពជ្ជា អនគារិយន្តិ ញាតព្វា ។

យាវទេវាតិ កិលេសយាវទេវ ។ សង្គាមាយ ចេតេតីតិ យុទ្ធត្ថាយ ចិត្តំ ឧប្បាទេតិ, យាវ អភិវិនេតុំ សក្កុណេយ្យាតិ ។ យស្មា បន ឯវរូបស្ស បដិបជ្ជនកបុគ្គលស្ស ទេវបុត្តមារោបិ អត្ថាយាយ ឧបក្កមតិ, តស្មា តស្សាបិ វសេន យាវទេវាតិ ឯត្ថ ទេវបុត្តមារោតិបិ អត្ថោ វេទិតព្វោ ។ តស្សាបិ អយំ ពុទ្ធាទិឃាតំ ករិស្សតេវាតិ ។ យស្មា បន បព្ពជិតជីវនវសេន បង្គាយ បុរក្ខតោ ច បង្គាយ និលីនំ សមាធិយន្តោ បរិសោធេន្តោ សមថវិបស្សនាសុ កម្មំ ករោន្តោ យថាវុធំ តណ្ហាប្បហានវិក្ខម្ភនប្បហានានំ វសេន កិលេសមារំ បរិបាតេតិ នាម, ន យុទ្ធំ នាម សម្បហារស្ស អភាវតោ, តស្មា វុត្តំ "មារេន សទ្ធិំ សង្គាមាយ ចេតេតី"តិ ។

សត្តត្តិំ គោដ្ឋាសតោ សត្តតំ, បភេទតោ បន តេ សត្តតិំស ហោន្តិ ។ កថំ? ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, បញ្ច ពលានិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោតិ ។ ឯវំ បភេទតោ សត្តតិំសវិធាបិ សតិបដ្ឋានាទិគោដ្ឋាសតោ សត្តេវ ហោន្តីតិ វុត្តំ "សត្តន្ន"ន្តិ ។ ពោធិបក្ខិយានន្តិ ពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោធីតិ លទ្ធនាមស្ស អរិយបុគ្គលស្ស បក្ខេ ភវានំ ពោធិបក្ខិយានំ, ពោធិគោដ្ឋាសិយានន្តិ អត្ថោ ។ "ពោធិបក្ខិកាន"ន្តិបិ បាឋោ, ពោធិបក្ខភវានំ, ពោធិបក្ខេ ច និយុត្តានន្តិ អត្ថោ ។ ភាវនានុយោគមនុយុត្តោតិ វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរិយមគ្គភាវនានុយោគមនុយុត្តោ ។ វិបស្សនាក្ខណេ ហិ សតិបដ្ឋានាទយោ បរិយាយេន ពោធិបក្ខិយា នាម, មគ្គក្ខណេយេវ បន តេ និប្បរិយាយេន ពោធិបក្ខិយា នាម ហោន្តិ ។

អាសវានំ ខយាតិ កាមាសវាទីនំ សព្ពេសំ អាសវានំ ខយា ។ អាសវេសុ ហិ ខីណេសុ សព្ពេ កិលេសា ខីណាយេវ ហោន្តិ ។ តេន អរហត្តមគ្គោ វុត្តោ ហោតិ ។ អនាសវន្តិ អាសវវិរហិតំ ។ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិន្តិ ឯត្ថ ចេតោវចនេន អរហត្តផលសមាធិ, បញ្ញាវចនេន តំសម្បយុត្តា ច បញ្ញា វុត្តា ។ តត្ថ សមាធិ រាគតោ វិមុត្តត្តា ចេតោវិមុត្តិ, បញ្ញា អវិជ្ជាយ វិមុត្តត្តា បញ្ញាវិមុត្តីតិ វេទិតព្វា ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

"យោ ហិស្ស, ភិក្ខវេ, សមាធិ, តទស្ស សមាធិន្ទ្រិយំ ។ យា ហិស្ស, ភិក្ខវេ, បញ្ញា, តទស្ស បញ្ញិន្ទ្រិយំ ។ ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តី"តិ (សំ៑ និ៑ ៥.៥១៩) ។

អបិចេត្ថ សមថផលំ ចេតោវិមុត្តិ, វិបស្សនាផលំ បញ្ញាវិមុត្តីតិ វេទិតព្វា ។ ទិដ្ឋេវ ធម្មេតិ ឥមស្មិំយេវ អត្តភាវេ ។ សយំ អភិញ្ញា

សច្ឆិកត្វាតិ អត្តនាយេវ អភិវិសិដ្ឋាយ បញ្ញាយ បច្ចក្ខំ កត្វា អបរប្បច្ចយេន ញត្វា។ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ បាបុណិត្វា សម្បាទេត្វា វិហរតិ។ តមេវ សង្គាមសីសំ អភិវិជិយ អជ្ឈាវសតីតិ មារំ អភិវិជិនិត្វា វិជិតវិជយត្តា តេន កតសង្គាមសង្ខាតស្ស អរិយមគ្គស្ស សីសភូតំ អរហត្តផលសមាបត្តិឥស្សរិយដ្ឋានំ, អភិភវិត្វា អាវសតិ, សមាបជ្ជតិ ឥច្ចេវ អត្ថោ។ ឥមេ ច ទេវសទ្ទា ទិដ្ឋសច្ចេសុ ទេវេសុ បវត្តន្តិ, វិសេសតោ សុទ្ធាវាសទេវេសុ វេទិតព្វា។

គាថាសុ មហន្តន្តិ សីលាទិគុណមហត្តេន មហន្តំ។ វីតសារទន្តិ សារជ្ជករានំ កិលេសានំ អភាវេន វិគតសារជ្ជំ អបគតមង្កុភាវំ។ បុរិសាជញ្ញាតិ អស្សាទីសុ អស្សាជានីយាទយោ វិយ បុរិសេសុ អាជានីយភូតា ឧត្តមបុរិសា។ ទុជ្ជយមជ្ឈគាតិ បុថុជ្ជនេហិ ជេតុំ អសក្កុណេយ្យំ កិលេសវាហិនិំ អភិភវិ អជ្ឈគមា។ “អជ្ឈគា”តិបិ បឋន្តិ, អធិគតោតិ អត្ថោ។ ជេត្វាន មច្ចុនោ សេនំ, វិមោក្ខេន អនាវរន្តិ លោកត្តយាភិព្យាបនតោ ទិយឌ្ឍសហស្សាទិវិភាគតោ ច វិបុលត្តា អញ្ញេហិ អាវរិតុំ បដិសេធេតុំ អសក្កុណេយ្យត្តា ច អនាវរំ, មច្ចុនោ មារស្ស សេនំ វិមោក្ខេន អរិយមគ្គេន ជេត្វា យោ ត្វំ ទុជ្ជយំ អជយិ, តស្ស នមោ, តេ បុរិសាជញ្ញាតិ សម្ពន្ធោ។

ឥតីតិ វុត្តប្បការេន។ ហិ-ឥតិ និបាតមត្តំ។ ឯតំ បត្តមានសំ អធិគតារហត្តំ ខីណាសវំ ទេវតា នមស្សន្តីតិ វុត្តមេវត្ថំ និគមនវសេន ទស្សេតិ។ អថ វា ឥតីតិ ឥមិនា ការណេន។ កិំ បន ឯតំ ការណំ? នមុចិសេនាវិជយេន បត្តមានសត្តំ។ ឥមិនា ការណេន តំ ទេវតា នមស្សន្តីតិ អត្ថោ។ ឥទានិ តំ ការណំ ផលតោ ទស្សេន្តោ “តញ្ហិ តស្ស ន បស្សន្តិ, យេន មច្ចុវសំ វជេ”តិ វុត្តំ។ តស្សត្ថោ – យស្មា តស្ស បុរិសាជញ្ញស្ស បណិធាយ គវេសន្តាបិ ទេវា អណុមត្តម្បិ តំ ការណំ ន បស្សន្តិ, យេន សោ មច្ចុនោ មារស្ស វសំ វជេ ឧបគច្ឆេយ្យ។ តស្មា តំ វិសុទ្ធិទេវា នមស្សន្តីតិ។

តតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បញ្ចបុព្វនិមិត្តសុត្តវណ្ណនា

៨៣. ចតុត្ថេ យទាតិ យស្មិំ កាលេ។ ទេវោតិ ឧបបត្តិទេវោ។ តយោ ហិ ទេវា – សម្មុតិទេវា, ឧបបត្តិទេវា, វិសុទ្ធិទេវាតិ។ តេសុ សម្មុតិទេវា នាម រាជានោ ខត្តិយា។ ឧបបត្តិទេវា នាម ចាតុមហារាជិកតោ បដ្ឋាយ តទុបរិទេវា។ វិសុទ្ធិទេវា នាម ខីណាសវា។ ឥធ បន កាមាវចរទេវោ អធិប្បេតោ។ តេន វុត្តំ “ទេវោតិ ឧបបត្តិទេវោ”តិ។ ទេវកាយាតិ ទេវសមូហតោ, ទេវដ្ឋានតោ វា, ទេវលោកតោតិ អត្ថោ។ សមូហនិវាសវាចកោ ហិ អយំ កាយសទ្ទោ។ ចវនធម្មោតិ មរណធម្មោ, អាយុក្ខយេន វា បុញ្ញក្ខយេន វា ឧបដ្ឋិតមរណោតិ អត្ថោ។

បញ្ចស្ស បុព្វនិមិត្តានិ បាតុភវន្តីតិ អស្ស ឧបដ្ឋិតមរណស្ស ទេវបុត្តស្ស បញ្ច មរណស្ស បុព្វនិមិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, បកាសានិ ច ហោន្តិ។ មាលា មិលាយន្តីតិ តេន បិឡន្ធិតមាលា មជ្ឈន្តិកសមយេ អាតបេ ខិត្តា វិយ មិលាតា វិហតសោភា ហោន្តិ។

ចត្វារិ កិលិស្សន្តីតិ សទេងសមខេយ ចិកាតចលិហកោ អាកាសេ អត្ថុស្សព្ពាយាតតាលហ្វរិយសឌិសប្បការិ តាតាចិរាកចណ្ហាតិ ទេតត តិចត្វបិរុតចត្វារិ តំ ៧លំ ខេយច ពក្ខុខេ ៧ិបិត្វា មក្ខិតារិ ចិយ ចិហតប្បការិ មលិតារិ ហោន្តិ៑

ពនេច្ឆហិ សេគា យុច្ឆន្តីតិ ឃុបរិឃុច្ឆឌាតិយលិ ចិយ ឃុឃិក្លិតឃិប្បាឆរិយខេចិតឃុចណ្ហុបដិយា ចិយ ឆ បុទ្ធោ សេឌមលឌល្លិការហិតវរីរស្ស តង្ហិ ៧ណេ ក្ខកាហិ ពនេច្ឆហិ សេឌឆារា សន្តិ បណ្ណូរន្តិ៑ ត ពោចលទ្ធោ ពនេច្ឆហិខេយច, សពលសរីរតោបិ បតស្ស សេឌឌលកល្ហិកា យុច្ឆតិខេយច, ខេយត អាយុត្តយុត្តាឌាលកចន្ធិខេតា ចិយ តស្ស ពាខេយា ហោតិ៑

ពាខេយ ក្រុទ្ធាល្ហិយំ ខ្ចុក្កុយតីតិ បុទ្ធោ បដិសន្ធិខេតា បដ្ឋាយ យឆាត្មកាចំ ឲពខេយាឌតំ ក្ខិខេយាឌតំ យាច ក្ខាឌសខេយាឌតយត្តយ្យិ បរេឌសំ អាកាយ ឲរិត្វា ចិខេន្ធាតយាខេតា ពាខេយា ហោតិ ៧ល្ហិច្ចបិលិច្ចាឌិចិរហិខេតា, ត ឃិតំ ត ក្ខល្ហាក្ខុបឈាតកំ, ខេចឆឹតា ខេសាឡអសចឃុុខេក្ខសិកា ចិយ ហោតិ, ខេចបុទ្ធោ ចិសតិចឃុុខេក្ខសិកោ ចិយ, តំ ៧លំ ខេយច តិប្បេក តិខេត្តខេឌ ពាខេយ ចិទ្ធុបការខេចា អត្មបចិសតិ សណ្ហាតិ៑

សខេក ខេឌខេចា ខេឌចាសខេត តាកិខេយតីតិ អត្តខេតា អច្ឆរាកលេហិ សច្ធិ កិឡអតបរិឆខេលាកឌិត្ថាសខេត ត ខេយតិ, ត ចិត្តស្សាឌំ លកតិ៑ តស្ស កិខេ យត្មស្សាពលាតាយ សត្តហិ ឌិចខេសហិ យខេលំ កចិស្សតីតិ ត្ថុយាតិ បុត្តាតិបិត្តាតិ បិត្មកចន្តិ៑ ខេសា ខេតសំ ក្ខប្បត្តិយា "ឲចទ្ធុបិយ តាយ សយ្យត្តិយា ចិតា កចិស្សាមី"តិ ខាលចខេសាកាកិក្ខុខេតា ហោតិ៑ ខេតតស្ស ពាខេយ យហាបរិឡអាខេហា ក្ខប្បឌ្ជតិ, ខេតត សត្តខេតា ពខេត្តហិ សេគា យុច្ឆន្តិ៑ ចិខេតរំ ពាលំ អបរិចិតក្មខេក្លា តំ អឆិចាខេសតុំ អសខេក្កាខេន្តា ឲពខេច្ឆា "ឌយ្យាមិ ឌយ្យាមី"តិ ពក្ខុខេន្តា បរិខេឌចខេន្តា ពត្វចិ អស្សាឌំ អលកខេន្តា ចិឌប្បខេន្តា ចិលបខេន្តា តហិំ តហិំ អាហិណ្ឌតិ៑ ឲពខេច្ឆា សតិ ក្ខបដ្ឋខេបត្វា ពាយចាចាហិ ចិកាទំ អពខេរាខេន្តាបិ បិយចិប្បខេយាពក្មល្លំ អសហខេន្តា ចិហត្ថាយាខេតា ចិឆរតិ៑

ត្ថុយាតិ បត បុត្តាតិបិត្តាតិ យឆា ខេលិខេក យហាបុត្តាតំ រាឌរាឌយហាយត្តាឌឹតំខេយច ក្ខក្កាបិតក្វមិឆាលចក្ខក្កាហាឌឹតិ តិបិត្តាតិ បត្ថាយន្តិ, ត សខេត្តសំ; ឲចខេមច មខេហសក្លខេចចាតំខេយច បត្ថាយតិ៑ ក្ខប្បត្តាតិ ឆ តាតិ "ត្ថុយាតិ យខេលាស្ស បុត្តាតិបិត្តាតិ តាយា"តិ ពោចិ ខេចចា ឌាតន្តិ, ត សខេត្តា៑ តត្វ ខេយា មខេត្កត ពុសលពខេមុត តិត្តខេត្តា, ខេសា "ត្ថុឌាតិ ខេកា ឌាតាតិ, 'ពុហិ តិត្តាត្តិស្សាមី'"តិ កាយតិ៑ ខេយា បត យហាបុខេត្តា, ខេសា "ខាហំ មយា ឌាតំ ឌិត្ត, ឃឹលំ ទក្លិតំ, បុត្តា ក្ខបចិតំ, ត្ថុខេតា ក្មតស្ស ខេម ឃុពតិខេយច បិឌិពន្លា"តិ ត កាយតិ ត ចិពយ្យតិ៑ ឲចំ ក្ខបដ្ឋិតបុត្តាតិបិត្តំ បត តំ ពខេហត្វា ខេចចតា តត្ថតចតំ បខេចសេត្តិ សត្តខេចចខេលិខេកាស្ម តត្ថតចតំ អត្វិខេយច៑

តីហិ ចាចាហិ អត្មខេយាខេឌន្តីតិ ត្ថុឌាតិ ចុច្ឆយាខេតហិ តីហិ ចចខេតហិ អត្មខេយាខេឌន្តិ, ខេយាឌំ បខេយាឌំ ក្ខប្បាខេឌន្តិ, អស្សាខេសន្តិ, អកិចឌតចខេសត ចា តំ៧លាត្វន្ធុបំ បខេយាឌំ ពខេរាន្តិ៑ ពោចិ បត "អត្មខេយាខេឌន្តី"តិ បឌស្ស "ខ្ចចឌន្តី"តិ ចឌន្តិ៑ ត្ថុខេតាតិ ខេចចខេលិកខេតា៑ ខេកាតិ អាលបតំ៑ ឃុពតិន្តិ ឃុត្ថរពតិ, យត្មស្សខេលិកំ សន្ធាយ ចឌន្តិ៑ ពច្ឆាតិ បដិសន្ធិគ្គហណចខេសត ក្ខខេបហិ៑

ឯវំ វុត្តេតិ ឯវំ តថា តេហិ ទេវេហិ តស្ស “ឥតោ ភោ សុគតិំ គច្ឆា”តិអាទិនា វត្តព្ពវចនេ ភគវតា វុត្តេ អញ្ញតរោ នាមគោត្តេន អបាកដោ តស្សំ បរិសាយំ និសិន្នោ អនុសន្ធិកុសលោ ឯកោ ភិក្ខុ “ឯតេ សុគតិអាទយោ ភគវតា អវិសេសតោ វុត្តា អវិភត្តា, ហន្ទ តេ វិភត្តតោ ការាបេស្សាមី”តិ ឯតំ “កិំ នុ ខោ, ភន្តេ”តិអាទិវចនំ អវោច។ សទ្ធាទិគុណវិសេសបដិលាភការណតោ ទេវូបបត្តិហេតុតោ ច មនុស្សត្តំ ទេវានំ អភិសម្មតន្តិ អាហ “មនុស្សត្តំ ខោ ភិក្ខុ ទេវានំ សុគតិគមនសង្ខាត”ន្តិ។

សុគតិគមនសង្ខាតន្តិ “សុគតិគមន”ន្តិ សម្មា កថិតំ, វណ្ណិតំ ថោមិតន្តិ អត្ថោ។ យំ មនុស្សភូតោតិ ឯត្ថ យន្តិ កិរិយាបរាមសនំ, តេន បដិលភតីតិ ឯត្ថ បដិលភនកិរិយា អាមសីយតិ, យោ សទ្ធាបដិលាភោតិ អត្ថោ។ មនុស្សភូតោតិ មនុស្សេសុ ឧប្បន្នោ, មនុស្សភាវំ វា បត្តោ។ យស្មា ទេវលោកេ ឧប្បន្នានំ តថាគតស្ស ធម្មទេសនា យេភុយ្យេន ទុល្លភា សវនាយ, ន តថា មនុស្សានំ, តស្មា វុត្តំ “មនុស្សភូតោ”តិ។ តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេតិ តថាគតេន ភគវតា ទេសិតេ សិក្ខត្តយសង្គហេ សាសនេ។ តញ្ហិ ធម្មតោ អនបេតត្តា ធម្មោ ច, អាសយានុរូបំ វិនេតព្ពានំ វិនយនតោ វិនយោ ចាតិ ធម្មវិនយោ, ឧបនិស្សយសម្បត្តិយា វា ធម្មតោ អនបេតត្តា ធម្មំ អប្បរជក្ខជាតិកំ វិនេតីតិ ធម្មវិនយោ។ ធម្មេន វា វិនយោ, ន ទណ្ឌសត្ថេហីតិ ធម្មវិនយោ, ធម្មយុត្តោ វា វិនយោតិ ធម្មវិនយោ, ធម្មាយ វា សហ មគ្គផលនិព្ពានាយ វិនយោតិ ធម្មវិនយោ, មហាករុណាសព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទិធម្មតោ វា បវត្តោ វិនយោតិ ធម្មវិនយោ។ ធម្មោ វា ភគវា ធម្មភូតោ ធម្មកាយោ ធម្មស្សាមី, តស្ស ធម្មស្ស វិនយោ, ន តក្កិយានន្តិ ធម្មវិនយោ, ធម្មេ វា មគ្គផលេ និប្ផាទេតព្ពវិសយភូតេ វា បវត្តោ វិនយោតិ ធម្មវិនយោតិ វុច្ចតិ។ តស្មិំ ធម្មវិនយេ។

សទ្ធំ បដិលភតីតិ “ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ”តិអាទិនា សទ្ធំ ឧប្បាទេតិ។ សទ្ធោ ហិ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេ យថានុសិដ្ឋំ បដិបជ្ជមានោ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេ អារាធេស្សតិ។ សុលទ្ធលាភសង្ខាតន្តិ ឯត្ថ យថា ហិរញ្ញសុវណ្ណខេត្តវត្ថាទិលាភោ សត្តានំ ឧបភោគសុខំ អាវហតិ, ខុប្បិបាសាទិទុក្ខំ បដិពាហតិ, ធនទាលិទ្ទិយំ វូបសមេតិ, មុត្តាទិរតនបដិលាភហេតុ ហោតិ, លោកសន្តតិញ្ច អាវហតិ; ឯវំ លោកិយលោកុត្តរា សទ្ធាបិ យថារហំ លោកិយលោកុត្តរំ វិបាកសុខំ អាវហតិ, សទ្ធាធុរេន បដិបន្នានំ ជាតិជរាទិទុក្ខំ បដិពាហតិ, គុណទាលិទ្ទិយំ វូបសមេតិ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គាទិរតនបដិលាភហេតុ ហោតិ, លោកសន្តតិញ្ច អាវហតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សទ្ធោ សីលេន សម្បន្នោ, យសោ ភោគសមប្បិតោ;

យំ យំ បទេសំ ភជតិ, តត្ថ តត្ថេវ បូជិតោ”តិ។ (ធ។ ប។ ៣០៣);

ឯវំ សទ្ធាបដិលាភស្ស សុលទ្ធលាភតា វេទិតព្ពា។ យស្មា បនាយំ សទ្ធាបដិលាភោ អនុគាមិកោ អនញ្ញសាធារណោ សព្ពសម្បត្តិហេតុ, លោកិយស្ស ច ហិរញ្ញសុវណ្ណាទិធនលាភស្ស ការណំ។ សទ្ធោយេវ ហិ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ កត្វា ឧឡារុឡារានិ វិត្តូបករណានិ អធិគច្ឆតិ, តេហិ ច អត្តនោ បរេសញ្ច អត្ថមេវ សម្បាទេតិ។ អស្សទ្ធស្ស បន តានិ អនត្ថាវហានិ ហោន្តិ, ឥធ ចេវ សម្បរាយេ ចាតិ, ឯវម្បិ

សទ្ធាយ សុលទ្ធលាភតា វេទិតព្ពា។ តថា ហិ –

“សទ្ធា ពន្ធតិ បាថេយ្យំ”។ (សំ· និ· ១·៧៩)។

“សទ្ធា ទុតិយា បុរិសស្ស ហោតី”តិ ច (សំ· និ· ១·៣៦, ៥៩)។

“សទ្ធីធ វិត្តំ បុរិសស្ស សេដ្ឋ”ន្តិ ច (សំ· និ· ១·៧៣; សុ· និ· ១៨៤)។

“សទ្ធាហត្ថោ មហានាគោ”តិ ច (អ· និ· ៦·៤៣; ថេរគា· ៦៩៤)។

“សទ្ធា ពីជំ តបោ វុដ្ឋី”តិ ច (សំ· និ· ១·១៩៧; សុ· និ· ៧៧)។

“សទ្ធេសិកោ, កុសលោ, អរិយសាវកោ”តិ (អ· និ· ៧·៦៧) ច។

“សទ្ធាយ តរតិ ឱឃ”ន្តិ ច (សំ· និ· ១·២៤៦) –

អនេកេសុ ឋានេសុ អនេកេហិ ការណេហិ សទ្ធា សំវណ្ណិតា។

ញាតាតិ យាយ សទ្ធាយ សាសនេ កុសលធម្មេសុ សុប្បតិដ្ឋិតោ តាយ ហោតិ និយ្យានិកត្តិយា, តំ សន្ធិ ធនស្សត្ថំ “សា ចេ បនស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អស្សាតិ ព្ពយស្ស ភវេយ្យាតិ អត្ថោ។ និវិដ្ឋាតិ អភិនិវិដ្ឋា ចិត្តសន្តានំ អនុបវិដ្ឋា។ មូលជាតាតិ ជាតមូលា។ កិំ បន សទ្ធាយ មូលំ ភាយ? សទ្ធេយ្យវត្ថុស្មិំ ឧបក្កមភេទតោ សុបរិយត្តនិការោ។ អបិច សប្បុរិសសេវតា សទ្ធម្មស្សវនំ យោនិសោមនសិការោ ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តីតិ វត្តារិ សោតាបត្តិយង្គានិ មូលានិ វេទិតព្ពានិ។ បតិដ្ឋិតាតិ អរិយមគ្គាធិគមេន កេនចិ អកម្បនីយភាវេន អវដ្ឋិតា។ តេនេវាហ “ទឡ្ហា អសំហារិយា”តិ។ ទឡ្ហាតិ ថិរា។ អសំហារិយាតិ កេនចិ សំហរិតុំ វា ហាបេតុំ វា អបនេតុំ វា អសក្កុណេយ្យា។ ព្ពតិ តេ ទេវា តស្ស សោតាបត្តិមគ្គសមធិគមំ អារព្ភ វទន្តិ។ អត្ថតោ ទេវលោកេ ភាវសុខុបភោគការណេន ហិ អរិយបុគ្គលំ តេ ព្ពូហន្តិ។ តេនាហ “ឯហិ, ទេវ, បុនប្បុន”ន្តិ។

ភវស្ស បុញ្ញាភិសង្ខារេហិ ជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទេន ហោតីតិ អាហ “ចវតិ អាយុសង្ខយា”តិ។ អនុយោគតត្ថិ អនុយោគត្ថានំ យតុស្សានំ សហព្យតត្ថិ យតុស្សេហិ សហភាវំ។ សហ ព្យេតីតិ សហព្យោ, សហបវត្តនកោ, តស្ស ភាវោ សហព្យតា។ និវិដ្ឋស្សាតិ និវិដ្ឋា ភវេយ្យ។ យាវជីវន្តិ យាវ ជីវិតប្បវត្តិយា, យាវ បរិនិព្ពានាតិ អត្ថោ។

អប្បយាណត្តិ សក្កច្ចំ ពាហុំ ខ្ញូអាទិ ពាហុល្លត្តា ករណាចនេសត បយាណាទហិតំ។ តិទ្វបសិត្តិ កិលេសុបសិទហិតំ, សុចិសុទ្ធិ តិម្ពលត្តិ អនេត្វា។ យស្មា បត ទេ ខេចា យហក្កតក្សល់ ត ពុត្ថតិ្ត កាយលោកនយតិក្កយតទោ, កាយាចចទបុញ្ញាយេច ពុត្ថតិ្ត, តស្មា ៤ចនេត្ត អនេត្វា ទេចឌិតទ្ធោ –
“ពុទោ ខេចលោកទោ ក្នទោ យតុទេស្សុស ខ្លប្បខ្ញូត្វា ចិញ្ញាតំ បទេត្វា កាយក្នុច្ចទិតាឌិ សត្តំ ក្នុច្ចទិតំ បហាយ កាយសុចទិតាឌិ សត្តំ សុចទិតំ ខ្ញូអាទិ ចិបុល់ ខ្លបចិតិត្វា អទិយយពេ្កត អាកាតសេន្ធោ កចាហិ”តិ។ យស្មា បត លោក្យត្តទេសុ បធយយក្កំ ក្សតិយយក្កយឿ ចា ពុត្ថតិ្ត អត្តទោ ខេចលោក្វបបត្តិយា អតតិចត្តតទោ, តស្មា ទេសេយ្យី ចនេសត “អប្បយាណំ តិទ្វបសិ”ត្តិបតាត់ អនេត្វា ទេចឌិតទ្ធោ – បយាណកទាត់ ឌិទេ្ឌកេ្ឌខ្ញូខ្ញូអាទិកកាយរាកាឌិកិលេសាត់ ខ្លបទេ្ឋខេត អប្បយាណំ, សត្តយកចទោ ចា ខ្លប្បខ្ញូតាទហស្ស លក្ខុបសិស្ស តំតិដ្ឋាត្តកអកិសក្លាទ្វបសិស្ស តំតំយក្កចញ្ញាកិលេសុបសិស្ស ច បហារតត ទេសំ អតិដ្ឋាត្តតទោ តិទ្វបសិសក្លាតតិដ្ឋាតសត្តិស្សិតត្តា ច តិទ្វបសិតិ។

៤ចំ អច្ចត្តយេច អបិយច្ចាទបិឆាយកំ កយុំ ឥទេស្សត្វា ពុតាតិ សក្កសយត្តិតិដ្ឋាត្តកកយុំ ឥទេស្សតំ “តទោ ខ្ញូបសិក”ត្តិអាទិ ក្សត្តំ។ តត្ត ខ្ញូបសិកត្តិ ខ្លបសិទេបក្កិ អត្តកាចសយត្តិយា ខេច កោកសយត្តិយា ច តិដ្ឋាត្តកត្តិ អនេត្វា។ ខ្លបសឹតិ ហិ អត្តកាទេចា ក្សច្ចតិ។ យឆាហ “សទេត្តកច្ចាតិ បិបកាតិ កយុសយាតាតាតិ ខ្លបសិសយត្តិបជិតាហិតាតិ ត ចិបច្ចត្តិ”តិ (ចិក៉ ប័១០)។ កាយក្សណាបិ។ យឆាហ “ខ្លបសឹហិ តទស្ស ទេសាចតា”តិ (សំ៉ តិ៉ ១៉១៦; សុ៉ តិ៉ ៦៣)។ ត(ពាយំ ចចតទេត្វា – ខ្លបសឹយតិ ៤ត្ត សុលក្សក្លត្តិ ខ្លបសិ, អត្តកាទេចា កាយក្សណា ច៉ ខ្លបសិកទណំ ឹលំ ៤តស្ស, ខ្លបសិ ចា អទហតឹតិ ខ្ញូបសិកំ, បុញ្ញុំ, តំ ពាហុំ ខ្ញូអាទិ កត្វា។ កចំ? ឥាទេតត។ ឥាតច្បាពុតទេហិ សុកទេត្តិ ៤ចំ ក្សត្តំ។ ឥាទេតតាតិ ចា បទេត អកយឥាតយ្បី ក្សត្តំ, ត អាយិសឥាតយេចាតិ ឹលស្សាបិ សក្កទោ ឥឌ្ឌទេ្ឋា។ យស្មា បត ទេ ខេចា អសុទកាយហាត៌ ៤កទេត្តតេច ខេចកាយបរិទិបុទិច្ចា ពុត្ថតិ្ត, តស្មា តស្ស ខ្លបិយំ ឥទេស្សត្តា “អទេញ្ញាបិ យទេច្ច សទ្ធេយុ, ពាហុចទិយេ តិចេសយា”តិ ឆយុឥាទេត តិយោខេត្តិ។ យឥា ចិក្សតិ យស្មិំ កាលេ ខេចា ខេចំ ចចត្តិ ចិក្ស ចិឌាទេតឃ្យុំ, តឥា ពុយាយ យឆាក្សត្តាយ អត្យកយ្យាយ ក្សក្លាបតយតកយ្យតាយ “ខេច, ពុយេ ខេចកាយេ បុតប្បុតំ ខ្លប្បខ្ញូតចនេសត ៤ហិ អាកច្ឆាហិ”តិ ច អត្យេយាខេត្តិតិ។

ចតុត្ថសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៥៉ ពាហុឌតហិតសុត្តចណ្ណតា

ប័៣៉ បច្ចាមេ លោកេតិ ៤ត្ត តយោ លោកា – សត្តលោកោ, សង្ខារលោកោ, ខ្ញូកាសលោកោតិ។ ទេសុ ពុត្រិយពាទ្ធាត់ ទ្វបឆយុាត់ អទ្វបឆយុាត់ ទ្វបិទ្វបឆយុាតច្ចា សត្តាតចនេសត ចត្តយាតាត់ សយុទេហា សត្តលោកោ, បឆឋិបត្តាតាឌិទេកទេភា ខ្ញូកាសលោកោ, ខ្លកទេយបិ លក្ខា សង្ខារលោកោ។ ទេសុ សត្តលោកោ ពុឆ អធិប្បទេតោ។ តស្មា លោកេតិ សត្តលោកេ។ តត្វាបិ ត ខេចលោកេ, ត ពាហុលោកេ, យតុស្សលោកេ។ យតុស្សលោកេបិ ត អញ្ញាស្មិំ ចក្កចាឡេ, ពុយស្មិំយេច ចក្កចាឡេ។ ត(ពាបិ ត សព្វឌ្ឌាទេតសុ, “បុទត្តិយាយ ឌិសាយ កជង្គលំ តាយ តិកមោ, តស្ស អបទេទេត មហាសាលិ, តទោ បរំ បច្ចត្តិយា ឌតបឥា, ខ្ញូទទោ យទេជ្ឈិ បុទត្តិយតក្លិណាយ ឌិសាយ សល្លចតី តាយ តឌី, តទោ បរំ បច្ចត្តិយា ឌតបឥា, ខ្ញូទទោ យទេជ្ឈិ តក្លិណាយ ឌិសាយ សេតកណ្ណិកំ តាយ តិកមោ, តទោ បរំ បច្ចត្តិយា ឌតបឥា , ខ្ញូទទោ

មជ្ឈេ។ បច្ឆិមាយ ទិសាយ ថូណំ នាម ព្រាហ្មណគាមោ, តតោ បរំ បច្ចន្តិមា ជនបទា, ឱរតោ មជ្ឈេ។ ឧត្តរាយ ទិសាយ ឧសីរទ្ធជោ នាម បព្វតោ, តតោ បរំ បច្ចន្តិមា ជនបទា, ឱរតោ មជ្ឈេតិ (មហាវ. ២៥៩) ឯវំ បរិច្ឆិន្នេ អាយាមតោ តិយោជនសតេ វិត្ថារតោ អឌ្ឍតេយ្យយោជនសតេ បរិក្ខេបតោ នវយោជនសតេ មជ្ឈិមទេសេ ឧប្បជ្ជតិ តថាគតោ។ ន កេវលញ្ច តថាគតោវ, បច្ចេកពុទ្ធា អគ្គសាវកា អសីតិមហាថេរា ពុទ្ធមាតា ពុទ្ធបិតា ចក្កវត្តិរាជា អញ្ញេ ច សារប្បត្តា ព្រាហ្មណគហបតិកា ឯត្ថេវ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ឥធ បន តថាគតវារេយេវ សព្ពត្ថកវសេន អយំ នយោ លព្ភតិ, ឥតរេសុ ឯកទេសវសេន។

ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជន្តីតិ ឥទំ បន ឧភយម្បិ វិប្បកតវចនមេវ, ឧប្បជ្ជន្តា ពហុជនហិតត្ថាយ ឧប្បជ្ជន្តិ, ន អញ្ញេន ការណេនាតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ ឯវរូបញ្ចេត្ថ លក្ខណំ ន សក្កា អញ្ញេន សទ្ទលក្ខណេន បដិពាហិតុំ។

អបិច ឧប្បជ្ជមានោ នាម ឧប្បជ្ជតិ នាម ឧប្បន្នោ នាមាតិ អយំ បភេទោ វេទិតព្វោ។ តថាគតោ ហិ មហាភិនីហារំ ករោន្តោ, ពុទ្ធករេ ធម្មេ បរិយេសន្តោ, បារមិយោ បូរេន្តោ, បញ្ច មហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជន្តោ, ញាតត្ថចរិយំ ចរន្តោ, លោកត្ថចរិយំ, ពុទ្ធត្ថចរិយំ កោដិំ បាបេន្តោ, បារមិយោ បូរេត្វា តុសិតភវនេ តិដ្ឋន្តោ, តតោ ឱតរិត្វា ចរិមភវេ បដិសន្ធិំ គណ្ហន្តោ, អគារមជ្ឈេ វសន្តោ, អភិនិក្ខមន្តោ, មហាបធានំ បទហន្តោ, បរិបក្កញាណោ ពោធិមណ្ឌំ អារុយ្ហ មារពលំ វិធមេន្តោ បឋមយាមេ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរន្តោ, មជ្ឈិមយាមេ ទិព្វចក្ខុំ វិសោធេន្តោ, បច្ឆិមយាមេ បដិច្ចសមុប្បាទេ ញាណំ ឱតារេត្វា អនេកាការំ សព្ពសង្ខារេ សម្មសិត្វា សោតាបត្តិមគ្គំ បដិវិជ្ឈន្តោ យាវ អនាគាមិផលំ សច្ឆិករោន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ឯវ នាម, អរហត្តមគ្គក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ នាម, អរហត្តផលក្ខណេ បន ឧប្បន្នោ នាម។ ពុទ្ធានញ្ហិ សាវកានំ វិយ ន បដិបាដិយា ឥទ្ធិវិធញាណាទីនំ ឧប្បាទនកិច្ចំ អត្ថិ, សហេវ បន អរហត្តមគ្គេន សកលោបិ ពុទ្ធគុណរាសិ អាគតោវ នាម ហោតិ។ តស្មា តេ និដ្ឋិតសព្ពកិច្ចត្តា អរហត្តផលក្ខណេ ឧប្បន្នា នាម ហោន្តិ។ ឥធ អរហត្តផលក្ខណំ សន្ធាយ “ឧប្បជ្ជតី”តិ វុត្តំ។ ឧប្បន្នោ ហោតីតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។

សាវកោបិ ទីឃាសេវា សាវកពោធិយា ហេតុភូតេ បុញ្ញសម្ភារេ សម្ភរន្តោ បុញ្ញយោគំ បុញ្ញចរិយំ គតបច្ចាគតវត្តំ បូរេន្តោ ចរិមភវេ និព្វត្តន្តោ អនុក្កមេន វិញ្ញុតំ បត្វា សំសារេ អាទីនវំ ទិស្វា បព្ពជ្ជាយ ចេតយមានោ បព្ពជ្ជំ មត្វា បព្ពជិត្វា សីលាទីនិ បរិបូរេន្តោ ធុតង្គេ សមាទាយ វត្តមានោ ជាគរិយំ អនុយុញ្ជន្តោ ញាណានិ និព្ពត្តេន្តោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា ហេដ្ឋិមមគ្គេ អធិគច្ឆន្តោបិ ឧប្បជ្ជមានោ ឯវ នាម, អរហត្តមគ្គក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ នាម, អរហត្តផលក្ខណេ បន ឧប្បន្នោ នាម។ សេក្ខា បន បុញ្ញូបនិស្សយតោ បដ្ឋាយ យាវ គោត្រភុញាណា ឧប្បជ្ជមានា នាម, បឋមមគ្គក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ នាម, បឋមផលក្ខណតោ បដ្ឋាយ ឧប្បន្នា នាម។ ឯត្តាវតា “តយោមេ, ភិក្ខវេ, បុគ្គលា លោកេ ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជន្តី”តិ បទានំ អត្ថោ វុត្តោ ហោតិ។

ឥទានិ ពហុជនហិតាយាតិអាទីសុ ពហុជនហិតាយាតិ មហាជនស្ស ហិតត្ថាយ។ ពហុជនសុខាយាតិ មហាជនស្ស សុខត្ថាយ។ លោកានុកម្បាយាតិ សត្តលោកស្ស អនុកម្បំ បដិច្ច។ កតរសត្តលោកស្សាតិ ? យោ តថាគតស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា ធម្មំ បដិវិជ្ឈតិ, អមតបានំ បិវតិ, តស្ស។ ភគវតោ ហិ ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តន្តទេសនាយ អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញប្បមុខា អដ្ឋារស ព្រហ្មកោដិយោ ធម្មំ

ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᩴᩈᩩ᩺ ᩑᩅᩴ ᨿᩣᩅ ᨽᩅᨣ᩠ᨣᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᨴᩮᩅᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᩣᩊᨠᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ, ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ,

ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩋᩁᩉᩃᩮᩣᨠᩣᨶᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩮᩅᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᩣᨶᩈᩮ ᩋᨠᩥᩈᩃᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᨸᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ᩺ ᩑᨠᨴᩮᩈᩔ ᩋᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩔ

ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩣᨿ᩺ ᩈᩣᨵᨠᩔ ᨸᨶ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩣᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩅᩈᨲᩣᨸᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨴᩮᩅᨠᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ

ᨴᩮᩈᩥᨲᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻ, ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩮ ᨧ ᨿᨳᩣᨿᨳᩥᨭ᩠ᨮᩮᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨸᨭᩥᩅᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻ,

ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩥᨲᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩣ ᨸᩁᩴ ᩋᨽᩣᨣᩮᩅ ᨧ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᨲᩥᩔᩣᨿ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨴᩣᨶᨾᩮᨠ᩠ᨠᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᩺

ᩋᨸᩥᨧ ᨻᩉᩩᨩᨶᩉᩥᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨻᩉᩩᨩᨶᩔ ᩉᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ, ᨲᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨽᩥᩉᩥᨲᩣᨸᨴᩮᩈᨶᩮᩣᨲᩥ᩺ ᨻᩉᩩᨩᨶᩈᩩᨡᩣᨿᩣᨲᩥ

ᨻᩉᩩᨩᨶᩔ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩣᨿ, ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩩᨡᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨽᩥᩉᩥᨲᩣᨸᨴᩮᩈᨶᩮᩣᨲᩥ᩺ ᩃᩮᩣᨠᩣᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩣᨿᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᨠᨲ᩠ᨳᩣᨿ,

ᩅᩮᨲ᩠ᨲᩣᨠᩁᩩᨱᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨿᨳᩣᨷᩥᨲᩮᩁᩣ ᨧᩥᨿ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨷᩥᨲᩣᨲᩥ᩺ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩉᩥᨲᩣᨿ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨴ᩠ᨵ

ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩉᩥᨲᩈᩩᨡᩣᨶᩩᩈᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᩅᩮᩁᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᩩᨡᨾᨵᩥᨠᨶ᩠ᨲ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ,

ᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᩅᩮᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲ ᨿᩮᩣᨣᩮᩅᨲ᩠ᨳᩴ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩣᨿ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺

ᩉᩥᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᩣᨸᨠᨾᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᨾ᩠ᨸᩣᨸᨠᨾᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᩉᩥᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᩺ ᩈᩩᨡᩣᨿᩣᨲᩥ

ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᩈᩩᨡᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᩺ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ "ᩋᨿᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩈᩩᨡᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩋᩣᨿᨲᩥᨬ᩠ᨧ

ᩈᩩᨡᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓᪺᪓᪕᪕; ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕᪺᪒᪗; ᩅᩥᨽ᩺ ᪘᪐᪔)᩺

ᨲᩮᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨧᩁᨱᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᩥᩔᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨽᨿᨽᩮᩁᩅᩮ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑᪺᪕᪒ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ)

ᩋᩣᨣᨲᨶᨿᩮᨶ, ᩋᨭ᩠ᨮᨸᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩉᩥ, ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩣᨴᩦᩉᩥ, ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩈᩉᩥ ᨧᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨧ,

ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᨾᩣᨶᩩᩈᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨧᩁᨱᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᨾᩮᩣᨴᨠᨠᩣᨿᩮᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᩣᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨾᨿ᩠ᩉᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨾᨿ᩠ᩉᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ

ᩈᩩᨠᨲᩮᩣ᩺ ᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨴᩥᨲᩃᩮᩣᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᩅᩥᨴᩪ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨲᩔ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ᩺ ᨷᩩᩁᩥᩈᨴᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮ ᨴᨾᩮᨲᩥ ᩈᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨶᩮᨲᩦᨲᩥ

ᨷᩩᩁᩥᩈᨴᨾ᩠ᨾᩈᩣᩁᨳᩥ᩺ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩥᨠᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨲᩦᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ᩺ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᩔᩣᨷᩥ ᨲᩮᨻ᩠ᨿᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨾᨿᩪᨸᨠᩣᩁᩮᨶ

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ, ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪑᪺᪑᪓᪓-᪑᪓᪖) ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩺

ᨿᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᩣᨴᩥ...ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᩣᩁᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩥᩅᩮᨠᩈᩩᨡᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᩺

ᨲᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩴ ᩅᩤ ᨻᩉᩩᩴ ᩅᩤ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣᨴᩥᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᨾᩮᩅ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᩺ ᨠᨳᩴ? ᩑᨠᨣᩣᨳᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨽᨴ᩠ᨴᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ

ᨷᨮᨾᨷᩣᨴᩮᨶ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᩮᩉᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣ, ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣ᩺ ᩑᨠᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨴᩣᨶᩮᨶ

ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ, ᨶᩥᨣᨾᨶᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ, ᩈᩮᩈᩮᨶ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ᩺ ᨶᩣᨶᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᩣ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ,

ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ, ᩈᩮᩈᩮᩉᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ᩺ ᩈᨠᩃᩮᩣᨷᩥ ᩅᩤ ᩈᩣᩈᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨽᩪᨲᩮᨶ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ,

ᩈᨾᨳᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩮᩉᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ᩺ ᩈᩦᩃᩈᨾᩣᨵᩦᩉᩥ ᩅᩤ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ, ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ

ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ, ᨹᩃᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ᩺ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩩᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲᩣᨿ ᩅᩤ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩩᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ,

សង្ខេបប្បដិបត្តិយា បរិយោសានកល្យាណោ។ តំ វុត្វា តថត្តាយ បដិបន្នស្ស អធិគន្តព្វាយ អភិសម្ពោធិយា វា អាទិកល្យាណោ, បច្ចេកពោធិយា មជ្ឈេកល្យាណោ, សាវកពោធិយា បរិយោសានកល្យាណោ។ សុយ្យមានោ ចេវ នីវរណវិក្ខម្ភនតោ សវនេនបិ កល្យាណមេវ អាវហតីតិ អាទិកល្យាណោ, បដិបជ្ជិយមានោ សមថវិបស្សនាសុខាវហនតោ បដិបត្តិយាបិ សុខមេវ អាវហតីតិ មជ្ឈេកល្យាណោ, តថាបដិបន្នោ ច បដិបត្តិផលេ និដ្ឋិតេ តាទិភាវាវហនតោ បដិបត្តិផលេនបិ កល្យាណមេវ អាវហតីតិ បរិយោសានកល្យាណោ។ នាថប្បភវត្តា ច បភវសុទ្ធិយា អាទិកល្យាណោ, អត្ថសុទ្ធិយា មជ្ឈេកល្យាណោ, កិច្ចសុទ្ធិយា បរិយោសានកល្យាណោ។ តេន វុត្តំ “សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិ...បេ... បរិយោសានកល្យាណ”ន្តិ។

យំ បន ភគវា ធម្មំ ទេសេន្តោ សាសនព្រហ្មចរិយំ មគ្គព្រហ្មចរិយញ្ច បកាសេតិ, នានានយេហិ ទីបេតិ, តំ យថានុរូបំ អត្ថសម្បត្តិយា សាត្ថំ, ព្យញ្ជនសម្បត្តិយា សព្យញ្ជនំ។ សង្កាសន, បកាសន, វិវរណ, វិភជន, ឧត្តានីករណ បញ្ញត្តិអត្ថបទសមាយោគតោ សាត្ថំ, អក្ខរបទព្យញ្ជនាការនិរុត្តិនិទ្ទេសសម្បត្តិយា សព្យញ្ជនំ, អត្ថគម្ភីរតាបដិវេធគម្ភីរតាហិ វា សាត្ថំ, ធម្មគម្ភីរតាទេសនាគម្ភីរតាហិ សព្យញ្ជនំ។ អត្ថបដិភានបដិសម្ភិទាវិសយតោ វា សាត្ថំ, ធម្មនិរុត្តិបដិសម្ភិទាវិសយតោ សព្យញ្ជនំ។ បណ្ឌិតវេទនីយតោ បរិក្ខកជនប្បសាទកន្តិ សាត្ថំ, សទ្ធេយ្យតោ លោកិយជនប្បសាទកន្តិ សព្យញ្ជនំ។ គម្ភីរាធិប្បាយតោ សាត្ថំ, ឧត្តានបទតោ សព្យញ្ជនំ។ ឧបនេតព្វស្ស អភាវតោ សកលបរិបុណ្ណភាវេន កេវលបរិបុណ្ណំ, អបនេតព្វស្ស អភាវតោ និទ្ទោសភាវេន បរិសុទ្ធំ, អបិច បដិបត្តិយា អធិគមព្យត្តិតោ សាត្ថំ, បរិយត្តិយា អាគមព្យត្តិតោ សព្យញ្ជនំ, សីលាទិបញ្ចធម្មក្ខន្ធបារិបូរិយា បរិបុណ្ណំ, និរុបក្កិលេសតោ និត្ថរណត្ថាយ បវត្តិតោ លោកាមិសនិរបេក្ខតោ ច បរិសុទ្ធំ, សិក្ខត្តយបរិគ្គហិតត្តា ព្រហ្មភូតេហិ សេដ្ឋេហិ ចរិតព្វតោ តេសំ ចរិយភាវតោ ច ព្រហ្មចរិយំ។ តស្មា “សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ...បេ... បកាសេតី”តិ វុច្ចតិ។ បជេយាតិ គណនានុបុព្ពតោ សត្តលោកុត្តមភាវតោ ច បជេយា បុគ្គលោ។

តស្សេវ សត្ថុ សាវកោតិ តស្សេវ យថាវុត្តគុណស្ស សត្ថុ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ធម្មទេសនាយ សវនន្តេ ជាតោ ធម្មទេសនាបតិសរោ សាវកោ, ន បុរាណាទិ វិយ បដិញ្ញាមត្តេន សត្ថុ សាវកោ។ បាដិបទោតិ បដិបទាសង្ខាតេន អរិយមគ្គេន អរិយាយ ជាតិយា ជាតោ ភវាតិ បាដិបទោ, អនិដ្ឋិតបដិបត្តិកិច្ចោ បដិបជ្ជមានោតិ អត្ថោ។ សុត្តគេយ្យាទិ បរិយត្តិធម្មំ ពហុំ សុតោ ឯតេនាតិ ពហុស្សុតោ។ បាតិមោក្ខសំវរាទិសីលេន ចេវ អារញ្ញកង្គាទិធុតង្គេហិ ច ឧបបន្នោ សម្បន្នោ សមន្នាគតោតិ សីលវតូបបន្នោ។ ឯតិ ភគវា “លោកានុកម្បា តាវ ហិតញ្ញា សមេន ធម្មទេសនា, សា ច ឋានេសុ ឥធ តីសុ បុគ្គលេសុ បតិដ្ឋា”តិ ធម្មស្សតិ។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

កាមេសុ តព្យត្តិយាតិ តស្សេវ សត្ថុ បដិបត្តិយា ធម្មទេសនាយ ច អនុរូបេន តព្យត្តិយា អនុជាតោ។ អវិជ្ជន្ធការំ វិធមិត្វា សបរសន្តានេសុ ធម្មាលោកសង្ខាតាយ បភាយ ករណតោ បភង្ករោ។ ធម្មុបដ្ឋាបេន្តោតិ វត្វា សច្ចធម្មំ ការេន្តោ។ អបិបុនន្តីតិ វណ្ណនេន្តិ។ អបេតស្ស និច្ចានន្ទស្ស។ ខ្វាទំ អរិយមគ្គំ។ យោគាតិ ភាវយោគានីតោ។ សច្ចវាទេហកាតិ វេទេយ្យសច្ចវាហនតោ គហកាន្តារនិត្ថរណតោ សច្ចវាទេហា, ភគវា, តេន សច្ចវាទេហ។ សុទេសិតំ មគ្គមក្កមន្តីតិ តេន សម្មា ទេសិតំ អរិយមគ្គំ តស្ស ទេសនានុសារេន អនុគច្ឆន្តិ បដិបជ្ជន្តិ។ ថានេវាតិ ថាមសម្បន្នា អត្ថការេ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

បញ្ចមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៦. អសុភានុបស្សីសុត្តវណ្ណនា

៨៥. ឆដ្ឋេ អសុភានុបស្សីតិ អសុភំ អនុបស្សន្តា ទ្វត្តិំសាការវសេន ចេវ ឧទ្ធុមាតកាទីសុ គហិតនិមិត្តស្ស ឧបសំហរណវសេន ច កាយស្មិំ អសុភំ អសុភាការំ អនុបស្សកា ហុត្វា វិហរថ. អានាបានស្សតីតិ អានាបានេ សតិ, តំ អារព្ភ បវត្តា សតិ, អស្សាសបស្សាសបរិគ្គាហិកា សតីតិ អត្ថោ. វុត្តញ្ហេតំ "អានន្តិ អស្សាសោ, នោ បស្សាសោ. បានន្តិ បស្សាសោ, នោ អស្សាសោ"តិអាទិ (បដិ. ម. ១.១៦០).

វោតិ តុម្ហាកំ. អជ្ឈត្តន្តិ ឥធ គោចរជ្ឈត្តំ អធិប្បេតំ. បរិមុខន្តិ អភិមុខំ. សូបដ្ឋិតាតិ សុដ្ឋុ ឧបដ្ឋិតា. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – អានាបានស្សតិ ច តុម្ហាកំ កម្មដ្ឋានាភិមុខំ សុដ្ឋុ ឧបដ្ឋិតា ហោតូតិ. អថ វា បរិមុខន្តិ បរិគ្គហិតនិយ្យានំ. វុត្តញ្ហេតំ បដិសម្ភិទាយំ – "បរីតិ បរិគ្គហដ្ឋោ, មុខន្តិ និយ្យានដ្ឋោ , សតីតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋោ, តេន វុច្ចតិ បរិមុខំ សតិ"ន្តិ (បដិ. ម. ១.១៦៣). ឥមិនា ចតុសតិបដ្ឋានសោឡសប្បភេទា អានាបានស្សតិកម្មដ្ឋានភាវនា ទស្សិតាតិ ទដ្ឋព្វា.

ឯវំ សង្ខេបេនេវ រាគចរិតវិតក្កចរិតានំ សប្បាយំ បដិក្កូលមនសិការកាយានុបស្សនាវសេន សមថកម្មដ្ឋានំ វិបស្សនាកម្មដ្ឋានញ្ច ឧបទិសិត្វា ឥទានិ សុទ្ធវិបស្សនាកម្មដ្ឋានមេវ ទស្សេន្តោ "សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សិនោ វិហរថា"តិ អាហ. តត្ថ អនិច្ចំ, អនិច្ចលក្ខណំ, អនិច្ចានុបស្សនា, អនិច្ចានុបស្សីតិ ឥទំ ចតុក្កំ វេទិតព្វំ. ហុត្វា, អភាវតោ, ឧទយព្ពយយោគតោ, តាវកាលិកតោ, និច្ចបដិក្ខេបតោ ច ខន្ធបញ្ចកំ អនិច្ចំ នាម. តស្ស យោ ហុត្វា អភាវាការោ, តំ អនិច្ចលក្ខណំ នាម. តំ អារព្ភ បវត្តា វិបស្សនា អនិច្ចានុបស្សនា. តំ អនិច្ចន្តិ វិបស្សកោ អនិច្ចានុបស្សី. ឯត្ថ ច ឯកាទសវិធា អសុភកថា បឋមជ្ឈានំ បាបេត្វា, សោឡសវត្ថុកា ច អានាបានកថា ចតុត្ថជ្ឈានំ បាបេត្វា, វិបស្សនាកថា ច វិត្ថារតោ វត្តព្វា, សា បន សព្ពាការតោ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ២.៧១៧-៧៣០) កថិតាតិ តត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វា.

ឥទានិ អសុភានុបស្សនាទីហិ និប្ផាទេតព្វំ ផលវិសេសំ ទស្សេតុំ "អសុភានុបស្សីន"ន្តិអាទិមាហ. តត្ថ សុភាយ ធាតុយាតិ សុភភាវេ, សុភនិមិត្តេតិ អត្ថោ. រាគានុសយោតិ សុភារម្មណេ ឧប្បជ្ជនារហោ កាមរាគានុសយោ. សោ កេសាទីសុ ឧទ្ធុមាតកាទីសុ វា អសុភានុបស្សីនំ អសុភនិមិត្តំ គហេត្វា តត្ថ បឋមជ្ឈានំ និព្ពត្តេត្វា តំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អធិគតេន អនាគាមិមគ្គេន បហីយតិ, សព្ពសោ សមុច្ឆិជ្ជតីតិ អត្ថោ. វុត្តញ្ហេតំ "អសុភា ភាវេតព្វា កាមរាគស្ស បហានាយា"តិ (អ. និ. ៩.១; ឧទា. ៣១). ពាហិរាតិ ពហិទ្ធាវត្ថុកត្តា អនត្ថាវហត្តា ច ពាហិរា. ពហិភូតា. វិតក្កាសយាតិ កាមសង្កប្បាទិមិច្ឆាវិតក្កា. តេ ហិ អប្បហីនា អាសយានុគតា សតិ បច្ចយសមវាយេ ឧប្បជ្ជនតោ វិតក្កាសយាតិ វុត្តា. កាមវិតក្កោ ចេត្ថ កាមរាគគ្គហណេន គហិតោ. ឯវាតិ តទវសេសា វិតក្កា ឯវ វុត្តាតិ វេទិតព្វា. វិឃាតបក្ខិកាតិ ទុក្ខភាគិយា, ឥច្ឆាវិឃាតនិព្ពត្តកា វា. តេ ន ហោន្តីតិ តេ បហីយន្តិ.

ຍ຺ຍາປິຣຈິຕເກ຺ກາ, ຈິຫິນາຈິຕເກ຺ກາ, ຄາຕິຈິຕເກ຺ກາ, ຊຸຕປຣຈິຕເກ຺ກາ, ອຍຣາຈິຕເກ຺ກາ, ອຕຈ຺ຸຍາຕິ຺ຕປຕິນັ຺ຍຸເຕ຺ຕາ ຈິຕເກ຺ກາ,
ລິໂກນກ຺ກາຣນິເລິໂກປຕິນັ຺ຍຸເຕ຺ຕາ ຈິຕເກ຺ກາ, ປຣາຕ຺ຸຊຍຕາປຕິນັ຺ຍຸເຕ຺ຕາ ຈິຕເກ຺ກາຕິ ອຊ຺ຊ, ກາຍຈິຕເກ຺ກຕ ນຊ຺ຊີ ຕຈຈິສາ ຍທາຈິຕ຺ກາ
ອາຕາປິຕຍ຺ຍຸຕິນຍານິຕາ ຕກ຺ກີຍ຺ຍິຕາຍ ຈ ຈິປຍ຺ຍຸຕາຍ ປຸຕ຺ຕາກາເກ ຈິກ຺ກຸຍິ຺ຕາ· ຕັ ປິຣກັ ກຕ຺ວາ ອສິກເຕຕ ອຣິຍຍເກ຺ກຕ ຍທາຣທັ
ອຕຈເນນເຕາ ປທີຍຕ຺ຕິ· ວຸຕ຺ຕຍິ ເຈຕັ "ອາຕາປິຕຍ຺ຍຸຕິ ກາເຈຕ຺ຕາ ຈິຕ຺ກຸປເຈ຺ຈທາຍາ"ຕິ (ອ· ນິ· ໘·໑; ຈຸທາ· ໑໑)·

ຍາ ອຈິ຺ຊາ, ນາ ປທີຍຕີຕິ ຍາ ນຈ຺ຈນກາຈປຕິ຺ຈາຊິຕີ ນຕ຺ຕາຕຕ຺ວກາຣີ ນກລຍ຺ຍ ຈຊຸກ຺ກຍ຺ຍ ຍຸລກຸຕາ ອຈິ຺ຊາ, ນາ ອຕິ຺ຈາຕຸປຍ຺ຍີຕັ
ຈິທເຣັ ນຍ຺ຸຊີ຺ຊຕີ· ຕ຺ລສ ກິນ ກກເຕາ ອຕິ຺ຈາກາເຣເຕາ ວ຺ຸຊີຕຍ຺ຍ ຍຸກ຺ກຸຈິປຍ຺ຍຸກລີລາຍນຈຍ຺ຍ ຈເນຕ ວຸຕ຺ຕໍ· ຕຍ຺ຍາຍັ ນເ຺ຊປເຕ຺ວ –
ເຕກຸຍເກຍ ນຕ຺ຕນ຺ຕາເຣຍ ອຕິ຺ຈາຊິເຕາ ນຍຸນຕັ ປຊ຺ຊເປຕ຺ວາ ຈິປຍ຺ຍຸຕ຺ຕາຕັ ຍຣາ ອຕິ຺ຈຕ຺ຕີ ປຈຕ຺ຕຍາຕາ ວ຺ຸຊາຕກາຍີຕີຈິປຍ຺ຍຸຕາ ຍເກ຺ກຕ
ຍຊີຍຕິ, ອຕຸກ຺ກເຍຕ ອຣຫຕ຺ຕຍເກ຺ກາ ຈຸປຍຊ຺ຊຕິ, ເຕນັ ອຕິ຺ຈາຕຸປຍ຺ຍີຕັ ຈິທເຣັ ອຈິ຺ຊາ ອຕຈເນນເຕາ ປທີຍຕິ, ອຣຫຕ຺ຕຍເກ຺ກຈິ຺ຊາ
ຈຸປຍຊ຺ຊຕີຕິ· ອຕິ຺ຈາຕຸປຍ຺ຍີຕັ ຈິທເຣຕ຺ຕິ ຕ຺ລສ ອຕິ຺ຈລກ຺ກລຍ຺ຍ ເຕນັ ປິກຊກາຈເຕາ ຕ຺ລຕເຣຍ຺ຍ ລກ຺ກລຈ຺ຍຍ຺ຍ ກທເລ ຈຸປິຍກາຈເຕາ ຈາ
ວຸຕ຺ຕໍ, ຕ ປຕ ຊກເຍ຺ຍຈ ລກ຺ກລຍ຺ຍ ອຕຸປຍ຺ຍີຕ຺ຕເຕາ· ວຸຕ຺ຕເຕ຺ຍຕັ "ຍຈຕີ຺ຈ ຕັ ຈຸກ຺ກໍ, ຍັ ຈຸກ຺ກໍ ຕຈຕຕ຺ຕາ"ຕິ (ນັ· ນິ· ໑·໑໕)· ອປເຣຍິ ວຸຕ຺ຕໍ
"ອຕິ຺ຈນຕ຺ຕເຕາ ຫິ, ເຍລີຍ, ອຕຕ຺ຕນຕ຺ຕາ ນຊ຺ຊາຕິ, ອຕຕ຺ຕນຕ຺ຕາ ອຍ຺ຍິຍາຕນຍຸຊ຺ຊາຕັ ປິປຸລາຕີ"ຕິ·

ກາຈາຍຸ ອາຕາປິເຕ ປຕິຍ຺ຍເຕາຕິ ອາຕາປິຕຕິຍິຕ຺ຕຍ຺ຍີ ປຕິ ປຕິ ນເຕາ, ຈຸປຊ຺ຊຕຍ຺ຍຕີຕິ ອເຕ຺ວາ· ປຍ຺ຍຸຕ຺ຕິ ອານຈກ຺ກຍຄາລາຈກ຺ກຕາ
ນຊ຺ຊາຣຸປນຍັ ຕິຕ຺ຕາຕັ ປຍ຺ຍເຕ຺ຕາ· ອາຕາປີ ນຕ຺ຕຣາຕິ ອຕ຺ຕຣາເຈານາຕັ ອຕາປຊ຺ຊີຕ຺ວາ ອຍຸກາຕຸປຍ຺ຍຸຕາຊີຍຸ ນຕຕັ ອາຕາປີ ຍຸຕ຺ຕປຍຍຸເຕ຺ຕາ,
ຕເຕາ ຊຈ ຍເຕາ ຈາຍຍຍາເຕາ, ຕິຍເຕາ ຈາ ນຍຸຕ຺ຕຕິຍາເຍຕ ຕຕ຺ວ ນຕ຺ຕນ຺ຕາຣນຍເຈ ຕິຕ຺ຕາເຕ ອຣຫຕ຺ຕຜລຈິຍຸຕ຺ຕິຍາ ຈິຍ຺ຸຈຕີ· ເນນັ
ວຸຕ຺ຕຕຍເຍຈ·

ລຊ຺ຊ ຍຸຕ຺ຕຈຕ຺ຕາ ຕິຊ຺ຊິຕາ·

ລີ· ສຍຸຕຸສຍຸປຕິປຕ຺ຕຍຸຕ຺ຕຈຕ຺ຕາ

ປ໐໙· ນຕ຺ຕເຍ ສຍຸຕຸສຍຸປຕິປຕ຺ຕຍ຺ຍາຕິ ຊຕ຺ວ ສເຍຸ ຕາຍ ຕຈຈິເສາ ເລີກຸຕ຺ຕຣສເຍຸ, ຕຍ຺ຍ ສຍຸຍ຺ຍ ອຕຸສເຍຸ ນີລຈິນຸຊ຺ຊີອາຊີ
ປຸຕ຺ຕາກາປຕິປຈາສເຍຸ, ຕັ ສຍຸຕຸສຍຸ ປຕິປຕ຺ຕຍ຺ຍ ອສິກຕ຺ຕິ ປຕິປຊ຺ຊຍາຕຍ຺ຍ· ອຍຍຕຸສເຍຸ ເທາຕີຕິ ອຍັ ອຕ຺ຸຈຈິກນກາເຈາ
ປຕິຣຸປນກາເຈາ ເທາຕິ· ເຈຍ຺ຍາກຣລາຍາຕິ ກຈຕາຍ· ສຍຸຕຸສຍຸປຕິປເຕ຺ຕາຍຕ຺ຕິ ຍຕ຺ຕິ ກຣລເຕ຺ວ ປຈ຺ຈຕ຺ຕຈຈຕັ· ຕ຺ລສ ວຸຕ຺ຕິ ເທາຕິ –
ເຍຕ ອຕຸສເຍຸຕ ຕັ ສຍຸຕຸສຍຸ ປຕິປເຕ຺ຕາຕິ ຍ຺ຍາກເຣຍາເຕາ ນຍຸເຈຈ ຍ຺ຍາກເຣາເຕ຺ຕາ ຕາຍ ນິຍາ, ຕ ຕເຕາຕິຊາຕັ ຈິຕ຺ຕາຫິ ກຣທິຕເຕ຺ຕາ
ນິຍາຕິ· ຍຕ຺ຕິ ຈາ ກິຣິຍາປຣາຍນຕັ, ເຕເຕຕັ ຊເນ຺ຍຕິ "ຍຊີຊັ ສຍຸເຍ຺ຍຈ ການຕັ, ສຍຸຈິຕ຺ກຸເຍ຺ຍຈ ຈ ຈິຕ຺ກຸຕັ ຕຈຸກຍາກາເຈ
ຄາລາຸເປກ຺ກາຍ, ອຍັ ສຍຸຕຸສຍຸປຕິປຕ຺ຕຍ຺ຍ ກິກ຺ກຸເຕາ ຕຈາຣຸເປິ ອຍຕ຺ຕິ ກຈຕາຍາຕຸຣຸປເທຕຸ ອຕ຺ຸຈຈິກກາເຣລາ· ການຍາເຕາ ສຍຸເຍຈ
ກາເນຍ຺ຍາຕິ ກເຈເຕ຺ຕາ ເຈ ຊນກຈາຈຕ຺ວສຍຸເຍຈ ກເຈຍ຺ຍ, ຕ ຕປຊິປກ຺ກຍທິ຺ຈຕາຊີອສຍຸ· ວຸຕ຺ຕເຕ຺ຍຕັ –

“ᨿᩣᨿᩴ ᨠᨳᩣ ᩋᨽᩥᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩥᨠᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᩅᩁᨱᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩣ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ ᩅᩥᩁᩣᨣᩣᨿ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨿ ᩏᨸᩈᨾᩣᨿ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ – ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨠᨳᩣ, ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᨠᨳᩣ, ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᨠᨳᩣ, ᩋᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᨠᨳᩣ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᨠᨳᩣ, ᩈᩦᩃᨠᨳᩣ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨠᨳᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠᨳᩣ, ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣ, ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᨴᩔᨶᨠᨳᩣ , ᩑᩅᩁᩪᨸᩥᨿ ᨠᨳᩣᨿ ᨶᩥᨠᩣᨾᩃᩣᨽᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨠᩥᨧ᩠ᨨᩃᩣᨽᩦ ᩋᨠᩈᩥᩁᩃᩣᨽᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪙᪨᪑; ᩏᨴᩣ᪨ ᪓᪑)᪨

ᩋᨽᩥᩈᩃ᩠ᩃᩮᨡᩥᨠᩣᨿ ᨠᨳᩣᨿ ᩃᩣᨽᩦ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨽᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᨶᨸᩮᨲᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨿᨲᩮᩣ “ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᩏᩔᩣᩉᩮᩣ ᩋᨽᩥᩅᨯ᩠ᨰᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸᨠᩣᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᩉᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿᨽᩣᩅᩴ ᩋᨸᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩥᨽᩣᨣᩥᨿᨽᩣᩅᩮᨸᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᩣᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᩮᨠᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩣ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᨶᩮᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᨿᨧᩮᨲᩴ ᨸᨴᩮᩈᩴ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᩣᨾᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨲᩴ ᩏᨽᨿᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩏᨴᩣᩈᩦᨶᩮᩣ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨶᨾᩮᩅ ᩋᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨾᨳᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿᨾᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨠᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨥᨭᩦᨿᨲᩥ, ᨲᩣᩅ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᩪᩁᩴ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩉᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨠᨳᩣᩈᩩ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᩁᩣᨾᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᩣᨾᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩔᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩅᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨶᩩᩅᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᩴ ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨾᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᨲᨶᩈᩦᩈᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩣᩁᩣᨾᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᩣᨾᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩮᩅ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩁᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩴᨿᩮᩅ ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨠᨲᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᩋᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᨿᩮᩅ ᩋᨶᩩᩅᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨶᩩᩅᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᩴ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩏᨲᩩᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨯᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᨿᩮᩅ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨻᩕᩪᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩅᩅᩥᨵᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨶ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨲᩥ, ᨶ ᨧᩥᩁᩔᩮᩅ ᨲᩴ ᩋᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩔ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨧᩁᩴ ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩁᩴ ᩅᩣᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩅᩣ, ᩏᨴ ᩅᩣ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩᨸᩥ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᩈᩩ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᨳᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨣᩮᩣᨧᩁᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨩᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᨿᩴ ᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨾᩮᩅᩣᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩮᩅ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ᪨

សត្តមវត្តចណ្ណភា តិដ្ឋិតាៈ

ប៉ៈ អត្ថករលាវត្តចណ្ណភា

ប៉សិៈ អដ្ឋេម អក្សលចិតក្កាតិ អកោសល្លសម្ភូតា ចិតក្កាៈ អត្ថករលាតិអាឌីសុ យស្ស សង្ឃំ ដ្ឋបជ្ជត្តិ, តំ មឆាក្ខតឌស្សភតិចារលោភ អត្ថិករទាត្តិតិ អត្ថករលាៈ ភ បញ្ញាចក្កុ ករទាត្តិតិ អចក្កុករលាៈ អញ្ញាណំ ករទាត្តិតិ អញ្ញាណករលាៈ បញ្ញាតិរទាឌិកាតិ កម្មស្សកតាបញ្ញា, ឈាភបញ្ញា, ចិបស្សភាបញ្ញាតិ ឮមា តិស្សោ បញ្ញា អប្បចត្តិករលោភ តិរទាឆត្តិតិ បញ្ញាតិរទាឌិកាៈ អតិដ្ឋផលងាយកត្តា ភ្ញូសង្ហាតស្ស ចិឈាតស្ស បក្ខេ ចត្តត្តិតិ ចិឈាតបក្ខិកាៈ កិលេសតិត្ថាតំ ភ សំចត្តយត្តិតិ អតិត្ថាតសំចត្តិកាៈ

កាយចិតរក្កាតិ កាយបដិសំយុត្តោ ចិតរក្កាៈ សោ ហិ កិលេសកាយសហិតោ ហុត្វា ចត្តការមសុ បចត្តតិៈ ញ្សាបិឌបដិសំយុត្តោ ចិតរក្កា ញ្សាបិឌចិតរក្កាៈ ចិហិសាបដិសំយុត្តោ ចិតរក្កា ចិហិសាចិតរក្កាៈ ឮមេ ឆ្វេ ឆ សត្តេសុបិ សង្ខារេសុបិ ដ្ឋបជ្ជត្តិៈ កាយចិតរក្កា ហិ បិយមភាបេ សត្តេ ចា សង្ខារេ ចា ចិតរក្កត្តស្ស ដ្ឋបជ្ជតិ, ញ្សាបិឌចិតរក្កា អប្បិយេ អមភាបេ សត្តេ ចា សង្ខារេ ចា កុដ្ឋិតា ឆ្ពូលោកភការលតោ បដ្ឋាយ យាច ភាសភា ដ្ឋបជ្ជតិ, ចិហិសាចិតរក្កា សង្ខារេសុ ភ ដ្ឋបជ្ជតិ, សង្ខារា ភ្ញូរបេតត្ថា ភាម តត្តិ, "ឮមេ សត្តា ហញ្ញាត្តុ ចា ពជ្ឈត្តុ ចា ដ្ឋច្ឆិជ្ជត្តុ ចា ចិតស្សត្តុ ចា មា ចា អហេសុ"ត្តិ ចិត្តភការេ បភ សត្តេសុ ដ្ឋបជ្ជតិៈ

ឮមេមេច បភ កាយសង្កប្បាឌមោៈ អត្ថតោ ហិ កាយចិតក្កាឌីតំ កាយសង្កប្បាឌីភត្ថា ភាភាករណំ តត្តិ, តំសមោយុត្តា បភ សញ្ញាឌមោ កាយសញ្ញាឌមោៈ កាយឆាតុអាឌីតំ បភ មស្មា បិឡព្ឌំ –

"កាយបដិសំយុត្តោ តរក្កា ចិតរក្កា...បេ... មិច្ឆាសង្កប្បោ, អយំ ចុច្ចតិ កាយឆាតុ, សព្វេបិ អក្សលា ឆម្មា កាយឆាតុៈ ញ្សាបិឌបដិសំយុត្តោ តរក្កា ចិតរក្កា...បេ... មិច្ឆាសង្កប្បោ, អយំ ចុច្ចតិ ញ្សាបិឌឆាតុៈ ឌសសុ អាឈាតចត្ថុសុ ចិត្តស្ស អាឈាតោ បដិឈាតោ...បេ... អភត្តមភតា ចិត្តស្ស, អយំ ចុច្ចតិ ញ្សាបិឌឆាតុៈ ចិហិសាបដិសំយុត្តោ តរក្កា ចិតរក្កា មិច្ឆាសង្កប្បោ , អយំ ចុច្ចតិ ចិហិសាឆាតុៈ ឮធេកច្ចោ បាណិភា ចា លេឌ្ឌុភា ចា ឌណ្ឌេភ ចា សត្ថេភ ចា រជ្ជុយា ចា អញ្ញាតរញ្ញាតរេភ សត្តេ ចិហេឌេតិ, អយំ ចិហិសាឆាតុ"តិ (ចិភៈ ១ប៉ៀ, ៥១០) –

អាកាតត្តា ចិសេសោ លព្ភតិៈ

តត្ថ ឆ្វេ កថា សព្វសង្គាហិកា ឆ អសម្ភិន្នា ឆៈ តត្ថ កាយឆាតុយា កហិតាយ ឮតរា ឆ្វេបិ កហិតា ភាម ហោត្តិៈ តតោ បភ ភីហរិត្វា អយំ ញ្សាបិឌឆាតុ, អយំ ចិហិសាឆាតុតិ ឌស្សេតីតិ អយំ សព្វសង្គាហិកា ភាមៈ កាយឆាតុំ ករឆរត្វា បភ ភកចា ញ្សាបិឌឆាតុំ

ញ្ញាបិឝនាត្ដ្ឋានេ , ចិហិឞាឝាត៌្យ ចិហិឞាឝាត្ដ្ឋានេ ឝបេត្វាច អចេសេសំ កាមឝាត្យ តាមាតិ កេចលីតិ អយំ អសម្ពិត្កកថា តាម៑

សុក្កបក្ខេ ចុត្តចិបទិយាសេយត អតេ្តា នេចខ៑ឹតន្តោ៑ តេក្កោម្ពបដិសំយុត្តោ ចិតក្កោ តេក្កោម្មចិតក្កោ៑ សេយា អសុកបុត្តកាលេ កាយាចចនេរា ហោតិ, អសុកន្លាតេ ទ្វាបិចចនេរា, តំ ឈាត់ បិឝេកំ កត្វា ជួប្បត្តយក្កុចលកាលេ លេលិក្យត្តនេរា៑ អញ្ញាបិឝបដិសំយុត្តោ ចិតក្កោ អញ្ញាបិឝចិតក្កោ៑ សេយា មេត្តាបុត្តកាលេ កាយាចចនេរា ហោតិ, មេត្តាឈាតេ ទ្វាបិចចនេរា, តំ ឈាត់ បិឝេកំ កត្វា ជួប្បត្តយក្កុចលកាលេ លេលិក្យត្តនេរា៑ អចិហិឞាបដិសំយុត្តោ ចិតក្កោ អចិហិឞាចិតក្កោ៑ សេយា ករុណាបុត្តកាលេ កាយាចចនេរា, ករុណាឈាតេ ទ្វាបិចចនេរា, តំ ឈាត់ បិឝេកំ កត្វា ជួប្បត្តយក្កុចលកាលេ លេលិក្យត្តនេរា៑ យឝា បត អលេលកោ នឹសំ ហោតិ, តឝា ប្ដតេទ ឌេ្ហ តឝត្វាយិកា ហោត្តិ៑ យឝា មេត្តា នឹសំ ហោតិ, តឝា ប្ដតេទ ឌេ្ហ តឝត្វាយិកា ហោត្តិ៑ យឝា ករុណា នឹសំ ហោតិ, តឝា ប្ដតេទ ឌេ្ហ តឝត្វាយិកា ហោត្តិ៑

ប្ដមេចមេច បត តេក្កោម្មបត្ថប្បាឝយោ៑ អត្វតោ ហិ តេក្កោម្មចិតក្កាឌីតំ តេក្កោម្មបត្ថប្បាឌីតញ្ញា តាតាកេលាំ តត្វិ, តំសម្បយុត្តា បត សញ្ញាឝយោ តេក្កោម្មសញ្ញាឝយោ៑ តេក្កោម្មឝាត្យអាឌីតំ បត យថ្វា បិឝ្យប្ដមំ –

“តេក្កោម្មបដិសំយុត្តោ តេក្កោ ចិតក្កោ សក្កេប្បោ, អយំ ចុច្ចតិ តេក្កោម្មឝាត្យ, សព្វេបិ ក្យសលា ឝម្មា តេក្កោម្មឝាត្យ៑ អញ្ញាបិឝបដិសំយុត្តោ តេក្កោ ចិតក្កោ សក្កេប្បោ, អយំ ចុច្ចតិ អញ្ញាបិឝឝាត្យ៑ យា សេត្តេសុ មេត្តិ មេត្តាយតា មេត្តាយេតត្តំ មេត្តាចេតោចិម្យត្តិ , អយំ ចុច្ចតិ អញ្ញាបិឝឝាត្យ៑ អចិហិឞាបដិសំយុត្តោ តេក្កោ ចិតក្កោ សក្កេប្បោ – អយំ ចុច្ចតិ អចិហិឞាឝាត្យ៑ យា សេត្តេសុ ករុណា ករុណាយតា ករុណាយេតត្តំ ករុណាចេតោចិម្យត្តិ – អយំ ចុច្ចតិ អចិហិឞាឝាត្យ”តិ៑ (ចិក៑ ១៥៧) –

អាកាតត្វា ចិសេសេា លត្កតិ៑ ប្ដឝាបិ សត្ថសក្កាហិកា, អសម្ពិត្កាតិ ឌេ្ហ កថា ចុត្តតយេតេច នេចខ៑ឹតន្តា៑ សេសំ សុចិញ្ញេយ្យមេច៑

កាថាសុ ចិតក្កេយតិ ចិតក្កេយ្យ៑ តិទាកេទតិ អត្វតោ សត្វាតតោ តឹហេទយ្យ ចិតោឝយ្យ, បឌហេយ្យាតិ អតេ្វា៑ សចេ ចិតក្កានិ ចិចាទិតានិ, សមេតិ ចុជ៑ឹច ទឌ៑ សម្ពុហតក្កិ យថា តាយ ក៍យ្យាតំ បត្ថិមេ យាតេស បចចិយំ សម្ពុហតំ សមត្តតោ ជួជ៑ឹតំ ទឌ៑ យហតោ អកាលមេយឈ្ស ចស្សេតា ចុជ៑ឹ ឈាតសោ ច្ចបសមេតិ, ឲចមេច សោ យោកាចចនេរា ចិតក្កានិ មិច្ឆាចិតក្កេ ច ចិចាទិតានិ តំសម្បយុត្តចិចាទេ ច សមេតិ ច្ចបសមេតិ សម្ពុច្ឆិត្តតិ៑ តថាក្កុតោ ច ចិតក្កូបសមេត ចេតសា សត្ថាសំ មិច្ឆាចិតក្កាតំ ជួបសមតតោ ចិតក្កូបសមេត អទិយមក្កចិត្តេត៑ ប្ដតេឝច ឌិជួច ឈមេ្ហ, សត្តិបឌំ តិត្ថាតំ, សមញ្ញា សមឝិកតោ ហោតីតិ៑

អដ្ឋមសុត្តចណ្ណនា តិដ្ឋិតា៑

ឌ៑ អត្តរាយលសុត្តចណ្ណនា

៨៨. នវមេ អន្តរាមលាតិ ឯត្ថ អន្តរាសទ្ទោ –

“នទីតីរេសុ សណ្ឋានេ, សភាសុ រថិយាសុ ច;

ជនា សង្គម្ម មន្តេន្តិ, មញ្ច តញ្ច កិមន្តរ”ន្តិ. –

អាទីសុ (សំ. និ. ១.២២៨) ការណេ. “អទ្ទសា មំ, ភន្តេ, អញ្ញតរា ឥត្ថី វិជ្ជន្តរិកាយ ភាជនំ ធោវន្តី”តិអាទីសុ (ម. និ. ២.១៤៩) ខណេ. “អបិចាយំ តបោទា ទ្វិន្នំ មហានិរយានំ អន្តរិកាយ អាគច្ឆតី”តិអាទីសុ (បារា. ២៣១) វិវរេ.

“បីតវត្ថេ បីតទ្ធជេ, បីតាលង្ការភូសិតេ;

បីតន្តរាហិ វគ្គូហិ, អបិឡន្ធាវ សោភសី”តិ. –

អាទីសុ (វិ. វ. ៦៣៨) ឧត្តរិសាដកេ. “យស្សន្តរតោ ន សន្តិ កោបា”តិអាទីសុ (ឧទា. ២០) ចិត្តេ. ឥធាបិ ចិត្តេ ឯវ ទដ្ឋព្វោ. តស្មា អន្តរេ ចិត្តេ ភវា អន្តរា. យស្មិំ សន្តានេ ឧប្បន្នា, តស្ស មលិនភាវករណតោ មលា. តត្ថ មលំ នាម ទុវិធំ – សរីរមលំ, ចិត្តមលន្តិ. តេសុ សរីរមលំ សេទជល្លិកាទិ សរីរេ និដ្ឋិតំ, តត្ថ លគ្គំ អាគន្តុករជ្ជំ, តំ ឧទកេនបិ និហរណីយំ, ន តថា សំកិលេសិកំ. ចិត្តមលំ បន រាគាទិសំកិលេសិកំ, តំ អរិយមគ្គោទកេន និហរណីយំ. វុត្តម្បេតំ បោរាណេហិ –

“រូបេន សំកិលិដ្ឋេន, សំកិលិស្សន្តិ មាណវា;

រូបេ សុទ្ធេ វិសុជ្ឈន្តិ, អនក្ខាតំ មហេសិនា.

“ចិត្តេន សំកិលិដ្ឋេន, សំកិលិស្សន្តិ មាណវា;

ចិត្តេ សុទ្ធេ វិសុជ្ឈន្តិ, ឥតិ វុត្តំ មហេសិនា”តិ. (ទី. និ. អដ្ឋ. ២.៣៧៣; ម. និ. អដ្ឋ. ១.១០៦);

តេនាហ ភគវា “ចិត្តសំកិលេសា, ភិក្ខវេ, សត្តា សំកិលិស្សន្តិ, ចិត្តវោទានា វិសុជ្ឈន្តី”តិ (សំ. និ. ៣.១០០). តស្មា ភគវា ឥធាបិ ចិត្តមលវិសោធនាយ បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ ទស្សេន្តោ “តយោមេ, ភិក្ខវេ, អន្តរាមលា”តិ អាហ.

ឃថា ចេតេ លោកាគយោ វត្តាត់ ចិត្តេ រូប្បជ្ជិត្វា យលិតកាចករា តាតប្បការវង់កិលេវចិឆាឃកាតិ អត្ថរាយលិ, ឲចំ ឲកេតា ក្សុជ្ជិត្វា, ឲកេតា វឃិត្វា, ឌូតាវកេចឹ អយិត្តវត្តុ ចិឃ ចិត្តេ ឲច រូប្បជ្ជិត្វា វត្តាត់ តាតាចិឆអតត្វាចហា, តាតប្បការទុក្ខតិដ្ឋាត្តកាតិ គវេស្សន្តោ "អត្ថរាអយិត្តា"តិអាគិយាហៈ តត្វ យិត្តបដិបក្ខេតា អយិត្តា, វបត្តកិច្ចករណេតា វបត្តា, ហិវតេតា ចឆកា, រូឌុចិបច្ចិកេតា បច្ចត្តិកាៈ

តត្វ ខ្ចិហិ អាកាវេហិ លោកាគិតំ អយិត្តាគិកាវេចា ចេគិតព្វោៈ ចេទិបុក្កលោ ហិ អត្តទំ លកយាតោ អត្តតោ ចេទិស្ស វតេ្តត ចា ឃឹវំ បិតេតតិ, រូបិឃេត ចា យហត្តិ អតត្វំ រូប្បារេគតិៈ ពូយេ ច លោកាគយោ បព្ពាវិរបិតតេត ឃោតិវប្បដិបិគេតត ច តាគិវំ តតោ ពលចតទំ អតត្វំ តិព្ពាតេត្តត្តិៈ កចំ? ចក្ខុទ្វារវិទិញ្ញាព្ពុទ្វាគិវុ អារម្មណេវុ អាបាថកេតវុ ឃថារហំ តាតិ អារព្ភ លោកាគយោ រូប្បជ្ជត្តិ, ឲត្តាចតាវស្ស បព្ពាវិទំ បិតិតំ តាយ ហោតិៈ វោតទ្វារាគិវុបិ ឲវេច តយោៈ ឲចំ តាច បព្ពាវិរបិតតេតា អយិត្តាគិវគិវតា ចេគិតព្វោៈ លោកាគយោ បត កម្មតិកាតា ហុត្វា អណ្ឌខាគិកេខា ចតស្សោ ឃោតិឃោ រូបតេត្តិៈ តស្ស ឃោតិរូបាយតម្មុលកាតិ បច្ចុឆិវតិ យហាកឃាតិ ខ្វត្តិវ កម្មករណាតិ ច អាកាតាតេច ហោត្តិៈ ឲចំ ឃោតិវប្បដិបិគេតតាបិ តេវំ អយិត្តាគិវគិវតា ចេគិតព្វោៈ ព្ពតិ លោកាគយោ អយិត្តាគិវគិវតាឃ ចិត្តវម្ភតតាឃ ច "អត្ថរាអយិត្តា"តិអាគិតា ទុត្តាៈ អបិច អយិេត្តហិ កាតុំ អវក្កុណេយ្យំ លោកាគយោ កេវាត្តិ, អយិត្តាគិកាវេចា ច លោកាគិហិ ខាឃតិតិ តេវំ អយិត្តាគិកាវេចា ចេគិតព្វោៈ ទុត្តេញ្ញតំ –

"ជិនេសា ជិនំ ឃត្តិ កាយិរា, ចេទី ចា បត ចេទិតំ;

យិច្ឆាបណិហិតំ ចិត្តំ, បាបិយោ តំ តតោ កេវេ"តិៈ (ឆៈ បៈ ៣៧; រូខាៈ ១១);

កាថាវុ អត្តតោ បវេវច្ចា អតត្វំ ឌតេតិតិ អតត្វឌតតោៈ ទុត្តញ្ញតំ –

"ឃគបិ លុទ្ធោ អកិវក្ខុវេរាតិ កាយេត ចាចាឃ យតវា តគបិ អក្សុវលំ; ឃគបិ លុទ្ធោ លោគេត អកិក្សុតោ បរិឃាគិត្តចិត្តោ បវេស្ស អវតា ទុក្ខំ រូប្បារេគតិ ចេឆេត ចា ពតេ្ធត ចា ខាតិឃា ចា កវហាឃ ចា បព្ពាខតាឃ ចា ពលចយិម្ពលេត្វោ ព្ពតិ, តគបិ អក្សុវលំ, ព្ពតិស្សេយ លោកខា លោកតិគាតា លោកវម្មុគឃា លោកបច្ចឃា អនេតកោ បិបកា អក្សុវលិ ឆម្មា វម្ភចត្តិ"តិ (អៈ តិៈ ១ៈ៤០)ៈ

អបរេម្បិ ទុត្តំ –

"វេត្តា ខោ, ព្រាហ្មណ, រាកេត អកិក្សុតោ បរិឃាគិត្តចិត្តោ អត្តព្យាពាឆាឃបិ ចេតេតិ, បរព្យាពាឆាឃបិ ចេតេតិ, រូភយព្យាពាឆាឃបិ ចេតេតិ, ចេតវិកម្បិ ទុក្ខំ គោយតស្សំ បដិវំចេតេតិ"តិអាគិ (អៈ តិៈ ១ៈ៥៣)ៈ

ចិត្តប្បកោបនោតិ ចិត្តសង្ខោភនោ។ លោកោ ហិ លោកតិយេ ចតូសុ ឧប្បជ្ជមានោ ចិត្តំ ទោសេន្តោ បកោបេន្តោ ចិបរិណាមេន្តោ ចិការំ អាបាទេន្តោ ឧប្បជ្ជតិ, បសាទាទិចនេន បចត្តិតុំ ន ទេតិ។ ភយមន្តរតោ ជាតំ, តំ ជនោ នាចពុជ្ឈតីតិ តំ លោកសង្ខាតំ អន្តរតោ អព្ភន្តរេ អត្តនោ ចិត្តេយេវ ជាតំ អនត្ថជននចិត្តប្បកោបនាទិ ភយំ ភយហេតុំ អយំ ពាលមហាជនោ នាចពុជ្ឈតិ ន ជានាតីតិ។

លុទ្ធោ អត្ថំ ន ជានាតីតិ អត្តត្ថបរត្ថាទិភេទំ អត្ថំ ហិតំ លុទ្ធបុគ្គលោ យថាភូតំ ន ជានាតិ។ ធម្មំ ន បស្សតីតិ ទសកុសលកម្មបថធម្មម្បិ លុទ្ធោ លោភេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ ន បស្សតិ បច្ចក្ខតោ ន ជានាតិ, បគេវ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ។ ចុត្តម្បិ ចេតំ –

“រត្តោ ខោ, ព្រាហ្មណ, រាគេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ អត្តត្ថម្បិ យថាភូតំ ន បជានាតិ, បរត្ថម្បិ យថាភូតំ ន បជានាតិ, ឧភយត្ថម្បិ យថាភូតំ ន បជានាតី”តិអាទិ (អ៑ តិ៑ ៣.៣៣)។

អន្ធតមន្តិ អន្ធការករំ តមំ។ យន្តិ យត្ថ។ ក្រមេត្ថ ហិ ខុតំ បច្ចត្តចចនំ។ យស្មិំ កាលេ លោភោ សហតេ អភិភចតិ នរំ, អន្ធតមំ តទា ហោតីតិ។ យន្តិ ចា ការណចចនំ។ យស្មា លោភោ ឧប្បជ្ជមានោ នរំ សហតេ អភិភចតិ, តស្មា អន្ធតមំ តទា ហោតីតិ យោជនា, យ-ត-សទ្ទានំ ខុកត្តសម្ពន្ធភាចតោ។ អថ ចា យន្តិ កិរិយាបរាមសនំ, “លោភោ សហតេ”តិ ខុត្ត យមេតំ លោភស្ស សហនំ អភិភចនំ ចុត្តំ។ ខុតំ អន្ធការកស្ស តមស្ស កមនំ ឧប្បាទោតិ អត្ថោ។ អថ ចា យំ នរំ លោភោ សហតេ អភិភចតិ, តស្ស អន្ធតមំ តទា ហោតិ, តតោ ច លុទ្ធោ អត្ថំ ន ជានាតិ, លុទ្ធោ ធម្មំ ន បស្សតីតិ ខុចរេមត្ត អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

យោ ច លោភំ បហន្ត្វានាតិ យោ បុព្ពភាគេ តទង្គចនេន ចិក្ខម្ភនចនេន ច យថារហំ សមថចិបស្សនាហិ លោភំ បជហិត្វា តថា បជហនហេតុ លោភនេយ្យេ ទិព្ពេបិ រូបាទិកេ ឧបដ្ឋិតេ ន លុព្ភតិ, ពលចចិបស្សនានុភាចេន លោភោ បហីយតេ តម្ហាតិ តស្មា អរិយបុគ្គលា អរិយមគ្គេន លោភោ បហីយតិ បជហីយតិ, អច្ចន្តមេច បរិច្ចជីយតិ។ យថា កិំ? ឧទពិន្ទុច បោក្ខរាតិ បទុមិនិបណ្ណតោ ឧទកពិន្ទុ ចិយ។ សេសកាថាសុម្បិ ខ្ពុមិនា នយេន អត្ថោ ចេទិតព្ពោ។

តថា ទោសស្ស –

“យទបិ ព្រាហ្មណ អភិសង្ខរោតិ កាយេន ចាចាយ មនសា តទបិ អកុសលំ; យទបិ ទុដ្ឋោ ទោសេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ បរស្ស អសតា ទុក្ខំ ឧប្បាទេតិ ចធេន ចា ពន្ធនេន ចា ជានិយា ចា គរហាយ ចា បព្ពាជនាយ ចា ពលចម្ហិ ពលចត្ថោ ខ្ពុតិ, តទបិ អកុសលំ។ ខ្ពុតិស្សមេ ទោសជា ទោសនិទានា ទោសសមុទយា ទោសបច្ចយា អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ភចន្តី”តិ (អ៑ តិ៑ ៣.៥០)។

តថា –

“រត្តោ ខោ, ព្រាហ្មណ, រាគេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ, បរព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ, ឧភយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ ចេតសិកម្បិ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតី”តិ (អ. និ. ៣.៥៥).

តថា –

“រត្តោ ខោ, ព្រាហ្មណ, រាគេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ អត្តត្ថម្បិ យថាភូតំ ន បជានាតិ , បរត្ថម្បិ យថាភូតំ ន បជានាតិ, ឧភយត្ថម្បិ យថា ភូតំ ន បជានាតី”តិ (អ. និ. ៣.៥៥) –

អាទិសុត្តបទានុសារេន អនត្ថជននតា អត្ថហានិហេតុតា ច វេទិតព្ពា.

តថា ទោសស្ស “យទបិ ទុដ្ឋោ អភិសង្ខរោតិ កាយេន វាចាយ មនសា”តិអាទិនា (អ. និ. ៣.៧០), “ទុដ្ឋោ ខោ, ព្រាហ្មណ, ទោសេន អភិភូតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតី”តិអាទិនា(អ. និ. ៣.៥៥), “អត្តត្ថម្បិ យថាភូតំ ន បជានាតី”តិអាទិនា (អ. និ. ៣.៥៥) ច អាឃាតវត្ថុបទានុសារេន វេទិតព្ពា.

តាលបក្កំវ ពន្ធនាតិ តាលផលំ វិយ ឧស្សុយុប្បាទេន វណ្ដតោ, តតិយបក្កោ កាលុប្បាទេន តស្ស ចិត្តតោ ទោសោ បហីយតិ, បរិច្ចជីយតីតិ អត្ថោ. យោហំ ជិហត្តិ វោ សត្តិ វោ អរិយបុគ្គលោ សត្ថុ អនុវេសនំ យោហំ វញ្ចវេគេន ជិហត្តិ ជិទេយតិ សមុច្ឆិន្ទតិ.

អាទិច្ចោវុទយំ តមន្តិ អាទិច្ចោ វិយ ឧទយំ ឧគ្គច្ឆន្តោ តមំ អន្ធការំ.

នវមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១០. ទេវទត្តសុត្តវណ្ណនា

៨៩. ទសមេ តីហិ, ភិក្ខវេ, អសទ្ធម្មេហិ អភិភូតោតិ កា ឧប្បត្តិ? ទេវទត្តេ ហិ អវីចិមហានិរយំ បវិដ្ឋេ ទេវទត្តបក្ខិយា អញ្ញតិត្ថិយា ច “សមណេន គោតមេន អភិសបិតោ ទេវទត្តោ បថវិំ បវិដ្ឋោ”តិ អព្ភាចិក្ខិំសុ. តំ សុត្វា សាសនេ អនភិប្បសន្នា មនុស្សា “សិយា នុ ខោ ឯតទេវំ, យថា ឥមេ ភណន្តី”តិ អាសង្កំ ឧប្បាទេសុំ. តំ បវត្តិំ ភិក្ខូ ភគវតោ អារោចេសុំ. អថ ភគវា “ន, ភិក្ខវេ, តថាគតា កស្សចិ អភិសបំ ទេន្តិ, តស្មា ន ទេវទត្តោ មយា អភិសបិតោ, អត្តនោ កម្មេនេវ និរយំ បវិដ្ឋោ”តិ វត្វា តេសំ មិច្ឆាគាហំ បដិសេធេន្តោ ឥមាយ អដ្ឋុប្បត្តិយា ឥមំ សុត្តំ អភាសិ.

តត្ថ អសទ្ធម្មេហីតិ អសតំ ធម្មេហិ, អសន្តេហិ វា ធម្មេហិ. អតេកិច្ឆោតិ ពុទ្ធេហិបិ អនិវត្តនីយត្តា អចិកិច្ឆិតព្ពតាយ តិកិច្ឆាការណោ

អតេកិច្ឆោ, អតិកិច្ឆនីយោតិ អត្ថោ។ អសន្តគុណសម្ភាវនាធិប្បាយេន បវត្តា បាបា ឥច្ឆា ឯតស្សាតិ បាបិច្ឆោ, តស្ស ភាវោ បាបិច្ឆតា, តាយ។ "អហំ ពុទ្ធោ ភវិស្សាមិ, សង្ឃំ បរិហរិស្សាមី"តិ តស្ស ឥច្ឆា ឧប្បន្នា។ កោកាលិកាទយោ បាបា លាមកា មិត្តា ឯតស្សាតិ បាបមិត្តោ, តស្ស ភាវោ បាបមិត្តតា, តាយ។ ឧត្តរិករណីយេតិ ឈានាភិញ្ញាហិ ឧត្តរិករណីយេ អធិគន្តព្ពេ មគ្គផលេ អនធិគតេ សតិ ឯវ, តំ អនធិគន្ត្វាតិ អត្ថោ។ ឱរមត្តកេនាតិ អប្បមត្តកេន ឈានាភិញ្ញាមត្តេន។ វិសេសាធិគមេនាតិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មាធិគមេន។ អន្តរាតិ វេមជ្ឈេ វោសានំ អាបាទីតិ អកតកិច្ចោវ សមានោ "កតកិច្ចោម្ហី"តិ មញ្ញមានោ សមណធម្មតោ វិគមំ អាបជ្ជិ។ ឥតិ ភគវា ឥមិនា សុត្តេន វិសេសតោ បុថុជ្ជនភាវេ អាទីនវំ បកាសេសិ ភារិយោ បុថុជ្ជនភាវោ, យត្រ ហិ នាម ឈានាភិញ្ញាបរិយោសានា សម្បត្តិយោ និព្ពត្តេត្វាបិ អនេកានត្ថាវហំ នានាវិធំ ទុក្ខហេតុំ អសន្តគុណសម្ភាវនំ អសប្បុរិសសំសគ្គំ អាលសិយានុយោគញ្ច អវិជហិត្វា អវីចិយា កប្បដ្ឋិយំ អតេកិច្ឆំ កិព្ពិសំ បសវិស្សតីតិ។

កាទាសុ យាតិ បដិសេធេ និបាតោ។ ជាតូតិ ឯកំសេន។ កោចីតិ សព្ពសត្តនិកាយេសុ។ លោកស្មិន្តិ សត្តលោកេ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ "ឥមស្មិំ សត្តលោកេ កោចិ បុគ្គលោ ឯកំសេន បាបិច្ឆោ មា ហោតូ"តិ។ តទមិនាបិ ជានាថ, បាបិច្ឆានំ យថា គតីតិ បាបិច្ឆានំ បុគ្គលានំ យថា គតិ យាទិសី និព្ពត្តិ, យាទិសោ អភិសម្បរាយោ, តំ ឥមិនាបិ ការណេន ជានាថាតិ ទេវទត្តំ និទស្សេន្តោ ឯវមាហ។ បណ្ឌិតោតិ សមញ្ញាតោតិ បរិយត្តិពាហុសច្ចេន បណ្ឌិតោតិ ញាតោ។ ភាវិតត្តោតិ សម្មតោតិ ឈានាភិញ្ញាហិ ភាវិតចិត្តោតិ សម្ភាវិតោ។ តថា ហិ សោ បុព្វេ "មហិទ្ធិកោ គោធិបុត្តោ, មហានុភាវោ គោធិបុត្តោ"តិ ធម្មសេនាបតិនាបិ បសំសិតោ អហោសិ។ ជលំវ យសសា អដ្ឋា, ទេវទត្តោតិ វិស្សុតោតិ អត្តនោ កិត្តិយា បរិវារេន ជលន្តោ វិយ ឱភាសេន្តោ វិយ ឋិតោ ទេវទត្តោតិ ឯវំ វិស្សុតោ បាកដោ អហោសិ។ "សេយ សុត្ត"ន្តិបិ បាឋោ, មយា សុតំ សុតមត្តំ, គតិបរិហេតុច អមតាក្ខាតត្តា តស្ស តំ បណ្ឌិច្ចាទិ សមតិវត្តយេវាតិ អត្ថោ។

សោ បមាទមនុចិណ្ណោ, អាសជ្ជ នំ តថាគតន្តិ សោ ឯវំភូតោ ទេវទត្តោ "ពុទ្ធោបិ សក្យបុត្តោ, អហម្បិ សក្យបុត្តោ, ពុទ្ធោបិ សមណោ, អហម្បិ សមណោ, ពុទ្ធោបិ ឥទ្ធិមា, អហម្បិ ឥទ្ធិមា, ពុទ្ធោបិ ទិព្ពចក្ខុកោ, អហម្បិ ទិព្ពចក្ខុកោ, ពុទ្ធោបិ ទិព្ពសោតកោ, អហម្បិ ទិព្ពសោតកោ, ពុទ្ធោបិ ចេតោបរិយញាណលាភី, អហម្បិ ចេតោបរិយញាណលាភី, ពុទ្ធោបិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ ធម្មេ ជានាតិ, អហម្បិ តេ ជានាមី"តិ អត្តនោ បមាណំ អជានិត្វា សម្មាសម្ពុទ្ធំ អត្តនា សមសមដ្ឋបនេន សមានំ អាបជ្ជន្តោ "ឥទានាហំ ពុទ្ធោ ភវិស្សាមិ, ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី"តិ អភិមានបយោគតោ តថាគតំ អាសជ្ជ អាសាទេត្វា វិហេឋេត្វា។ "បមាទមនុចិណ្ណោ"តិបិ បឋន្តិ។ តស្សត្ថោ "វុត្តនយេន បមាទំ អាបជ្ជន្តោ បមាទំ និស្សាយ ភគវតោ សទ្ធិំ យុគគ្គាហចិត្តុប្បាទេន សហេវ ឈានាភិញ្ញាហិ អន្តរហិតោ បរិហីនោ"តិ។ អវីចិនិរយំ បត្តោ, ចតុទ្វារំ ភយានកន្តិ ជាលិតំ តត្ថ ឧប្បន្នសត្តានំ វា និរន្តរតាយ "អវីចី"តិ លទ្ធនាមំ ចតូសុ បស្សេសុ ចតុមហាទ្វារយោគេន ចតុទ្វារំ អតិភយានកំ មហានិរយំ បដិសន្ធិគ្គហណវសេន បត្តោ។ តថា ហិ វុត្តំ –

"ចតុក្កណ្ណោ ចតុទ្វារោ, វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ;

អយោបាការបរិយន្តោ, អយសា បដិកុជ្ជិតោ។

“តស្ស អយោមយា ភូមិ, ជលិតា តេជសា យុតា;

សមន្តា យោជនសតំ, ផរិត្វា តិដ្ឋតិ សព្ពទា”តិ (ម· និ· ៣·២៥០; អ· និ· ៣·៣៦; បេ· វ· ៦៩២-៦៩៤; ជា· ២·១៩·៨៦-៨៧);

អទុដ្ឋស្សាតិ អទុដ្ឋចិត្តស្ស· ទុព្ភេតិ ទូសេយ្យ· តមេវ បាបំ ផុសតីតិ តមេវ អទុដ្ឋទុព្ភិំ បាបបុគ្គលំ បាបំ អហិតំ បាបផលំ ផុសតិ បាបុណាតិ អភិភវតិ· ភេស្មាតិ វិបុលភាវេន គរុភាវេន ច ភិំសាបេត្វា វិយ, វិបុលគម្ភីរោតិ អត្ថោ· វាទេនាតិ ទោសេន· វិហិំសតីតិ ពាធតិ អាសាទេតិ· វាទោ តម្ហិ ន រូហតីតិ តស្មិំ តថាគតេ បរេហិ អារោបិយមានោ ទោសោ ន រូហតិ, ន តិដ្ឋតិ, វិសកុម្ភោ វិយ សមុទ្ទស្ស, ន តស្ស វិការំ ជនេតីតិ អត្ថោ·

៨៩· ទ្វីហិ គាថាហិ បាបិច្ឆតាទិសមន្នាគតស្ស និរយូបគាទិទស្សនេន ទុក្ខតោ អបរិមុត្តតំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តប្បដិបក្ខធម្មសមន្នាគតស្ស ទុក្ខក្ខយំ ទស្សេន្តោ “តាទិសំ មិត្ត”ន្តិ ឱសានគាថមាហ· តស្សត្ថោ – យស្ស សម្មា បដិបន្នស្ស មគ្គានុគោ បដិបត្តិមគ្គំ អនុគតោ សម្មា បដិបន្នោ អប្បិច្ឆតាទិគុណសមន្នាគតោ សកលវដ្ដទុក្ខស្ស ខយំ បរិយោសានំ បាបុណេយ្យ· តាទិសំ ពុទ្ធំ វា ពុទ្ធសាវកំ វា បណ្ឌិតោ សប្បញ្ញោ, អត្តនោ មិត្តំ កុព្ពេថ តេន មេត្តិំ ករេយ្យ, តញ្ច សេវេយ្យ តមេវ បយិរុបាសេយ្យាតិ·

ឥតិ ឥមស្មិំ វគ្គេ ឆដ្ឋសត្តមសុត្តេសុ វិវដ្ដំ កថិតំ, ឥតរេសុ វដ្ដវិវដ្ដំ កថិតំ·

ទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

ចតុត្ថវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

៥· បញ្ចមវគ្គោ

១· អគ្គប្បសាទសុត្តវណ្ណនា

៩០· បញ្ចមវគ្គស្ស បឋមេ អគ្គប្បសាទាតិ ឯត្ថ អយំ អគ្គសទ្ទោ អាទិកោដិកោដ្ឋាសសេដ្ឋេសុ ទិស្សតិ· តថា ហេស “អជ្ជតគ្គេ, សម្ម ទោវារិក, អាវរាមិ ទ្វារំ និគណ្ឋានំ និគណ្ឋីនំ” (ម· និ· ២·៧០)· “អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ (ទី· និ· ១·២៥០; បារា· ១៥) ច អាទីសុ អាទិម្ហិ ទិស្សតិ· “តេនេវ អង្គុលគ្គេន តំ អង្គុលគ្គំ បរាមសេយ្យ (កថា· ៤៤១)· ឧច្ឆគ្គំ វេឡគ្គ”ន្តិ ច អាទីសុ កោដិយំ· “អម្ពិលគ្គំ វា មធុរគ្គំ វា តិត្តកគ្គំ វា (សំ· និ· ៥·៣៧៤)· អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, វិហារគ្គេន វា បរិវេណគ្គេន វា ភាជេតុ”ន្តិ (ចូឡវ· ៣១៨) ច

អាឌីសុ ពោក្ខរេស “អយំ ខ្លុយេសំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច (អ៑ និ៑ ៣.៥៥)៑ អគ្គោហមស្មិ លោកស្សា”តិ ច អាឌីសុ (ឌី៑ និ៑ ១.១៨; ម៑ និ៑ ១.១០៥) សេដ្ឋេ៑ ប្ដរាយម៉ិឆាបិ សេដ្ឋេយេច ឧដ្ឋេត្តា៑ តស្មា អគ្គេសុ សេដ្ឋេសុ បសាទោ, អគ្គស្វា សេដ្ឋស្វា ចា បសាទោ អគ្គប្បសាទោតិ អត្ថោ៑

បុរិមស្មិំ អត្ថេ អគ្គសទ្ទេន ពុទ្ធាឌិរតនត្តយំ វុច្ចតិ៑ តេសុ ករចា តាច អសឌិសដ្ឋេន, គុណចិសិដ្ឋេដ្ឋេន, អសមសមដ្ឋេន ច អគ្គោ៑ សោ ហិ មហាកិតីហារ៉េ ឆរន្តំ បរិមីតំ បចិឆមន្តា អាឌី ពត្វា តេហិ ទោឍិសម្ភារគុណេហិ ចេច ពុទ្ធគុណេហិ ច សេសសត្តេហិ អសឌិសោតិ អសឌិសដ្ឋេន អគ្គោ៑ យេ ចស្ស គុណា មហាពរុណាឆមោ, តេ សេសសត្តានំ គុណេហិ ចិសិដ្ឋាតិ គុណចិសិដ្ឋេដ្ឋេនបិ សន្ទួសត្តូមតាយ អគ្គោ៑ យេ បន បុរិមកា សម្មាសម្ពុទ្ធា សន្ទួសត្តេហិ អសមា, តេហិ សទ្ធិំ អយមេច រូបកាយគុណេហិ ចេច ធម្មកាយគុណេហិ ច សមោតិ អសមសមដ្ឋេនបិ អគ្គោ៑ តថា ទុល្លភបាតុភាចតោ អច្ឆរិយមនុស្សភាចតោ ពហុជនហិតសុខាចហតោ អទុតិយអសហាយាឌិភាចតោ ច ករចា លោកេ អគ្គោតិ វុច្ចតិ៑ យថាហ –

“ឯកបុគ្គលស្ស , ភិក្ខវេ, បាតុភាវោ ទុល្លភោ លោកស្មិំ, កតមស្ស ឯកបុគ្គលស្ស? តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស៑

“ឯកបុគ្គលោ , ភិក្ខវេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ អច្ឆរិយមនុស្សោ៑

“ឯកបុគ្គលោ, ភិក្ខវេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ ពហុជន...បេ... សម្មាសម្ពុទ្ធោ៑

“ឯកបុគ្គលោ, ភិក្ខវេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ, អទុតិយោ អសហាយោ អប្បដិមោ អប្បដិសមោ អប្បដិភាគោ អប្បដិបុគ្គលោ អសមោ អសមសមោ ទ្វិបទានំ អគ្គោ៑ កតមោ ឯកបុគ្គលោ? តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិ (អ៑ និ៑ ១.១៧០-១៧១, ១៧៣)៑

ធម្មសង្ឃាបិ អត្តាធម្មសង្ឃេហិ អសឌិសដ្ឋេន ចិសិដ្ឋគុណតាយ ទុល្លភបាតុភាចាឌិនា ច អគ្គា៑ តថា ហិ តេសំ ស្វាក្ខាតតាឌិសុប្បដិបន្នតាឌិគុណចិសេសេហិ អត្តាធម្មសង្ឃា សឌិសា អប្បតរតិហិតា ចា នត្ថិ, កុតោ សេដ្ឋា៑ សមេយេច ច បន តេហិ ចិសិដ្ឋគុណតាយ សេដ្ឋា៑ តថា ទុល្លភុប្បាទអច្ឆរិយភាចពហុជនហិតសុខាចហា អទុតិយអសហាយាឌិសភាចា ច តេ៑ មនេក្កន ហិ ករចា ទុល្លភបាតុភាវោ, តនេក្កន ធម្មសង្ឃាបិតិ៑ អច្ឆរិយាឌិភាវេចបិ ឯសេច នយោ៑ ឯចំ អគ្គេសុ សេដ្ឋេសុ ឧត្តមេសុ បវរេសុ គុណចិសិដ្ឋេសុ បសាទោតិ អគ្គប្បសាទោ៑

ទុតិយស្មិំ បន អត្ថេ យថាវុត្តេសុ អគ្គេសុ ពុទ្ធាឌីសុ ឧប្បត្តិយា អគ្គស្វា បសាទោ អគ្គប្បសាទោ៑ សោ បន អរិយមគ្គេន អាគតោ អចេច្ចប្បសាទោ, តេ ឯកន្តេនេច អគ្គស្វា បសាទោតិ អគ្គប្បសាទោ៑ យថាហ “ខ្លុឆ , ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អចេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតី”តិអាឌិ (សំ៑ និ៑ ៥.១០១៧)៑ អគ្គចិបាកត្តាបិ ចេសេ អគ្គប្បសាទោ៑ វុត្តញ្ហិ“អគ្គេ ខោ បន បសន្នានំ អគ្គោ

ឌិបរិនេកា”តិ។

ឃាចតាតិ ឃត្តកា។ ឋត្តាតិ បរិលិនេភា។ អបដាតិ អបរិដកា។ ខ្លីបដាតិ ខ្លីបរិដកា។ នេឋឋបឌខ្លនេឃបិ ឲនេឋច តនេឃា។ ចា-ឋនេដ្ឋា ឋឃុទ្ធឃនេត្វា, ត ឌិកប្យនេត្វា។ ឃឆា “អត្យប្យនេត្កា ចា កាយាឋនេចា ខ្លប្យជ្ជតិ, ខ្លប្យនេត្កា ចា កាយាឋនេចា បចទ្ធតី”តិ (ឃ។ តិ។ ១។១លិ) ឲត្ត អត្យប្យនេត្កា ច ខ្លប្យនេត្កា ចាតិ អនេត្វា។ ឃឆា ច “ក្ខតាត់ ចា ឋត្តាត់ ជិតិឃា ឋឃ្កនេចឋិត់ ចា អត្យក្កហាឃា”តិ (ឃ។ តិ។ ១។៣០១; ឋ។ តិ។ ១។ ០១) ឲត្ត ក្ខតាតទ្ធា ឋឃ្កនេចឋិតទ្ធាតិ អនេត្វា។ ឃឆា ច “អក្កិនេតា ចា ខ្លដកនេតា ចា ឃិឆ្ញនេកដនេតា ចា”តិ (ឌី។ តិ។ ១។០ទ៍១; ខ្លដា។ លិ៩; ឃហាច។ ១ប័៩) ឲត្ត អក្កិនេតា ច ខ្លដកនេតា ច ឃិឆ្ញនេកដនេតា ចាតិ អនេត្វា, ឲចំ “អបដា ចា…នេប… អក្កឃក្លាឃតី”តិ ឲត្វាបិ អបដា ច ខ្លីបដា ចាតិ ឋឃិល្លតចនេឋត អនេត្វា ឌដ្ឋនេត្តា។ នេតាត ទុត្តំ “ចា-ឋនេដ្ឋា ឋឃុទ្ធឃនេត្វា, ត ឌិកប្យនេត្វា”តិ។

ខ្វបិនេតាតិ ខ្វបចនេត្តា។ ត ខ្វបិនេតាតិ អខ្វបិនេតា។ ឋញ្ញិនេតាតិ ឋញ្ញាចនេត្តា។ ត ឋញ្ញិនេតាតិ អឋញ្ញិនេតា។ នេតចឋញ្ញិតាឋញ្ញិនេតា តាឃ កចក្កបរិឃាបត្កា។ ឲត្តាចតា ច កាឃកនេចា, ខ្វបកនេចា, អខ្វបកនេចា, ឲកនេចាកាកនេចា, ចត្យនេចាកាកនេចា, បទ្ធនេចាកាកនេចា, ឋញ្ញិកនេចា, អឋញ្ញិកនេចា, នេតចឋញ្ញិតាឋញ្ញិកនេចាតិ តចឌិនេឆបិ កនេច ឋនេត្ត អតចនេឋឋនេតា បរិឃាឌិឃិត្វា ឌនេឋ្យបិ ឆឃុទាឌា។ ឲត្ត ហិ ខ្វបិក្កហនេណាត កាឃកនេចា ខ្វបកនេចា បទ្ធនេចាកាកនេចា ឲកនេចាកាកនេចា ច ដឃ្សិនេតា, អខ្វបិក្កហនេណាត អខ្វបកនេចា ចត្យនេចាកាកនេចា ច ដឃ្សិនេតា។ ឋញ្ញិកចាដនេឃា បត ឋខ្វនេបនេតច ដឃ្សិតា។ អបដាឌិក្កហនេណាត កាឃកចបទ្ធនេចាកាកចឋញ្ញិកចាត់ ឲកនេដនេឃា ដឃ្សិនេតាតិ។

កម្ភា បនេតត្ត ឃឆា អត្យតិឃឋុនេត្ត “ខ្លីបដាត់ អនេក្កា”តិ ខ្លីបដាត់ កហណនេឃច អកត្វា អបដាឌិក្កហណំ កតត្តិ? ទុច្ចនេត – អត្យតិឃឋុនេត្ត តាច នេឋដ្ឋតនេចនេឋត ខ្លីបដក្កហណនេឃច កត់។ ត្តឃឃ្លិឌិត្សនេលិនេក នេឋនេដ្ឋា តាឃ ខ្លប្យជ្ជឃានេតា អបដចត្យប្យដតហ្យប្យនេដឋុ ត ខ្លប្យជ្ជតិ, ខ្លីបនេដឋុនេឃច ខ្លប្យជ្ជតិ។ កតនេទឋុ ខ្លីបនេដឋុ? ឃតុនេឋ្យឋុ នេចច នេដនេចឋុ ច។ ឃតុនេឋ្យឋុ ខ្លប្យជ្ជឃានេតា ឋកលនេលិក់ ចនេឋ ចនេត្តតុំ ឋឃនេត្វា ត្យនេដ្ឋា ហុត្វា ខ្លប្យជ្ជតិ។ អក្កត្តនេដ្ឋកចាឃំ បត “តិឋហឃ្សិឃហាឋហឃ្សិនេលិកឆាតុំ ចនេឋ ចនេត្តតុំ ឋឃនេត្វា”តិ (អ។ តិ។ អដ្ឋ។ ១។១។១លិ៣) ទុត្តំ។ នេដនេចឋុ ខ្លប្យជ្ជឃានេតា ដឋឋហឃ្សិនេលិកឆាតុំ ចនេឋ ចត្តកនេតា ឃហាព្រហ្មា ហុត្វា ខ្លប្យជ្ជតិ, នេឋា តឃ្ស កប្បិឃកានេកា ចា អានេឃិនេកា ចា ឋឃជ្ជតិ។ ត្តតិ តនេតាបិ នេឋដ្ឋតនេចនេឋតនេតឋ “ខ្លីបដាត់ អនេក្កា”តិ តត្ត ទុនេត្តា, ត្តឆ បត អតចនេឋឋបរិឃាដាតចនេឋត ឲចំ ទុត្តំ។ ឃាចត្តកា ហិ ឋត្តា អត្តកាចបរិឃាបត្កា អបដា ចា…នេប… នេតចឋញ្ញិតាឋញ្ញិនេតា ចា, តឆាកនេតា នេតាឋំ អក្កឃក្លាឃតីតិ។ តិដ្ឋានេណ នេចតំ ឋាឃិចចត់, ឃកានេទា បដឋត្តិកនេទា។ អនេក្កា អក្លាឃតីតិ បដឌិកានេកា។

អនេក្កា ឌិបរិនេកា នេហាតីតិ អនេក្ក ឋឃ្ងាឋឃ្ងទ្ធ បឋត្កាត់ នេឃា បឋានេដា, នេឋា អនេក្កា នេឋនេដ្ឋា ខ្លត្តនេឃា នេកាឌិក្ខនេតា ចា, តម្ភា តឃ្ស ឌិបរិនេកាបិ អនេក្កា នេឋនេដ្ឋា ខ្លត្តនេឃា នេកាឌិក្ខនេតា ខ្លត្យអានេតនេឃា បណីតតនេឃា នេហាតិ។ នេឋា បត បឋានេដា ទុឌិនេឆា នេលិកិឃនេលិក្យត្តនេទកដនេតា។ នេតាឋុ នេលិកិឃឃ្ស តាច –

“ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨲᩣᩈᩮ, ᨶ ᨲᩮ ᨣᨾᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᩤᨿᨽᩪᨾᩥᩴ;

ᨸᩉᩣᨿ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᨴᩮᩉᩴ, ᨴᩮᩅᨠᩣᨿᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪃᪃᪂; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪃᪇);

“ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨿᨶ᩠ᨲᩔ, ᨠᩣᨿᩮ ᨽᩅᨲᩥ ᨿᩣ ᨸᩦᨲᩥ;

ᩅᩁᨾᩮᩅ ᩉᩥ ᩈᩣ ᨸᩦᨲᩥ, ᨠᩈᩥᨱᩮᨶᨸᩥ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨸᩔ᪨

“ᩈᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᨲᩴ ᩋᩔᩣ, ᩈᨲᩴ ᩋᩔᨲᩁᩦ ᩁᨳᩣ;

ᩈᨲᩴ ᨠᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᩋᩣᨾᩩᨠ᩠ᨠᨾᨱᩥᨠᩩᨱ᩠ᨯᩃᩣ;

ᩑᨠᩔ ᨸᨴᩅᩦᨲᩥᩉᩣᩁᩔ, ᨠᩃᩴ ᨶᩣᨣ᩠ᨥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩥᩴ”᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪄᪂; ᨧᩪᩊᩅ᪨ ᪃᪀᪅);

“ᩈᩣᨵᩩ ᨡᩮᩣ, ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᨶ᩠ᨴ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩉᩮᨲᩩ ᨡᩮᩣ, ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᨶ᩠ᨴ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᨽᩮᨴᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨴᩮᩅᩮ ᨴᩈᩉᩥ ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ ᩋᨵᩥᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ – ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩋᩣᨿᩩᨶᩣ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᩩᨡᩮᨶ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨿᩈᩮᨶ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩋᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩮᨶ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᩁᩪᨸᩮᩉᩥ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᩁᩈᩮᩉᩥ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩉᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪃᪄᪁) –

ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩈᩣᨴᩔ ᨹᩃᩅᩥᩈᩮᩈᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᩋᨸᩤᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩈᩩ ᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᨴᩣᨿᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨴᩣᨿᨠᩮᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᨧ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣᨸᩥ ᨧᩣᨿᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᩣ ᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨾᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ, ᨶᩮᩅᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩁᩣᨣᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨴᩮᩣᩈᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ, ᨶ ᨾᩮᩣᩉᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨩᩩᨣᨲᨾᩮᩅᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨩᩩᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩴ ᨩᩣᨿᨲᩥ, ᨸᨾᩩᨴᩥᨲᩔ ᨸᩦᨲᩥ ᨩᩣᨿᨲᩥ... ᨸᩮ... ᨶᩣᨸᩁᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪆᪨᪁᪀; ᪁᪆)᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾᩮᨧ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨠᨲᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ, ᩈᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩉᩮᨲᩪᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨧ ᨶ ᨠᩮᩉᩥᨧᩥ ᨠᨲᩣᨲᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩮᨶ “ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ”ᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ

សង្ខតាសង្ខតធម្មានំ យោ វិរាគសង្ខាតោ អសង្ខតធម្មោ, សោ សភាវេនេវ សណ្ហសុខុមភាវតោ សន្តតរបណីតតរភាវតោ គម្ភីរាទិភាវតោ មទនិម្មទនាទិភាវតោ ច អគ្គំ សេដ្ឋំ ឧត្តមំ បវរន្តិ វុច្ចតិ. យទិទន្តិ និបាតោ, យោ អយន្តិ អត្ថោ. មទនិម្មទនោតិអាទីនិ សព្វានិ និព្វានវេវចនានិមេវ. តថា ហិ តំ អាគម្ម មានមទបុរិសមទាទិកោ សព្វោ មទោ និម្មទីយតិ បមទ្ទីយតិ, កាមបិបាសាទិកា សព្វា បិបាសា វិនីយតិ, កាមាលយាទិកា សព្វេបិ អាលយា សមុគ្ឃាតីយន្តិ, សព្វេបិ កម្មវដ្ដកិលេសវដ្ដវិបាកវដ្ដា ឧបច្ឆិជ្ជន្តិ, អដ្ឋសតភេទា សព្វាបិ តណ្ហា ខីយតិ, សព្វេបិ កិលេសា វិរជ្ជន្តិ, សព្វំ ទុក្ខំ និរុជ្ឈតិ, តស្មា មទនិម្មទនោ...បេ... និរោធោតិ វុច្ចតិ. យា បនេសា តណ្ហា ភវេន ភវំ, ផលេន កម្មំ វិនតិ សំសិព្វតីតិ កត្វា វានន្តិ វុច្ចតិ, តំ វានំ ឯត្ថ នត្ថិ, ឯតស្មិំ វា អធិគតេ អរិយបុគ្គលស្ស ន ហោតីតិ និព្វានំ.

អគ្គោ វិបាកោ ហោតីតិ វុត្តម្បិ –

“យេ កេចិ ធម្មំ សរណំ គតាសេ...បេ...” (ទី. និ. ២.៣៣២; សំ. និ. ១.៣៧);

“ធម្មោតិ កិត្តយន្តស្ស, កាយេ ភវតិ យា បីតិ...បេ...”

“សាធុ ខោ, ទេវានមិន្ទ, ធម្មំ សរណគមនំ ហោតិ. ធម្មំ សរណគមនហេតុ ខោ, ទេវានមិន្ទ, ឯវមិធេកច្ចេ...បេ... ទិព្វេហិ ផោដ្ឋព្វេហី”តិ (សំ. និ. ៤.៣៤១) –

ឯវមាទីនំ សុត្តបទានំ វសេន ធម្មេ បសាទស្ស ផលវិសេសយោគោ វេទិតព្វោ. ឯវមេត្ថ អសង្ខតធម្មវសេនេវ អគ្គភាវោ អាគតោ, សព្វសង្ខតនិស្សរណស្សនត្ថំ អរិយមគ្គវសេនបិ អយមត្ថោ លព្ភតេវ. វុត្តញ្ហេតំ –

“យាវតា, ភិក្ខវេ, ធម្មា សង្ខតា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតី”តិ (អ. និ. ៤.៣៤).

“មគ្គានដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ”តិ ច (ធ. ប. ២៧៣).

សង្ឃា វា គណា វាតិ ជនសមូហសង្ខាតា យាវតា លោកេ សង្ឃា វា គណា វា. តថាគតសាវកសង្ឃោតិ អដ្ឋអរិយបុគ្គលសមូហសង្ខាតោ ទិដ្ឋិសីលសាមញ្ញេន សំហតោ តថាគតស្ស សាវកសង្ឃោ. តេសំ អគ្គមក្ខាយតីតិ អត្តនោ សីលសមាធិបញ្ញាវិមុត្តិអាទិគុណវិសេសេន តេសំ សង្ឃានំ អគ្គោ សេដ្ឋោ ឧត្តមោ បវរោតិ វុច្ចតិ. យទិទន្តិ យានិ ឥមានិ. ចត្តារិ បុរិសយុគានីតិ យុគឡវសេន បឋមមគ្គដ្ឋោ បឋមផលដ្ឋោតិ ឥទមេកំ យុគឡំ, យាវ ចតុត្ថមគ្គដ្ឋោ ចតុត្ថផលដ្ឋោតិ ឥទមេកំ យុគឡន្តិ ឯវំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ. អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលាតិ បុរិសបុគ្គលវសេន ឯកោ បឋមមគ្គដ្ឋោ ឯកោ បឋមផលដ្ឋោតិ ឥមិនា

នយេន អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា។ ឯត្ថ ច បុរិសោតិ វា បុគ្គលោតិ វា ឯកត្ថានិ ឯតានិ បទានិ, វេនេយ្យវសេន បនេតំ វុត្តំ។ ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោតិ យានិមានិ យុគវសេន ចត្តារិ បុរិសយុគានិ, បាដេក្កតោ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា, ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ។

អាហុនេយ្យោតិអាទីសុ អានេត្វា ហុនិតព្ពន្តិ អាហុនំ, ទូរតោបិ អានេត្វា សីលវន្តេសុ ទាតព្ពន្តិ អត្ថោ។ ចតុន្នំ បច្ចយានមេតំ អធិវចនំ។ មហប្ផលករណតាយ តំ អាហុនំ បដិគ្គហេតុំ យុត្តោតិ អាហុនេយ្យោ។ អថ វា ទូរតោបិ អាគន្ត្វា សព្ពំ សាបតេយ្យម្បិ ឯត្ថ ហុនិតព្ពន្តិ, សក្កាទីនម្បិ អាហវនំ អរហតីតិ វា អាហវនីយោ។ យោ វាយំ ព្រាហ្មណានំ អាហវនីយោ នាម អគ្គិ, យត្ថ ហុតំ មហប្ផលន្តិ តេសំ លទ្ធិ, សោ ចេ ហុតស្ស មហប្ផលតាយ អាហវនីយោ, សង្ឃោវ អាហវនីយោ។ សង្ឃេ ហុតញ្ហិ មហប្ផលំ ហោតិ។ យថាហ –

“យោ ច វស្សសតំ ជន្តុ, អគ្គិំ បរិចរេ វនេ;

ឯកញ្ច ភាវិតត្តានំ, មុហុត្តមបិ បូជយេ;

សា ឯវ បូជនា សេយ្យោ, យញ្ចេ វស្សសតំ ហុត”ន្តិ។ (ធ· ប· ១០៧);

តយិទំ និកាយន្តរេ “អាហវនីយោ”តិ បទំ ឥធ “អាហុនេយ្យោ”តិ ឥមិនា បទេន អត្ថតោ ឯកំ, ព្យញ្ជនតោ បនេត្ថ កិញ្ចិមត្តមេវ នានំ, តស្មា ឯវមេត្ថ វណ្ណនា កតា។

បាហុនេយ្យោតិ ឯត្ថ បន បាហុនំ វុច្ចតិ ទិសាវិទិសតោ អាគតានំ បិយមនាបានំ ញាតិមិត្តានំ អត្ថាយ សក្ការេន បដិយត្តំ អាគន្តុកទានំ, តម្បិ ឋបេត្វា តេ តថារូបេ បាហុនកេ សង្ឃស្សេវ ទាតុំ យុត្តំ។ តថា ហេស ឯកពុទ្ធន្តរេបិ ទិស្សតិ អព្ពោកិណ្ណញ្ច។ អយំ បនេត្ថ បទត្ថោ – “បិយមនាបត្តករេហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ”តិ ឯវំ បាហុនមស្ស ទាតុំ យុត្តំ, បាហុនញ្ច បដិគ្គហេតុំ យុត្តោតិ បាហុនេយ្យោ។ យេសំ បន បាហវនីយោតិ បាឡិ, តេសំ យស្មា សង្ឃោ បុព្ពការំ អរហតិ, តស្មា សព្ពបឋមំ អានេត្វា ឯត្ថ ហុនិតព្ពន្តិ បាហវនីយោ, សព្ពប្បការេន វា អាហវនំ អរហតីតិ បាហវនីយោ។ ស្វាយមិធ តេនេវ អត្ថេន បាហុនេយ្យោតិ វុច្ចតិ។

“ទក្ខិណា”តិ បរលោកំ សទ្ទហិត្វា ទាតព្ពទានំ, តំ ទក្ខិណំ អរហតិ ទក្ខិណាយ វា ហិតោ យស្មា នំ មហប្ផលករណតាយ វិសោធេតីតិ ទក្ខិណេយ្យោ។ ឧភោ ហត្ថេ សិរសិ បតិដ្ឋបេត្វា សព្ពលោកេន ករិយមានំ អញ្ជលិកម្មំ អរហតីតិ អញ្ជលិករណីយោ។ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ សព្ពលោកស្ស អសទិសំ បុញ្ញវិរូហនដ្ឋានំ។ យថា ហិ រញ្ញោ សាលីនំ វា យវានំ វា វិរូហនដ្ឋានំ “រញ្ញោ សាលិក្ខេត្តំ យវក្ខេត្ត”ន្តិ វុច្ចតិ, ឯវំ សង្ឃោ សព្ពលោកស្ស បុញ្ញានំ វិរូហនដ្ឋានំ។ សង្ឃំ និស្សាយ ហិ លោកស្ស នានប្បការហិតសុខសំវត្តនិកានិ បុញ្ញានិ វិរូហន្តិ, តស្មា សង្ឃោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស។ វុត្តម្បិ –

“ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨲᩣᩈᩮ…ᨸᩮ…᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪓᪒; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪓᪗);

“ᩈᩘ᩠ᨥᩮᩣᨲᩥ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨿᨶ᩠ᨲᩔ, ᨠᩣᨿᩮ ᨽᩅᨲᩥ ᨿᩣ ᨸᩦᨲᩥ…ᨸᩮ…”᪨

“ᩈᩣᨵᩩ ᨡᩮᩣ, ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᨶ᩠ᨴ, ᩈᩘ᩠ᨥᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩘ᩠ᨥᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩉᩮᨲᩩ ᨡᩮᩣ ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᨶ᩠ᨴ…ᨸᩮ… ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩉᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨ ᪓᪔᪑) –

ᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩘ᩠ᨥᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩔ ᨹᩃᩅᩥᩈᩮᩈᨿᩮᩣᨣᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩔ ᩋᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩅᩥᨸᩣᨠᨲᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨴᩥᨿᨸᨭᩥᩃᩮᨡᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨿᨠᨧᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨧᨭ᩠ᨮᨠ᩠ᨠᩪᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩁᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩁᩈ᩠ᨳᩣᨴᩥᨠᩮᨿᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩉᩥᨸᩥ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩅᩥᨸᩣᨠᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨣᩣᨳᩣᩈᩩ ᩋᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ, ᩋᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩤ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩈᨽᩣᩅᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩩᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩩᨵᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩈᩘ᩠ᨥᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩈᨽᩣᩅᩴ, ᨴᩈᨻᩃᩣᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᨲᩣᨴᩥᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩈᨽᩣᩅᩴ ᩅᩤ ᩅᩥᨩᩤᨶᨲᩴ ᩅᩥᨩᩤᨶᨶ᩠ᨲᩤᨶᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᨶ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩮᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᨶ ᨧ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩅᩥᩁᩣᨣᩪᨸᩈᨾᩮᨲᩥ ᩅᩥᩁᩣᨣᩮ ᩏᨸᩈᨾᩮ ᨧ, ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩁᩣᨣᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩥᩁᩣᨣᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩮ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩪᨸᩈᨾᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨡᩮᨲᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨱᩪᨸᩈᨾᩈᩩᨡᨠᩣᩁᩮᨶ ᨧ ᩈᩩᨡᩮ᪨

ᩋᨣ᩠ᨣᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩤᨶᩴ ᨴᨴᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᨴᩤᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩤᨶᩴ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩤᨶᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᨿᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᨠᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨵᩣᨲᩩᨧᩮᨲᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᨴᩤᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ “ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩪᨩᩮᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨵᩁᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩥᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩤᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩪᨩᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᨾᩩᨡᩴ ᨲᨳᩣ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᩘ᩠ᨥᩮ ᨴᩤᨶᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᩊᩣᩁᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩴ ᩏᩊᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨸᩪᨩᩣᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᩏᩊᩣᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸᨧᩦᨿᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩔ ᩋᨣ᩠ᨣᩅᩥᨸᩣᨠᨲᩣᨿ ᩋᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨿᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨿᩪᨲᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩤ ᨾᩣᨶᩩᩈᩴ ᩅᩤ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᩏᩊᩣᩁᨲᨾᩴ ᩋᩣᨿᩩ᪨ ᨸᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩈᨾ᩠ᨸᨴᩤ᪨ ᨿᩈᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᩅᩤᩁᩈᨾ᩠ᨸᨴᩤ᪨ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨳᩩᨲᩥᨥᩮᩣᩈᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨡᩴ᪨ ᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᨻᩃᩴ ᨬᩣᨱᨻᩃᨬ᩠ᨧ᪨

ᩋᨣ᩠ᨣᩔ ᨴᩤᨲᩤᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩔ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᨴᩤᨲᩤ, ᩋᨳ ᩅᩤ ᩋᨣ᩠ᨣᩔ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨴᩤᨶᩴ ᩏᩊᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩈᩅᩮᨲᩤ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩈᩣᨴᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴᩤᨶᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨧ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨽᩪᨲᩮᩣ ᩋᨧᩃᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᩅᩥᨸᩣᨠᨽᩪᨲᩮᩉᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈ᩠ᩈ ᩅᩤ ᨾᩣᨶᩩᩈᩔ ᩅᩤ ᩅᩥᩈᨿᩔ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨽᩣᩅᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨾᩮᩣᨴᨲᩦᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨽᩣᩅᩴ

អធិកតោ, អគ្គភាវំ ច លោកុត្តរធម្មស្ស អធិកតោ បវេទេតិ អភិវទតិ បកាសេតីតិ.

បឋមវគ្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១. ជីវិកសុត្តវណ្ណនា

៩១. ទុតិយំ អដ្ឋុប្បត្តិវសេន ទេសិតំ. ឯកស្មិំ ហិ សមយេ ភគវតិ កបិលវត្ថុស្មិំ និគ្រោធារាមេ វិហរន្តេ ភិក្ខូ អាគន្តុកភិក្ខូនំ សេនាសនានិ បញ្ញាបេន្តា បត្តចីវរានិ បដិសាមេន្តា សាមណេរា ច ទហរភិក្ខូ ច សព្វត្ថសព្វត្ថានំ ទិសំ ការណា ឧច្ចាសទ្ទា មហាសទ្ទា អហេសុំ. តំ សុត្វា ភគវា ភិក្ខូ បណាមេសិ. តេ កិរ សន្តិកេ តថា អនុគ្គហិតា វិយ ទុម្មនតំ. តំ ញត្វា មហាព្រហ្មា អាគន្ត្វា “អភិនន្ទតុ, ភគវា, ភិក្ខុសង្ឃ”ន្តិ (ម॰ និ॰ ២.១៥៧) តេសំ បណាមិតភិក្ខូនំ អនុគ្គហណត្ថំ យាចិ. ភគវា តស្ស ឱកាសំ អទាសិ. អថ មហាព្រហ្មា “គតាគតានំ ហោតុ ភគវតា”តិ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ. អថ ភគវា “ភិក្ខុសង្ឃោ អាគច្ឆតូ”តិ អានន្ទត្ថេរស្ស អាណាបេសិ. អថ តេ ភិក្ខូ អានន្ទត្ថេរេន បក្កោសិតា ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា សារជ្ជមានរូបា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ. ភគវា តេសំ សប្បាយធម្មំ ជីវិកសុត្តំ “ហីនំ អាមិសហេតុ បណាមិតា, បិណ្ឌោលោបជីវិនោ តេសំ សប្បាយា”តិ ចិន្តេត្វា “អន្តមិទំ, ភិក្ខវេ”តិ អាទិំ ទេសនំ ទេសេសិ.

តត្ថាយំ អត្ថសង្ខេបោ “អន្តំ, ភិក្ខវេ, ឯតំ លាមកំ បច្ឆិមកោដិភូតំ បច្ឆិមកោដិភូតំ ទិដ្ឋិនោ”តិអាទីសុ (ទី॰ និ॰ ១.៨៥) កោដ្ឋាសេ អាគតោ. “អន្តមិទំ ភិក្ខវេ, អន្តរំ អយំ លោកោ បរិវត្តយា”តិអាទីសុ (ទី॰ និ॰ ១.៣៥) បរិច្ឆេទេ. “អន្តំ បរិពន្តំ ចា នាមក្រិយាទិ នាមា នាមក្រិយា ចា”តិអាទីសុ (ម॰ និ॰ ១.១០៣) បរិយោសានេ. “អន្តំ អន្តគុណ”ន្តិអាទីសុ (ទី॰ និ॰ ២.២៤៤; ខុ॰ បា॰ ៣.ទ្វត្តិំសាការ) សរីរាវយវេ. “ចន្តំ លោកេ បរិចារលក្ខា, អន្តោ អនុទ្ធា ជហិ តេ សោភយាតា”តិអាទីសុ (សំ॰ និ॰ ១.១១១; មហាវ॰ ១៨៤) ចិត្តេ. “អព្យាកតានិ សព្យាកតានិ ច បាកតានិ ច បុព្វន្តិកានិ ច អន្តេ ទាតានិ អន្តេ សប្បានិ អន្តោ តិបុរិសក្កុសលតានិ អន្តា តិមិរក្កបរិវិតី”តិអាទីសុ (ទី॰ និ॰ ១.១៩៤; សំ॰ និ॰ ១.២៤១; មហាវ॰ ៥) អត្តភាវេ.

“មិគានំ កោត្ថុកោ អន្តា, បក្ខីនំ បន វាយសោ;

ឯរណ្ឌោ អន្តា រុក្ខានំ, តយោ អន្តា សមាគតា”តិ (ជា॰ ១.២.១២១) –

អាទីសុ លាមកេ. ឥធាបិ លាមកេ ឯវ ទដ្ឋព្វោ. តស្មា អន្តមិទំ, ភិក្ខវេ, ជីវិកានន្តិ ភិក្ខវេ, ឥទំ ជីវិកានំ អន្តំ បច្ឆិមំ លាមកំ, យទិទំ ជីវិកានំ អន្តំ បច្ឆិមំ លាមកន្តិ ជីវិតវុត្តីនំ អត្ថោ. យទិទំ បិណ្ឌោល្យន្តិ យំ ឥទំ បិណ្ឌបរិយេសនេន ភិក្ខាចរិយាយ ជីវិកំ កប្បេន្តស្ស ជីវិតំ. អយំ បនេត្ថ បទត្ថោ – បិណ្ឌាយ ឧលតីតិ បិណ្ឌោលោ, តស្ស កម្មំ បិណ្ឌោល្យំ, បិណ្ឌបរិយេសនេន ជីវិកាតិ អត្ថោ.

អភិសាបោតិ អក្កោសោ។ កុបិតា ហិ មនុស្សា អត្តនោ បច្ចត្ថិកំ “បិលោតិកខណ្ឌំ និវាសេត្វា កបាលហត្ថោ បិណ្ឌំ បរិយេសមានោ ចរេយ្យាសី”តិ អក្កោសន្តិ។ អថ វា “កិំ តុយ្ហំ អកាតព្ពំ អត្ថិ, យោ ត្វំ ឯវំ ពលវីរិយូបបន្នោបិ ហិរោត្តប្បំ បហាយ កបណោ បិណ្ឌោលោ វិចរសិ បត្តបាណី”តិ ឯវម្បិ អក្កោសន្តិយេវ។ តញ្ច ខោ ឯតន្តិ តំ ឯតំ អភិសាបម្បិ សមានំ បិណ្ឌោល្យំ។ កុលបុត្តា ឧបេន្តិ អត្ថវសិកាតិ យេ សាសនេ ជាតិកុលបុត្តា ច អាចារកុលបុត្តា ច អត្ថវសិកា ការណវសិកា ហុត្វា ការណវសំ បដិច្ច ឧបេន្តិ ឧបគច្ឆន្តិ។

រាជាភិនីតាតិអាទីសុ យេ រញ្ញោ សន្តកំ ខាទិត្វា រញ្ញា ទណ្ឌភាការេ ទណ្ឌាបិតា បលាយិត្វា បព្ពជន្តិ, តេ រញ្ញា ទណ្ឌំ អភិនីតត្តា រាជាភិនីតា នាម។ យេ បន ចោរេហិ អដវិយំ គហេត្វា ឯកច្ចេសុ មារិយមានេសុ ឯកច្ចេ “មយំ សាមិ តុម្ហេហិ វិស្សដ្ឋា គេហំ អនជ្ឈាវសិត្វា បព្ពជិស្សាម, តត្ថ តត្ថ យំ យំ ពុទ្ធបូជាទិបុញ្ញំ ករិស្សាម, តតោ តតោ តុម្ហាកំ បត្តិំ ទស្សាមា”តិ តេហិ វិស្សដ្ឋា បព្ពជន្តិ, តេ ចោរាភិនីតា នាម ចោរេហិ មារេតព្ពតំ អភិនីតត្តា។ យេ បន ឥណំ គហេត្វា បដិទាតុំ អសក្កោន្តា បលាយិត្វា បព្ពជន្តិ, តេ ឥណដ្ឋា នាម។ តញ្ច ខោ ឯតំ បិណ្ឌោល្យំ កុលបុត្តា យេ សាសនេ នេវ រាជាភិនីតា...បេ... ន អាជីវិកាបកតា ឧបេន្តិ, អបិច ខោ “ឱតិណ្ណម្ហា ជាតិយា...បេ... បញ្ញាយេថា”តិ ឧបេន្តីតិ បទសម្ពន្ធោ។

តត្ថ ឱតិណ្ណម្ហាតិ ឱតិណ្ណា អម្ហា ជាតិយាតិអាទីសុ តស្មិំ តស្មិំ សត្តនិកាយេ សត្តានំ បឋមាភិនិព្ពត្តិ ជាតិ, បរិបាកោ ជរា, ខន្ធភេទោ មរណំ, ញាតិរោគភោគសីលទិដ្ឋិព្យសនេហិ ផុដ្ឋស្ស សន្តាបេបិ អន្តោ និជ្ឈានំ សោកោ, តេហិ ផុដ្ឋស្ស វចីបលាបោ បរិទេវោ, អនិដ្ឋផោដ្ឋព្ពបដិហតកាយស្ស កាយបីឡនំ ទុក្ខំ, អាឃាតវត្ថូសុ ឧបហតចិត្តស្ស ចេតោបីឡនំ ទោមនស្សំ។ ញាតិព្យសនាទីហិ ឯវ ផុដ្ឋស្ស បរិទេវេនាបិ អនិវត្តមានស្ស ចិត្តសន្តាបសមុដ្ឋិតោ ភុសោ អាយាសោ ឧបាយាសោ។ ឯតេហិ ជាតិអាទីហិ ឱតិណ្ណា ទុក្ខោតិណ្ណា, តេហិ ជាតិអាទិទុក្ខេហិ អន្តោ អនុបវិដ្ឋា។ ទុក្ខបរេតាតិ តេហិ ទុក្ខទុក្ខធម្មេហិ អភិភូតា។ ជាតិអាទយោ ហិ ទុក្ខស្ស វត្ថុភាវតោ ទុក្ខា, ទុក្ខភាវតោ ច សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា ទុក្ខាតិ។ អប្បេវ នាម...បេ... បញ្ញាយេថាតិ ឥមស្ស សកលស្ស វដ្ដទុក្ខរាសិស្ស បរិច្ឆេទករណំ ឧបច្ឆេទកិរិយា អបិ នាម បញ្ញាយេយ្យ។

សោ ច ហោតិ អភិជ្ឈាលូតិ ឯវំ សោ កុលបុត្តោ “ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សាមី”តិ បុព្ពេ ចិត្តំ ឧប្បាទេត្វា បព្ពជិតោ អបរភាគេ តំ បព្ពជ្ជំ យថារូបំ កាតុំ ន សក្កោតិ, តំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តត្ថ អភិជ្ឈាលូតិ បរភណ្ឌានំ អភិជ្ឈាយិតា។ តិព្ពសារាគោតិ ពលវរាគោ។ ព្យាបន្នចិត្តោតិ ព្យាបាទេន បូតិភូតតាយ វិបន្នចិត្តោ។ បទុដ្ឋមនសង្កប្បោតិ តិខិណសិង្គោ វិយ ចណ្ឌគោណោ បរេសំ ឧបឃាតចេតនាយ ទុដ្ឋចិត្តោ។ មុដ្ឋស្សតីតិ ភត្តនិក្ខិត្តកាកោ វិយ, មំសនិក្ខិត្តសុនខោ វិយ ច នដ្ឋស្សតិ, ឥធ កតំ ឯត្ថ ន សរតិ។ អសម្បជានោតិ និប្បញ្ញោ ខន្ធាទិបរិច្ឆេទរហិតោ។ អសមាហិតោតិ ចណ្ឌសោតេ ពទ្ធនាវា វិយ អសណ្ឋិតោ។ វិព្ភន្តចិត្តោតិ បន្ថារុឡ្ហមិគោ វិយ ភន្តចិត្តោ។ បាកតិន្ទ្រិយោតិ យថា គិហី សំវរាភាវេន បរិគ្គហបរិជនេ ឱលោកេន្តិ អសំវុតិន្ទ្រិយា, ឯវំ អសំវុតិន្ទ្រិយោ ហោតិ។

ឆវាលាតន្តិ ឆវានំ ឌឌ្ឍដ្ឋានេ អលាតំ។ ឧភតោបទិត្តំ មជ្ឈេ គូថគតន្តិ បមាណេន អដ្ឋង្គុលមត្តំ ឧភតោ ទ្វីសុ កោដីសុ អាទិត្តំ មជ្ឈេ

គូថមក្ខិតំ. នេវ គាមេតិ សចេ ហិ តំ យុគនង្គលគោបានសិបក្ខបាសកាទីនំ អត្ថាយ ឧបនេតុំ សក្កា អស្ស គាមេ កដ្ឋត្ថំ ផរេយ្យ. សចេ ខេត្តកុដិយា កដ្ឋត្ថរណកាទីនំ អត្ថាយ ឧបនេតុំ សក្កា អស្ស, អរញ្ញេ កដ្ឋត្ថំ ផរេយ្យ. យស្មា បន ឧភយត្ថាបិ ន សក្កា, តស្មា ឯវំ វុត្តំ. តថូបមាហន្តិ តថូបមំ ឆវាលាតសទិសំ អហំ ឥមំ យថាវុត្តបុគ្គលំ វទាមិ. គិហីភោគា ច បរិហីនោតិ យោ អគារេ វសន្តេហិ គិហីហិ ទាយជ្ជេ ភាជិយមានេ អញ្ញថា ច ភោគោ លទ្ធព្វោ អស្ស, តតោ ច បរិហីនោ. សាមញ្ញត្ថញ្ចាតិ អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ឱវាទេ ឋត្វា បរិយត្តិបដិវេធវសេន បត្តព្ពំ សាមញ្ញត្ថញ្ច ន បរិបូរេតិ. ឥមំ បន ឧបមំ សត្ថា ន ទុស្សីលស្ស វសេន អាហរិ, បរិសុទ្ធសីលស្ស បន អលសស្ស អភិជ្ឈាទីហិ ទោសេហិ ទូសិតចិត្តស្ស បុគ្គលស្ស វសេន អាហរីតិ វេទិតព្ពំ.

គាថាសុ គិហីភោគាតិ កាមសុខសម្ភោគតោ. បរិហីនោតិ ជីនោ. សាមញ្ញត្ថន្តិ បដិវេធពាហុសច្ចញ្ច បរិយត្តិពាហុសច្ចញ្ច. តាទិសោ ហិ អសុតំ សោតុំ សុតំ បរិយោទាបេតុំ ន សក្កោតិ អលសភាវតោ. ទុព្ភគោតិ ទុក្ខគោ, អលក្ខិកោ កាឡកណ្ណិបុរិសោ. បរិធំសមានោតិ វិនស្សមានោ. បកិរេតីតិ វិកិរេតិ វិទ្ធំសេតិ. សព្ពមេតំ ភាវិនោ សាមញ្ញត្ថស្ស អនុប្បាទនមេវ សន្ធាយ វុត្តំ. ឆវាលាតំវ នស្សតីតិ សោ តាទិសោ បុគ្គលោ យថាវុត្តំ ឆវាលាតំ វិយ កស្សចិ អនុបយុជ្ជមានោ ឯវ នស្សតិ ឧភតោ បរិភដ្ឋភាវតោ. ឯវំ “កាយវាចាហិ អកតវីតិក្កមោបិ ចិត្តំ អវិសោធេន្តោ នស្សតិ, បគេវ កតវីតិក្កមោ ទុស្សីលោ”តិ តស្ស អបាយទុក្ខភាគិភាវទស្សនេន ទុស្សីលេ អាទីនវំ ទស្សេត្វា តតោ សត្តេ វិវេចេតុកាមោ “កាសាវកណ្ឋា”តិអាទិនា គាថាទ្វយមាហ. តស្សត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោ ឯវ.

ទុតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៣. សង្ឃាដិកណ្ណសុត្តវណ្ណនា

៩២. តតិយេ សង្ឃាដិកណ្ណេតិ ចីវរកោដិយំ. គហេត្វាតិ បរាមសិត្វា. អនុពន្ធោ អស្សាតិ អនុគតោ ភវេយ្យ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – “ភិក្ខុ ចេ, ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ អត្តនោ ហត្ថេន មម បិដ្ឋិតស្ស សុគតមហាចីវរស្ស កណ្ណំ បរាមសន្តោ វិយ មំ អនុគច្ឆេយ្យ, ឯវំ មយ្ហំ អាសន្នតរោ ហុត្វា វិហរេយ្យា”តិ. បាទេ បាទំ និក្ខិបន្តោតិ គច្ឆន្តស្ស មម បាទេ បាទំ និក្ខិត្តដ្ឋានេ បាទុទ្ធារណានន្តរំ អត្តនោ បាទំ និក្ខិបន្តោ. ឧភយេនាបិ “ឋានគមនាទីសុ អវិជហន្តោ សព្ពកាលំ មយ្ហំ សមីបេ ឯវ វិហរេយ្យ ចេបី”តិ ទស្សេតិ. សោ អារកាវ មយ្ហំ អហញ្ច តស្សាតិ សោ ភិក្ខុ មយា វុត្តំ បដិបទំ អបូរេន្តោ មម ទូរេយេវ, អហញ្ច តស្ស ទូរេយេវ. ឯតេន មំសចក្ខុនា តថាគតទស្សនំ រូបកាយសមោធានញ្ច អការណំ, ញាណចក្ខុនា ច ទស្សនំ ធម្មកាយសមោធានញ្ច បមាណន្តិ ទស្សេតិ. តេនេវាហ “ធម្មញ្ហិ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ន បស្សតិ, ធម្មំ អបស្សន្តោ ន មំ បស្សតី”តិ. តត្ថ ធម្មោ នាម នវវិធោ លោកុត្តរធម្មោ. សោ ច អភិជ្ឈាទីហិ ទូសិតចិត្តេន ន សក្កា បស្សិតុំ, តស្មា ធម្មស្ស អទស្សនតោ ធម្មកាយញ្ច ន បស្សតីតិ. តថា ហិ វុត្តំ –

“កិំ តេ, វក្កលិ, ឥមិនា បូតិកាយេន ទិដ្ឋេន? យោ ខោ, វក្កលិ, ធម្មំ បស្សតិ សោ មំ បស្សតិ; យោ មំ បស្សតិ, សោ ធម្មំ បស្សតី”តិ (សំ.

និ. ២.៨៥).

“ឆយ្ទក្ខេតា (ពាហុក្ខេតា”តិ (ម. និ. ១.២០២; បដិ. ម. ២.៣) ច.

“ឆយ្ទកាយោ ខ្ពតិបិ, (ពាហុកាយោ ខ្ពតិបី”តិ (ទី. និ. ២.១១៥) ច អាទិ.

ឃោរតបស្សេតិ ឃោរតបស្សេ បធេយ្យ, ឃោរតបតរបត្តកេតិ អេត្ថ. សេយំ ចុត្តចិបរិយាយេន ទេធិតត្ថំ. អរិយបុគ្គលិកបចសេន ចស្ស អតកិត្តិលាលុអាទិការេចា ឥជ្ជេត្តា.

កាចាវុ បហិទ្ធោតិ កាយេបុ តិត្តសារាគតាយ បហាព្ទេទ្ធោ. ចិឃាតចាតិ បឥជ្ជបតសក្កប្បតាយ សេត្តសុ អាឃាតចសេន បហិទ្ធតាយ ខ្ពទ្ធិតាលនេកន ច ចិឃាតចា. ឲធាតុកោតិ ឲធាតស្ពាតាយ តណ្ហាយ ឥាសេយា ចិយ ហុត្វា តំ អតុកន្ធេត្តា. រាកាទិកិលេសបរិឡអាហាកិកចេន អតិត្តុតោ. រូបាទិចិសយាតំ អភិកញ្ចនេន កិទ្ធោ. បស្ស ឃាចញ្ចា អារកាតិ អនេតជស្ស តិត្តាតស្ស ចិតកេឆស្ស សយ្ហាសត្តុស្ស ឍកាយចសេន សមិទេបិ សយាតោ បហិទ្ធោ ចិឃាតចា ឲធាតុកា អតិត្តុតោ កិទ្ធោ ខាលបុថុជ្ជនោ ឆយ្ហកាចតោ ឃត្តកំ គុរេ, តស្ស សោ គុរការេចា បស្ស, ចត្តយ្បិ ត ស្វុកាទត្តិ អេត្ថ. ចុត្តតោញ្ញំ –

“តកញ្ចា គុរេ បឆចិ ច គុរេ,

បិទំ សយុត្តុស្ស តចាហុ គុរេ;

តទោ ហេច គុរតំ ចគត្តិ,

សតញ្ចា ឆយ្ហា អសតញ្ចា រាជា”តិ. (អ. និ. ៣.៣៨; ជា. ២.២១.៣១);

ឆយ្ហកិត្តាឃាតិ ចតុសច្ចឆយ្ហំ អភិត្តាយ អត្តាយ ពាតតីរណបរិត្តាហិ ឃឆារតំ បុត្តការេក ជាតិត្វា. ឆយ្ហយត្តាឃាតិ តយេច ឆយ្ហំ អបរការេក យក្កញាណេន បរិត្តាទិចសេន ឃឆាបរិយាធំ ជាតិត្វា. បណ្ឌិតោតិ បដិចេឆពាហុសច្ចេន បណ្ឌិតោ. រហទោច តិចាតេ ចាតិ តិចាតដ្ឋានេ រហទោ ចិយ អនេជោ កិលេសចលនរហិតោ ខ្ពុបសម្មតិ, ឃឆា សោ រហទោ តិចាតដ្ឋានេ ចាតេន អតក្ខាហតោ សត្តិសិន្នោច ហោតិ, ឲចំ អយម្បិ សត្តាចាបិ បដិប្បស្សទ្ធកិលេសោ កិលេសចលនរហិតោ អរហត្តផលសមាធិនា ធ្ពុបសម្មតិ, សត្តកាលំ ខ្ពុបសន្តុសការេចាច ហោតិ. អនេជោតិ សោ ឲចំ អនេជាទិសការេចា អរហា អនេជាទិសកាចស្ស សយ្ហាសត្តុស្ស ឍកាយចសេតោ គុរេបិ សយាតោ ឆយ្ហកាចតោ អគុរេ សត្តិកេ ឲចាតិ.

ពតិឃសុត្តចណ្ណភា និដ្ឋិតា.

៤. អគ្គិសុត្តចណ្ណភា

៤៦. ចតុត្ថេ អតុឌហតដ្ឋេត អគ្គិ, រាគោ ឯច អគ្គិ រាគគ្គិ. រាគោ ហិ ឧប្បជ្ជយាភោ សត្តេ អតុឌហតិ ឈាបេតិ, តស្មា “អគ្គី”តិ ចុច្ចតិ. ទោសមោហេសុបិ ឯសេច តយោ. តត្ថ ឃថា អគ្គិ ឃទេច ឥន្ធនំ តិស្សាយ ឧប្បជ្ជតិ, តំ តិឌហតិ, យហាបរិឡាហោ ច ហោតិ, ឯចមេចិមេ រាគាទយោ ឃស្មិំ សន្តានេ ឧប្បន្នា, តំ តិឌហន្តិ, យហាបរិឡាហា ច ហោន្តិ ទុត្តិព្វាបយា. តេសុ រាគបរិឡាហេន សត្តត្តហទយានំ ឥដ្ឋិតាលិកវុត្តេន យវណប្បត្តានំ សត្តានំ បយាណំ តត្ថិ. អយំ តាច រាគស្ស អតុឌហតតា. ទោសស្ស បត អតុឌហតតាយ មតោបទោសិកា ទេវា, មោហស្ស អតុឌហតតាយ ខិឌ្ឌាបទោសិកា ទេវា ច តិទស្សតំ. មោហចសេត ហិ តេសំ សតិសម្មោសោ ហោតិ, តស្មា ខិឌ្ឌាចសេត អាហារវេលំ អតិវត្តេត្វា កាលំ ករោន្តិ. អយំ តាច រាគាទីតំ ទិដ្ឋធម្មិកា អតុឌហតតា. សម្បរាយិកា បត តិរយាទីសុ តិព្វត្តាបតវសេត ឃោរតរា ទុរធិចាសា ច. អយញ្ច អត្ថោ អាទិត្តបរិយាយេត ចិភាវេតព្វោ.

កាមាសុ ការយេសុ យុដ្ឋិតេតិ ចត្វារេសុ បិតព្វាចរេត យុដ្ឋិ ខីលេ បយាតំ ទិដ្ឋាចារេ អាបន្នោ ព្យាបន្នោតិ ព្យាបន្នចិត្តោ ឌហតីតិ សម្ពន្ធោ. តទេ បិលាតិបិតិតោតិ ឰតំ ទោសគ្គិស្ស អរិយផលេ អគោចិតេតិ ឃេ ពន្ធាយតតាទីសុ សត្តេត សន្តំ ឧក្កហបរិបុឆ្ឆាយ ឃតសិការទរហិតា អរិយធម្មស្ស អកុសលិ, តេ សម្មោហេត អភិភូតា ចិសេសេត សម្មូឡ្ហា តាយាតិ ចុត្តា. ឯតេ អគ្គី អជាតត្វាតិ “ឯតេ រាគគ្គិអាទយោ ឰឆ ឧេចច សម្បារេយ ច អតុឌហន្តី”តិ អជាតត្វា បរិញ្ញាភិសមយចសេត បហាតាភិសមយចសេត ច អប្បដិចិជ្ឈិត្វា. សក្កាយាភិរតាតិ សក្កាយេ ឧបាទាតក្ខន្ធបញ្ចកេ តណ្ហាទិដ្ឋិយាតត្ថនាភិរតា. ចឌ្ឍយន្តីតិ បុតប្បុនំ ឧប្បជ្ជនេត ចឌ្ឍយន្តិ អាចិតន្តិ. តិរយន្តិ អដ្ឋចិធំ យហាតិរយំ, សោឡសចិធំ ឧស្សទតិរយន្តិ សព្វម្បិ តិរយំ. តិរច្ឆានយោតិយោតិ តិរច្ឆានយោតិយោ ច. អសុរន្តិ អសុរកាយំ. បេត្តិចិសយញ្ច ចឌ្ឍយន្តីតិ សម្ពន្ធោ.

ឯត្តាចតា រាគគ្គិអាទីតំ ឰឆ ឧេចច សម្បារេយ ច អតុឌហតការចស្សតយុខេត ចដ្ដំ ឌស្សេត្វា ឰទាតិ តេសំ តិព្វាបតេត ចិចដ្ដំ ឌស្សេតុំ “យេ ច រត្តិន្ទិចា”តិអាទិ ចុត្តំ. តត្ថ យុត្តាតិ ភាចតាតុយោគចសេត យុត្តា. កត្ថ? សម្មាសម្ពុទ្ធសាសតេ. តេត អញ្ញាសាសតេ រាគគ្គិអាទីតំ តិព្វាបតាការំ ឌស្សេតិ. តថា ហិ អតញ្ញាសាធារណំ តេសំ តិព្វាបតចិធិំ អសុភកយដ្ឋាតំ សរូបេតេច ឌស្សេត្វា –

“តេ តិព្វាបេន្តិ រាគគ្គិំ, តិច្ចំ អសុភសញ្ញិតោ;

ទោសគ្គិំ បត យេត្តាយ, តិព្វាបេន្តិ តរុត្តយា;

មោហគ្គិំ បន បញ្ញាយ, យាយំ និព្វេធគាមិនី”តិ –

អាហ ។ តត្ថ អប្បកសិរេនាតិ ឥទ្ធិសាការវសេន ចេវ ឧបមាតិកាទិវសេន ច អប្បកភាវនានុយោគេន អប្បកសិរេនោ។ មេត្តាយាតិ “សោ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតី”តិ (អ. និ. ១.៩៤, ៩៩) វុត្តាយ មេត្តាភាវនាយ។ ឯត្ថ ច អប្បនាប្បត្តា បិឥកំ កត្វា និព្វាបិតអនាគាមិមគ្គេន រាគគ្គិទោសគ្គិនំ និព្វាបនំ វេទិតព្វំ។ បញ្ញាយាតិ វិបស្សនាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ។ តេនេវាហ “យាយំ និព្វេធគាមិនី”តិ។ សា ហិ កិលេសក្ខន្ធំ វិនិវិជ្ឈន្តី គច្ឆតិ បវត្តតីតិ និព្វេធគាមិនីតិ វុច្ចតិ។ អនេន បរិនិព្វាតីតិ អរហត្តមគ្គេន អនេន រាគគ្គិអាទិ និព្វាបេត្វា សឧបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា ឋិតា បញ្ញាវេបុល្លប្បត្តិយា និបកា សុត្តេ ច សម្បជានេន សតោ កោសជ្ជស្ស សុប្បហីនត្តា ផលសមាបត្តិសមាបជ្ជនេន អកិលាសុភាវេន ច រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ចរិមកចិត្តនិរោធេន អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា អនេន បរិនិព្វាតិ។ តថា ច អនេន និស្សយំ វដ្ដទុក្ខំ អច្ចគា អតិក្កមិំសុ។

ឯវំ យេ រាគគ្គិអាទិកេ និព្វាបេន្តិ, តេសំ អនុបាទិសេសនិព្វានេន និព្វុតិំ ទស្សេត្វា ឥទានិ បដិវិទ្ធេហិ ថោមេន្តោ ឧស្សាហនគាថមាហ។ តត្ថ អរិយវំសាតិ អរិយេហិ ពុទ្ធាទីហិ បសត្ថត្តា កិលេសេហិ វា អារកត្តា អរិយំ និព្វានំ, អរិយំ ចតុសច្ចមេវ វា ទិដ្ឋវន្តោតិ អរិយវំសា។ វេទស្ស មគ្គញាណស្ស, តេន វា វេទេន សំសារស្ស បរិយោសានំ គតាតិ វេទគុនោ។ សម្មទញ្ញាយាតិ សម្មទេវ សម្មា អាជានិតព្វំ កុសលាទិំ ពុជ្ឈិត្វា ជានិត្វា។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

ចតុត្ថសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ឧបបរិក្ខសុត្តវណ្ណនា

៩៤. បញ្ចមេ តថា តថាតិ តេន តេន បការេន។ ឧបបរិក្ខេយ្យាតិ វីមំសេយ្យ បរិតុលេយ្យ សម្មសេយ្យ វា។ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខតោតិ យថា យថា អស្ស ភិក្ខុនោ ឧបបរិក្ខន្តស្ស។ ពហិទ្ធា ចស្ស វិញ្ញាណំ អវិក្ខិត្តំ អវិសដន្តិ ពហិទ្ធា រូបាទិអារម្មណេ ឧប្បជ្ជនកវិក្ខេបាភាវតោ អវិក្ខិត្តំ សមាហិតំ, តតោ ឯវ អវិសដំ សិយា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ភិក្ខវេ, យេន យេន បការេន ឥមស្ស អារទ្ធវិបស្សកស្ស ភិក្ខុនោ ឧបបរិក្ខតោ សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស បុព្វេ សមាហិតាការសល្លក្ខណវសេន សមថនិមិត្តំ គហេត្វា សង្កុចិតំ និរន្តរំ សម្មសនញាណំ បវត្តេន្តស្ស អត្តនោ វិបស្សនាចិត្តំ កម្មដ្ឋានតោ ពហិទ្ធា រូបាទិអារម្មណេ ឧប្បជ្ជនកំ ន សិយា, អច្ចារទ្ធវីរិយតាយ ឧទ្ធច្ចបក្ខិយំ ន សិយា, តេន តេន បការេន ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ បរិតុលេយ្យាតិ។ អជ្ឈត្តំ អសណ្ឋិតន្តិ យស្មា វីរិយេ មន្ទេ វហន្តេ សមាធិស្ស ពលវភាវតោ កោសជ្ជាភិភវេន អជ្ឈត្តំ កោសជ្ជសង្ខាតេ កម្មដ្ឋានារម្មណេ សង្កោចវសេន ឋិតត្តា សណ្ឋិតំ នាម ហោតិ, វីរិយសមតាយ បន យោជិតាយ អសណ្ឋិតំ ហោតិ វីថិំ បដិបន្នំ។ តស្មា យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខតោ វិញ្ញាណំ អជ្ឈត្តំ អសណ្ឋិតំ អស្ស, វីថិបដិបន្នំ សិយា, តថា តថា ឧបបរិក្ខេយ្យ។ អនុបាទាយ ន បរិតស្សេយ្យាតិ យថា យថាស្ស ឧបបរិក្ខតោ “ឯតំ មម, ឯសោ មេ អត្តា”តិ តណ្ហាទិដ្ឋិគ្គាហវសេន រូបាទីសុ កញ្ចិ សង្ខារំ អគ្គហេត្វា តតោ ឯវ តណ្ហាទិដ្ឋិគ្គាហវសេន ន បរិតស្សេយ្យ, តថា តថា

រូបបរិគ្គឃ្យាតិ សព្ពន្ធោ។ កថំ បត រូបបរិគ្គហោ តិចិធសេយ្យាតំ និយាតិ? រូបក្ខន្ធបក្ខិយេ សោរសជ្ជបក្ខិយេ ច ធម្មេ ចទេជ្ជន្តោ ចិទិយសយតំ ឃោរេទត្វា បុទ្ធោច ចិបស្សតុបក្កិលេសេហិ ចិត្តំ ចិសោធេត្វា យថា សម្មេធច ចិបស្សនាញាណំ ចិបស្សនាចិធិ បដិបជ្ជតិ, តថា សម្មសតោ។

ញាតិ ករចា ចត្យសច្ចកម្មដ្ឋានិកស្ស កិច្ចតោ អនុក្កមេន បដិបធាញាណទស្សនចិសុទ្ធិយា អារទ្ធាយ អច្ចារទ្ធចិរិយអតិនិចិលចិរិយចិបស្សតុបក្កិលេសេហិ ចិត្តស្ស ចិសោធតុបាយំ ទស្សេត្វា ញាតាតិ តថា ចិសោធិតេ ចិបស្សនាញាណេ ត ចិទស្សេច ចិបស្សតំ យកេក្កន ឈរេត្វា សពលចេដ្ឋក្កុសមតិក្កមាយ សំចត្តត្តីតិ ទស្សេន្តោ “ជាហិទ្ធា, កិច្ចតេច, ចិញ្ញាណោ”តិអាឌិមាហ, តំ ទុត្តតយមេច។ យំ បត ទុត្តំ – “អាយតិ ជាតិជរាមរណទុក្ខសមុទយសម្ភវោ ត ហោតី”តិ, តស្សេត្ថ – ឲចំ ចិបស្សតំ យកេក្កន ឈរេត្វា មក្កបដិបាទិយា អក្កមកេក្កន អនចសេសតោ កិលេសេសុ ពិណោសុ អាយតិំ អតាគតេ ជាតិជរាមរណសពលចេដ្ឋក្កុសមុទយសង្ខាតោ សម្ភវោ រូបាទោ ច ត ហោតិ, ជាតិសង្ខាតោ ចា ទុក្ខសមុទយោ ជរាមរណសង្ខាតោ ទុក្ខសម្ភវោ ច ត ហោតិ។

កាធាយំ សត្តសក្កប្បហិតស្សាតិ តណ្ហាសក្កោ, ជិដ្ឋិសក្កោ, មាតសក្កោ, កោធសក្កោ, អចិជ្ជាសក្កោ, កិលេសសក្កោ, ទុច្ចរិតសក្កោតិ ញ្ញេមេសំ សត្តន្នំ សក្កាតំ បហីតត្តា សត្តសក្កប្បហិតស្ស។ កោចិ បត “សត្តាតុសយា ឲច សត្ត សក្កា”តិ ចទត្តិ។ គេត្តិច្ឆិត្តស្សាតិ លិត្តកចគេត្តិកស្ស។ ចិក្ខិណោ ជាតិសំសារោតិ បុតប្បុតំ ជាយតចសេត បចត្តិយា ជាតិហេតុកត្តា ច ជាតិក្ខតោ សំសារោតិ ជាតិសំសារោ, សោ កចគេត្តិយា លិត្តត្តា ចិក្ខិណោ បរិក្ខិណោ, តតោ ឲច តត្ថិ តស្ស បុតព្ភចោតិ។

បញ្ចមទុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

៦។ កាយ្ទបបត្តិទុត្តចណ្ណតា

៤៩។ ឆដ្ឋេ កាយ្ទបបត្តិយោតិ កាយបដិលិកា កាយបដិសេចតា ចា។ បច្ចុបដ្ឋិតកាយាតិ តិជាទ្ធកាយា តិជាទ្ធារម្មណា យថា តំ មតុស្សា។ មតុស្សា ហិ តិជាទ្ធចត្តម្ហិ ចរំ ចរេត្តត្តិ។ យត្ថ បដិជាទ្ធចិត្តា ហោត្តិ, សតម្បិ សហស្សម្បិ ទត្វា តមេច មាតុកាមំ អាទេត្វា តិជាទ្ធកោក់ កុជ្ជាត្តិ។ ឲកទេច្ច ច ទេចា។ ចាតុមហារាជិកទេតា បដ្ឋាយ ហិ ចតុទេចលោកចាសិតោ តិជាទ្ធចត្តម្ហិយេច ចរំ ចរេត្តត្តិ។ បញ្ចមិលចត្ត្ន ទេចត្ត តិទស្សតំ។ តថា ឲកទេច្ច អាបាយិកេ គេតមិកេ ធបេត្វា សេសអបាយសត្តាបិ តិជាទ្ធចត្តម្ហិយេច ចរំ ចរេត្តត្តិ។ មង្គា ហិ អត្តតោ មង្គិយា, កឆ្ចបិ កឆ្ចបិយាតិ ឲចំ សព្ពាបិ តិរច្ឆាតា បេតា ចិតិបាតិកា ច។ ត្វម្បា គេតមិកេ ធបេត្វា សេសអបាយសត្ត រូបិទាយ យាច តុសិតកាយា ញ្ញេ សត្តា បច្ចុបដ្ឋិតកាយា តាម, តិម្មាតរតិតោតិ សយំ តិម្មិតេ តិម្មាតេ រតិ ឲតេសត្តិ តិម្មាតរតិតោ។ តេ ហិ តិលបីតាឌិចសេត យាឌិសំ យាឌិសំ រូបំ ញ្ញច្ឆត្តិ, តាឌិសំ តាឌិសំ តិម្មិតិត្វា រមត្តិ អាយម្ពតោ អត្តុរុទ្ធស្ស បុរតោ មតាបកាយិកា ទេចតា ចិយ។ បរតិម្មិតចសចត្តិតោតិ បរេហិ តិម្មិតេ កាមេ ចសំ ចត្តត្តីតិ បរតិម្មិតចសចត្តិតោ។ តេ ហិ សញ្ញាមត់ ញាត្វា បរេ យថារុចិតំ កាមភោគំ តិម្មិតត្តិ, តេ តត្ថ ចសំ ចត្តត្តិ។ កថំ តេ បរស្ស មត់ ជាតត្តីតិ? បកតិសេចកាចសេត។ យថា ហិ កុសលោ សូទោ រញ្ញោ

ក្ញ្ញាត្តស្ស ឃំ ឃំ រុច្ចតិ, តំ តំ ឌាតាតិ, ៦ចំ បកតិឃា អកិរុចិតារឃ្លាំ ឆាត្វា តាឌិរឃរឃច តិឡិតត្តិ, រតា តត្វ ចរំ ចរត្តិតិ, រឃធុតរឃចតាឌិចរឃត ការឃ បរិក្ញ្ញាត្តិ៍ រពចិ បត "ហឃិតឃរត្តត ឌ្ជរលិកិតឃរត្តត អាលិក្កិតឃរត្តត ហត្តក្កហលឃរត្តត ច រតឃំ

កាឃកិច្ចំ ត្តញ្ញាតិ"តិ ចតត្តិ, តំ អដ្ឋកធាឃំ "៦តំ បត តត្វិ"តិ បដិក្លិត្តំ៍ ត ហិ ការឃត អឋុឃត្តស្ស រឋាដ្ឋត្តំ កាឃកិច្ចំ ឃារឆតិ៍ លត្តឃ្យិ

កាឃាចចររឆចាត៌ កាឃា បិពតិកា ៦ច៍ ធុត្តរញាតំ –

"ល ៦រត កាឃាចចរា, ឃត្តកាឃឃរិក្ខិរតា;

ឃត្តរំ ៦កឃត្លាតំ, អាឃុ កចតិ កិត្តក"ត្តិ៍ (ចិក៍ ១០១១);

កាធាឃុ រឃ ចរត្តាតិ រឃ ឃធាធុត្តរឆរចហិ អរត្តា ច កាឃរកាកិរតា ឃត្តស្សា រចច ៦ករច្ច អបិឃ្សបកា ច ឃត្តរ រតា៍

ត្តត្វកាចត្តាធាកាចត្តិ ត្តឃំ ឃធាបដិលត្តកាចរញ្ហច, ក្ខបបត្តិកចត្តរឃត្លាតំ ត្តរតា អត្តាធាកាចញ្ហាតិ ក្ខិប្បរកឆំ ឃំឃាទំ តាតិចត្តរទ ត

អតិក្កឃត្តិ៍ ឃត្តរ បរិច្ចរឌ ការឃតិ ឌិត្តាឌិរករឆ ឃត្តរបិ ការឃ ចត្វការឃ ច កិរលឃការឃ ច បរិច្ចរឌឃ្យ៍ កិរលឃការឃ

អតាកាឃិឃរក្កត បឌហរត្តារឃច ហិ ចត្វការឃ បរិច្ចឌតិ តាឃ៍ បិឃទ្វបឃាតាកឆិតត្តិ បិឃទ្វរបឃុ ទ្វបិឌឹឃុ ឃុលរចឆតស្សារឆត កឆិតំ

កិត្តិ៍ រលត្វា រឃាតំ គុទច្ចឃត្តិ អរត្តាហិ គុទច្ចឃំ គុទតិក្កឃំ តញ្ញារឃាតំ អទហត្តឃរក្កត ឃឃ្ឌ្ឋិត្វា៍ រឃំ រហដ្ឋា ធុត្តតឃរឃចាតិ៍

លដ្ឋ ឃុត្តចណ្ឌតា តិដ្ឋិតា៍

លិ៍ ការឃរឃាកឃុត្តចណ្ឌតា

ដ៩៍ ឃត្តរឃ ការឃរឃាកឃុរត្តាតិ បត្ហាការឃក្យាំរកា ទារកា ការឃរឃារកា, រតាត ឃុរត្តា ការឃរឃាកឃុរត្តា,

អឃឃ្ឌ្ឋិត្តការឃទាករឃ្យាតំ អឆិចចត៌ ទ្វបិទ្វបករចឃុ លត្ថទារកា កចរឃារកា, តធា ឆឃាតតិកត្តិ ឃឃ្សាតឌិដ្ឋិឃហករតា ច ទារកា, រតាត

ឃុរត្តា កចរឃាកឃុរត្តា, អប្បហឹតកចទារកាតិ អរត្វ៍ អាកាឃឹតិ ព្រាហ្វរលិរក ជិរតាបិ បដិឃត្តិក្កហលចរឃត ត្តឃំ ឃត្តស្សរលិកំ

អាកាឃតឃឹរលិ៍ រតារតចាហ "អាកត្តា ត្តត្វត្ត"ត្តិ៍ ឃត្តស្សត្តកាចឃត្លាតំ ត្តត្វកាចំ អាកាឃតឆរឃ្វា , ឃត្តរឃ្សឃុ ក្ខបបឌ្ជតឃឹរលិតិ អរត្វ៍

ការឃរញ្ហត្វ ការឃរឃារកា ត្តត្វត្តំ អាកាឃតស្ស ការកាំ៍ រឃា បត ការឃរឃាកឃុរត្តា, រឃា ៦ករត្តត កចរឃាកឃុរត្តាបិ រហាតឹតិ

ចស្សតត្វំ "ការឃរឃាកឃុរត្តា, កិក្លរច, កចរឃាកឃុរត្តា"តិ ក្ខកឃឃ្យិ ៦កញ្ញ្យាកត្វា ធុត្តំ៍

ការឃរឃាកចិឃំឃុរត្តាតិ ៦ត្វ អឃុកញ្ញាតឃ្យិ ការឃរឃាកចិឃំរឃារកា, តំ បិឆកំ កត្វា អឆិករតា អតាកាឃិឃរក្កា ៦ករត្តរតច

ការឃរឃាកចិឃំរឃារកា តាឃ, តឃ្វា តតិឃឃក្កឋរល ជិរតា អទិឃបុក្កលិ "ការឃរឃាកចិឃំឃុរត្តា"តិ ធុរត្តា៍ ឃឃ្វា បត

ទ្វបិទ្វបករចឃុ លត្ថទារកា អតាកាឃិឃរក្កត ត បហឹឃតិ, តឃ្វា រឃា អប្បហឹតកចរឃាកត្តា "កចរឃាកឃុរត្តា"តិ ធុរត្តា៍ អតាកាឃឹតិ

កាយលេហិ បដិសត្តិក្ខហលចនេសត អតាកាយតនេតា អតាកាយឹ៍ កាយលោកចិយំលោកចនេសនេតច ហិ សត្ថិ

អតចនេសសច្ចនេម្ពាកិយយំឃោឌតសយ្ឈុនេតត អញ្ញាណយំឃោឌតាកាចសិទ្ធិនេតា ញ្ញាត្តិ អតាកន្លា ហោតិ, តត្ថ បរិតិដ្ឋាឃឹ អតាចត្តិឆម្ពា៍ យស្ស បត អតចនេសយំ កចយោរកោ បហិនេតា, តស្ស អចិន្ខារយោកាខិអចសិទ្ធកិលេសាបិ តនេកង្ខកាចនេតា បហិតា ឲច ហោត្តិតិ , សោ បរិក្ខិលាកចយំឃោឌនេតា “អរហំ ពិលាយនេចា”តិ ចុច្ចតិ៍ ទេតត ចុត្តំ “កាយយោកចិយំឃុនេត្តា, កិក្ខិនេច, កចយោកចិយំឃុនេត្តា អរហំ ហោតិ ពិលាយនេចា”តិ៍ ឲត្ថ ច កាយយោកចិយំយោរកោ អតាកាយឹ ចត្តញ្ញាតស្ស សុលក្ខិសោយតស្សខោយតស្សប្បហាតំ ចិយ, តតិយយក្កស្ស ឌិដ្ឋិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសយំឃោឌតបរិក្ខិយោ ចិយ ច ចត្តត្ថយក្កស្ស ចណ្ណកលាតត្ថំ ចុនេត្តាតិ ឌង្គ្ហា៍ បឲយបឆេត

សោតាបត្តសកការកាយឹហិ សត្ថិ សន្ធោ បុថុជ្ជនេតា ហហិនេតា, ទុតិយបឆេត បត សន្ធោ អតាកាយឹ, តតិយបឆេត អរហាតិ អរហត្តតិក្ខុនេត ឆេសតំ តិដ្ឋារេបសិ៍

កាចាសុ ន្តុកឃត្តិ ន្តុកយេត, កាយយោរកេត, កចយោរកេត ច យំឃុត្តាតិ អនេត្ថា៍ សត្តា ហន្ធត្តិ យំសារត្តិ បុថុជ្ជនា សោតាបត្តា សកការកាយិនេតាតិ ញ្ញាេយ តិចិឆា សត្តា កាយយោកកចយោកាតំ អប្បហិតត្តា ហន្ធត្តិ យំសារត្តិ៍ តនេតា ឲច ឌាតិយនេលកាយិនេតា ហោត្តិ៍ ឲត្ថ ឲកតឹឌ៏, ពោលំពោលេ, សត្តក្ខត្តុបរមោតិ តឹសុ សោតាបនេត្តសុ សន្តាយក្ខុ សត្តក្ខត្តុបរមោ, សោ អដ្ឋមំ ភចំ ត តិដ្ឋោនេត្តតិ, អត្តនោ បរិន្តិត្តឌាតិចនេសត បត យំសរតិ, តថា ញ្ញាតនេរបិ៍ សកការកាយឹសុបិ សោ ញ្ញាឆ សកការកាយិកក្កិ បត្វា ឆេចលេហិកោ ន្តប្បន្ធិត្វា បុត ញ្ញាឆ តិដ្ឋាត្តតិ, សោ អត្តនោ បរិន្តិត្តឌាតិចនេសនេតច យំសរតិ៍ យេ បត សកការកាយិនេតា ចេរាយិស្សកតយេត ចិតា តត្ថ តត្ថ ឆេចេចសុយេច យត្ថស្សសុយេច ចា តិដ្ឋាត្តត្តិ, តេ ន្តបរិយក្កាឆិកយាយ យាច ញ្ញាត្រ្តិយបរិបិកា បុតប្បុតំ ន្តប្បន្ធតនេតា យំសរត្តិយេច៍ បុថុជ្ជនេត បត ចត្តញ្ញាយេច តត្ថិ សន្ធាកចយំឃោឌតាតំ អបរិក្ខិលាត្តា៍ ទេតត ចុត្តំ –

“កាយយោរកេត យំឃុត្តា, កចយោរកេត ចូកយំ;

សត្តា ហន្ធត្តិ យំសារំ, ឌាតិយនេលកាយិនេតា”តិ៍

កាយេ បហត្វាតាតិ កាយរាកសន្ខារេត កិលេសកាយេ អតាកាយិយកេក្កត បឌហិត្វា៍ ឈិត្តយំសយាតិ សម្បន្ធិត្តកន្ខា, តញ្ច ទោ សោតាបត្តិយក្កេតច៍ ចណ្ណកលាតត្ថំ បត ចត្តត្ថយក្កស្ស ឲចំ ចុត្តំ៍ អរហនេត្តា ហិ ញ្ញាឆ “ឈិត្តយំសយា”តិ អធិប្បេតា៍ ទេតនេតចាហ “ពិលាយាតបុតត្តុចា”តិ៍ សន្ធោ សោ ពិលោ តចចិឆោបិ យានេតា អាយតិ បុតត្តុនេចា ច ឲតេយសត្តិ ពិលាយាតបុតត្តុចា៍ យាតក្កហលោត ឆេចត្ថ តនេកង្ខតាយ លក្ខិលាចនេសត ចា សន្ធោ ចត្តត្ថយក្កចន្នោ កិលេសោ ហហិនេតាតិ៍ ពិលាយាតតាយ ច ទឹសាបាទិនេសសា តិដ្ឋាតឆាត្យ ចុត្តា ហោតិ, ពិលាបុតត្តុចតាយ អតុបាទិនេសសា៍ សេសំ សុចិញ្ញេយ្យមេច៍

សត្តមសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

໘. ກລ຺ຍາຓສີລສຸຕ຺ຕວຓ຺ຓນາ

໙໗. ອຏ຺ຐເມ ກລ຺ຍາຓສີໂລຕິ ສຸນ຺ທຣສີໂລ, ພທ຺ທສີໂລ, ປຣິປຸຓ຺ຓສີໂລ. ຕຕ຺ຖ ສີລປາຣິສຸທ຺ທິ ທ຺ວີຫິ ກາຣເຓຫິ ໂຫຕິ ສມ຺ມເທວ ສີລວິປຕ຺ຕິຍາ ອາທີນວທສ຺ສເນນ, ສີລສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຈ ອານິສໍສທສ຺ສເນນ. ຕຍິທໍ ປນ ສພ຺ພປຣິທາຫວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕສ຺ສ ສພ຺ພາກາຣປຣິປຸຓ຺ຓສ຺ສ ມຄ຺ຄສີລສ຺ສ ຜລສີລສ຺ສ ຈ ວເສນ ກລ຺ຍາຓຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ກລ຺ຍາຓທມ຺ໂມຕິ ສພ຺ເພ ໂພທິປກ຺ຂິຍທມ຺ມາ ອທິປ຺ເປຕາ, ຕສ຺ມາ ກລ຺ຍາຓາ ສຕິປຏ຺ຐານາທິໂພທິປກ຺ຂິຍທມ຺ມາ ເອຕສ຺ສາຕິ ກລ຺ຍາຓທມ຺ໂມ. ກລ຺ຍາຓປຎ຺ໂຎຕິ ຈ ມຄ຺ຄຜລປຎ຺ຎາວເສເນວ ກລ຺ຍາຓປຎ຺ໂຎ. ໂລກຸຕ຺ຕຣາ ເອວ ຫິ ສີລາທໂຍ ເອກນ຺ຕກລ຺ຍາຓາ ນາມ ອກຸປ຺ປສພາວຕ຺ຕາ. ເກຈິ ປນ "ຈຕຸປາຣິສຸທ຺ທິສີລວເສນ ກລ຺ຍາຓສີໂລ, ວິປສ຺ສນາມຄ຺ຄທມ຺ມວເສນ ກລ຺ຍາຓທມ຺ໂມ, ມຄ຺ຄຜລປຎ຺ຎາວເສນ ກລ຺ຍາຓປຎ຺ໂຎ"ຕິ ວທນ຺ຕິ. ອເສກ຺ຂາ ເອວ ເຕ ສີລທມ຺ມປຎ຺ຎາຕິ ເອເກ. ອປເຣ ປນ ກເຖນ຺ຕິ – ໂສຕາປນ຺ນສກທາຄາມີນໍ ມຄ຺ຄຜລສີລໍ ກລ຺ຍາຓສີລໍ ນາມ, ຕສ຺ມາ "ກລ຺ຍາຓສີໂລ"ຕິ ວຸຕ຺ຕາ ໂສຕາປນ຺ນາ ສກທາຄາມີ ຈ ຄຫິຕາ ໂຫນ຺ຕິ. ເຕ ຫິ ສີເລສຸ ປຣິປູຣກາຣິໂນ ນາມ. ອນາຄາມິມຄ຺ຄຜລທມ຺ມາ ອຄ຺ຄມຄ຺ຄທມ຺ມາ ຈ ກລ຺ຍາຓທມ຺ມາ ນາມ. ຕຕ຺ຖ ຫິ ໂພທິປກ຺ຂິຍທມ຺ມາ ພາວນາປາຣິປູຣິໍ ຄຈ຺ຈນ຺ຕິ. ຕສ຺ມາ "ກລ຺ຍາຓທມ຺ໂມ"ຕິ ວຸຕ຺ຕາ ຕຕິຍມຄ຺ຄຏ຺ໂຐ ປຏ຺ຐາຍ ຕໂຍ ອຣິຍາ ຄຫິຕາ ໂຫນ຺ຕິ. ປຎ຺ຎາກິຈ຺ຈສ຺ສ ມຕ຺ຖກປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອຄ຺ຄຜເລ ປຎ຺ຎາ ກລ຺ຍາຓປຎ຺ຎາ ນາມ, ຕສ຺ມາ ປຎ຺ຎາເວປຸລ຺ລປ຺ປຕ຺ຕາ ອຣຫາ "ກລ຺ຍາຓປຎ຺ໂຎ"ຕິ ວຸຕ຺ໂຕ. ເອວເມຕ຺ຖ ປຸຄ຺ຄລາ ຄຫິຕາ ໂຫນ຺ຕີຕິ. ກິໍ ວຸຕ຺ຕາ ພວນ຺ຕິ? ອຄ຺ຄມຄ຺ຄຜລທມ຺ມາ ວຸຕ຺ຕາ ກລ຺ຍາຓສີລາທໂຍ ຍຸຕ຺ຕາຕິ ອຍມ຺ປິ ວຕ຺ຕິ. ທມ຺ມາທິກາເຣ ຫິ ອຍໍ ປຸຄ຺ຄລາທິກາໂຣ, ນ ທມ຺ມາທິກາໂຣຕິ.

ເກວລີຕິ ເອຕ຺ຖ ເກວລໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ເກນຈິ ອໂວມິສ຺ສຕາຍ ສພ຺ພສງ຺ຂຕວິວິຕ຺ຕໍ ນິພ຺ພານໍ, ຕສ຺ສ ອທິຄຕຕ຺ຕາ ອຣຫາ ເກວລີ. ອຖ ວາ ພາວນາພາວນາປາຣິປູຣິຍາ ປຣິໂຍສານຄຕອຕ຺ຕສມ຺ມາປາຣິປູຣິຍາ ຈ ກລ຺ຍາຓເຈຕ຺ຖ ອຎ຺ຎາເສກຂຸຕາຍ ຈ ເກວລໍ ອຣຫຕ຺ຕໍ, ຕທທິຄເມນ ເກວລີ ວຸສິຕວາ. ມຄ຺ຄພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍວາສໍ ວສິຕ຺ວາ ປຣິໂຍສາເປຕ຺ວາ ຖິໂຕຕິ ວຸສິຕວາ. ອຕ຺ຕເມຫິ ອຄ຺ຄຸເຓຫິ ວາ ອຕຸລ຺ຍທມ຺ເມຫິ ສມນ຺ນາຄຕຕ຺ຕາ "ອຸຕ຺ຕມປຸຣິໂສ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ.

ສີລວາຕິ ເອຕ຺ຖ ເກນຕ຺ເຖນ ສີລໍ? ສີລນຕ຺ເຖນ ສີລໍ. ກິມິທໍ ສີລນໍ ນາມ? ສມາທານໍ, ສຸສີລ຺ຍວເສນ ກາຍກມ຺ມາທີນໍ ອວິປ຺ປກິຓ຺ຓຕາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ອຖ ວາ ອຸປທາຣຓໍ, ຈາຕາທິກຸສລທມ຺ມານໍ ປຕິຏ຺ຐານວເສນ ອາທາຣການໂວຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຕສ຺ມາ ສີລຕິ, ສີເລຕີຕິ ວາ ສີລໍ. ອຍໍ ຕາວ ສທ຺ທລກ຺ຂຓນເຍນ ສີລຕ຺ໂຖ. ອປເຣ ປນ "ສິຣຕ຺ໂຖ ສີລຕ຺ໂຖ, ສີຕລຕ຺ໂຖ ສີລຕ຺ໂຖ, ສິວຕ຺ໂຖ ສີລຕ຺ໂຖ"ຕິ ນິຣຸຕ຺ຕິນເຍນ ອຕ຺ຖໍ ວຓ຺ຓຍນ຺ຕິ. ຕຍິທໍ ປາຣິປູຣິໂຕ ອຕິສເຍນ ວາ ສີລໍ ອສ຺ສ ອຕ຺ຖີຕິ ສີລວາ, ຈຕຸປາຣິສຸທ຺ທິສີລວເສນ ສີລສມ຺ປນ຺ໂນຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຕຕ຺ຖ ຍໍ ເຫຏ຺ຐາ ສີລໍ, ຕໍ ວິຕ຺ຖາເຣຕ຺ວາ ວຓ຺ຓິຕໍ "ປາຕິໂມກ຺ຂສໍວຣສໍວຸໂຕ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຖີ ວິພຸຈ຺ຈາໍ ອາຈຣິຍານໍ ອທິປ຺ປາໂຍ.

ອປເຣ ປນ ກເຖນ຺ຕິ – ເຫຏ຺ຐາປິ ປາຕິໂມກ຺ຂສໍວໂຣ ກເຖຕາ ວຸຕ຺ໂຕ. ປາຕິໂມກ຺ຂສໍວໂຣ ເອວ ຫິ ສີລໍ, ອິຕເຣສຸ ອິນ຺ທ຺ຣິຍສໍວໂຣ ສໍວຣຣກ຺ຂຓມຕ຺ຕເມວ, ອາຊີວປາຣິສຸທ຺ທິ ທມ຺ເມນ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນມຕ຺ຕເມວ, ປຈ຺ຈຍສນ຺ນິສ຺ສິຕໍ ປຕິລທ຺ທປຈ຺ຈເຍ "ອິທມຕ຺ຖ"ນ຺ຕິ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂິຕ຺ວາ ປຣິພຸຎ຺ຊນມຕ຺ຕເມວ. ນິປ຺ປຣິຍາເຍນ ປາຕິໂມກ຺ຂສໍວໂຣວ ສີລໍ. ຍສ຺ສ ໂສ ພິນ຺ໂນ, ໂສ ສີສຈ຺ຊິນ຺ໂນ ປຸຣິໂສ ວິຍ ຫຕ຺ຖປາເທ "ເສສານິ

ᩁᨠ᩠ᨡᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨿᩔ ᨸᨶ ᩈᩮᩣ ᩋᩁᩮᩣᨣᩮᩣ, ᩋᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᩈᩦᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ, ᨲᩣᨶᩥ ᨸᩩᨶ ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᩅᩣᨲᩥ ᨮᨸᩥᨲᩣ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩦᩃᨾᩮᩅ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩈᩦᩃᩴ. ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨿᩮᩣ ᨶᩴ ᨸᩣᨲᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᨾᩮᩣᨧᩮᨲᩥ ᩋᩣᨸᩣᨿᩥᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩦᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ. ᩈᩴᩅᩁᨱᩴ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᨠᩣᨿᩅᩣᨧᩣᩉᩥ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ. ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩮᩅ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ ᨸᩥᩉᩥᨲᨠᩣᨿᩅᩣᨧᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ. ᩍᨴᨾᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩦᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨽᩣᩅᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ. ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨽᩣᩅᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ. ᩋᩣᨧᩣᩁᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩔ, ᩏᨸᩁᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨵᩥᨣᨾᩔ ᨧ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨵᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ. ᩋᨱᩩᨾᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩩ ᨽᨿᨴᩔᩣᩅᩦᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩦᩃᨲᩮᩣ ᩋᨧᩅᨶᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ. ᩈᨾᩣᨴᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩋᩣᨴᩣᨶᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ. ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨽᩣᩅᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ. ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩮᩈᩪᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᨴᩦᨸᨶᩴ.

ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨻᩃᩅᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩣᨸᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩈᩩᨠᩁᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨻᩉᩩᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩋᨸᩣᨿᩮᩈᩩ ᨸᨲᨶᩈᩦᩃᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩦ, ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ. ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨽᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩮᨣᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨥᨭᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨶᨲᩮᩣ ᨣᨾᨶᩈᩦᩃᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩦ, ᨾᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩔ ᨸᩣᨲᨶᩈᩦᩃᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩦ, ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣ. ᨲᩴ ᨸᩣᨲᩥᨶᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲᩦᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᩥ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ. “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩣ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪓.᪑᪐᪐) “ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨿ ᩋᩣᩈᩅᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪑᪐᪙) ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨶᩣ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨸᨲᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥ. “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩅᨲᩴ ᩈᩴᩈᩁᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪓.᪑᪑᪔; ᪕.᪕᪑᪐) ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᩔ ᨸᩣᨲᩥᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ “ᨠᨱ᩠ᨮᩮᨠᩣᩊᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨾᩣᩈᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ.

ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᩣᨲᩮᨲᩥ ᩅᩥᨶᩥᨸᩣᨲᩮᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨶᩦᨿᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠᩔᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪑.᪖᪒). ᨲᩔ ᨸᩣᨲᩥᨶᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᨸᨲᨲᩥ ᩅᩣ ᩑᨲᩮᨶ ᩋᨸᩣᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨩᨶᩮᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪑.᪕᪕-᪕᪗), ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩍᨲᩥᩅᩩ. ᪑᪕, ᪑᪐᪕; ᨧᩪᩊᨶᩥ. ᨸᩣᩁᩣᨿᨶᩣᨶᩩᨣᩦᨲᩥᨣᩣᨳᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪑᪐᪗) ᨧ ᩋᩣᨴᩥ. ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩣᨲᩥᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᨲᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥ, ᨨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩥ ᨻᩣᩉᩥᩁᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᨨᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨨᩈᩩ ᨠᩩᨻ᩠ᨻᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨳᩅ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪑.᪗᪐). ᨲᨲᩮᩣ ᨨᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᨻᩣᩉᩥᩁᩣᨿᨲᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨲᩮᩣ ᨸᩣᨲᩥᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩣ ᩋᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨸᩣᨲᩦ, ᩈᩴᩈᩣᩁᩮᩣ. ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩣᨵᩥᨸᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᩔᩁᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨸᨲᩥᨶᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨸᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨸᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩑᩅ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᩈᨻ᩠ᨻᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨾᩪᩃᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᨲᩥ ᨧ ᩈᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨸᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩑᩅ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨾᩮᨲᩴ ᨾᩩᨡᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾᩉᩣᩅ. ᪑᪓᪕) ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ.

ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᩍᨲᩥ ᨸᨠᩣᩁᩮ, ᩋᨲᩦᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲᩦᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨿᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩮᨶ,

ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᩉᩥᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᨾᩮᩣᨧᩮᨲᩦᨲᩥ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨷᨲᩥ ᨷᨲᩥ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨲᨾ᩠ᩉᩣᨲᨾ᩠ᩉᩣᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᨴᩮᩣᩈᨲᩮᩣ ᨷᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩑᩅ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ᪨ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨲᩔ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩔ ᨷᨭᩥᨻᩥᨾ᩠ᨻᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩪᩁᩥᨿᩔ ᩋᩁᩩᨱᩩᨣ᩠ᨣᨾᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨴᨿᨽᩪᨲᩮᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ, ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ ᩑᩅ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨽᩥᨾᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ, ᨷᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩮᩅ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩈᩴᩅᩁᨲᩥ ᨷᩥᨴᩉᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶᩮᩅ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣᨲᩥ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩅᩥᩁᨲᩥᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩅᩣ, ᨲᩮᨶ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᩏᨷᩮᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ –

“ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᩏᨷᩮᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨷᩮᨲᩮᩣ ᩏᨷᨣᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨷᨣᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨷᩤᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪕᪑᪑)᪨

ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩅᩥᩉᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᩍᩁᩥᨿᨲᩥ, ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨧᩣᩁᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᩣᨴᩥᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨩᩦᩅᩔ ᨠᩣᨿᨷᩤᨣᨻ᩠ᨽᩥᨿᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩣᨿᩥᨠᩮᩣ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ, ᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩮᩣ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᩋᩣᨧᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩮᩈᩥᨿᩣᨴᩥᩋᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩤᨲᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩮᨶ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨧᩣᩁᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᨿᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᩈᨣᩣᩁᩅᩮᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨲᩥᩔᩮᩣ ᩈᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᩈᩩ ᩈᨣᩣᩁᩅᩮᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨲᩥᩔᩮᩣ ᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩩᨶᩥᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩩᨷᩤᩁᩩᨲᩮᩣ ᨷᩤᩈᩣᨴᩥᨠᩮᨶ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩥᨲᩮᨶ ᩅᩥᩃᩮᩣᨠᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩥᨲᩮᨶ ᨷᩈᩣᩁᩥᨲᩮᨶ ᩒᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨣᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩣ ᨽᩮᩣᨩᨶᩮ ᨾᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩪ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩥᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨷᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩋᩣᨽᩥᩈᨾᩣᨧᩣᩁᩥᨠᩮᩈᩩ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩦ ᨣᩁᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩋᩣᨧᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨

ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᨷᨶ – ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ, ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ, ᩏᨷᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩈᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨣᩩᨱᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᩔᩩᨲᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩈᩩᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨴᨷᩮᨲᩥ, ᨠᨦ᩠ᨡᩴ ᩅᩥᨲᩁᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨩᩩᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩈᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨿᩔ ᨧ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᩈᩦᩃᩮᨶ, ᩈᩩᨲᩮᨶ, ᨧᩣᨣᩮᨶ, ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨥᩁᩴ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩦᨳᩥᩴ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨿᩩᨣᨾᨲ᩠ᨲᨴᩔᩦ ᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᩋᩔᩴ, ᨶ ᩁᨳᩴ, ᨶ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨶ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩴ, ᨶ ᨷᩩᩁᩥᩈᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᩋᨵᩮᩣ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩣ ᨷᩮᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ᪨ ᩏᨷᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ –

“ᨠᩮᩣ ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᩈᨠᩮᩣ ᨷᩮᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣ? ᨿᨴᩥᨴᩴ – ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪓᪗᪒)᪨

ឞ្គតិ ឃឆាច្ចុត្តាឃ អាធារឝឞ្យត្តិឃា ឞ្គឞាឃ ឆ ឝកាឆឝឞ្យត្តិឃា ឝឞគ្គាកតត្តា អាធារឝកាឆឝឞ្យឝគ្គា៑

អល្យុឞឝត្តុប្ប ចឝឌ្ឍុប្ប ករឃង្សឞ្ឞាចិតិ អប្បឞត្តុឝកាប្ប អល្យុប្បឞារឝលាប្ប អឝង្គិច្ឆ អាបត្តុឝឆលិឃអក្យុឝលចិត្តុប្បាគាឌិឝគឝគប្ប ចឝឌ្ឍុប្ប ករឃង្ស្សុតឝីឝលិ៑ ឝឃា ហិ កិក្លុ បឝឞាល្យុឞត្តុំ ចឌ្ឍុំ អឌ្ឍុឝឌ្ឍុឝឃាឌតឝតឝហ្ស្សុឝឆ្ឍុឆសិឝតុ្របឆ្ឍុតទាឌឝឌិឝំ កត្វា បឃ្សតិ, ឝឃាបិ កិក្លុ ឝឆ្ឍុលហ្យុកំ គ្យុឝ្កុឝិតឞត្តុំ ឞិទាឌិកឝឌិឝំ កត្វា បឃ្សតិ, អឃំ អល្យុឞឝត្តុប្ប ចឝឌ្ឍុប្ប ករឃង្ស្សាចិ តាឞ៑ ឝឞាគាឃ ឞិក្លុតិ ឞិក្លុបឝគប្ហតិ ឃំ កិច្ឆិ ឞិក្លុបឝគប្ប ឞិក្លុតត្តុំ, តំ ឝឝឆ្ឍុត ឝឆ្ឍុំ ឝឆ្ឍុធា ឝឆ្ឍុំ អតចឝឞឝំ ឝឞាឌិឃិត្វា ឞិក្លុតិ ចត្តុតិ, ប្លុឝទតីតិ អឝត្វា៑ ឞ្គតិ កល្យាណឝីឝលិតិ ឞ្គឞិតា បកាឝទត កល្យាណឝីឝលិ ឝឞាឝតា៑ ប្យុក្គលិឆិដ្ឋាតចឝឞត ហិ តិដ្ឋិដ្ឋិ ឝីលំ "ឲចំ ឝចា, កិក្លុឝច, កិក្លុ កល្យាណឝីឝលិ ឝហាតី"តិ ចុត្តុប្យុក្គលិឆិដ្ឋាតចឝឞឝតច តិកឝឞត្វា "កល្យាណធឝម្មា"តិ ឲត្វ ចុត្តុធឝម្ម តិដ្ឋិឞិត្យុកាឝឞត "ឝតឝំ ធម្មាតំ ឞ្គចំ ឝីលំ អឆិដ្ឋាត"ត្តិ គឝឃ្ស្យុតំ បុត "ឞ្គតិ កល្យាណឝីឝលិ"តិ ចុត្តុំ៑ ឝត្តុត្កុ ឝពាឆិបក្លុឃាតត្តិអាឌិ ឝឆ្ឍុំ ឝហដ្ឋា ចុត្តុត្វឝឞច៑ បុត កល្យាណឝីឝលិតិអាឌិ តិកឞត៑

កាឆាប្ប គ្យុក្កុឌត្តិ គ្ឌុ កតំ, គ្ច្ឆទិតត្តិ អឝត្វា៑ ហិទិឞតត្តិ ហិទិឞត្តុ ហិទិឝឞ្យត្កុ, ឝឆ្ឍុឝឃា ឞិបបចត្តិឃា ឌិក្យុច្ឆតឝកាចត្តិ អឝត្វា៑ ហិទិឞតត្តិ ចា ហិទិឝហិតចិត្តុំ៑ ហិទិក្កុហឝលាឝតច ឝចត្វ ឌ្ឍត្តុប្យុឞ្យិ កហិតត្តិ ឝចឌិតត្តុំ៑ ហិឝទាត្តុប្យុក្កុហឝលាត ឆ ឝឆ្ឍុឝឃា គ្ច្ឆទិតាកាចឃ្ស ឝហតុំ គឝឃ្ស្យុឝត្តា កល្យាណឝីលតំ ឝហត្យុឝតា ចិកាឝចតិ៑ ឝឞ្ឍុាធិតិ អទិឃធាកាលំ, តំ កច្ឆត្តិ កឌត្តិតិ ឝឞ្ឍុាធិកាឞិឝតា, ឝពាឆិបក្លុកាតិ អឝត្វា៑ អត្យុឃ្ស្យុគត្តិ ទាក្យុឃ្ស្យុគាឌិឝហិតំ៑ "តធាចិឆ"ត្តិបិ បធត្តិ៑ "ឝពាឆិបក្លុកាតំ ធម្មាតំ កាចតាត្យុឝឃាកឞត្យុឃ្យុឝត្វា"តិ ឃធា ឃធា ប្យុឝឆ្ឍុ ចុត្តុំ, តធាចិឆំ តាឌិឝត្តិ អឝត្វា៑ គ្យុក្លុឃ្ស្សាតិ ចដ្ឋគ្យុក្លុឃ្ស, ចដ្ឋគ្យុក្លុឝហត្យុឝតា ចា៑ ឞ្គឝធច លឃឞត្តុឝតាតិ អាឝចក្លុឃាធិកឝឞត អត្តុឝតា ចដ្ឋគ្យុក្លុឝហត្យុឝតា ឝឞ្យុគឃបក្លុឃឃ្ស កិឝលឝកាលឃ្ស ឞ្គឝធច ឞ្គឞឞ្វិឝឃច អត្តុកាឝច លឃំ អត្យុប្បាធំ បឌាតាតិ, ចដ្ឋគ្យុក្លុឝឃ្សច ចា ឞ្គឝធច ចទិឞកចិត្តុតិឝទាឝធត លឃំ លិណកាចំ បឌាតាតិ៑ ឝតហិ ធឝម្មហិ ឝឞ្យុត្តុត្តិ ឝតហិ ឃធាច្ចុត្តុឝីលិឌិធឝម្មហិ ឝឞគ្គាកតំ៑ អឝិតត្តិ តល្យាឌិដ្ឋិតិឃ្ស្សុឃាតំ បហីតត្តា អឝិតំ, កត្វចិ អតិឃ្សិតំ៑ ឝឆ្ឍុឝលិកឃ្សាតិ ឝឆ្ឍុប្បិ ឝត្តុឝលិឝក៑ ឝឞឝំ ចុត្តុតឃឝឞច៑

អឌ្ឍុឞប្បុត្តុចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា៑

៤៑ គាតប្បុត្តុចណ្ណុតា

៤ប៑ តចឝឞ គាតត្តិ គាតត្តុំ, ឝចត្វុកា ចា ឝចតតា គាតំ, ឝឞ្យត្តិបទិច្ឆាកឝឃ្សុតំ អឆិចឝចតំ៑ អាឞិឝគាតត្តិ ចត្តុាឝទា បច្ឆឃា ឝគឃ្យុកាចឝចឝឞត អាឞិឝគាតំ តាឞ៑ ឝត ហិ តល្យាឌីហិ អាឞឝិតត្តុឝតា អាឞិឝត្តិ ចុច្ឆត្តិ៑ ឝតឝំ ចា បទិច្ឆាកឝចតតា អាឞិឝគាតំ៑ ធម្មគាតត្តិ ឞ្គឝធកឝច្ឆា "ឞ្គឝឞ ធម្មា ក្យុឝលា, ឞ្គឝឞ ធម្មា អក្យុឝលា, ឞ្គឝឞ ធម្មា ឝាចឌ្ឍុា, ឞ្គឝឞ ធម្មា អតចឌ្ឍុា, ឞ្គឝឞ ចិឌ្ឍុាកទហិតា, ឞ្គឝឞ ចិឌ្ឍុាប្បឝត្វា; ឞ្គឝឞ ឝឞត្តា ឝឞាឌិត្កា អហិតាឃ គ្យុក្លុាឃ ឝំចត្តត្តិ, ឞ្គឝឞ ហិតាឃ ប្បុលាឃ ឝំចត្តត្តី"តិ ក្យុឝលិក្យុឝលកម្មុបឝធ ចិកឌឝត្តា កម្មុកម្មុចិបិឝក ឞ្គធឝលិកបឝឝលិឝក បច្ឆក្លុឝតា គឝឃ្ស្យុឝត្តា ចិឃ បិកដំ កឝទាឝត្តា អក្យុឝលហិ ធឝម្មហិ តិចត្តាឝបឝត្តា, ក្យុឝលប្ប ធឝម្មប្ប បតិដ្ឋាឝបឝត្តា, ធម្មំ ឝគឝឞតិ, ឞ្គចំ ធម្មគាតំ៑ ឝឃា បត "ឞ្គឝឞ ធម្មា អភិឝឌ្ឍុាឃ្យា , ឞ្គឝឞ បទិឝឌ្ឍុាឃ្យា, ឞ្គឝឞ បហាតត្តុា, ឞ្គឝឞ

សន្ធិកាតត្ថា, ត្អូរយ ការេចតត្ថា”តិ សន្ធាតិ ចិការេចន្តោ អយតាធិកយាឃ បដិបត្តិឆយុំ ខេរេសតិ, ត្អូធិ សិលាប្យត្តំ ឆយុធាត់ តាយ៉ ៩តធក្កត្តិ ៩តំ អក្កិ៉ ឃធិឥត្តិ ឃំ ត្អូធិ ឆយុធាត់ ទុត្តំ, ៩តំ ត្អូរេយសុ ខ្ញុំសុ ធារេតសុ អក្កិ រេសដ្ឋិ ក្ខត្តយំ៉ ចិចដ្ឋកាយិឆយុធាតធិប្បាតិស្សាឃ សន្ថាតត្តរេតា បរិយុច្ចតិ, សកលំ ចដ្ឋទុក្ខ អតិក្កយតិ៉ លោកិឃំ បត ឆយុធាត់ សទ្ធោសំ ធាតាត់ តិធាត់ សន្ថាសយុត្តិត់ យូលំ៉ រេតភាហ –

“សន្ថាធាត់ ឆយុធាត់ ឌិតាតិ, សន្ថាទសំ ឆយុទរេសា ឌិតាតិ;

សន្ថាទតិ ឆយុទតិ ឌិតាតិ, តណ្ហាក្ខរេយា សន្ថាទុក្ខំ ឌិតាតិ”តិ៉ (ឆ៉ ប៉ ១៥៤) –

អកឃធាតរេយត្ត ឆយុធារេតរេតច សក្កហិតត្តិ ធដ្ឋត្តិ៉

សាឆារលរេកាកិតាធិប្បារេឃត អត្តតា បរិក្ខិតត្ថរេតា ចត្បច្ចឃរេតា សឃរេយច អក្ខិត្ថា បរេទសំ សំចិកខត់ អាយិសសំចិការេកា៉ សាឆារលរេកាកិតាធិប្បារេឃរេតច អត្តតា ចិធិតស្ស អធិកតស្ស ឆយុស្ស អរេប្យាស្សរេក្កា អហុត្វា បរេទសំ ក្ខបរេធរេសា ឆយុសំចិការេកា៉ ចត្វហិ បច្ចរេឃហិ ចត្វហិ ច សក្កហចត្តហិ បរេទសំ អត្ថក្កលាត់ អត្ថាកយុត់ អាយិសាត្ថក្ករេហា៉ ទុត្តតរេឃរេតច ឆរេយុត បរេទសំ អត្ថក្កលាត់ អត្ថាកយុត់ ឆយុាត្ថក្ករេហា៉ រេសសំ ទុត្តតឃរេយច៉

កាឆាសុ ឃយាហុ ធាត់ បរេយត្តិ ឃំ ធាត់ ចិត្តរេលត្តរេធឃ្យឆយុាត់ ក្ខត្យអារេការេចត បរេយំ ក្ខត្តយំ, រេកាកសយុត្តិអាឌិត់ ចា ប្អូរលរេតា ឋលតរេតា, បរេស្ស ចា រេលាកយច្ឆទិឃាធិកស្ស បដិបក្ខស្ស យឌ្គតរេតា ហិសតរេតា “បរេយ”ត្តិ ត្យុង្គា កកចរេន្តា អាហុ៉ អត្ថត្តទត្តិ ឃំ ធាត់ រេចតតាឌិសយុត្តិឃា សាតិសឃបចត្តិឃា អក្ករេការេចត អក្កចិបាកត្តា ច ក្ខត្តទរេហិតំ អត្ថត្តរេកាចសាឆត់ ចាតិ អាហុ៉ ឃំ សំចិកាកត្តិ ៩ត្វាបិ “បរេយំ អត្ថត្តទ”ត្តិ បធច្ចឃំ អារេតត្វា រេឃារេឌតត្ថំ៉ អចល្លាឃីតិ កិត្តឃិ, “រេកាឌត់, កិក្ខរេច, ធធយារេតា ធាឃរេកា បដិក្កាហកាត់ បច្ចា ធាតាតិ រេធតី”តិអាឌិតា (អ៉ តិ៉ ទ៉១៥ល), “៩ចំ រេច, កិក្ខរេច, សត្តា ឌារេតឃ្យំ ធាតសំចិកាកស្ស ចិបាក”ត្តិអាឌិតា (ត្អូតិទុ៉ ១៩) ច បសំសឃិ៉ ឃឆា បត ធាត់ សំចិការេកា ច បរេយំ អត្ថត្តទច្ចា រេហាតិ, តំ ធរេស្សត្យំ “អក្កយី”ត្វិអាឌិ ទុត្តំ៉ តត្ត អក្កយីត្វិ សឹលិឌិក្យលចិរេសសរេឃារេកត រេសឌ្ឋ អត្ថត្តរេទ ប្យុត្ថារេក្ខរេត្ត សយុាសត្យុឌ្គ អទិឃសឈ្ឈច៉ បសត្ថចិរេត្តាតិ កយុឋលសន្ទាឃ ទតតត្តឃសន្ទាឃ ច ចិត្តំ បសារេធរេន្តា ឌ្ឋករេប្យរេន្តា៉ ចិត្តសយុត្តិឃា ហិ រេលត្តសយុត្តិឃា ច បរិរេត្តបិ រេធឃ្យឆរេយុ ធាត់ យហាត្ថកាចំ រេហាតិ យហាឌុតិកំ យហាចិប្បាទំ៉ ទុត្តរេត្យាតំ –

“តត្តំ ចិរេត្ត បសត្ថយិវ្រអប្បាកា តាយ ធក្ខិលា;

តឆាកេត ចា សយុត្តឌ្ឋ, អឆ ចា តស្ស សាចរេក”តិ៉ (ចិ៉ ច៉ ប៥១; រេតត្តិ៉ ៥៥);

វិញ្ញូតិ សប្បញ្ញោ។ បជានន្តិ សម្មទេវ ទានផលំ ទានានិសំសំ បជានន្តោ។ កោ ន យជេថ កាលេតិ យុត្តប្បត្តកាលេ កោ នាម ទានំ ន ទទេយ្យ? សទ្ធា, ទេយ្យធម្មោ, បដិគ្គាហកាតិ ឥមេសំ តិណ្ណំ សម្មុខីភូតកាលេយេវ ហិ ទានំ សម្ភវតិ, ន អញ្ញថា, បដិគ្គាហកានំ វា ទានំ យុត្តកាលេ។

ឯវំ បឋមគាថាយ អាមិសទានសំវិភាគានុគ្គហេ ទស្សេត្វា ឥទានិ ធម្មទានសំវិភាគានុគ្គហេ ទស្សេតុំ “យេ ចេវ ភាសន្តី”តិ ទុតិយគាថមាហ។ តត្ថ ឧភយន្តិ “ភាសន្តិ សុណន្តី”តិ វុត្តា ទេសកា បដិគ្គាហកាតិ ឧភយំ។ អយំ បនេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – យេ សុគតស្ស ភគវតោ សាសនេ សទ្ធម្មំ បសន្នចិត្តា វិមុត្តាយតនសីសេ ឋត្វា ទេសេន្តិ បដិគ្គណ្ហន្តិ ច, តេសំ ទេសកបដិគ្គាហកានំ សោ ធម្មទានធម្មសំវិភាគធម្មានុគ្គហសង្ខាតោ អត្ថោ។ បរមត្ថសាធនតោ បរមោ។ តណ្ហាសំកិលេសាទិសព្វសំកិលេសមលវិសោធនតោ វិសុជ្ឈតិ។ កិំការណា? យេ អប្បមត្តា សុគតស្ស សាសនេ។ យេ ច –

“សព្វបាបស្ស អករណំ, កុសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទបនំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ។ (ទី។ និ។ ២។៩០; ធ។ ប។ ១៨៣) –

សង្ខេបតោ ឯវំ បកាសិតេ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សាសនេ ឱវាទេ អនុសិដ្ឋិយំ អប្បមត្តា អធិសីលសិក្ខាទយោ សក្កច្ចំ សម្បាទេន្តិ។ តេសំ វិសុជ្ឈតិ, អរហត្តផលវិសុទ្ធិយា អតិវិយ វោទាយតីតិ។

នវមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០។ តេវិជ្ជសុត្តវណ្ណនា

៩៩។ ទសមេ ធម្មេនាតិ ញាយេន, សម្មាបដិបត្តិសង្ខាតេន ហេតុនា ការណេន។ ញាយោ ហិ បដិបទាយ តេវិជ្ជោ ហោតិ, សា បដិបទា ឥធ ធម្មោតិ វេទិតព្វោ។ កា បន សា បដិបទាតិ? ចរណសម្បទា ច វិជ្ជាសម្បទា ច។ តេវិជ្ជន្តិ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណាទីហិ តីហិ វិជ្ជាហិ សមន្នាគតំ។ ព្រាហ្មណន្តិ ពាហិតបាបព្រាហ្មណំ។ បញ្ញាបេមីតិ “ព្រាហ្មណោ”តិ ជានាបេមិ បតិដ្ឋបេមិ។ នាញ្ញំ លបិតលាបនមត្តេនាតិ អញ្ញំ ជាតិមត្តព្រាហ្មណំ អដ្ឋកាទីហិ លបិតមត្តវិប្បលបនមត្តេន ព្រាហ្មណំ ន បញ្ញាបេមីតិ។ អថ វា លបិតលាបនមត្តេនាតិ យត្តកំ អញ្ញេនអញ្ញាបនមត្តេន។ ឧគ្ឃាតាបិ យំ បន ព្រាហ្មណា សាមវេទាទិវេទត្តយអជ្ឈេនេន តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំ វទន្តិ, តំ បដិក្ខិបតិ។ ការណា ហិ “បរមត្ថតោ អតេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំយេវ តេ តេ ភោវាទិនោ អវិជ្ជានិត្វា ‘តេវិជ្ជោ ព្រាហ្មណោ’តិ វទន្តិ, ឯវំ បន តេវិជ្ជោ ព្រាហ្មណោ ហោតី”តិ ទស្សេតុំ តថា ពុជ្ឈនកានំ បុគ្គលានំ អជ្ឈាសយេន អយំ ទេសនា អារទ្ធា។

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨶᨿᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᩈᨶᨿᨲᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᩈᨶᨿᩣᨿ ᩅᩥᨶᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨶᨿᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩣᩈᨶᨿᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᩅ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶ ᨧ (ᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᩴ) ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ “ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩴ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨧ, ᩅᩥᨷᩥᨬ᩠ᨧᩥ (ᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᩴ) ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨾᩦ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩴ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨧ, ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᩅᩥᨷᩥᨬ᩠ᨧᩥ (ᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᩴ) ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨾᩦ”ᨲᩥ ᨠᨳᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨿ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲᩣᨿ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨿ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨧ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᨵᩴ, ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨷᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ, ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨲᩦᨲᨽᩅᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩅᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨶᩩᨽᩪᨲᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩴ, ᨣᩮᩣᨧᩁᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨶ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨷᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩅᨭᩩᨾᨠᩣᨶᩩᩔᩁᨱᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩦᨲᩥ “ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᨩᩣᨲᩥᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨩᩣᨲᩥᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩋᨶᩩᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᩋᨶᩩᨷᨴᩮᩅ ᩅᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨽᩥᨶᩥᨶ᩠ᨶᩣᨾᩥᨲᩮ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩁᨲᩥ᪨

ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨠᩣᩁᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨿ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨷᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨩᩣᨲᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨩᩣᨲᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨾᩪᩃᩴ ᨧᩩᨲᩥᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩴ ᩑᨠᨽᩅᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᨩᩣᨲᩥᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᩋᨶᩮᨠᩮᨷᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨶ ᨷᩁᩥᩉᩣᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ, ᩅᨯ᩠ᨰᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᨶ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨾᩪᩃᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨲᩥ ᨿᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨷ᩠ᨷᩔ ᩋᩈᩘ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ? ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ, ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪁᪅᪆) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩈᩘ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨿᩮᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩣ – ᩋᩣᨷᩮᩣᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ, ᨲᩮᨩᩮᩣᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ, ᩅᩣᨿᩮᩣᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩈᩦᨾᩣ – ᩋᩣᨽᩔᩁᩣ, ᩈᩩᨽᨠᩥᨱ᩠ᩉᩣ, ᩅᩮᩉᨷ᩠ᨹᩃᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᨲᩮᨩᩮᨶ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩋᩣᨽᩔᩁᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨯᨿ᩠ᩉᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᩋᩣᨷᩮᨶ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩈᩩᨽᨠᩥᨱ᩠ᩉᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᩅᩥᩃᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᩅᩣᨿᩩᨶᩣ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩅᩮᩉᨷ᩠ᨹᩃᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩣᨲᩮᨶ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩥᨿᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩮᩣᨭᩥᩈᨲᩈᩉᩔᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩔᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨶᩮᨠᩮᨷᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨶᩮᨠᩮᨷᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨶᩮᨠᩮᨷᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩴ? ᩋᨾᩩᨲ᩠ᩁᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨾᩩᨲ᩠ᩁᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨾᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᩴᩅᨭ᩠ᨭᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨾᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨽᩅᩮ ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨣᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩅᩣᩈᩮ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᩮ ᩅᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ᪨ ᩑᩅᩴᨶᩣᨾᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩣ ᨹᩩᩔᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩑᩅᩴᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᨠᩔᨷᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩑᩅᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣᨲᩥ ᩒᨴᩣᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩣᨾᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣᩃᩥᨾᩴᩈᩮᩣᨴᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨹᩃᨽᩮᩣᨩᨶᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩑᩅᩴᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩦᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩣᨿᩥᨠᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᩣᨾᩥᩈᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩣᨴᩥᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩦ᪨ ᩑᩅᨾᩣᨿᩩᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩔᩈᨲᨷᩁᨾᩣᨿᩩᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩈᩉᩔᨷᩁᨾᩣᨿᩩᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᩋᨾᩩᨲ᩠ᩁ ᩏᨴᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᩉᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᨲᩮᩣ ᨣᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩅᩣᩈᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨧᩩᨲᩮᩣ ᨷᩩᨶ ᩋᨾᩩᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᨽᩅᩮ ᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩣ ᨣᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ

សត្តាចារេស សត្តកិកាយេ ចា ក្ខេបឹងិ៍ ឥត្រាបិសិត្តិ អឆ ឥត្របិ កេច យោតិយា កតិយា ចិន្នាលេ្ជតិយា សត្តាចារេស សត្តកិកាយេ ចា បុត អហោសិ៍ ឲចំតាយោតិអាឌិ ចុត្តតយេចៈ

អឆ ចា យស្មា “អយុត្រាសិ”ត្តិ ឰិគិ អតុប្ដុទ្ទោត អារេទាហត្តស្ស អត្តតោ អភិគិហារាតុ្រ្ទបំ យឆាឰាលំ សរលំ, “រសោ ឥរេតា ចុរេតា”តិ បដិតិចត្តត្តស្ស បច្ចុចេក្លលំ, ឥស្មា “ឰិច្ឆុបបរក្ខា”តិ ឰិយិស្សា ឰិច្ឆុបបត្តិយា អតត្តទំ “អយុត្រ ក្ខេបឹងិ”ត្តិ ចុត្តិ៍ ឥត្រាបិសិត្តិ ឥត្របិ កេច...

រប... សត្តកិកាយេ ចា អាសិ៍ ឲចំតាយោតិ ឌរេត្តា ចា យិរេត្តា ចា, ឲចំរោករេត្តាតិ ចារេសដ្ឋេ ចា កស្សុរេបិ ចា៍ ឲចំចណ្តោតិ កាឰ្យុ ចា ឰ្យុតារេតា ចា៍ ឲចយាហារេរាតិ សុឆាហារេរា ចា សាលិឰ្យុតតាឌិអាហារេរា ចា៍ ឲចំសុលក្ខុប្ប្យុបដិសំរេចឌីតិ ឌិឰ្ឋសុលប្យុបដិសំរេចឌី ចា យាតុសសុលក្ខុប្ប្យុបដិសំរេចឌី ចា៍ ឲចយាឃុបរិយរក្ខាតិ ឲចំ ឥំឥំបរយាឃុបរិយរក្ខា៍ រសា ឥរេតា ចុរេតាតិ រសាឥំ ឥរេតា កចាឌិរេតា ចុរេតា៍ ឰិច្ឆុបបរក្ខាតិ ឰិឆ ឰិយិស្មិ ឆរិយកេច យតុស្ស្សា ហុត្វា ក្ខេបបរក្ខា តិឰ្ឋរេត្តា៍

ឰិតឹតិ ឲចំ៍ សាកាទំ ឌិសារេឌ្ឍសត្តិ តាយរោកត្តាឌិចរេសត ឌិសារេឌ្ឍសំ, ចណ្តាឌិចរេសត សាកាទំ៍ តាយរោករេត្តត ហិ សត្តា “តិរេស្សា រោកតរេយា”តិ ក្ខេដ្ឋិសិយត្តិ, ចណ្តាឌីហិ “សារេយា ឰ្យុតារេតា”តិ តាតត្តរេតា បញ្ញាយត្តិ៍ ឥស្មា តាយរោកត្តំ ក្ខេដ្ឋេរសា, ឰិឥរេរ អាកាទា៍ អឃយស្ស បឆយា ចិន្នា អឆិកតាតិ អឃំ ឰិយិតា កិក្លុតា បឆយំ អឆិកយចរេសត បឆយា, ចិឌិតករលេ្ជត ចិន្នា អឆិកតា សន្និកតា រហាតិ៍ កិំ បតាឃំ ចិឌិតំ ករេទាតិ? បុទ្ទោតិចារំ៍ អចិន្នាតិ ឥរេស្សច បុទ្ទោតិចារស្ស អចិឌិតករលេ្ជត ឥស្ស បដិច្ឆាឌករេយារហា ចុច្ចុតិ៍ ឥរេយាតិ រស្វច រេយារហា បដិច្ឆាឌករេ្ជត ឥរេយាតិ ចុច្ចុតិ៍ អារេលិរេកាតិ សា ឲច ចិន្នា ឰ្យុការសករលេ្ជត អារេលិរេកា៍ ឲត្វ ឆ ចិន្នា អឆិកតាតិ អឃំ អរេត្ថ, រសរំ បរំសាចចតំ៍ រយាឌតា បរេត្វ – អឃំ រលា រេតត កិក្លុតា ចិន្នា អឆិកតា, ឥស្ស អឆិកតចិន្នស្ស អចិន្នា ចិហតា, ចិតដ្ឋាតិ អរេត្វ៍ កស្មា? យស្មា ចិន្នា ក្ខេប្យុត្តាតិ៍ រសរសបឆ្ឆេយបិ ឲរេសច តរេយា៍

យឆា ឥត្តិ ឲត្វ យឆាតិ ឰ្យុបយុរេត្វ, ឥត្តិ តិបិឥយត្តិ៍ សតិយា អចិប្យចារេសត អប្យយត្តស្ស៍ ឌីទិយាតារេបត អាតាបិរេតា៍ ការេយ ឆ ឌីចិរេឥ ឆ អតរេបក្លតាយ បហិតត្តស្ស រេបសិតចិត្តស្សាតិ អរេត្វ៍ ឰិគិ ចុត្តំ រហាតិ – យឆា អប្យយត្តស្ស អាតាបិរេតា បហិតត្តស្ស ចិហរេតា អចិន្នា ចិហរេណ្ណោឃ្យ, ចិន្នា ក្ខេប្យុរេន្ធឃ្យ, ឥរេយា ចិហរេណ្ណោឃ្យ, អារេលិរេកា ក្ខេប្យុរេន្ធឃ្យ; ឲចរេយច ឥស្ស កិក្លុរេតា អចិន្នា ចិហតា, ចិន្នា ក្ខេប្យុត្តា , ឥរេយា ចិហរេតា, អារេលិរេកា ក្ខេប្យុរេក្ខា, ឥស្ស បឆាតាតុរេយាកស្ស អត្តទ្ធបរេយច ឆលំ លភិត្វ ចិហរទីតិ៍

ឌិរេឰ្ឋតចក្លុតាតិ ឲត្វ ឃំ ចត្តត្តំ, ឥំ រហេដ្ឋា ចុត្តរេយច៍ ចិសុរេទ្ធតាតិ ចុត្តុបបិឥឌស្សរេតត ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិរហតុកាចរេតា ចិសុទ្ធិ៍ រយា ហិ ចុតិយត្តរេយច បស្សតិ ត ក្ខេបបិតំ, រសា ក្ខេត្ឋេឌិដ្ឋិ កណ្ហាតិ៍ រយា ក្ខេបបិឥយត្តរេយច បស្សតិ ត ចុតិ, រសា តចសត្តបិតុកាចឌិដ្ឋិ កណ្ហាតិ៍ រយា បត ឥតុកឃំ បស្សតិ, រសា យស្មា ឌុចិឌយិ ឥំ ឌិដ្ឋិកំ អតិចត្តតិ, ឥស្មាស្ស ឥំ ឌស្សតំ ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិរហតុ រហាតិ, ឥតុកឃប្យាឃំ ឰ្យុទ្ធបុរេត្វា បស្សតិ៍ រេតត ចុត្តំ “ចុត្តបបិឥឌស្សរេតត ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិរហតុកាចរេតា ចិសុទ្ធ”ត្តិ៍ ឲកាឌិសាបក្លិលេសចិរហរេតា ចា ចិសុទ្ធិ៍ យឆាហ “ចិចិកិន្នា ចិត្តស្ស ក្ខេបក្លិលេសោតិ – ឰិតិ ចិឌិត្វា ចិចិកិច្ឆំ ចិត្តស្ស ក្ខេបក្លិលេសំ បជហិ, អយតសិការេទា...រប... ចិតយិទ្ធិ, ចលឹតត្តំ, ក្ខេប្បិល្លំ, ឌដ្ឋុល្លំ, អច្ចាទេឌ្ឋចីទិឃំ, អតិលីតចីទិឃំ, អភិជប្យា, តាតត្តសញ្ញា, អតិតិន្នាឃិតត្តំ ទ្ធុបាតំ ចិត្តស្ស ក្ខេបក្លិលេសោ”តិ (យ៍ តិ៍ ៩៍១៩១)

ឯវំ វុត្តេហិ ឯកាទសហិ ឧបក្កិលេសេហិ អនុបក្កិលិដ្ឋត្តា វិសុទ្ធំ។ មនុស្សូបចារំ អតិក្កមិត្វា រូបទស្សនេន អតិក្កន្តមានុសកំ, មំសចក្ខុំ វា អតិក្កន្តត្តា អតិក្កន្តមានុសកំ។ តេន ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន។ សត្តេ បស្សតីតិ មនុស្សមំសចក្ខុនា វិយ សត្តេ បស្សតិ ទក្ខតិ ឱលោកេតិ។

ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេតិ ឯត្ថ ចុតិក្ខណេ ឧបបត្តិក្ខណេ វា ទិព្វចក្ខុនាបិ ទដ្ឋុំ ន សក្កា។ យេ បន អាសន្នចុតិកា ឥទានិ ចវិស្សន្តិ, តេ ចវមានា។ យេ ច គហិតបដិសន្ធិកា សម្បតិនិព្វត្តា វា, តេ ឧបបជ្ជមានាតិ អធិប្បេតា។ តេ ឯវរូបេ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ច បស្សតីតិ ទស្សេតិ។ ហីនេតិ មោហនិស្សន្ទយុត្តត្តា ហីនានំ ជាតិកុលភោគាទីនំ វសេន ហីឡិតេ បរិភូតេ។ បណីតេតិ អមោហនិស្សន្ទយុត្តត្តា តព្ពិបរីតេ។ សុវណ្ណេតិ អទោសនិស្សន្ទយុត្តត្តា ឥដ្ឋកន្តមនាបវណ្ណយុត្តេ។ ទុព្ពណ្ណេតិ ទោសនិស្សន្ទយុត្តត្តា អនិដ្ឋអកន្តាមនាបវណ្ណយុត្តេ។ អភិរូបេ វិរូបេតិបិ អត្ថោ។ សុគតេតិ សុគតិគតេ, អលោភនិស្សន្ទយុត្តត្តា វា អឌ្ឍេ មហទ្ធនេ។ ទុគ្គតេតិ ទុគ្គតិគតេ, លោភនិស្សន្ទយុត្តត្តា វា ទលិទ្ទេ អប្បន្នបានភោជនេ។ យថាកម្មូបគេតិ យំ យំ កម្មំ ឧបចិតំ, តេន តេន ឧបគតេ។ តត្ថ បុរិមេហិ "ចវមានេ"តិអាទីហិ ទិព្វចក្ខុកិច្ចំ វុត្តំ, ឥមិនា បន បទេន យថាកម្មូបគញាណកិច្ចំ។

តស្ស ច ញាណស្ស អយំ ឧប្បត្តិក្កមោ – ឥធ ភិក្ខុ ហេដ្ឋា និរយាភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា នេរយិកេ សត្តេ បស្សតិ មហន្តំ ទុក្ខំ អនុភវមានេ, ឥទំ ទស្សនំ ទិព្វចក្ខុកិច្ចមេវ។ សោ ច ឯវំ មនសិ ករោតិ "កិំ នុ ខោ កម្មំ កត្វា ឥមេ សត្តា ឯតំ ទុក្ខំ អនុភវន្តី"តិ, អថស្ស "ឥទំ នាម កត្វា"តិ តំកម្មារម្មណំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ តថា ឧបរិ ទេវលោកាភិមុខំ អាលោកំ វឌ្ឍេត្វា នន្ទនវនមិស្សកវនផារុសកវនាទីសុ សត្តេ បស្សតិ ទិព្វសម្បត្តិំ អនុភវមានេ, ឥទម្បិ ទស្សនំ ទិព្វចក្ខុកិច្ចមេវ។ សោ ឯវំ មនសិ ករោតិ "កិំ នុ ខោ កម្មំ កត្វា ឥមេ សត្តា ឯតំ សម្បត្តិំ អនុភវន្តី"តិ? អថស្ស "ឥទំ នាម កត្វា"តិ តំកម្មារម្មណំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, ឥទំ យថាកម្មូបគញាណំ នាម។ ឥមស្ស វិសុំ បរិកម្មំ នាម នត្ថិ។ យថា ចិមស្ស, ឯវំ អនាគតំសញាណស្សាបិ។ ទិព្វចក្ខុបាទកានេវ ហិ ឥមានិ ទិព្វចក្ខុនា សហេវ ឥជ្ឈន្តិ។ កាយទុច្ចរិតេនាតិអាទីសុ យំ វត្តព្វំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។ ឥធ វិជ្ជាតិ ទិព្វចក្ខុញាណវិជ្ជា។ អវិជ្ជាតិ សត្តានំ ចុតិបដិសន្ធិច្ឆាទិកា អវិជ្ជា។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

តតិយវារេ វិជ្ជាតិ អរហត្តមគ្គញាណវិជ្ជា។ អវិជ្ជាតិ ចតុសច្ចប្បដិច្ឆាទិកា អវិជ្ជា។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយត្តា សុវិញ្ញេយ្យមេវ។ ឯវំ ខោតិអាទិ និគមនំ។

គាថាសុ អយំ សង្ខេបត្ថោ – យោ យថាវុត្តំ បុព្វេនិវាសំ អវេទិ អវគច្ឆិ, វុត្តនយេន បាកដំ កត្វា ជានាតិ។ "យោ វេទី"តិបិ បាឋោ, យោ អវេទិ វិទិតំ កត្វា ឋិតោតិ អត្ថោ។ ឆព្វីសតិទេវលោកភេទំ សគ្គំ ចតុព្វិធំ អបាយញ្ច ទិព្វចក្ខុនា បស្សតិ។ អថោតិ តតោ បរំ ជាតិក្ខយសង្ខាតំ អរហត្តំ និព្វានំ វា បត្តោ អធិគតោ។ តតោ ឯវ អភិញ្ញា អភិវិសិដ្ឋាយ មគ្គបញ្ញាយ ជានិតព្វំ ចតុសច្ចធម្មំ ញាត្វា កិច្ចវោសានេន វោសិតោ និដ្ឋានប្បត្តោ, មោនេយ្យសម្បត្តិយោគេន មុនិ, ខីណាសវោ យស្មា ឯតាហិ យថាវុត្តាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ សមន្នាគតត្តា តតោ តតិយវិជ្ជាយ សព្ពថា ពាហិតបាបត្តា ច តេវិជ្ជោ ព្រាហ្មណោ នាម

ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩉᩴ ᨲᩮᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᨶ ᩃᨸᩥᨲᩃᩣᨸᨶᩴ ᨿᨴᩩᩋᩣᨡᩥᨾᨲ᩠ᨲᨸᨴᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨸᩁᩴ ᨲᩮᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᨲᩮᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨶ ᨠᨳᩮᨾᩦᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᨣ᩠ᨣᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩋᨭ᩠ᨮᨾᨴᩈᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᩍᨲᩁᩮᩈᩩ ᩅᨭ᩠ᨭᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨳᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨴᩈᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩅᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨴᩦᨸᨶᩥᨿᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿ-ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ

ᩍᨲᩥᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩔ ᨲᩥᨠᨶᩥᨸᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣។ ចតុក្កនិបាតោ

១។ ព្រាហ្មណធម្មយាគសុត្តវណ្ណនា

១០០។ ចតុក្កនិបាតស្ស បឋមេ អហន្តិ អត្តនិទ្ទេសោ។ យោ ហិ បរោ ន ហោតិ, សោ និយកជ្ឈត្តសន្តានោ អត្តា “អហ”ន្តិ វុច្ចតិ។ អស្មីតិ បដិជាននា។ យោ បរមត្ថព្រាហ្មណការេន “អហ”ន្តិ វុច្ចមានោ, តស្ស អត្តនិ អត្ថិភាវំ បដិជានន្តោ ហិ វត្វា “អស្មី”តិ អវោច។ “អហមស្មី”តិ ច យថា “អហមស្មិ ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា, សេយ្យោហមស្មី”តិ ច អប្បហីនទិដ្ឋិមានានុសយា បុថុជ្ជនា អត្តនោ ទិដ្ឋិមានបញ្ញត្តិកិត្តនវសេន អភិវទន្តិ, ន ឯវំ វុត្តំ។ សព្ពសោ បន បហីនទិដ្ឋិមានានុសយោ ភគវា សមញ្ញំ អនតិធាវន្តោ លោកសមញ្ញានុរោធេន វេនេយ្យសន្តានេសុ ធម្មំ បតិដ្ឋបេន្តោ កេវលំ តាទិសស្ស គុណស្ស អត្តនិ វិជ្ជមានតំ បដិជានន្តោ “អហមស្មី”តិ អាហ។ ព្រាហ្មណោតិ ពាហិតបាបត្តា ព្រហ្មស្ស ច អណនតោ ព្រាហ្មណោ។ អយញ្ចេត្ថ អត្ថោ – កិញ្ចេ, អហំ បរមត្ថតោ ព្រាហ្មណោស្មីតិ។ ភគវា សព្ពាការបរិបុណ្ណស្ស ទានសំយមាទិវតសមាទានស្ស និរវសេសាយ តបចរិយាយ បារំ គតោ សម្មេវ វុសិតព្រហ្មចរិយវាសោ សកលវេទន្តគូ សុវិសុទ្ធវិជ្ជាចរណោ សព្ពទា និព្ពាបិតបាបមលោ អនុត្តរស្ស អរិយមគ្គសង្ខាតស្ស ព្រហ្មស្ស វត្តា បវត្តា, សុបរិសុទ្ធស្ស ច សាសនព្រហ្មចរិយស្ស បវេទេតា, តស្មា សព្ពសោ ពាហិតបាបត្តា ព្រហ្មស្ស ច អណនតោ កថនតោ បរមត្ថេន ព្រាហ្មណោតិ វុច្ចតិ។

ឥតិ ភគវា សទេវកេ លោកេ អត្តនោ អនុត្តរំ ព្រាហ្មណភាវំ បវេទេត្វា យានិ តានិ ព្រាហ្មណការកានីតិ វា កម្មានិ ព្រាហ្មណស្ស បញ្ញាបេន្តិ, តេសម្បិ សុបរិសុទ្ធានំ ឧក្កំសតោ អត្តនិ សំវិជ្ជមានតំ ទស្សេតុំ “យាចយោគោ”តិអាទិមាហ។

តត្ថ យាចយោគោតិ យាចេហិ យុត្តោ។ យាចន្តីតិ យាចា, យាចកា, តេ បនេត្ថ វេនេយ្យា វេទិតព្ពា។ តេ ហិ “ទេសេតុ, ភន្តេ ភគវា, ធម្មំ; ទេសេតុ, សុគតោ, ធម្ម”ន្តិ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិត្វា ធម្មទេសនំ យាចន្តិ។ ភគវា ច តេសំ ឋិតាចិត្តានំ អភិរាធេន្តោ យថារុចិ ធម្មំ ទេសេន្តោ ធម្មទានំ ទេតីតិ យាចយោគោ, សទា សព្ពកាលំ តេហិ អវិរហិតោ។ អថ វា យាចយោគោតិ យាចនយោគ្គោ, អធិប្បាយបូរណតោ យាចិតុំ យុត្តោតិ អត្ថោ។ “យាជយោគោ”តិបិ បាឋោ។ តត្ថ យាជោ វុច្ចតិ មហាទានំ, យិដ្ឋន្តិ អត្ថោ។ ឥធ បន ធម្មទានំ វេទិតព្ពំ, យាជេ និយុត្តោតិ យាជយោគោ។ សទាតិ សព្ពទា, អនវរតប្បវត្តសទ្ធម្មមហាទានតោតិ អត្ថោ។ អថ វា យាជេន យោជេតីតិបិ យាជយោគោ។ វិវិធទានសន្តានេន យាជេន សត្តេ យថារហំ យោជេតិ, តត្ថ ទានេ និយោជេតីតិ អត្ថោ។ “យាជយោគោ សតត”ន្តិបិ បឋន្តិ។ បយតបាណីតិ បរិសុទ្ធហត្ថោ។ យោ ហិ ទានាធិមុត្តោ អាមិសទានំ ទេន្តោ សក្កច្ចំ សហត្ថេន ទេយ្យធម្មំ ទាតុំ សទា ធោតហត្ថោយេវ ហោតិ, សោ “បយតបាណី”តិ វុច្ចតិ។ ភគវាបិ ធម្មទានាធិមុត្តោ សក្កច្ចំ សព្ពកាលំ ធម្មទានេ យុត្តប្បយុត្តោតិ កត្វា វុត្តោ “បយតបាណី”តិ។ “សទា”តិ ច បទំ ឧភយត្ថាបិ សន្ធិ យោជេតព្ពំ “សទា បយតបាណី”តិ។ អធិការេន ហិ សត្ថា វេនេយ្យលោកស្ស សទ្ធម្មទានំ សទា សព្ពកាលំ បវត្តេន្តោ តត្ថ យុត្តប្បយុត្តោ ហុត្វា វិហរតិ។

ອປເຣາ ນເຍາ – ເຍາເກາ ຈຸນ຺ຕິ ກາວນາ· ຍຖາຫ "ເຍາກາ ເວ ຊາຍເຕ ຄູຣີ"ຕິ (ທ· ປ· ໒໘໒)· ຕສ຺ມາ ຍາຂເຍາເກາຕິ ຍາຂກາວນັ, ປຣິຈ຺ຈາກກາວນັ ອນຸຍຸດເຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ· ກເຖາ ຫິ ອຄິນເບ຺ຍາຊິເຕາ ປຸເບ຺ຍ ເຕາຊິນຕ຺ກຸເຕາປິ ຄຣຸລານຍຸສ຺ສາຫິເຕາ ອນເຈເນນເຕາ ຮາຕັ ປຣິຈ຺ຈາເຫເຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ຊຸກ຺ຄນປິເຣຍິປຸເຕ຺ວາ ຫຸຕ຺ວາ ອຄິນເບ຺ຍາຊິ ປິປຸທິ, ຄຸເນ຺ຍ ຫຸຕ຺ວາປິ ທິຈິຊັ ຮາຕັ ປຣິຈ຺ຈາເຫນິ ຈິເນນເຕາ ຊມ຺ຍຮາຕັ, ປເຣປິ ຕຕ຺ຖ ຄິເຍາເຂສິ· ຕຖາ ຫິ ເນາ ເຈເນຍ຺ຍາຈກາຕັ ຄສ຺ສຈິ ນຣລາຕິ ອຮານິ, ຄສ຺ສຈິ ປຈ຺ຈາ ນີລິຕິ, ຄສ຺ສຈິ ຮນ ນີລິຕິ, ຄສ຺ສຈິ ຈທຸປິຣິນຸຊ຺ຈີລິ, ຄສ຺ສຈິ ຄຸທຊເຍ຺ຍ, ຄສ຺ສຈິ ຈຕ຺ວາຣິ ຍສາກາຕິ, ຄສ຺ສຈິ ອຖ຺ຖ ນຍາປຕ຺ຕິເຍາ, ຄສ຺ສຈິ ປຈ຺ຈາກິຊ຺ຊາເຍາ, ຈຕ຺ວາເຣາ ຍເຄ຺ຄ, ຈຕ຺ວາຣິ ນາຍຊ຺ຊາຜລາຕິ, ທິເນສ຺ສາ ຈິຊ຺ຂາ, ຈທເນສ຺ສາ ປຂີນຍິຄ຺ຄາຕິ ໑ຈຍາຂີເລາກິຍເລາກຸຕ຺ຕເຣກັ ຄຸລຊັ ຊມ຺ຍຮາກຈເນນ ຍຖາຊິປ຺ປາຍັ ເຮເຕ຺ວາ ປເຣ ຈ "ເຮຖາ"ຕິ ຄິເຍາເຂເຕ຺ວາ ປຣິຈ຺ຈາກກາວນັ ປຣິຈ຺ຈາເຫນິ· ເຕນ ວຸຕ຺ຕ "ປຣິຈ຺ຈາກກາວນັ ອນຸຍຸເຕ຺ວາ"ຕິ·

ປຍທປິທີຕິ ຈາ ອາຍທປິທີ, ທຕ຺ຖາທັ ກິຈ຺ຈິ ຮາທັ "໑ຫິ ຄຸທ຺ຍ"ຕິ ປນາຣິທເຫເຕ຺ວາ ຈິຍ ອາຈຣິຍຍຸຊ຺ຊີ ອຄເຕ຺ວາ ນຊ຺ຊມ຺ຍຮາເນ ຍຸຕ຺ຕປ຺ປຍຸເຕ຺ວາຕິ ອເຕ຺ວາ· ປຍທປິທີຕິ ຈາ ຊຸສ຺ສາຫິທເຫເຕ຺ວາ, ອາຍິນຮາຕັ ຮາທັ ຊຸສ຺ສາຫິທເຫເຕ຺ວາ ຈິຍ ຊມ຺ຍຮາເນ ຄທຸສ຺ສາເຫາຕິ ອເຕ຺ວາ· ອຕ຺ຖິຍເຮຫຊເຣາຕິ ເທາຫຸຈຣິຍຈເນນ ເທາຫຸລຄຣລາຕັ ຊມ຺ຍາຕັ ປິຣິປຸຣິຍາ ປຖ຺ຖິຍຕ຺ຕກາຈຊາຣີ· ອຈຸນິທຈເຕາ ຫິ ຈນລຄຣລາຕັ ຊມ຺ຍາຕັ ອປ຺ປຫາເນນ ຈນລີຂີນຍຊ຺ຊາ ຄທິ ອາຍທິ ຄຄ຺ຄເນຍ຺ຍາ ນິຍາ· ເຕນ ກເຖາ ອຕ຺ຕເນາ ອຊ຺ຈຕ຺ຕຈຸນິທເທາຫຸລກາຈັ ຮເນສ຺ສຸທິ· ອນຸຕ຺ຕເຣາ ຄິນເຄ຺ຄານລ຺ລຄເຕ຺ວາຕິ ຄຸຕ຺ຕິກິຊ຺ຊສ຺ສ ຈຊ຺ຊຸຄ຺ຄເຣາຄສ຺ສ ທິກິຊ຺ຊນເຕາ ຊຸຕ຺ຕເຍາ ຄິນເຄ຺ຄ, ອເນ຺ຍາຫິ ອນຸຊ຺ຊຣທີຍາຕັ ຣາກາຂີນລ຺ລາຕັ ຄຕ຺ຕນເຕາ ນຍຸເຈ຺ຊຊຈເນນ ນຍຸຊ຺ຊຣທເຕາ ຊຸຕ຺ຕເຍາ ນລ຺ລຄຕ຺ຕນເຈເຊ຺ຂາ· ຊຸຍິກາ ຄິປ຺ປຣິຍາຍເຕາ ເທາຫຸລຄຣລາຕັ ຊມ຺ຍາຕັ ອຕ຺ຕຄິ ປທິຊ຺ຊີທາຕັ ປຣນຕ຺ຕທິຍັ ປທິຊ຺ຊາປເນນ ປເຣນຍິ ເທາຫຸລຄຣລຍາຫ·

ທສ຺ສ ເຍ ທຸເຍ຺ຍຍຸຕ຺ຕາຕິ ທສ຺ສ ໑ຈຊ຺ຊປສ຺ສ ຍຍ ທຸເຍ຺ຍາຄິກ຺ຂເຈ, ປຸຕ຺ຕາ ອທ຺ຊາ ເຫາຊ· ຊ຺ຊຣນາຕິ ຊຸຣນິ ນຍຸຕ຺ຕາ· ຍຖາ ຫິ ນຕ຺ຕາຕັ ຊ຺ຊຣນປຸຕ຺ຕາ ອທ຺ຊາ ຈິເນເນນ ປິທຸນຕ຺ຕກສ຺ສ ຮາຍຂ຺ຂສ຺ສ ກາກິເຕາ ເຫາຕ຺ຕິ, ໑ຈເຍເທປິ ອຣິຍປຸຄ຺ຄລິ ນຍຸາຍຍຸທ຺ຂສ຺ສ ຊມ຺ຍສ຺ສຈເຕເຕ຺ຕ ອຣິຍາຍ ຂາທິຍາ ຂາທາ· ທສ຺ສ ນຕ຺ຕກສ຺ສ ຈິຍຸຕ຺ຕິນຸລສ຺ສ ອຣິຍຊມ຺ຍທເຕສ຺ສ ຈ ໑ກັນກາກິຍທາຍ ຊ຺ຊຣນາ· ອຍ ຈາ ກເຖເຕາ ຊມ຺ເຮນທາຕຸກາເຈເນ ອຣິຍຄຸນິ ຊ຺ຄຄ຺ຄຍຍາຕາ ຊ຺ຄຄ຺ຄຕ຺ຕາ ຈ ອຣິຍນາຈກາ ນຕ຺ຖ ຊຸເຣ ຈາຍາຍຂຄິທາກິຂາທິທາຍ ຄິປ຺ປຣິຍາເຍນ "ຊ຺ຊຣນປຸຕ຺ຕາ"ຕິ ຈຕ຺ຕຊ຺ຖາທັ ອຣຫຕ຺ຕີ· ທຖາ ຫິ ເທ ກເຖຕາ ອານຍາຄຸນຍຈຣິຍາຊິຍຸຕ຺ຕິອາຂີເຈາເລາກເນນ ຈຊ຺ຂາຄຸຈິຕ຺ຕເນນ ຈ ຫເຮຍ ຄເຕ຺ວາ ຈຊ຺ຂເຕາ ຄິຈາເຣເຕ຺ວາ ອນຈເຊ຺ຂ ປທິຊ຺ຊເປເຕ຺ຕນ ນີລີຂີຊມ຺ຍນຣີເຣປິນເນນ ນິຈຊ຺ຊິທາ· ຍຸທເຕາ ຂາທາຕິ ຍຸທເຕາ ຂາທາຍ ຊມ຺ເຮນທາຍ ອຣິຍາຍ ຂາທິຍາ ຂາທຕ຺ຕາ ຍຸທເຕາ ຂາທາ· ອຍ ຈາ ອນຊ຺ຊານາຊາຣລເຕາ ນຊ຺ຊສ຺ສ ຄຸນລຊມ຺ຍສ຺ສ ຍຸທເຕາ ປິທິເຍາຄ຺ຄເຕາ ຈຸຊ຺ຊາກກາຍິຄິຈິປສ຺ສທານຄ຺ຄາທເຕາ ຈິເຍາຄ຺ຄຍຸທເຕາ ຈາ ອຣິຍຍຄ຺ຄຂາທິຍາ ຂາທາທິປິ ຍຸທເຕາ ຂາທາ· ນິຄ຺ຄຕ຺ຕຍນຊ຺ຄເຫ ນານນຊເຍ຺ຍ ອຣິຍຍຄ຺ຄຊເຍ຺ຍ ຈາ ຂາທາທິ ຊມ຺ຂາ· ເທເນຈ ຊເຍ຺ຍນ ຄິຍິທາ ຍາປິທາທິ ຊມ຺ຄິຍິທາ· ນທິຊມ຺ຈິຈຍາຂີ ຊມ຺ຮາຍາຮາ, ນ ລິຄນຄ຺ຄາຣາຂີ ອາຍິນຮາຍາຮາ, ຊມ຺ຮາຍາຮາ ເນາ ອາຍິນຮາຍາຮາ ເຫາຊາຕິ ອເຕ຺ວາ·

ທຕ຺ຖ ຊເຍ຺ຍາ ຄຸຈິເຊາ – ຄິປ຺ປຣິຍາຍຊເຍ຺ຍາ, ປຣິຍາຍຊເຍ຺ຍາຕິ· ອາຍິນຍິ ຄຸຈິຊັ – ຄິປ຺ປຣິຍາຍາຍິນັ, ປຣິຍາຍາຍິນຕ຺ຕິ· ຄຊັ?

មគ្គផលនិព្ពានប្បភេទោ ហិ នវវិធោ លោកុត្តរធម្មោ និប្បរិយាយធម្មោ, និព្ពត្តិតធម្មោយេវ, ន កេនចិ បរិយាយេន ការណេន ច លេសេន ច ធម្មោ។ យំ បនិទំ វិវដ្ដូបនិស្សិតំ កុសលំ, សេយ្យថិទំ – ឥធេកច្ចោ វិវដ្ដំ បត្ថេន្តោ ទានំ ទេតិ, សីលំ សមាទិយតិ, ឧបោសថកម្មំ ករោតិ, គន្ធមាលាទីហិ វត្ថុបូជំ ករោតិ, ធម្មំ សុណាតិ, ទេសេតិ, ឈានសមាបត្តិយោ និព្ពត្តេតិ, ឯវំ ករោន្តោ អនុបុព្ពេន និប្បរិយាយំ អមតំ និព្ពានំ បដិលភតិ, អយំ បរិយាយធម្មោ។ តថា ចីវរាទយោ ចត្តារោ បច្ចយា និប្បរិយាយាមិសមេវ, ន អញ្ញេន បរិយាយេន ច ការណេន ច លេសេន ច អាមិសំ។ យំ បនិទំ វដ្ដគាមិកុសលំ, សេយ្យថិទំ – ឥធេកច្ចោ វដ្ដំ បត្ថេន្តោ សម្បត្តិភវំ ឥច្ឆមានោ ទានំ ទេតិ...បេ... សមាបត្តិយោ និព្ពត្តេតិ, ឯវំ ករោន្តោ អនុបុព្ពេន ទេវមនុស្សសម្បត្តិយោ បដិលភតិ, ឥទំ បរិយាយាមិសំ នាម។

តត្ថ និប្បរិយាយធម្មោបិ ភគវតោយេវ សន្តកោ។ ភគវតា ហិ កថិតត្តា ភិក្ខូ មគ្គផលនិព្ពានានិ អធិគច្ឆន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សោ ហិ, ព្រាហ្មណ, ភគវា អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា, អសញ្ជាតស្ស មគ្គស្ស សញ្ជនេតា...បេ... មគ្គានុគា ច បនេតរហិ សាវកា វិហរន្តិ បច្ឆា សមន្នាគតា”តិ (ម॰ និ॰ ៣.៧៩; ចូឡនិ॰ មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥)។

“សោ, ហាវុសោ, ភគវា ជានំ ជានាតិ, បស្សំ បស្សតិ, ចក្ខុភូតោ ញាណភូតោ ធម្មភូតោ ព្រហ្មភូតោ, វត្តា បវត្តា, អត្ថស្ស និន្នេតា, អមតស្ស ទាតា, ធម្មស្សាមី តថាគតោ”តិ (ម॰ និ॰ ១.២០៣; ៣.៧៥) ច។

បរិយាយធម្មោបិ ភគវតោយេវ សន្តកោ។ ភគវតា ហិ កថិតត្តា ឯវ ជានន្តិ “វិវដ្ដំ បត្ថេត្វា ទានំ ទេន្តោ...បេ... សមាបត្តិយោ និព្ពត្តេន្តោ អនុក្កមេន អមតំ និព្ពានំ បដិលភតី”តិ។ និប្បរិយាយាមិសម្បិ ភគវតោយេវ សន្តកំ។ ភគវតា ហិ អនុញ្ញាតត្តាយេវ ភិក្ខូហិ ជីវកវត្ថុំ អាទិំ កត្វា បណីតចីវរំ លទ្ធំ។ យថាហ –

“អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, គហបតិចីវរំ។ យោ ឥច្ឆតិ, បំសុកូលិកោ ហោតុ។ យោ ឥច្ឆតិ, គហបតិចីវរំ សាទិយតុ។ ឥតរីតរេនបាហំ, ភិក្ខវេ, សន្តុដ្ឋិំ វណ្ណេមី”តិ (មហាវ॰ ៣៣៧)។

ឯវំ ឥតរេបិ បច្ចយា ភគវតា អនុញ្ញាតត្តា ឯវ ភិក្ខូហិ បរិភុញ្ជិតុំ លទ្ធា។ បរិយាយាមិសម្បិ ភគវតោយេវ សន្តកំ។ ភគវតា ហិ កថិតត្តា ឯវ ជានន្តិ “សម្បត្តិភវំ បត្ថេន្តោ ទានំ ទត្វា សីលំ...បេ... សមាបត្តិយោ និព្ពត្តេត្វា អនុក្កមេន បរិយាយាមិសំ ទិព្ពសម្បត្តិំ មនុស្សសម្បត្តិញ្ច បដិលភតី”តិ។ យទេវ យស្មា និប្បរិយាយធម្មោបិ បរិយាយធម្មោបិ និប្បរិយាយាមិសម្បិ បរិយាយាមិសម្បិ ភគវតោយេវ សន្តកំ, តស្មា តត្ថ អត្តនោ សាមិភាវំ ទស្សេន្តោ តត្ថ ច យំ សេដ្ឋតរំ អច្ចន្តហិតសុខាវហំ តទេវ នេ និយោជេន្តោ ឯវមាហ “តស្ស មេ តុម្ហេ បុត្តា ឱរសា...បេ... នោ អាមិសទាយាទា”តិ។

ឋាតិ ភគវា បរិបុណ្ណវតសមាទានំ តបចរិយំ សមុទេវ វុសិតព្រហ្មចរិយំ សុវិសុទ្ធវិញ្ញាណពលសម្បត្តិំ អនវសេសវេទកត្តបាវិរក្ខំ ពាហិតសព្ពបាបំ សតតំ យានយោគំ សទេវកេ លោកេ អត្ថានុកម្ពិលោកស្សការានុប្បត្តិំ អត្តនោ បរមត្ថព្រាហ្មណភាវំ អរិយសាវកានញ្ច អត្តនោ ឱរសបុត្តាទិភាវំ បវេទេសិ។ ភគវា ហិ “សីហោតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្សេតំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សា”តិ (អ॰ និ॰ ៥.៩៩) ឯត្ថ សីហសទ្ទេន, “បុរិសោ មគ្គកុសលោតិ ខោ, តិស្ស, តថាគតស្សេតំ អធិវចន”ន្តិ (សំ॰ និ॰ ៣.៨៤) ឯត្ថ មគ្គទេសកបុរិសសទ្ទេន, “រាជាហមស្មិ សេលា”តិ (ម॰ និ॰ ២.៣៩៩; សុ॰ និ॰ ៥៥៩) ឯត្ថ រាជសទ្ទេន, “ភិសក្កោ សល្លកត្តោតិ ខោ, សុនក្ខត្ត, តថាគតស្សេតំ អធិវចន”ន្តិ (ម॰ និ॰ ៣.៦៥) ឯត្ថ វេជ្ជសទ្ទេន, “ព្រាហ្មណោតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តថាគតស្សេតំ អធិវចន”ន្តិ (អ॰ និ॰ ៨.៨៥) ឯត្ថ ព្រាហ្មណសទ្ទេន អត្តានំ កថេសិ។ ឋានាបិ ព្រាហ្មណ សទ្ទេន គត្វា កថេសិ។

ឋានាតិ យេហិ ទានាទីហិ យុត្តស្ស ឋេតា ពាហិរកព្រាហ្មណស្ស ព្រាហ្មណកិច្ចំ បរិបុណ្ណំ មញ្ញន្តិ, តេហិ អត្តនោ ទានាទីនំ អគ្គសេដ្ឋភាវំ បកាសេតុំ “ទេយ្យានិ, ភិក្ខវេ, ទានានី”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ យាគាតិ មហាយញ្ញា , មហាទានានីតិ អត្ថោ, យានិ “យិដ្ឋានី”តិបិ វុច្ចន្តិ។ តត្ថ វេលាមទានវេស្សន្តរទានមហាវិជិតយញ្ញាទីនិ អាមិសយាគា វេទិតព្ពា, មហាសមយសុត្តមង្គលសុត្តចូឡរាហុលោវាទសុត្តសមចិត្តសុត្តទេសនាទយោ ធម្មយាគា។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។

គាថាយំ អយជីតិ អទាសិ។ អមច្ឆរីតិ សព្ពមច្ឆរិយានំ ទោសិម្ពុលេយេន សុប្បហីនត្តា មច្ឆេររហិតោ។ សព្ពត្ថតាគមយ្យីតិ មហាករុណាយ សព្ពសត្តេ បិយបុត្តំ វិយ អនុគ្គហសីលោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“វធកេ ទេវទត្តេ ច, ចោរេ អង្គុលិមាលកេ;

ធនបាលេ រាហុលេ ចេវ, សមចិត្តោ មហាមុនី”តិ។ (មិ॰ ប॰ ៦.៦.៥) –

សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

បឋមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សុលភសុត្តវណ្ណនា

១០២. ទុតិយេ អប្បានីតិ បរិត្តានិ។ សុលភានីតិ សុខេន លទ្ធព្ពានិ, យត្ថ កត្ថចិ វា សក្កា ហោតិ លទ្ធុំ។ អនវជ្ជានីតិ វជ្ជរហិតានិ និទ្ទោសានិ អាគមតសុទ្ធិតោ កាយមណ្ឌនាទិកិលេសបច្ចយាភាវាភាវតោ ច។ តត្ថ សុលភតាយ បរិយេសនទុក្ខស្ស អភាវោ ទស្សិតោ, អប្បតាយ បរិហរណទុក្ខស្សបិ អភាវោ ទស្សិតោ, អនវជ្ជតាយ អគរហិតព្ពតាយ កិច្ចសារុប្បភាវោ ទស្សិតោ ហោតិ។ អប្បតាយ វា

ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩈᩔ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩣ, ᩈᩩᩃᨽᨲᩣᨿ ᨣᩮᨵᩣᨿ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩣ, ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨲᩣᨿ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨴᩔᩥᨶᩮᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨲᩣᨿ ᨧ ᩃᩣᨽᩮᨶ ᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨩᨶᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᩃᨽᨲᩣᨿ ᩋᩃᩣᨽᩮᨶ ᨶ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨩᨶᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨲᩣᨿ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩴ ᨶ ᨩᨶᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᩅᩮᨲᩣ᪨

ᨸᩴᩈᩩᨠᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᨳᩥᨠᩣᩈᩩᩈᩣᨶᩈᨦ᩠ᨠᩣᩁᨵᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨸᩴᩈᩪᨶᩴ ᩏᨸᩁᩥ ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩴ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨸᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩴ, ᨸᩴᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨽᩣᩅᩴ ᩏᩃᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᨸᩴᩈᩩᨠᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩴ ᩁᨳᩥᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨲᩥᨲᨶᨶ᩠ᨲᨠᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨧᩦᩅᩁᩴ᪨ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨿᩣᩃᩮᩣᨸᩮᩣᨲᩥ ᨩᨦ᩠ᨥᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨿᩣ ᨻᩃᩮᨶ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᩁᩮ ᨥᩁᩮ ᩋᩣᩃᩮᩣᨸᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᨽᩮᩣᨩᨶᩴ᪨ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩅᩮᨠᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩴ᪨ ᨸᩪᨲᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨣᩮᩣᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣᨸᩥ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨸᩪᨲᩥᨠᩣᨿᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᨶᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩪᨲᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᨧᩥ ᨣᩮᩣᨾᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᩉᩁᩦᨲᨠᩦᨡᨱ᩠ᨯᩴ “ᨸᩪᨲᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩪᨲᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩣᨸᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨲᩴ ᩋᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩪᨲᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᩁᩮ᪨

ᨿᨲᩮᩣ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᩔᨠ᩠ᨠᩅᨧᨶᩴ, ᨿᩴ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ “ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᨸᩁᩣᨾᩈᨲᩥ᪨ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩍᨴᨾᩔᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩣᨿᩴ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᨶ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᨶ ᩈᩩᩃᨽᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣᩈᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᩍᨾᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᨾᨱᨽᩣᩅᨠᩣᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᩉᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᩦᩃᩴ ᩈᩩᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ – ᨻᩣᩉᩥᩁᩴ, ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩣᩉᩥᩁᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᨬ᩠ᨧ, ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨸᨶ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨲᩔᩣ ᨾᩪᩃᨽᩪᨲᩣ ᨧᩮᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᨸᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩋᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᨲᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩅᩦᩁᩥᨿᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩍᨴᨾᩔᩣᩉᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨣᩣᨳᩣᩈᩩ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᩅᩥᩉᩣᩁᩣᨴᩥᩴ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩣᨴᩥᨬ᩠ᨧ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ᪨ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨸᩣᨶᨽᩮᩣᨩᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩅᩣᩈᨶᩣᨴᩥᨧᩦᩅᩁᩴ, ᩋᨾ᩠ᨻᨸᩣᨶᩣᨴᩥᨸᩣᨶᩴ, ᨡᩣᨴᨶᩦᨿᨽᩮᩣᨩᨶᩦᨿᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨥᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲ᩠ᨳᩮᩣ – “ᩋᩈᩩᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᩣᩅᩣᩈᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᩩᩃᨽᩣ”ᨲᩥ ᩃᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᨾᨶᩮᨶ ᨧ “ᨾᩉᩣᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶ ᨲᩩᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ” ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᩮᨶ ᨧ ᨲᩅᨠᩣᨾᨠᩣᩁᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨳᩥᨲᩃᩥᨦ᩠ᨣᩣᨴᩥᨠᩣ ᨿᩣ ᩅᩥᨥᩣᨲᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨴᩥᩈᩣ ᨶᨸ᩠ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩦᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩥᩈᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩥᩈᩣ ᨶᨸ᩠ᨸᨭᩥᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ,

ᩈᨶ᩠ᨲᩩᩔᨾᩣᨶᩮᩣ ᩍᨲᩁᩦᨲᩁᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪂; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨡᨣ᩠ᨣᩅᩥᩈᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪑᪂᪘);

ᨿᩔ ᩉᩥ “ᩋᩈᩩᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩦᩅᩁᩣᨴᩦᨶᩥ ᩃᨽᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ ᨴᩥᩈᩣ ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩔ ᨸᨶ ᩑᩅᩴ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ

ទិសា ន បដិហញ្ញតិ នាម។ ធម្មាតិ បដិបត្តិធម្មា។ សាមញ្ញស្សានុលោមិកាតិ សមណធម្មស្ស សមថវិបស្សនាភាវនាយ អរិយមគ្គស្សេវ វា អនុច្ឆវិកា អប្បិច្ឆតាទយោ។ អធិគ្គហិតាតិ សព្ពេ តេ តុដ្ឋចិត្តស្ស សន្តុដ្ឋចិត្តេន ភិក្ខុនា អធិគ្គហិតា បដិបក្ខធម្មេ អភិភវិត្វា គហិតា ហោន្តិ អជ្ឈត្តរកតា, ន ពាហិរកតាតិ។

ទុតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. អាសវក្ខយសុត្តវណ្ណនា

១០៣. តតិយេ ជានតោតិ ជានន្តស្ស។ បស្សតោតិ បស្សន្តស្ស។ យទិបិ ឥមានិ ទ្វេបិ បទានិ ឯកត្ថានិ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ, ឯវំ សន្តេបិ “ជានតោ”តិ ញាណលក្ខណំ ឧបាទាយ បុគ្គលំ និទ្ទិសតិ។ ជាននលក្ខណញ្ហិ ញាណំ។ “បស្សតោ”តិ ញាណប្បភាវំ ឧបាទាយ។ ទស្សនប្បភាវញ្ហិ ឧបាទាយ ញាណសមង្គី បុគ្គលោ ចក្ខុមា វិយ បុគ្គលោ ចក្ខុនា រូបានិ, ញាណេន វិវដេ ធម្មេ បស្សតិ។ អថ វា ជានតោតិ អនុពោធញាណេន ជានតោ។ បស្សតោតិ បដិវេធញាណេន បស្សតោ។ បដិលោមតោ វា ទស្សនមគ្គេន បស្សតោ, ភាវនាមគ្គេន ជានតោ។ កេចិ បន “ញាតតីរណបហានបរិញ្ញាហិ ជានតោ, សិខាប្បត្តវិបស្សនាយ បស្សតោ”តិ វទន្តិ។ អថ វា ទុក្ខំ បរិញ្ញាភិសមយេន ជានតោ, និរោធំ សច្ឆិកិរិយាភិសមយេន បស្សតោ។ តទុភយេ ច សតិ បហានភាវនាភិសមយា សិទ្ធា ឯវ ហោន្តីតិ ចតុសច្ចាភិសមយោ វុត្តោ ហោតិ។ យទា ចេត្ថ វិបស្សនាញាណំ អភិប្បេតំ, តទា “ជានតោ បស្សតោ”តិ បទានំ ហេតុអត្ថទីបនតា ទដ្ឋព្ពា។ យទា បន មគ្គញាណំ អភិប្បេតំ, តទា មគ្គកិច្ចទីបនតា។

អាសវានំខយន្តិ “ជានតោ, អហំ ភិក្ខវេ, បស្សតោ អាសវានំ ខយំ វទាមី”តិ (ម. និ. ១.១៥; សំ. និ. ៣.១០១; ៥.១០២៥) ឯវមាគតេ សព្ពាសវសំវរបរិយាយេ “អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ”ន្តិអាទីសុ (ម. និ. ១.៤៣៨) ច វុត្តបទេសុ អាសវានំ បហានំ អច្ចន្តក្ខយោ អសមុប្បាទោ ខីណាការោ នត្ថិភាវោ “អាសវក្ខយោ”តិ វុត្តោ។ “អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតី”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.៤៣៨) ផលំ។

“បរវជ្ជានុបស្សិស្ស, និច្ចំ ឧជ្ឈានសញ្ញិនោ;

អាសវា តស្ស វឌ្ឍន្តិ, អារា សោ អាសវក្ខយា”តិ។ (ធ. ប. ២៥៣); –

អាទីសុ និព្ពានំ។

“សេខស្ស សិក្ខមានស្ស, ឧជុមគ្គានុសារិនោ;

ភយស្មិំ បជំ ញាណំ, តថា អញ្ញា អនត្ថរា;

តថា អញ្ញាណិយុត្តស្ស, ញាណំ ចេ ហោតិ តាទិសោ”តិ. (អ. និ. ៥.៦៩; នេត្តិ. ៩៥) –

ឯវមាការេន ឥន្ទ្រិយវុត្តេ ឥធ ច យេក្កា “អាសវក្ខយា”តិ វុត្តា. តស្មា យថាវុត្តនយេន ជានន្តស្ស បស្សន្តស្ស អហំ អរិយបុគ្គលាទិកំ វទាមីតិ វុត្តំ ហោតិ. នោអជានតោ នោ អបស្សតោតិ យោ បន ន ជានាតិ ន បស្សតិ, តស្ស នោ វទាមីតិ អត្ថោ. ឯតេន យេ អជានតោ អបស្សតោបិ សំសារសុទ្ធិំ វទន្តិ, តេ បដិក្ខិបតិ. បុរិមេន វា បទទ្វយេន ឧបាយោ វុត្តោ, ឥមិនា អនុបាយបដិសេធោ. សង្ខេបេន បនេត្ថ ញាណំ អាសវក្ខយករំ, សេសំ តស្ស បរិក្ខារោតិ ទស្សេតិ.

ឥទានិ យំ ជានតោ យំ បស្សតោ អាសវក្ខយោ ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ “កិញ្ច, ភិក្ខវេ, ជានតោ”តិ បុច្ឆំ អារភិ. តត្ថ ជានតា ពហុវិធា. ទព្វជាតិកោ ឯវ ហិ កោចិ ភិក្ខុ ឆត្តំ កាតុំ ជានាតិ, កោចិ ចីវរាទីនំ អញ្ញតរំ, តស្ស តាទិសានិ កម្មានិ វត្តសីសេ ឋត្វា ករោន្តស្ស សា ជានតា “មគ្គផលានំ បទដ្ឋានំ ន ហោតី”តិ ន វត្តព្វា. យោ បន សាសនេ បព្វជិត្វា វេជ្ជកម្មាទីនិ កាតុំ ជានាតិ, តស្សេវំ ជានតោ អាសវា វឌ្ឍន្តិយេវ. តស្មា យំ ជានតោ យំ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ, តទេវ ទស្សេន្តោ អាហ “ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិអាទិ. តត្ថ យំ វត្តព្វំ ចតុសច្ចកម្មដ្ឋានំ, តំ ហេដ្ឋា យោនិសោមនសិការវុត្តេ សង្ខេបតោ វុត្តមេវ.

តត្ថ បន “យោនិសោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ មនសិ ករោន្តោ អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតី”តិ (នេត្តិ. ១៩) អាគតត្តា “ឥទំ ទុក្ខន្តិ យោនិសោ មនសិ ករោតី”តិអាទិនា អត្ថវិភាវនា កតា. ឥធ “ឥទំ ទុក្ខន្តិ, ភិក្ខវេ, ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតី”តិ (ម. និ. ១.១៤; សំ. និ. ៥.១០០១; វិ. ១០៨៤) អាគតត្តា “ឥទំ ទុក្ខន្តិ បរិញ្ញាបដិវេធវសេន បរិញ្ញាភិសមយវសេន មគ្គញាណេន ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតី”តិអាទិនា នយេន យោជេតព្វំ. អាសវេសុ ច បឋមមគ្គេន ទិដ្ឋាសវោ ខីយតិ, តតិយមគ្គេន កាមាសវោ, ចតុត្ថមគ្គេន ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ច ខីយតីតិ វេទិតព្វំ.

គាថាសុ វិមុត្តិញាណន្តិ វិមុត្តិយំ និព្ពានេ ផលេ ច បច្ចវេក្ខណញាណំ. ឧត្តមន្តិ ឧត្តមធម្មារម្មណត្តា ឧត្តមំ. ខយេ ញាណន្តិ អាសវានំ សំយោជនានំ ខយេ ខយករេ អរិយមគ្គេ ញាណំ. “ខីណា សំយោជនា ឥតិ ញាណ”ន្តិ ឥធាបិ អានេត្វា សម្ពន្ធិតព្ពំ. តេន បហីនកិលេសបច្ចវេក្ខណំ ទស្សេតិ. ឯវមេត្ថ ចត្តារិបិ បច្ចវេក្ខណញាណានិ វុត្តានិ ហោន្តិ. អវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណា ហិ ឥធ នត្ថិ អរហត្តផលិកស្ស អធិប្បេតត្តា. យថា ចេត្ថ ជានតោ បស្សតោតិ និព្ពានាធិកេន សម្មាទិដ្ឋិកិច្ចំ អធិកំ កត្វា វុត្តំ, ឯវំ សម្មប្បធានកិច្ចម្បិ អធិកមេវ ឥច្ឆិតព្ពន្តិ ទស្សេន្តោ “ន ខោចិទំ កុសីតេនា”តិ ឧទានគាថមាហ.

តត្ថ ន ខោចិទន្តិ ន ខោ ឯវ ឥទំ. ចសទ្ទោ និបាតមត្តំ. ពាលេនមវិជានតាតិ មការោ បទសន្ធិករោ. អយញ្ហេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – ឥទំ

សេក្ខយេក្កន អសេក្ខយេក្កន ច បត្តព្ពំ អកិញ្ញាកាយកត្តាទិសព្ពកត្តានំ បយោជនំ បយោជនស្ស និមិត្តភូតំ និព្ពានំ “ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិអាទិនា ចត្តារិ សច្ចានិ យថាភូតំ អវិជានតា តតោ ឯវ ពាលេន អវិទ្ទសុនា យថា អធិគន្តុំ ន សក្កា, ឯវំ កុសីតេន និព្ពីរិយេនាបិ, តស្មា តទធិគមាយ អារទ្ធវីរិយេន ភវិតព្ពន្តិ។ តេនាហ ភគវា “អារទ្ធវីរិយស្សាយំ ធម្មោ, នោ កុសីតស្ស” (ទី។ និ។ ៣។៣៥៨)។

“អារភថ និក្កមថ, យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ;

ធុនាថ មច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំវ កុញ្ជរោ”តិ។ (សំ។ និ។ ១។១៨៥; នេត្តិ។ ៣៩; មិ។ ប។ ៥។១។៤);

តតិយសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤។ សមណព្រាហ្មណសុត្តវណ្ណនា

១០៣។ ចតុត្ថេ យេ ហិ កេចីតិ យេ កេចិ។ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ នប្បជានន្តីតិ “ឥទំ ទុក្ខំ, ឯត្តកំ ទុក្ខំ, ន ឥតោ ភិយ្យោ”តិ អវិបរីតំ សភាវសរសលក្ខណតោ វិបស្សនាបញ្ញាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ ទុក្ខសច្ចំ ន ជានន្តិ ន បដិវិជ្ឈន្តិ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ន មេ តេ, ភិក្ខវេតិអាទីសុ អយំ សង្ខេបោ – ភិក្ខវេ, ចតុសច្ចកម្មដ្ឋានំ អននុយុត្តា បព្ពជ្ជូបគតសមណា ចេវ ជាតិព្រាហ្មណា ច ន មយា តេ សមិតបាបសមណេសុ សមណាតិ, ពាហិតបាបព្រាហ្មណេសុ ព្រាហ្មណាតិ ច សម្មតា អនុញ្ញាតា។ កស្មា? សមណករណានំ ព្រាហ្មណករណានញ្ច ធម្មានំ អភាវតោតិ។ តេនេវាហ “ន ច បន តេ អាយស្មន្តោ”តិអាទិ។ តត្ថ សាមញ្ញត្ថន្តិ សាមញ្ញសង្ខាតំ អត្ថំ, ចត្តារិ សាមញ្ញផលានីតិ អត្ថោ។ ព្រហ្មញ្ញត្ថន្តិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ អបរេ បន “សាមញ្ញត្ថន្តិ ចត្តារោ អរិយមគ្គា, ព្រហ្មញ្ញត្ថន្តិ ចត្តារិ អរិយផលានី”តិ វទន្តិ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។ សុក្កបក្ខោ វុត្តវិបរិយាយេន វេទិតព្ពោ។ គាថាសុ អបុព្ពំ នត្ថិ។

ចតុត្ថសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥។ សីលសម្បន្នសុត្តវណ្ណនា

១០៤។ បញ្ចមេ សីលសម្បន្នាតិ ឯត្ថ សីលំ នាម ខីណាសវានំ លោកិយលោកុត្តរសីលំ, តេន សម្បន្នា សមន្នាគតាតិ សីលសម្បន្នា។ សមាធិបញ្ញាសុបិ ឯសេវ នយោ។ វិមុត្តិ បន ផលវិមុត្តិយេវ, វិមុត្តិញាណទស្សនំ បច្ចវេក្ខណញាណំ។ ឯវមេត្ថ សីលាទយោ តយោ លោកិយលោកុត្តរា, វិមុត្តិ លោកុត្តរាវ, វិមុត្តិញាណទស្សនំ លោកិយមេវ។ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហិ យថារហំ បរេ ឱវទន្តិ អនុសាសន្តីតិ ឱវាទកា។ វិញ្ញាបកាតិ កម្មានិ កម្មផលានិ ច, វិញ្ញាបកា, តត្ថ ច “ឥទំ ខោ កុសលំ, ឥទំ ខោ អកុសលំ។ ឥទំ ខោ សាវជ្ជំ, ឥទំ ខោ អនវជ្ជ”ន្តិអាទិនា កុសលាទិវិភាគតោ ខន្ធាទិវិភាគតោ សលក្ខណតោ សាមញ្ញលក្ខណតោតិ វិវិធេហិ នយេហិ

ឆល្យាតំ ញាបកា អចរញាឆកា ។ នត្ថុស្សកាតិ តេតេឃច ឆល្យេ ហេត្វត ករហ្វា ចិឃ បរស្ស បច្ចក្ខតោ ឥស្សតារោ។ នយាឥបកាតិ ឃំ សីលាទិំ យេហិ អនយាឥន្នំ, តស្ស នយាឥាបេតារោ, តត្ថ វា បតិដ្ឋាបេតារោ។ នយុត្តេជកាតិ ឯវំ កុសលធម្មេសុ បតិដ្ឋិតានំ ឧបរិ អធិចិត្តានុយោគេ និយោជនវសេន ចិត្តស្ស នម្មា ឧត្តេជកា, យថា ចិត្តេ សមាធិកេមា ហោតិ, ឯវំ និសាមនវសេន តេជកា។ នម្បហំនកាតិ តេសំ យថាលទ្ធេហិ ឧបរិលទ្ធព្ពេហិ ច គុណចិត្តេហិ ចិត្តស្ស នម្មា បហំនកា, លទ្ធស្សាទវសេន ហដ្ឋេ តោសកា។ អលំនមក្ខាតារោតិ អលំ បរិយត្តា យថាវុត្តំ អបរិហាបេត្វា នម្មទេវ អត្ថក្ខានិបាតេន អក្ខាតារោ។

អថ វា នន្ទស្សកាតិ ផល្ញំ ទេសេន្តា បវត្តិនិវត្តិយោ នភាវសរសលក្ខណតោ នម្មទេវ ទស្សេតារោ។ នយាទបកាតិ ចិត្តេ បតិដ្ឋាបនវសេន តទស្សវ អត្តស្ស គាហាបកា។ នយុត្តេជកាតិ តទត្ថគហណេ ឧស្សាហជននេន នម្មទេវ ទេវាទបកា ទេវាតកា វា។ នម្បហំនកាតិ តទត្ថបដិបត្តិយំ អានិសំនទស្សនេន នម្មទេវ បហំនកា តោសកា។ អលំនមក្ខាតារោតិ នមត្ថា ហុត្វា វុត្តនយេន នមក្ខាតារោ។ នទ្ធម្មស្សាតិ បដិវេធនទ្ធម្មស្ស, តិចិធស្សាបិ វា នទ្ធម្មស្ស ទេសេតារោ។

ទស្សនកាមហត្ថិ ទស្សនកាមិ អហំ។ តំ បនេតំ ចក្ខុទស្សនំ ញាណទស្សនន្តិ ទុវិធំ។ តត្ថ បសន្នេហិ ចក្ខុហិ អរិយានំ ឱលោកនំ ចក្ខុទស្សនំ នាម។ អរិយភាវករានំ បន ផល្យានំ អរិយភាវស្ស ច ចិបស្សនាយក្កមវសេន អធិគមោ ញាណទស្សនំ នាម។ ឥធ បន ទិវិធំ ចក្ខុទស្សនំ អធិប្បេតំ។ អរិយានញ្ហិ បសន្នេហិ ចក្ខុហិ ឱលោកនម្បិ នត្តានំ ពហុបការមេវ។ វុត្តញ្ហិ “អស្សវនំ នាម ហលាយទេវា អស្សវនំ នាម ទេវ្ដ ច ជនបទេ ច ការេ ច និគមេ ច ចិហារេ ច លេណេ ច ចរតី”តិ គហេត្វា នោរទេន ចតំ, ឯវម្បិ ពហុបការមេវ។ ឧបដ្ឋានន្តិ “ទានំ ច ទស្សាមិ, បណាមញ្ច បុច្ឆិស្សាមិ, ផល្យំ ច សោស្សាមិ, នក្ការំ ច ករិស្សាមី”តិ ឯវំ វុត្តេន ចិត្តេន អរិយានំ ឧបដ្ឋានំ បយិរុបាសនន្តិ បញ្ហបយិរុបាសនំ, អរិយានំ គុណេ ឞុត្វា តេ ឧបដ្ឋហិត្វា និមន្តេត្វា ទានំ ច ទត្វា ចត្តំ ច គត្វា “កិំ, ភន្តេ, កុសល”ន្តិអាទិនា នយេន បញ្ហបុច្ឆនន្តិ អត្ថោ។ ទេយ្យធម្មាទិកេហិ បយិរុបាសនំ ឯវ។ អនុស្សរណន្តិ រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានេសុ និសិន្នស្ស “ឥទានិ អរិយា គុហលេណមណ្ឌបាទីសុ ឈានវិបស្សនាមគ្គផលសុខេហិ ចីតិនាមេន្តី”តិ តេសំ និវាសនចិហារាទិគុណវិសេសានុស្សតិ អនុស្សរណំ។ យោ ច តេសំ សន្តិកា ឱវាទោ លទ្ធោ ហោតិ, តំ អាវជ្ជិត្វា “ឥមស្មិំ ឋានេ សីលំ កថិតំ, ឥមស្មិំ សមាធិ, ឥមស្មិំ ចិបស្សនា, ឥមស្មិំ មគ្គោ, ឥមស្មិំ ផល”ន្តិ ឯវំ អនុស្សរណំ។

អនុបព្ពជ្ជន្តិ អរិយេសុ ចិត្តំ បសាទេត្វា ឃរា និក្ខម្ម តេសំ សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ។ អរិយេសុ ហិ ចិត្តំ បសាទេត្វា តេសំយេវ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា តេសំយេវ ឱវាទានុសាសនិំ បច្ចាសីសមានស្ស ចរតោបិ បព្ពជ្ជា អនុបព្ពជ្ជា នាម, អញ្ញេសំ សន្តិកេ ឱវាទានុសាសនិំ បច្ចាសីសមានស្ស ចរតោបិ បព្ពជ្ជា អនុបព្ពជ្ជា នាម, អរិយេសុ បសាទេន អញ្ញត្ថ បព្ពជិត្វា អរិយានំ សន្តិកេ ឱវាទានុសាសនិំ បច្ចាសីសមានស្ស ចរតោបិ បព្ពជ្ជា អនុបព្ពជ្ជាវ។ អញ្ញេសុ បន បសាទេន អញ្ញេសំយេវ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា អញ្ញេសំយេវ ឱវាទានុសាសនិំ បច្ចាសីសមានស្ស ចរតោ បព្ពជ្ជា អនុបព្ពជ្ជា នាម ន ហោតិ។ វុត្តនយេន បព្ពជិតេសុ បន មហាកស្សបត្ថេរស្ស តាវ អនុបព្ពជ្ជំ បព្ពជិតា សតសហស្សមត្តា អហេសុំ, តថា ថេរស្សេវ សទ្ធិវិហារិកស្ស ចន្ទគុត្តត្ថេរស្ស, តស្សាបិ សទ្ធិវិហារិកស្ស សូរិយគុត្តត្ថេរស្ស, តស្សាបិ សទ្ធិវិហារិកស្ស អស្សគុត្តត្ថេរស្ស, តស្សាបិ សទ្ធិវិហារិកស្ស យោនកធម្មរក្ខិតត្ថេរស្ស។ តស្ស បន សទ្ធិវិហារិកោ អសោកាវរញ្ញោ

ពាកិន្ទកាតា តិស្សមេត្តេយ្យោ តាម អហោសិ។ តស្ស អនុប្បន្នំ ឧប្បាទិតា អសញ្ជាតស្ស សញ្ជនេតា អហេសុំ។ ទីបប្បសាទកាយហាយហិត្តុមេត្តេយ្យស្ស បន អនុប្បន្នាទិតានំ ភាវនាបរិបូរិយោ នត្ថិ។ យាវជ្ជីវំ លង្កាទីបេ សត្ថុ បសាទេន ឧប្បន្នា យថាយហិត្តុមេត្តេយ្យស្សេវ អនុប្បន្នន្តិ តាម។

ឥទានិ យេន ការណេន តេសំ អរិយានំ ទស្សនាទិ ពហុបការន្តិ វុត្តំ, តំ ទស្សេតុំ “តថាគតេ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តថាគតេតិ តាទិសេ សីលាទិគុណសម្បន្នេ អរិយេ។ យស្មា ទស្សនសវនានុស្សរណានិ ឧបសង្កមនបយិរុបាសនាធីនានិ, តស្មា តានិ អនាមសិត្វា ឧបសង្កមនបយិរុបាសនានិយេវ ទស្សេន្តោ “សេវតោ ភជតោ បយិរុបាសតោ”តិ វុត្តំ។ ទស្សនសវនានុស្សរណានិ ហិ អរិយេសុ ឧប្បន្នសទ្ធោ តេ ឧបសង្កមិត្វា បយិរុបាសិត្វា បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា លទ្ធសវនានុត្តរិយោ អបរាបរេ សីលាទិគុណេ បរិបូរេស្សតីតិ។ តថា ហិ វុត្តំ “សទ្ធាជាតោ ឧបសង្កមតិ, ឧបសង្កមន្តោ បយិរុបាសតី”តិអាទិ (ម។ និ។ ២.១៨៣)។

តត្ថ សេវតោតិ វត្តបដិវត្តករណវសេន កាលេន កាលំ ឧបសង្កមតោ។ ភជតោតិ សម្បិយាយនភត្តិវសេន ភជតោ។ បយិរុបាសតោតិ បញ្ហាបុច្ឆនេន បដិបត្តិអនុករណេន ច បយិរុបាសតោតិ តិណ្ណំ បទានំ អត្ថវិភាគោ ទីបេតព្វោ។ វិមុត្តិញាណទស្សនស្ស បារិបូរិ ឧក្កដ្ឋសីលាទិកស្ស បច្ចវេក្ខណញាណស្ស ឧប្បត្តិយា វេទិតព្វា។

ឧវន្ទុបិ ច តេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូតិអាទីសុ យេ យថាវុត្តគុណសម្បន្នាការេន ឧវន្ទុបិ ឧទិសា ភិន្នសញ្ញាកិលេសា ភិក្ខូ, តេ ទិដ្ឋធម្មិកាទីហិ តេសុ សត្តានំ និយោជនវសេន អនុសាសនតោ សត្ថារោតិបិ វុច្ចន្តិ។ ជាតិកន្តារាទីហិ និត្ថរណតោ សត្ថវាហាតិបិ, រាគាទីនំ ជហនតោ ជហាបនតោ ច រណញ្ជហាតិបិ, អវិជ្ជាតមស្ស វិធមនតោ វិធមាបនតោ ច តមោនុទាតិបិ, សបរសន្តានេសុ បញ្ញាអាលោកបញ្ញាឱភាសបញ្ញាបជ្ជោតានំ ករណេន និជ្ជោតនេន អាលោកាទិករាតិបិ, តថា ពោធិបក្ខិយធម្មុក្កាធម្មប្បភានំ ធារណេន ករណេន ច ឧក្កាធារាតិបិ, បភង្ករាតិបិ, អារកត្តា កិលេសេហិ, អនយេ ន ឥរិយនតោ, អយេ ច ឥរិយនតោ ឯតេសំ តថាភាវហេតុភាវតោ, សទេវកេន លោកេន អរណីយតោ អរិយាតិបិ, បញ្ញាចក្ខុធម្មចក្ខូនំ សាតិសយបដិលាភេន ចក្ខុមន្តោតិបិ វុច្ចន្តិ។

គាថាសុ បរិយោដ្ឋការណំ ឋានន្តិ និរាមិសស្ស បយោគស្ស និដ្ឋានំ ឋានំ ការណំ។ ឯតន្តិ វន្ទាទិទស្សនំ សន្ធាយ វទតិ។ វិជានន្តិ និក្កិលេសវោទានេន យាថាវតោ ជានន្តានំ។ ភាវិតត្តានន្តិ ភាវិតសភាវានំ, កាយភាវនាទីហិ ភាវិតសន្តានានន្តិ អត្ថោ។ ធម្មដ្ឋិតិន្តិ មិច្ឆាឋិតិំ បហាយ ធម្មេ ឋានេន ឋិតិកប្បនតោ, ធម្មេ វា ឋានេន អត្ថកាមស្ស បវត្តនតោ, សមាបត្តិពហុលតាយ វា អគ្គផលធម្មេ ឋិតត្តា ធម្មដ្ឋិតំ។ អមញ្ញន្តិ សម្បន្នេត្វា – យេនំ ភាវិតត្តានំ បរិនិដ្ឋិតសមាធិបញ្ញាភាវនានំ តតោ ឯវ ធម្មដ្ឋិតានំ អរិយានំ ទស្សនំ។ ឯតំ អវិបរីតសារនិយត្តានំ សីលាទីនំ បរិបូរិហេតុភាវតោ វិជានតំ សប្បញ្ញជាតិកានំ ឯកន្តេន បីតិបរិយោដ្ឋការណន្តិ។

ឥទានិ តំ តស្ស ការណភាវំ ទស្សេតុំ “តេ ជោតយន្តី”តិ ឱសានគាថាទ្វយមាហ។ តត្ថ តេតិ តេ ភាវិតត្តា ធម្មដ្ឋិតា អរិយា។

ᨩᩮᩣᨲᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᨠᩣᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ. ᨽᩣᩈᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨽᩣᩈᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨸᨽᩣᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩮᩣᨽᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᩮᩣᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨽᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣᨲᩴ. ᩅᩣᩈᨲᨶ᩠ᨲᩥ

ᨧᩁᩣᨶ᩠ᨲᩥ. ᩈᨾ᩠ᨾᨧ᩠ᨨᩣᨿᩣᨲᩥ ᨷᩩᨴ᩠ᨵᨠᩤᨴᩥᨠᩤᩁᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᨶ ᨬᩣᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ. ᩑᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ.

ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪖. ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪘. ᨨᨭ᩠ᨮᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩤ. ᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨲᨱ᩠ᩉᩣ. ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩤ ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩤ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠᩤᩁᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩮᩈᩩ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩮᩈᩩ. ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣ. ᨧᩦᩅᩁᩉᩮᨲᩪᨲᩥ "ᨠᨲ᩠ᨳ ᨾᨶᩣᨸᩴ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᩃᨽᩥᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨧᩦᩅᩁᨠᩤᩁᨱᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ. ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ. ᩍᨲᩥᨽᩅᩣᨽᩅᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩣ. ᨿᨳᩣ ᨧᩦᩅᩁᩤᨴᩥᩉᩮᨲᩩ, ᩑᩅᩴ ᨽᩅᩣᨽᩅᩉᩮᨲᩩᨸᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨽᩅᩣᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨱᩦᨲᨸᨱᩦᨲᨲᩁᩣᨶᩥ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩅᨶᩦᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩣᨶᩥ ᨽᩅᨲᩥ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ. "ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩈᩩ ᨸᨱᩦᨲᨸᨱᩦᨲᨲᩁᩮᩣ ᨽᩅᩣᨽᩅᩮᩣ"ᨲᩥᨸᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥ. ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ, ᩋᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩉᩤᨶᩥ. ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨽᩅᩣᨽᩅᩉᩮᨲᩩ ᩅᩤ"ᨲᩥ.

ᨣᩣᨳᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣ ᩑᩅ. ᩋᨷᩥ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩉᩣᨿᩮᩣ. ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩅᨭ᩠ᨭᩮ ᩈᩴᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶ ᩑᨠᨠᩮᩣᩅ ᩈᩴᩈᩁᨲᩥ, ᨲᨱ᩠ᩉᩴ ᨸᨶ ᨴᩩᨲᩥᨿᩥᨠᩴ ᩈᩉᩣᨿᩥᨠᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩈᩴᩈᩁᨲᩥ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨸᩥᨲᨸᩥᨲᩴ ᩋᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᨳᩣᨠᩣᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩮᨠᨩᩣᨲᩥᩈᨲᩈᩉᩔᩮᩈᩩᨸᩥ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨶᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩦᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨠᩣᩁᩮ ᩈᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨿᩣᨸᩮᨲᩥ. ᩏᨲᩩᨿᩣᨶᩦᨲᩴ ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩏᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣ. ᨲᨱ᩠ᩉᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ "ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧᩣᨿᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᨸᨽᩅᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣ. ᩅᩦᨲᨲᨱ᩠ᩉᩮᩣ ᩋᨶᩣᨴᩤᨶᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨽᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩅᩦᨲᨲᨱ᩠ᩉᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᩅᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ.

ᨨᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪗. ᩈᨻ᩠ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨠᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪙. ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩣᨶᩥ. ᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨠᩩᩃᩣᨶᩴ. ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ. ᨸᩪᨩᩥᨲᩈᨴ᩠ᨴᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᩣᨾᩥᩅᨧᨶᩴ. ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨣᩣᩁᩮᨲᩥ ᩈᨠᩮ ᨥᩁᩮ. ᨸᩪᨩᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩴ ᨥᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨸᨭᩥᨩᨣ᩠ᨣᩥᨲᩣ ᨿᨳᩣᨻᩃᩴ ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨿᩥᨠᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩮᨶ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩩᨸᩪᨩᨠᩣᨶᩥ ᨠᩩᩃᩣᨶᩥ "ᩈᨻ᩠ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨠᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᨸᩈᩴᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᩁᩥᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩈᩴᩈᨶᩦᨿᨲᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᩈᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨧᩁᩥᨿᨠᩣᨶᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ.

តត្ថ ព្រហ្មាតិអាទីនិ តេសំ ព្រហ្មាទិកាទិសមានត្តា វុត្តានិ។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – ព្រហ្មាតិ សេដ្ឋាធិវចនំ។ យថា ហិ ព្រហ្មុនោ ចតស្សោ ភាវនា អវិជហិតា ហោន្តិ មេត្តា, ករុណា, មុទិតា, ឧបេក្ខាតិ, ឯវំ មាតាបិតូនំ បុត្តេសុ ចតស្សោ ភាវនា អវិជហិតា ហោន្តិ។ តា តស្មិំ តស្មិំ កាលេ វេទិតព្វា – កុច្ឆិគតស្មិំ ហិ ទារកេ "កទា នុ ខោ បុត្តកំ អរោគំ បរិបុណ្ណង្គបច្ចង្គំ បស្សិស្សាមា"តិ មាតាបិតូនំ មេត្តចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ យទា បនេស មន្ទោ ឧត្តានសេយ្យកោ ឩកាហិ វា មង្គុលេហិ វា ទដ្ឋោ ទុក្ខសេយ្យាយ វា បីឡិតោ បរោទតិ វិរវតិ, តទាស្ស សទ្ទំ សុត្វា មាតាបិតូនំ ការុញ្ញំ ឧប្បជ្ជតិ។ អាធាវិត្វា វិធាវិត្វា កីឡនកាលេ បន លោភនីយវយស្មិំ វា ឋិតកាលេ ទារកំ ឱលោកេត្វា មាតាបិតូនំ ចិត្តំ សប្បិមណ្ឌេ បក្ខិត្តសតវិហតកប្បាសបិចុបដលំ វិយ មុទុកំ អាមោទិតំ បមោទិតំ, តទា តេសំ មុទិតា លព្ភតិ។ យទា បន តេសំ បុត្តោ ទារភរណំ បច្ចុបដ្ឋបេត្វា បាដិយេក្កំ អគារំ អជ្ឈាវសតិ, តទា មាតាបិតូនំ "សក្កោតិ ទានិ នោ បុត្តកោ អត្តនោ ធម្មតាយ ជីវិតុ"ន្តិ មជ្ឈត្តភាវោ ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ តស្មិំ កាលេ ឧបេក្ខា លព្ភតិ។ ឯវំ មាតាបិតូនំ បុត្តេសុ យថាកាលំ ចតុព្វិធម្បិ ព្រហ្មវិហារស្ស លព្ភនតោ ព្រហ្មសមានត្តា វុត្តំ "ព្រហ្មាតិ, ភិក្ខវេ, មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចន"ន្តិ។

បុព្ពទេវតាតិ ឯត្ថ ទេវា នាម តិវិធា – សម្មុតិទេវា, ឧបបត្តិទេវា, វិសុទ្ធិទេវាតិ។ តេសុ សម្មុតិទេវា នាម រាជានោ ខត្តិយា។ តេ ហិ "ទេវ, ទេវី"តិ លោកេ វោហរីយន្តិ, ទេវា វិយ លោកស្ស និគ្គហានុគ្គហសមត្ថា ច ហោន្តិ។ ឧបបត្តិទេវា នាម ចាតុមហារាជិកតោ បដ្ឋាយ យាវ ភវគ្គា ឧប្បន្នា សត្តា។ វិសុទ្ធិទេវា នាម ខីណាសវា សព្ពកិលេសវិសុទ្ធិតោ។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – ទិព្ពន្តិ, កីឡន្តិ, លឡន្តិ, ជោតន្តិ បដិបក្ខំ ជយន្តីតិ វា ទេវា។ តេសុ សព្ពសេដ្ឋា វិសុទ្ធិទេវា។ យថា តេ ពាលជនេហិ កតំ អបរាធំ អគណេត្វា ឯកន្តេនេវ តេសំ អនត្ថហានិំ អត្ថុប្បត្តិញ្ច អាកង្ខន្តា ច យថាវុត្តព្រហ្មវិហារយោគេន អត្តានំ ហិតាយ សុខាយ បដិបជ្ជន្តិ, ទក្ខិណេយ្យតាយ ច តេសំ ការានំ មហប្ផលំ មហានិសំសតញ្ច អាវហន្តិ; ឯវមេវ មាតាបិតរោបិ បុត្តានំ អបរាធំ អគណេត្វា ឯកន្តេនេវ តេសំ អនត្ថហានិំ អត្ថុប្បត្តិញ្ច អាកង្ខន្តា វុត្តនយេនេវ ចតុព្វិធម្បិ ព្រហ្មវិហារស្ស លព្ភនតោ អត្តានំ ហិតាយ សុខាយ បដិបជ្ជន្តា បរមទក្ខិណេយ្យា ហុត្វា អត្តនិ កតានំ ការានំ មហប្ផលំ មហានិសំសតញ្ច អាវហន្តិ។ សព្ពទេវេហិ ច បឋមំ តេសំ ឧបការកត្តាយ តេ អាទិតោយេវ ទេវា។ តេសញ្ញាវសេន តេ បឋមំ អញ្ញេ ទេវេ "ទេវា"តិ ជានន្តិ អារាធេន្តិ បយិរុបាសន្តិ, អារាធនវិធិំ ញត្វា តថា បដិបជ្ជន្តា តស្សា បដិបត្តិយា ផលំ អធិគច្ឆន្តិ, តស្មា តេ បុព្ពទេវា នាម។ តេន វុត្តំ "បុព្ពទេវតាតិ, ភិក្ខវេ, មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចន"ន្តិ។

បុព្ពាចរិយាតិ បឋមអាចរិយា។ មាតាបិតរោ ហិ បុត្តេ សិក្ខាបេន្តា អតិតរុណកាលតោ បដ្ឋាយ "ឯវំ និសីទ, ឯវំ គច្ឆ, ឯវំ តិដ្ឋ, ឯវំ សយ, ឯវំ ខាទ, ឯវំ ភុញ្ជ, អយំ តេ 'តាតា'តិ វត្តព្ពោ, អយំ 'ភាតិកា'តិ, អយំ 'ភគិនី'តិ, ឥទំ នាម កាតុំ វដ្ដតិ, ឥទំ ន វដ្ដតិ, អសុកំ នាម ឧបសង្កមិតុំ វដ្ដតិ, អសុកំ នាម ន វដ្ដតី"តិ គាហេន្តិ សិក្ខាបេន្តិ។ អបរភាគេ អញ្ញេ អាចរិយាបិ សិប្បំ មុទ្ទំ គណនន្តិ ឯវមាទិំ សិក្ខាបេន្តិ, អញ្ញេ សរណានិ ទេន្តិ, សីលេសុ បតិដ្ឋាបេន្តិ, បព្ពាជេន្តិ , ធម្មំ ឧគ្គណ្ហាបេន្តិ, ឧបសម្បាទេន្តិ, សោតាបត្តិមគ្គាទីនិ បាបេន្តិ។ ឥតិ សព្ពេបិ តេ បច្ឆាអាចរិយា នាម។ មាតាបិតរោ បន សព្ពបឋមំ។ តេនាហ "បុព្ពាចរិយាតិ, ភិក្ខវេ, មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចន"ន្តិ។

អាហុនេយ្យាតិ អានេត្វា ហុនិតព្ពន្តិ អាហុនំ, ទូរតោបិ អានេត្វា ផលវិសេសំ អាកង្ខន្តេន គុណវន្តេសុ ទាតព្ពន្តិ

ᩋᨶ᩠ᨶᨷᩣᨶᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴᩤᨶᩴ ᨶᩣᨾᩴ, ᩏᨷᨠᩣᩁᩅᩮᩃᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩩᨶᩴ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩣᩉᩩᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩑᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᨲᩴ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨴᩥᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᨻᩉᩪᨷᨠᩣᩁᩣ᪨ ᩋᩣᨷᩣᨴᨠᩣᨲᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩔ ᩋᩣᨷᩣᨴᨠᩣ, ᨷᩣᩃᨠᩣ᪨ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩪᩉᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩋᩣᨷᩣᨴᩥᨲᩴ ᨷᩣᩃᩥᨲᩴ ᨥᨭᩥᨲᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨻᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨴᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩮᩣᩈᨠᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩣᨴᩮ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨴᨿᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨷᩣᨿᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩮᩣᩈᩮᨲᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨴᩔᩮᨲᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨴᩔᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩁᩮᩣ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨩᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮ ᨶᩮᩈᩴ ᩍᨾᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨴᩔᩮᨲᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩔ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᨿᩮᨶ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᨶ ᩏᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨠᩣᩁᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᩉᩥ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣ “ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩏᨷᨠᩣᩁᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨧᩣᨿᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮ ᩋᩴᩈᨠᩪᨭᩮ ᨾᩣᨲᩁᩴ, ᩅᩣᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩥᨲᩁᩴ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩔᩈᨲᩣᨿᩩᨠᩣ ᩈᨠᩃᩴ ᩅᩔᩈᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩁᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᨷᩁᩥᨾᨴ᩠ᨴᨶᨶ᩠ᩉᩣᨷᨶᩈᨾ᩠ᨻᩣᩉᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨠᩁᩦᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨽᩥᩁᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨭᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ –

“ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨶ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨭᩥᨠᩣᩁᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩮᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ? ᨾᩣᨲᩩ ᨧ ᨷᩥᨲᩩ ᨧ᪨ ᩑᨠᩮᨶ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩴᩈᩮᨶ ᨾᩣᨲᩁᩴ ᨷᩁᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᨠᩮᨶ ᩋᩴᩈᩮᨶ ᨷᩥᨲᩁᩴ ᨷᩁᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩔᩈᨲᩣᨿᩩᨠᩮᩣ ᩅᩔᩈᨲᨩᩦᩅᩦ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨶᩮᩈᩴ ᩏᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᨷᩁᩥᨾᨴ᩠ᨴᨶᨶ᩠ᩉᩣᨷᨶᩈᨾ᩠ᨻᩣᩉᨶᩮᨶ, ᨲᩮ ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨠᩁᩦᩈᩴ ᨧᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨶ ᨲ᩠ᩅᩮᩅ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᨲᩴ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠᨲᩴ ᩅᩣ ᪨ ᩍᨾᩥᩔᩣ ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩉᩣᨷᨳᩅᩥᨿᩣ ᨷᩉᩪᨲᩈᨲ᩠ᨲᩁᨲᨶᩣᨿ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩁᩮᩣ ᩍᩔᩁᩥᨿᩣᨵᩥᨷᨧ᩠ᨧᩮ ᩁᨩ᩠ᨩᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨿ᩠ᨿ, ᨶ ᨲ᩠ᩅᩮᩅ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᨲᩴ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠᨲᩴ ᩅᩣ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩁᩮᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᨷᩣᨴᨠᩣ ᨷᩮᩣᩈᨠᩣ ᩍᨾᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨴᩔᩮᨲᩣᩁᩮᩣ᪨

“ᨿᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩁᩮᩣ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿ ᩈᨾᩣᨴᨷᩮᨲᩥ ᨶᩥᩅᩮᩈᩮᨲᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨴᩩᩔᩦᩃᩮ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿ, ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨶᩮᩣ ᨧᩣᨣᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿ, ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩮ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿ ᩈᨾᩣᨴᨷᩮᨲᩥ ᨶᩥᩅᩮᩈᩮᨲᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᨲᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᨭᩥᨠᨲᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪔)᪨

ᨲᨳᩣ –

“ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᩩᨲ᩠ᨲᨴᩣᩁᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ”ᨲᩥ; (ᨡᩩ᪨ ᨷᩣ᪨ ᪕᪨᪖);

“ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩩᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ –

ឯវមាទីនិ មាតាបិតូនំ បុត្តស្ស ពហុបការភាវសាធកានិ សុត្តានិ ទដ្ឋព្ពានិ.

គាថាសុ វុច្ចរេតិ វុច្ចន្តិ កថិយន្តិ. បជាយ អនុកម្បកាតិ បរេសំ បាណំ ឆិន្ទិត្វាបិ អត្តនោ សន្តកំ យំកិញ្ចិ ទត្វាបិ អត្តនោ បជំ បដិជគ្គន្តិ គោបយន្តិ, តស្មា បជាយ អត្តនោ បុត្តានំ អនុកម្បកា អនុគ្គាហកា.

នមស្សេយ្យាតិ សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋានំ កត្វា “ឥទំ មយ្ហំ ឧត្តមំ បុញ្ញក្ខេត្ត”ន្តិ នមក្ការំ ករេយ្យ. សក្ករេយ្យាតិ សក្ការេន បដិមានេយ្យ. ឥទានិ តំ សក្ការំ ទស្សេន្តោ “អន្នេន”តិអាទិមាហ. តត្ថ អន្នេនាតិ យាគុភត្តខាទនីយេន. បានេនាតិ អដ្ឋវិធបានេន. វត្ថេនាតិ និវាសនបារុបនេន. សយនេនាតិ មញ្ចបីឋភិសិពិម្ពោហនាទិនា សយនេន. ឧច្ឆាទនេនាតិ ទុគ្គន្ធំ បដិវិនោទេត្វា សុគន្ធករណុច្ឆាទនេន. ន្ហាបនេនាតិ សីតកាលេ ឧណ្ហោទកេន, ឧណ្ហកាលេ សីតោទកេន គត្តានិ បរិសិញ្ចិត្វា ន្ហាបនេន. បាទានំ ធោវនេន ចាតិ ឧណ្ហោទកសីតោទកេហិ បាទធោវនេន ចេវ តេលមក្ខនេន ច.

តាយ នំ បារិចរិយាយាតិ ឯត្ថ នន្តិ និបាតមត្តំ, យថាវុត្តបរិចរិយាយ. អថ វា បារិចរិយាយាតិ ភរណកិច្ចករណកុលវំសបតិដ្ឋាបនាទិនា បញ្ចវិធោបដ្ឋានេន. វុត្តញ្ហេតំ –

“បញ្ចហិ ខោ, គហបតិបុត្ត, ឋានេហិ បុរត្ថិមា ទិសា មាតាបិតរោ បច្ចុបដ្ឋាតព្ពា ‘ភតោ នេ ភរិស្សាមិ, កិច្ចំ នេសំ ករិស្សាមិ, កុលវំសំ ឋបេស្សាមិ, ទាយជ្ជំ បដិបជ្ជិស្សាមិ. អថ វា បន បេតានំ កាលកតានំ ទក្ខិណំ អនុប្បទស្សាមី’តិ. ឥមេហិ ខោ, គហបតិបុត្ត, បញ្ចហិ ឋានេហិ បុរត្ថិមា ទិសា មាតាបិតរោ បច្ចុបដ្ឋិតា បញ្ចហិ ឋានេហិ បុត្តំ អនុកម្បន្តិ – បាបា និវារេន្តិ, កល្យាណេ និវេសេន្តិ, សិប្បំ សិក្ខាបេន្តិ, បតិរូបេន ទារេន សំយោជេន្តិ, សមយេ ទាយជ្ជំ និយ្យាទេន្តី”តិ (ទី. និ. ៣.២៦៩).

អបិច យោ មាតាបិតរោ តីសុ វត្ថូសុ អភិប្បសន្នេ កត្វា សីលេសុ វា បតិដ្ឋាបេត្វា បព្ពជ្ជាយ វា និយោជេត្វា ឧបដ្ឋហតិ, អយំ មាតាបិតុឧបដ្ឋាកានំ អគ្គោតិ វេទិតព្ពោ. សា បនាយំ បារិចរិយា បុត្តស្ស ឧភយលោកហិតសុខាវហាតិ ទស្សេន្តោ “ឥធេវ នំ បសំសន្តិ, បេច្ច សគ្គេ បមោទតី”តិ អាហ. តត្ថ ឥធាតិ ឥមស្មិំ លោកេ. មាតាបិតុឧបដ្ឋាកញ្ហិ បុគ្គលំ បណ្ឌិតមនុស្សា តត្ថ បារិចរិយាយ បសំសន្តិ វណ្ណេន្តិ ថោមេន្តិ, តស្ស ច ទិដ្ឋានុគតិំ អាបជ្ជន្តា សយម្បិ អត្តនោ មាតាបិតូសុ តថា បដិបជ្ជិត្វា មហន្តំ បុញ្ញំ បសវន្តិ. បេច្ចាតិ បរលោកំ គន្ត្វា សគ្គេ ឋិតោ មាតាបិតុបដ្ឋាកោ ទិព្ពសម្បត្តីហិ មោទតិ បមោទតិ អភិនន្ទតីតិ.

សត្តមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៨. ពហុការសុត្តវណ្ណនា

១០៤. អដ្ឋមេ ព្រាហ្មណគហបតិកាតិ ព្រាហ្មណា ចេវ គហបតិកា ច។ ឋបេត្វា ព្រាហ្មណេ យេ កេចិ អគារំ អជ្ឈាវសន្តា សព្វេ គហបតិកាតិ វេទិតព្វា។ យេតិ អនិយមតោ និទ្ទិដ្ឋបរាមសនំ។ វោតិ ឧបយោគពហុវចនំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – ភិក្ខវេ, តុម្ហាកំ ពហុបការា ព្រាហ្មណគហបតិកា, យេ ព្រាហ្មណា ចេវ សេសអគារិកា ច "តុម្ហេ អម្ហាកំ បុញ្ញក្ខេត្តំ, យត្ថ មយំ ឧទ្ធគ្គិកំ ទក្ខិណំ បតិដ្ឋាបេម សោវគ្គិកំ សុខវិបាកំ សគ្គសំវត្តនិក"ន្តិ ចីវរាទីហិ បច្ចយេហិ បច្ចុបដ្ឋិតាតិ។

ឯវំ "អាមិសទានេន អាមិសសំវិភាគេន អាមិសានុគ្គហេន គហដ្ឋា ភិក្ខូនំ ឧបការវន្តោ"តិ ទស្សេត្វា ឥទានិ ធម្មទានេន ធម្មសំវិភាគេន ធម្មានុគ្គហេន ភិក្ខូនម្បិ តេសំ ឧបការវន្តតំ ទស្សេតុំ "តុម្ហេបិ, ភិក្ខវេ,"តិអាទិ វុត្តំ, តំ វុត្តត្ថមេវ។

ឥមិនា កិំ ភណិតំ? បិណ្ឌាបចាយនំ តាវ ភណិតំ។ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – ភិក្ខវេ, យស្មា ឥមេ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេវ តុម្ហាកំ ញាតកា, ន មិត្តា, ន ឥណំ វា ធារេន្តិ, អថ ខោ "ឥមេ សមណា សម្មគ្គតា សម្មា បដិបន្នា, ឯត្ថ កតា ការា មហប្ផលា ភវិស្សន្តី"តិ ផលវិសេសំ អាកង្ខន្តា តុម្ហេ ចីវរាទីហិ ឧបដ្ឋហន្តិ។ តស្មា តំ តេសំ អធិប្បាយំ បរិបូរេន្តា អប្បមាទេន សម្បាទេថ, ធម្មទេសនាបិ វោ ការកានំយេវ សោភតិ, អាទេយ្យា ច ហោតិ, ន ឥតរេសន្តិ ឯវំ សម្មាបដិបត្តិយំ អប្បមាទោ ករណីយោតិ។

ឯវមិទំ, ភិក្ខវេតិអាទីសុ អយំ សង្ខេបត្ថោ – ភិក្ខវេ, ឯវំ ឥមិនា វុត្តប្បការេន គហដ្ឋបព្ពជិតេហិ អាមិសទានធម្មទានវសេន អញ្ញមញ្ញំ សន្និស្សាយ កាមាទិវសេន ចតុព្វិធស្សបិ ឱឃស្ស និត្ថរណត្ថាយ សកលស្សបិ វដ្ដទុក្ខស្ស សម្មទេវ បរិយោសានករណាយ ឧបោសថសីលនិយមាទិវសេន ចតុបារិសុទ្ធិសីលាទិវសេន ច ឥទំ សាសនព្រហ្មចរិយំ មគ្គព្រហ្មចរិយញ្ច វុស្សតិ ចរីយតីតិ។

គាថាសុ សាគារាតិ គហដ្ឋា។ អនគារាតិ បព្ពជិតា។ ឧភោ អញ្ញោញ្ញនិស្សិតាតិ តេ ឧភោបិ អញ្ញមញ្ញនិស្សិតា។ សាគារា ហិ អនគារានំ ធម្មទាននិស្សិតា, អនគារា ច សាគារានំ បច្ចយទាននិស្សិតា។ អារាធយន្តីតិ សាធេន្តិ សម្បាទេន្តិ។ សទ្ធម្មន្តិ បដិបត្តិសទ្ធម្មំ បដិវេធសទ្ធម្មញ្ច។ តត្ថ យំ បត្តព្វំ, តំ ទស្សេន្តោ អាហ "យោគក្ខេមំអនុត្តរ"ន្តិ អរហត្តំ និព្វានញ្ច។ សាគារេសូតិ សាគារេហិ, និស្សក្កេ ហិទំ ភុម្មវចនំ, សាគារានំ វា សន្តិកា។ បច្ចយន្តិ វុត្តាវសេសំ ទុវិធំ បច្ចយំ បិណ្ឌបាតំ ភេសជ្ជំ។ បរិស្សយវិនោទនន្តិ ឧតុបរិស្សយាទិបរិស្សយហរណំ វិហារាទិអាវសថំ។ សុគតន្តិ សម្មា បដិបន្នំ កល្យាណបុថុជ្ជនេន សទ្ធិំ អដ្ឋវិធំ អរិយបុគ្គលំ។ សាធវោ ហិ ឥធ សុគតោតិ អធិប្បេតោ។ ឃរមេសិនោតិ ឃរំ ឯសិនោ, គេហេ ឋត្វា ឃរាវាសំ វសន្តា គេហូបករណានិ ចេវ គហដ្ឋសីលានិ ច ឯសនសីលាតិ អត្ថោ។ សទ្ទហានា អរហតន្តិ អរហន្តានំ អរិយានំ វចនំ, តេសំ វា សម្មាបដិបត្តិំ សទ្ទហន្តា "អទ្ធា ឥមេ សម្មា បដិបន្នា, យថា ឥមេ ភណន្តិ, តថា បដិបជ្ជន្តានំ សា បដិបត្តិ សគ្គមោក្ខសម្បត្តិយា សំវត្តតី"តិ អភិសទ្ទហន្តាតិ អត្ថោ។ "សទ្ទហន្តា"តិបិ បាឋោ។ អរិយបញ្ញាយាតិ សុវិសុទ្ធបញ្ញាយ។ ឈាយិនោតិ អារម្មណលក្ខណូបនិជ្ឈានវសេន ទុវិធេនបិ ឈានេន ឈាយិនោ។

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វានាតិ ឥមស្មិំ អត្តភាវេ, ឥមស្មិំ វា សាសនេ លោកិយលោកុត្តរសុខស្ស មគ្គភូតំ សីលាទិធម្មំ បដិបជ្ជិត្វា យាវ បរិនិព្វានំ ន

បិបុលន្តិ, តាចទេច ឫកតិកាយិនោៈ តត្ថិនោតិ បឹតិនោយតឫ្យទោយកេត តត្ថតឫឹលិៈ ពេចិ បត "ឆយំ ចរិត្វាត យក្កត្តិ ទេយាតាបត្តិយក្កំ

បិបុលិត្វា"តិ ចគត្តិៈ ទេចទេលិកឫិត្តិ លគ្គិទេឆបិ កាយាចចទេចទេលិទេកៈ ទេយាគត្តិ កាយកាយិនោតិ ឃចិដ្ឋិតចត្ថិតិប្យត្តិនោតា កាយកាយិនោតា

កាយចនេត្វា ហុត្វា បទេយាគត្តឹតិៈ

អដ្ឋយឫត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

៩ៈ ក្យហឫត្តចណ្ណតា

១០ប៉ៈ តចទេយ ក្យហាតិ ឃាយត្តឌប្យតាឌិតា ក្យហតចត្ថតា ក្យហកា, អឃត្តក្យលឃត្នាចតិដ្ឋាឃ ទេកាហញ្ញា ពត្វា បទេទំ ចិយ្យបកាតិ អទេត្វាៈ

ឆឋ្ឋាតិ ទេកាទេឆត ច យាទេតត ច ឆឋ្ឋយាតឃាៈ "ទេកាឆទេតា ទេហាតិ ក្ខបិឃាឃឌាហុទេលិ, អប្យយ្យិ ចុទេត្វា ឃយាទេតា អគិឃឌ្ឍតិ ក្យប្យតិ

ញ្យាបឌ្ឍតិ បតិត្តឹយតឹ"តិ (អៈ តិៈ ៦ៈ៦៥; បុៈ បៈ ១០១) ៤ចំ ចុទេត្វាត ទេកាទេឆត ច, "ក្យត្តទេចា ទេហាតិ ទេគាចចឃ្យួកទេលហិ ឆទេយុហិ

ឃយត្តាកទេតា អក្លូទេយា អប្យគក្លូលក្កាហឹ អត្យឃាឃតិ"ត្តិ (យៈ តិៈ ១ៈ១ប៉១) ៤ចំ ចុទេត្វាត ទេគាចចទេឃ្យត ច, "ឌាតិយទេគា, ទេកាត្តយទេគា,

ឃិប្យយទេគា, អាទេទាក្យយទេគា, ទេឃាត្តតយទេគា, ឌឹចិតយទេគា"តិ (ចិកៈ ប៉៦១) ៤ចំ ចុទេត្វាត ឌាតិយគាឌិទេកទេគត យទេគត ច កក្យកាតទេត្ថាឫ្យ

កត្ឋឫ្យ បទេយតិបត្ថកាទំ អកត្វា អទេឃាឃលិកំ កិលិត្វា ជំតា ចិឃ អទេតាតតា ហុត្វា ចិចទេលកាៈ លបិតិ ក្ខបលិបកា យិដ្ឋាឌឹចចទេឃត

ក្យលឃក្កាហកា បត្ថឃត្ថំ បឃ្យត្តចាចាចទេឃត តិទេប្យឃិកតាចទេឃត ច លបកាតិ ចា អទេត្វាៈ

ឃិក្ឌឹតិ "តត្ថ កតយំ ឃិក្ឌំ? ឃំ ឃិក្ឌំ ឃិក្ឌាទេតា ចាត្យទេតា ចាត្យទិឃំ បទិក្លូត្តតា បរិទិក្លូត្តិឃ"ត្តិ (ចិកៈ ប៉៣១) ៤ចំ ចុទេត្តហិ ឃិក្ឌឃឌិទេឃហិ

បិពងពិទេលទេឃហិ ឃយត្តាកតាៈ ក្ខត្តញ្ញអាតិ ក្ខក្កតតញ្ញអា, តញ្ញអឃឌិឃំ តុត្ថយាតំ ក្ខក្លូបិត្វា ចិចទេលកាៈ អឃយាហិតាតិ

ចិទេត្តកក្កតាយត្តឫ្យាបិ អលិកិទេតាៈ ត ទេយ ទេត, កិក្លូទេច, កិក្លូ យាយកាតិ ទេត យឃ្យាកិក្លូ យយ ឃត្តកា ត ទេហាត្តិៈ ទេយតិ ត្ថាឌំ បឌំ អត្តាតំ ក្ខឌ្ឍិឫ្យ

បត្ថាឌិតត្តា កកចតា ចុត្តិៈ ឃឫ្យា បត ទេត ក្យហតាឌិទេឃាកទេតា ត ឃយ៉ា បឌិបត្តា, តឫ្យា "ត យាយកា"តិ ចុត្តាៈ អបកតាតិ ឃឌិបិ ទេត យយ

ឃាឃទេត បត្ថាឌិតា, ឃឆាត្យឃិក្ឌំ បត អប្យឌិបឌ្ឍតទេតា អបកតា ៤ច ត្ថាយឫ្យា ឆយុចិតឃា, ត្ថាទេតា ទេត ឫ្យចិក្ខ្យទចិក្ខ្យទេ ជំតាតិ គទេឃ្យតិៈ

ចុត្តទេញ្យាតំ –

"តកត្ថា ក្ខ្យទេ បឆឹ ច ក្ខ្យទេ,

បិទំ ឃយុឌ្ឍឫ្យ តគាហុ ក្ខ្យទេ;

តទេតា ហទេច ក្ខ្យទតំ ចគត្តិ,

ᩈᨲᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᨿᩴ ᩋᩈᨲᨬ᩠ᨬᩣ ᨴᩣᨲᩣ”ᨲᩥ. (ᩋ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪖; ᨵᩣ. ᪑.᪑᪙.᪓᪐᪓);

ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩ ᨷᨮᨾᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᩃᩣᨷᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩦᩃᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨶ ᨧ ᨲᩮ ᨣᩩᩉᩣᩈᨿᨠᩣᨲᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ. ᨲᩮ ᨲᨴᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨾᩣᨾᨠᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᩈᩮᨲᩥ ᨾᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩥᩔ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᨴᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ “ᨾᩣᨾᨠᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ. ᨴ᩠ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ ᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩔᨠᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩉᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩮ ᨷᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᨲ᩠ᨲ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ. ᨠᨳᩣ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩑᩅ.

ᨶᩅᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

᪑᪐. ᨶᨴᩦᩈᩮᩣᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪕. ᨴᩈᨾᩮ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩣᨷᩦᨲᩥ ᩏᨷᨾᩣᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩒᩅᩩᨿ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩈᩦᨥᩈᩮᩣᨲᩣᨿ ᩉᩣᩁᩉᩣᩁᩥᨶᩥᨿᩣ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩏᨴᨠᩅᩮᨣᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿ ᩋᨵᩮᩣ ᩉᩁᩥᨿᩮᨳ. ᨷᩥᨿᩁᩪᨷᩈᩣᨲᩁᩪᨷᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᩥᨿᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᩣᨲᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩮᨶ, ᨲᩔᩴ ᨶᨴᩥᨿᩴ ᨲᩔᩣ ᩅᩣ ᨷᩁᨲᩦᩁᩮ ᨾᨱᩥᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᨷᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩴ ᨣᩉᩮᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨶᨴᩥᨿᩴ ᨷᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩋᩅᨠᨯ᩠ᨰᩮᨿ᩠ᨿ. ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᨩᩣᨶᨶᩋᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ. ᨠᩥᩴ ᩋᨶᩩᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ? ᨲᩮᨶ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᨶ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩔ ᨷᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ ᩋᨶᩩᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣᨷᩥ ᨲᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ. ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᩋᨾ᩠ᨽᩮᩣ, ᨷᩩᩁᩥᩈ, ᨿᨴᩥᨷᩥ ᨲᨿᩣ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩴ ᨷᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᨾᩮᨲᩮ ᨷᨶ ᩋᨶᨿᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ, ᨿᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩁᩉᨴᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᨾᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦᨲᩥ.

ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩁᩉᨴᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩥᩔᩣ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨶᩩᩈᩮᩣᨲᨽᩣᨣᩮ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩅᩥᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᩁᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ. ᩈᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩣᨽᩥᨥᩣᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᩉᩥ ᨾᩉᩥᨾᩉᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᨠᩣᩉᩥ ᨾᩉᨲᩦᩉᩥ ᩐᨾᩦᩉᩥ ᩅᩦᨧᩦᩉᩥ ᩈᩐᨾᩥ, ᩅᩥᩈᨾᩮᩈᩩ ᨽᩪᨾᩥᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᩈᩅᩮᨣᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨻᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨽᩪᨾᩥᩔᩣ ᨲᩣᩅ ᨶᨴᩥᨿᩣ ᨾᩉᩮᩣᨥᩮᨶ ᨲᩉᩥᩴ ᨲᩉᩥᩴ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᨾᩣᨶᩅᩥᨷᩩᩃᨹᩃᨲᩣᨿ ᨻᩃᩅᩣᨾᩩᨡᩈᨴᩥᩈᩮᩉᩥ ᩈᩉ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ. ᨲᩴ ᩁᩉᨴᩴ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨶᩥᨾᩩᨩ᩠ᨩᩣᨷᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣᨲᩮᩉᩥ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨽᨿᩣᨶᨠᨴᩔᨶᩮᩉᩥ ᨥᩮᩣᩁᩁᩪᨷᩮᩉᩥ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩈᩮᩉᩥ ᩈᨣᩣᩉᩮᩣ ᩈᩁᨠ᩠ᨡᩈᩮᩣ, ᩅᨱ᩠ᨱᨾᨧ᩠ᨨᨠᨠᩁᩣᨴᩥᨠᩣ ᩅᩣ ᩈᨣᩣᩉᩮᩣ, ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩁᨠ᩠ᨡᩈᩮᩉᩥ ᩈᩁᨠ᩠ᨡᩈᩮᩣ.

ᨿᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᨿᩴ ᨿᩴ ᩁᩉᨴᩴ. ᩋᨾ᩠ᨽᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨲᩥ ᩋᩣᩃᨷᨶᩴ. ᨾᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᨶᩥᨣᨧ᩠ᨨᩈᩦᨲᩥ ᨲᩣᩉᩥ ᩅᩣ ᩐᨾᩦᩉᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨲ᩠ᨳᨭᩮᩣ, ᩌᩅᨭ᩠ᨭᩮᩈᩩ ᩅᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᩈᩩ ᨶᩥᨷᨲᩥᨲᩮᩣ ᩈᩦᩈᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩣᩉᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨾᨧ᩠ᨨᨠᨠᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᨾᩩᨡᩮ ᨶᩥᨷᨲᩥᨲᩮᩣ. ᨲᩔ ᩅᩣ ᨴᨠᩁᨠ᩠ᨡᩈᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨣᨲᩮᩣ ᨾᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ, ᩋᨳ ᩅᩣ ᨷᨶ ᩋᩣᨿᩩᩈᩮᩈᩮ ᩈᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨷᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩐᨾᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨩᨶᩥᨲᨳᩃᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩅᩮᨴᨶᩮᨶ ᨾᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩁᨱᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᨣᨧ᩠ᨨᩈᩥ. ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩅᩣᨿᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᨶᩩᩈᩮᩣᨲᩴ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᩔ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨾᩮ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ, ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ

កិរាហំ បរិចត្តាយី”តិ ឧប្បត្តិពលចកេឃា សម្ពុយេត្តា ឌិក្យំ កត្វា ឧស្សាហំ ហេត្វហិ ច បិទេហិ ច ចាឃេយ្យ តទេរយ្យ, ត ជិទេទតេច តីទំ សយ្យាបុរេលាយ្យ។

អត្ថស្សចិន្តាបតាឃាតិ ចតុសច្ចបដិវេចឆាត្កុលស្ស អត្ថស្ស សន្ថោឆតាឃ ឧបយា កតា។ អឃេត្ថាត្ថ អនេត្ថាតិ អឃេយេច ពូកាតិ ទុច្ចយាតោ ពូឆ យឃា អនិបេ្បតោ ឧបេយឃ្យេត្ថា, ឃស្ស ចិន្តាបតាឃ ឧបយា អាហដិ។

តញ្ញាឃេតំ អនិចចតត្តិ ឯត្ថ ចតូហិ អាការេហិ តញ្ញាឃ សោតសនិសតា ចេនិតន្តា អត្ថក្កយបរិទុច្ឆិតោ អត្ថប្បពាត្តតោ ឧស្សិតាបតតោ ទ្យុត្តរលតោ ច។ ឃថា ហិ ឧបរិ យហារេយឈ អភិប្បទុដ្ដេ ឧតកំ បន្តាតកត្ថបតសាលាឃោ បុទេត្វា តតោ កស្សិត្វា កុស្សុម្ព បុទេត្វា តតោ កស្សិត្វា កុត្តនិឃោ បុទេត្វា តតោ យហាតនិឃោ បក្ខិត្វា ឯកោឃំ ហុត្វា បចត្តយាតំ “តនីសោរតា”តិ ទុច្ចតិ, ឯចមេច អដ្ឋកថាកថាហិទានិចសេត អនេតកេកេដេស្សុ ទ្វបិនីស្សុ អាទយ្ឃលាស្សុ លេរកា ឧប្បជ្ជិត្វា អត្ថក្កយេត បរិទុច្ឆិ កច្ឆន្តា “តញ្ញាសោរតា”តិ ទុច្ចតិ, ឃថា ច តនីសោរតា អាកយតតោ ឃាច សមុទ្ទប្បត្តិ, តាច សតិ ចិរេច្ឆបច្ចឃាកាទេច អចិច្ឆិជ្ជយាតោ អត្ថប្បពាត្តត បចត្តតិ, ឯចំ តញ្ញាសោរតាបិ អាកយតតោ បដ្ឋាឃ អសតិ ចិរេច្ឆបច្ចឃេ អចិច្ឆិជ្ជយាតោ អបិឃសមុទ្ទាកិឃុតោ អត្ថប្បពាត្តត បចត្តតិ។ ឃថា បត តនីសោរតា តេទន្តាកេឆ សទេត្ត ឧស្សិតាបតិ, សិនំ ក្ខក្កិបិតុំ ត ទេតិ, យទលំ ចា យទលយត្តំ ចា ទុក្កិ បិរេបតិ, ឯចំ តញ្ញាសោរតាបិ អត្តទេតា សោតទន្តាកេត សទេត្ត ឧស្សិតាបតិ, បញ្ញាសិនំ ក្ខក្កិបិតុំ ត ទេតិ, កុសលមូលច្ឆេទនេត សំកិលេសឆម្ពសយាបដ្ឋេតេត ច យទលំ ចា យទលយត្តំ ចា ទុក្កិ បិរេបតិ។

ឃថា ច តនិឃា សោរតា យេហោឈកាទេច បចត្តយាតោ ឧញ្ញុឃំ ចា តាចំ ចា ពាត្តិតុំ តេតុច្ឆា លេកំ បុរិសំ តិស្សាឃ បទតីទំ កត្តុំ អញ្ញាសយំ កត្វា តជ្ជុ ចាឃាយំ កទោរាត្តត តរិតេន្តា, ត ឃេត ចា តេត ចាតិ ទ្យុត្តទោ, ឯចំ តញ្ញាសោរតាបិ កាយោឈកចោឈក្ខតោ សិលសំចទំ បុទេតុំ សមច្ចបិបស្សតាស្សុ កយុំ កាតុំ “តិបកេត អទហត្តំ បិបុលិស្សាយី”តិ អញ្ញាសយំ សមុដ្ឋាបេត្វា កល្យាលមិត្តេ តិស្សាឃ សមច្ចបិបស្សតាតាចំ អភិទុហិត្វា សម្ពាចាឃាយំ កទោរាត្តត តរិតេន្តា, ត ឃេត ចា តេត ចាតិ ទ្យុត្តទោ។ ឯចំ អត្ថក្កយបរិទុច្ឆិតោ អត្ថប្បពាត្តតោ ឧស្សិតាបតតោ ទ្យុត្តរលតោតិ ចតូហិ អាការេហិ តញ្ញាឃ តនីសោតសនិសតា ចេនិតន្តា។

បិឃរូបំសាតរូបន្តិ បិឃជាតិកំ បិឃសភាចំ បិឃរូបំ, មធុរជាតិកំ មធុរសភាចំ សាតរូបំ, ពូដ្ឋសភាចន្តិ អត្ថោ។ លេត្ថតន្តិ លត្ថំ ឯតំ។ អដ្ឋកថាតន្តិ ឯត្ថ “ឯចំ យមំ អត្ថាតិ កហលំ កមិស្សាមា”តិ ពូមិតា ចិឃ អនិប្បាយេត អត្ថាតំ អនិកាទំ កត្វា បចត្តាតីតិ អដ្ឋកថាតិ។ តត្ថ កោចទដ្ឋកថា, តិឃកដ្ឋកថា, ចិសឃដ្ឋកថា, អដ្ឋកថាដ្ឋកថាតិ ចតុព្វិធំ អដ្ឋកថា។ តេសុ “អដ្ឋកថាទេតោ សមាហិតោ”តិ ឯចមាទីស្សុ (ឆ· ប· ១៩១) ទុត្តំ ពូធំ កោចទដ្ឋកថា តាម។ “អដ្ឋកថា សម្មសាឆត”ន្តិ (ទី· តិ· ១·១១ប; ឆ· ស· ១៩១) អាកតំ ពូធំ តិឃកដ្ឋកថា តាម។ “សន្តាតិមិត្តាតំ អមតសិកាទា អដ្ឋកថា សុន្តាតំ ឧបសម្បជ្ជ ចិហទតី”តិ (ម· តិ· ១·១ប៉ល៊ិ) ឯចមាកតំ ពូធំ ចិសឃដ្ឋកថា តាម។ “អដ្ឋកថាកា ឆម្មា, ពាហិរា ឆម្មា”តិ (ឆ· ស· តិកមាតិកា ១០) ឯត្ថ ទុត្តំ អដ្ឋកថា អដ្ឋកថាដ្ឋកថា តាម។ ពូឆាបិ ឯតេឆេច អនិប្បេតំ, តស្មា អដ្ឋកថាតិឃេច អដ្ឋកថាកាតិ។ អឆ ចា ឃថាទុត្តតេច អត្ថេត “អដ្ឋកថា ឆម្មា, ពាហិទ្ធា ឆម្មា”តិអាទីស្សុ ចិឃ តេសុ អដ្ឋកត្តស្សុ កចាតិ អដ្ឋកថាកាតិ, ចក្ខាទីតិ។ តេសំ អដ្ឋកថាកាតិ។

អាយតនដ្ឋន្តិ ឯត្ថ អាយតនតោ, អាយានំ តននតោ, អាយតស្ស ច នយនតោ អាយតនានីតិ។ ចក្ខាទីសុ ហិ តំតំទ្វារារម្មណា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា សេន សេន អនុភវនាទិនា កិច្ចេន អាយតន្តិ ឧដ្ឋហន្តិ ឃដន្តិ វាយមន្តិ, តេ ច អាយភូតេ ធម្មេ ឯតានិ តនោន្តិ វិត្ថារេន្តិ, យញ្ច អនមតគ្គេ សំសារេ បវត្តំ អតីវ អាយតំ សំសារទុក្ខំ, តំ នយន្តិ បវត្តេន្តិ។ ឥតិ សព្វថាបិមេ ធម្មា អាយតនតោ, អាយានំ តននតោ, អាយតស្ស ច នយនតោ អាយតនានីតិ វុច្ចន្តិ។ អបិច និវាសដ្ឋានដ្ឋេន, អាករដ្ឋេន, សមោសរណដ្ឋានដ្ឋេន, សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន, ការណដ្ឋេន ច អាយតនំ វេទិតព្វំ។ តថា ហិ លោកេ "ឥស្សរាយតនំ វាសុទេវាយតន"ន្តិអាទីសុ និវាសដ្ឋានំ អាយតនន្តិ វុច្ចតិ។ "សុវណ្ណាយតនំ រជតាយតន"ន្តិអាទីសុ អាករោ។ សាសនេ បន "មនោរមេ អាយតនេ, សេវន្តិ នំ វិហង្គមា"តិអាទីសុ សមោសរណដ្ឋានំ។ "ទក្ខិណាបថោ គុន្នំ អាយតន"ន្តិអាទីសុ សញ្ជាតិទេសោ។ "តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្វតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ"តិអាទីសុ (អ៑ និ៑ ១៑៣២; អ៑ និ៑ ១៑១០១) ការណំ អាយតនន្តិ វុច្ចតិ។ ចក្ខាទីសុ ច តេ តេ ចិត្តចេតសិកា ធម្មា និវសន្តិ តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ចក្ខាទយោ តេសំ និវាសដ្ឋានំ។ តត្ថ ច តេ អាកិណ្ណា តន្និស្សិតត្តាតិ តេ តេសំ អាករោ, សមោសរណដ្ឋានញ្ច តត្ថ វត្ថុទ្វារារម្មណវសេន សមោសរណតោ, សញ្ជាតិទេសោ ច តន្និស្សយារម្មណភាវេន តេសំ តត្ថេវ ឧប្បត្តិតោ, ការណញ្ច តទភាវេ តេសំ អភាវតោតិ។ ឥតិ និវាសដ្ឋានដ្ឋេន, អាករដ្ឋេន, សមោសរណដ្ឋានដ្ឋេន, សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន, ការណដ្ឋេនាតិ ឥមេហិ ការណេហិ ចក្ខាទីនិ អាយតនានីតិ វុច្ចន្តិ។ តេន វុត្តំ "ឆយិមានិ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានី"ន្តិ។

យទិបិ រូបាទយោបិ ធម្មា "រូបំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ, ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតី"តិ តណ្ហាវត្ថុភាវតោ បិយរូបសាតរូបភាវេន វុត្តា។ ចក្ខាទីនិ បន យុត្តិតោ អត្តភាវបញ្ញត្តិយា អភាវតោ "មម ចក្ខុ មម សោត"ន្តិអាទិនា អធិកសិនេហវត្ថុភាវេន ចក្ខាទយោ សាតិសយំ បិយរូបំ សាតរូបន្តិ និទ្ទេសំ អរហន្តីតិ ទស្សេតុំ "បិយរូបំ សាតរូបន្តិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឆយិមានិ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ អនិច្ចានី"ន្តិ វុត្តំ។

ឱរម្ភាគិយានន្តិ ឯត្ថ ឱរំ វុច្ចតិ កាមធាតុ, តប្បរិយាបន្នា ឱរម្ភាគា, បច្ចយភាវេន តេសំ ហិតាតិ ឱរម្ភាគិយា។ យស្ស សំវិជ្ជន្តិ, តំ បុគ្គលំ វដ្ដស្មិំ សំយោជេន្តិ ពន្ធន្តីតិ សំយោជនានិ។ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសកាមរាគព្យាបាទានំ ឯតំ អធិវចនំ។ តេ ហិ កាមភវូបគានំ សត្តានំ បច្ចយា ហុត្វា រូបារូបធាតុតោ ហេដ្ឋាភាវេន និហីនភាវេន ឱរម្ភាគភូតេន កាមភវេន សត្តេ សំយោជេន្តិ។ ឯតេនេវ តេសំ ហេដ្ឋាភាគសង្គហិតតា ទីបិតាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឃ្លាយិកយត្តិតោ, ភិក្ខវេ, តោផ្ទុបិយាសវស្សតំ អនិច្ចតន្តិ កាយតិ ឯតស្មាតិ កយំ, ឃ្លាយិ ឯវ កយន្តិ ឃ្លាយិកយំ។ គណ្ឋនដ្ឋេន គោចរា, វេទ ចិត្តស្ស សរីរស្ស ច អភិប្បមទ្ទនបវេធតុប្បាទនេន ធញ្ញំ អាយាសនដ្ឋេន ឧបាយាសោ។

ឯត្ថ ច អនេកាការំ បវត្តិត្វា អត្តនោ សមវេតំ សត្តំ អជ្ឈោត្ថរិត្វា ឋិតំ ឧក្កិលិត្វា អគត្វា អនយព្យសនាបាទនេន តោផ្ទុបិយាសស្ស ឃ្លាយិសទិសតា ទដ្ឋព្វា។ តថា កាយគណ្ឋំ កិលេសាភិភូតេ សត្តេ ពន្ធតោ ច ឧត្តេត្វា, ឧត្តេត្វា ច ពន្ធតោតិ ឯវំ បកាបិយរូបាទិវិសយមគ្គេ អត្តនិ សំសារេត្វា យថា តតោ ពហិភូតេ គេលូមេ ចិត្តម្បិ ន ឧប្បជ្ជតិ ឯវំ អាវរេត្វា ព្យសនាបាទនេន អាវដ្ដសទិសតា ទដ្ឋព្វា។ យថា

ᨸᨶ ᨣᩉᩁᨠ᩠ᨡᩈᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩁᩉᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᩮᩣᨧᩁᨽᩪᨾᩥᨠᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣᩮᩣᨧᩁᩮ ᨮᩥᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᩈᨾᩣᨿᩣᨿ ᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩮᩁᩅᩁᩪᨸᨴᩔᨶᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨧᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨻᩃᨽᩮᩣᨣᨿᩈᩈᩩᨡᩮᩉᩥᨸᩥ ᩅᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᨿᨻ᩠ᨿᩈᨶᩴ ᩋᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨾᩣᨲᩩᨣᩤᨾᩮᩣᨸᩥ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩁᩉᩥᨲᩴ ᩋᨵᩦᩁᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨠᩩᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩉᩣᩅᨽᩣᩅᩅᩥᩃᩣᩈᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩦᩁᨩᩣᨲᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᩃᩮᩣᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨾᩣᨿᩣᨿ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨧᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩦᩃᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩃᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᨿᨻ᩠ᨿᩈᨶᩴ ᩋᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨾᩣᨲᩩᨣᩤᨾᩔ ᨣᩉᩁᨠ᩠ᨡᩈᩈᨴᩥᩈᨲᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩮᨲᩴ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ, ᨣᩉᩁᨠ᩠ᨡᩈᩮᩣᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩣᨲᩩᨣᩤᨾᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨸᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨡᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᩉ ᩏᨸᨧᩣᩁᩮᨶ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨫᩣᨶᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᩁᩮ”ᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩮᩣᨲᩔ ᨸᨭᩥᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩈᨴᩥᩈᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ, ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩮᩣᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨸᨭᩥᩈᩮᩣᨲᨣᩣᨾᩥᩴ ᨶᩥᨸᩩᨱᩴ, ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩴ ᨴᩩᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩋᨱᩩᩴ;

ᩁᩣᨣᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨴᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨾᩮᩣᨡᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᩋᩣᩅᩩᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪖᪕; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪒᪘᪑; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪑᪗᪒);

ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩔᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩅᩦᩁᩥᨿᩔ᪨ ᨲᩔ ᨠᩣᨿᩣᨿᩣᨾᩣᨴᩥᨠᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩮᩣᨲᩈᨶ᩠ᨲᩁᨱᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨸᩣᨴᩮᩉᩥ ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᨶᨴᩦᩈᩮᩣᨲᩈᨶ᩠ᨲᩁᨱᩅᩣᨿᩣᨾᩔ ᩈᨴᩥᩈᨲᩣ ᨸᩣᨠᨭᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨲᨳᩣ ᨶᨴᩦᩈᩮᩣᨲᩔ ᨲᩦᩁᩮ ᨮᩥᨲᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨠᩣᨿᩣᨴᩥ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨸᩥ ᨳᩃᩴ ᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨸᩁᨲᩦᩁᨽᩪᨲᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩃᩮ ᨮᩥᨲᩔ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩪᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨴᩥᩈᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ… ᨸᩮ… ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᩁᩥᨴᩴ ᩏᨸᨾᩣᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᨶᩴ – ᨶᨴᩦᩈᩮᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩮᩣᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩅᨭ᩠ᨭᩮ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩥᨿᩁᩪᨸᩈᩣᨲᩁᩪᨸᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨳᩃᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ

អភិនិវេសេន, សង្ខារិសាចដ្ឋសកហរក្ខេសា ទេដ្ឋានទេតោ វិយ ទោសុបិយាវបញ្ចកាមគុណមាតុកាមមាគុលេ បទេដ្ឋានមុក្ខិយសំទោយាឌតសមុទ្ទហា, តមត្ថំ យថាក្កមំ វិជិត្វា តស្ស តជីសោតស្ស បទីទេ ជីតោ ធក្ខមា បុរិសោ វិយ សកលំ សំសារាទីនវំ សព្ពញ្ញូ ទោមុញ្ចមុំ យថាក្កមំ វិជិត្វា តណ្ហាសោតស្ស បទីទក្ខេតោ និព្ពានតចទេល ជីតោ សមត្ថចក្ខុ កកថា, តស្ស បុរិសស្ស តស្មិំ តជីយា សោទេតត ចុម្ពយាទេត បុរិសេ អត្តមព្យាយ ទេហធស្ស ទេហធាទីនវស្ស ច អាទិក្ខន្តំ វិយ តណ្ហាសោទេតត ចុម្ពយាតស្ស សព្ពស្ស មហាកទ្ធាយ កកចទេតា តណ្ហាទីនំ តធាទីនវស្ស ច វិការចនា, តស្ស ចចនំ អសង្គហិត្វា អត្ថសោតកាមិនោ តស្ស បុរិសស្ស តស្មិំ ទេហធេ មទេលប្បត្តិមទេលមត្តទក្ខប្បត្តិយោ វិយ កកចទេតា ចចនំ អសមព្ពជិន្នត្តស្ស អបិយុប្បត្តិ, សុការិមំ ទក្ខប្បត្តិ ច, តស្ស បន ចចនំ សង្គហិត្វា ហត្ថេហិ ច បាទេហិ ច ចាយាមករណំ វិយ ទេតត ច ចាយាមេត បទីទំ បត្វា សុទេលត មជ្ឈិមបដិបទាតមម្តំ វិយ កកចទេតា ចចនំ សមព្ពជិន្និត្វា តណ្ហាទីសុ អាទីនវំ បស្សិត្វា តណ្ហាសោតស្ស បដិសោតបញ្ញាធិតេក្ខមូចសេត វីរិយារម្ភោ, អារទ្ធវីរិយស្ស ច ទេតេវ វីរិយារម្ភេត តណ្ហាសោតាតិក្កមេត្ត និព្ពានតីរំ បត្វា អរហត្តផលសមាបត្តិចសេត មថាវុធិ សុលវិហារេទាតិ។

កាថាសុ សហាបិ ទុក្ខេត ឌទេហម្ម ការេមតិ ឍោតមគ្គាធិគមត្ថំ សមឆវិបស្សនាតុយោគំ ករោន្តោ កិក្ខុ យជីបិ ទេវសំ បុព្ពភាគបដិបទា ករិចេត្ត ករិទេត សមព្ពជ្ឈតិ, ត សុទេលត វីវិ ផ្លូតទេតិ បុព្ពភាគកាវតាម ករិលេសាតំ ឋលវកាចទេតា, ពុទ្ធិមាតំ វា អតិក្ខកាចទេតា។ តថា សតិ សហាបិ ទុក្ខេត ឌទេហម្ម ការេម, បជមញ្ញោទេតត ចិក្ខមុទេន្តា តតិមមគ្គេត សមុច្ឆិន្នទេន្តា ករិលេសការេម បឌទេហម្ម។ ឯទេតត ទក្ខបដិបទេ ឍោតមគ្គេ ឧទេស្សតិ។

ទេយាកទេក្ខមំ អាមតិ បត្ធយាទេតាតិ អតាកាមិតំ អរហត្តំ ពុទ្ធទេន្តា អាកង្ខមាទេតា។ អមទេញ្ញត្ថ អធិប្បាទេយា – យជីបិ ឯតរហិ ករិចេត្ត ករិទេត ឍោតបុរិមមគ្គេ អធិកច្ឆាមិ, ឋាទេម បត តិស្សាម ឧបរិ អរហត្តំ អធិកត្វា កតកិច្ចោ បហីតសព្ពទុក្ខោ កវិស្សាមីតិ សហាបិ ទុក្ខេត ឍោតាជីហិ ការេម បឌទេហម្មាតិ។ អថ វា ទេយា កាមវិតក្កពាហុលេ បុក្កុលេ កល្យាណមិត្តស្ស វសេត បព្ពជ្ជំ សីលវិសោធនំ ឍោតាជីនំ បុព្ពភាគបដិបត្តិំ វា បដិបជ្ជទេន្តា ករិចេត្ត ករិទេត អស្សុមុខោ ទោទមាទេតា តំ វិតក្កំ វិក្ខមុទេតិ, តំ សន្ធាយ វុត្តំ “សហាបិ ទុក្ខេត ឌទេហម្ម ការេម”តិ។ ទេសា ហិ ករិចេត្តបិ ការេម បឌហទេន្តា ឍោតំ និព្ពាទេត្វា តំ ឍោតំ បាទកំ កត្វា វិបស្សទេន្តា អគ្គមេត អរហទេត្ត បតិដ្ឋទេហម្ម។ ទេតត វុត្តំ “ទេយាកទេក្ខមំ អាមតិ បត្ធយាទេតា”តិ។

សមុប្បាទេតាតិ វិបស្សនាសហិតាយ មគ្គបញ្ញាយ សមុទេច បាទេតទេន្តា។ សុវិមុត្តវិទេត្តាតិ តស្ស អរិយមគ្គាធិគមស្ស អតន្តរំ ផលវិមុត្តិយា សុដ្ឋុ វិមុត្តវិទេត្តា។ វិមុត្តិយា ផស្សទេម តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ តស្មិំ មគ្គផលាធិគមកាទេល វិមុត្តិំ និព្ពានំ ផស្សទេម ផុសទេម្ម បាបុទេណម្ម អធិកច្ឆម្ម សច្ឆិករទេម្ម។ ឧបទេយាកទេត្ត ហិ “វិមុត្តិយា”តិ ពាធំ សាមិវចនំ។ វិមុត្តិយា វា អារម្មណភូតាយ តត្ថ តត្ថ តំតំផលសមាបត្តិកាទេល អត្តទេតា ផលវិត្តំ ផស្សទេម ផុសទេម្ម បាបុទេណម្ម, និព្ពានទេតាកឆាយ ផលសមាបត្តិយា វិហរទេម្មាតិ អទេត្ថ។ ស ទេវទេគ្គតិ ទេសា ទេវទេសង្ឃទេតត មគ្គញាណទេលត វទេត្តិ សច្ចានិ កវត្វា បដិវិន្ទិត្វា ទេវទេគ្គ។ ទេលាកទេត្តគ្គូតិ លទ្ធទេលាកស្ស បរិយទេត្ត កទេតា។ ទេសសំ សុវិទេញ្ញម្មទេម្ម។

ឆសមសុត្តចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១។ ឆនសុត្តចណ្ណនា

១១០។ ឯកាឆសនេ ឆនេតាតិ កណ្ណត្តស្ស, ឆក្កយត្តស្ស ចា។ ឧប្បជ្ជតិ កាយចិតេក្កា ចាតិ ចត្ថុកាេយសុ អចិតេរាកតាយ តាឌិេស បច្ចេយ កាយបដិសំយុេត្តា ចា ចិតេក្កា ឧប្បជ្ជតិ េឆ, យឌិ ឧប្បជ្ជតិ។ ញាបិឆចិតេក្កា ចា ចិហិសាចិតេក្កា ចាតិ អាឃាតគិយិត្តញាបិឆបដិសំយុេត្តា ចា ចិតេក្កា, េលឌ្ឌុឆណ្ឌាឌីហិ បរចិេហេឆតចេសត ចិហិសាបដិសំយុេត្តា ចា ចិតេក្កា ឧប្បជ្ជតិ េឆតិ សប្ពេត្ថ។ អឆិចាេសតីតិ តំ យថាចុត្តំ កាយចិតេក្កាឌិ យថាបច្ចយំ អត្តេនា ចិេត្តា ឧប្បត្តំ "ត្ថតិបាយំ ចិតេក្កា បាបេកា, ត្ថតិបិ អកុសេលា, ត្ថតិបិ សាចេជ្ជា, េសា ច េលា អត្តញាឌាឆាយបិ សំចត្តតី"តិអាឌិនា តេយត បច្ចេចក្ខណាយ អកាចេតា អឆិចាេសតិ អត្តេនា ចិត្តំ អាេរាេបត្វា ចាេសតិ េឆ។ អឆិចាេសេន្តាេយច ច តប្បជហតិ តឆក្កាឌិប្បហាតចេសត ត បដិគិស្សជ្ជតិ, តេតា ឯច ត ចិេតាេឆតិ អត្តេនា ចិត្តសន្តាតេតា ត តុឆតិ ត គីហេតិ, តថា អចិេតាឆតេតា ត ញត្តីកេរាតិ ត ចិកាតត្តំ កេរាតិ។ អាតាបី បហិតេត្តា យថា េតាសំ អេត្តាបិ តាចសិស្សតិ អត្តយេសា កក្កយត្តយ្យិ ឯចំ កេរាតិ, អយំ បត តថា ត កេរាតីតិ អេត្វា។ តថាភូេតាច ត អតកាចំ កេយតិ អតុ អតុ អកាចំ ត កេយតិ។ ត បជហតិ េឆ, ត ចិេតាេឆតិ េឆតិអាឌិនា េឆ-សឌ្ទំ េយាេជត្វា អេត្វា េចឌិតេព្វា។

ឆេត្តិ ឆេនេត្តា។ ឯចំភូេតាតិ ឯចំ កាយចិតេក្កាឌិបាបចិតេក្កហិ សមក្តីភូេតា។ អតាតាបីអេតាត្តាបីតិ កិេលសាតំ អាតាបតស្ស ចីរិយស្ស អការេចត អតាតាបី, បាបុ(តាសអាតាបតបរិតាបតលក្ខណស្ស ឱត្តប្បស្ស អការេចត អេតាត្តាបី។ សតតំ សមិតត្តិ សព្វកាលំ តិរេន្តរំ។ កុសីេតា ហីតចីរិេយាតិ កុសេលហិ ឆេម្មហិ បរិហាយិត្វា អកុសលបេក្ខ កុច្ឆិតំ សីឆតេតា េកាសជ្ជសមន្នាកេយត ច កុសីេតា, សម្មប្បធាតចីរិយាការេចត ហីតចីរិេយា ចីរិយចិរហិេតាតិ ចុត្តំ កេឌិយតិ។ ឪតស្សាតិ កយតំ ឧបដ្ឋិត្វា តិដ្ឋេតា។ សយេឆរិយាបេឆស្ស ចិេសសេតា េកាសជ្ជបក្ខិកត្តា យថា តំសមក្តីេតា ចិតក្កា សម្ភចត្តិ, តំ ឆេស្សតុំ "ឌាកេរស្សា"តិ ចុត្តំ។

សុក្កបេក្ខ តេច្ចា, កិត្តេច, កិត្ត តាឆិចាេសតីតិ អាេឌ្ឌចីរិយស្សាបិ ចិហេរតា អតាឌិយតិ សំសាេរ ចិរកាលកាចិេតាត តថារូបប្បច្ចយសយាេយាេកត សតិសេម្មាេសត ចា កាយចិតេក្កាឌិ ឧប្បជ្ជតិ េឆ, តំ កិត្ត អត្តេនា ចិត្តំ អាេរាេបត្វា ត ចាេសតិ េឆ, អត្ថេក្តេរ ត ចាេសតិ េឆតិ អេត្វា។ អតឆិចាេសេន្តា កិំ កេរាតីតិ? បជហតិ ឈឌ្ឌតិ។ កិំ កឆចចំ ចិយ បិដេកាត? ត ហិ, អបិច េលា តំ ចិេតាេឆតិ តុឆតិ គីហេតិ។ កិំ ពាលិពឌ្ឌំ ចិយ បេតាេឆត? ត ហិ, អថ េលា តំ ញត្តីកេរាតិ ចិកាតត្តំ កេរាតិ។ យថា េតាសំ អេត្តាបិ តាចសិស្សតិ អត្តយេសា កក្កយត្តយ្យិ, តថា េត កេរាតិ។ កថំ បត េត តថា កេរាតិ? អតកាចំ កេយតិ អតុ អតុ អកាចំ កេយតិ, ចិក្ខម្ភតប្បហាេនត យថា សុចិក្ខម្ភិតា េហាន្តិ តថា េត កេរាតីតិ ចុត្តំ េហាតិ។

ឯចំភូេតាតិអាឌីសុ ឯចំ កាយចិតេក្កាឌីតំ អតឆិចាសេនត សុចិសុទ្ធាសេយា សយាេនា តាយ ច អាសយសម្បត្តិយា តត្ថិយិត្វាយ ច បេយាកសម្បត្តិយា បរិសុទ្ធសីេលា ត្ថត្ថិេយសុ កុត្តទ្វាេរា េភាជេន មត្តញ្ញូ សតិសម្បជេញ្ញត សមន្នាកេតា ឌាករិយំ អតុយុេត្តា

តទង្គាទិវសេន កិលេសានំ អាតាបនលក្ខណេន វីរិយេន សមន្នាគតត្តា អាតាបី, សព្ពសោ បាបុត្រាសេន សមន្នាគតត្តា ឱត្តប្បី សតតំ រត្តិន្ទិវំ, សមិតំ និរន្តរំ សមថវិបស្សនាភាវនានុយោគវសេន ចតុព្ពិធសម្មប្បធានសិទ្ធិយា, អារទ្ធវីរិយោ បហិតត្តោ និព្ពានំ បដិបេសិតចិត្តោតិ វុច្ចតិ កថីយតីតិ អត្ថោ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

គាថាសុ គេហនិស្សិតន្តិ ឯត្ថ គេហវាសីហិ អបរិច្ចត្តត្តា គេហវាសីនំ សភាវត្តា គេហធម្មត្តា វា គេហំ វុច្ចតិ វត្ថុកាមោ។ អថ វា គេហបដិពទ្ធភាវតោ កិលេសកាមានំ និវាសដ្ឋានភាវតោ តំវត្ថុកត្តា វា កាយចិត្តានិ គេហនិស្សិតំ នាម។ កុម្មគ្គំ បដិបន្នោតិ យស្មា អរិយមគ្គស្ស ឧប្បថភាវតោ អភិជ្ឈាទយោ តទេកដ្ឋា ច កុម្មគ្គោ, តស្មា កាយចិត្តានិពាហុលោ បុគ្គលោ កុម្មគ្គំ បដិបន្នោ នាម។ មោហនេយ្យេសុ មុច្ឆិតោតិ មោហសំវត្តនិយេសុ រូបាទីសុ មុច្ឆិតោ សម្មត្តោ អជ្ឈោបន្នោ។ សម្ពោធិន្តិ អរិយមគ្គញាណំ។ ផុដ្ឋុន្តិ ផុសិតុំ បត្តុំ, សោ តាទិសោ មិច្ឆាសង្កប្បគោចរោ អភព្ពោ, ន កទាចិ តំ បាបុណាតីតិ អត្ថោ។

វិតក្កំ សមយិត្វានាតិ យថាវុត្តំ មិច្ឆាវិតក្កំ បដិសង្ខានភាវនាពលេហិ វូបសមេត្វា។ វិតក្កូបសមេ រតោតិ នវន្នម្បិ មហាវិតក្កានំ អច្ចន្តវូបសមភូតេ អរហត្តេ និព្ពានេ ឯវ វា អភិរតោ។ ភព្ពោ សោ តាទិសោតិ សោ យថាវុត្តោ សម្មា បដិបជ្ជមានោ បុគ្គលោ ពុទ្ធកាលេ សមថវិបស្សនាពលេន សព្ពវិតក្កេ យថារហំ តទង្គាទិវសេន វូបសមេត្វា ឋិតោ, វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា មគ្គបដិបាដិយា អរហត្តមគ្គញាណសង្ខាតំ និព្ពានសង្ខាតញ្ច អនុត្តរំ សម្ពោធិំ ផុដ្ឋុំ អធិគន្តុំ ភព្ពោ សមត្ថោតិ។

ឯកាទសមសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. សម្បន្នសីលសុត្តវណ្ណនា

១១១. ទ្វាទសមេ សម្បន្នសីលាតិ ឯត្ថ តិវិធំ សម្បន្នំ បរិបុណ្ណសមង្គិមធុរវសេន។ តេសុ –

“សម្បន្នំ សាលិកេទារំ, សុវា ភុញ្ជន្តិ កោសិយ;

បដិវេទេមិ តេ ព្រហ្មេ, ន នេ វារេតុមុស្សហេ”តិ។ (ជា. ១.១៤.១) –

ឯត្ថ បរិបុណ្ណត្ថោ សម្បន្នសទ្ទោ។ “ឥមិនា បាតិមោក្ខសំវរេន ឧបេតោ ហោតិ សមុបេតោ ឧបគតោ សមុបគតោ សម្បន្នោ សមន្នាគតោ”តិ (វិភ. ៥១១) ឯត្ថ សមង្គិភាវត្ថោ សម្បន្នសទ្ទោ។ “ឥមិស្សា, ភន្តេ, មហាបថវិយា ហេដ្ឋិមតលំ សម្បន្នំ – សេយ្យថាបិ ខុទ្ទមធុំ អនីលកំ, ឯវមស្សាទ”ន្តិ (បារា. ១៧) ឯត្ថ មធុរត្ថោ សម្បន្នសទ្ទោ។ ឥធ បន បរិបុណ្ណត្ថោបិ សមង្គិភាវត្ថោបិ វដ្ដតិ, តស្មា សម្បន្នសីលាតិ បរិបុណ្ណសីលា ហុត្វាតិបិ, សីលសមង្គិនោ ហុត្វាតិបិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

តត្ថ “បរិបុណ្ណសីលា”តិ ញាយិកា អត្ថេន ខេត្តទោសវិគមេន ខេត្តបារិបូរិ វិយ បរិបុណ្ណ នាម ហោតិ។ តេន វុត្តំ “ខេត្តទោសវិគមេន ខេត្តបារិបូរិ វិយ សីលទោសវិគមេន សីលបារិបូរិ វុត្តា”តិ។ “សីលសម្បន្នោ”តិ ញាយិកា បន អត្ថេន សីលេន សមង្គីភូតា សមោធានគតា សមន្នាគតា ហុត្វា វិហរថាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ ទ្វីហិ ការណេហិ សម្បន្នសីលតា ហោតិ សីលវិបត្តិយា អាទីនវទស្សនេន, សីលសម្បត្តិយា អានិសំសទស្សនេន ច។ តទុភយម្បិ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.២០-២១) វុត្តនយេន វេទិតព្ពំ។ តត្ថ “សម្បន្នសីលា”តិ ឯត្តាវតា កិរ ភគវា ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ ឧទ្ទិសិត្វា “បាតិមោក្ខសំវរសំវុតា”តិ ញាយិកា ជេដ្ឋកសីលំ ទស្សេតីតិអាទិកា ឯត្ថ យំ វត្តព្ពំ, តំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។ កិមស្ស វុត្តំ ការណីយត្តំ ឯវំ សម្បន្នសីលានំ វិហរតំ ទុរាតំ កិត្តិ សិយា វុត្តំ កាតព្ពំ, បដិបជ្ជិតព្ពន្តិ វេទិ អត្ថោ។

ឯវំ “សម្បន្នសីលា, ភិក្ខវេ, វិហរថា”តិអាទិនា សម្បាទនូបាយេន សទ្ធិំ សីលសម្បទាយ ភិក្ខូ និយោជេត្វា អនេកប្បការានិសំសានំ កត្វា ទេសេតុំ អារភិត្វា ឋានាតិ យស្មា ឧកប្បការានិសំសានំ បវត្តិតាបិ ភគវតោ ទេសនា អនេកប្បការានិសំសានុ ហោតិ សព្ពសាធារណត្តា, តស្មា តំ ឧកប្បការានិសំសានំ ទស្សេន្តោ “អាកង្ខេយ្យ ចេបិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ”តិអាទិមាហ។

តត្ថ អភិជ្ឈាយតិ ឯតាយាតិ អភិជ្ឈា, បរភណ្ឌាភិជ្ឈាយនលក្ខណស្ស លោភស្សេតំ អធិវចនំ។ ព្យាបជ្ជតិ បូតិភវតិ ចិត្តំ ឯតេនាតិ ព្យាបាទោ, “អនត្ថំ មេ អចរី”តិអាទិនយប្បវត្តស្ស ឯកូនវីសតិអាឃាតវត្ថុវិសយស្ស ទោសស្សេតំ អធិវចនំ។ វុត្តម្បិ “តត្ថ កតមោ កាមច្ឆន្ទោ? យោ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ កាមស្នេហោ កាមបិបាសា កាមបរិឡាហោ កាមមុច្ឆា កាមជ្ឈោសាន”ន្តិ (ធ. ស. ១១៥៩), តថា “លោភោ លុព្ភនា លុព្ភិតត្តំ សារាគោ សារជ្ជនា សារជ្ជិតត្តំ អភិជ្ឈា លោភោ អកុសលមូល”ន្តិអាទិកា (ធ. ស. ៣៩១), “ទោសោ ទុស្សនា ទុស្សិតត្តំ ព្យាបត្តិ ព្យាបជ្ជនា ព្យាបជ្ជិតត្តំ វិរោធោ បដិវិរោធោ ចណ្ឌិក្កំ អសុរោបោ អនត្តមនតា ចិត្តស្សា”តិអាទិកា (ធ. ស. ៤១៨, ១២៣៧) ច វិត្ថារោ វេទិតព្ពោ។ វិគតា ហោតីតិ អយម្បិ អភិជ្ឈា, អយម្បិ ព្យាបាទោ វិគតោ ហោតិ អបគតោ, បហីនោ ហោតីតិ អត្ថោ។ វុត្តាវតា កាមច្ឆន្ទនីវរណស្ស ច ព្យាបាទនីវរណស្ស ច បហានំ ទស្សិតំ ហោតិ។

ថិនមិទ្ធន្តិ ថិនញ្ច មិទ្ធញ្ច ថិនមិទ្ធំ។ តត្ថ ចិត្តស្ស អកម្មញ្ញតា ថិនំ, អាលសិយស្សេតំ អធិវចនំ, វេទនាទីនំ តិណ្ណំ ខន្ធានំ អកម្មញ្ញតា មិទ្ធំ, បចលាយិកាភាវស្សេតំ អធិវចនំ។ វុត្តម្បិ “តត្ថ កតមំ ថិនំ? យា ចិត្តស្ស អកល្លតា អកម្មញ្ញតា ឱលីយនា សល្លីយនា។ តត្ថ កតមំ មិទ្ធំ? យា កាយស្ស អកល្លតា អកម្មញ្ញតា ឱនាហោ បរិយោនាហោ”តិអាទិកា (ធ. ស. ១១៦២-១១៦៣) វិត្ថារោ វេទិតព្ពោ។

ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចន្តិ ឧទ្ធច្ចញ្ច កុក្កុច្ចញ្ច ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ។ តត្ថ ឧទ្ធច្ចំ នាម ចិត្តស្ស ឧទ្ធតាការោ, កុក្កុច្ចំ នាម អកតកល្យាណស្ស កតបាបស្ស តប្បច្ចយា វិប្បដិសារោ។ វុត្តម្បិ “តត្ថ កតមំ ឧទ្ធច្ចំ? យំ ចិត្តស្ស ឧទ្ធច្ចំ អវូបសមោ ចេតសោ វិក្ខេបោ ភន្តត្តំ ចិត្តស្សា”តិអាទិកា (ធ. ស. ១១៦៥) វិត្ថារោ “អកតំ វត មេ កល្យាណំ, អកតំ កុសលំ, អកតំ ភីរុត្តាណំ; កតំ បាបំ, កតំ លុទ្ទំ, កតំ កិព្ពិស”ន្តិអាទិកា (ម. និ. ៣.២៤៨; នេត្តិ. ១២០) បវត្តិអាការោ វេទិតព្ពោ។

វិចិកិច្ឆាតិ អដ្ឋានេសុ សំសយោ។ តស្សា “សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ, នាធិមុច្ចតិ ន សម្បសីទតី”តិអាទិនា (វិភ. ៩១៥), “តត្ថ កតមា វិចិកិច្ឆា? យា កង្ខា កង្ខាយនា កង្ខាយិតត្តំ វិមតិ វិចិកិច្ឆា ទ្វេឡ្ហកំ ទ្វេធាបថោ សំសយោ អនេកំសគ្គាហោ អាសប្បនា បរិសប្បនា អបរិយោគាហនា ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស មនោវិលេខោ”តិអាទិនា (ធ. ស. ១០០៨) ច នយេន វិត្ថារោ វេទិតព្ពោ។

ឯត្ថ ច អភិជ្ឈាព្យាបាទាទីនំ វិគមវចនេន ច បហានវចនេន ច តេសំ វិក្ខម្ភនមេវ វេទិតព្ពំ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ –

“យោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន ចេតសា វិហរតិ, អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធេតិ។ ព្យាបាទបទោសំ បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ, ព្យាបាទបទោសា ចិត្តំ បរិសោធេតិ។ ថិនមិទ្ធំ បហាយ វិគតថិនមិទ្ធោ វិហរតិ អាលោកសញ្ញី សតោ សម្បជានោ, ថិនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធេតិ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ វូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធេតិ។ វិចិកិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ វិហរតិ អកថំកថី កុសលេសុ ធម្មេសុ, វិចិកិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធេតី”តិ (វិភ. ៥០៨)។

តត្ថ យថា នីវរណានំ បហានំ ហោតិ, តំ វេទិតព្ពំ។ កថញ្ច តេសំ បហានំ ហោតិ? កាមច្ឆន្ទស្ស តាវ អសុភនិមិត្តេ យោនិសោមនសិការេន បហានំ ហោតិ, សុភនិមិត្តេ អយោនិសោមនសិការេន ឧប្បត្តិ។ តេនាហ ភគវា –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សុភនិមិត្តំ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយា”តិ (សំ. និ. ៥.២៣២)។

ឥតិ សុភនិមិត្តេ អយោនិសោមនសិការេន ឧប្បជ្ជន្តស្ស កាមច្ឆន្ទស្ស តប្បដិបក្ខតោ អសុភនិមិត្តេ យោនិសោមនសិការេន បហានំ ហោតិ។ តត្ថ អសុភនិមិត្តំ នាម អសុភម្បិ អសុភារម្មណម្បិ, យោនិសោមនសិការោ នាម ឧបាយមនសិការោ, បថមនសិការោ, អនិច្ចេ អនិច្ចន្តិ វា, ទុក្ខេ ទុក្ខន្តិ វា, អនត្តនិ អនត្តាតិ វា, អសុភេ អសុភន្តិ វា មនសិការោ។ តំ តត្ថ ពហុលំ បវត្តយតោ កាមច្ឆន្ទោ បហីយតិ។ តេនាហ ភគវា –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អសុភនិមិត្តំ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស អនុប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា កាមច្ឆន្ទស្ស បហានាយា”តិ (សំ. និ. ៥.២៣២)។

អបិច ឆ ធម្មា កាមច្ឆន្ទស្ស បហានាយ សំវត្តន្តិ – អសុភនិមិត្តស្ស ឧគ្គហោ, អសុភភាវនានុយោគោ, ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា, ភោជនេ មត្តញ្ញុតា, កល្យាណមិត្តតា, សប្បាយកថាតិ។ ទសវិធញ្ហិ អសុភនិមិត្តំ ឧគ្គណ្ហន្តស្សាបិ កាមច្ឆន្ទោ បហីយតិ, ភាវេន្តស្សាបិ, ឥន្ទ្រិយេសុ បិហិតទ្វារស្សាបិ, ចតុន្នំ បញ្ចន្នំ អាលោបានំ ឱកាសេ សតិ ឧទកំ បិវិត្វា យាបនសីលតាយ ភោជនេ មត្តញ្ញុនោបិ។ តេន វុត្តំ –

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩌᩃᩮᩣᨸᩮ, ᩋᨽᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᨸᩥᩅᩮ;

ᩋᩃᩴ ᨹᩣᩈᩩᩅᩥᩉᩣᩁᩣᨿ, ᨸᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨳᩮᩁᨣᩣ᪨ ᪙᪘᪓);

ᩋᩈᩩᨽᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᨲᩥᩔᨲ᩠ᨳᩮᩁᩈᨴᩥᩈᩮ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩔᨸᩥ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ, ᨮᩣᨶᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩈᩋᩈᩩᨽᨶᩥᩔᩥᨲᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᨳᩣᨿᨸᩥ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨸᨭᩥᨥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᨥᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨭᩥᨥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨸᨭᩥᨥᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨭᩥᨥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩑᩅ᪨ ᨲᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᨭᩥᨥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ – ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ ᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪒)᪨

ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨸᨶ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶᩔ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨸᩥ ᩏᨸᨧᩣᩁᩮᩣᨸᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, “ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᩅ᪨ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣᩅ᪨ ᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪒)᪨

ᩋᨸᩥᨧ ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ – ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨶᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᩣᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᨻᩉᩩᩃᨲᩣ, ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᨳᩣᨲᩥ᪨ ᩒᨵᩥᩈᨠᩣᨶᩮᩣᨵᩥᩈᨠᨴᩥᩈᩣᨹᩁᨱᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩅᩈᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩔᨸᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ, ᩒᨵᩥᩈᩮᩣ ᩋᨶᩮᩣᨵᩥᩈᩮᩣ ᨴᩥᩈᩣᨹᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩔᨸᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ, “ᨲ᩠ᩅᩴ ᩑᨲᩔ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩥᩔᩈᩥ, ᨠᩥᨾᩔ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᩈᩥ ᨶᨶᩩ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩌᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶᩮᩅ ᨣᨾᩥᩔᩈᩥ, ᨸᩁᩔ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩦᨲᨧ᩠ᨧᩥᨲᨦ᩠ᨣᩣᩁᨲᨲ᩠ᨲᩋᨿᩈᩃᩣᨠᨣᩪᨳᩣᨴᩦᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩴ ᨸᩉᩁᩥᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩈᩮᩣᨸᩥ ᨲᩅ ᨠᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᩈᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᨲᩥ ᩑᩈ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩌᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶᩮᩅ ᨣᨾᩥᩔᨲᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨸᩉᩮᨱᨠᩴ ᩅᩥᨿ, ᨸᨭᩥᩅᩣᨲᩴ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩁᨩᩮᩣᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩥᨿ ᨧ ᩑᨲᩔᩮᩅ ᩑᩈ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᨸᨲᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᨸᩁᩔ ᨧᩣᨲᩥ ᩏᨽᨿᩮᩈᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨸᩥ, ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᩮ ᨮᩥᨲᩔᨸᩥ, ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩈᨴᩥᩈᩮ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨶᩣᩁᨲᩮ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ, ᨮᩣᨶᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᩔᩥᨲᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᨳᩣᨿᨸᩥ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ອຣຕິອາທີສຸ ອເຍານິເສາມນສິກາເຣນ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ອຸປ຺ປາເທາ ເຫາຕິ. ອຣຕິ ນາມ ອຸກ຺ກຓ຺ຐິຕຕາ, ຕນ຺ທີ ນາມ ກາຍາລສິຍໍ, ວິຊມ຺ຠິຕາ ນາມ ກາຍວິນມນາ, ພຕ຺ຕສມ຺ມເທາ ນາມ ພຕ຺ຕມຸຉ຺ຉາ ພຕ຺ຕປຣິຬາເຫາ, ເຈຕເສາ ລີນຕ຺ຕໍ ນາມ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ລີນາກາເຣາ. ອິເມສຸ ອຣຕິອາທີສຸ ອເຍານິເສາມນສິກາຣໍ ພຫຸລໍ ປວຕ຺ຕຍເຕາ ຖີນມິທ຺ຘໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ເຕນາຫ ພຄວາ –

“ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ອຣຕິ ຕນ຺ທີ ວິຊມ຺ຠິຕາ ພຕ຺ຕສມ຺ມເທາ ເຈຕເສາ ລີນຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ອເຍານິເສາມນສິກາຣພຫຸລີກາເຣາ – ອຍມາຫາເຣາ ອນຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ອຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ພິຍ຺ເຍາພາວາຍ ເວປຸລ຺ລາຍາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ອາຣພ຺ຠຘາຕຸອາທີສຸ ປນ ເຍານິເສາມນສິກາເຣນ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ປຫານໍ ເຫາຕິ. ອາຣພ຺ຠຘາຕຸ ນາມ ປຐມາຣມ຺ຠວີຣິຍໍ, ນິກ຺ກມຘາຕຸ ນາມ ເກາສຊ຺ຊເຕາ ນິກ຺ຂນ຺ຕຕ຺ຕາ ຕເຕາ ພລວຕຣາ, ປຣກ຺ກມຘາຕຸ ນາມ ປຣໍ ປຣໍ ຐານໍ ອກ຺ກມນເຕາ ຕເຕາປິ ພລວຕຣາ. ອິມສ຺ມິໍ ຕິປ຺ປເພເທ ວີຣິເຍ ເຍານິເສາມນສິກາຣໍ ພຫຸລໍ ປວຕ຺ຕຍເຕາ ຖີນມິທ຺ຘ໌ ປຫີຍຕິ. ເຕນາຫ –

“ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ອາຣພ຺ຠຘາຕຸ, ນິກ຺ກມຘາຕຸ, ປຣກ຺ກມຘາຕຸ. ຕຕ຺ຖ ເຍານິເສາມນສິກາຣພຫຸລີກາເຣາ – ອຍມາຫາເຣາ ອນຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ອນຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ປຫານາຍາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ອປິຈ ຉ ຘມ຺ມາ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕິ, ອຕິເພາຊເນ ນິມິຕ຺ຕຄ຺ຄາເຫາ – ອິຣິຍາປຖສມ຺ປຣິວຕ຺ຕນຕາ, ອາເລາກສຎ຺ຎາມນສິກາເຣາ, ອພ຺ເພາກາສວາເສາ, ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕຕາ, ສປ຺ປາຍກຖາຕິ . ອາຫຣຫຕ຺ຖກພຸຕ຺ຕວມິຕກຕຕ຺ຣວຏ຺ຏກອລໍສາຏກກາກມາສກເພາຊນໍ ພຸຎ຺ຊິຕ຺ວາ ຣຕ຺ຕິຏ຺ຐານທິວາຏ຺ຐາເນ ນິສິນ຺ນສ຺ສ ຫິ ສມຓຘມ຺ມໍ ກເຣາເຕາ ຖີນມິທ຺ຘໍ ມຫາຫຕ຺ຖີ ວິຍ ເອາຕ຺ຖຣນ຺ຕໍ ອາຄຈ຺ຉຕິ, ຈຕຸປຎ຺ຈອາເລາປໂອກາສໍ ປນ ຐເປຕ຺ວາ ປານີຍໍ ປິວິຕ຺ວາ ຍາປນສີລສ຺ສ ພິກ຺ຂຸເນາ ຕໍ ນ ເຫາຕິ. ເອວໍ ອຕິເພາຊເນ ນິມິຕ຺ຕໍ ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ສປິ ຖີນມິທ຺ຘ໌ ປຫີຍຕິ. ຍສ຺ມິໍ ອິຣິຍາປເຖ ຖີນມິທ຺ຘ໌ ເອາກ຺ກມຕິ, ຕເຕາ ອຎ຺ຎໍ ປຣິວຕ຺ເຕນ຺ຕສ຺ສປິ, ຣຕ຺ຕິໍ ຈນ຺ທາເລາກໍ ທີປາເລາກໍ ອຸກ຺ກາເລາກໍ ທິວາ ສູຣິຍາເລາກໍ ມນສິກເຣານ຺ຕສ຺ສປິ, ອພ຺ເພາກາເສ ວສນ຺ຕສ຺ສປິ ມຫາກສ຺ສປຕ຺ເຖຣສທິເສ ວິຄຕຖີນມິທ຺ເຘ ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ເຕ ເສວນ຺ຕສ຺ສປິ ຖີນມິທ຺ຘໍ ປຫີຍຕິ, ຐານນິສຊ຺ຊາທີສຸ ຘຸຕງ຺ຄນິສ຺ສິຕສປ຺ປາຍກຖາຍປິ ປຫີຍຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ “ຉ ຘມ຺ມາ ຖີນມິທ຺ຘສ຺ສ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕີ”ຕິ.

ເຈຕເສາ ອວູປສເມ ອເຍານິເສາມນສິກາເຣນ ອຸທ຺ຘຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ອຸປ຺ປາເທາ ເຫາຕິ. ອວູປສເມາ ນາມ ອວູປສນ຺ຕາກາເຣາ, ອຕ຺ຖເຕາ ຕໍ ອຸທ຺ຘຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈເມວ. ຕຕ຺ຖ ອເຍານິເສາມນສິກາຣໍ ພຫຸລໍ ປວຕ຺ຕຍເຕາ ອຸທ຺ຘຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ເຕນາຫ –

“ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ເຈຕເສາ ອວູປສເມາ. ຕຕ຺ຖ ອເຍານິເສາມນສິກາຣພຫຸລີກາເຣາ – ອຍມາຫາເຣາ ອນຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ອຸທ຺ຘ຺ຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ອຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ອຸທ຺ຘ຺ຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ພິຍ຺ເຍາພາວາຍ ເວປຸລ຺ລາຍາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ວູປສເມ ປນ ເຈຕໂສ ໂຍນິໂສມນສິກາເຣນ ຕສ຺ສ ປຫານໍ ໂຫຕີ. ຍຖາຫ –

"ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ເຈຕໂສ ວູປສໂມ. ຕຕ຺ຖ ໂຍນິໂສມນສິກາຣພຫຸລີກາໂຣ – ອຍມາຫາໂຣ ອນຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ອຸທ຺ທັຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ອນຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ອຸທ຺ທັຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ປຫານາຍາ"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ອປິຈ ຉ ທມ຺ມາ ອຸທ຺ທັຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕິ – ພຫຸສ຺ສຸຕຕາ, ປຣິປຸຈ຺ຉກຕາ, ວິນເຍ ປກຕັນ຺ຍຸຕາ, ວຸທ຺ທເສວິຕາ, ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕຕາ, ສປ຺ປາຍກຖາຕິ. ພາຫຸສັຈ຺ເຈນປິ ຫິ ເອກໍ ວາ ເທ຺ວ ວາ ຕີຓິ ວາ ຈຕ຺ຕາຣິ ວາ ປັຍ຺ຈ ວາ ນິກາເຍ ປາຬິວເສນ ຈ ອຕ຺ຖວເສນ ຈ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ສປິ ອຸທ຺ທັຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ ປຫີຍຕິ, ກປ຺ປິຍາກປ຺ປິຍປຣິປຸຈ຺ຉາພຫຸລສ຺ສປິ, ວິນຍປັນ຺ຍຕ຺ຕິຍໍ ຈິຓ຺ຓວສີພາວຕາຍ ປກຕັນ຺ຍຸໂນປິ, ວຸທ຺ເທ ມຫລ຺ລກເຖເຣ ອຸປສັງ຺ກມນ຺ຕສ຺ສປິ, ອຸປາລິເຖ຺ຣສທິເສ ວິນຍທເຣ ກລ຺ຍາຓມິເຕ຺ຕ ເສວນ຺ຕສ຺ສປິ ອຸທ຺ທັຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ ປຫີຍຕິ, ຖານນິສັຊ຺ຊາທີສຸ ກປ຺ປິຍາກປ຺ປິຍນິສ຺ສິຕສປ຺ປາຍກຖາຍປິ ປຫີຍຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ "ຉ ທມ຺ມາ ອຸທ຺ທັຈ຺ຈກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕີ"ຕິ.

ວິຈິກິຈ຺ຉາຕ຺ຖານິເຍສຸ ທມ຺ເມສຸ ອໂຍນິໂສມນສິກາເຣນ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ອຸປ຺ປາໂທ ໂຫຕີ. ວິຈິກິຈ຺ຉາຕ຺ຖານິຍາ ທມ຺ມາ ນາມ ປຸນປ຺ປຸນໍ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ກາຣນຕ຺ຕາ ວິຈິກິຈ຺ຉາວ. ຕຕ຺ຖ ອໂຍນິໂສມນສິກາຣໍ ພຫຸລໍ ປວຕ຺ຕຍໂຕ ວິຈິກິຈ຺ຉາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ. ຍຖາຫ –

"ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ວິຈິກິຈ຺ຉາຕ຺ຖານິຍາ ທມ຺ມາ. ຕຕ຺ຖ ອໂຍນິໂສມນສິກາຣພຫຸລີກາໂຣ – ອຍມາຫາໂຣ ອນຸປ຺ປນ຺ນາຍ ວາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ອຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນາຍ ວາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ພິຍ຺ໂຍພາວາຍ ເວປຸລ຺ລາຍາ"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ກຸສລາທິທມ຺ເມສຸ ປນ ໂຍນິໂສມນສິກາເຣນ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ປຫານໍ ໂຫຕີ. ຍຖາຫ –

"ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ກຸສລາກຸສລາ ທມ຺ມາ, ສາວັຊ຺ຊານວັຊ຺ຊາ ທມ຺ມາ, ເສວິຕັພ຺ພາເສວິຕັພ຺ພາ ທມ຺ມາ, ຫີນປຓີຕາ ທມ຺ມາ, ກຓ຺ຫສຸກ຺ກສປ຺ປຕິພາຄາ ທມ຺ມາ. ຕຕ຺ຖ ໂຍນິໂສມນສິກາຣພຫຸລີກາໂຣ ອຍມາຫາໂຣ ອນຸປ຺ປນ຺ນາຍ ວາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ອນຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນາຍ ວາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ປຫານາຍາ"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ອປິຈ ຉ ທມ຺ມາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕິ ພຫຸສ຺ສຸຕຕາ, ປຣິປຸຈ຺ຉກຕາ, ວິນເຍ ປກຕັນ຺ຍຸຕາ, ອທິໂມກ຺ຂພຫຸລຕາ, ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕຕາ, ສປ຺ປາຍກຖາຕິ. ພາຫຸສັຈ຺ເຈນປິ ຫິ ເອກໍ ວາ...ເປ... ປັຍ຺ຈ ວາ ນິກາເຍ ປາຬິວເສນ ຈ ອຕ຺ຖວເສນ ຈ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ສປິ ວິຈິກິຈ຺ຉາ ປຫີຍຕິ, ຕີຓິ ຣຕນານິ ອາຣພ຺ພ ກຸສລາທິທມ຺ເມ ປຣິປຸຈ຺ຉາພຫຸລສ຺ສປິ, ວິນເຍ ຈິຓ຺ຓວສີພາວສ຺ສປິ, ຕີສຸ ຣຕເນສຸ ໂອກປ຺ປນິຍສທ຺ທາສັງ຺ຂາຕອທິໂມກ຺ຂພຫຸລສ຺ສປິ, ສທ຺ທາທິມຸເຕ຺ຕ ວກ຺ກລິເຖ຺ຣສທິເສ ກລ຺ຍາຓມິເຕ຺ຕ ເສວນ຺ຕສ຺ສປິ ວິຈິກິຈ຺ຉາ ປຫີຍຕິ, ຖານນິສັຊ຺ຊາທີສຸ ຕິຓ຺ຓໍ ຣຕນານໍ ຄຸຓນິສ຺ສິຕສປ຺ປາຍກຖາຍປິ ປຫີຍຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ "ຉ ທມ຺ມາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕີ"ຕິ.

ឯត្ថ ច យថាវុត្តេហិ តេហិ តេហិ ឆព្ពិធេហិ វិក្ខម្ភនេន បហីនានំ ឥមេសំ នីវរណានំ កាមច្ឆន្ទនីវរណស្ស តាវ អរហត្តមគ្គេន អច្ចន្តប្បហានំ ហោតិ, តថា ថិនមិទ្ធនីវរណស្ស ឧទ្ធច្ចនីវរណស្ស ច ព្យាបាទនីវរណស្ស បន កុក្កុច្ចនីវរណស្ស ច អនាគាមិមគ្គេន, វិចិកិច្ឆានីវរណស្ស សោតាបត្តិមគ្គេន អច្ចន្តប្បហានំ ហោតិ។ តស្មា តេសំ តថា បហានាយ ឧបការធម្មេ ទស្សេតុំ “អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយ”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។ ឥទមេវ ច វា យថាវុត្តំ អភិជ្ឈាទីនំ នីវរណានំ បហានំ, យស្មា ហីនវីរិយតាយ កុសីតេន, អនុបដ្ឋិតស្សតិតាយ មុដ្ឋស្សតិនា, អប្បដិប្បស្សទ្ធទរថតាយ សារទ្ធកាយេន, អសមាហិតតាយ វិក្ខិត្តចិត្តេន ន កទាចិបិ តេ សក្កា និត្ថរេតុំ, បគេវ ឃាតេតុំ, តស្មា យថា បដិបន្នស្ស សោ អភិជ្ឈាទីនំ វិគមោ បហានំ សម្ភវតិ, តំ ទស្សេតុំ “អារទ្ធំ ហោតិ វីរិយ”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។ តស្សត្ថោ – តេសំ នីវរណានំ បហានាយ សព្ពសម្បិ វា និក្កិលេសធម្មានំ សមុដ្ឋិតត្តាយ វីរិយំ អារទ្ធំ ហោតិ, បគ្គហិតំ អសិថិលប្បវត្តន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ អារទ្ធត្តា ឯវ ច អត្តនោ សន្តានស្ស អនាបន្នតោ អសល្លីនំ។

ឧបដ្ឋិតា សតិ អសម្មុដ្ឋាតិ ន កេវលញ្ច វីរិយមេវ, សតិបិ អារម្មណាភិមុខភាវេន ឧបដ្ឋិតា ហោតិ, តថា ឧបដ្ឋិតត្តា ឯវ ច ចិរកតចិរភាសិតានំ សរណសមត្ថតាយ អសម្មុដ្ឋា។ បស្សទ្ធោតិ កាយចិត្តទរថប្បស្សម្ភនេន កាយោបិស្ស បស្សទ្ធោ ហោតិ។ តត្ថ យស្មា នាមកាយេ បស្សទ្ធេ រូបកាយោបិ បស្សទ្ធោ ឯវ ហោតិ, តស្មា “នាមកាយោ រូបកាយោ”តិ អវិសេសេត្វា “បស្សទ្ធោ កាយោ”តិ វុត្តំ។ អសារទ្ធោតិ សោ ច បស្សទ្ធត្តា ឯវ អសារទ្ធោ, វិគតទរថោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកគ្គន្តិ ចិត្តម្បិស្ស សម្មា អាហិតំ សុដ្ឋុ ឋបិតំ អប្បិតំ វិយ ហោតិ, សមាហិតត្តា ឯវ ច ឯកគ្គំ អចលំ និប្ផន្ទន្តិ។

ឯត្តាវតា ឈានស្ស បុព្ពភាគបដិបទា កថិតា។ តេនេវាហ –

“ចរម្បិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឯវំភូតោ អាតាបី ឱត្តាបី សតតំ សមិតំ អារទ្ធវីរិយោ បហិតត្តោតិ វុច្ចតី”តិ (ឥតិវុ. ១១០)។

តស្សត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោ ឯវ។

គាថាសុ យតំ ចរេតិ យតមានោ ចរេយ្យ, ចង្កមនាទិវសេន គមនំ កប្បេន្តោបិ “អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតី”តិអាទិនា (សំ. និ. ៥.៦៥១-៦៦៣; វិភ. ៣៩០) នយេន វុត្តសម្មប្បធានវីរិយវសេន យតន្តោ ឃដេន្តោ វាយមន្តោ យថា អកុសលា ធម្មា បហីយន្តិ, កុសលា ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ, ឯវំ គមនំ កប្បេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ កេចិ បន “យត”ន្តិ ឯតស្ស និយតោតិ អត្ថំ វទន្តិ។ តិដ្ឋេតិ តិដ្ឋេយ្យ ឋានំ កប្បេយ្យ។ អច្ឆេតិ និសីទេយ្យ។ សយេតិ និបជ្ជេយ្យ។ យតមេតំ បសារយេតិ ឯតំ បសារេតព្ពំ ហត្ថបាទាទិំ យតំ យតមានោ យថាវុត្តវីរិយសមង្គីយេវ ហុត្វា បសារេយ្យ, សព្ពត្ថ បមាទំ វិជហេយ្យាតិ អធិប្បាយោ។

ឥទានិ យថា បដិបជ្ជន្តោ យតំ យតមានោ នាម ហោតិ, តំ បដិបទំ ទស្សេតុំ “ឧទ្ធ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឧទ្ធន្តិ ឧបរិ។ តិរិយន្តិ តិរិយតោ,

បុរត្ថិមទិសាទិវសេន សមន្តតោ ទិសាភាគេសូតិ អត្ថោ។ អបិហិតន្តិ ហេដ្ឋា។ យាវតា ឧភតោ គតីតិ យត្តកា សត្តសង្ខារភេទស្ស លោកស្ស បវត្តិ, តត្ថ សព្ពត្ថាតិ អត្ថោ។ ឯត្តាវតា អនវសេសតោ សម្មសនញាណស្ស វិសយំ សង្គហេត្វា ទស្សេតិ។ សមវេក្ខតាតិ សម្មា ហេតុនា ញាណេន អវេក្ខតា, អភិញ្ញាទិវសេន វិបស្សកោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ធម្មានន្តិ សព្ពញ្ញានំ។ ខន្ធានន្តិ រូបាទីនំ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ។ ឧទយព្ពយន្តិ ឧទយញ្ច វយញ្ច។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ឧបរិ តិរិយំ អធោតិ តិសង្គហេ សព្ពស្មិំ លោកេ អតីតាទិភេទភិន្នានំ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធសង្ខាតានំ សព្ពេសំ រូបារូបធម្មានំ អតីតាទិសម្មសនាទិកេន ឧទយព្ពយញាណាលោកេន បញ្ចវីសតិយា អាការេហិ ឧទយំ, បញ្ចវីសតិយា អាការេហិ វយញ្ច សមវេក្ខតា សមនុបស្សិតា ភវេយ្យាតិ។

ចេតោសមថសាមីចិន្តិ ចិត្តសំកិលេសានំ អច្ចន្តូបសមតោ ចេតោសមថសង្ខាតស្ស អរិយមគ្គស្ស អនុច្ឆវិកបដិបទំ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិំ សិក្ខាយានន្តិ បដិបជ្ជមានំ ភាវេន្តំ ញាណបរេយ្យំ និដ្ឋាបេន្តំ។ សទាតិ សព្ពកាលំ, រត្តិញ្ចេវ ទិវា ច។ សតតន្តិ ចតុសម្មប្បធានេន សមន្នាគតាយ សតិយា សតោការី។ សតតំ បហិតត្តោតិ សព្ពកាលំ បហិតត្តោ និព្ពានំ បដិបេសិតត្តោតិ តថាវិធំ កិញ្ចិ ពុទ្ធាទយោ អរិយា អាហុ អាចិក្ខន្តិ កថេន្តិ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

ទ្វាទសមវុត្តចុណ្ណកា និដ្ឋិតា។

១៣។ លោកវុត្តចុណ្ណកា

១១៣។ តេរសមេ លោកោតិ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោ, អត្ថតោ បុរិមំ អរិយសច្ចទ្វយំ ឥធ បន ទុក្ខ អរិយសច្ចំ វេទិតព្ពំ។ ស្វាយំ សត្តលោកោ, សង្ខារលោកោ, ឱកាសលោកោតិ វិភាគតោ សរូបតោ ច ហេដ្ឋា វុត្តាយេវ។ អបិច ខន្ធលោកាទិវសេន ច អនេកវិធោ លោកោ។ យថាហ –

“លោកោតិ ខន្ធលោកោ, ធាតុលោកោ, អាយតនលោកោ, វិបត្តិភវលោកោ, វិបត្តិសម្ភវលោកោ, សម្បត្តិភវលោកោ, សម្បត្តិសម្ភវលោកោ, ឯកោ លោកោ សព្ពេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា, ទ្វេ លោកា នាមញ្ច រូបញ្ច, តយោ លោកា តិស្សោ វេទនា, ចត្តារោ លោកា ចត្តារោ អាហារា, បញ្ច លោកា បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា, ឆ លោកា ឆ អជ្ឈត្តិកានិ អាយតនានិ, សត្ត លោកា សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, អដ្ឋ លោកា អដ្ឋ លោកធម្មា, នវ លោកា នវ សត្តាវាសា, ទស លោកា ទសាយតនានិ, ទ្វាទស លោកា ទ្វាទសាយតនានិ, អដ្ឋារស លោកា អដ្ឋារស ធាតុយោ”តិ (មហានិ។ ៣; ចូឡនិ។ អជិតមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ២)។

ឯវមនេកធា វិភត្តាបិ លោកា បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឯវ សង្គហំ សមោសរណំ គច្ឆន្តិ, ឧបាទានក្ខន្ធា ច ទុក្ខ អរិយសច្ចំ ជាតិបិ ទុក្ខា ...បេ... សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាបិ ទុក្ខាតិ។ តេន វុត្តំ “អត្ថតោ បុរិមំ អរិយសច្ចទ្វយំ, ឥធ បន ទុក្ខ អរិយសច្ចំ វេទិតព្ព”ន្តិ។ តត្រ ច លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋោ អវិសេសេន បញ្ចសុ ខន្ធេសុ សម្ភវតីតិ? សម្ភវតិ។ យំ បន ន លុជ្ជតីតិ គហិតំ, តំ តថា ន ហោតិ, ឯកំសេនេវ

លុជ្ជតិ បលុជ្ជតីតិ ខោ លោកោតិ ឧបាទានក្ខន្ធេស្វេវ លោកសទ្ទោ និរុឡ្ហោតិ វេទិតព្ពោ។ តស្មា លោកោតិ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ឯវ។

យទិបិ តថាគត-សទ្ទស្ស ហេដ្ឋា តថាគតសុត្តេ នានានយេហិ វិត្ថារតោ អត្ថោ វិភត្តោ, តថាបិ បាឡិយា អត្ថសំវណ្ណនាមុខេន អយមត្ថវិភាវនា – អភិសម្ពុទ្ធោតិ “អភិញ្ញាតោ បរិញ្ញាតោ”តិ បុព្ពេ វុត្តវិភាគេន វា អវិសេសតោ តាវ អាសយានុសយចរិយាធិមុត្តិអាទិភេទតោ កុសលាកុសលាទិវិភាគតោ វដ្ដប្បមាណសណ្ឋានាទិភេទតោ, វិសេសតោ វា បន “អយំ សស្សតាសយោ, អយំ ឧច្ឆេទាសយោ”តិអាទិនា “កក្ខឡលក្ខណា បថវីធាតុ, បគ្ឃរណលក្ខណា អាបោធាតូ”តិអាទិនា ច អភិវិសិដ្ឋេន សយម្ភុញាណេន សម្មា អវិបរីតំ យោ យោ អត្ថោ យថា យថា ញាតព្ពោ, តថា តថា ពុទ្ធេន ញាតោ អត្ថបច្ចក្ខោ កតោតិ អភិសម្ពុទ្ធោ។

លោកស្មាតិ យថាវុត្តលោកតោ។ វិសំយុត្តោតិ វិសំសដ្ឋោ, តប្បដិពទ្ធានំ សព្ពេសំ សំយោជនានំ សម្មទេវ សមុច្ឆិន្នត្តា តតោ វិប្បមុត្តោតិ អត្ថោ។ លោកសមុទយោតិ សុត្តន្តនយេន តណ្ហា, អភិធម្មនយេន បន អភិសង្ខារេហិ សទ្ធិំ ទិយឌ្ឍកិលេសសហស្សំ។ បហីនោតិ ពោធិមណ្ឌេ អរហត្តមគ្គញាណេន សមុច្ឆេទប្បហានវសេន សវាសនំ បហីនោ។ លោកនិរោធោតិ និព្ពានំ។ សច្ឆិកតោតិ អត្តបច្ចក្ខោ កតោ។ លោកនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ សីលាទិក្ខន្ធត្តយសង្គហោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។ សោ ហិ លោកនិរោធំ និព្ពានំ គច្ឆតិ អធិគច្ឆតិ, តទត្ថំ អរិយេហិ បដិបជ្ជីយតិ ចាតិ លោកនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ វុច្ចតិ។

ឯត្តាវតា តថានិ អភិសម្ពុទ្ធោ យាថាវតោ គតោតិ តថាគតោតិ អយមត្ថោ ទស្សិតោ ហោតិ។ ចត្តារិ ហិ អរិយសច្ចានិ តថានិ នាម។ យថាហ –

“ចត្តារិមានិ , ភិក្ខវេ, តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ឥទំ ទុក្ខន្តិ, ភិក្ខវេ, តថមេតំ អវិតថមេតំ, អនញ្ញថមេត”ន្តិ (សំ។ និ។ ៥។១០៩០) វិត្ថារោ។

អបិច តថាយ គតោតិ តថាគតោ, តថំ គតោតិ តថាគតោ , គតោតិ ច អវគតោ អតីតោ បត្តោ បដិបន្នោតិ អត្ថោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យស្មា ភគវា សកលលោកំ តីរណបរិញ្ញាយ តថាយ អវិបរីតាយ គតោ អវគតោ, តស្មា លោកោ តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថាគតោ។ លោកសមុទយំ បហានបរិញ្ញាយ តថាយ គតោ អតីតោតិ តថាគតោ។ លោកនិរោធំ សច្ឆិកិរិយាយ តថាយ គតោ បត្តោតិ តថាគតោ។ លោកនិរោធគាមិនិំ បដិបទំ តថំ អវិបរីតំ គតោ បដិបន្នោតិ តថាគតោតិ។ ឯវំ ឥមិស្សា បាឡិយា ភគវតោ តថាគតភាវទីបនវសេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

ឥតិ ភគវា ចតុសច្ចាភិសម្ពោធវសេន អត្តនោ តថាគតភាវំ បកាសេត្វា ឥទានិ តត្ថ ទិដ្ឋាទិអភិសម្ពោធវសេនបិ តំ ទស្សេតុំ “យំ, ភិក្ខវេ”តិអាទិមាហ។ អដ្ឋកថាយំ (អ។ និ។ អដ្ឋ។ ២។៤។២៣) បន “ចតូហិ សច្ចេហិ អត្តនោ ពុទ្ធភាវំ កថេត្វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តំ

តទាកាតបដ្ឋ-ឞុដ្ឋបដ្ឋាតិ អត្ថតោ គិត្តាកាការណាតំ ឥតស្សាតុំ ទុតិត្ថិ៍ តទា ខេច ហិ បរិញ្ញា បចត្តាតិ៍ តត្ថ ងិដ្ឋត្តិ ទូបិយតត៌ ស្វតត្តិ

បង្កាយតត៌ ឞុតត្តិ បត្តា កេហតត្ថតោ កត្ថាយតត៌, ទេវាយតត៌, ខេខាដ្ឋក្ខាយតតគ្នា៍ ចិន្តាតត្តិ ស្វេតក្កាដិនម្ពាទេម្ពាំ បត្ថត្តិ

បរិទេយិត្វា ចា អបរិទេយិត្វា ចា បត្ថា៍ បរិទេយិតត្តិ បត្ថា ចា អបត្ថា ចា បរិទេយិតំ៍ អតុចិនទិតំ ឞគវាតិ ចិតទ្ធូគ អតុបន្តាទិតំ៍ កស្ស

បត អតុចិនទិតំ ឞគវាតិ? វេទនាកស្ស...បេ... វេទនាមតុស្សាយាតិ វប្បត្តគិយំ៍ តត្ថ វេហ ខេនេចហិតិ វេទនេកា, តស្ស វេទនាកស្ស៍

ទេវបទេវុបិ ឲទេវច តទោយា៍

វេទនាកាចនេគគ ខេត្ថ បញ្ចកាយាចនទេទនាក្កហណំ ខេចិតត្ថា, វយាទកាចនេគគ លដ្ឋកាយាចនទេទនាក្កហណំ, វព្រាហ្មកាចនេគគ

ព្រាហ្មកាយិកាដិព្រាហ្មក្កហណំ, វស្សយលាព្រាហ្មហិចនេគគ វាវគស្ស បច្ចត្តិកវយលាព្រាហ្មលាក្កហណាខ្មោច

វយិតបិបនាហិតបិបវយលាព្រាហ្មលាក្កហណាគ្នា, បដាចនេគគ វត្តទេលិកក្កហណំ , វេទនាមតុស្សចនេគគ

វប្បុតិនេចអចទេវវយតុស្សក្កហណំ៍ ឲចទេវត្ថ គឹហិ បនេហិ ខេចយាទព្រាហ្មហិ វង្គិ វត្តទេលិកេកា, ខ្ញុំហិ បដាចទេវគ វត្តទេលិកេកា

កហិតោតិ ខេចិតត្ថា៍

អបរោ តយោ – វេទនាកក្កហណេគ អទ្វបិចនទេទនាទេលិកេកា កហិតោ, វយាទកាចនេគគ លកាយាចនទេទនាទេលិកេកា,

វព្រាហ្មកាចនេគគ ទ្វបីព្រាហ្មទេលិកេកា, វស្សយលាព្រាហ្មលាដិចនេគគ វប្បុតិនេចហិ វហ អចទេវវវត្តទេលិកេកា កហិតោ៍ អបិខេត្ថ

វេទនាកាចនេគគ ទ្វក្កដ្ឋបរិឆ្ឆេទតោ វត្តទេលិកចិវយស្ស គកចទេតា អភិវប្បុដ្ឋគាខេច បកាសិតោ ខេយវេបចំ វិយា “យាទោ តាយ

យហាតុកាខេចា លកាយាចនិស្សទោ ចនេចត្តិ, ព្រាហ្មា បត តទេតាបិ យហាតុកាចតទោ ឥតហិ អង្គុលិហិ ឥវស្ស ចក្កចាឞ្ហអតហេស្សស្ស

អាទេលិកំ ឞទតិ, ទ្វត្តយូឌ្ឍាគវយាបត្តិស្វាំ បដិ៍ វំខេចខេតិ៍ បុទ្ធ ច វយលាព្រាហ្មលា ព្ពង្គិយទេត្តា ដិត្តចក្កកា បទចិត្តចិត្វគា យហាតុកាចា

វំចិដ្ឋត្តិ៍ អយគ្នា វត្តកាទោយា អគទេត្តា អបរិយាទេលា, កិទេបតោវំ វទេត្តាវំយេច ចិវទោយា អគចទេវវទោតា គកចតា អភិវប្បុដ្ឋា”តិ? ខេតវំ

ចិបតិ ចិនទេបទេត្តា គកចា “វេទនាកស្ស ទេលិកស្សា”តិអាដិយាហ៍

េបារាណា បនាហុ – “វេទនាកស្សា”តិ ខេទចតាហិ វង្គិ អចទេវវទេលិកំ បរិយាដិយតិ, “វយាទកស្សា”តិ យាទេគ វង្គិ អចទេវវទេលិកំ,

“វព្រាហ្មកស្សា”តិ ព្រាហ្មហិ វង្គិ អចទេវវទេលិកំ៍ ឲចំ វទេត្តាបិ តិកច្ចុបទេក វទេត្ត គឹស្ស បនេស្ស បក្កិបិត្វា បុគ ខ្ញុំហិ បនេហិ បរិយាដិយទេត្តា

“វស្សយលាព្រាហ្មហិយា បដាយ វេទនាមតុស្សាយា”តិ អាហ៍ ឲចំ បញ្ចហិបិ បនេហិ លគ្គត្តយបរិច្ឆិន្ន វត្តាវទេត្ត បរិយាដិយតិ៍

យស្មា ចំ តទាកេនគ អភិវប្បុដ្ឋត្តិ ព្ពយិតា ព្ពង់ ឥតស្សតិ – យំ អបរិយាលាវស្ស ទេលិកធាតុស្ស ព្ពយស្ស វេទនាកស្ស ទេលិកស្ស “គឹលំ

បឹតក”ត្តិអាដិ ទ្វបិទេម្ពាំ ចក្កុទ្វាទេ អាបាថំ អាកច្ឆតិ, តំ វត្ថា “អយំ វទេត្តា ព្ពយម្ភិ លទេល ព្ពយំ តាយ ទ្វបិទេម្ពាំ ដិឞ្ហា ស្វយទេគា ចា ខ្យុទេគា

ចា ឞជ្ឈុត្តា ចា ខាទេតា”តិ តទាកតស្ស ឲចំ អភិវប្បុដ្ឋំ៍ តទា យំ អបរិយាលាវស្ស ទេលិកធាតុស្ស ព្ពយស្ស វេទនាកស្ស ទេលិកស្ស “ទេភិវទេដ្ឋា

ឞុដិង្គវទេដ្ឋា”តិអាដិ វដ្ឋាទេម្ពាំ ទេវាតទ្វាទេ អាបាថំ អាកច្ឆតិ, “ឞ្វលកទេដ្ឋា តចកទេដ្ឋា”តិអាដិ កន្ធាទេម្ពាំ ឃាតទ្វាទេ អាបាថយាកច្ឆតិ,

“ឞ្វលទេវោ លគ្គទេវោ”តិអាដិ ទេវាទេម្ពាំ ខិច្ឆាទ្វាទេ អាបាថយាកច្ឆតិ , “កក្កឞ្ហអំ ឞុក្ខា”ត្តិអាដិ បចវិធាតុតេដោធាតុចាទេយាធាតុភេទំ

โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ กายทฺวาเร อาปาถมาคจฺฉติ, “อยํ สตฺตา อิมสฺมึ ขเณ อิมํ นาม โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา สุมนา วา ทุมฺมนา วา มชฺฌตฺตา วา ชาตา”ติ สพฺพํ ตํ ตถาคตสฺส เอวํ อภิสมฺพุทฺธํฯ

ตถา ยํ อปริมาณาสุ โลกธาตูสุ อิมสฺส สเทวกสฺส โลกสฺส สุขาทิเภทํ ธมฺมารมฺมณํ มโนทฺวาเร อาปาถมาคจฺฉติ, “อยํ สตฺตา อิมสฺมึ ขเณ อิมํ นาม ธมฺมารมฺมณํ วิชานิตฺวา สุมนา วา ทุมฺมนา วา มชฺฌตฺตา วา ชาตา”ติ สพฺพํ ตํ ตถาคตสฺส เอวํ อภิสมฺพุทฺธํฯ เอวํ ยํ อิมสฺส สเทวกสฺส โลกสฺส ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺญาตํ, ตํ ตถาคเตน อทิฏฺฐํ วา อสุตํ วา อมุตํ วา อวิญฺญาตํ วา นตฺถิฯ อิมสฺส ปน มหาชนสฺส ปริเยสิตฺวา อปฺปตฺตมฺปิ อตฺถิ, อปริเยสิตฺวา อปฺปตฺตมฺปิ อตฺถิ, ปริเยสิตฺวา ปตฺตมฺปิ อตฺถิ, อปริเยสิตฺวา ปตฺตมฺปิ อตฺถิฯ สพฺพมฺปิ ตถาคตสฺส อปฺปตฺตํ นาม นตฺถิ ญาเณน อสจฺฉิกตํฯ ตโต เอว ยํ อปริมาณาสุ โลกธาตูสุ อปริมาณานํ สตฺตานํ จกฺขุทฺวาเร อาปาถมาคจฺฉนฺตํ รูปารมฺมณํ นาม อตฺถิ, ตํ ภควา สพฺพาการโต ชานาติ ปสฺสติฯ เอวํ ชานตา ปสฺสตา จาเนน ตํ อิฏฺฐานิฏฺฐาทิวเสน วา ทิฏฺฐสุตมุตวิญฺญาเตสุ ลพฺภมานกปทวเสน วา “กตมํ ตํ รูปํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ นีลํ ปีตก”นฺติอาทินา (ธ. ส. ๖๑๖) นเยน อเนเกหิ นาเมหิ เตรสหิ วาเรหิ เทฺวปญฺญาสาย นเยหิ วิภชฺชมานํ ตเถว โหติ, วิตถํ นตฺถิฯ เอส นโย โสตทฺวาราทีสุปิ อาปาถมาคจฺฉนฺเตสุ สทฺทาทีสุฯ

ตสฺมา ตถาคโตติ วุจฺจตีติ ยํ ยถา โลเกน คตํ, ตสฺส ตเถว คตตฺตา ตถาคโตติ วุจฺจติฯ ปาฬิยํ ปน “อภิสมฺพุทฺธ”นฺติ วุตฺตํ, ตํ ตถาคตสทฺเทน สมานตฺถํฯ อิมินา ตถาทสฺสิภาวโต ตถาคโตติ อยมตฺโถ ทสฺสิโต โหติฯ วุตฺตญฺเหตํ ภควตา –

“น ตสฺส อทิฏฺฐมิธตฺถิ กิญฺจิ,

อโถ อวิญฺญาตมชานิตพฺพํ;

สพฺพํ อภิญฺญาสิ ยทตฺถิ เนยฺยํ,

ตถาคโต เตน สมนฺตจกฺขู”ติฯ (มหานิ. ๑๕๖; จูฬนิ. โมฆราชมาณวปุจฺฉานิทฺเทส ๘๕; ปฏิ. ม. ๑.๑๒๑);

สุตฺเตปิ วุตฺตํ กถํ –

“ยํ, ภิกฺขเว, สเทวกสฺส โลกสฺส...เป... สเทวมนุสฺสาย ปชาย ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจริตํ มนสา, ตมหํ ชานามิ, ตมหํ อพฺภญฺญาสึ, ตํ ตถาคตสฺส วิทิตํ, ตํ ตถาคโต น อุปฏฺฐาสี”ติ (อ. นิ. ๔.๒๔)ฯ

ឃដ្ឋា, កិក្លទេច, ទត្តិ តឆាកតោ អត្ថត្ថទ៎ សម្មាសម្ពុទ្ធាឌិ អភិសម្ពុទ្ធ្យាឹតិ ឃស្សដ្ឋា ចិរកាលបុណ្ណមរត្តិយំ តឆា អាកតានំអតេត្ថន តឆាកតោ

កកចា ទេវានំយល្ហេ អបរាឌិតបល្លង្កេ តិសិទេត្វា តិណ្ណំ មារានំ មត្ថកំ មទ្ទិត្វា ឧត្តរិតរាភាចតោ អត្ថត្ថទ៎ សម្មាសម្ពុទ្ធាឌិ

អាសចក្ខុឃញាណោលាត សព្ពំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ អធិកច្ឆតិ។ ឃដ្ឋា ទត្តិ អតុបាឌិសេសាយ តិព្ពាតធាតុយា បរិតិព្ពាឃតីតិ ឃស្សដ្ឋា

ចិរកាលបុណ្ណមរត្តិយំ ខេមច កុសិតារាយំ ឧបចត្តនេ មល្លានំ សាលចនេ ឃមកសាលាតមត្តទេ អតុបាឌិសេសាយ តិព្ពាតធាតុយា

បរិតិព្ពាឃតិ។ ឃំ ឧតរិ្ម អត្តទេតិ ព្ពុយានំ ខ្ពិត្វំ ទិសាបាឌិសេសអតុបាឌិសេសតិព្ពាតធាតុំ ទេចមន្ទេហបញ្ចចត្តាលីសចស្សបរិមាណេ កាលេ

បធមទេវានំឃឿ, មជ្ឈិមទេវានំឃឿ, បច្ឆិមទេវានំឃឿ ឃំ សុត្តកេយ្យាឌិប្បភេទំ ធម្មំ ភាសតិ តិទ្ទិសតចនេសត, លបតិ ឧទ្ទិសតចនេសត,

តិទ្ទិសតិ បដិតិទ្ទិសតចនេសត។ សព្ពំ តំ តទេច ទោហាតីតិ តំ ឧត្តត្តទេ ទេសិតំ សព្ពំ សុត្តកេយ្យាឌិតចង្គំ ព្យុទ្ធចនំ អត្ថទោ ព្យញ្ជនទោ ច

អតុបចជ្ជំ អតុតំ អតធិកំ សព្ពាការបរិបុណ្ណំ រាកមតិម្ពុតំ...ទប... ទមាហមតិម្ពុតំ, តត្ថិ តត្ថ ចាលក្កមត្តម្បិ អចក្ខលិតំ, ឧកមុទ្ទិកាយ

លញ្ឆិតំ ចិយ ឧកតាព្យព្ពឃា មិតំ ចិយ ឧកតុលិយ តុលិតំ ចិយ ច តំ តទេច ទោហាតិ ឃស្សត្តាយ ភាសិតំ, ឧកទេត្តទេតច តស្ស សាឆតទោ,

ទេតា អញ្ញាធា។ តស្មា តធំ, អចិតធំ, អតញ្ញាធំ។ ឧទេតត តឆាចាឌិតាយ តឆាកតោតិ ឌទ្យុតិ។ កឌអទេត្ថា អយំ កតសទ្ទោ ឌការស្ស

តការទំ កត្វា, តស្មា តធំ កឌតីតិ តឆាកតោតិ អទេត្ថា។ អធ ចា អាកឌតំ អាកទឌា, ចឌតត្តិ អទេត្ថា។ តទេធា អចិបទីទតា អាកទឌា

ឃស្សាតិ ឌការស្ស តការទំ កត្វា តឆាកតោតិ ឧចទេមត្ថ បឌសិទ្ធិ ទេចឌិតព្ពា។

ឃឆាចាឌី តឆាកាទីតិ ទេឃ ធម្មោ កកចា "ព្ពុទេម ធម្មា អកុសលិ សាចជ្ជា ចិញ្ញុការហិតា សមត្តា សមាឌិន្នា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំចត្តន្តី"តិ

បទេរសំ ធម្មំ ឌេសេន្តោ ចឌតិ, ទេត ធម្មោ ឧកទេត្តទេតច សយំ បហាសិ។ ទេឃ បត ធម្មោ កកចា "ព្ពុទេម ធម្មា កុសលិ អតចជ្ជា ចិញ្ញុប្បសត្ថា

សមត្តា សមាឌិន្នា ហិតាយ សុខាយ សំចត្តន្តី"តិ ចឌតិ, ទេត ធម្មោ ឧកទេត្តទេតច សយំ ឧបសម្បជ្ជ ចិហាសិ។ តស្មា ឃឆាចាឌី កកចា,

តឆាកាទីតិ ទេចឌិតព្ពោ។ ឃឆាកាទី តឆាចាឌីតិ សម្មទេច សីលាឌិបរិបូទណាចទេសត សម្មា បដិបទេន្នោ សយំ ឃឆាកាទី កកចា, តទេច

ធម្មទេសតាយ បទេរសំ តត្ថ បតិដ្ឋាបតចទេសត តឆាចាឌី។ កកចទេតា ហិ ចាចាយ កាយោ អតុលោមតិ, កាឃស្សបិ ចាចា។ តស្មា

ឃឆាចាឌី តឆាកាទី, ឃឆាកាទី តឆាចាឌី ច ទោហាតិ។ ឧចំភូតស្ស ចស្ស ឃឆា ចាចា, កាយោបិ តឆា កទេតា បចទេត្តា។ ឃឆា ច

កាយោ, ចាចាបិ តឆា កតា បចត្តាតិ អទេត្ថា។

អភិភូ អតភិភូតោតិ ឧបរិ កចក្កំ ទេហដ្ឋា អចីចិតិទយំ បរិយត្តំ កត្វា តិរិយំ អបរិមាណាសុ ទេលាកធាតុសុ កកចា សព្ពសទេត្ត អភិភចតិ

សីទេលតបិ សមាធិតាបិ បញ្ញាឃបិ ចិមុត្តិឃាបិ ចិមុត្តិញាណឌស្សទេតតបិ, ត តស្ស តុលិ ចា បមាណំ ចា អត្ថិ, អសទេមា អសមសទេមា

អប្បដិទេមា អប្បដិភាគោ អប្បដិបុគ្គលោ អតុលោ អប្បមេយ្យោ អត្ថត្តទោ ធម្មរាជា ទេឌចានំ អតិទេឌចោ សក្កានំ អតិសក្កោ ព្រហ្មានំ

អតិព្រហ្មា។ តទេតា ឧច សយំ ត ទេកតចិ អភិភូតោតិ អតភិភូតោ។ អញ្ញាឌត្ថូតិ ឧកំសទេត្ថ តិបាទេតា។ ឃញ្ញាកិញ្ចិ ទេតយ្យំ តាម, សព្ពំ តំ

ហត្ថតទេល អាមលកំ ចិយ បស្សតីតិ ឌទេសា។ អចិបរីតំ អាសឃានំអចទេវានេធត ហិតុបសំហារាឌិតា ច សទេត្ត, កាចញ្ញាធត្ថុបតឃចទេសត

សទ្ទាទេទ សព្ពាការទេត សុចិណ្ណចសិតាយ សមាបត្តិឃោ ចិត្តដ្ឋា ចទេស ចទេត្តតីតិ ចសចត្តី។ ឧត្តាចតា អភិភចតដ្ឋេត កកចា អត្តទោ

តឆាកតភាចំ ឌទ្យុតិ។

ពនេ្រចំ បេសិទ្ធិ រេចនិពន្ធា – អាកេរា ចិយ អាកេរា៉ េកា បេតស? េរសតាចិលិេសា េចច បុញ្ញាស្សេយា ច៉ េពតេច េហស យហាត្ុការេចា កិសេក្កា ចិយ និន្ទាកេរត សេប្យ, សេន្ទ បេប្យចានិេតា សេរចកញ្ចា េលិកំ អកិកចតិ៉ ន្តតិ សន្ទេលិកាកិកចេត ពេចា អចិបរឹេពា េរសតាចិលិេសា េចច បុញ្ញាស្សេយា ច អាកេរា អស្សាតិ រកាេស្ស ពកាេរំ កត្វា ពចាកេពាតិ រេចនិពន្ធា៉ េពត ចុត្តំ “សេរចេក, កិក្លេច, េលិេក...េប... ចសចត្តឹ, ពស្មា ពចាកេពាតិ ចុច្ចតី”តិ៉

កាចាស្ម សន្ទេលិកំ អកិន្ទាយាតិ េពសាត្ុកេលិកសត្តិចារំ ខាតិត្វា៉ សន្ទេលិេក យចាពចត្តិ ពស្មិំ េពសាត្ុកេលិកសត្តិចាេស ឃំកិត្វិំ េតស្សំ, ពំ សន្ទំ យចាពចំ អចិបរឹពំ ខាតិត្វា៉ សន្ទេលិកចិសំយុេត្វាតិ ចត្ុត្តំ េយាកាតំ អតចេសសប្យហាេតត សេន្ទតបិ េលិេកត ចិសំយុេត្វា ចិប្យុេត្វា៉ អត្ុបេយាតិ សន្ទស្មិំប្បិ េលិេក ពញ្ញានិន្និដ្ឋបេយហិ អត្ុបេយា េពហិ ដ្ឋបេយហិ ចិរហិេពា៉

សន្ទាកិត្ុតិ ទ្ុបិឌីតិ សន្ទារេប្លាតិ, សន្ទំ សន្ទារកពំ, សេន្ទបិ យាេវ អកិកចិត្វា ចិេពា៉ ឌីេវាតិ ឌិពិសេប្យេត្តា៉ សន្ទាកត្តប្យេយាចេតាតិ សេន្ទ អកិន្ទាកាយកត្វានិេក េយាេចត្វា ចិេពា េចេតស្យសន្ទាេតបិ អត្តេតា េរសតាចិលិេសត េពសំ បេយាចតេពា សន្ទាកត្តប្យេយាចេតា៉ ចុដ្ឋាស្សាតិ ចុដ្ឋា អស្ស៉ កេលេត្វ ន្តគំ សាយិចចតំ, ចុដ្ឋា អេតតាតិ អេត្វា៉ បេយា សត្តឹតិ តិន្ទាតំ៉ ពកិក្ខេពត កាលចុសេតត ចុដ្ឋំ៉ េពេតចាហ “តិន្ទាតំ អក្ុេពាកយ”ត្តិ៉ អច ចា បេយា សត្តឹតិ ដ្ឋត្តយា សត្តិ៉ កពេរា សាតិ? តិន្ទាតំ៉ យស្មា បត តិន្ទាេត ក្ុេពាចិ កឃំ តត្តិ, ពស្មា ពំ អក្ុេពាកយត្តិ ចុច្ចតិ៉

អតឹេឈាតិ តិន្ទុេក្លា៉ សន្ទាកយុក្លឃំ បេត្វាតិ សេន្ទសំ កយ្ឲាតំ ៣ឃំ បរិេយាសាតំ អច្ចត្តាកាចំ បេត្វា៉ ចិយុេត្វា ដ្ឋបឌិសន្ធេយតិ ដ្ឋបឌិសន្ធយសន្ធេព តិន្ទាេត ពកាេយ្ឲលាយ ចលចិយុត្តិយា ចិយុេត្វា៉ ឲស េសាតិ ឲេសា េសា៉ ឹេហា អត្ុត្តេរាតិ បរិស្សយាតំ សហតេដ្ឋត, កិេលសាតំ ហតតេដ្ឋត ច, ពចាកេពា អត្ុត្តេរា ឹេហា តាយ៉ ឲ្យហុត្តិ េសដ្ឋ៉ំ ចក្កត្តិ ឥយុចក្កា៉ បចត្តឃឹតិ ពិបរិចដ្ឋំ ត្វារសាកាេរំ បចេត្តសិ៉

ន្តតឹតិ ឲចំ ពចាកពស្ស ក្ុេលា ខាតិត្វា៉ សក្កយ្ឲាតិ សយាកត្វា៉ ពំតយស្សត្តឹតិ ពំ ពចាកពំ េព សេណំ កពា េរចយត្ុស្សា តយស្សត្តិ៉ យហេត្តហិ ឹលិឌិក្ុេលាហិ សយត្តាកពត្តា យហត្តិ, ចត្ុេចសាេរឌ្ឋេយាេកត ចិពសាេរឌ៉ ន្តោតិ ឃំ ចេត្តា េព តយស្សត្តិ, ពំ េរស្សត្តំ េរត្តាតិអានិ ចុត្តំ៉ ពំ ដ្ឋត្តាតត្វេយច៉

ន្តតិ ន្តយស្មិំ ចត្ុក្កតិបិេព ៧េដ្ឋ សត្តេយ ច ស្ុេត្ត ចដ្ឋំ កចិពំ, បេយត្ុតិយពិយត្វារសយេពេរសេយស្ុ ចិចដ្ឋំ កចិពំ, េសេសស្ុ ចដ្ឋចិចដ្ឋំ កចិពត្តិ រេចនិពន្ធា៉

េពេរសយស្ុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិពា៉

ឥតិ បរមត្ថទីបនិយា

ខុទ្ទកនិកាយ-អដ្ឋកថាយ

ឥតិវុត្តកស្ស ចតុក្កនិបាតវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និគមនកថា

ឯត្តាវតា ច –

ធម្មិស្សរេន នាថេន, ធម្មាលោកវិធាយិនា;

ធម្មានំ ពោធនេយ្យានំ, ជានតា ទេសនាវិធិំ។

តំ តំ និទានមាទាយ, សព្វលោកហិតេសិនា;

ឯកកាទិប្បភេទេន, ទេសិតានិ មហេសិនា។

ទសុត្តរសតំ ទ្វេ ច, សុត្តានិ ឥតិវុត្តកំ;

ឥតិវុត្តប្បភេទេន, សង្គាយិំសុ មហេសយោ។

ឆឡភិញ្ញា វសិប្បត្តា, បភិន្នបដិសម្ភិទា;

យំ តំ សាសនធោរយ្ហា, ធម្មសង្គាហកា បុរេ។

តស្ស អត្ថំ បកាសេតុំ, បោរាណដ្ឋកថានយំ;

និស្សាយ យា សមារទ្ធា, អត្ថសំវណ្ណនា មយា។

សា តត្ថ បរមត្ថានំ, សុត្តន្តេសុ យថារហំ;

បកាសនា បរមត្ថ-ទីបនី នាម នាមតោ។

សម្បត្តា បរិនិដ្ឋានំ, អនាកុលវិនិច្ឆយា;

អដ្ឋត្តិំសប្បមាណាយ, បាឡិយា ភាណវារតោ។

ឥតិ តំ សង្ខរោន្តេន, យំ តំ អធិគតំ មយា;

បុញ្ញំ តស្សានុភាវេន, លោកនាថស្ស សាសនំ។

ឱគាហេត្វា វិសុទ្ធាយ, សីលាទិបដិបត្តិយា;

សព្វេបិ ទេហិនោ ហោន្តុ, វិមុត្តិរសភាគិនោ។

ចិរំ តិដ្ឋតុ លោកស្មិំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ;

តស្មិំ សគារវា និច្ចំ, ហោន្តុ សព្វេបិ បាណិនោ។

សម្មា វស្សតុ កាលេន, ទេវោបិ ជគតីបតិ;

សទ្ធម្មនិរតោ លោកំ, ធម្មេនេវ បសាសតូតិ។

ឥតិ ពទរតិត្ថវិហារវាសិនា អាចរិយធម្មបាលេន កតា

ឥតិវុត្តកស្ស អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។